

नियतकालिक २०१४-१५

आजिठा

वर्ष ७० वे

खान्देश कॉलेज एज्युकेशन सोसायटीचे,
मूळजी जेठा महाविद्यालय, जळगाव

नॅक द्वारा पुनर्मुल्यांकित ए ग्रेड (सी.जी.पी.ए. ३.६३)
यु.जी.सी. द्वारा कॉलेज ऑफ एक्सलन्स ने गौरवान्वित । आय.एस.ओ. ९००१:२००८ प्रमाणित
भारत सरकारच्या विज्ञान, तंत्रज्ञान, जैवतंत्रज्ञान विभागातर्फे घोषित 'स्टार कॉलेज'

'कान्ह', ललित कला केंद्र उद्घाटन प्रसंगी बोलतांना महाराष्ट्र राज्याचे महसूल मंत्री श्री. एकनाथराव खडसे सोबत राज्यमंत्री दिलीप कांबळे, खा. रक्षताई खडसे, आ. राजूमामा भोळे, आ. गुरुमुख जगवाणी व के.सी.ई. सोसायटीचे अध्यक्ष प्रज्ञावंत नंदकुमार बेंडाळे व इतर मान्यवर

ट्रिमी आईज रिसोर्स सेंटर फॉर व्हिजुअली चॅलेंज्ड, अनेबल इंडिया, बॅंगलोर, परकिन्स ब्रेल, दिल्ली आणि बुकशेअर इंडिया, न्यु दिल्ली यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित तीन दिवसीय करिअर काउंसिलिंग वर्कशॉप चे उद्घाटन करताना जैनब चिनीकामवाला

अजिंठा

नियतकालिक २०१४-१५

संपादक मंडळ

प्रमुख संपादक - प्रा. संगिता जी. पाटील

सदस्य

प्राचार्य डॉ. उदय डी. कुळकर्णी

प्रा. डॉ. देवयानी बेंडाळे

प्रा. एन.व्ही.भारंबे

प्रा. व्ही. आर. खडसे

प्रा. डॉ. विद्या पाटील

प्रा. सौ. भाग्यश्री भलवतकर

प्रा. योगेश महाले

प्रा. मुनाफ शेख

प्रा. अविनाश काटे

प्रा. गायत्री खडके

प्रा. अतुल इंगळे

प्रा. डॉ. पी.आर.चौधरी

प्रा. एस. ओ. उभाळे

प्रा. डॉ. सौ. जी. एम. राणे

प्रा. पी. एम. चव्हाण

प्रा. मनोज महाजन

प्रा. अनिल क्षीरसागर

प्रा. डी. आर. वसावे

प्रा. डॉ. नम्रता महाजन

प्रा. हर्षदा देशमुख

प्रा. विनोद वैधकर

अंतरंग....

- * संपादकीय
- * प्राचायचि मनोगत
- * मराठी विभाग
- * हिंदी विभाग
- * संस्कृत विभाग
- * इंग्रजी विभाग
- * उर्दू विभाग
- * महाविद्यालयीन वार्ता
- * प्राध्यापकांचे विशेष कार्य

सदर नियतकालिकातील मते व विचार प्रत्येक लेखकाचे व्यक्तिगत असून प्रकाशक, महाविद्यालय अथवा संस्था त्यांच्याशी सहमत असतीलच असे नाही.

संपादकीय.....

विद्यार्थी मित्र मैत्रिणींनो,

शैक्षणिक वर्ष २०१४-१५ चा आपल्या महाविद्यालयाचा 'अजिंठा' या नियतकालिकाचा अंक आपल्यासमोर प्रस्तुत करताना मनात संमिश्र भावना दाटून आलेल्या आहेत.

आपणा सर्वांच्या दृष्टीने वेदनादायक घटना म्हणजे खान्देश कॉलेज एज्युकेशन सोसायटीचे मा.अध्यक्ष प्रज्ञावंत नंदकुमार बेंडाळे यांच्या सहचारिणी सौ.ज्योतीताई बेंडाळे यांचे अल्पशा आजाराने दुःखद निधन झाले. मू.जे. महाविद्यालयातर्फे त्यांना विनम्र श्रद्धांजली !

महाराष्ट्राच्या शैक्षणिक परंपरेत मू.जे.महाविद्यालयाने आपलं एक वेगळं स्थान निर्माण केलेलं आहे. 'अ' श्रेणी, सी.जी.पी.ए. दर्जा, आय.एस.ओ. प्रमाणीकरण, स्टार कॉलेज दर्जा, कॉलेज ऑफ एक्सलन्स अशी एकाहून एक सरस मानचिन्हे महाविद्यालयाचे प्राचार्य अनिल राव यांच्या मार्गदर्शनाने मू.जे.महाविद्यालयाच्या शिरपेचात रोवली गेली. सरांनी २०१४ मध्ये स्वेच्छानिवृत्ती स्वीकारली, त्यांना संस्थेने हृदय निरोप दिला. विद्यमान प्राचार्य डॉ.यु.डी.कुळकर्णी यांनी कार्यभार स्वीकारला. तथापि, विद्यमान प्राचार्यांची निवड होईपर्यंतच्या कालावधीत ७ महिने प्रभारी प्राचार्य डॉ.पी.आर.चौधरी यांनी पदभार सांभाळला. महाविद्यालयाचा शैक्षणिक प्रवास अखंडपणे सुरू ठेवण्यात सरांनी मोलाचा हातभार लावला.

दरवर्षी आपण ज्या विषयाला सर्वात जास्त विद्यार्थ्यांकडून पसंती मिळते तो विषय त्यावर्षीच्या अजिंठा नियतकालिकासाठी निश्चित करत असतो. टिव्टरच्या सहाय्याने ट्युनिशिया आणि इजिप्त येथे झालेल्या सत्तांतराने सामाजिक प्रसारमाध्यमे चर्चेमध्ये आली. याद्वारा जगाच्या पाठीवर घडलेली घटना क्षणार्धात लोकांपर्यंत पोहचते आणि प्रत्येक व्यक्ती आपले मत, विचार, कल्पना जगापर्यंत पोहचवू शकते. फेसबुक, व्हॉट्सॲप इ. मुळे आजच्या तरुणवर्गाचे दैनंदिन जीवन ढवळून निघाले आहे. साहजिकच बहुतांश विद्यार्थ्यांनी 'सोशल मिडिया' या विषयाला आपला पसंतीक्रम नोंदवला आणि मराठी, हिंदी, संस्कृत, इंग्रजी व उर्दू या पाचही भाषांमध्ये आपले साहित्य संपादक मंडळाकडे पाठवून भरभरून प्रतिसाद दिला. विद्यार्थी मित्रांनो आपण सर्व कौतुकास पात्र आहात!

आपल्या पूर्वजांचा इतिहास व अनेक महत्त्वपूर्ण पुरातन नोंदी मोडी लिपीत बंदिस्त आहेत. अशा या महत्त्वपूर्ण मोडी लिपीबाबत विद्यार्थ्यांमध्ये जागृती व औत्सुक्य निर्माण व्हावे म्हणून या वर्षीपासून एक नवीन उपक्रम सुरू करित आहोत. विद्यार्थ्यांनी स्वहस्ताक्षरात लिहिलेले मोडी लिपीतील लेख देखील या नियतकालिकातून प्रकाशित करित आहोत. यानंतरच्या अंकांमध्ये याबाबतीत विद्यार्थ्यांचा सहभाग अधिक वाढेल ही अपेक्षा आहे.

अजिंठा नियतकालिक संपादक मंडळ व विद्यार्थी परिषद यांच्या सहकार्यानेच हा अंक पूर्णत्वास येवू शकला. महाविद्यालयाचे प्राचार्य, उपप्राचार्य, समन्वयक, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी, मुद्रक यांचे सहकार्य व मार्गदर्शनाने यावर्षीचा अंक वेळेत सादर करणे शक्य झाले. त्याबद्दल सर्वांचे संपादक मंडळाच्या वतीने ऋण व्यक्त करते.

धन्यवाद!

हृदय निरोप : आपले प्राचार्य अनिल राव

जळगावच्या खान्देश कॉलेज एज्युकेशन सोसायटीच्या मू.जे.महाविद्यालयाचे प्राचार्य श्री अनिल राव ह्यांना २०१४ मध्ये स्वेच्छानिवृत्ती घेतली. सुमारे अठरा वर्ष (इ.स.१९९६ ते २०१४) सरांनी अथक परिश्रमांनी आणि जिद्दीने महाविद्यालयाचा सर्वोत्तरी विकास केला आणि प्राध्यापक, प्राचार्य म्हणून एक आगळी वेगळी प्रतिमा निर्माण केली. सरांच्या कर्तृत्वाचा परिचय प्रस्तुत लेखातून आपल्याला होईल

श्री. अनिल राव ह्यांचा जन्म जळगावातच दि.१५ जुलै १९५४ रोजी झाला. श्री गोविंद राव आणि सौ.सुमित्रा राव हे त्यांचे सुविद्य माता-पिता. श्री.गोविंद राव हे जळगावातच न्यायालयात कार्यरत, तर सौ.सुमित्रा राव कन्या शाळेत शिक्षिका. श्री.गिरीश, मेधा आणि श्री.प्रमोद ही सरांची भावंडे. आई-वडिलांच्या संस्कारामुळे भावंडेही सरांप्रमाणेच मेहनती आणि बुद्धिमान असल्याचे जळगावातील अनेकांना माहित आहे. गिरीश हा सरांचा मोठा भाऊ S.S.C. बोर्डात जळगावातून प्रथम क्रमांकाने उत्तीर्ण झाला. इंजिनियर होवून तो आज इंग्लंड मध्ये स्थायिक आहे. सौ. मेधा ही सरांची बहिण विवाहानंतर बी.ए.एल.एल.बी ची परीक्षा कोर्टातील नोकरी, संसार सांभाळून यशस्वीपणे उत्तीर्ण झाली. प्रमोद हा सरांचा धाकटा भाऊ इंजिनियर होवून नाशिक येथे स्थायिक आहे.

जळगावच्या ला.ना. सार्वजनिक शाळेत राव सरांचे माध्यामिक आणि मू.जे.महाविद्यालयात महाविद्यालयीन शिक्षण झाले. वाणिज्य शाखेची पदव्युत्तर परीक्षा उत्तीर्ण झाल्यानंतर मू.जे. महाविद्यालयातच प्राध्यापक म्हणून रुजू झाले. नोकरी करीत असतांनाच सरांनी अत्यंत मेहनत घेवून चार्टर्ड अकाऊंटंट ही पदवी प्राप्त केली. सरांना त्यांच्या सुविद्य पत्नी प्रा. मुग्धा यांची खंबीर साथ लाभली. सरांची मोठी कन्या सुखदा व जावई चार्टर्ड अकाऊंटंट आहेत व धाकटी मृणाल व तिचे पती ह्यांनी समाज कार्याला वाहून घेतले आहे.

आई-वडिलांच्या, शिक्षकांच्या संस्कारामुळे सहवासामुळे सरांच व्यक्तित्व विविधांगी झालं. साहित्य, क्रीडा, संगीत ह्याबद्दल रसिकता सरांजवळ आहे. उत्कृष्ट साहित्याचं वाचन व उत्कृष्ट संगीत ऐकणं हा सरांच्या दिनचर्येचा एक अविभाज्य भाग होता, अजूनही आहे. महाविद्यालयाचा विद्यार्थी असतांना सर फुटबॉल खेळत असत. नोकरी करत असतांना ही संध्याकाळी महाविद्यालयाच्या जिमखान्यात तत्कालीन प्राचार्य पोतनीस, प्रा.अभ्यंकर, प्रा.छापेकर ह्यांच्या समवेत सर बॅडमिंटन खेळायला नियमितपणे येत असत.

प्राध्यापक ते प्राचार्य या प्रवासापर्यंत सरांच्या जीवनात कितीतरी अडचणी, त्रासदायक प्रसंग नक्कीच आले असतील पण सरांनी ते कधीच जाहीरपणे बोलून दाखविले नाहीत. आपल्या विशिष्ट पध्दतीने कोणालाही त्रास होऊ न देता सरांनी ह्या समस्या कौशल्यानं सोडविल्या. महाविद्यालयातल्या आपल्या अनेक सहकाऱ्यांना, कर्मचाऱ्यांना सरांनी सतत मदत केली. आपुलकीनं आजही सर आपल्या सहकाऱ्यांच्या कौटूंबिक जीवनाविषयी, त्यांच्या मुलाबाळांविषयी

(नावे लक्षात ठेवून) चौकशी करतात, प्रसंगी योग्य असा सल्लाही देतात.

कोणत्याही कार्यक्रमाचं सरांचं नियोजन अत्यंत शिस्तबद्ध असतं. कार्यक्रम कौटूंबिक असो, महाविद्यालयातला असो कोणत्या कामासाठी कोणती व्यक्ती योग्य हे सर अत्यंत निश्चितपणे सांगतात. म्हणजेच विशिष्ट व्यक्तीची योग्यता ओळखण्याचे कौशल्य सरांजवळ आहेच. त्या त्या व्यक्तीला विशिष्ट जबाबदारी दिली, की सर स्वतः त्या कामकाजाचा ठराविक कालावधीनं आढावा घेतात. त्यामुळं कार्यक्रम यशस्वी होतात.

सन १९९६ मध्ये सरांनी प्राचार्य पदाची सुत्रे हाती घेतली व पहिल्या दिवसापासूनच महाविद्यालयामध्ये काहीतरी वेगळे घडते आहे व घडणार आहे याची सर्वांना अनुभूती झाली. इंग्रजी भाषेवरील प्रभुत्व, माणसांना ओळखून त्यांच्यातील चांगल्या गुणांचा महाविद्यालयाच्या विकासासाठी कसा वापर करता येईल त्याच वेळी नकारात्मक भूमिकेच्या लोकांना स्थानबद्ध करून कार्यकर्त्यांना उत्साह देण्याचे काम सरांनी चोखपणे पार पाडले. एक कुशल प्रशासक म्हणून त्यांची ओळख निर्माण झाली. सरांनी प्राचार्य पदाची सुत्रे हाती घेतली आणि शिक्षण क्षेत्रातही बदलांना सुरुवात झाली. हे बदल सरांनी चटकन स्विकारले व इतर मुल्लिजयन्सना देखील ते सहजच स्विकारायला लावले. माननीय नंदकुमार बेंडाळे यांचे सोबत काम करून दोघांच्या एकत्रीत प्रेरणेतून विविध नवीन विभागांची उभारणी करित महाविद्यालयाला प्रगतीपथावर नेले. नुसते महाविद्यालयातच नव्हे तर उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठातही सरांनी उल्लेखनीय कामगिरी केली. एक कुशाग्र बुद्धिचे प्राचार्य म्हणून त्यांची विद्यापीठात आगळी वेगळी ओळख होती. विद्यापीठाच्या सिनेट वर १८ वर्षे, विद्यापरिषदेत पाच वर्षे व व्यवस्थापन परिषदेवर पाच वर्षे सरांनी काम केले व त्या त्या प्राधिकरणात उत्तम मार्गदर्शन व वेळप्रसंगी संघटितकरून विद्यापीठ व विद्यार्थी हिताचे निर्णय घ्यायला संबंधितांना भाग पाडले. त्यांनी नुसती मू.जे.महाविद्यालयाची कमान उंचावत ठेवली नाही तर अनेक महाविद्यालयांना प्रगतीच्या दिशेने वाटचाल करण्यासाठी मार्गदर्शन केले. प्राचार्य महासंघाचे अध्यक्ष पदही त्यांनी भूषविले. शंभरपेक्षा जास्त कॉन्फरन्स, सेमिनार मध्ये जाऊन त्यांनी मार्गदर्शन केले. नुसते देशातच नाही तर परदेशात देखील (अमेरिका, इंग्लंड, इस्टोनिया, मकाऊ, थायलंड, इस्त्राईल, फ्रान्स, कॅनडा) त्यांनी यामध्ये सहभाग दिला. Institute of Chartered Accountants of India च्या अभ्यासमंडळाचे ते सदस्य होते. बंगलोर स्थित नॅक च्या पिअर टीममध्ये ही त्यांनी सदस्य म्हणून काम पाहिले आहे. त्यांच्या विद्वत्ते व गुणवत्ते मुळे त्यांना अनेक मानाची पदे भूषविता आली. परंतु नुसते पदावर विराजमान होण्यातच त्यांनी धन्यता मानली नाही. तर त्या पदाचा सुवापर करून त्यांनी त्या त्या संस्थेची प्रगतीच्या दिशेने वाटचाल कशी होईल यावर संबंधितांना मार्गदर्शन केले. अनेक संस्थांनी सरांना आपले सन्माननिय सदस्यत्व बहाल केले.

या सर्वांबरोबरच महाविद्यालयाच्या गुणवत्तेबाबत ते सतत जागरूक होते त्यामुळेच महाविद्यालयाला उमवि क्षेत्रातील उत्कृष्ट महाविद्यालय पुरस्कार मिळाला. फोर्ड फाउंडेशनने याची दखल घेत Campus Diversity Initiative यासाठी महाविद्यालयाची निवड केली होती. सरांच्या काळात प्रथम २००३ मध्ये महाविद्यालयाला नॅक व्दारा 'अ' श्रेणी प्राप्त झाली. नॅक अहवाल तयार करतांना त्यात कुठलीही त्रुटी राहू नये म्हणून खबरदारी तर घेतलीच

परंतु तो अत्यंत आर्कषक व उच्च प्रतीच्या इंग्रजीने सुशोभित करून नॅकला सादर केला. नॅक 'अ' श्रेणीनंतर २००४ मध्ये यु. जी. सी. ने महाविद्यालयाला College with Potential for Excellence चा दर्जा दिला आणि महाविद्यालयाची घोडदौड या सेनापतीच्या खंबीर नेतृत्वाखाली खऱ्या अर्थाने सुरू झाली. अद्ययावत प्रयोगशाळा, संपूर्ण ग्रंथालय, देखणी वास्तू याबाबींवर सतत चिंतन करून त्याची उभारणी करत महाविद्यालयाला एका विशिष्ट उंचीवर नेऊ ठेवले. जलश्री या आंतरराष्ट्रीय आंतरविद्याशाखीय संस्थेची उभारणी करण्यात त्यांचा मोलाचा वाटा आहे. या द्वारे अनेक आंतरराष्ट्रीय प्रकल्प जलश्री मध्ये आले व के.सी.ई.मध्ये आंतरराष्ट्रीय पर्वाची त्यांनी सुरूवात केली. २०१२ च्या नॅक पुनर्मूल्यांकनामध्ये महाविद्यालयाने सरांच्या मार्गदर्शनाखाली 'अ' श्रेणी तर मिळविली पण ती देखील उत्कृष्ट गुणांनी (CGPA-3.63%) सतत १० वर्षे College with Potential for Excellence बिरूद मिळवल्यानंतर २०१४ मध्ये महाविद्यालयाला यु.जी.सी.ने College with Excellence हा दर्जा बहाल केला.

सरांच्या नेतृत्वाखाली करोडो रूपयांचे अनुदान महाविद्यालयाने मिळविले. व त्यामुळे महाविद्यालय हे एव उत्कृष्ट महाविद्यालय म्हणून गणले गेले. ते व्यवस्थापन मंडळामध्ये कुशलतेने महाविद्यालयाच्या विकास योजना मांडत त्यांची संमती मिळवत. गुणी प्राध्यापक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांच्या मदतीने या विकास योजना त्यांनी प्रभावीपणे साकारल्या. विद्यार्थी हा केंद्रबिंदू मानून अनेक विद्यार्थीभिमुख उपक्रम त्यांनी सुरू केले. सर्व मुल्लियन्स परिवाराच्या सुख-दुःखात ते वैयक्तिक सामील होत असत. Achieving quality & excellence cannot be an overnight dream. It is the outcome of sustained betters in discipline & structured manner. यावर सरांचा दृढविश्वास होता आणि आहे. आणि म्हणूनच त्याच्या कार्यकाळात महाविद्यालयाने एव आगळी-वेगळी उंची गाठली.

ही यशस्वी घोडदौड चालू असतांनाच एका क्षणी सरांनी स्वेच्छानिवृत्ती स्विकारण्याचा निर्णय घेतला व तो अमंलातही आणला. कदाचित सरांना तो Good Stopping point जाणवला असेल. आज सर जरी प्राचार्य पदावर नाहीत तरी त्यांचे मार्गदर्शन आजही सर्वांना लाभत असते. त्यांनी केलेल्या मार्गदर्शक तत्त्वानुसार महाविद्यालयातील प्रत्येक घटक पर्यायाने महाविद्यालय प्रगतीपथावर मार्गक्रमण करीत आहे. या द्रष्ट्या प्राचार्यांना पुढील आयुष्यात सुख, स्वास्थ्य, समृद्धी लाभो हीच ईश्वर चरणी प्रार्थना.

विद्यमान प्राचार्य : डॉ.उदय डी. कुळकर्णी ...

मू.जे.महाविद्यालयाचे प्राचार्य म्हणून डॉ.उदय कुळकर्णी फेब्रुवारी महिन्यात रूजू झाले. इथे येण्याआधी ते नौरोसजी वाडिया महाविद्यालयात ३३ वर्षे भूशास्त्र विषयाचे अध्यापन करीत होते. तसेच भूशास्त्र व पेट्रोलियम टेक्नॉलॉजी या विभागाच्या विभाग प्रमुखाची जबाबदारी त्यांनी समर्थपणे ५ वर्षे पेलली होती. त्याचबरोबर या काळात त्यांनी उत्कृष्टपणे एका आंतरराष्ट्रीय परीषदेचे आयोजन सुध्दा केले.

सातान्याच्या सैनिक शाळेतील शिस्तबध्द वातावरणात त्यांच्यावर स्वावलंबन व अचूक निर्णय क्षमतेचे संस्कार झाले. शालेय व महाविद्यालयीन शिक्षणाच्या काळात त्यांनी क्रिकेट, फुटबॉल व टेबलटेनिस या खेळात प्राविण्य मिळविले. शाळेतील फुटबॉल व महाविद्यालयातील क्रिकेट व हॉकी या खेळातील संघात त्यांनी विशेष प्राविण्य दाखविले. वारणानगर येथील महाविद्यालयाचा क्रिकेट संघ त्यांच्या सहभागामुळे कोल्हापूर झोनमध्ये नावाजलेला संघ ठरला होता.

पुण्यातील फर्ग्युसन महाविद्यालयात त्यांनी भूशास्त्रातील B.Sc. व पुणे विद्यापीठातील M.Sc. व Ph.D ह्या पदव्या संपादन केल्या. त्यानंतर वाडिया महाविद्यालयात अध्यापन सुरू केले. अध्यापनाबरोबरच कॉलेजचा NSS हा विभागही अत्यंत कुशलतेने सभाळला. त्यांच्याच मार्गदर्शनाखाली NSS चा "National Integration Camp" पहिल्यांदा एका कॉलेजने आयोजित केला व अत्यंत यशस्वी ठरला . याचे वैशिष्ट्य म्हणजे तो कॅम्प कुष्ठरोगींच्या आश्रमात (आनंद ग्राम, डुडुळगाव) होता.

प्राचार्य कुळकर्णींनी वाडिया महाविद्यालयाने सुरू केलेल्या 'महाराष्ट्र प्रज्ञाशोध' (MTS) व ग्रॅज्युएट एक्सलन्स एक्झामिनेशन (GSS) या महत्त्वाच्या स्पर्धा परीक्षांचे 'परीक्षा नियंत्रक' म्हणून मोलाचा वाटा उचलला आहे. प्रज्ञावंत विद्यार्थ्यांच्या मदतीसाठी मास्टर गार्ड ह्या प्रश्नावलींच्या पुस्तकांचे लेखनही केले आहे.

भूशास्त्र विषयातील उपलब्ध पुस्तकांची कमतरता लक्षात आल्यावर त्यांनी वेगवेगळ्या स्तरावरील विद्यार्थ्यांसाठी ४ पुस्तके लिहिली व ती आजही भारतभरातील वेगवेगळ्या विद्यापीठातील भूशास्त्राच्या विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन ठरत आहेत. त्यांच्या शिक्षणक्षेत्राच्या या कार्यासाठी वेळोवेळी गौरविण्यात आले आहे. वाडिया महाविद्यालयात "सर्वोत्कृष्ट शिक्षक पुरस्कार", पुणे महानगरपालिकेचा "सर्वोत्कृष्ट शिक्षक पुरस्कार", तसेच राजीव गांधी प्रतिष्ठान तर्फे सुध्दा गौरविण्यात आले आहे.

डॉ. कुळकर्णी यांनी २४ राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय शास्त्रीय नियतकालिकातून नियमितपणे आपले शोध निबंध प्रकाशित केले आहेत. तसेच चीन, ऑस्ट्रेलिया व सिंगापूर येथील परिषदांमध्ये आपले शोध निबंध वाचले आहेत. तसेच पुणे, मुंबई व भारती विद्यापीठातील भूशास्त्र व पर्यावरणशास्त्राच्या अभ्यासमंडळाचे, पुणे विज्ञानशाखेचे ते सदस्य आहेत.

आपल्या महाविद्यालयाला आंतरराष्ट्रीय स्तरावर नेण्याचा निर्धार करूनच त्यांनी हा कार्यभार स्विकारला आहे. त्याचाच एक भाग म्हणून त्यांनी इस्त्राईल येथील विद्यापीठांशी व इतर संस्थांशी शैक्षणिक दर्जा सुधारण्यासाठीचे व शास्त्रीय संशोधनाबाबत आदान-प्रदान करण्यासाठीचे करार करण्यास सुरुवात केली आहे.

प्रिय विद्यार्थीं विद्यार्थिनींनो,

शैक्षणिक वर्ष २०१४-१५ या 'अर्जिठा' नियतकालिकाचा अंक प्रकाशित करतांना मला विशेष आनंद आहे. गत शैक्षणिक वर्षात महाविद्यालयातील विविध विभागांनी, प्राध्यापकांनी केलेल्या कार्याचा, राबविलेल्या उपक्रमांचा आणि विद्यार्थ्यांच्या प्रतिभेतून आणि विचारातून लेखणीत उतरलेल्या लेखनाला या अंकातून आपल्यासमोर मांडले आहे. महाविद्यालयात दरवर्षी होणाऱ्या राष्ट्रीय, राज्यस्तरीय परिषदा, चर्चासत्रे, कार्यशाळा, स्पर्धा शैक्षणिक वर्षात नेहमीच्या उत्साहाने घेण्यात आल्या. त्यामध्ये विज्ञान विद्याशाखेतील विभागांच्या वतीने 'AMBI', 'RACBS', व परिषदा घेण्यात आल्या व वाणिज्य विद्याशाखेच्या वतीने विद्यार्थ्यांसाठी घेण्यात येणारी राज्यस्तरीय स्पर्धा 'MAESTRO', संगणशास्त्र विभागाच्या वतीने घेण्यात येणारी 'IMPACT' ही स्पर्धा यांचाही आवर्जून उल्लेख करावा लागेल.

महाविद्यालयातील हिंदी विभागाच्या वतीने यावर्षी 'अनुवाद' या विषयावर राष्ट्रीय संगोष्ठी घेण्यात आली. आपल्या संस्थेचे अध्यक्ष मा.नंदकुमार बेंडाळे यांनी महाविद्यालयातील ललित कला विभागांना एकत्र आणून 'कान्ह ललित कला केंद्र' स्थापन केले. व कान्ह 'ललित कला महोत्सव' घेण्यात आला. महाराष्ट्र प्राचार्य महासंघाचे ३५ वे राज्यस्तरीय अधिवेशन महाविद्यालयात घेण्यात आले. विद्यार्थ्यांच्या कला गुणांच्या विकासासाठी अनेक स्पर्धा ही महाविद्यालयातील विविध विभागांच्या व समित्यांच्या वतीने घेण्यात आल्या. विद्यार्थी हा केंद्रबिंदू मानून अधिकाधिक चांगल्या सुविधा उपलब्ध करून देण्यासाठी संस्था आणि महाविद्यालय सातत्याने प्रयत्नशील आहे.

कोणत्याही महाविद्यालयाला अभिमान वाटेल असे 'कॉलेज ऑफ एक्सलन्स' आणि स्टार कॉलेज हे सर्वोच्च बहुमान महाविद्यालयाला मिळालेले आहेत. परंतु हा दर्जा टिकवण्यासाठी आपल्याला सर्वांनाच कायम कार्यरत रहावे लागणार आहे. आपल्या संस्थेचे विद्यमान अध्यक्ष मा.नंदकुमार बेंडाळे यांनी या महाविद्यालयाला 'भारतातील सर्वोत्तम महाविद्यालय' बनविण्याचे ध्येय समोर ठेवले आहे. त्यासाठी स्किल बेस्ड टेक्नॉलॉजी विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहचविण्याच्या दृष्टिकोनातून काम करण्यास अध्यक्ष महोदयांनी सुरुवात केली आहे. त्याचाच एक भाग म्हणून 'ग्रीन हाऊस' व 'प्रिंटिंग टेक्नॉलॉजी हॉर्टिकल्चर' यासारखे अभ्यासक्रम व आंतरराष्ट्रीय दर्जाचे तंत्रज्ञान मू.जे.महाविद्यालयात आणण्यासाठी त्यांनी 'अॅग्रीटेक' ह्या तेलअवीव (इस्त्राइल) येथे भरलेल्या आंतरराष्ट्रीय प्रदर्शनातील तंत्रज्ञानाचे बारकाईने निरीक्षण करून सर्वोत्तम तंत्रज्ञानाची निवड केली आहे. व तेथील तज्ज्ञांना मदतीचे आवाहन केले आहे. तसेच 'हायफा', 'हिब्रू' व तेलअवीव या विद्यापीठांमध्ये कार्यरत असलेल्या शास्त्रज्ञांबरोबर शास्त्रीय करार करण्याची तयारी दर्शविली आहे.

आजचा विद्यार्थी आणि शेतकरी 'ओपन युनिव्हर्सिटी' व 'कम्युनिटी कॉलेज' यांच्या माध्यमातून शिक्षण घेऊन

कमावता कसा होईल ? हा विचार संस्थाध्यक्ष सातत्याने करीत असतात. त्यांचे 'ग्लोबल थिंकिंग', 'कॉर्पोरेट कल्चर', 'प्रोफेशनल अॅप्रोच' व 'स्किल बेस्ड एज्युकेशन' हे सुप्त विचार प्रत्यक्षात आणण्यासाठी आपले महाविद्यालय 'शैक्षणिक स्वायत्तता' मिळविण्यासाठी कटिबध्द झाले आहे. येत्या शैक्षणिक वर्षात या सर्व विषयांवर भर देवून आपले महाविद्यालय सर्वोत्तमतेकडे वाटचाल सुरू ठेवेल अशी मला खात्री आहे.

कोणत्याही संस्थेचा विकास संस्थेत काम करणाऱ्या व्यक्तींवर अवलंबून असतो. अर्थातच हा विकासक्रमाचा आलेख चढता ठेवण्यासाठी महाविद्यालयातील शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी यांच्या अथक प्रयत्नांची गरज आहे. तरच हा जगन्नाथाचा रथ ओढता येणे शक्य आहे. या शैक्षणिक नंदनवनाकडे प्रवास करणाऱ्या आपणा सर्वांना भविष्यकालीन वाटचालीसाठी माझ्या हार्दिक शुभेच्छा !

खान्देश कॉलेज एज्युकेशन सोसायटी, जळगाव व्यवस्थापन समिती

१. श्री. नंदकुमार जी. बेंडाळे	अध्यक्ष
२. अॅड. प्रकाश बी. पाटील	उपाध्यक्ष
३. अॅड. सिताराम. एस. फालक	सचिव
४. श्री. सुरेश आर. चिरमाडे	कोषाध्यक्ष
५. श्री. किरण आय. बेंडाळे	सहसचिव
६. अॅड. मंगेश एस. सरोदे	सदस्य
७. श्री. विद्याधर पानट	सदस्य
८. डॉ.सौ. जोस्त्ना एस. बेंडाळे	सदस्य
९. अॅड. सुनिल डी. चौधरी	सदस्य
१०. श्री. हरिष एस. मिलवाणी	सदस्य
११. श्री. रत्नेश एम. पलोड	सदस्य
१२. डॉ. देवकीनंदन एन. माहेश्वरी	सदस्य
१३. श्री. श्रीकांत एस. मणियार	सदस्य
१४. श्री. अनिल जी. राव	पदसिद्ध सदस्य

प्राचार्य अनिल राव
'कृतज्ञता सोहळा'

नवनियुक्त प्राचार्य डॉ. उदय कुलकर्णी
यांचे 'स्वागत व पदग्रहण सोहळा'

आनंदयात्री डॉ. अण्णासाहेब बेंडाळे
उत्कृष्ट शिक्षक आणि उत्कृष्ट कर्मचारी
पुरस्कार सोहळा प्रसंगी मार्गदर्शन
करताना प्रा. प्रकाश पाठक

निर्भय पथकचे उद्घाटन प्रसंगी बोलतांना, पोलीस अधीक्षक, जळगाव श्री. जालिंदर सुपेकर

'बेटी बचाओ - बेटी पढाओ' अभियानाचे उद्घाटन करतांना गरीब व हुशार विद्यार्थिनी कु. नयना पाटील

मुलींच्या वसतिगृहातील गणेशोत्सव

नौदलसेना दिन साजरा करतांना सेवा निवृत्त अधिकारी कमांडर श्रीधर मोरे प्राचार्य डॉ. पी. आर. चौधरी, उपप्राचार्य एन. व्ही. भारंबे, समन्वयिका डॉ. प्रज्ञा जंगले

'मिथिली आणि कविता' कार्यक्रमात संवाद साधतांना प्रसिध्द कवी अशोक नायगांवकर

विद्यार्थ्यांशी संवाद साधतांना साधना साप्ताहिकाचे संपादक श्री. विनोदजी शिरसाठ

शिष्यवृत्ती धारकांसाठी मार्गदर्शन करतांना प्रा. जयेंद्र लेकुरवाळे

युवती सभेच्या कार्यक्रमात फाईन आर्टच्या विद्यार्थिनी हस्तकला प्रशिक्षण देतांना

Prof. S. K. Nimbhorkar
in Mathematics conference

Winner teams of Bio-Innovo 2014 along
with the chief guest Dr. R. R. Deshpande,
Director, Institute of Science, A'bad
& Dr. J. B. Rajput, Member,
KCE Society, Jalgaon

Tauvan and Kourtny from Nebraska,
USA interacting with students

G. P. S. Survey by Students

अण्णासाहेब डॉ. जी. डी. बेंडाळे
सामान्यज्ञान प्रश्नमंजुषा स्पर्धेतील
विजेते संघ

'प्रतिभा संगम' राज्यस्तरीय
विद्यार्थी साहित्य संमेलनातील
पारितोषिक प्राप्त विद्यार्थी

राज्यस्तरीय विज्ञान प्रश्न मंजुषा,
चाळीसगाव, स्पर्धेतील विजयी
संघाचा सत्कार करतांना उपप्राचार्य
कलाशाखा प्रा. एन. व्ही भारंबे,
समन्वयिका कलाशाखा प्रा. डॉ. सौ. प्रज्ञा
जंगले, उपप्राचार्या विज्ञानशाखा
डॉ. देवयानी बेंडाळे

आंतर महाविद्यालयीन वक्तृत्व
स्पर्धेत बक्षिस प्रदान करतांना
पुण्यनगरीचे संपादक
श्री. अनिल पाटील

कै. भास्कर सबनीस प्रश्नमंजुषा व सादरीकरण स्पर्धा प्रथम पारितोषिक विजेता संघ

World Wildlife Week च्या निमित्ताने घेण्यात आलेल्या स्पर्धेत प्र. प्राचार्य डॉ. पी. आर. चौधरी, परीक्षक डॉ. एस. बी. अत्तरदे, उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ व विजेते स्पर्धक

Winners under Research Promotion Scheme for Budding Researchers

इंद्रधनु भितीपत्रकाच्या प्रकाशन सोहळ्यासाठी उपस्थित डॉ. शरद कोलते, प्र. प्राचार्य डॉ. पी. आर. चौधरी उपप्राचार्य एन. व्ही. भारंबे, कला शाखा समन्वयिका डॉ. प्रज्ञा जंगले

मराठी विभाग

साहित्य अभिव्यक्ती भाषा, आशय, घाट, सूत्र या सगळ्यांच्या कृतक सापळ्यात न अडकता मानवी अस्तित्वाच्या समस्त प्रश्नांना समग्रपणे व निर्धाराने भिडणारे जेष्ठ मराठी लेखक, कादंबरीकार, समीक्षक कवी, प्रा.भालचंद्र नेमाडे यांना भारतीय साहित्य क्षेत्रातील सर्वोच्च असा ज्ञानपीठ पुरस्कार देण्यात आला. 'हिंदू-जगण्याची समृद्ध अडगळ' या भरभक्कम कादंबरीसाठी प्रा.नेमाडे यांचा गौरव करण्यात आला आहे. मराठीतले ज्येष्ठ कादंबरीकार 'कोसलाकार' भालचंद्र नेमाडे हे मूळचे सांगवी (जळगाव) येथील रहिवासी होत.

वि. स. खांडेकर, वि. वा. शिरवाडकर, विंदा करंदीकर यांच्या नंतर 'ज्ञानपीठ' वर मराठीची मुद्रा उमटण्याची ही चौथी खेप आहे. समृद्ध असा पुरातन वारसा सांगणाऱ्या मराठीला अभिजात दर्जा मिळण्याची सुचिन्हे समीप असतांना असंख्य वादांचे हल्ले निधड्या रीतीने झेलत देशीवादाचा किल्ला सर्वशक्तीनिशी लढविणारे नेमाडे यांच्या रूपाने मराठी साहित्यकाच्या कर्तृत्वास राष्ट्रीय पातळीवर गौरविण्यात आले आहे. वयाच्या जेमतेम पंचविशीत 'कोसला' ही कादंबरी लिहून मराठी साहित्य विश्वाला हादरा देणारे नेमाडे यांनी पुढच्या साहित्यप्रवासात बिढार, जरीला, झुल असे महत्त्वाचे टप्पे गाठले. 'हिंदू' ही त्यांच्या आजवरच्या कर्तृत्वाचा कळसाध्याय म्हणता येईल.

डॉ.भालचंद्र वनाजी नेमाडे हे अव्वल दर्जाचे कवी, प्रसिध्द कादंबरीकार आणि समीक्षक म्हणून प्रसिध्द आहेत. त्यांनी १९६० पासून आजतागायत अतिशय कमी पण तेवढीच महत्त्वाची व मोलाची समीक्षा केली आहे. त्यांनी आपल्या कादंबरी लेखनाबरोबरच

टीकालेखनही केले. त्यांचे समीक्षात्मक संकलन टीकास्वयंवर या पुस्तकाच्या रूपाने प्रसिध्द झाले आहे. 'टीकास्वयंवर' (१९९०) हा त्यांचा साहित्य अकादमी पुरस्कार प्राप्त समीक्षा ग्रंथ असून याशिवाय त्यांनी स्फुटलेखही लिहिले आहेत. यातून त्यांच्या समीक्षादृष्टीचा परिचय होतो. सैध्दांतिक आणि उपयोजित अशा दोन्ही प्रकारात त्यांनी टीकालेखन केले आहे. नेमाडेंनी रूस्तुम अचलखांब यांच्या गावकी व शरणकुमार लिंबाळे यांच्या अक्षरमाशी या साहित्यकृतीवर स्वतंत्र समीक्षा केलेली आहे.

नेमाडे यांच्या वाङ्मयीन व्यक्तिमत्वात नैतिकता हे प्रधानमूल्य असून सत्यनिष्ठा, देशीयता, बांधिलकी, स्वातंत्र्य, आधुनिकता अशा विविधांगी मूल्यविचारांनी ते व्यापलेले आहे. प्रदीर्घ चिंतन, सखोल व्यासंग, समाजाच्या मर्यादा आणि जातीय रचना लक्षात घेणारी आणि चूकीच्या मूल्यनिर्मितीला विरोध करणारी दृष्टी, लेखनात कोणतीही तडजोड न करण्याची प्रवृत्ती, लेखनासाठी संवेदनशीलतेने कालावकाशाची वाट पाहण्याचा धीमेपणा अशा विविधांगी, श्रेष्ठ लेखकास उपयुक्त ठरणान्या सत्वगुणांनी नेमाडेचे वाङ्मयीन व्यक्तिमत्व भरलेले आहे.

वयाच्या अवघ्या २५ व्या वर्षी नेमाडे यांनी लिहिलेल्या कोसला या कादंबरीनं मराठी साहित्याची परिमाणंच बदलून टाकली. या कादंबरीनं लोकप्रियतेचा उच्चांक गाठला. कोसला ही कादंबरी मराठी साहित्यात एक मानदंडच ठरली. व्यवसायानं प्राध्यापक असलेले नेमाडे गेली तब्बल ५० वर्षे कादंबरी, कविता व समीक्षात्मक ग्रंथांच्या रूपानं साहित्याची सेवा करत

आहेत. लेखन करतानाच विविध व्यासपीठावरून भाषा, साहित्य व संस्कृतीबद्दल ते परखड विचार मांडत आले आहेत. मराठी साहित्यात त्यांनी देशीवादाची मांडणी केली आहे. नेमाडे यांचे लिखाण, त्यांचे विचार आणि तितकीच बेधडक मांडणी यामुळे साहित्य क्षेत्रात त्यांचा असा एक नेमाडपंथच निर्माण झाला आहे.

देशीयता किंवा देशीवाद हा नेमाडे यांनी मांडलेला महत्त्वाचा साहित्य सिध्दांत आहे. देशीयतेची संकल्पना निव्वळ वाङ्मयीन नसून ती सामाजिक व सांस्कृतिकही

आहे.

आपली भाषिक, सामाजिक, सांस्कृतिक व वाङ्मयीन संस्कृती परंपरा जो तिच्यावरील बाह्य आक्रमणे थोपवणे, बाह्य परंपरा चांगली मूल्ये आत्मसात करणे, आपल्या प्रवांतांरीक व स्वाभाविक वैशिष्ट्यानुसार वा कलाकृती निर्माण करणे हे देशीवादाचे प्रयोजन म्हणूनच सामाजिक व सांस्कृतिक आक्रमणे रोखणारा राष्ट्रवादा इतकीच देशीवादाची गरज अभ्यासकांना

'अजिंठा : एक रंगभोर काव्यशिल्प'

स्वप्निल सुनील च
एफ.वाय

कवीवर्य ना. धों. महानोरांच्या 'अजिंठा' खंडकाव्याच्या प्रस्तावनेत तात्यासाहेब शिरवाडकर लिहितात "अजिंठ्यातील पाषाणमय देवतांनी आणि यक्षगंधर्वांनी भावनिर्भर दृष्टीने या घटनांकडे उत्कंठेने पाहिले असेल आणि त्यांचा अखेरचा पडदा पडल्यावर आपल्या पापण्याही पुसल्या असतील" मुळातच अजिंठ्याचा परिसर शांत, रमणीय असा, तिथल्या काळ्याभोर पत्थरातल्या शिल्पवैभवाने आणि चित्रवैभवाने जगाला भुरळ घातली. दिव्यत्वाचा स्पर्श झालेले कुठले हात असावेत ते, ज्यांनी 'अजिंठा' चितारलाय.

केलेले दिसते, आणि ही उत्कट व्याकुळता वाचताना प्रत्येक संवेदनशील वाचकाच्या भिणल्याशिवाय राहत नाही. काही उत्कट चितारतांना महानोरांच्या शब्दातील तरलता पाप ओलावून जाते. मुळात 'चित्रकार रॉबर्ट गिल' अजिंठ्याच्या परिसरातील पोरसवदा 'पारू' असफल प्रेमाची कहाणीच उत्कट भावनेच्या पातळीवर पोहोचलेली असल्यानेच व्याकुळता भिणत असावी...

"अजिंठा

अजिंठा-निर्मळ वाघूरच्या प्रवाहात काठाकाठातला झाडांच्या देठातला रंगभोर शिडकावा गोंदवून बसलेला..."

सुरुवातीच्याच अशा शब्दांतून महानोर दृश्यरूपाने अजिंठा साकारतात. महानोर पळसखेडचे, अजिंठ्याच्या नजिकच्या गावचे. याच गावात कविता खऱ्या अर्थानं रुजली, बहरली. त्यांच्यात कवीला या अजिंठ्याच्या परिसराने, तिथल्या घटनां घटनांनी सुरुवातीच्या काळातच भुरळ घातलेली दि

गौतम बुद्धांच्या मानवतावादी तत्त्वज्ञानाच्या जातककथातून दगडालाही बोलकं करून चिरंतन अमरत्व प्राप्त करून दिलयं. कुठले पावन हात असावेत ते यांना ईश्वरी प्रतिभेच्या दिव्यत्वाचा साक्षात्कार झालेला होता.... या अजिंठ्याने जगाला भुरळ घातली त्याच अजिंठ्याच्या साक्षीने दीडशे-पावणदोनशे वर्षापूर्वी एक हृदयस्पर्शी शोकांत नाट्य येथे घडले. त्या नाट्याने महानोरांना भुरळ घातलेली दिसते. किंबहुना व्याकुळ

‘रानातल्या कविता’ या त्यांच्या पहिल्याच संग्रहातील ‘भिल्लाची पोर’ ही कविता त्यादृष्टीने पाहण्याजोगी आहे. किंवा ‘रानातल्या कविता’ या संग्रहातील एका कवितेच्या या काही ओळी त्याचा प्रत्यय देतात,

“दगडाच्या प्रत्येक छिन्नीतुन स्मिताच्या रेषा उमटतात. गौतमबुद्धाच्या स्मितासारख्या प्रत्येक लेण्यात रंगवेलींच्या लहरीवरती घुंगुर छुनछुनतात काळाची पाने उलगडताना दगड बोलके होतात...” काळाच्या पानात गडप होऊ पाहणाऱ्या रॉबर्ट गिलच्या आणि पारूच्या शोकांत कहाणीला त्यांनी एखाद्या रंगभोर शिल्पासारखचं काव्यरूपानं साकारलय. आणि खरचं तात्यासाहेबांनी म्हटल्याप्रमाणे या घटनांकडे अजिंठ्याच्या पाषाणमय देवतांनी, यक्षगंधर्वांनी उत्कंठेने पाहिल्यानंतर त्यांच्याही पापण्या पाणवल्या असतील तशाच पापण्या ही कहाणी काव्यरूपानं वाचताना वाचकांच्याही पाणावत असणार... अजिंठ्याचे वैभव जगाला ज्ञात व्हावे म्हणून इ. स. १८४४ साली मेजर पदावर असलेले चित्रकार ‘रॉबर्ट गिल’ यांची अजिंठ्याची प्रतिकृती नयनरम्य परिसरात आल्यावर चित्रकार गिलचे पाय वाघूरच्या पाण्यात नक्कीच थिरकले असणार...

“हत्तीवरून उतरताना वाघूरच्या पाण्यात गिलचे पाय आपोआप नाचू लागतात.”

अजिंठा वाघूरच्या पाण्यात.”

अजिंठ्यातल्या लेण्यामधलं अफाट सामर्थ्याचं वैभव डोळ्यात साठवत भटकताना त्याची उरलीसुरली अहंता क्षणात गळून पडते, आणि तो दिव्यत्वाने भारलेल्या प्रतिभेपुढे नतमस्तक होतो... मनाच्या तसल्याच भारलेल्या अवस्थेत तो हाती कुंचला घेतो, हळूवार रंग ओले होतात, कॅनव्हाॅस वर उतरत जातात. अजिंठ्यातल्या पहिल्याच लेण्यातली ती पाठमोरी बाई कॅनव्हाॅस वर चितारताना त्याच्या मनाची भावावस्था विलक्षण कासावीस होते. त्याची ती अस्वस्थ, बेचैन

भावावस्था महानोरांनी किती उत्कट शब्दांत साकारलीये- “ती पाठमोरी तिनं फक्त एकदा पहावं पाठमोरी इतकी सुंदर... समोरी कशी दिसेल?”

मनाच्या असल्या विलक्षण व्याकुळ, सैरभैर अवस्थेत चित्रकार गिलचा कुंचला एकाएकी अडतो... संबंध गाभाराभर फुलांच्या दरवळीने तो अधिकच बेचैन होत जातो...अजिंठ्याच्याच जवळच्या लेणापूरची पंधरा-वीस वर्ष वयाची एक गोरीभुरी, निळ्याशार डोळ्याची तरुणी- ‘पारू’ तिचं नाव. त्याच्यासाठी भाकरी थापते, मांस शिजवते, त्याच्या न्याहारीचं बघते. तिच्या त्या निळ्याशार, भाबड्या डोळ्यात चित्रकार गिलचं मन गुंतून पडतं... तो स्वतःला तिच्यात हरवून बसतो... ‘पारू’ ही अगदीच पोरकी. आई लहानपणीच गेलेली. तिचा गोतावळाही स्वार्थी, लोभी. तिला दुरावलेला. तिचा रक्ताचा भाऊही या साऱ्याला बळी पडलेला. तिला पैशासाठी एका श्रीमंत व्यापाऱ्याला विकू पाहणारा. या असल्या विकृतींना बळी पडलेली भाबडी पारू, वाळीत टाकलेली... तिचंही मन चित्रकार गिलकडे ओढलं जातं...एकमेकांची बोलीभाषा न कळणारी ती दोघं, अबोल... परंतु डोळ्यांच्या गाठीभेटीतून, स्पर्शातून संवाद साधणारी...मनाचं हरवलेपण एकमेकांच्या सहवासातून शोधणारी...एकमेकांना सर्वस्व देऊन बसलेली...ती दोघं, एकमेकांत डुंबून गेलेली. पारूच्या सहवासात गिलच्या कुंचल्याला ताकद येते...अडलेला कुंचला भराभर सरकू लागतो. रंग ओले होत जातात. कॅनव्हाॅसवर अजिंठ्याच्या प्रतिकृती तिच्या सहवासात अधिकच बळाने साकारल्या जातात...पारूच्या सहवासात त्याच्या आयुष्यात एक अनोखी दरवळ भिणत जाते...गर्भार पारू...तिला एकलेपणाची भीती चहूकडून अधिकच वेढू लागते...ती गिलला अधिकच घट्ट बिलगून राहते...तिला कसलेकसले भयाण स्वप्न पडतात...ती अधिकच सैरभैरते, थरथरते...तिच्या मनाचा हा थरकाप

महानोरांनी किती समर्थ शब्दांत रेखाटलाय.

“गिलसाब माझ्या पोटात गरगर होतयं खूपच.

मला सोडू नको.

गिलसाब दिवसादुपारी मला स्वप्नं पडतात भयाण

धबधब्याचं पाणी किती उंचीवरून पडतयं डोहात

गिलसाब मला डोहात यशोधरेचा राहूल दिसतोय..”

महानोरांनी नेमक्या शब्दांत टिपलेली पारूची मनोवस्था

मला तरी या काव्यातील उत्कटतेचा उच्चांकबिंदू वाटते.

..आणि त्यानंतर एकदिवशी अचानक कायमची निःशब्द

झालेली पारू (घातपाताने वा विषबाधेने..), गिल

कोसळतोच तिच्या निस्तेज अंगावर...तिचे विझलेले

टपोर निळे डोळे...तो वेड्यागत तिच्याशी बडबडत

राहतो...तिच्या स्मरणार्थ सुंदर कबर करतो...जाता-

येतांना कबरीवर फुलं वाहतो, तिला खूप-खूप

आवडणारी...ती सुद्धा एक भाबडसं रानफुलचं तर

होती...तिच्याविना ओसाड वाटणाऱ्या अजिंठ्याच्या

भकास गाभान्यात भणंगासारखा एकटाच भटकत

राहतो...

“तिच्या डोळ्यांवर आभाळ गोंदवून

ठेवलं होतं जन्मदात्यानं त्याचं बळ माझ्या बोटाना...

कुंचल्यांना.

जन्मभर जतन करण्याचं

तिचं जीवघेणं योगदान आता आयुष्याचं

कुंचला रंग उचलणार नाही

तिच्याशिवायच्या अजिंठ्यात...”

तिच्या सहवासात पूर्ण झालेल्या महत्वाच्या

चित्रकृतीचं लंडनच्या भव्य क्रिस्टल पॅलेस मध्ये प्रदर्शन.

कलावंताची, रसिकांची प्रचंड गर्दी. अजिंठ्याच्या रंग,

रेषांच्या सामर्थ्याचा जगाला आश्चर्याचा धक्काच.

चित्रकार रॉबर्ट गिलवर कौतुकाचा, अभिनंदनाचा वर्षावच

गिल मनातून जरा सुखावतो, पारू चित्ररूपानं तरी जिवंत

असल्यानं सुखावतो...आणि एकाएकी प्रदर्शनाला आग लागून गिलची चित्रं होतात...गिल अगदीच वेडापिसा होतो.

“तिच्या आठवणीचं जे होतं तेही भस्मसात.

पारूमुळे हे चितारलं गेलं

गिल वेड्यागत बोलत राहातो

वेड्यासारखा कुठे भटकत राहातो अजिंठ्यात

अजिंठा पेटलेला लालजर्द...”

पारूच्या सहवासात हळूवार कॅनव्हॉसवर उभा

गेलेले रंग...त्याची कुंचला फिरवून शीणलेली बोटं हात

घेऊन कुरवाळणारी पारू..तिच्या निळ्याभोर डोळ्यांचे

होणाऱ्या वेड्या गाठीभेटी...ओलेचिंब स्पर्श...एकमेकां

हरवून जाणं...आणि तिचं असं त्याला एकटचं सोपं

अकस्मात उडूनही जाणं...तिच्या सहवासातल्या क

वर्षांच्या आठवणी, त्याही काळाने भस्मसात क

टाकलेल्या...चित्रकार रॉबर्ट गिल अगदी एकटा...ह

गमावून बसलेला.

“माझं कोणीच नाही या जगात

माणसांना टाळून

गावांना टाळून

फरदापूरचा राजमार्ग सोडून

तो आडरस्त्यानं निघतो

कोरड्या शेतातल्या धसकटामधून

चालत जातो दूरवर.

ती आडवी पायवाट त्याला

दूर तापी नदीच्या प्रवाहाकडे घेऊन जाते

अनवाणी एकली

त्याच्या गढूळ डोळ्यांतल्या सावल्यांसारखी...”

संध्याकाळ जुनीच जुनी मात्र कालसारखीच नव्हे. जरा वेगळी काहीशी ओली, काहीशी ओली, काहीशी गारगार, हवीहवीशी वाऱ्याची झुळूक कळत नाही का ? कसं ? पण मी रोजच ओढला जातोय ह्या एकांतावासी जळाकडे, आजही एवढा चिखल तुडवत आलोय पुन्हा, वाटतयं की, ह्या फेसाळलेल्या किनाऱ्यासारखे आयुष्याचे क्षण नू क्षण आठवणींनी गच्च भरलेत.

आठवणींचा एक एक तुकडा भव्य क्षितिजासारखाच. त्यावर पडलेली भुतकाळाची प्रतिबिंबे अस्तित्वहीत आयुष्याची पुन्हा आठवण करून देतात. मग प्रत्येकाचा नुस्ता अस्तित्वाचा शोध. पाप- पुण्याचा हिशेब इथे नाहीच. सुखाचं निर्माल्य होण्यास तरी कितीकसा काळ लागणार... ?

च्या पावसानं जळाचं पाणी फारच गर्द - गढूळ झालयं. कुठलीच आशा नाही तळाचं अस्तित्त्वच नाही कुठे आठवणीही अशाच ना, पावसासारख्या कोसळतात नुस्त्या सर्वांगावर मग नेणीवेतील एक एक क्षण गहिरा, गर्द, खोल होत जातो. आणि त्याच क्षणांच्या गहिरेपणातून काही ओळी आठवत जातात.

जुन्या दर्ग्याच्या
विटानविटात दडलेल्या
प्रार्थनांचे अस्पष्ट स्वर....
माझ्या हाकांच्या वाटेवर
तुझ्या आठवणींचे
एक कौलारू घर...

आजही किनाऱ्याला आलेल्या लाटांशी हितगूज करण्यात केव्हा अंधार होईल सांगता यायचं नाही. संध वाऱ्याच्या या लाटांना होणारा नाजूकसा स्पर्श जसं प्रियेच्या ओठांचं

हलकसं चुंबन. लाटांचं लाजेनं किनाऱ्याजवळ येऊन खुद्कन हसणं सान्याच गोष्टी कशा स्मृतींना जागं करतात. आता मी उठून जरा मागे झालो. समोरच्या पाण्यात कुठलासा मातकट साप चाललाय तोच नजर पैलतीराकडे जाते. ह्या अवेळी धुक्यात हरवलेल्या झाडांची काठाकाठाची काळी- हिरवी सावली गुढ वाटू लागते. अशावेळी प्रश्नांचा डोह वासनांध डोळ्यांसारखा अधिक खोल होत जातो. का कराविशी वाटते एखाद्या बेसुर गाण्याशी सलगी पुन्हा पुन्हा ? का बसतात माघे ओळखीचे पक्षी घनगंभीर शांततेच्या चर्चवर ? का लागतो काळ्यानिळ्या शाईच्या जळाला एखाद्या नावेचा बळी ? मावळतीचे रंग क्षितीजावर अस्ता व्यस्त पसरलेले असतात प्रश्नांची उत्तरे मला कधीच गवसत नसतात, मात्र हा ईश्वरी गंधाचा एक एक कट वाटू लागतो. वाटतं अंगावरला एक एक कपडा उतरून सारं काही स्पष्ट दिसेल पाण्यावर तरंगणारे कोणाचे प्रेत आहे कळेल.

संधिप्रकाशात नुसत्या आभासाच्या टेकड्याचं दिसू लागतात. जवळच्या मंदिरात निनादणाऱ्या घंटांचे गुढार्थ कधीच कळत नाहीत. बाजूच्या वाटेने काही घोडे जाताहेत. त्यांच्यासोबत इकबालकडे घोडेच घोडे आहेत. जसे माझ्याजवळ काड्याच्या पेटीत काजवे. त्याचे घोडे पळतात. माझे काजवे उडतात. त्याचे घोडे पुन्हा परत येतात. माझे काजवे पुन्हा कधीच परतत नाहीत... अचानक मनात धस्स होतं. वाटतं की नैराश्याचं जाळं पुन्हा विणलं जातयं. अशावेळी केवळ तिचीच आठवण येते. तिला काजवे आवडायचे आणि मला मृगजळ. दुपारी मी मृगजळ शोधायचो उन्हात कुठेकुठे भटक्याचो. ती मला हसायची ती मात्र असल्या कातरवेळी काजवे शोधायची मी उदास व्हायचो. तिचा मोरपीसासारखा स्पर्श

अजुनही माझ्या ओळखीचा आहे. तिनं केव्हाच पैलतीर गाठलाय. अशाच कातरवेळी माझ्यासाठीची पैलतीराकडून नाव येईल. अशा गलबलण्यातून तिला म्हणावसं वाटतं.

पावसाचे ओले थेंब

जसे हरवून जातात अंगणात

तशीच कुठेतरी तुही विरून गेलीस'

गाढ झोपेत हलकेच कुस पालटावी तशी रात्र होतेय. मावळतीचे रंग केव्हाच गडप झालेत संध्येच्या कुशीत अथांग जळावर अंधार पसरलाय शांत. मी पुन्हा चिखल तुडवत निघतो पाखरांच्या वस्तीतून आता हे शहर

येते. कोळ्याच्या जाळ्यासारख्या कुठल्याशा ओळखी अओळखी वाटा, मला घराजवळ आणून सोडतात. हलकेच घरात डोकावतो. घटात निरांजन जळते आहे. - मलूल प्रकाश भिंतीवर अंधाराचे काहीसे ओळखी कोपऱ्यात साचलेले शेवाळासारखे जुनेच विश्वासघात झालेल्या गर्भवतीसारखी माझी पावलं घात हिडंताना दिसतात...

मी पुन्हा वळतो...

काळ्याशार सडकेवरून चालू लागतो दिशाहीन पुन्हा, एकांतवासी जळासारखा...

सोशल मीडिया-आजच्या काळातील वास्तव

धनश्री पुंजाराम सुरळकर
एफ.वाय.बी.का

सोशल नेटवर्किंगमधील सोशल व नेटवर्क या दोन शब्दांचा विचार साकल्याने करण्याची गरज आहे. डिजिटल उपकरणांनी जोडलेला भारतीय समाज परस्परांतील नातेसंबंध जोपासण्यासाठी सोशल नेटवर्किंगसारख्या तंत्रज्ञानाचा आधार घेईल.

जात, धर्म, प्रांत, देश यांच्या सीमा ओलांडून मैत्रीचे बंध जोडले जातात, विचारांचे पूल बांधले जातात आणि हे केवळ या सोशल मीडियामुळेच शक्य होत आहे, हे कोणाही नाकारू शकणार नाही. पण त्याचा संयमित, नियंत्रित आणि व्यापक सामाजिक हीत डोळ्यासमोर ठेवून वापर केला जाणे, ही खूप आवश्यक बाब आहे. ती केवळ स्वयंशिस्तीच्या माध्यमातूनच शक्य आहे. गेल्या १०-१२ वर्षात इंटरनेटच्या प्रसारामुळे कार्यपध्दतीत सर्वसमावेशक आणि सुनियंत्रित बदल घडत आहेत. वेब २.० या नावाने प्रसिध्द असलेली संगणक प्रणाली २००४ मध्ये विकसित झाली. माहितीचे आदानप्रदान त्यामुळे सुकर झाले. लोकांचा सहभाग मोठ्या प्रमाणात होवू लागला ब्लॉग, चर्चास्थळे, ब्रॉडकास्टिंग यांच्या

माध्यमातून घटना सर्वदूरपर्यंत पोहोचवता येवू लागल्या यातून जीवनपध्दतीच्या कक्षा विस्तारल्या गेल्या.

गेल्या पंचवीस वर्षात विज्ञान - तंत्रज्ञानाचा प्रसारामुळे जगातील सर्व आर्थिक-सामाजिक राजकीय चित्र, धोरणे आणि समिकरणे आरपार बदलली. यामुळे इलेक्ट्रॉनिक्स व उपग्रहीय संवादमाध्यमांचा फार मोठा वाटा आहे आणि त्यामध्येही सूक्ष्म तंत्रज्ञान (नॅनो टेक्नॉलॉजी) सर्व संगणकीय वैशिष्ट्ये समाविष्ट असलेले सेलफोन, आणि इंटरनेट यामुळे जगाच्या कानाकोपऱ्यातल्या माणसांचेही जीवनचरित्र पूर्णतः वेगळे झाले. इंटरनेट ही चैनीची बाब नसून अत्यावश्यक घटक बनत चालली आहे. नॉर्वेसारख्या विकसित देशात इंटरनेट हा मानवी हक्क म्हणून गणला आहे. हेच लोण २०२५ नंतर भारतातही येईल. सोशल मीडिया एक ताकद आहे. भारतातील तरुणाई या सोशल मीडियाच्या सर्वाधिक वापर करीत आहे. सोशल मीडियाच्या वाढत्या लोकप्रियतेमुळे इथे वेगवेगळ्या प्रकारच्या रोजगाराच्या संधीही दिवसागणिक निर्माण होत

आहेत. विविध प्रकारची सॉफ्टवेअर्स, ॲप्स, साइट्स यांच्या निर्मितीचा आणि तदनुषंगिक उत्पादनांचा व्यवसाय तेजीत आहे. सोशल मीडिया ही एक ताकदच सर्वसामान्य वाचकांना लाभली आहे. असे म्हटल्यास वावगे ठरणार नाही, इतर माध्यमे जसे टीव्ही, बातमीपत्र इत्यादी मार्फत फक्त एका दिशेने संवाद किंवा संपर्क साधला जाऊ शकतो. याउलट, या सोशल मीडियामधून दोन्ही बाजूंनी म्हणजेच वाचक व संपादक संपर्क होवून संभाषण घडू शकते. त्वरित माहितीचा प्रसार व आदानप्रदान हे त्याचे प्रमुख वैशिष्ट्य आहे.

घराबाहेर पडताना पूर्वी घरातील मंडळी आपल्याला विचारत असत, रुमाल घेतला का, पाकिट व्यवस्थित आहे ना? आता त्यात अजून काही गोष्टींची भर पडली आहे. मोबाईल, लॅपटॉप आता त्याच यादी सहभागी झाले आहेत. आताच्या पिढीच्या गप्पा या चॅट, ऑनलायन, व्हॉट्सअॅप अशी असतात. 'घरोघरी मातीच्या चुली' या म्हणीची जागा घरोघरी फेसबुक आणि ट्विटरने घेतली आहे. २०११ मध्ये ऑर्कुट या प्रणालीचा वापर सुरु झाला. छायाचित्र पाठवणे, संवाद करणे, याने सुरुवात झाली. २०११ नंतर फेसबुक व ट्विटरने लोकप्रियता मिळवली. ऑर्कुटचा नंतर अस्त झाला. इंटरनेट वापराच्या ३% एवढा वेळ सोशल नेटवर्किंग आणि ब्लॉग्ससाठी खर्च केला जातो, जो ई-मेलपेक्षा ही जास्त आहे. सोशल नेटवर्किंग फक्त वैयक्तिक

गप्पाटप्पासाठीच उपयुक्त नसून दैनंदिन व्यवहारातील दळणवळण त्यामुळे व्याक्तिसापेक्ष झाले आहे. सोशल मीडियाच्या माध्यमातून प्रचार करून अनेकांना लोकांपर्यंत आपले विचार, मते माहिती पोहोचवण्याचा एक नवामार्ग पुढे आला आहे. ओसामा बिन लादेन याला मारण्यासाठी अमेरिकन हेलिकॉप्टर्स जेव्हा धिरट्या घालत होते, ती घरघर ऐकणाऱ्या एका संगणक अभियंत्याने ही बातमी ट्विटरवर टाकली. त्यावेळी त्याच्या संपर्कात केवळ ७८० व्यक्ती होत्या, पण त्या बातमीने त्याच्या संकेतस्थळावर झुंबड उडाली. काही वेळातच त्याची संख्या झाली ८६ हजार.

पण या माध्यमाच्या गैरवापरही होताना आढळून येत आहे. देशातील सायबर कायदे सक्षम आहेत. पण त्यांची अंमल बजावणी वेळखाऊ आहे. काही अपवादात्मक बाबीत त्वरित अटक झालीही आहे. मूळ प्रश्न आहे तो माहितीच्या विश्वासाहतेचा. चीनमध्ये त्यामुळे २६०० वेबसाइटवर सेन्सॉरशिप कायद्याद्वारे पूर्ण बंदी आहे. त्यात गुगल यु-ट्यूब, फेसबुकचाही समावेश आहे, पण भारतासाख्या लोकशाही देशात असे पाऊल योग्य ठरणार नाही. एखादी बातमी व्हॉट्स अॅप किंवा फेसबुकवर आली म्हणजे ती खरी नसू शकते, हा विश्वास आजकाल निर्माण होत आहे. त्याची खातरजमा प्रथम करून घेतली पाहिजे. केवळ सनसनाटी म्हणून काहीही करण्याचा छंद कदाचित अंगलट येवू शकतो. ■■■

सोशल मीडिया

रविंद्र रमेश कदम
एफ. वाय. बी. कॉम.

'सोशल मीडिया' हा शब्द दिसायला अतिशय लहान मात्र विचार केला तर मेंदूची तारं च तुटू लागते एवढी त्याची व्याप्ती आहे. म्हणजेच त्याची खरी व्याप्ती स्थानिक स्तरापासून ते वैश्विक स्तरापर्यंत पोहोचलेली आहे. थोडक्यात सांगायचे तर तरुण मनोरंजनासाठी, व्यापारी -

व्यापारासाठी, राजकारणी- राजकारणासाठी तर याउलट दहशतवादी त्यांच्या क्रूर उद्देश दहशतवादासाठी सोशल मीडियाचा सर्रास वापर करत आहेत.

मानवाने विकासासोबतच मनोरंजनाच्या साधनांचीही विकास घडवून आणला आणि या

मनोरंजनाच्या दुनिवेत जणू त्याला एकटेपणाचं जाणवू लागला असावा की काय? आता त्याला सामूहिक व सामाजिक मनोरंजनात रस वाटू लागला आहे. त्याला वाटू लागले, की आपण आपले विचार, आपल्या कल्पना, आपला आनंद, आपले दुःख, आपला विरोध अथवा समर्थन, आपली प्रतिक्रिया आपली आवड- नावड हे सर्वासमोर व्यक्त करावे म्हणजेच ते समाजाशी शेअर करावे व समाजानेही ते आपल्याशी शेअर करावे, पण यासाठी सर्व समाज एका वेगळ्या पध्दतीनं एकत्र कसा येईल ? या प्रश्नातूनच निर्माण झालेली संकल्पना म्हणजेच सोशल मीडिया होय.

इंटरनेट, इंटरनेट फोरम, वेब ब्लॉग, माइक्रो ब्लॉगिंग, सोशल ब्लॉग, विकीज, सोशल नेटवर्कर्स, पोटकास्ट, फोटोग्राफ, चित्र चलचित्र इ. अनेक अशी सोशल मीडियाची रूपे आहेत. यांच्याशी जुळण्यासाठी आपण डेली मोशन, सेकन्ड लाईफ, विकीपिडीया, ट्विटर, डिग आणि लेकरनेट तसेच फेसबुक या सारख्या प्रभावी सोशल साईट्सचा वापर करतो. हे आता सांगण्याची गरज उरली नाही. कारण सोशल मीडिया जगात आहे की जग सोशल मीडियात ? हे ओळखणं आता फार कठीण झालं आहे. याचे कारण जगाला आपल्या सोबत घेऊन चालणारे महत्वाचे घटकचं आता सोशल मीडियाची वाट धरू लागले आहेत. ते म्हणजेच जगाची अर्थव्यवस्था आपल्या खांद्यावर मिरवणारे उद्योग असो किंवा देशाचे पालनहार म्हणून ओळखले जाणारे राजकारणी असोत हे देखील आता आपल्या कार्याच्या सिध्दत्वासाठी सोशल मीडियाचा वापर करू लागले आहे. त्यात विशेष म्हणजे आमच्या तरूणाचे असे छाती फुगवून गवनि सांगणारे भारत, चीन - इंडोनेशियासारख्या भावी विकसीत राष्ट्राची तरूणाईच सोशल मीडियाची खरी व अब्बल वापरकर्ता ठरलेली आहे. याउलट विचार केल्यास दहशतवादी देखील उजव्या हातात रायफल आणि डाव्या हातात

स्मार्टफोन अश्या नव्या अवतारात जन्म घेवू लागले आहेत. म्हणजेच जगाची आर्थिक, सामाजिक, राब स्थिती आता सोशल मीडियाला धरत्या घालू लागली आहे. फरक सांगायचा तर तो फक्त इतकाच की शा वापरण्याचा उद्देश मात्र वेगवेगळा आहे.

पूर्वी लोक म्हणायचे की, कुठे नाही भेटलो स्वर्गात भेटू पण आता लोक म्हणतात कुठे नाही भेटलो तर फेसबुकवर नककीच भेटू यावरूनच आपल्या लक्ष येतेच की सोशल मीडियाची व्याप्ती किती आहे. जनसामान्यापर्यंत पोहचवण्याचे हे सहज सोप साधन आपल्या व्यापारानेही अंगिकारले आहे. १) आपल्या माला मार्केटींग करणे. २) वस्तू व सेवांची विक्री करणे. तसे त्याद्वारेच ग्राहकांना उत्तमोत्तम सेवा देणे यासारखे अनेक उद्देश डोळ्यासमोर ठेवून सोशल मीडियाचा अतिरिक्त आता उद्योगातही दिसायला लागला आहे. Facebook सारख्या जगप्रसिध्द साईट्सच्या माध्यमातून ग्राहकांना कसं आकर्षित करायचं यात प्रशिक्षण उद्योगांना देण्याची गरज उरली नाही. चिंता आता ती फक्त नाण्याच्या दुसऱ्या बाजूला ती म्हणजे एकीकरण क्रांतीच्या नावाखाली आलेख उंचावत आहे मात्र रोजच्या व्यवहारात अनेक अश्या फसव्या घटनांची नोंद वाटत आहे. याची माहिती आपल्याला रोजच्या वर्तमानपत्रात तसेच न्यूज चॅनेल्स वरून मिळतेच त्यावरून सोशल मीडिया हा व्यापाराला कसा काळा रंग फासत आहे स्पष्ट होते. त्यामध्येच काही प्रसिध्द कंपन्यांना सोशल मीडिया द्वारे हॅकर्सची नजर लागलेली आहे. व्यवसायासंबंधीशी महत्वाची माहिती, तसेच महत्वाच्या योजना तसेच कंपनाशी संबंधीत व्यवहार तसेच कंपनीच्या इतर गुप्त गोष्टी अश्या महत्वाच्या गोष्टींवर हॅकर्सची बारीक नजर असते यातून वाचणे हे उद्योगांना कठीण असले तरी यावर मात केल्या शिवाय आपला व्यवसाय व गुडविलचा सुटका होऊ शकणार नाही. याचं भान उद्योगांना ठेवाय

लागेल. याचा गेल्यावर्षी प्रत्यक्ष आलेला दिसतो. नुकतेच डिसेंबर २०१४ मध्ये अमेरिकेच्या वृधथस कंपनीवर उत्तर कोरीयान जुलशी हल्ला केला त्यालाच जोरदार प्रत्युत्तर देत Sony कंपनीने इंटरव्ह्यू' हा विडंबनपर चित्रपट बनवला त्यामध्ये हॅकर्सवर टिका करण्यात आली होती. त्या चित्रपटाचा बदल देखील हॅकर्स ने घेतला व Sony कंपनीला कोट्यावधीच्या गंड्यात टाकले यावरूनच व्यापार जगात धडा घेईल अशी अपेक्षा वाटते.

सोशल मीडियाच्या व्याप्तीचा विचार करता त्यामध्ये राजकारणाने देखील मोठ्या अभिमानाने सहभाग घेतलेला आहे. आजकालचे नेते मोठ्या हुशारकीने म्हणतात की, आम्ही ८०% समाजकारण व २०% राजकारण करतो. मात्र सध्यस्थितीवरून ८०% समाजकारणाची जागा आता सोशल मीडियाने कशी घेतलेली आहे ते प्रकर्षाने जाणवते. आता याचा प्रत्यय सोशल मीडियाच्या जन्मापासूनच येत आहे. अनेक वर्षांपासून राजकारणी लोक सोशल साईट्सचा प्रभावी वापर आपल्या प्रसिध्दीसाठी कसा करतात हे नुकत्याच झालेल्या २०१४ च्या लोकसभा निवडणुकीतून हे दिसून आले आहे. 'अबकी बार मोदी सरकार', 'देशवासीयोका हाथ- काँग्रेस के साथ' या घोषणांनी सोशल मीडिया अक्षरशः दणाणून गेला होता. भाजपने आपली प्रसिध्दी करण्यासाठी तसेच आप, काँग्रेस या सर्वांनीच सोशल मीडियासारखा महागडा मात्र सोयीचा मार्ग वापरलेला दिसतो. या सर्व पक्षांनी आपआपली विकासाची ब्ल्यू-प्रिन्ट ही Facebook सारख्या प्रभावी साईट्सवर प्रसारीत केली. यामागे खरा उद्देश असा कि देशातील ४० ते ५० करोड लोक हे Facebook सारख्या साईट्सवर असतात. त्यातच तरुणांची मतसंख्या हा कळीचा मुद्दा, त्यांची मतसंख्या कशी वळविता येईल हा महत्वाचा मुद्दा उरलेला आहे. संध्या हे लोक आपल्या भेठी, गाठी, सभा, चर्चा, दौरे हे सर्व फेसबुकवर अपलोड करतच

असतात. आताच्या युगात फेसबुक वर प्रचार करणे हा परंपराच निर्माण झाली आहे. आता मोठ - मोठ नेते देखील आपल्या पक्ष कार्यकर्त्यांना आंदोलन, मोर्चेबांधणी, प्रचार इ. उद्देशांसाठी फेसबुक, ट्विटर यावरूनच आवाहन करतात. तसेच महत्वाचं म्हणजे ज्या पक्षाचे फेसबुक, ट्विटर यावर अकाउंट नाहीत तो पक्षच शुन्य समजला जातो. आणि सद्यस्थितीला एक पक्षही भारतात काय पण जगातही सापडणार नाही कि त्याचे फेसबुक व ट्विटर वर अकाउंट नाही यावरून आपल्याला कळून चुकलेलं आहे. कि ८०% समाजकारण हे सोशियल मीडियात कसं बदलत चाललं आहे.

प्रत्येक नवा दिवस काहीतरी नवे घेवून येतो हे प्रत्येकालाच माहित आहे. पण जगात अश्याच एका नव्या मनांनी भरलेला व धर्मांधतेत बुडालेला घटक म्हणजे दहशतवाद ज्याने ही ओळख खरी करून दाखवली आहे. प्रत्येक नवा दिवस हा प्रत्येक नव्या घटनेने कसा बहरायचा याचे चांगलेच प्रशिक्षण दहशतवादांना दिले गेलेले आहे. सोशल मीडिया हे आता दहशतवादांचे हत्यारच झाले आहे. फेसबुक सारख्या सोशल साईट्सच्या माध्यमाने दहशतवादी नव्या - नव्या योजना अमलात आणत आहेत. त्याच्या अस्तित्वाने अनेक देशांनी आपली सोशल मीडिया सेवा बंद करण्याचा अध्यादेश जारी केला होता. जनतेच्या विरोधानेच हे अध्यादेश संमत झालेले नाहीत तो वेगळा भाग आहे सांगायचा उद्देश मात्र एकच कि आता दहशतवादी ही सोशल मीडियाच्या माध्यमाने आपला वेगळा समाज अस्तित्वास आणण्यास अतिशय उत्सुक आहेत. त्यांना योग्य वेळी रोखले नाही. तर जगातून माणुसकी या भावनेचा अंत झाल्याशिवाय राहणार नाही व एक वेगळ्या पर्वाला सुरवात होईल. त्या पर्वाची कल्पना न करणेच योग्य ठरेल. संध्या जगात इस्लामिक स्टेट ही दहशतवादी संघटना म्हणून आघाडीवर आहे. ही संघटना फेसबुकच्या माध्यमाने तरुणांना

आकर्षित करण्याचा प्रयत्न करते. त्यांच्या जाण्यात अडकणारे तरूण हे कमी शिकलेले अथवा न शिकलेले नाहीत. तर ते उच्चशिक्षित असल्याचा निकष समोर आला आहे. नुकतेच नोव्हें. २०१४ मध्ये बंगळुरमधील एका मुस्लिम तरुणाला अटक करण्यात आली. कारण तो Facebook च्या माध्यमाने इसिस (इस्लामिक स्टेट इराक सिरीया) शी जुळलेली होता. यातून तो महत्वाच्या घडामोडी अपलोड करून त्यांना पुरवतो हा संशय व्यक्त करण्यात आलेला आहे. त्या व्यक्तीची सर्व माहिती समोर आली असता असे आढळले की ती मूळ भारतीयच होती. त्यातच त्या व्यक्तीचे शिक्षण हे कानपुरच्या IIT मध्ये झालेले होते. २ री गोष्ट अशी की ही संघटना एकीकडे आपले जिवंत सहकारी Facebook वर शहीद म्हणून जाहीर करते तर दुसरीकडे तेच जिवंत सहकारी हे हल्ला करण्यासाठी पाठवले जातात. यामुळे पोलिसांची चांगलीच दमछाक होते. यावरून लक्षात येते की सोशल मीडिया नुसता पसरतच नाही तर रुजतचं चालला आहे.

सोशल मीडिया हे अनेकांसाठी वरदान ठरत असले तरी दहशतवादी मात्र त्याचा वापर शस्त्र म्हणून कसे करतात याचे चित्र आता चांगलेच समोर येऊ लागले आहेत. एका बाजूने हॅकर्स, दहशतवादी, हे वाढत असताना दुसऱ्या बाजूने मात्र सोशल मीडिया बहरत आहे तो घटक म्हणजे तरुणाई दुसरीकडे मात्र तरुणाई सकाळी Good morning पासून ते रात्रीचा Good night चा संदेश या पर्यंत Facebook चा कसा वापर करते याचा आदर्शच घ्यावसा वाटतो. याचं कारण आजकाल दसऱ्याच सोनं म्हणजेच आपट्याची पान ही देखील Facebook वरचं एकमेकांना दिली जातात.

पारंपारिक पध्दत नसली तरी तांत्रिक पध्दतीने का होईना हे संस्कृती रक्षणचं म्हणावे लागेल. राष्ट्रीय दिनाचा जल्लोषही फेसबुक वरचं केला जातो. त्यातच महान लोकांना श्रध्दांजलीही फेसबुक वरूनचं दिली जाते.

तसेच याऊलट आंदोलन असो. हल्ला असो, कुणा व्यक्तव्याचा निषेध असो किंवा समर्थन वा कुणा विरोध हे फेसबुकच्या माध्यमाने स्पष्ट करण्यात अलिकडेच जय महाराष्ट्र गृप, भारतीय गृप, लयभारी लवगृप, आम्ही मुंबईकर गृप, असो किंवा दिल्लीवर हा सोशल मीडियातूनच जन्माला आली यावरून हे नक्की लक्षात येते कि लोक खरचं एका वेगळ्या पध्दतीने एक कसे आले आहेत? आज पाकिस्तानचे हल्ले असो किंवा अण्णांचे भ्रष्टाचार विरोधी आंदोलने यां एकत्रितपणे विरोध व पाठींबा हा सोशल मीडियावर व्यक्त केला जातो. त्याचचं अयोवा स्टेट युनिव्हर्सिटी येथुन ०९ जाने.२०१५ ला एका संशोधनाचा निकष स्पष्ट करण्यात आला तो म्हणजे काही विद्यार्थ्यांवर त्यांचे फेसबुक व्यवहाराबाबत अध्ययन करण्यात आले यावरून संशोधकांनी निष्कर्ष काढला कि, Facebook विद्यार्थ्यांना अभ्यासात फायदेशीर ठरू शकते ते असो यामुळे मैत्री करणे व सामाजिक कक्षा विस्तारणे या सारखे फायदेही मिळतात मात्र संध्याची स्थिती पाहता तरुणांनी सोशल मीडियाच्या वापराचा सपाटाच लावला आहे आजची तरुणाई १० ते १२ तास Facebook यूट्युब, ट्विटर या साईट्सचा वापर करते. व त्यातूनच एकाग्रता कमी होणे, डोळ्यांचे विकार, अभ्यासात मन न लागणे, यातूनच पुस्तक वाचनाची आवड कमी होणे यासारख्या समस्या समोर येऊ लागल्या आहेत. आणि त्यातूनचं अपयशाचं भल मोठे खापरही त्यांच्याच डोक्यावर फुटते आहे.

अतिरेकीपणा हा कोणत्याही गोष्टीला नष्ट करू शकतो. मानवाने आज ज्या कोणत्याही अतिरेक माजवला आहे त्या ठिकाणी त्यापासून त्याला धोकाच पत्करावा लागत आहे. आणि सोशल मीडियाचा अतिवापर देखील त्याला घातक ठरू शकतो. याचा अर्थ फेसबुक सारख्या आनंददायी मात्र वेळखाऊ साईट्स यांचा

वापर अत्यंत न करता अत्यल्पचं योग्य राहिल हेच सांगतो.

एक कटू सत्य सांगावेसे वाटते ते म्हणजे आज Facebook या साईटचे संघसंस्थापक मार्क झुकरवर्ग हे जगातील तरूण अब्जाधीशांच्या यादीत आघाडीवर आहेत. मात्र याऊलट फेसबुक वापरकर्त्यांचा विचारचं नको करायला आज आपला टाईमपास हिच त्यांची

सुवर्णसंधी आहे म्हणून आपण कोणाला किती संध्या द्याव्यात हे आपणच ठरवायचे आहे व एक गोष्ट लक्षात ठेवावी कि, सोशल मीडिया हे एक साधन आहे, ती मुलभूत गरज नाही. तर मग सोशल मीडियाचा वापर हा जास्त करायचा कि अत्यल्प हे Smart जगाच्या Smart तरुणाईनेच ठरवावे व आपला बहुमोल वेळ योग्य मागनि सार्थकी लावावा.

■■■

सोशल मीडिया- एक समाजाला लागेलली किड

संजय विजय तायडे
एस. वाय. बी. कॉम.

मानव एकविसाव्या शतकात जगत असून मानवाने आज प्रचंड प्रमाणात प्रगती केली. आपले कष्टाचे, श्रमाचे आणि हळुवार जगणारे अशक्य स्वप्न पाहत आहे. त्यात तो काही प्रमाणात यशस्वीसुध्दा झालेला आहे. त्याचे उदा. म्हणजे आज मानवी भावभावनांना, विचारशैली, जीवन जगण्याची पध्दत आणि जीवनाला एका नवीन साच्यात मांडण्याच मानव अव्याहत प्रयत्न करत आहे. त्यासाठी मानवाने कोणत्याच गोष्टीत कमी केलेली नाही. त्याला शक्य वाटले ते त्याने करण्याचा प्रयत्न कसोशिन, केला जीवघेण्या आणि जीवनाला हानिकारक ठरणाऱ्या गोष्टींचा शोध वापर सुध्दा केला. उपयोग केलाच नाही तर त्यांचा अतिरेकही केला आणि त्याच्या दुष्परिणामांनाही सामोरे जावून त्यावर उपाय शोधण्याचा प्रयास केला.

मानवाने आज विज्ञान क्षेत्रात, क्रीडा, संरक्षण, संपर्क क्षेत्रात तसेच इतर अनेक क्षेत्रात मोठी कामगिरी बजावली, मानवाने त्यापैकी संपर्क क्षेत्रात मोठ्या प्रमाणात आवाक्याच्या बाहेर प्रचंड मोठ्या प्रमाणात लौकिक यश मिळवले, पण त्याचबरोबर त्याला यशाच्या विविध समस्या, संकटांना तसेच परिणामांना तोंड द्यावे लागले. मानवाने आधुनिक काळात संपर्क क्षेत्रात सर्वप्रथम तार, टेलिफोन नंतरच्या काळात भ्रमणध्वनी चा

शोध लावला. तो मानवास कल्याणकारक ठरला. नंतर अलिकडील काळात व्हिडीओ कॉलिंग, व्हॉट्स अप, बंधने बांधण्यासाठी आदि मनोरंजनासाठी अनेक प्रकारची माध्यम बनविली. मानवाचे जीवन आणखी इलेक्ट्रॉनिक साच्यात बसविले. मानवाने एकमेकांपासून दूर असलेल्या लोकांना जवळ आणण्यासाठी, सोशल मीडियाच्या माध्यमातून अनेक तंत्राचा वापर करून आपआपसात बांधण्याचा यशस्वी प्रयत्न केला. पण काही काळानंतर झाले उलटे जवळचे लोक जवळच्यांना वगळून दूर अनोळखी लोकांना, लोकांच्या प्रेमाला आपलेसे करण्याच्या नादात धावत असतानाचे चित्र आपल्याला नजरेत पडले. एकीकडे आपण मोठ्या गाजावाजा करत सांगतो की सोशल मीडियामुळे संपूर्ण जगातील मन- माणसे एकमेकांशी जोडली गेली, पण जवळ आलेल्या भावनांची, आनंदाची आणि सुखाची किंमत मात्र शुन्य झाली उरली ती फक्त गंमत..... !

सोशल मीडिया हे मानवी जीवनासाठी आमुलाग्र बदल ठरला. मानवाचे जीवन जवळ, सुखी, आनंदी आणि कमी श्रमांचे झाले. पण याचा मोठ्या प्रमाणात दुरुपयोग केला आणि मानवाच्या भावनांचा, प्रेमाचा, आत्मीयतेचा, मानवी संबंधाचा, आनंदाचा, एक प्रकारे खेळच करून टाकला. आज आपण समाजात वावरत असताना आपल्याला दिसून येते की आज घराला

आदर, सन्मान नाही, प्रत्यक्षात कोणी आपलेसे म्हणावत नाही. ही सगळी सोशल मीडियाची कहाणीच आहे. याची सुरुवात होते ती घरापासून घरातील व्यक्तीचे जीवन आधुनिक काळानुसार बदलत चालेले आहे. जीवनाला आनंदाने, सुखाने न जगता त्याला यंत्राप्रमाणे चालवण्याचा प्रयत्न करत आहे. यात सर्वस्वी जबाबदार म्हणजे सोशल मीडिया.

सोशल मीडियामुळे आज घरातील सदस्य आपआपसात हास्य - विनोद, मैफिल, गप्पा, गोष्टी, विचारविनिमय, संस्कार तसेच जीवनात येणाऱ्या अडचणी, समस्या यांवर चर्चा न करता मनोरंजनाची साधने यांवर जास्तीत जास्त भर देवून क्षणिक सुख मिळविण्याचा खोटा प्रयत्न करतात. समुहाने चर्चा, वागणे, फिरणे, बोलणे न करता सोशल मीडिया चे साहाय्य घेतात आणि तात्पुरते सुखी जीवन जगण्याचा ढोंग करतात. प्रत्यक्ष न बोलता सोशल मीडियाच्या मदतीने संवाद साधून मानवी भावना, प्रेम, जिव्हाळा आदींचा खेळ मांडतात.

बऱ्याचशा प्रमाणात तरुण पिढी आज या ढोंगी जीवनात शिरताना आपणाला दिसते. आज तरुण वर्ग आपल्याला मोठ्या प्रमाणात या सोशल मीडियाच्या जाळ्यात अडकेले दिसून येतात. सोशल मीडियाच्या माध्यमातून ओळख झालेल्या किंवा न झालेल्या अनोळखी व्यक्तीशी तासनं तास, दिवसभर वेळ घालवण्याचा (टाईमपास) दैनिकक्रम करत आहे. हा तरुण वर्गाचा नित्याचा क्रम झालेला आपल्याला दिसून येतो. या तरुण पिढीला या सोशल मीडियाचे एक जबरदस्त व्यसन लागलेले नाकारता येणार नाही. कारण यांचा हा नित्यक्रम चुकवला तर ते संतापतात, चुकीच्या मार्गाला लागतात आणि नको ते कृत्य करून बसतात. सोशल मीडियाचा अतिरेक हे आजच्या तरुण पिढीला

व्यसनाच्या गर्द छायेत ढकलत आहे. त्याचा दुष्परिणाम खूप भयंकर विनाशक ठरू शकतो.

सोशल मीडियाला आता संपर्का पुरतेच मनात न राहता ते आता जीवनाच्या चैनीचे, मनोरंजनाचे अविभाज्य वेळ घालविण्याचे सर्वात्कृष्ट साधन (माध्यम) ठरले आहे. या सत्य जगापासून दूर नेऊन काल्पनिकतेचे ऐशोआरामाच्या, खोट्या जीवनाकडे घेऊन जाते त्यात तरुणपिढी मोठ्या प्रमाणात गुरफटलेली आपल्याला दिसते. क्षणिक सुखाच्या मागे पळून मनुष्य आनंद आनंद हरवून बसला आहे. सुखाच्या अनं चैनीच्या फसव्या सोशल मीडिया मुळे चेहऱ्यावरील तेज, हास्याला मानव मुकला आहे. मौज मस्तीच्या या खोटे कृतीमुळे मनुष्य विभागत चालला आहे.

पूर्वीप्रमाणे उशिरा मिळणारी एखादी गोष्ट किंवा आनंद चटकन मिळत असल्यामुळे मानवाची त्या बद्दल असलेली आतुरता, उत्सुकता लोप पावत चाललेली आहे. त्यामुळे चटकन मिळालेल्या गोष्टींचा आनंद मौल्य, आकर्षण हा जास्त काळ चेहऱ्यावर व जीवनात टिकत नाही. आणि जर एखादी गोष्ट किंवा वस्तू मिळत नाही तर तो चुकीचे कृत्य करायलाही क्षणभर विचारसुध्दा करत नाही. सोशल मीडिया मुळे मानवी जीवन गतिशील तर झालेच पण त्याच्या मानसिकतेत सुध्दा मोठा बदल झालेला आहे.

सोशल मीडिया च्या अतिवापरामुळे मानवी जीवन कला गमवून बसला आहे. मनुष्य जीवना काळाच्या ओघात इलेक्ट्रॉनिक स्वरूपाच्या साधना बसवण्याचा मुखपणा करत असल्याचे आपणाला जावणते. एकीकडे आपण प्रगती साधल्याचे जाहीर करण आणि त्या प्रगतीचा अतिरेक वापर केल्यामुळे आपण अधोगतीच्या दिशेने वाटचाल करत चाललो आहे. आज सोशल मीडियाच्या फायद्यांबरोबरच त्याच्या दुष्परिणामानाही भोगावे लागत आहे.

घरपण नाही, मानवाला माणुसकी नाही, दुसऱ्याबद्दल आदर, सन्मान नाही, प्रत्यक्षात कोणी आपलेसे म्हणावत नाही. ही सगळी सोशल मीडियाची कहाणीच आहे. याची सुरुवात होते ती घरापासून घरातील व्यक्तीचे जीवन आधुनिक काळानुसार बदलत चालेले आहे. जीवनाला आनंदाने, सुखाने न जगता त्याला यंत्राप्रमाणे चालवण्याचा प्रयत्न करत आहे. यात सर्वस्वी जबाबदार म्हणजे सोशल मीडिया.

सोशल मीडियामुळे आज घरातील सदस्य आपआपसात हास्य - विनोद, मैफिल, गप्पा, गोष्टी, विचारविनिमय, संस्कार तसेच जीवनात येणाऱ्या अडचणी, समस्या यांवर चर्चा न करता मनोरंजनाची साधने यांवर जास्तीत जास्त भर देवून क्षणिक सुख मिळविण्याचा खोटा प्रयत्न करतात. समुहाने चर्चा, वागणे, फिरणे, बोलणे न करता सोशल मीडिया चे साहाय्य घेतात आणि तात्पुरते सुखी जीवन जगण्याचा होंग करतात. प्रत्यक्ष न बोलता सोशल मीडियाच्या मदतीने संवाद साधून मानवी भावना, प्रेम, जिह्वाळा आदींचा खेळ मांडतात.

बऱ्याचशा प्रमाणात तरुण पिढी आज या होंगी जीवनात शिरताना आपणाला दिसते. आज तरुण वर्ग आपल्याला मोठ्या प्रमाणात या सोशल मीडियाच्या जाळ्यात अडकेले दिसून येतात. सोशल मीडियाच्या माध्यमातून ओळख झालेल्या किंवा न झालेल्या व्यक्तीशी तासं तास, दिवसभर वेळ घालवण्याचा (टाईमपास) दैनिकक्रम करत आहे. हा तरुण वर्गाचा नित्याचा क्रम झालेला आपल्याला दिसून येतो. या तरुण पिढीला या सोशल मीडियाचे एक जबरदस्त व्यसन लागलेले नाकारता येणार नाही. कारण यांचा हा नित्यक्रम चुकवला तर ते संतापतात, चुकीच्या मार्गांला लागतात आणि नको ते कृत्य करून बसतात. सोशल मीडियाचा अतिरेक हे आजच्या तरुण पिढीला

व्यसनाच्या गर्द छायेत ढकलत आहे. त्याचा दुष्परिणाम खूप भयंकर विनाशक ठरू शकतो.

सोशल मीडियाला आता संपर्का पुरतेच महत्त्व न राहता ते आता जीवनाच्या चैनीचे, मनोरंजनाचे आणि वेळ घालविण्याचे सर्वात्कृष्ट साधन (माध्यम) ठरले आहे. या सत्य जगापासून दूर नेऊन काल्पनिकतेच्या ऐशोआरामाच्या, खोट्या जीवनाकडे घेऊन जाते आहे त्यात तरुणपिढी मोठ्या प्रमाणात गुरफटलेली आपल्याला दिसते. क्षणिक सुखाच्या मागे पळून मनुष्य आजच आनंद हरवून बसला आहे. सुखाच्या अनं चैनीच्या फसव्या सोशल मीडिया मुळे चेहऱ्यावरील तेज, हास्य याला मानव मुकला आहे. मौज मस्तीच्या या खोट्या कृतीमुळे मनुष्य विभागत चालला आहे.

पूर्वीप्रमाणे उशिरा मिळणारी एखादी गोष्ट किंवा आनंद चटकन मिळत असल्यामुळे मानवाची त्या बद्दल असलेली आतुरता, उत्सुकता लोप पावत चाललेली आहे. त्यामुळे चटकन मिळालेल्या गोष्टींचा आनंद मौल्य, आकर्षण हा जास्त काळ चेहऱ्यावर व जीवनात टिकत नाही. आणि जर एखादी गोष्ट किंवा वस्तू मिळत नाही तर तो चुकीचे कृत्य करायलाही क्षणभर विचारसुध्दा करत नाही. सोशल मीडिया मुळे मानवी जीवन गतिशील तर झालेच पण त्याच्या मानसिकते सुध्दा मोठा बदल झालेला आहे.

सोशल मीडिया च्या अतिवापरामुळे मानवी जीवन कला गमवून बसला आहे. मनुष्य जीवना काळाच्या ओघात इलेक्ट्रॉनिक स्वरूपाच्या आपणाला बसवण्याचा मुखपणा करत असल्याचे जाहीर करत जावणते. एकीकडे आपण प्रगती साधल्याचे आपणाला आणि त्या प्रगतीचा अतिरेक वापर केल्यामुळे आपणाला अधोगतीच्या दिशेने वाटचाल करत चाललो आहे. सोशल मीडियाच्या फायद्यांबरोबरच दुष्परिणामानाही भोगावे लागत आहे.

आधुनिक काळात सोशल मीडियाचा प्रसार झपाट्याने वाढत आहे. दिवसेंदिवस सोशल मीडियाच्या क्षेत्रात उत्क्रांती घडत आहे. सोशल मीडियाचे स्वरूप सुध्दा काळानुसार बदलत आहे. ब्रिटीशांचा खरा चेहरा भारतीयांसमोर आणण्यासाठी टिळक, आगरकर यांनी सोशल मीडियाचा (वर्तमान पत्र) वापर केला. भारतीयांच्या मनात स्वातंत्र्याची ज्योत जागवण्याचे कार्य वर्तमान पत्राद्वारे केले गेले. याच कार्यासाठी सुभाषचंद्र बोस यांनी रेडिओचा वापर केला. परिणामी भारताला स्वातंत्र्य मिळाले. म्हणून भारताला स्वातंत्र्य मिळवून देण्यामागे सोशल मीडियाचा सुध्दा हातभार आहे. पण त्याच भारतात जवळपास ६० वर्षात सोशल मीडियाचे स्वरूप फारच बदलले आहे. भारतात एकेकाळी ज्या मीडियाचा वापर स्वातंत्र्याची ज्योत भारतीयांच्या मनात जागवण्यासाठी केला होता आज त्याचा वापर जाहिरात आणि प्रसिध्दीचे माध्यम म्हणून केला जात आहे.

विविध वस्तू, सेवा इतकेच नव्हे तर भारतासारख्या लोकशाही देशात चक्क देशाचे राजकीय पक्ष त्यांचा प्रचार व प्रसार सोशल मीडियामार्फत करतात. सोशल मीडियाचा मुख्य उद्देश म्हणजे १००% खरी माहिती लोकांपर्यंत पोहोचवणे परंतु प्रसिध्दी आणि जाहिरातीमुळे सोशल मीडियाची जी प्रतिमा आधी निर्माण

झाली होती ती आता नाहीशी होत आहे कारण आज सोशल मीडियाद्वारे ज्या जाहिराती केल्या जातात त्या १००% खऱ्या असतील किंवा त्याद्वारे कोणाची फसवणूक होणार नाही याची सोशल मीडिया हमी देऊ शकत नाही. भारतात सोशल मीडिया सेलीब्रिटींच्या बातम्यांना जास्तच महत्त्व देत आहे. एकीकडे जर सलमान, शाहरूख, अमिताभ यांचा जर उपवास असला तर त्याला ब्रेकिंग न्यूज बनवतात आणि वर्षाचे ३६५ दिवस एक वेळ जेवण करणाऱ्या झोपडपट्टीत राहणाऱ्या भारतीयांची उल्लेख सुध्दा होत नाही. सोशल मीडियाच्या क्षेत्रात सोशल नेटवर्कींग साईट्सने सुध्दा क्रांती घडवून आणली.

पण त्याचा परिणाम मानवाच्या समाजात वावरण्याचा वृत्तीवर झाला. आजची तरुण पिढी सोशल साईट्सच्या जास्त आहारी गेली आहे. घराबाहेर पडून समाजात चारचौघात वावरण्यापेक्षा फेसबुक, व्हॅट्सअॅप चालवण्यात जास्त उत्साह दाखवत आहे. प्रत्यक्षात समाजातल्या व्यक्तींशी संवाद साधून जास्तीत जास्त ओळख निर्माण करणे, हितगुज करणे, कार्यक्रमात सहभागी होणे हे आताच्या तरुण पिढीला नकोसे झाले आहे. परंतु ह्या सर्व गोष्टी मानवाच्या व्यक्तिमत्व विकासाला आवश्यक असतात.

प्रस्तावना:-

समाज माध्यम आणि मानव यांचा संबंध जणू रक्ताच्या नाते संबंधां सारखा आहे. २१ व्या शतकात सोशल मीडियाने तरुणांची मने काबीज केली आहेत. खऱ्या अर्थाने समाज माध्यमाचा वापर प्राचीन कालखंडात सम्राट अशोकाच्या कारकिर्दीपासून करण्यात आल्याचे पुरावे सापडतात. सम्राट अशोकाने राज्यकारभारा संबंधी वा समाज हितासाठी घेण्यात आलेले निर्णय शिलालेखावर कोरून तसेच दवंडी पिटवून जन समुहापर्यंत माहिती पोहचविल्याची इतिहास साक्ष देतो.

समाज हा बहुरंगी आहे. मानव हा कृतिशील असून त्याला आपल्या जीवनात केलेल्या कार्याची प्रसिध्दी मिळविण्यात खूप आनंद वाटतो. त्यामुळे मानवाला आपले विचार इतरांपर्यंत पोहचविण्यासाठी माध्यम हे संसूचनांचे काम करित असते. त्यामुळे मानव हा माध्यमाशी घट्ट जुळलेला आहे. जगाच्या पाठीवर अनेक देश आहेत. प्रत्येक देशाला समाज माध्यमामुळे आपसातील सर्व प्रकारचे व्यवहार करणे सोईचे झाले आहे. इंटरनेट महाजालच्या सहाय्याने फेसबुक, जी मेल, ट्विटर, व्हॉट्स अप, यु-ट्युब, एम. एम. एस., एस. एम. एस., ब्लॉग, वेब साईट्स, इ. साधन ही सोशल मीडिया म्हणून प्रसिध्दीस आलेली आहेत. त्यामुळे मानवाची बेसुमार प्रगती होत आहे. तासाभराची काम मिनिटात होऊ लागली आहेत. लहानांपासून ते मध्यमवर्गीयांपर्यंत या माध्यमांचा वापर मोठ्या प्रमाणात होत आहे.

सोशल मीडियाची संकल्पना :-

‘सारे विश्व जणू कुटूंब झाले आहे.’ या माध्यमांचा मानवाला खूप मोठा परिवर्तनीय फायदा

झालाय मात्र जीवनाची दिशा बदलून जगण्याची वाढवलेली आहे, हे विसरून चालणार नाही. माध्यमाचे अनेक फायदे होतातही परंतु गुन्हांचे प्रमाण कमी नाही. यामुळेच सायबर क्राईम नव्याने उदयास आले आहे. यामुळेच दहशतवादालाही मोठ्या प्रमाणात चाल मिळते. या साधनाच्या गैर वापरामुळे कसा दुष्परिणाम होतो याची माहिती करून देणे मला योग्य वाटत नाही कारण याला जबाबदार आपण आहोत. समाज माध्यमे समाजासाठी आहेत आणि समाजाचा एक घटक आहेत ही सत्यता दुरावून चालणार नाही. समाज माध्यमे जगण्याला आनंदही देतात आणि धोकाही पत्कार लागतो. अलिकडे या माध्यमाचा वापर अतिशय चुकीचा होत आहे. मोठ्या प्रमाणावर चुकीची खाते तयार करतात हाताळली जातात. यामुळे गुन्हेगारी व फसवणूक मोठ्या प्रमाणावर होते. प्रामाणिकपणे या माध्यमांचा वापर केल्यास नवी उत्क्रांती समाजात घडविता येईल शासनावर काही प्रमाणात का होईना अंकुश ठेवता येईल अन्यायाला वाचा फोडता येईल, गरिबाला मदत करता येईल अशी नैतिक विचारांवर आणि सकारात्मकतेवर नाहीतरी म्हणी खोट्या नसतात, कमवायला आयुष्य कमी पडतं आणि गमवायला क्षणही लागत नाही. त्यामुळे सोशल मीडियाचा वापर तुमच्या हातात आणि तुमच्या विचारात... !

सोशल मीडिया आणि युवक:-

प्रामुख्याने युवकांचा यात सहभाग करता येईल कारण या धकाधकीच्या जीवनात तरुणाई ज्या प्रमाणात इंटरनेट महाजालची गती वाढत आहे. त्या प्रमाणात युवकांनी आपले जीवनही या मार्गावर सुरू केले आहे परंतु सोशल मीडियाचा खऱ्या अर्थाने समाजाभिमुख

वापर करतो का? यामुळे वाढणारे गुन्हे, अयोग्य वापर याची काळजी घेतो का? वापर करतांना दुष्परिणामांची जाणीव ठेवतो का? याचा बऱ्याच प्रमाणात विचार केला जात नाही. समाज माध्यम म्हणून या साधनांची निर्मिती झाली खरी परंतु काही अर्थाने युवकांना या माध्यमाचे महत्व लक्षात आलेले दिसत नाही. काही अपवाद असतीलही मात्र चांगल्या माध्यमांचा किती योग्य वापर तरूणाई करत आहे याचा चांगला व वाईट परिणाम अप्रत्यक्षरित्या कसा समाजावर होत आहे, याची देखील जाणीव प्रगत युवकांनी ठेवली पाहिजे. सोशल माध्यमाचा वाढता विस्तार त्याचबरोबर युवकांचा या माध्यमाला मिळणारा प्रतिसाद हा त्यांच्या जीवनाला नवे वळण व नव्या प्रवाहात नेत असतो. वेळेच्या बरोबर चालण्याची सवय प्रत्येक सजीवाला असते मात्र ती सवय

आपल्यासाठी किती फायदेशीर आहे याची चाचपणी करून घेण्याची तसदी एकही युवक घेत नाही. प्रवाहात फक्त वाहत जातो. त्याप्रमाणे आज युवकांची परिस्थिती निर्माण झालेली आहे. फेसबुक, जी मेल, ट्विटर, व्हाट्सअप, यु ट्यूब, एम. एम. एस., एस. एम. एस., ब्लॉग, वेब साईट्स ही सर्व सोशल साधन प्रत्येक युवक वापरतो आणि वापरावित ही मात्र या सोशल माध्यमाचा चुकीचा वापर करून दुसऱ्यांची मने दुखावण्यापेक्षा ती वापरनेच टाळा, ही माध्यम मानवाला जगण्याची एक नवी उर्मी देतात. त्यामुळे अशी, सुंदर साधन जनसंज्ञापनासाठी चिरंतन काळ उपयोगी आहेत त्यामुळे सोशल मीडियाचा वापर चांगला करावा की वाईट हे ठरविण्याचे स्वातंत्र्य प्रत्येकाला आहे.

■■■

सोशल मीडिया : माहितीचा अमर्याद महासागर

खुशाल अनिल बडगुजर
द्वितीय वर्ष विज्ञान

नेहमीप्रमाणे टेलिव्हीजन संच लावला विविध मार्ग (चॅनल) बदलवत असतांना बातम्यांचा मार्ग आला आणि काही शब्द कानात आले, अब की बार पाच साल केजरीवाल सरकार”... काही क्षणांसाठी मी अवाकच झालो. ७-८ महिन्यांपूर्वी ज्यांना पळकुट्या म्हणवून जनता हिणावत होती त्यांचाच आज ऐतिहासिक विजय झालेला होता. हे सर्व सुरू असतांना मला १६ मे २०१४ चा दिवस आठवला व आता देखील तशीच काहीशी पुनरावृत्ती होतेय असा अनुभव आला. त्या दिवशी मोदींचा विजय झाला होता, आणि आज केजरीवाल यांचा!

सर्व बदल अचानक झाला आहे का? कधी घडू शकतो? यासाठी जबाबदार काय? प्रभावीपणे जनतेपर्यंत कसे पोहचत असेल? एक ना अनेक प्रश्नांनी मला भांबावून सोडले. मी एका सखोल विचार मंथनात बुडालो

आणि अचानक एक आतला आवाज मला ऐकू येवू लागला आणि त्याच नाव होत सोशल मीडिया” हो सोशल मीडिया अर्थात समाज माध्यम ज्याने अशक्य अशा अनेक गोष्टी करून दाखविल्या आहेत. कमी वेळात अधिकाधीत व्यक्तीपर्यंत अप्रत्यक्ष पोहचणे, त्यांच्याशी संवाद साधणे, विचारांची देवाण, घेवाण करणे, त्यांच्या भावना- गरजा समजून घेणे आणि बरच काही सहाजिकच हा बदल घडवून येण्यासाठी एक लांब प्रक्रिया पूर्ण झालेली आहे. २०११ मधील इजिप्त मधील उठाव असो अथवा २०१३ चे अण्णांचे आंदोलन या सर्वांमध्ये सोशल मीडियाच्याच प्रभावाची परिणीती आपणास जाणवते.

जगातल्या प्रत्येक कान्याकोपऱ्यात याचा प्रचंड प्रत्यक्ष प्रभाव आपणास पडतांना दिसतोय. भारताने तर जगात याच्या वापरामध्ये चकक दुसरा क्रमांक प्राप्त केला

Digitized by Ananta
Date: _____
Digitized by Ananta
Date: _____

आहे. यावरून याच्या व्याप्तीची कल्पना, आपणास येते. सोशल मीडियामध्ये फेसबुक, ट्विटर, व्हॉट्स अप, हाइक या आघाडीवर आहेत. प्रामुख्याने तरूणवर्ग याच्या वापरात पुढारलेला दिसतो. तरी आबालवृद्ध देखील करमणुकीचे व जगाला जोडण्याचे साधन म्हणून सोशल मीडियाचा वापर करतांना आपणास दिसतात.

तरूणाईच्या जिवाळ्याचे असलेले 'प्रेम' हे देखील प्राप्त करणे सोशल मीडियामुळे सहज शक्य होवू लागल आहे. त्याच अस आहे की पूर्वीच्या काळी संदेश वहनासाठी बरीच कसरत तरूणांना करावी लागत असे, मात्र सोशल मीडियाच्या आगमनानंतर फेसबुक, व्हॉट्सअप सारख्या मोफत ॲप्सया तरूणांपर्यंत पोहचल्या आणि या क्षेत्रात विलक्षण क्रांती घडून आली. मात्र कुठल्याही गोष्टीचा अतिरेक हा विनाशास कारणीभूत

असतोच आणि सोशल मीडियाच्या बाबतीत हा काहीस होतांना दिसतय! पूर्वी ज्याच्याने माणसे जयायची तेच आता माणसे दूर जाण्याच कारण तर होत एन अस भासू लागलय आज फेसबुकवर हजार मित्र यादी असते. प्रत्यक्षात मात्र एकही चांगला मित्र नस कुटुंबातील संवाद नाहीसा होतोय. बापाला मुलासासाठी मुलाला आईसाठी, आईला मुलीसाठी, मुलीला बापासाठी वेळ नाहीए अस काहीस चित्र तयार होत दिसतय. त्याच बरोबर सोशल मीडियाच्या अतिवापरा त्याच व्यसन लागणे. विविध मानसिक आजार जडणे अ प्रकारही नित्याचे झाले आहे. त्यामुळे मी एवढच सांगेल. मीडियाचा करू मर्यादीत वापर।

मिळवू माहितीचा अमर्याद महासागर।।

इतिहास आणि सोशल मीडिया

Indian Science Congress ला संबोधित करतांना भारताचे प्रथम पंतप्रधान पंडित जवाहरलाल नेहरू म्हणाले होते की, एका समृद्ध देशात लोकांची उपासमार होत आहे. भूक, दारिद्र्य, निरक्षरता, अंधश्रद्धा तसेच भयावह रितीरिवाज आणि परंपरा या समस्यांचे निराकरण फक्त विज्ञानाद्वारेच होऊ शकेल.

नवस्वतंत्र राष्ट्राच्या घडणीतील विज्ञानाचे महत्त्व नेहरूंनी स्पष्ट केले आणि नवस्वतंत्र राष्ट्रात वैज्ञानिक प्रगतीला चालना मिळाली. पुढे राजीव गांधींनी संगणक क्रांतीला सुरुवात करून खऱ्या अर्थाने Global India चा पाया रचला. संगणक तंत्रज्ञानाच्या विकासाचे अपत्य म्हणजे २० व्या शतकाच्या अंताला पाऊल ठेवलेले सोशल मीडिया. सोशल मीडियाने प्रगतीच्या टप्प्यात नवनवीन बदल धारण केले व भारतीय जनमानसावर

राज पुरुषोत्तम शिरोडे

एफ.वाय. बी. ए. (इतिहास)

आपली पकड निर्माण केली. आज तर अर्ध्याहून अधिक भारतीय जनमानस सोशल मीडियाचे So Called Followers झालेले दिसतात. पण त्याचबरोबर सोशल मीडियाद्वारे भारतीय राजकारण, समाजकारण, इतिहास, संस्कृती यांसारखे विषय हाताळले जावू लागले. आज समाजातील काही मंडळीकडून ह्या साधनाचा स्वार्थासाठी व स्वहितासाठी वापर केला जात आहे. म्हणजेच स्वार्थपूर्तीसाठी आवश्यक असलेला इतिहास. संस्कृती सर्वसामान्यावर बिंबवण्याचा प्रयत्न होत आहे.

सोशल मीडियाद्वारे इतिहास हा विषय हाताळला जात आहे. इतिहास व सर्वसामान्य घटक यांचा मुळात संबंध काय? इतिहासासारखा विषय सोशल मीडियावर हाताळला जाण्याचं कारण काय? आणि सोशल मीडिया इतिहासकार बनू पाहतोय का? या प्रश्नांची चर्चा प्रस्तुत

विषयाच्या अनुषंगाने संयुक्तिक ठरेल. प्रसिध्द ब्रिटीश इतिहासकार ई. एच. कार म्हणतात की, "History is an unending dialogue between the present and the chief function of the historian is to master and understand the past as a key to the understanding of the present". प्रस्तुत व्याख्येचा अर्थ समजावून घेतल्यास असे लक्षात येते की, इतिहास हा समकालीन ज्ञानप्राप्तीसाठीची किल्ली आहे. आणि इतिहासकारही त्यासाठीच प्रयत्न करीत असतो. आजचे ज्ञान होण्यासाठी मानवी समाजास इतिहासाची आवश्यकता असते. इतिहास हा मानवी समाजाची आधारशीला असतो. मुळात आपला भूतकाळ जाणून घेणे यात मानवाला अधिक रस असतो. इतिहास ही एकच अशी गोष्ट आहे जी माणसाला प्राणीसृष्टीपासून विलग करते. इतिहास हा विवेकावर, तर्कावर वैज्ञानिक, दृष्टिकोनावर, मानवतावादावर आणि चिकित्सेवरच उभा असतो. नसेल तर तो इतिहास नव्हे. इतिहास मानवी समाजाच्या वाटचालीत नेहमीच पथदर्शक ठरतो. पण सोशल मीडियाद्वारे पसरवले जाणारे इतिहास ज्ञान हे विवेकावर आधारित आहे का ?

सोशल मीडियाचा वापर इतिहासातील नवीन संशोधन, इतिहास आधारित प्रबोधन, इतिहासाच्या आधारे समाजात शाश्वत मूल्यांची रुजवणुक यासाठी झाला तर तो विवेकाधिष्ठीत History Today, JNU History सारखी फेसबुकवरील पेजेस विवेकाधारीत इतिहास ज्ञान मांडत आहेत. सोशल मीडियाचा असा विवेकाधारित उपयोग होत असतांना इतिहासाचे विद्वुपीकरण अथवा त्याचे मिथ्या गौरवीकरण

करण्यासाठीही सोशल मीडिया वापरला जात आहे. इतिहासात आपला स्वार्थ बघणारी मंडळी इतिहासाचे त्या अनुषंगाने सोशल मीडियावर प्रकटीकरण करतात. अविवेकी इतिहास मग सर्वसामान्यासाठी सत्य बनू लागतो. सोशल मीडिया या माध्यमाची प्रभाव क्षमता व प्रसरण क्षमता ही उर्वरीत माध्यमांपेक्षा जास्त आहे त्यामुळे त्यावरील घडामोडींचे परिणाम तात्काळ नजरेस पडतात. Pseud History ला सत्य मानून त्याच्या समर्थनासाठी हिंसक प्रतिक्रिया समाजात उमटतात. सोशल मीडियावरचा हा Pseud History जनतेच्या भावनांना उत्तेजित करतो.

सोशल मीडिया हे दुहेरी संपर्क माध्यम आहे. त्यामुळे त्याचे महत्त्व उर्वरित माध्यमांपेक्षा अधिक आहे. सोशल मीडियावर संपर्काप्रमाणेच ज्ञान, विज्ञान, विचार इत्यादींचेही आदान - प्रदान होत आहे. पण सर्वसामान्य जनता ह्या माध्यमाचा वापर विवेकी करते की अविवेकी खरं तर त्यावर त्या माध्यमाचे यशापयश अवलंबून आहे. विवेकी तत्त्वावर म्हणजेच चिकित्सा, मानवतावाद, वैज्ञानिक दृष्टिकोन यावर आधारित जर सोशल मीडियाचा वापर असेल तर सोशल मीडिया भारतीय लोगशाहीचा पाचवा आधारस्तंभ बनू शकतो. आणि अविवेकी वापर लोकशाहीचा घात करेल. लोकानुरंजन करणे हे इतिहासाचे कार्य नाही तर वास्तवाचे ज्ञान प्रकट करणे हे इतिहासाचे कार्य आहे. पण सोशल मीडिया जर विवेकपूर्ण इतिहास ज्ञान प्रकट करणारे माध्यम ठरले तर खरंच वर्तमानाचा व भविष्याचा बोध होण्यास मदत होईल. म्हणून माध्यम हाताळण्याचा विवेक व इतिहास बोध सामाजिक आरोग्यासाठी आवश्यक आहे.

विषयाच्या अनुषंगाने संयुक्तिक ठरेल. प्रसिध्द ब्रिटीश इतिहासकार ई. एच. कार म्हणतात की, "History is an unending dialogue between the present and the chief function of the historian is to master and understand the past as a key to the understanding of the present". प्रस्तुत व्याख्येचा अर्थ समजावुन घेतल्यास असे लक्षात येते की, इतिहास हा समकालीन ज्ञानप्राप्तीसाठीची किल्ली आहे. आणि इतिहासकारही त्यासाठीच प्रयत्न करीत असतो. आजचे ज्ञान होण्यासाठी मानवी समाजास इतिहासाची आवश्यकता असते. इतिहास हा मानवी समाजाची आधारशीला असतो. मुळात आपला भूतकाळ जाणून घेणे यात मानवाला अधिक रस असतो. इतिहास ही एकच अशी गोष्ट आहे जी माणसाला प्राणीसृष्टीपासून विलग करते. इतिहास हा विवेकावर, तर्कावर वैज्ञानिक, दृष्टिकोनावर, मानवतावादावर आणि चिकित्सेवरच उभा असतो. नसेल तर तो इतिहास नव्हे. इतिहास मानवी समाजाच्या वाटचालीत नेहमीच पथदर्शक ठरतो. पण सोशल मीडियाद्वारे पसरवले जाणारे इतिहास ज्ञान हे विवेकावर आधारीत आहे का ?

सोशल मीडियाचा वापर इतिहासातील नवीन संशोधन, इतिहास आधारीत प्रबोधन, इतिहासाच्या आधारे समाजात शाश्वत मूल्यांची रुजवणुक यासाठी झाला तर तो विवेकाधिष्ठीत History Today, JNU History सारखी फेसबुकवरील पेजेस विवेकाधारीत इतिहास ज्ञान मांडत आहेत. सोशल मीडियाचा असा विवेकाधारीत उपयोग होत असतांना इतिहासाचे विद्वुपीकरण अथवा त्याचे मिथ्या गौरवीकरण

करण्यासाठीही सोशल मीडिया वापरला जात आहे. इतिहासात आपला स्वार्थ बघणारी मंडळी इतिहासाचे त्या अनुषंगाने सोशल मीडियावर प्रकटीकरण करतात. अविवेकी इतिहास मग सर्वसामान्यासाठी सत्य बनू लागतो. सोशल मीडिया या माध्यमाची प्रभाव क्षमता व प्रसरण क्षमता ही उर्वरीत माध्यमांपेक्षा जास्त आहे त्यामुळे त्यावरील घडामोडींचे परिणाम तात्काळ नजरेस पडतात. Pseud History ला सत्य मानून त्याच्या समर्थनासाठी हिंसक प्रतिक्रिया समाजात उमटतात. सोशल मीडियावरचा हा Pseud History जनतेच्या भावनांना उत्तेजित करतो.

सोशल मीडिया हे दुहेरी संपर्क माध्यम आहे. त्यामुळे त्याचे महत्त्व उर्वरित माध्यमांपेक्षा अधिक आहे. सोशल मीडियावर संपर्काप्रमाणेच ज्ञान, विज्ञान, विचार इत्यादींचेही आदान - प्रदान होत आहे. पण सर्वसामान्य जनता ह्या माध्यमाचा वापर विवेकी करते की अविवेकी खरं तर त्यावर त्या माध्यमाचे यशापयश अवलंबून आहे. विवेकी तत्वावर म्हणजेच चिकित्सा, मानवतावाद, वैज्ञानिक दृष्टिकोन यावर आधारित जर सोशल मीडियाचा वापर असेल तर सोशल मीडिया भारतीय लोगशाहीचा पाचवा आधारस्तंभ बनू शकतो. आणि अविवेकी वापर लोकशाहीचा घात करेल. लोकानुरंजन करणे हे इतिहासाचे कार्य नाही तर वास्तवाचे ज्ञान प्रकट करणे हे इतिहासाचे कार्य आहे. पण सोशल मीडिया जर विवेकपूर्ण इतिहास ज्ञान प्रकट करणारे माध्यम ठरले तर खरचं वर्तमानाचा व भविष्याचा बोध होण्यास मदत होईल. म्हणून माध्यम हाताळण्याचा विवेक व इतिहास बोध सामाजिक आरोग्यासाठी आवश्यक आहे.

सोशल मीडिया व सामाजिक परिणाम

घन:शाम प्रल्हाद देव
एस.वाय.बी.ए. इंग्लि

‘अति तिथे माती’ या म्हणीनुसार कोणतीही गोष्ट जर आवश्यकतेपेक्षा जास्त होत असेल तर तिचे अनिष्ट परिणाम हे भोगावेच लागतात. जगात कोणती वस्तू चांगली आहे किंवा वाईट आहे, हे ठरवितांना तिच्या गुणग्राहकतेचा विचार नक्की करावा. त्याच प्रमाणे सोशल मीडिया ही सुध्दा तंत्रज्ञानाच्या क्रांतीतून मानवाला मिळालेली एक देणगीच आहे, पण त्यांचा वाढता वापर, तरूणांना त्याचं लागलेलं व्यसन पाहुन वाटत की, सोशल मीडिया हा शापच आहे. सोशल मीडिया मध्ये दूरदर्शन, न्युज चॅनेल्स, वर्तमान पत्र, तसेच फेसबुक, व्हाट्सअॅप, ऑर्कुट, ट्विटर इ. अश्या सोशल नेटवर्कींग साईट्सचा देखील समावेश आहे.

‘मीडिया’ मूळे जग अगदी हाकेच्या अंतरावर आलयं अगदी कुठेही, कधीही, केव्हाही आपण जगातील कुठल्याही व्यक्तीशी संपर्क साधू शकतो. परस्पर संपर्क, दैनंदिन घडामोडी, नविन लोकांशी मैत्री, ऑनलाईन गप्पा व शैक्षणिक, आर्थिक आणि सामाजिक जीवनात संतुलन मिळवू पाहणाऱ्या आपल्या तरुण पिढीला अगदी सहज, सोपं व आपल्या विचारांना मोकळ्या मनानं मांडण्याच व्यासपीठ मिळालं. जागतिकीकरणाच्या हायफाय राहणीमानासोबतच वाय-फाय ची गतिमान संगत आपल्याला लाभली आहे, यालाच आधुनिक भाषेत ‘सोशल-मीडिया’ असं म्हणतात. या सोशल मीडियामूळेच आजचा माणूस जगातील सर्व घडामोडींशी अपडेट राहू लागला आहे. आधी कॅम्प्युटर, लॅपटॉप तर होतेच त्यात आता नविनच आलेल्या स्मार्टफोन्सची भर पडली.

सोशल मीडियाने लहान मूले, विद्यार्थी, गृहिणी, कर्मचारी, अधिकारी, शेतकरी, धार्मिक, राजनैतिक,

सामाजिक अशा सर्वांवर परिणामकारकरित्या प्रभुत्व मिळवून आमुलाग्र बदल घडवून आणला. कुठल्याही ठिकाणी, अगदी बसमध्ये, ट्रेनमध्ये, कामाच्या ठिकाणी मोबाईलच्या एका स्वाईपवर आपण जगातली कुठलीही माहिती, विशेष सरकारी योजनांची माहिती, महत्त्वपूर्ण लोकांचे विचार, विद्यार्थ्यांसाठी ऑनलाईन पाठ, धार्मिक मालिका, आरोग्यविषयक माहिती, राजनितीत लोकांच्या मुलाखती, विविध राष्ट्रीय, आंतरराष्ट्रीय खेळांविषयीची माहिती मिळवू शकतो, म्हणजे कुठल्याही क्षेत्रातली व्यक्ती एखाद्या अनोळखी क्षेत्रातली माहितीही लगेच मिळवू शकतो. म्हणजेच ‘सोशल मीडिया’ हे लोक जागरूकतेचे व लोकशिक्षणाचे एक प्रखर व प्रभावं माध्यम बनले आहे. परंतु असे म्हटले जाते. कोणत्याही गोष्टीला दोन बाजू असतात, तसच या गोष्टीला आहेत. मोठ्या प्रमाणात लोकप्रियतेचा उच्चांक गाठणाऱ्या या सोशल मीडियाला तेवढ्याच मोठ्या प्रमाणात गालबोट लावणाऱ्यांच प्रमाणही आहे. विद्यार्थी वर्ग, तरुण पिढीसोशल मीडिया’ च्या आभासी जगात अगदी रममाण झाली आहे. रात्रंदिवस ही मंडळी ऑनलाईन पडीक असतात. जणुकाही त्यांना व्यसनच जडलय ‘सोशल मीडिया’ च्या आभासी जगाच ! खेळ वाचन याकडे दुर्लक्ष होत आहे. शारिरीक व्यायाम व आहार यावर प्रतिकूल परिणाम होतोय, आरोग्य धोक्यात येवू लागलेलं आहे.

‘मीडिया’ च्या वापराच्या मूर्खपणाच एक उदाहरण सांगतो, एका मित्राने त्याच्या नातलगाच्या अपघाताचे फोटो फेसबुकवर पोस्ट केले. त्या अपघातात एक दोन दगावले असल्याचेही त्याने नमुद केले होते. खरतर ही दुःखद घटना होती पण त्याही पोस्टला ७०-८०

लोकांनी Like केलेलं होतं.जर अशा दुर्देवी घटनेलाही आपण Like करत असू तर यावरून लक्षात येतं की, आपली सामाजिक स्थिती व संस्कृती कुठल्या पातळीवर पोहचली आहे. संस्कृतीचे संवर्धन होण्याऐवजी तिचा न्हास होत आहे. म्हणूनच, मला वाटतं की, सोशल मीडिया’ हा एक शापयुक्त वर आहे.

लहान मुलांच्या हातातही आता स्मार्टफोनस आल्याने ओघाने सोशल मीडियाचा वापर आलाच. मैदानी खेळ, वाचन व इतर कला- कौशल्य जोपासण्याच्या वयात ही लहान मुलं पॉर्नमुव्हीज बघणं, दिवसभर गेम्स खेळत बसणं इत्यादी वाईट गोष्टींच्या आहारी मोठ्या प्रमाणात गेलेली दिसतात. या कोवळ्या वयात शैक्षणिक विकास न होता ही पिढी अश्लीलतेकडे झुकत आहे, अकाली प्रौढ बनत आहे. परिणामी, बलात्कार, बालगुन्हेगारी, सायबर गुन्हेगारी, इत्यादींचे प्रमाण वाढत आहे. म्हणूनच, परिणामी सामाजिक वातावरण गढूळ होत आहे. एकमेकांवर सामाजिक विनोद, आक्षेपार्ह फोटोज, मजकुर यातून खूप जणांच्या

भावना दुखावल्या जातात. आणि मग ही दुर्देवी घटनांची मालिका अशीच अखंड अविरत सुरूच राहते...

मुळात, आपल्याकडे ह्या सोशल साईट्स कोणी वापराव्यात ह्यावरच बंधन नाही, कुणाचीही आडकाठी नाही, सारं कसं मनमोकळं.... खरतरं सोशल मीडिया ही चैनीची गोष्ट नसून गरजेची माध्यम आहेत. खरोखर सोशल मीडिया’ ही काळाची गरज आहे, यात कोणाचेही दुमत नाही. सोशल मीडिया’ या वापरावर प्रबोधन होणे गरजेचे आहे. मापदंडाची चौकट आखली गेली पाहिजे. अश्लीलता, आक्षेपार्ह मजकुर चुकीच्या बातम्या, समाजसुधारकांची व थोर पुरुषांची अवहेलना यावर लगाम बसवावा.

सर्वांत महत्वाची गोष्ट म्हणजे सोशल मीडियाचा वापर करणारी व्यक्ती जर सुसंस्कृत, प्रगल्भ आणि सामाजिक बांधिलकी जोपासणारी असेल तर निश्चितच अशा चुकीच्या गोष्टी घडणार नाहीत आणि यासाठी समाजाचं प्रबोधन झालं पाहिजे.

फेसबुकचा महाविद्यालयीन युवकांवर होणारा परिणाम.....

करिश्मा सुभाष टापरे
एफ.वाय.बी.एस्सी.

आजचे एकविसावे शतक हे स्पर्थेचे युग मानले जाते. या युगात संवादाच्या नवनवीन संकल्पना व स्वरूप आपणास पाहण्यास मिळते. संवाद साधण्यासाठी नवनवीन माध्यमांचा वापर केला जातो. प्रत्येक जण काळानुसार अपडेट राहण्याचा प्रयत्न करीत आहे. संवाद साधणे ही मानवाची मुलभूत प्रवृत्ती आहे. किंबहुना संवादाशिवाय आपण जगूच शकत नाही, असे म्हणणे वावगे ठरू शकत नाही. परंतु आजच्या काळात संवादाचे स्वरूप बदलले आहे. कारण नवनवीन संवाद माध्यमे उदयास आली. त्याचेच एक उदाहरण म्हणजे ‘फेसबुक’

होय.

‘फेसबुक’ हा शब्द जणू आज फॅशनच बनला आहे. ज्याला फेसबुक म्हणजे काय ते माहित नाही त्याला ज्ञानाच्या क्षेत्रात आउटडेटेड मानले जाते. या संकल्पनेची प्राथमिक अवस्था म्हणजे जीवलग मित्रांनी एकमेकांशी संपर्क साधणे. या माध्यमाच्या आगमनाने आपण एकमेकांशी सहज संवाद साधू शकतो. तसेच यामुळे समाजाचे परस्पर संबंध अधिक दृढ व समृद्ध होतांना आपण पाहत आहोत. यामुळे एकप्रकारे सारे विश्वची माझे घर’ ही संकल्पना खरी वाटू लागली आहे. या

माध्यमाच्या वापराने समाज एकमेकांशी खऱ्या अर्थाने जोडला जात आहे. कोणत्याही नव्या शोधाचे आगमन हे समाजाला प्रभावित करित असते. हा इतिहासच आहे, हे नव्याने सांगण्याची गरज नाही. याच तत्वाला अनुसरून इंटरनेट म्हणजे आज जवळपास समस्त मानवाचा जणू श्वासच बनला आहे. इंटरनेट हा एक असा प्रवास आहे. ज्यास अंत नाही. कारण यामुळे कल्पना, माहिती, ज्ञान एका क्षणात एका ठिकाणाहून दुसऱ्या ठिकाणी प्रवास करतात. कोणत्याही भौगोलिक मर्यादा यास रोखू शकत नाहीत. फेसबुकद्वारे एकमेकांना भेटणं, संवाद साधणे, विचारांचे आदान - प्रदान करणे हे सगळं करित असतांना आपण आपल्या भावना शेअर करणे ही मानवाची मुलभूत गरज आहे. शास्त्रियदृष्ट्या मानवास ही गोष्ट अतिशय आवश्यक आहे.

परंतु कोणत्याही प्रकारचे शोध म्हटल्यास त्याचे चांगले व वाईट परिणाम समाजावर होत असतात. म्हणूनच तर 'विज्ञान शाप की वरदान' ही म्हण प्रचलित झाली आहे. आज जिकडे जावे तिकडे अगदी प्रवासात, रेल्वे स्टेशनवर, काही वेळेस कार्यालयीन वेळेत. महाविद्यालयीन परिसरात सर्वच विद्यार्थी सर्रास ऑनलाईन बिझी असल्याचे दिसतात.

सामाजिक नेटवर्कींग साईट्सचा वापर हे तंत्रज्ञान वापरतांना भान ठेवूनच करणे आवश्यक आहे. याचा वापर करतांना तारतम्य हवे. कारण आभासी जग व सत्य परिस्थिती यामध्ये बरेच अंतर असते. याचबरोबर आपण माणसे जोडण्याच्या धुंदीत प्रत्यक्षात आपल्या जवळच्या माणसांपासून दूर तर जात नाही ना याचं भान ठेवणं गरजेचे आहे. अन्यथा तरुण मुलामुलींमध्ये डिप्रेशनला सामोरे जावे लागते. कारण सोशल नेटवर्कींग साईट्सवर सतत असणाऱ्या तरुणांमध्ये आक्रमकता

आढळून येत आहे. तसेच वेगवेगळ्या वेळी बघणाऱ्या तरुणांमध्ये नैतिकता ढासळत आक्रमकता वाढते. आभासी जगात ते जे काही किंवा करतात किंवा ते प्रत्यक्षात करून बघण्याच्या त्यांच्या हातून गुन्हे घडण्याची शक्यता असते.

फेसबुकच्या सततच्या वापराने जीवनातील काही गोष्टी जसे अभ्यास, व्यायाम, परिवारातील नातेसंबंध, तणाव इत्यादी गोष्टींवर परिणाम होतो. फेसबुकवरील शेअर केल्या जाणाऱ्या छायाचित्रांच्या, मजकुराचा, जाहिरातीचा अनिष्ट परिणाम आजच्या पिढीवर होतो. कुटुंबातील परस्परांचे दुरावण्याची शक्यता असते. नात्यामधील जिक्हाळ, संपून एक प्रकारची कृत्रिमता यात येण्याची शक्यता असते.

काळासोबत अपडेट राहणे तर गरजेचे पण त्यासोबत आपण सतत जागरूक राहून नव्या माध्यमांचा स्वीकार करणे गरजेचे आहे. केवळ कोणत्या राहण्याच्या भुकेमूळे आपण अनोळखी लोकांशी संपर्कात राहणे चुकीचे आहे. इंटरनेट आणि तंत्रज्ञान आज विज्ञानाचे वरदान आहे. पण गरज आहे ती त्या वापर सकारात्मकतेने करण्याची जरी आज अशा प्रकाश संवाद माध्यम उपलब्ध असले तरी ती माध्यमे नैसर्गिक संवादाच्या तुलनेत कधीच श्रेष्ठ ठरू शकत नाहीत. प्रत्येक संवादात नैसर्गिकता असते. त्यामुळे तात्काळ प्रतिक्रिया मिळते. खऱ्या अर्थाने संवादाचे कार्य सुरळीतपणे पडते. याची तुलना इतर कोणत्याही संवाद माध्यमांशी केली जाऊ शकत नाही. म्हणूनच आपण फेसबुकसारख्या सोशल नेटवर्कींग साईट्सचा उपयोग मर्यादित प्रमाणात करायला हवा.

जागतिकीकरणाचा समाज संस्कृती आणि साहित्य यांवर होणारा
परिणाम व आव्हाने

कु. किमया राजेंद्र बोराळकर
एफ.वाय.बी.ए.

जागतिकीकरण म्हणजे जागतिक अर्थव्यवस्थेचे एकात्मिकरण होय. म्हणजेच या प्रक्रियेत जगातील देशांदरम्यान वस्तू सेवा, भांडवल, तंत्रज्ञान, माहिती इत्यादीबद्दल वाढते आर्थिक आंतर अवलंबित्व निर्माण होत जाते. जागतिकीकरण ही एक व्यापक आर्थिक प्रक्रिया आहे, ज्या अंतर्गत सर्व देशांदरम्यान वस्तू, सेवा, भांडवली गुंतवणूक, तंत्रज्ञान, विचारधारा इत्यादींचा प्रवाह कोणत्याही सरकारी प्रतिबंधाविना होऊ शकतो. म्हणजेच, कोणत्याही उत्पादकाला जगात कोठेही कमीत कमी उत्पादन खर्चात वस्तू- सेवाचे उत्पादन करता येणे, त्यासाठी जगातून कोठूनही स्वस्तात कच्चा- माल व व्यवस्थापकीय संसाधने मिळवता येणे, आणि निर्माण झालेल्या वस्तू- सेवा जगात कोठेही विकता येणे, अशी संधी उपलब्ध असल्यास व त्यासाठी कोणत्याही देशाच्या सरकारने बंधने न घातल्यास, अशा स्थितीला किंवा ती निर्माण होण्याच्या प्रक्रियेला जागतिकीकरण असे म्हटले जाते.

जागतिकीकरणाच्या प्रक्रियेत विभिन्न देशांदरम्यान उत्पादक घटकांची मुक्त भ्रमणक्षमता असून मुक्त व्यापाराची स्थिती निर्माण करण्याचा प्रयत्न केला जातो. वर्तमानकाळात जागतिकीकरण ही संकल्पना प्रामुख्याने स्पर्धा विकसीत करण्याच्या उद्देशाने व्यापार व व्यापारी धोरणांप्रती वैश्विक दृष्टिकोने स्वीकारला जातो. त्याचा मौलिक उद्देश आंतरराष्ट्रीय बाजार व व्यापारास विश्वव्यापी बनवून बहुपक्षीय व्यापारपध्दती विकसीत करणे, हा आहे. व्यापाराबरोबरच आर्थिक विकासाची प्रक्रिया आणि सामाजिक - सांस्कृतिक प्रक्रिया व विचारधारांचेही विश्वव्यापीकरण करणे हे

त्याचे लक्ष्य असते. जागतिकीकरणाच्या प्रक्रियेमुळे संपूर्ण विश्व एक वैश्विक ग्राम' बनेल, जी प्रक्रिया भारताच्या 'वसुधैव कुटुंबकम्' या विचारसरणीशी सुसंगत आहे.

जगाच्या दृष्टीने भारत ही प्रमुख बाजारपेठ बनली आहे. त्यामुळे या बाजारपेठेत जे चालेल, आवडेल तेच जगाच्या कानाकोपऱ्यात जाईल, असे समाज मान्य करू लागला आहे. गेल्या ९० वर्षांत युरोप- अमेरिकेतून नव्या उत्पादन संकल्पना येणे बंद झाले आहे. तिथे नुकत्याच येऊन गेलेल्या महामंदीची इतर कारणे असली तरी खरे महत्वाचे कारण औद्योगिक नेतृत्व हरवले आहे. कमी किंमतीतील दर्जेदार उत्पादने असल्यामुळे भारतातून जगभर जाऊ लागली. जागतिकीकरण नंतर भारतात सर्वात आधी पोहचली ती परदेशी ग्राहकोपयोगी उत्पादने आणि त्यातही खाद्य उत्पादने अमेरिकेतील कोकाकोला आणि पेप्सी भारतात येऊन धडकडे आणि त्यांनी तेथील बाजारपेठ काबीज केली, पण त्यासाठी त्यांना आपल्या उत्पादनांतील भारतीय करण करावे शीतपेयाच्या जोडीने पेप्सीचा निंबू हा भारतीय अवतार बाजारात आला त्यासोबत कुरकुरे ची मालिकाही आली. कमी किंमतीतील दर्जेदार उत्पादने हे त्यांचे वैशिष्ट्य असल्यामुळे ही उत्पादने आता भारतातून जगभर जाऊ लागली. मॅकडोनाल्डने भारतात आणले आलु टिक्की बर्गर, आता ते जगभर नुडल्स खरे तर हे चिनी उत्पादन पण भारतात ते मॅगी' या नावाने लोकप्रिय केले ते युरोपमधील नेल्से कंपनीने मॅगीला एवढी लोकप्रियता मिळाली कारण नेस्लेने त्यात आणलेले नवे नवे मसाले आणि स्वाद ग्रामीण भागासाठी मॅगीचा तर दोन रुपयाचा पॅकही आला. आता हीच यशस्वी उत्पादने केन्टुकी चिकन' त्यांनी

आपल्या चिकन केंद्रामधून पेप्सी किंवा कोलाऐवजी नवी शीतपेयाची मालिका भारतात आणली तिला चॉकलेट, **क्रॉफी असे स्वाद दिले.**

कियाने भारतासाठी बनवलेला हॅंडसेटमध्ये पहिल्यांदाच दोन गोष्टीचा समावेश केला भारतात रेडिओचे वेड लक्षात घेऊन आणि कधीही उपयोगात पडणारी टॉर्च याच दोन गोष्टी इतर विकसनशील देशांना हव्या आहेत. 'नॅनो' ची गाडी प्रथम बाजारात आली तेव्हा तिथे वाहन उद्योगात क्रांती केली. दर्जेदार, पण कमी किंमतीत मोटार हवी अशी इच्छा असलेला वर्ग वाढतो आहे. गंमत म्हणजे यावर संशोधन झाले ते भारतात आणि भारतीय अभियंत्याकडून. 'टोयोटा' कंपनीचे भारतीय नाव आहे टोयोटाश' किलोस्कर इंटीऑस' चे डिझाइन आणि उत्पादनच फक्त भारतात झाले असे नाही, तर त्यासाठी लागणारे बहुसंख्य सुटे भागही भारतातच तयार झाले आहे. भारतातून पहिल्यादा आयुर्वेद आणि योग पश्चिमी राष्ट्रांमध्ये गेले आणि लोकप्रिय झाले. पाठोपाठ ग्राहकोपयोगी पॅकबंद वस्तुंनी बाजारपेठ जिंकली आणि आता टाटांची 'नॅनो आणि स्वच्छ' हे वॉटर प्युरिफायर जगभर पोहचत आहे.

थोडक्यात जागतिकीकरण म्हणजे स्थानिक वस्तुंची किंवा घडामोडीची जागतिक स्तरावरील स्थानांतरणाची प्रक्रिया होय. या संज्ञेचा उपयोग सहसा आर्थिक जागतिकीकरणाच्या संदर्भात केला जातो, ज्यात व्यापार, विदेशी थेट गुंतवणूक, भांडवल प्रवाह, प्रवास आणि तंत्रज्ञान यांच्या प्रसाराच्या माध्यमाने राष्ट्रीय अर्थव्यवस्थेला अंतरराष्ट्रीय अर्थव्यवस्थासाठी उघडे केले जाते. भारतात १९९० च्या सुमारास जागतिकीकरणाला सुरवात झाली. ह्या काळान देशावरचे विदेशी कर्ज ऐवढे वाढले होते की, जागतिक बँक, आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी ह्या खाजगी संघटनांनी भारताला आणखी कर्ज देणे नाकारले व कर्ज देण्यासाठी भारताला काही अटी लागू

केल्या या अटीमध्ये भारताने आपल्या अर्थव्यवस्था काही प्रमाणात धोरणात्मक बदल करून तिला कं पन्त्यासाठी खुले करणे समाविष्ट अर्थव्यवस्थेमधील ह्या बदलांना आर्थिक सुधारणे म्हटले गेले व त्यात जागतिकीकरणासोबतच उदार व खाजगीकरण याचाही समावेश होतो.

जागतिकीकरणाचे समाजावरील शिक्षण, रोजगार, स्वस्त, किंमत, आंतरराष्ट्रीय अशा घटकांवर परिणाम दिसून येतात तसेच संस्कृतीचा न्हास होतांना आपल्याला आढळतो सामान्यपणे, देशातील लोक त्यांच्या संस्कृतीचे जतन करत असत मोठ्या संख्येने लोक देशांतर्गत स्थलांतर करत असत यामुळे सांस्कृतिक न्हास घडून येतो. यामुळे लोक विदेशी संस्कृती आत्मसात करण्यास प्रवृत्त होतात.

पर्यावरणीय न्हास ही जागतिकीकरणाची समस्या आहे. कंपनीचे अर्थसंकल्प बदलता ते नैसर्गिक स्रोत वापरतात उदा. खाणकाम, वेधकाम पर्यावरणावर विपरीत परिणाम होतो. जंगलतोड या जैवविविधतेला धोका संभवतो आणि मृदेची सुपीकता खालावते. यामुळे वातावणात बदल होतात.

जागतिकीकरणामुळे आरोग्यावरही परिणाम होतो एच. आय. व्ही./एड्स हे अफ्रिकेतून उदयास आले आणि क्षणार्धात जगभर पसरून अन्नपदार्थही विविध देशात पुरवले जातात. यामुळे समाजावर परिणाम होतांना दिसतो. जागतिकीकरण म्हणजे नेमके काय आणि त्याचे उद्दिष्ट भारतासारख्या देशातील लोकांना संगणक प्रोग्रॅमिंग गती असेल पण इलेक्ट्रॉनिक वस्तू त्या किफायतशीर पद्धतीने उत्पादित केल्या जाऊ नसतील तर आम्ही तुम्हाला सॉफ्टवेअर देतो' त्या देवाणघेवाण कोणत्याही आतकाठीशिवाय जगभर कोठेही होऊ शकते, यालाच खरे जागतिकीकरण म्हणतात.

येईल. जगभर श्रमिकांचे एक राष्ट्र, एक राज्य निर्माण होईल हे मार्क्सचे स्वप्न भंग पावले असून, आता जगभर भांडवलदारांचे एक राष्ट्र उभारण्याच्या दृष्टीने धडपड सुरु आहे. जातीमुळे सामाजिक स्तरीकरण अधिक मजबूत होते, भारतात भांडवली पध्दतीने ही कठोरता कमी झाली, परंतु मुक्त अर्थव्यवस्थेत फायद्याचे वाटप ज्या समाजव्यवस्थेवर होणार ती, मूलतः विषम समाजव्यवस्था आहे यामुळे श्रीमंत अधिक श्रीमंत आणि गरिब अधिक होतांना दिसतो. सरकारने उच्च शिक्षणावर खर्च करायला हवे हे आपल्या देशातील सामाजिक वास्तव आहे. हा खर्च व्यवस्थेला बोजा नसून उलट उपकारच आहे. कारण जागतिकीकरणाच्या स्पर्धेच्या जगात सुशिक्षित भारतीय युवक या एकमेव घटकामुळे भारताचे खास स्थान निर्माण झाले आहे. उच्च शिक्षणावरील खर्चाला अनुदान म्हणता भविष्याची तरतूद समजले पाहिजे.

सध्याचे युग हे ज्ञानाचे युग आहे. भारत आणि पाकिस्तान दोघांकडे आवश्यक बुध्दीमत्ता आणि क्षमता आहे. परंतु संरक्षण साधनावर मोठ्या प्रमाणशेवर पैसा खर्च करून दोन्ही राष्ट्रातील सुबत्ता आणि प्रगती धुळीस मिळवत आहे भारत - पाकिस्तान यामधील दरी कमी करण्यासाठी, क्रिकेट, सिनेमा, संगीत ही माध्यमे वापरतात. क्रीडा, कला, यांच्याप्रमाणेच शिक्षणक्षेत्रात सामर्थ्य आहे. शिक्षणक्षेत्रातील सामंजस्य, आदान- प्रदान सहकार्य यामुळे विद्वेषाची भावना कमी होईल.

संरक्षणावरील होणारा अफाट खर्च वाचेल. अर्थव्यवस्था चालविणारी सारी बौध्दिक संपदा शिक्षण क्षेत्रातून निर्माण होते. त्याचा मोबदला समाजाकडून शिक्षणक्षेत्राला मिळवून देण्याचे काम सरकारचे आहे. जागतिकीकरण व मराठी भाषा जागतिकीकरणाच्या माध्यमातून विकसित होत असल्याने नव संस्कृतीतून एक 'नव अभिजन वर्ग' अस्तित्वात येत आहे. कालपर्यंत देशांच्या सीमाजवळ असणारी संकल्पना आज आपल्या दारापर्यंत येऊन पोहचली आहे. जागतिकीकरण म्हणजे काय? याचे उत्तर शोधेपर्यंत या प्रक्रियेने आपल्या जीवनाला वेढून टाकले. जागतिकीकरणाचा संबंध आर्थिक बाबींशी न लावता तो जीवनाच्या इतर सामाजिक सांस्कृतिक क्षेत्राशी जोडावा लागतो यातून नवी संस्कृती निर्माण झाल्याने आपल्या मूळ संस्कृतीचे करायचे काय? हे आव्हान समाजापुढे आहे. सांस्कृतिक सपाटीकरण रोखायचे असेल तर आपली भाषा सक्षमपणे टिकवावी लागेल. भाषा ही संस्कृतीचा परिपाक असते. आणि संस्कृतीला कारक असते. यातून एक नवीन नवअभिजन वर्ग अस्तित्वात येत आहे. यासर्वात शांतता ही महत्त्वाची बाब आहे. एक प्रकारची शक्ती आहे. भविष्यात कधीही युद्ध होणार नाही..

मर्यादांना मर्यादुनी, नात्यांना उल्लंघुनी!
संस्कृतीचे जतन करत पुढे पुढे चालणे
असू दे हेच ध्येय तव मनी

मोडीलिपी - मध्ययुगीन संपर्क माध्यम

मोडीलिपी - मध्ययुगीन संपर्क माध्यम

राज शिरोडे, रविंद्र गा
(एस.वाय.बी.ए. इतिहास)

राज शिरोडे, रविंद्र गा

मोडीलिपी

मोडीलिपी हे मध्ययुगीन संपर्क माध्यम म्हणून प्रसिद्ध आहे. ही लिपी मध्ययुगीन काळात महाराष्ट्रात प्रचलित होती. मोडी लिपी ही गतीमान लेखनासाठी वापरली जाणारी लिपी आहे. मराठ्यांचे राजकारण जेथे जेथे गेले तेथे मोडी लिपीचा वापर होत होता. मध्ययुगीन काळात मोडी लिपीचा वापर मोठ्या प्रमाणात होत होता. मोडी लिपीचा वापर मोठ्या प्रमाणात होत होता. मोडी लिपीचा वापर मोठ्या प्रमाणात होत होता.

मोडी लिपी गेली सुमारे सातशे ते आठशे वर्षांपूर्वी महाराष्ट्रात प्रचलित आहे. इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे यांच्यामते रामदेव यादवाच्या काळात हेमाद्रीपर्वतावरील मोडी लिपी सुरु केली. मोठी लिपी ही गतीमान लेखनासाठी वापरली जाणारी लिपी आहे. मराठ्यांचे राजकारण जेथे जेथे गेले तेथे मोडी लिपीचा वापर होत होता. मध्ययुगीन काळात मोडी लिपीचा वापर मोठ्या प्रमाणात होत होता. मोडी लिपीचा वापर मोठ्या प्रमाणात होत होता.

मध्ययुगीन व आधुनिक भारतीय इतिहास

माहिती पुरविणारी हजारो कागदपत्रे अभिलेखागारांमध्ये संग्रहीत आहेत. त्यांच्या अभ्यासाने मध्ययुगीन महाराष्ट्राचा इतिहासावर नव्याने प्रकाश पडू शकेल. मात्र अलिप्त मोडी वाचकांची संख्या घटत चालली आहे. मोडी लिपी तसेच तत्कालीन पत्रलेखन शैलीचे जाणकार तयार होणे आवश्यक आहे.

मोडी लिपी हा महाराष्ट्राचा सांस्कृतिक वारसा आहे. तो जतन करण्याची आज गरज आहे.

माहितीचे आदान-प्रदान (काल आणि आज)

सौ. आरती चौधरी

(मोडी लिपी प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम)

मराठीतले प्रदान-प्रदान (मराठीतले प्रदान)

जे. आरती चौधरी
(मोडी लिपी अभ्यासक्रम)

माहितीचे आदान प्रदान प्राचीन काळापासून

होत आले आहे. यासाठी आरंभी सांकेतिक खुणा, ध्वनी किंवा प्रकाश यांचा उपयोग होत असे. नंतर भाषा या माध्यमाचा माहितीच्या आदान प्रदानासाठी वापर होऊ लागला. नंतर विविध माध्यमांचा उपयोग केला जाऊ लागला. वृत्तपत्रे, पुस्तके, नियतकालिके, पोस्टर इ. मुद्रित माध्यमे, रेडिओ, फिल्म, टेलिव्हिजन, व्हिडीओ कॅसेट, सी. डी. इ. दृक्श्राव्य माध्यमे या माध्यमांच्या मार्फत संवाद, संपर्क साधला जाऊ लागला.

मराठीतले प्रदान-प्रदान प्राचीन काळापासून होत आहे आहे. यासाठी आरंभी सांकेतिक खुणा, ध्वनी किंवा प्रकाश यांचा उपयोग होत असे. नंतर भाषा या माध्यमाचा माहितीच्या आदान प्रदानासाठी वापर होऊ लागला. नंतर विविध माध्यमांचा उपयोग केला जाऊ लागला. वृत्तपत्रे, पुस्तके, नियतकालिके, पोस्टर इ. मुद्रित माध्यमे, रेडिओ, फिल्म, टेलिव्हिजन, व्हिडीओ कॅसेट, सी. डी. इ. दृक्श्राव्य माध्यमे या माध्यमांच्या मार्फत संवाद, संपर्क साधला जाऊ लागला.

स्व. पंतप्रधान राजीव गांधी यांच्या

प्रयत्नातून भारतीय उद्योग विश्वामध्ये नव्याने उदयाला आलेले माहिती तंत्रज्ञान उद्योगाचे रोपटे आज मोठ्या वटवृक्षाकडे वाटचाल करतांना दिसत आहे. या क्षेत्रातील इंटरनेट तंत्रज्ञानाची प्रगती फार वेगाने होतांना दिसत आहे. इंटरनेटवरील सोशल मीडिया हा जगभरातील नागरिकांच्या आयुष्यातील व समाजातील एक महत्त्वपूर्ण माध्यम बनले आहे. सोशल मीडिया हे असे माध्यम आहे, जे समाजातील सर्व घटकांना एकत्र आणण्यासाठी खुले असे व्यासपीठ आहे या व्यासपीठावर कोणीही आपले विचार कोटुनही आणि केव्हाही व्यक्त करू शकतो. त्याची लगेच पावती ही मिळते. असे म्हणता येईल की सोशल मीडियाद्वारे होणारे माहितीचे आदान-प्रदान हे दोन्ही बाजूंनी होणारे आहे. सोशल बुकमार्किंग, सोशल न्युज, सोशल नेटवर्किंग, सोशल फोटो व व्हीडीओ शेअरिंग, विकी इ. महत्त्वाच्या बाबी आहेत सोशल नेटवर्किंगचे अतिलोकप्रिय सोशल नेटवर्क म्हणजे

स्व. पंतप्रधान राजीव गांधी यांच्या प्रयत्नातून भारतीय उद्योग विश्वामध्ये नव्याने उदयाला आलेले माहिती तंत्रज्ञान उद्योगाचे रोपटे आज मोठ्या वटवृक्षाकडे वाटचाल करतांना दिसत आहे. या क्षेत्रातील इंटरनेट तंत्रज्ञानाची प्रगती फार वेगाने होतांना दिसत आहे. इंटरनेटवरील सोशल मीडिया हा जगभरातील नागरिकांच्या आयुष्यातील व समाजातील एक महत्त्वपूर्ण माध्यम बनले आहे. सोशल मीडिया हे असे माध्यम आहे, जे समाजातील सर्व घटकांना एकत्र आणण्यासाठी खुले असे व्यासपीठ आहे या व्यासपीठावर कोणीही आपले विचार कोटुनही आणि केव्हाही व्यक्त करू शकतो. त्याची लगेच पावती ही मिळते. असे म्हणता येईल की सोशल मीडियाद्वारे होणारे माहितीचे आदान-प्रदान हे दोन्ही बाजूंनी होणारे आहे. सोशल बुकमार्किंग, सोशल न्युज, सोशल नेटवर्किंग, सोशल फोटो व व्हीडीओ शेअरिंग, विकी इ. महत्त्वाच्या बाबी आहेत सोशल नेटवर्क म्हणजे

पूर्वेकडून - पश्चिमेकडे

धनश्री पुंजारम सुरळकर
एफ.वाय.बी.कॉम

ज्या वयात शुभंकरोती म्हणायचं
त्या वयात ... जॉनी जॉनी येस पापा
म्हटलं जातय

माझ्या मामाचं पत्र हरवलं म्हणत,
रिंगण घालून तालासुरात फेर धरायचो
पण आता कॉम्प्युटर मोबाईल्स
गेम्सच्या जमान्यात मामांच पत्र
खरचं हरवलंय.....

त्रिकोणी - चौकोनी कुटुंबात
आजीच्या गोष्टी हरवल्यात

सुटीमध्ये मामांच गाव नक्की असायचं...
पण हल्ली सुट्टीच नाही मिळत...
शाळेल्या मिळाली तरी क्लास सुरूच असतात...
आणि मिळालीच तरी जवळच्या डेस्टीनेशवर
घालवली जाते....

फेसबुक .. वर तासं-तास गप्पा मारणारे आपण
घरात एकत्र गप्पा मारायला बसतो का.....?

७ ते १० रुपयांच्या सिगरेट....
दिवसाला दहा दहा वेळा ओढतांना,..
एक दिवस त्याच पैशातून कुणाला
मदत करावी असे वाटत नाही का ?
कुठे तरी चुकतोय आपण.... ?
हल्ली एन्जॉयमेन्टची डेफिनेशन बदलली आहे....
दारु पिणे... नशेत गुंग होणे म्हणजे एन्जॉयमेन्ट..

ओबामा म्हणाले होते
अमेरिके समोरची सगळ्यात मोठी समस्या म्हणजे
वाहवत चाललेली तिथली तरुण पिढी....
आपणही त्याच मार्गावर आहोत का ... ?

गरज आहे जगण्याचा पाया आणि
चालण्याचे बळ देणाऱ्या तुकारामांच्या अभंगाची....
गरज आहे सावरकरांच्या राष्ट्रवादी विचारांची

गरज आहे छत्रपती शिवाजींना मनात रुजवण्याची
गरज आहे पूर्वेकडून पश्चिमेकडे चाललेला
हा प्रवास इथेच थांबवण्याची....

सुरुवात करायला हवी आहे.
आज नाही तर कधीच नाही.

आई अन् बाबाच्या प्रेमाला जगात चॅलेंज नाही

चंद्रकांत विकास इंगळे
द्वितीय वर्ष कला

उन्हातान्हात बैलासारखा राबत राहतो बाप
आईच्या अंगावरची उन्हात जळत राहते कात
तरी तिची शेतात जाण्याची रोज असते घाई
तेव्हा कळते...

अंथरून करून टाकतात जिवाचं

तुला मोडु नये काटे म्हणून

पांघरून घेतात दुःख सारं तू सुखात रहावा म्हणून

अंधारल्या जातात डोळ्यात जेव्हा दिशा दाही

तेव्हा कळते...

रोज फुल असतो मोबाईलचा इनबॉक्स तरी

मनाचा कोपरा मात्र भरून निघत नाही

माय बापाच्या हातासारखा

कोणत्याच अॅन्ड्राईडचा टच नाही

तेव्हा कळते...

आपला स्वार्थ साधला की

सारेच नॉट रिचेबल होऊन जातात

विश्वासाच पेज मात्र डिलीट करून देतात

आपल्या शेंबंड्या पोरालाही जेव्हा लाईक करते आई

तेव्हा कळते...

डोळे लाल होई पर्यंत

चुल फुकत हातात कळण्याची भाकरी देते आई

पिइझा वर्गर डॉमिनोज मध्ये मात्र तिच्या हाताची चव नाही

माझ्या पोटाची भूक भागावी म्हणून हात भाजून घेते आई

तेव्हा कळते...

दुनियाच्या बिग बाजारात विकत मिळतं सार काही

मॉल मधे विकत मिळावं असलं हे नातं नाही

माझ्या जीवनाला रेखाटता रेखाटता रक्ताची

आटवून टाकतात जे शाई

तेव्हा कळते...

माझा बाप शेतकरी

विकास प्रकाश वाघ
टी.वाय.बी.ए. मानसशास्त्र

शेतामधी राबतो माझा बाप शेतकरी

आकाशाला हो झुकवतो माझा बाप शेतकरी

उन्हा - तान्हात राबतो घाम शेतात गाळतो

पिक मोत्याच उगवतो माझा बाप शेतकरी

लागता मिरगाची चाहूल घेतो नांगर, खांद्यावर

जिवा - शिवाची रं जोडी त्याच्या जन्माची मैतर

पडता जू खांद्यावर डौलत जाता शेतावर

करतो रक्ताच रं पाणी माझा बाप शेतकरी

धरतो शेताची रं वाट पाऊस पडता भुवरी

करतो पिकाची लागण त्याच्या काळ्या आईवरी

पिकाला तो त्याच्या जिवापलाड जपतो

पिक होता थोडं मोठं गीत प्रगतीचं गातो

चिज करी रं जीवाचं माझा बाप शेतकरी

धान येता त्याच्या घरी - दारी येतो सावकार

त्याच्या कर्जाचा पहाड माझ्या बापाच्या डोक्यावर

येतो दिवाई- दसरा मन त्याचं लय जड

माझ्या बापाची कमाई खातो शेठ सावकार

तरी नाही हाटत- रडत माझा बाप शेतकरी

देतं नशिबाला दोष, फिरी येतो शेतकरी

कुठवर लढीन - हारीन बाप माझा शेतकरी

एकदिवस बळी राजा न्याय त्याला बी देईन

शेतामधी राबतो माझा बाप शेतकरी

अरे आकाशाला ही झुकवतो माझा बाप शेतकरी

माझा बाप शेतकरी....

तरुणाईची साथ आता...

पूजा सुनिल
टी.वाय.बी.ए.

तरुणाईची साथ आता

हवी आहे हो आम्हाला

भारताला महासत्ता

बनवायचय हो आम्हाला

स्वच्छतेची कास आता

धरायचीय हो आपल्याला

प्रत्येक गाव स्वच्छ ग्राम

बनवायचाय हो आपल्याला

प्रगतीच्या गरूडावर

झेप घ्यायचीय हो आपल्याला

यशाची उंच भरारी

मारायचीय हो आपल्याला

रूपांनो बसऽ आता
 व्यसन मुक्त व्हायचयं हो तुम्हाला
 डॉ. कलामांच्या वचनाला
 पूर्ण करायचयं हो आपल्याला
 व्यसन मुक्त होऊ आम्ही
 वचन द्या हो आम्हाला
 जगात नं. १ व्हायचयं
 हो आपल्याला.

किती ऐकून मेनका स्वर्गी विचारी पडते
 स्वर्गी विचारी पडते, तिच्या राघोले धुंडते
 डोंगराच्या धुंडते

दिसामासी दिस हे निघूनच गेले
 कोण्या पारध्याने कसे सावज हेरले
 बाण पारध्याचा सुटून उर्मी राघोच्या बसते
 उर्मी राघोच्या बसते, तिच्या राघोले धुंडते
 डोंगराच्या..... धुंडते

मैना

शुभम रामेश्वर भोंगळे
 एफ.वाय.बी.ए

डोंगराच्या वाटेनव्हा कोण मैना हिंडते
 कोण मैना हिंडते, तिच्या राघोले धुंडते ॥धृ॥

मैना झाली वेडी पिशी तिची उडाली काया
 आखेर कुणालाही कळली नाही तिची माया
 मैनेच्या रूपाले पाहून ढग आकाशी रडले
 दवबिंदूच्या रूपाने दोन अश्रू ही ढाळले
 पाहून दवबिंदूच्या रूपाले मैना टाहो ही फोडते
 मैना टाहो ही फोडते तिच्या राघोले धुंडते

संध्याकायच्या पायरी त्याची होय भेटागाठी
 जल्मा - जल्माची कशी त्यांची जुळली ही नाती
 राघो येता उशीरानं मैना त्याच्याशी भांडते
 मैना त्याच्याशी भांडते, तिच्या राघोले धुंडते
 डोंगराच्या धुंडते

फुंकर

स्वप्नील सुनिल चव्हाण
 एफ.वाय.बी.ए

डोई मोकळे हे केस जशा मिरगाच्या धारा
 तिच्या सुगंधाने कसा फुलला हा वारा
 हाक पियाची ही येता पाऊस तिथंही थांबते
 पाऊस तिथंही थांबते, तिच्या राघोले धुंडते.
 डोंगराच्या धुंडते

अंधारात मुक्या पिंपळपारावर

एकाकी जळणारा दिवा

किती भयाण करून जातो

पिंपळपार अंधारात बुडालेल्या त्याच्या पोरक्या
 अस्तित्वाच्या खुणा....

मंद-मलूल वाऱ्याचं वेटोळं गार

तू एकदाच ये

अंगणात पेटवून गेलेल्या दिव्यावर झालून जा फुंकर

लाली तिच्या गालाचीही अभायात पसरली
 मस्ती चंद्र सूर्याचीही रुप पाहून जिरली

संवेदना

नामदेव भुईंकर
बी.एफ.ए तृतीय वर्ष

मोडून काढायला...

संवेदनांना ही फुटले पंख

वेदना जाळायला

॥५॥

तरुणाईला चढवा झिंग

पुरून उरायला

चला उठा झाली पहाट

रणशिंग फुंकायला

संवेदनांना ही फुटले पंख

वेदना जाळायला

॥६॥

जीवनाची गाडी

अश्विनी अशोक
एफ. वाय

जीवनाच्या या गाडीवरती

झायव्हर आपण स्वतः असतो

ब्रेक आपल्या हातात असतात

परंतु, अवलंबून मात्र देवावर असतो ॥ धृ॥

जीवनाच्या या गाडीवरती

सुखात आपण हसत असतो

दुःखात सामील होत असतो

एवढं सामील होत असतो

सुखामागे' धावत असतो ॥१॥

जीवनाच्या या गाडीवरती

थोडे शिकत असतो

थोडे विसरत असतो

असं असुनही मात्र

कायम आपण पुसत असतो ॥२॥

संवेदनांनाही फुटले पंख

वेदना जाळायला

कळ्यांनाही वेळ

मिळेल एक दिवस फुलायला ॥१॥

गंमत वाटू लागली,

संसार मोडायला

कामासाठी विकली तहान

लागला भूक सोसायला

संवेदनांना ही फुटले पंख

वेदना जाळायला

॥२॥

निश्चयाची पेटली मशाल,

लागली गरिबी छळायला

समाजातील तुच्छ अंधार..

मोडून काढायला

संवेदनांना ही फुटले पंख

वेदना जाळायला

॥३॥

त्याची करून घोंगडी

उब मिळाली

स्वप्नांची ती तांबूस रात्र

अशीच पळवली...

रस्त्यावरची बोचक काटे

अशीच तुडवली...

संवेदनांना ही फुटले पंख

वेदना जाळायला

॥४॥

पुरेसे नाही शिक्षण आता,

वाचा फोडायला

लोकशाहीच लागली आता,

लचके तोडायला...

होते आता जे झुकले

हात जोडायला..

समाजातील प्रपंच सारा

जीवनाच्या या गाडीवरती
 नगत असतो मरत असतो
 सारे दुःख झेलत असतो
 मरतु जगाच्या या पाठीवरती
 'यम' मात्र मागावर असतो ॥३॥

जीवनाच्या या गाडीवरती
 सीतेला' फक्त त्रास असतो
 रावणाच्या या वधासाठी
 राम मात्र झटत असतो ॥४॥

जीवनाच्या या गाडीवरती
 आनंद फार लाभत असतो
 जीवन सुखी असतानाही
 'मृत्यू' मात्र अटळ असतो ॥५॥

त्यांचे "प्रेम"

दीपक पाटील
 एस.वाय.बी.ए

वाच्यासवे होऊन गंध
 मन जातयं दूर देशी
 अशा धुंद वेळी होते
 मैत्री...गाढ मनाशी...
 धुंद गारवा, धुंद वेळही
 मनही गातय गाणी
 कुणीतरी वाट बघतय
 येणार आहे साजणी....

गवतावरून पावलांची
 लागेल अलगद चाहूल
 दवबिंदुंनी मन निघेल

चिंब चिंब न्हाऊन
 नवा गंध घेऊन येईल
 गार गार वारा
 मेघांमधून प्रेम बरसेल
 बनुनी श्रावणधारा....

सावली ही सावली
 हे ऊन सजऊ लागली
 चिंब ओल्या पाकळीतून
 मोती हासू लागले....

सूर हे बासरीचे
 कानी नाचू लागले
 निनादती हे सूर तुझे
 हास्य भासू लागले....

उमलतांना फुल हे
 गंध दाटू लागले
 दूर गेलेले सूर मजला
 आज गवसू लागले....

परवा माझ्या मनात
 भावनांचे पूर आले
 दाटलेले मन माझे
 तुझ्याकडे घेऊन गेले....

त्या माझ्या मनाला
 पुरासवे वाहू दिले
 सोबतीला माझ्या तिने
 तिचे मन येऊ दिले....

येऊन पूर भावनांचा
 मन मनाला भेटले
 कोणत्या वेळी मी
 'त्याचे प्रेम' हे त्याला नाव दिले...

मन

हर्षाली युवराज पवार
एस.वाय.बी.ए.

माझं मन कधी तरी वाट सोडून धावतं
कितीही नाही म्हटलं तरी, ते वेड्यासारखं वागतं
ते म्हणतं की त्याला रान बोलावतं
तो आवाज ऐकून ते आतून ओलावतं

मी त्याला थांबवलं तर ते आतल्या आत तडफडतं
आणि मी जाऊ दिलं तर ते स्वतः शीच बडबडतं
फुलांबरोबर ते हसतं, झाडांना मिठी मारून रडतं
इथे कुणी त्याला प्रश्न विचारत नाही,
इथे तेच असतं राजा आणि तेच असतं राणी
ते सगळे अनुभव विसरतं, आठवणी खोडत
गार गवतापासून भूतकाळ लपवत, निवांत पडतं

ते रानात असतं फारच प्रसन्न
म्हणूनच होते जगायची इच्छा उत्पन्न
माझा मेंदू तर जिवंत माणसांना पण निर्जिव मानतो.
मनातला उत्साह मात्र निर्जीव गोष्टीत पण जीव ओततो.

ही वाट एकटीची...

माधुरी रामकृष्ण सूर्यवंशी
एस.वाय.बी.ए.

झटले ज्यांच्यासाठी त्यांचेच
धाव सोशित राहिले मी
प्रतिकंठा मनी रुतल्या
तरी हसत राहिले मी

सुन्या सुन्या मैफिलीत
प्रितगाणे गात राहिले मी
जखमा झाल्या फुलांनीच
काटयांनी शिवत राहिले मी
विपरीत घडले सारे
नशिबी दोष देत राहिले मी
फाटक्या झोळीत स्वप्नफुले
झेलत राहिले मी

सारेच कसे दूर गेले
कुणी न माझे राहिले
ही वाट एकटीची
एकटीच चालत राहिले...

अंधश्रध्दा

विशाल चव्हाण
बी.एस्सी कॉम्प्यु

दगडाच्या देवाची
जग करी सेवा
या मौल्यवान जीवनाचा
कुणा नाही हेवा ॥१॥

अंधश्रध्देच्या मायेपोठी
भरडले सारे
श्रध्दा विश्वास नाही हे खरे ॥२॥

माणुसकीचे नाते हे
संपवता संपवता
जीवनच संपले
माती मध्ये गेले ॥३॥

वाट जीवनाची ही
शोधून थकले
शोधुनी न सापडता
आयुष्य हे संपले ॥४॥

करतात प्रार्थना
सारे देवा पुढे
येईल म्हणुनी देव
संकटाच्या आडे ॥५॥

द्या भुकेल्यास भाकरी
तान्हेल्यांना पाणी
येईल हृदयातून त्यांच्या
आशीर्वादाची ही वाणी ॥६॥

वाटचाल करत आहे,
स्वतःच्या हातानेच स्वतःच जीवनाला
सावरण्याचा कसोशीने प्रयत्न मी करतोय...;
मिळेल कुठेतरी आशेचा किरण, जीवनाची सोबतीण,
जी करेल माझी पाठराखण,
काय हेच जीवनाचे रहस्य आहे ? असेल तर ?
त्याचा अंत ही आहे किंवा नाही याचे निरीक्षण
निरीक्षण करून पाहतोय...
कदाचित कुठे, कुण्या, खडतर वाटेवर यशाची,
संघर्षमय जीवनाची तिजोरी मिळेल ह्याच विचाराने
दुःखाच्या ... काट्यांच्या... वाटेवरून अनवाणी पायाने
हसत हसत स्वतःला सावरत समजत
वाटेकरी म्हणून चालत आहे .

फक्त माणूस

अजय विश्वनाथ पाटील
एम.ए. मानसशास्त्र

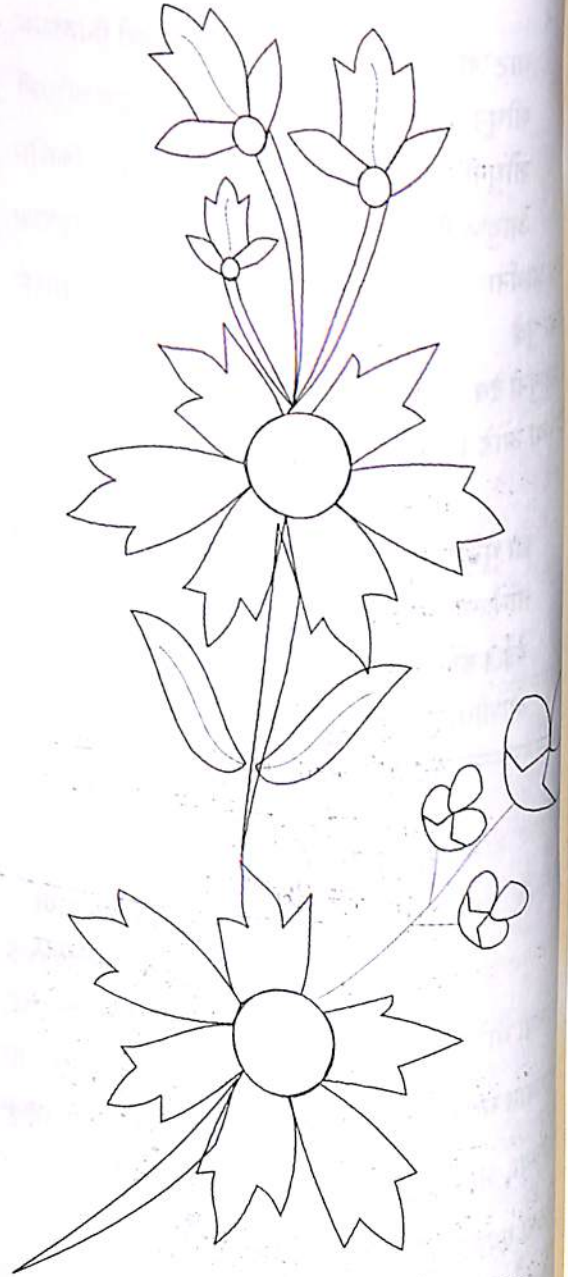
संघर्षमय जीवन

विशाल चव्हाण
बी.एस्सी कॉम्प्युटर

जीवनाच्या वाटेत चालतांना जीव धोक्यात,
मन खोप्यात घेवून चालत आहे,
नैराश्याच्या, भरकटलेल्या लहरीत स्वतःच
गटांगळ्या खात आहे,
अपयशाने खचत असुनही, नवीन आशेने,
उमेदीने, स्वतःला सावरून नवीन दिशेने,

ना कळले शेजाऱ्याला,
मी मानतो भगवंताला
पुजेचा गलबला मी कधीच केला नाही.
ना गेलो मंदिरात ना चढलो कधीच पायरी
मुर्तीला ही वंदन मी कधीच केले नाही.
होमहवन काम श्रीमंताचे
एक वेळ जेवायचे वांदे गरिबाचे
या कर्मकांडात मी कधीच देव पाहिला नाही.

जो लुटतो तो भोंदू तो कसला साधू
 अशांना मी कधीच साधू मानले नाही.
 प्राणीमात्रांना लळा लावला माणसांना प्रेम दिले
 आयुष्य उभे माझे निसर्गात फिरण्यात गेले
 देवळात कधीच मी देव शोधला नाही
 कुणाचे अश्रू पुसले, कुणाचे हास्य फुलवले
 इतरांच्या दुःखाला माझ्या हृदयात घर दिले
 व्रत माणुसकीचे मी कधीच सोडले नाही
 देवाने घडविला माणूस माणसाने दगड घडविला
 माणसांचा लळा मग त्याच दगडांने पळविला
 देव तो दगडातला मला कधीच भावला नाही
 प्रेम, दया, करुणा, सेवा,
 सुख, समाधान, मनःशांतीचा ठेवा
 जास्त काही जमवण्यात मी रस घेतला नाही
 जगातला सर्वसुखी मानतो मी स्वतःला
 दुःखाचा लवलेश नाही आणि अंत नाही आनंदाला
 जगण्यात मग कधी मी मागे राहिलो नाही
 देव शोधला मी देव जाणला मी
 अर्थ समजून त्याचा हृदयात वसविला मी
 त्याने कधीच मग माझी साथ सोडली नाही
 मी कधीच मग माझी वाट सोडली नाही.

कनिष्ठ महाविद्यालय

विज्ञान मंच शिबिराचे उद्घाटन
करताना धनाजी नाना
महाविद्यालयाचे
प्राचार्य डॉ. आर. बी. वाघुळदे

प्राध्यापक - प्रबोधिनी तर्फे
आयोजित दौलताबाद किल्ला
येथे शिक्षकांची सहल

अण्णासाहेब डॉ. जी. डी. बेंडाले
टॅलेंट सर्च परीक्षेतील विजेते विद्यार्थी

मार्च २०१५, उच्च माध्यमिक प्रमाणपत्र
परीक्षेमध्ये विशेष गुणवत्ता प्राप्त विद्यार्थी

ओजस्विनी कला विभाग

छाया चित्र प्रदर्शन व स्पर्धेच्या प्रसंगी अध्यक्षीय भाषण करतांना प्र. प्राचार्य डॉ. पी. आर. चौधरी

व्यक्ती चित्रण प्रात्यक्षिक अंतर्गत
भारतीय सुप्रसिद्ध
व्यक्ती चित्रकार
श्री. प्रमोद कुर्लेकर यांचे डेमो

महसूल मंत्री एकनाथरावजी खडसे यांचे
व्यक्ती चित्रण रेखाटतांना विद्यार्थी

परसेप्शन आर्ट फिल्म फेस्ट २०१४

नृत्यकला विभाग

मेलडी सुपर ऑर्केस्ट्रा आयोजित
जळगाव फेस्टीवल
प्रथम क्रमांक (लावणी नृत्य) विजेता
संघ

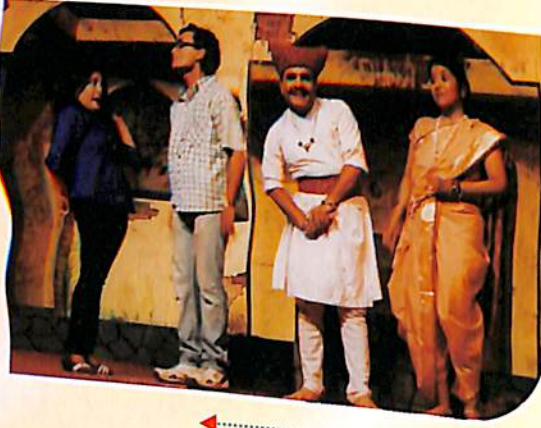
निर्माल्य संकलन कार्यक्रमास उपस्थित
प्रमुख पाहुणे मा. श्री. जालिंदर सुपेकर,
पोलीस अधीक्षक, जळगाव आणि
प्र. प्राचार्य डॉ. पी. आर. चौधरी

के.सी.ई सोसायटीच्या वर्धापन
दिनानिमित्त आयोजित
"गरबानृत्य स्पर्धा २०१४"
विद्यार्थ्यांना पारितोषिक देतांना

नाट्यशास्त्र विभाग

मराठी नाट्य व्यावसायिक निर्माता संघाने आयोजित केलेल्या दीर्घांक स्पर्धेत प्रयोग सादर करतांना नाट्यशास्त्र विभागाचे विद्यार्थी कलावंत ("तेरे मेरे बीच में..!" - दीर्घांक)

महाराष्ट्र कलोपासक, पुणे आणि परिवर्तन, जळगाव द्वारा आयोजित पुरुषोत्तम करंडक आंतरमहाविद्यालयीन राज्यस्तरीय एकांकिका स्पर्धेत प्रथम पारितोषिक प्राप्त एकांकिका 'दमडी'

५४ व्या महाराष्ट्र हिन्दी राज्य नाट्य महोत्सवाच्या अंतिम फेरीत सहभाग नोंदवतांना डॉ. हेमंत कुलकर्णी लिखित व दिग्दर्शित 'दास्ताँ...!'

प्राथमिक फेरीत प्रथम क्रमांकाचे पारितोषिक स्वीकारतांना 'दमडी' एकांकिकेतील सहभागी विद्यार्थी कलावंत

PROFESSIONAL MANAGEMENT

Guest Lecture By
Dr. Girish Kulkarni

Prof. Manesh Palav at a
Seminar on Personality
Development

The Guest Speaker
Manish Patrikar,
Editor Deshdoot.

राष्ट्रीय सेवा योजना...

'रस्ता सुरक्षा व सुरक्षित वाहतूक' रॅलीत सहभागी विद्यार्थी

'जागतिक एड्स दिन' निमित्त शोभायात्रा

विनोद ढगे यांचे स्वच्छ भारत अभियानावर आधारित पथनाट्य

हिंदी विभाग

समाज में मीडिया की भूमिका पर बात करने से पहले हमें यह जानना चाहिए कि मीडिया क्या है? मीडिया हमारे चारों ओर मौजूद है। टी. व्ही सिरियल न्यूज चैनल जो हम देखते हैं। संगीत जो हम रेडियो पर सुनते हैं, पत्र एवं पत्रिकाएं जो हम रोज़ पढ़ते हैं। क्योंकि मीडिया हमारे काफी करीब रहता है। तो निश्चित ही बात है इसका प्रभाव भी हमारे ऊपर और हमारे समाज के ऊपर पड़ेगा ही। मीडिया को हम विभिन्न प्रकार से परिभाषित कर सकते हैं। सीइलो सी गॉजालिस के अनुसार “मीडिया कला का एक प्रभावशाली रूप है।”

मीडिया संचार का वो साधन है जो विभिन्न प्रकार की सूचनायें, शैक्षिक व मनोरंजक कार्यक्रम तथा समाचार आम आदमी तक पहुंचाते हैं। उदाहरणार्थ : टी. व्ही., रेडियो, पत्र, पत्रिकाएं व इंटरनेट आदि।

मीडिया और समाजसेवा :

मीडिया के आज के दौर में विभिन्न प्रकार है। जैसे इलेक्ट्रॉनिक मीडिया व प्रिन्ट मीडिया आदि। इलेक्ट्रॉनिक मीडिया में विभिन्न टी. व्ही चैनल व वेबसाइट आदि आते हैं। अभी लगभग दस वर्ष पूर्व (३० जुलाई २००६) की घटना है। प्रिन्स नाम का एक बालक कुरुक्षेत्र के निकट ५० फुट गहरे बोरवेल में (वह गढ़वा जो कि ज़मीन से पानी प्राप्त करने हेतु किया जाता है।) गिर गया था। मीडिया को इसकी सूचना दी गई लगभग सभी टी. व्ही. चैनलों ने इसका प्रसारण किया। जिसका परिणाम यह हुआ कि समस्त सरकारी मशीनरी हरकत में आ गयी और सेना को बालक को बाहर निकालने की जिम्मेदारी सौंपी गयी। और सेना ने अपना दायित्व निभाया। बारिश में खराब मौसम में प्रयास चलते रहे और लगभग ५० घंटे में वह बच्चा जीवित बाहर निकाला जा सका। यह मीडिया

के प्रयासों का ही नतीजा है कि वह बच्चा सकुशल अपने माता-पिता से पुनः मिल सका। यह मीडिया के पहल की वजह के कारण अपने अच्छे अंजाम तक पहुंची। सिर्फ इतना ही नहीं इसके बाद एक निजी टी. व्ही. चैनल ने प्रिन्स की लिखाई-पढ़ाई का पूरा जिम्मा अपने ऊपर ले लिया क्योंकि प्रिन्स के माता-पिता काफी गरीब थे। इस प्रकार मीडियाने समाज सेवा का एक अनूठा नमूना पेश किया है।

अन्य घटना जयपुर की है। जहाँ एक बुढ़ी माँ को उसके अपने ही बच्चों ने तिरस्कृत जीवन जीने को बाध्य कर रखा था। किसी प्रकार एक निजी चैनल के हाथ वह टेप लग गया जिसमें उस माँ के साथ उसके अपने बच्चे ही अमानवीय बर्ताव कर रहे थे। निजी चैनल ने उसका प्रसारण करके उस महिला को एक अच्छा स्वाभिमानि जीवन जीने का रास्ता दिलवाया।

राष्ट्र को बनाने और बिगाडने में सक्षम :

मीडिया में वह शक्ति है कि वह बड़े से बड़े तानाशाहों, सरकारों व शासन को हिला कर रख सकता है। पाकिस्तान जैसे देश में जहाँ प्रेस को आज़ादी तक नहीं है। वहाँ पर भी वहाँ के एक निजी चैनल जियो टी. व्ही. व कुछ अन्य चैनलों ने मिलकर राष्ट्रपति परवेज मुशर्रफ की चुल्लें हिला कर रख दी है। मुशर्रफ द्वारा बर्खास्त किए गए पाकिस्तान के मुख्य न्यायाधीश श्री इक्तिखार चौधरी दोबारा पदासीन हो सके थे। राष्ट्रपति मुशर्रफ को भी न चाहते हुए कुछ ऐसे निर्णय लेने पड़े थे जो कि वे मन से नहीं चाहते थे। इसी प्रकार २६/११ की घटनाने राष्ट्र की शांतता को भंग करने का प्रयास किया था। इस प्रकार की कई अनुचित घटनाओं के कारण राष्ट्र की एकता अखंडताको हानी पहुँचाने का प्रयास हो सकता है।

मोदीजी ने देश में स्वच्छता अभियान को चलाकर देश में क्रांति लाने का, जनता को एकजुट करने का प्रयास किया है।

मीडिया और जागरुकता :

मीडिया समाज को जागरुक करने का भी कार्य करता है। उदा. हम टी. व्ही., रेडियो, अखबार, व अन्य स्थानों पर देखते हैं। 'एड्स से बचें, केवल जानकारी ही बचाव है।' 'डॉट्स टी. बी. का संपूर्ण इलाज', 'दहेज एक शाप है।' 'मारोगे अगर कन्या को तो बहु कहाँ से लाओगे', 'छोटा परिवार सुखी परिवार' इत्यादि। इस

सबका हमारे समाज पर एक सकारात्मक प्रभाव पड़ता है। हम रोज़ ये बातें देखते सुनते हैं।

अगर हम में से आधे लोग भी इससे शिक्षा ले ले और बात के सही अर्थ को समझ लें तो समाज को उक्त विषय में जागरुक करने के लिए काफी है। और इसका समाज पर एक अच्छा प्रभाव पड़ेगा। दहेज आदि विषय पर भी मीडिया में आए दिन कुछ न कुछ दिखाया जाता है। प्रिन्ट मीडिया भी इसमें पीछे नहीं रहता यही कारण है आज तो लोग इस बुराई को रोकना नहीं चाहते परंतु मन से वे लोग भी इसे बुरा ही मानते हैं। हमारे समाज में व्यास रुढ़ियों व ढोंगी तांत्रिकों आदि से बचाने के लिए भी मीडिया कभी पीछे नहीं रहा है। मीडियाने सदा इनसे समाज को बचाने का प्रयास किया है।

मीडिया और अश्लीलता :

जिस प्रकार किसी भी साधन का सही इस्तेमाल में फैली बुराईयों और रुढ़ियों आदि को समाप्त होता है, तो दुसरी और उस साधन का गलत इस्तेमाल करनेवाले भी पैदा हो ही जाते हैं। एक और तो समाज में फैली बुराईयों और रुढ़ियों आदि को समाप्त करने के लिए मीडिया का प्रयोग होता है। वहीं दुसरी और गलत अर्थों में अश्लील चीजें दिखाने, छापने आदि में भी इसका प्रयोग हो रहा है।

इंटरनेट जो कि मास मीडिया का ही एक रूप है जिसका

अश्लीलता फैलाने में काफी प्रयोग किया जा रहा है। अश्लील वैंबसाइटें भी बाजार में है। यहा तक कि पत्रिके कई देशों में तो समाचार दिखाने में भी अश्लीलता चुकी है। नेकेड न्यूज (Naked News) बुलेटिन प्रसारित किये जा रहे हैं। जिनमें समाचार वाचक एक-एक करके अपने कपड़े उतार कर फैकते रहते हैं। और समय ऐसा आता है जब वे बिल्कुल नग्न हो जाते हैं। प्रकार विभिन्न टी. व्ही चैनल और पत्रिकाएं भी इस दौरे का काफी आगे हैं।

मीडिया का दुरुपयोग :

कुछ लोग मीडिया का दुरुपयोग अपने स्वार्थ सिद्धि के लिए भी कर रहे हैं। जिससे कभी दो समाजों का अविरोध भी हो जाता है। कई बार राजनीतिक दल किसी विशेष को अपने निजी स्वार्थ को प्राप्त करने हेतू मीडिया उछाल देते हैं। जिस कारण कई बार दंगे तक भडक जाते हैं। राम सेतु मुद्दा व विभिन्न दंगे फसाद इसी बात का एक उदाहरण है।

मीडिया और महिलाएँ :

महिलाओं में एक भावना पाई जाती है। ग्लैमर और सेक्सी, अभिनेत्रियों और मॉडलों जैसा दिखने के लिए वे कई बार तो उनकी कार्बन कॉपी बनने के लिए वे तरीके अपनाती है कि उन तरीकों का दुष्प्रभाव उनके शरीर पर पड़ता है। मीडिया कई बार अवास्तविक शरीर माप व झूठी बातों का प्रचार और प्रसार कर देता है। मीडिया कई ऐसी दवाओं व अन्य चीजों का प्रचार करता है जिनके प्रयोग से शरीर के दूसरे अंश प्रभावित होते हैं उनके साइड- इफेक्ट्स काफी होते हैं। और महिलाओं की स्वास्थ्य पर इन सबका नकारात्मक प्रभाव पड़ता है।

चुनाव नतीजे और मीडिया :

चुनावों से पहले व चुनावो के दौरान मीडिया चुनाव सर्वेक्षणों के नतीजे दिखाता है। कई बार सर्वेक्षण नतीजे चुनावी लहर के विपरीत होते है। लेकिन

सर्वेक्षण के नतीजे लोग देखते हैं तो लोग उनसे प्रभावित हुए बगैर नहीं रह पाते हैं। कई बार ये बात पलट भी देते हैं। कई बार राजनीतिक दल अपने स्वार्थ के लिए भी इनका प्रयोग करते हैं।

मीडिया और शिक्षा व साक्षरता:

मीडिया ने शिक्षा के क्षेत्र में भी एक क्रांति ला दी है। विभिन्न वेबसाइटों व टी. व्ही. चैनलों पर शिक्षा संबंधी कार्यक्रम प्रस्तुत किए जाते हैं। साथ ही समाज को साक्षर बनाने के लिए भिन्न-भिन्न तरीके अपनाए जाते हैं।

प्रौढ शिक्षा निदेशालय अनपढ़ व्यक्तियों को पढ़ाने के लिए टी व्ही. पर अपने कार्यक्रमों को प्रसारित करता है। ये कार्यक्रम विभिन्न टी. व्ही. चैनलों पर प्रसारित किए जाते हैं। ये कार्यक्रम इतने मनोरंजक होते हैं, कि

अनपढ़ व्यक्ति बड़े ही चाव से लिखना पढ़ना सीखते हैं। वह भी बिना किसी गुरु के। परिवार नियोजन के क्षेत्र में भी मीडिया जागरूकता फैलाने में कभी पीछे नहीं रहा है। और इसने इस क्षेत्र में लोगों को जागरूक किया है। तथा उन्हें इसके लिए तैयार किया है कि वे अपने परिवार को एक नियोजित परिवार बना सकें।

इस प्रकार हमने देखा है कि मीडिया ने हमारे समाज को हर क्षेत्र में प्रभावित किया है, यदि मीडिया समाज के प्रति अपनी जिम्मेदारी को समझते हुए सत्य की राह पर है तो उस समाज और राष्ट्र का कोई बाल भी बांका नहीं कर सकता है। लेकिन अगर दुर्भाग्यवश मीडिया ने समाज के प्रति अपनी जिम्मेदारी को नजर अंदाज करते हुए असत्य की राह पकड़ ली तो समाज व राष्ट्र का नाश तय है।

■ ■ ■

सोशल मीडिया एक चक्रव्यूह

सोनल लक्ष्मण भुगवड्या
एस.वाय.बी.ए (हिंदी)

साहित्य, पत्रव्यवहार, धार्मिक लेख इनके बारे में लोग पहले बोला या लिखा करते थे लेकिन बाद में स्थिति बदल गई। वृत्तपत्र और T.V. ने इनकी जगह ली। T.V. पर आनेवाले कार्यक्रम और वृत्तपत्र में प्रसिद्ध होनेवाले विश्लेषण किया जाने लगा। लेकिन जो जानकारी इन माध्यमों से मिलती है वह प्रत्यक्ष या अप्रत्यक्ष रूप में वास्तविक घटना से मिलती - जुलती या सच हो यह कहा नहीं जा सकता था और धीरे-धीरे लोगों का इनके ऊपर विश्वास कम होता गया। इसी दौरान इंटरनेट आया और साथ ही वेब टु पॉइंट झिरो ऑप्लिकेशन' मतलब सोशल मिडिया'का जन्म हुआ। ब्लॉग, फेसबुक, व्हाट्सअप, ट्विटर ये सब लोगों के हाथ लगा और उनकी दुनिया ही बदल गयी। लोग बेझीझक बोलने लगे, चर्चा करने लगे अपने मत प्रदर्शित करने लगे ये सब करते समय उनपर किसी बड़े- बुजुर्ग की रोक- टोक नहीं होती। सोशल

मीडिया सिर्फ बाते करने या जानकारी देने का काम नहीं करता बल्कि सुनने, समझने का और जानकारी पाने का माध्यम है।

परंतु कहते हैं ना कि सिकके की दो बाजुएँ होती है। उसी तरह सोशल मीडिया की दुनिया जितनी उजागर है उतनीही अंधियारी भी है। आज की युवाजनरेशन लापरवाह हो गयी है " यह बात किसी भी समय को लागु पडती है। लेकिन आज के युवाजनरेशन का अटेन्शन स्पॅन" कमाल का कम होता जा रहा है "यह विधान सिर्फ सद्यस्थिति को लागु होता है। मोबाइल की स्क्रीन देखे बिना आज की युवाजनरेशन की नजरें पाँच-छ मिनटों से ज्यादा कहीं टिक नहीं सकती। पहले नन्हे बच्चे को शान्त करने के लिए कहानी लोरी सुनाई जाती थी और आज, युवाजनरेशन सरकार की व्यवस्था पर कोई सवाल उपस्थित ना करे इसलिए उन्हें मोबाइल के इस व्यसन में

की सालगिरह आयी और राजेश की माँ ने उसके पती को चौकन्ना कर दिया गीता को कंप्यूटर आता देख किशोर खुशि से झूम उठें और गीता को इसके बदले इनाम भि दिया।

जब गिता ने कहाँ की यह जो कंप्यूटर मैंने सिखा है वह सिर्फ मेरे बेटे की वजह से राजेश मुझे नहीं सिखाता तो मुझे कंप्यूटर का महत्व नहीं समझता। किशोर बड़े स्नेह के साथ अपने बेटे की तरफ देखता है और उसे गले लगाता है। किशोर की खुशियों का ठिकाना नहीं रहता और वह राजेश से कहता है राजेश मेरे बेटे मुझे तुम पर बहुत गर्व है। राजेश अपने पापा से कहता है। पापा मैं आज आपसे कुछ माँगू तो आप मुझे वो दोगे। किशोर झट से हाँ कहता है। क्या बेटे कहो तो सही क्या आप मुझे माँ जैसी अनेक स्त्रीयों को कंप्यूटर सिखाने देंगे। पापा मुझे समाज और देश में जो स्त्रीयां है उनके लिए कुछ करना है। क्योंकि उन स्त्रीयों को सिखा सकता हूँ जीनका जीवन सिर्फ रसोई तक सीमित है। क्या आप मुझे अच्छा कार्य करने दोगे ? यह सब बातें और राजेश के अच्छे विचारों को देखकर किशोर के दिल में अपने बच्चे के प्रति और भी लगाव बढ़ जाता है। और राजेश से कहता है तू जो भी करेगा अच्छा करेगा मेरा आशीर्वाद तेरे साथ है। और इस शुभ काम में देर मत कर बेटे। राजेश अपने पापा के मुख से यह बात सुनकर राजेश को बहुत खुशी होती है। और दूसरे दिन से राजेश के घर में सब औरतें कंप्यूटर सिखने आती है। इस अच्छे काम की वजह से राजेश को समाज में सम्मान मिला और पुरस्कार भी मिला। समाज में उसकी माँ को सम्मान से देखा गया राजेश को औरतों के मन की व्यथा समझ में आयी।

“हर घर का सम्मान है नारी।

प्रकृति की देन है नारी।

समाज का दर्पण है नारी।

संस्कृति का विकास है नारी।”

इस्तेमाल करते हैं। भारत में इतनी बेरोजगारी होने की कोई व्यवस्था युवाजनरेशन को इतना गाफिल कर सकती है ? ग्रीस में बेरोजगारी से चीढ़कर वहाँ के ने सत्ता में बदलाव लाकर दिखाया और भारत युवाजनरेशन टेम्पलरन खेलने में समय बरबाद कर भारत के नौजवान कॅण्ट्री क्रश जैसे गेम खेलने में जाया कर रहे हैं उतने में तों शक्ति भाक्रा-नांगल बड़े- बड़े बांध का निर्माण कर सकते थे। सोशल का इस्तेमाल जानकारी के लिए कम और लो गाफिल करने के लिए ज्यादा हो रहा है। इस व्यवस्था के बाद यह शुरू होता है। राजेश आज तुमने मुझे बहुत कुछ सिखाया। माँ ये देखो मैं जब अपने दोस्तों के साथ निर्माण करने का रस्ता भारत के युवावर्ग को दिख नहीं रहा। यह इस देश का दुर्भाग्य है सोशल के इस चक्रव्यूह के जाल में आज की युवाजनरेशन ही चली जा रही है।

। माँ तुम इसे सिर्फ ऊपर से देख रही हो मैं आज आपको कंप्यूटर सिखाऊंगा। यह देखो माँ माऊस, माऊस पॅड, प्रेंटर, किबोर्ड, सी.पि.यु, स्पीकर्स, स्कॅनर, सीडी- रॅम, शूइव्ह और यह है मायक्रोफोन यह सब दोस्त है, आपकी भाषा में यह सब मिलके काम करते हैं। और इस कंप्यूटर के अंदर बहुत कुछ है। यह देखो माँ यह साऊंड रेकॉर्डर वेंडो है। इस में काले रंग की रेकॉडिंग चौकट है और इससे गाना और कोई भी आवाज रेकॉर्ड होता है। माँ और यह मीडिया प्लेअर विंडो इसमें जो आवाज हमने रेकॉर्ड किया है वह हमें मीडिया प्लेअर से सुनाई देती है। और यह मीडिया प्लेअर विंडो माँ इसमें सीडी ड्राइव्ह में सीडी रखने के बाद यह शुरू होता है। राजेश आज तुमने मुझे बहुत कुछ सिखाया। माँ ये देखो मैं जब अपने दोस्तों के साथ निर्माण करने का रस्ता भारत के युवावर्ग को दिख नहीं रहा। यह इस देश का दुर्भाग्य है सोशल के इस चक्रव्यूह के जाल में आज की युवाजनरेशन ही चली जा रही है।

रामोजी फिल्म सीटी देखने वहाँ की मेरी और मेरे दोस्तों की तस्वीरें मैं आपको कब से दिखाना चाहता था। पर आप है कि सारे दिन काम में लगी रहती है। राजेश सारे दिन काम करना मेरा कर्तव्य है बेटे तेरे और तेरे पापा के प्रति। माँ मैं आज आपको कुछ करने के लिए कहूँगा क्या आप मेरे लिए इतना करोगी। राजेश मैं तो तेरे लिए कुछ भी कर सकती हूँ तू बोल तो सही।

माँ आज जो कुछ इस कंप्यूटर के बारे में मैंने आपको जो जानकारी दी और कुछ सिखाया क्या आप खुद इसे सिखना नहीं चाहोगी। ये क्या बता रहा है राजेश अब क्या यह मेरी उम्र है सिखने की पर तू रोज सिखायेगा तो जरूर सिखुंगी। राजेश हर रोज अपनी माँ को कंप्यूटर सिखाता है। और उसकी सब जानकारी अपने माँ को देता है। सातवीं कक्षा तक पढ़ी हुई है उसकी माँ। कंप्यूटर सिखने का लगाव मन में भरा है। राजेश की माँ घर संभालती थी और उसके साथ कंप्यूटर भी सिखती थी। कंप्यूटर के प्रति उसका लगाव बढ़ गया गीता के मन में नयी उम्मीद जगी और एक दिन वह कंप्यूटर सिख गयी। कुछ दिनों के बाद राजेश की माँ और उसके पापा की शादी

कंप्यूटर की दुनिया में नारी

वैशाली सुरेश
एस.वाय.बी.ए

उसकी माँ उसे कहने लगी राजेश मुझे तुमसे कुछ करनी है। क्या! अब नहीं तुम कॉलेज से लौटकर ठीक है माँ। राजेश पाँच बजे कॉलेज से आया उसके बेडरूम में जाता है। राजेश कॉलेज से आया देखकर उसकी माँ उसके पास जाती है और कहती है बेटा मुझे तुमसे कुछ कहना है। राजेश कब क्या माँ ? “बेटा राजेश हररोज इस चौकोनी डिब्बे के बैठकर क्या करते हो ? और वह तुम्हारे मोबाईल में देर तक क्या देखते हो ?” माँ के इस सवाल से उसे आति है। पर बाद में वह माँ से कहता है। माँ ये चौकोनी डिब्बा नहीं कंप्यूटर है। इसमें सभी देश के कोने-कोने जानकारी रहती है। माँ इससे हमें बहुत कुछ मिलता है। पर राजेश मुझे तुम्हारे इस कंप्यूटर को ऐसा नहीं लगता की इससे तुम्हें कुछ सिखने को

‘मीडिया और प्यार’ कोई सोचेगा तो कहेगा। पागल हो क्या? सोशल मीडिया से प्यार? असंभव...। लेकिन देखा जाये तो जिस तरह आज सोशल मीडिया का उपयोग बढ़ चुका है। उसके लिए यह बात कहना बिलकुल सही है। क्योंकि आज हर उम्र का व्यक्ति सोशल मीडिया का इस्तेमाल करता है। फिर चाहे वह उसका सही इस्तेमाल करें या गलत। परंतु करता हर कोई है। सोशल मीडिया आज हर एक की जरूरत बन चुका है। लोग इस सोशल मीडिया के द्वारा आज एक जगह से दूसरी जगह, एक देश से दूसरे देश तक के लोगों से बात करते हैं उनके बारे में जानते हैं, उन्हें अपना दोस्त बनाते हैं। और कभी कभी इस सोशल मीडिया पर प्यार भी कर बैठते हैं। इस सोशल मीडिया ने इसके मायने बदल कर रख दिये है। सोशल मीडिया की एक लोकप्रिय मंच फेसबुक जिस पर आज हर व्यक्ति जुड़ा हुआ है। उठो तो फेसबुक, सोओं तो फेसबुक हर जगह फेसबुक। एक ऐसी ही कहानी है प्रिया की।

प्रिया एक सीधी सादी लडकी थी। जो अपनी ही दुनिया में मस्त रहती थी। खाना- पिना, मौज-मस्ती, पढ़ाई में होशियार हर बात में आगे। अपने परिवार में सबकी लाडली थी। अपने दोस्तों के कहने पर उसने फेसबुक पर अपना खाता बनाया। और धीरे - धीरे उसे इस फेसबुक की इतनी आदत हो गई कि इसके बिना जैसे रह नहीं सकती थी। सारा दिन फेसबुक पर दोस्तों से बातें, अपनी फोटो अपलोड करना, स्टेटस डालना इत्यादी। जैसा दोस्त करें वैसा ही वह करती दोस्तों की देखा- देखी में उसने अपनी दुनिया जैसे बहुत पीछे छोड़ दी। उसे क्या पता था एक दिन उसे कितनी बड़ी सजा मिलेगी। उसके ही कुछ दोस्तों ने उसकी फोटो का गलत इस्तेमाल किया और उसे पता भी नहीं चला। उसकी फोटो उसके दोस्तों ने

जगह- जगह भेज दी। और जब उसे पता चला तब बहुत देर हो चुकी थी। और इस बात का पता घर पर तो जैसे उसकी दुनिया बदल गयी और इन सबका पता यह निकला कि वह पागल हो गयी।

एक घटना और हुई रीया के साथ उसे फेसबुक पर लडके से प्यार हो गया। फेसबुक पर उनकी दोस्ती और धीरे- धीरे मिलना, साथ घुमना- फिरना शुरू ऐसा करीब ३ साल तक चलता रहा। लेकिन एक दोनों बाहर मिलें। और उन दोनों के बिच लडाई का उस लडके ने अपने दोस्त के साथ मिलकर उस लडके टुकडे-टुकडे करके फेंक दिये। पुलिस ने खोज - कि लेकिन कुछ पता नहीं चला। एक दिन उस लडके फेसबुक के खाते (अकाउंट) से पता चला की वह लडके से प्यार करती थी। और उससे उस दिन बाहर वाली थी।

जाने ऐसी कितनी घटनाएँ है जो इस तरह लोग इसका गलत इस्तेमाल करते हैं। परंतु कुछ लोग और अच्छा भी करते है। यही वह सोशल मीडिया जात - पात, धर्म, समाज इ. को नहीं देखता। कुछ हुआ फिरोज और सिमरन के साथ। मुसलमान और पाकिस्तान का रहने वाला था। सिमरन हिंदू और भारत की रहने वाली थी। दोनों के पर मिलें। पहले दोस्ती और फिर प्यार हुआ। कहते हैं करने के लिए दो लोगों का आमने- सामने होना जरूर लेकिन उनके साथ ऐसा नहीं हुआ दोनों ने शादी फैसला लिया। और अपने - अपने घर पर भी परंतु दोनों के परिवार इस रिश्ते के लिए मान गये। उनकी शादी हिंदु और मुसलमान दोनों रीति - रिवाज करवाई। और दोनों के परिवार और वे दोनो सभी खुश फिरोज और सिमरन दोनों को देखा जायें तो आज

मानने एक आदर्श है कि क्या प्यार में जात-पात देखनी चाहिए?

दुनिया में चारों ओर इस फेसबुक का बोला बाला है। लोगों ने जैसे इसे अपनी जरूरत मान ली है। लेकिन इसी जरूरत का हमें सही फायदा उठाना चाहिए। बिना वजह किसी को परेशान करना अच्छा नहीं होता।

जो लोग इनका गलत इस्तेमाल करते हैं वे यह क्यों नहीं सोचते कि इससे हमारा देश, समाज बदनाम हो रहा है। सोशल मीडिया कोई बुरी चिज़ नहीं है बस उसका इस्तेमाल सही चाहिए। सोशल मीडिया का प्यार आज चारों ओर देखा जा रहा है। बस उस प्यार को पागलपन मत बनने दो। नहीं तो वह तो वह हमें पागल कर देगा।

कौन ?

शेख मोईन नईम

एस.वाय.बी.ए. (राज्यशास्त्र)

विशाल एक जाना माना हत्यारा और लुटेरा था। सरकार ने उसे पकड़वाने वाले पर इनाम रखा था। विशाल जिस स्थान पर पहुँचा था उसके लिए कहीं न कहीं समाज भी दोषी है। बात कुछ यु है कि.....

विशाल एक गरीब किसान का बेटा था। बचपन से पढ़ने का शौकिन विशाल भले ही दिखने में ठीक नहीं था परंतु वह पढ़ाई में बहुत रूचि रखता था। जब थोड़ा बड़ा हुआ तो गाँव के ही प्राथमिक पाठशाला में शिक्षा ग्रहण करने लगा। कुछ ही वर्षों के बाद उसने बेहद अच्छे अंको के साथ प्राथमिक शिक्षा पूरी की। विशाल ने अच्छे अंक प्राप्त किए थे। इसलिए उसे समीप के शहर के महाविद्यालय में कला विभाग में आसानी से दाखिला मिल गया। धीरे-धीरे विशाल ने पढ़ाई शुरू कर दी। कुछ दिन बितने के बाद विशाल की एक सुंदर लड़की पर नजर पड़ी और वह उससे प्रेम करने लगा। इत्तेफाक से वह लड़की उसी के कक्षा में पढ़ती थी। धीरे-धीरे वह लड़की भी विशाल से प्रेम करने लगी परंतु विशाल नहीं जानता था कि वह लड़की दूसरे समुदाय की है। देखते ही देखते विशाल के बी.ए. के तीन वर्ष कैसे गुजर गये उसे भी पता नहीं चला। विशाल ने बी.ए. कक्षा में सब से अधिक, अंक प्राप्त किए थे। बी.ए. पूरा करने के पश्चात विशाल यह खुशखबरी सुनाने गाँव पहुँचा। यह खुशखबरी सुन कर उस के घरवाले गद-गद हो गए। विशाल के पिताजी इतने

प्रसन्न थे कि वह हर गाँव जिक्र करने लगे।

कुछ दिन गाँव में बिताकर विशाल फिर आगे शिक्षा प्राप्त करने के लिए शहर आ गया। इस बार उसकी प्रेमभावना फिर मचल उठी। अभी तक बात केवल आँखों-आँखों तक थी। वह लड़की जानती थी कि विशाल दूसरे समुदाय का है फिर भी वह उस से प्रेम करने लगी। कुछ वर्षों तक यही मामला रहा परंतु इसका कुछ भी प्रभाव विशाल की पढ़ाई पर नहीं हुआ। क्योंकि विशाल के पिताजी ने अपने खेत गीरवी रख दिए थे। ताकि विशाल आगे पढ़ सके।

तीन वर्षों के बाद विशाल ने अपनी पढ़ाई के आखरी वर्ष की परीक्षा दी और गाँव चला आया विशाल के घर आने पर जैसे खुशीयों की बरसात होने लगी। कुछ दिनों बाद उसकी परीक्षा के परिणाम घोषित होने वाले थे। जब उस का परिणाम हाथ आया तो पता चला कि हर वर्ष के समान इस वर्ष भी वह कक्षा में अक्वल आया था। यह परिणाम देखकर विशाल के घरवाले बहुत प्रसन्न थे। परंतु यह खुशी अधिक देर न रह सकी। परिणाम के दूसरे दिन ही विशाल के पिताजी का देहांत हो गया।

अब घर की सारी जिम्मेदारी उस पर थी। उसकी बड़ी बहन की शादी की उसे बहुत चिंता थी। बहन की शादी के लिए उसने ज़मींदार से कर्ज लिया। बहन की शादी करा दी। बहन की शादी के बाद वह नौकरी की तलाश में

निकल पडा। जहां भी जाता वहां उस से रुपया मांगा जाता। कहीं पर भाई- भतीजावाद का शिकार होता। आखिरकार उसने हालात के आगे घुटने टेक दिए। इसके बाद वह घर आया और अपने खेतों में हल चलाने लगा। विशाल के हाथ केवल कलम चलाना जानते थे।

कुछ दिनों बाद विशाल अपनी प्रेमिका के घरवालों से शादी की बात करने गया। परंतु उसके घरवाले दूसरे समुदाय के होने के कारण उन्होंने इनकार कर दिया। विशाल जिस लडकी से प्रेम करता था अब उसकी किसी और से शादी हो चुकी थी। जब विशाल की माँ को यह बात पता चली तो उसे बहुत सदमा पहुँचा।

कुछ दिनों बाद उसकी बहन को उसके ससुराल वाले दहेज के लिए प्रताडित करने लगे। उसकी बहन ने इस प्रताडना से तंग आकर आत्महत्या कर ली। इस घटना का सदमा उसकी माँ सह न सकी और वह भी इस दुनिया से चल बसी। कुछ ही दिनों के बाद जर्मीदार ने कर्ज न

चुकानेका बहाना बताकर उसकी ज़मीन हड़प ली। विशाल को उसका जीवन निष्फल लग रहा था। तब तक विशाल गाँव से गायब रहा और एक दिन अचानक यह खबर आई कि हत्यारे विशाल को पकड़ने का इनाम।

जो हाथ केवल कलम चलाना जानते थे वे जहाँ हाथों ने हथियार थाम लिए थे। विशाल एक कुशल जीवन की प्रतीक्षा कर रहा था परंतु अब मौत अथाह के फंदे को उसका इंतजार था। जो हाथ अंक जुटाने के थे अब वही हाथ कई लोगों का जीवन से नाता तोड़ रहे थे। इस प्रकार भ्रष्टाचार, भाईभतीजावाद, जाति भेद और अंधे के कारण एक मनुष्य का जीवन तबाह व बरबाद हो जाता था। इसी प्रकार न जाने कितने लोगों का जीवन इसी के कारण नरक बन गया होगा। यदि इन बातों को समाप्त नहीं किया गया तो जीवन बरबाद होते रहेंगे। बेगुनाह लोग फांसी के फंदे पर झुलते रहेंगे।

सोशल मीडिया का संसार

संचार (Media) के क्षेत्र में लेखन का सर्वाधिक महत्व है। यह लेखन ही पत्रकार को पत्रकारिता - जगत् में स्थापित करता है और उसकी पहचान बनाता है। लेखन के लिए एक विशेष प्रकृति और अभ्यास की आवश्यकता होती है। संचार के अनेक उपकरण हैं जिनमें प्रमुख रूप से समाचारपत्र, पत्रिकाएँ, पुस्तकें, रेडिओ, दूरदर्शन और केबल टी.वी., आदि सम्मिलित हैं। मुख्य रूप से इन्हें दो श्रेणियों में बाँटा जा सकता है - मुद्रित माध्यम और इलेक्ट्रॉनिक माध्यम। मुद्रित माध्यम को प्रकाश में आये 400 वर्षों से अधिक बीत चुके हैं जबकि इलेक्ट्रॉनिक माध्यम 20 वीं सदी की देन हैं। इलेक्ट्रॉनिक

शकुंतला सचखेंद्र प्रसाद
एम.ए. द्वितीय वर्ष

माध्यम के अविष्कार के साथ ही संचार के अभूतपूर्व गति आयी।

मुद्रित माध्यम (Print Media) सन् 1473 में जर्मनी में जॉन गुटेनबर्ग के मुद्रण का अविष्कार का साक्षर समुदाय के लिये संचार वरदान बन गया। विश्व देशों में समाचारपत्र जीवन की अनिवार्य जरूरतों में से एक माना जाता है। अमरिका में 95% लोग समाचारपत्र पढ़ते हैं। उसके बाद रूसी अखबार प्रेमियों की गणना होती है। भारत में 18 वीं सदी के अन्त में सन् 1760 से अखबार का पदार्पण हुआ। आज देश के हर प्रान्त, क्षेत्र और शहर में दैनिक, साप्ताहिक और मासिक पत्र - पत्रिकाएँ

प्रकाशन तेजी से हो रहा है। हर वर्ष इनकी प्रसार संख्या में भी वृद्धि होती जा रही है। ज्यादा से ज्यादा जानकारी प्राप्त करने के लिए समाचारपत्र भी हर वर्ग के लिये उनकी रुचियों के अनुरूप सामग्री प्रस्तुत कर रहे हैं। जैसे - खेल, फिल्म, कला बाजार-भाव और राजनैतिक उठा-पटक आदि हर क्षेत्र से संबंधित समाचार समाचारपत्रों के शब्दों द्वारा पहुँचाई जाते हैं।

जनमत की सांस्कृतिक चेतना, मूल्यों को स्थापित करने में समाचारपत्र सहायक हुए हैं। देश के स्वतंत्रता - संग्राम में भी विशेष योगदान समाचार पत्र का रहा है। जैसे समाज - सुधारों का हर आंदोलन समाचारपत्रों को ओर अधिक प्रभावित बनता है। इसलिए समाज-सुधारकों ने भी अपने आंदोलन को जनता तक पहुँचाने के लिए इस माध्यम को स्वीकार किया था। जिसके कारण उन लोगों का आंदोलन सही दिशा तक पहुँच सका। इसके अलावा समाचारपत्रों में प्रकाशित विज्ञापन भी संचार का एक प्रमुख अंग है जो विभिन्न उत्पादनों के संबंध में जानकारियाँ देते हैं। सामाजिक विज्ञापन घातक रोगों से बचाव सामाजिक प्रदूषणों के परिहार और स्वास्थ्य के प्रति जागरूकता का भी काम करते हैं। जैसे - धूम्रपान नशीली चिजों के सेवन करने से शरीर को क्या नुकसान होता है। और इन विज्ञापनों के कारण समाज में प्रभाव पड़ता है। जन संचार का दूसरा माध्यम रेडिओ है।

रेडिओ इसमें सबसे सस्ता तथा 'पोर्टेबल' उपकरण है। गीत संगीत नाटक रूपक आदि प्रस्तुत कर रेडिओ हर उम्र के लोगों को प्रिय हो गया था। रेडिओ को हम काम करते हुए भी सुन सकते हैं ये इसकी सबसे बड़ी खासीयत है। रेडिओ से बहुत से लोग अनेक कार्यक्रम भी सुनते हैं। जैसे-कविता आदि। संचार माध्यमों में फिल्म

का भी महत्वपूर्ण योगदान रहा है। भारत फिल्म उत्पादन में दूसरे स्थान पर है। ये केवल मनोरंजन ही नहीं प्रदान करता बल्कि निरक्षर व्यक्ति को आसानी से प्रभावित करता है। कंप्यूटर के क्षेत्र में नवीनतम प्रविष्ट बहुमाध्यम शैलचित्रों, पांडुलिपियों, मुद्रण, रेडिओ और दूरदर्शन के पक्षचिह्नों का अनुसरण करती मनुष्य की बलवती अभिव्यक्ति की आकांक्षा है।

कंप्यूटर की तकनीकी के सहारे अपनी कल्पना - छवियों और विचारों को साकार करने का सशक्त माध्यम है। कंप्यूटर एक ऐसा माध्यम है जो मनुष्य के मस्तिष्क से कई गुना अधिक तेज है। यह गणितीय गणनाओं और विभिन्न आँकड़ों का विश्लेषण करने के साथ - साथ का कार्य आदेश लेना और उसका क्रियान्वयन करना; परिणाम संचित करना, आदेशानुसार परिणामों को सामने रखना है।

इसमें ई-मेल टेलीटेक्स्ट वीडियो येस्ट आदि पध्दतियों को देखा जा सकता है। इंटरनेट आज एक सर्वव्यापी माध्यम बन गया है। और इसका मुख्य कार्य सूचनाओं का आदान- प्रदान करना है। वास्तव में यह सूचनाओं का समुद्र है। यह ऐसा आकाश है जो असीम है। इंटरनेट इस ब्रम्हांड में उपस्थित लगभग समस्त विषयों पर जानकारी समेटे है। और तो इंटरनेट तथा मीडियाने तो संचार - माध्यमों के क्षेत्र में तो इसने क्रांति ही ला दी है। यद्यपि इसने समाचारपत्रों के प्रसार - प्रचार पर प्रभाव तो अवश्य डाला है तथापि उनके महत्व को कम नहीं कर पाया है। वर्तमान में पत्रकारिता तथा इंटरनेट दोनों माध्यम परस्पर पूरक बन गए हैं। फैक्स और टेलिफोन की अपेक्षा इंटरनेट ने पत्रकारिता को तीव्रता दी है, गति दी है। इंटरनेट इस माध्यम के कारण व्यक्ति घर बैठे किसी भी देश के व्यक्ति से मित्रता कर सकता है। इसके अलावा आप

इंटरनेट में किताब की खरीदारी भी कर सकते हैं। और अखबार वगैर पढ़ सकते हैं पर्यटन का मजा ले सकते हैं, सिनेमा देख सकते हैं, संदेश भेज और मंगा सकते हैं, रेडिओ सुन सकते हैं, टी. व्ही. देख सकते हैं। इस प्रकार से इंटरनेट के माध्यम से अन्य बातों को हम सुन तथा देख या पढ़ सकते है। इसका अच्छा उपयोग यदि होता है तो दूरपयोग भी होता हैं। जैसे आज इंटरनेट युद्ध का आखाडा बन चुका है।

विभिन्न देशों में चल रहे गृहयुद्ध से जुड़े समूहों, आतंकवादी संगठनों आदि ने अपनी- अपनी वेबसाईट खोल ली है और अपना विकास करने में जुटे है। इस माध्यम का दुरुपयोग तथा सदुपयोग दोनों देखा जा सकता हैं। इंटरनेट से विडियों की क्वालिटी बहुत सुधार जाती हैं। जैसे यदि कोई मौजूदा इंटरनेट के विडियों सम्मेलन में कभी चेहरा साफ नहीं दिखता तो कभी आवाज स्पष्ट नहीं होती। इंटरनेट 3D के माध्यम से विडीओं सम्मेलन के लिए इस्तेमाल की जानेवाली तकनीक में विशेषज्ञों को ऐसा लगेगा कि वे एक कमरे में बैठे हुए आपस में विचार-विमर्श कर रहे हैं, जबकि उनके बीच हजारों किलोमीटर की दूरी हों सकती है। इस तकनीक में त्रि- आयामी ग्राफिक्स इस्तेमाल करते हुए आभासी - कक्ष बना दिया जाता हैं। इसे टेलि - इमर्शन' तकनीक का नाम दिया गया है। और इंटरनेट पर पुस्तकालय की स्थापना कर सकते हैं जिसमे असंख्य पुस्तकें उपलब्ध होंगी। इस माध्यम के कारण हम या ग्रामीण भाग का व्यक्ति भी घर बैठकर विदेशों की पुस्तक की सूची देख सकते हैं। इसके साथ- साथ कंप्यूटर में नवीनतम पुस्तक बडी असानी से डाऊनलोड' करके पढ़ सकेंगे।

संचार के इन विकसित साधनों ने लोगों की जीवन - शैली व्यवहार सोच में भारी बदलाव ला दिया हैं।

कभी सूचनाओं को तरसते संसार में अब सूचनाओं बाढ सी आ गई हैं। विडीयोटेक्सट संचार की अ प्रणाली है जो केवल कंप्यूटर द्वारा संचालित होती हैं प्रणाली में टेलीवीजन प्रसारण केंद्र पर कंप्यूटर सहायता से संदेशों को संचित करता है। इसे डाटा कहते हैं। इसे तारघरों, समाचार पत्रों, कार्यालयों सरकारी संस्थानों में प्रयोग किया जाता है। यह बिजनेस चलाने वाला ऐसा यंत्र है जो टाइप द्वारा टेलीग्राफ पर अथवा रेडियों तरंगों द्वारा संदेश भेजने और प्राप्त का कार्य करता है। इस यंत्र पर एक ही बार में कई एक साथ भेजे जा सकते हैं। ई-मेल इंटरनेट के संचालित मेल सेवा है। इस संचार माध्यम की सहायता हम दुनियाभर में कहीं भी किसी के पास संदेश भेज सकते हैं। इसके लिए अकाउंट का होना आवश्यक है। टाइम्स हॉटकॉम, याहू जैसी कुछ साईटें मुक्त में ई-अकाउंट खोलने की सुविधा देती है। ई-मेल के माध्यम से आप केवल पत्र आदि ही नहीं भेज सकते, तो ग्राफिक्स आदि भी भेज सकते हैं।

निष्कर्ष रूप से हम कह सकते हैं कि इंटरनेट का प्रयोग सच में बडी ही संख्या के साथ लोग करते हुए नजर आते हैं। आज इन सभी माध्यमों के ही लोग विकास की और बढ रहे हैं। इन माध्यमों के सदुपयोग के कारण आज विद्यार्थी कंप्यूटर पर ही पढाई कर लेता है। कंप्यूटर एक ऐसा माध्यम है जो इंटरनेट की सुविधा के कारण इन्सान जो चाहे उसकी जानकारीयाँ प्राप्त कर सकता हैं। मीडिया के काल में किसी चीज़, सामान, वस्तु आदि को महत्व प्राप्त हो रहा है क्योंकि वे लोग विभिन्न विज्ञापनों के द्वारा उसका दोष-गुण आदि को अच्छी तरह से लोगों तक पहुंचाने का कार्य करते हैं। मीडिया ही एक सशक्त एवं शक्तिशाली माध्यम हैं।

जनसंचार माध्यम शब्द भले ही नया हो किन्तु भारत में जनसंचार की अवधारणा अत्यंत प्राचीन है। भारतीय पौराणिक साहित्य में इसके ढेरों उदाहरण मिलते हैं। संजय महाभारत में संभवतः दूरदर्शन जैसे ही किसी माध्यम से धृतराष्ट्र के समीप बैठकर उन्हें युद्ध के लाइव टेलीकास्ट' का वर्णन सुनाते हैं। पौराणिक साहित्य में आकाशवाणी की अनेक घटनाएँ मिलती हैं। कंस को देवकी पुत्र द्वारा अपनी हत्या की संभावना का समाचार आकाशवाणी से ही मिलता है और उस समय का आकाशवाणी निष्पक्ष एवं निर्भिक समाचारों को देने में आज से ज्यादा संभव तंत्र के उपस्थिति का संकेत भर देती है। किन्तु यह निर्विवाद है कि भारत में परंपरागत रूप से समूह संचार ही अपनाया जाता रहा है जिसमें मेलें, सभा, तीर्थाटन आदि के माध्यम से अखिल भारतीय स्तर पर संचार संभव था। यह एक संचार तंत्र के रूप में भारत की अद्वितीय विशेषता रही है जिसके कारण उत्तर भारत में रचित रामचरित मानस अखिल भारतीय जनमानस तक पहुँच सका।

संचार माध्यमों की समाज में प्रभावी भूमिका के कारण आज ग्लोबल विलेज में सूचना के अधिकार को मौलिक अधिकार के रूप में स्थान मिल रहा है और पिछड़े अंचल में भी इन माध्यमों की अनिवार्यता महसूस की जा रही है। आज इन माध्यमों के अभाव को पिछड़ेपन का प्रतीक माना जा रहा है जब ये संचार माध्यम समाज के लिए अपरिहार्य हो गये और सांस्कृतिक संदर्भ में इनकी भूमिका

महत्वपूर्ण सिद्ध होने लगी है।

संचार के उपरोक्त तीन कारकों तथा अन्तवैयक्तिक संचार, समूह संचार, एवं जनसंचार में हम अपने विवेचन के लिए जनसंचार माध्यम को ही लेंगे। लोकनाट्य एवं फिल्म समूह संचार एवं जनसंचार माध्यम के बीच की कड़ी है। जनसंचार माध्यम को संक्षेप में जनमाध्यम (Mass Media) या केवल माध्यम (Media) भी कह सकते हैं। अंतः माध्यम मात्र लिखने का तात्पर्य भी जनसंचार माध्यम ही होगा। जनसंचार माध्यम के निम्न प्रकारों की गणना कर सकते हैं जिनके क्रम संचार माध्यमों के विकास क्रम को भी सूचित करते हैं - १) परंपरागत लोक माध्यम २) प्रिन्ट मीडिया ३) फिल्म ४) इलेक्ट्रॉनिक माध्यम (क) रेडियो (ख) टी.व्ही (ग) डिजिटल मीडिया एवं फिल्म भी प्रिन्ट मीडिया से पीछे नहीं है। इंटरनेट पर आज आकाशवाणी 'दूरदर्शन' और आज तक' के वेब संस्करण उपलब्ध है।" अखबार अथवा पत्रिकाओं के अलावा नेट पर ऐसी पत्रिकाओं के साइट भी उपलब्ध है जिनका कोई छपाई संस्करण नहीं है। बल्कि उनके केवल नेट संस्करण उपलब्ध है। दूसरे शब्दों में अन्य संचार माध्यमों के वेब संस्करणों के अलावा केवल इंटरनेट के लिए भी कई समाचार पत्र अथवा ऑनलाइन पत्रकारिता उपलब्ध है, जिनमें प्रमुख है, रेडिफ ऑन द नेट, इण्डिया वर्ल्ड, इण्डिया एक्सप्रेस साइबर इण्डिया ऑन लाईन, इण्डिया ऑन द नेट आदि।

रत्ना सुबह से निकलकर अन्य घरों का झाड़ू-बर्तन का काम कर अब अमृता जी के घर काम करने आयी है। अमृता पेशे से अध्यापिका है जो स्वयं नोकरी कर घर का उदरनिर्वाह करती है। रत्ना उसे देखकर, प्रभावित हैं। रत्ना का गौर, वर्ण, सीधी नासिका, ऊँचा ललाट, बड़ी आँखें, लंबे बाल, छरहरा शरीर आदि सब बातें उसे किसी धनसंपन्न घर की स्त्री के समान असामान्यत्व प्रदान करती थी किंतु यह बातें कोई मायने नहीं रखती क्योंकि भाग्य ने उसे इस गरीबी से शायद रत्ना ही उभर सकती थी।

रत्ना एक झाड़ू-बर्तन का काम करने वाली स्त्री है जो इतनी कम उम्र में विधवा हो चुकी है। उसकी दो जुड़वा बेटियाँ हैं। घर की सारी जिम्मेदारी उसपर आ चुकी है। किंतु वह हार मानने वालों में से नहीं है। वह मेहनत कर अपनी बेटियों का संगोपन करनेवाली माँ है।

रत्ना रोज़ की तरह आज भी काम खत्म कर अमृता जी के घर काम करने आयी। वह काम करने में जुट गई। अमृता जी अध्यापिका होने के कारण घर में ट्युशन लेती। रत्ना रोज़ काम करते समय अमृता तथा विद्यार्थियों की बातें सुनती क्योंकि रत्ना को बचपन से ही पढ़ने का बहुत शौक था। रोज़ की तरह आज भी अमृता बच्चों को पढ़ाने लगी। आज वह शिक्षा के महत्त्व को बयान कर रही थी। अमृता कहती है बच्चों जीवन में शिक्षा का असाधारण महत्त्व होता है, शिक्षा से मनुष्य का भविष्य उज्वल होता है।”

यह सब बातें जब रत्ना के कानों में पड़ी तब वह

सोच में पड गई। इन बातों ने उसके मस्तिष्क को झुका दिया। उसके आँखों के सामने अतीत की यादें ताज़गी लगी।

रामपुर गाँव जो विशेष सादगी लिए था होते ही किसान बैल लेकर खेत चले जाते। स्त्रियाँ भी लीपति तथा अन्य घर के कामों में लग जाती और स्कूल जाने लगते। सारा वातावरण आल्हाददायक तीन सौ-चार सौ घरों की संख्यावाले इस रामपुर एक घर रामबाबु का भी था जो एक किसान थे। आर्थिक स्थिति अच्छी थी। रामबाबू को तीन लड़कें एक लड़की थी। तीन लड़कें होने के कारण उनके पुरुष-प्रधान संस्कृति थी। लड़की का नाम रत्ना था। रत्ना बचपन से ही नटखट और चंचल थी। घुटनों तक फ्राक, दो चोटियाँ और हाथ में पुस्तक लिए वह इधर-उधर दौडती फिरती थी। बचपन से ही रत्ना को पढ़ना बहुत शौक था। इसी कारण उसे स्कूल जाना भी आसानी लगता था।

वह पढ़ने में होशियार थी। उसकी स्कूल पढ़ाई की ओर विशेष रुची थी। यही कारण है कि क्लास में अब्बल आती थी। मास्टर जी उसकी बातें करते हुए थकते न थे। रत्ना के भाई बाहर गाँव से शहर अंग्रेजी स्कूल में पढ़ते थे किंतु रत्ना लड़की होने के उसकी शिक्षा गाँव में ही हो रही थी। रत्ना देखते-चौथी क्लास पार कर गयी। किंतु गाँव छोटा होने के कारण गाँव में आगे की पढ़ाई की सुविधा नहीं थी। आगे पढ़ाई शहर में ही संभव थी। रत्ना की अन्य सहेलियाँ

शिक्षा से विदा ली किंतु रत्ना को पढ़ाई में रुची होने के कारण वह आगे पढ़ना चाहती थी। उसने माता-पिता से उसे आगे की पढ़ाई के लिए शहर भेजने की अनुमति माँगी परंतु रत्ना के माता-पिता उसे आगे पढ़ाना नहीं चाहते थे। उनका मानना था कि लड़की की जात कितना भी पढ़ ले किंतु उसे एक दिन विवाह कर घर गृहस्थी ही संभालनी होती है। इसके साथ ही वे रत्ना लड़की होने के कारण उसे शहर भेजने के लिए तैयार नहीं थे।

रत्ना जिद पकड़कर बैठ गयी। उसने माँ से कहा- माँ मुझे पढ़ना बहुत अच्छा लगता है। कृपया, मुझे शहर पढ़ने के लिए भेज दो” माँ ने उसे समझाते हुए कहाँ -बेटा तू एक लड़की है और लड़की को एक दिन विवाह कर अपने ससुराल जाना होता है तब उसे शिक्षा की क्या जरूरत है और तुमने तो चौथी तक की पढ़ाई कर ली है। ” रत्ना ने माँ को समझाते हुए कहा- माँ मेरे लिए चौथी तक की पढ़ाई कोई मायने नहीं रखती। मैं पढ़ लिखकर अपने पैरों पर खड़ी रहना चाहती हूँ। मैं जिंदगी में किसी पर बोझ नहीं बनना चाहती।” इसबार रत्ना की माता को गुस्सा आया और उन्होंने उसे झुंझलाकर कहा - चुप कर लड़की! जबान चलाने लगी है। अब इसके बाद इस विषय में कोई बहस नहीं होगी। घर के कामकाज में मन लगाओ।”

माँ की इस डांट ने रत्ना को चुप करा दिया। उसकी शिक्षा समाप्त हो गई और परिस्थिति ने रत्ना को घर के कामकाज सीखने पर मजबूर कर दिया। रत्ना की पढ़ने की जिद को माता-पिता की जिद ने दबा दिया। चंचल, नटखट रत्ना मानो मूर्ति की तरह बेबस और निर्जीव हो गयी।

इसी तरह दिन बितते रहें और देखते - देखते रत्ना पंधरा साल की हो गयी। उसे देखकर उसके माता-पिता को उसके विवाह की चिंता सताने लगी। वे उसके

लिए रिश्ते खोजने लगे और एक दिन रत्ना की शादी एक फौजी लडके के साथ करा दी गई। रत्ना विवाह कर अपने फौजी पति के साथ अपने घर आ गयी। उसका पति उसे बहुत चाहता था। इसी कारण उनकी गृहस्थी अच्छे से चल रही थी। ऐसे में रत्ना ने दो जुड़वा लडकियों को जन्म दिया। रत्ना बहुत खुश थी। रत्ना के पती फौजी होने के कारण वे अक्सर किसी न किसी मिशन पर रहते और उन्हे घर से दूर रहना पडता। रत्ना की गृहस्थी खुशी से चल रही थी। उसकी बेटियाँ भी तीन साल की हो चुकी थीं कि, एक दिन उसके फौजी पती को युद्ध होने के कारण बुलावा आया और वह चला गया।

रत्ना के लिए यह कोई नई बात नहीं थी, क्योंकि ऐसी कितनी ही लड़ाईयाँ उसके पति ने कुशलता से लड़ी थी। वह एक-एक दिन काटती हुई रोज अपने पति का इंतजार करती किंतु न जाने भाग्य क्या चाहता था? एक दिन अचानक उसे उसके पति की मृत्यु की खबर मिली। उसपर मानो बिजली टूट पड़ी। उसका पति युद्ध में शहीद हो गया। भाग्य को शायद रत्ना की खुशहाल जिंदगी रास नहीं आयी और उसने उसे इस काटों भरी जिंदगी में लाकर छोड़ दिया। उसके पति का अंतिम संस्कार होने पर सब रिश्तेदार चल गए। वह पूरी तरह अकेली हो गई। रत्ना केवल अकेली ही नहीं पडी थी तो दोनो बेटियों की जिम्मेदारी उसपर आ गयी थी। उनके भरण-पोषण तथा उदरनिर्वाह का सारा भार रत्ना पर ही आ गया जिससे वह मुँह नहीं मोड सकती थी।

रत्ना ने अब जिम्मेदारी संभाल ली। वह काम की तलाश में थी किंतु पढी-लिखी न होने के कारण उसे कोई अच्छा काम मिलना मुश्किल था। इसी कारण उसने हालात देखते हुए झाडु-बर्तन का काम शुरू कर दिया। झाडु-बर्तन का काम करते हुए उसे बहुत -सी मुश्किलों

का सामना करना पड़ता। कभी उसे डाट-फटकार सुननी पड़ती तो कभी उसे हीन दृष्टि से देखा जाता। ऐसी स्थितियों में रत्ना को भाग्य पर क्रोध आता क्योंकि यदि उसे अमृता जी की तरह शिक्षा मिली होती तो शायद उसे आज यह काम नहीं करना पड़ता। वह अच्छी नौकरी कर अपनी बेटियों को अच्छे से रख पाती। अच्छा खाना दे पाती...

तभी बर्तनो की खनखनाहट ने रत्ना के अतीत के विचारों की शृंखला को तोड़ डाला और उसके कानों में आवाज गुंजी। उसने नजरें उपर उठाकर देखा तो अमृता ट्युशन खत्मकर उससे बात कर रही थी।

अमृता जी ने कहा “क्या हुआ रत्ना किन खयालों में खो गई?” रत्ना की आँखें डबडबा गयी और उसने कहा कुछ नहीं बीबीजी! अपनी अतीत की यादों में खो गयी थी। यदि मेरे माता-पिता शिक्षा के महत्व को जानते बुझते और मुझे पढ़ने का अवसर देते तो शायद मुझे इतनी तकलीफों का सामना नहीं करना पड़ता। मैं मेरी बेटियों को अच्छे से रख पाती। मैं भी आप की तरह ऊँचे पद की नौकरी कर अपनी बेटियों का भविष्य उज्वल करती। बीबीजी! मैं मेहनत से नहीं डरती किंतु डरती हूँ कि मुझे जिस कार्टों भरी जिंदगी का स्वीकार करना पड़ा वैसी जिंदगी मेरी बेटियों को ना मिले।”

रत्ना के स्वर उसके गले में ही अटक गए और वह कुछ ना पाने की स्थिति में सुबकने लगी। अमृता ने रत्ना के कंधे पर हाथ रखा और उसे धीरज बँधाते हुए कहा चुप हो

जाओ, रत्ना! अब भी तुम्हारे पास वक्त है। जो तुम सकी उसे तुम बेटियों के माध्यम से साकार कर सकी। यदि तुम चाहती हो कि जो तुम्हारे साथ हुआ वह बेटियों के साथ न हो तो तुम्हें उन्हें अच्छी शिक्षा देनी। उन्हें पढाकर अपना सपना साकार करो। उन्हें अपने पर पहुँचाओं तब देखना तुम्हें तुम्हारे ना पढ़ने का परिणाम रहेगा।”

रत्ना ने पलके उठाकर अमृता की ओर और वह चुप हो गयी। वह कुछ क्षणों तक अमृता को निहारती रही और निश्चय कर बोली बीबीजी! मैं कहती है। जो मेरे साथ हुआ वह मेरी बेटियों के साथ इसका मैं पूरा ध्यान रखूँगी और अपनी बेटियों उच्चशिक्षित बनाकर अपने पैरों पर खड़े रहने के लिए बनाऊँगी। चाहे मुझे इसके लिए कितनी ही मेहनत ना करनी पड़े। रत्ना की आँखों में दृढ़ निश्चय बरसों से खोया आत्मविश्वास मानो वापस आ गया। रत्ना ने जल्दी-जल्दी अपना काम खत्म किया। अमृता की अनुमति से घर जाने लगी। दिन भर के कारण रोज की तरह वह आज मुरझाई नहीं आज तो वह उत्साहित थी मानो उस में शक्ति हुआ हो। जाती हुई रत्ना को अमृता देखती थी। रत्ना की आँखों में संतोष तथा चेहरे पर आनंद। उसने आज जो शिक्षा के महत्व को बताया उसके रत्ना में यह बदलाव आया और अपनी बेटियों का उसने निर्णय लिया।

रितु जो पढ़ने-लिखने में एकदम होशियार थी। और स्कूल में हमेशा अक्वल आती थी। और खेलकूद में भी होशियार थी। रितु इस संसार में एकदम अकेली थी। उसका सिर्फ एक भाई था। जो रितु से उम्र में ५ साल बड़ा था और रितु के माता-पिता बचपन में गुजर जाने के कारण बड़े भाई ने सारे जहां की खुशियाँ उसे दी। उसकी हर ख्वाईश को पूरी की। और रितु भी भाई से कभी भी कोई बात नहीं छपाती थी। रितु १२ वी की परीक्षा में अक्वल आयी थी। जिसके कारण भाई ने उसे अच्छे कॉलेज में एडमिशन करवाया। कॉलेज की फीज ज्यादा होने के कारण वह पार्टटाईम काम करने लगा। बहन की पढ़ाई के लिए उसने अपना बलिदान दिया। उसने एक कम्प्यूटर लॅब में काम किया। रितु को यहाँ पर नये दोस्त मिले थे। जिसमें एक दोस्त रानी थी। इसके साथ ही उनके ग्रुप में एक लडका था। जिसका नाम श्याम था। जिसे रितु की दोस्त पहले से ही पसंद करती थी। ये बात उसने रितु को पहले ही बता दी थी। कुछ दिनों के पश्चात रितु से उसका परिचय हुआ। और वह उसका दोस्त बन गया।

रितु को उसने फेसबुक पर फ्रेंड रिक्वेस्ट भेजी। और उसने उसे दोस्त के रूप में स्विकार कर लिया। और रितु जब भी देखो तो रात-दिन बस उसी के साथ चॅटिंग में उलझी रहती थी। एक दिन उसकी सहेली को इस बारे में

पता चला कि जिसे वह चाहती है वह उसीके साथ चॅटिंग करती है। उसे शंका होती है, कि वह इसे न चाहने लगे कही रितु तो उसे प्यार नहीं करने लगी? यह सोचकर उसकी दोस्त उसके फोटो का गलत प्रयोग करके इंटरनेट पर विडियो डाल देती है। और इधर वह लडका भी रितु को पसंद करने लगता है। उसे इजहार करता है पर वह इंकार कर देती है। उसके दूसरे ही दिन उसे पता चलता है, कि जिसे वह अपनी सबसे अच्छी दोस्त समझती है। उसने उसके फोटो का गलत विडियो बनाकर इंटरनेट पर डाल दिया है। यह देखकर वह सोच नहीं पाती है, कि वह क्या करे? और उसके भाई को इस बारे में पता चला तो वह क्या जबाब देगी? इसी टेंशन से वह निंद की बहुत सारी गोलियाँ खा लेती है।

सुबह जब उसका भाई उसे उठाने के लिए आता है तो वह इस दुनिया से जा चुकी थी। यह देखकर भाई आपे से बाहर हो जाता है। और गलतफहमी का शिकार होकर उस लडके का खून कर देता है। उसे लगा है कि उस लडके ने ही उकी बहन को धोखा दिया है। जिसके कारण उसने आत्महत्या की है। और रितु के भाई को पुलिस ले जाती है। पुलिस की छान - बीन से पता चलता है, कि उसकी दोस्त ने ये सब कुछ किया था और उसके भाई को गलत फहमी हुई थी।

वंश

पुनम देविसिंग राठोड
एम.ए. प्रथम वर्ष (हिन्दी)

वंश वंश करते मानव तुम
वंश बेल को काट रहे हो ।
एक फल की चाहत में तुम
पुरा बाग उजाड़ रहे हो ।

फूल रहे ना धरती पर तो
फल तुम कैसे पाओगे ?

वंश काटकर अपना तुम
कैसे वंश बढ़ाओगे ?
उम्र की ढलती शाम में जब
बेटा खड़ा ना होगा साथ ।
याद करोगे अंश को अपने
खुद मारा जिसको अपने हाथ ।
कुचलों न नन्हीं कलियों को
उनको भी जग में आने दो ।

बनकर फूल खिलेंगी एक दिन
जीवन उनको पाने दो ।

शक्ति

चांदणी लिधुरे
एफ.वाय.बी.कॉम कंप्यूटर

नारी तुम एक नारी हो
नहीं महज मिट्टी का पुतला ।
जुल्मों का दामन दूर हटाकर
आज तुझे हिम्मत से है लड़ना ॥
तुझमें छुपी है नारी शक्ति
तू अनजान न बनना ।
अबला नहीं सबला हो तुम
भाग्य तुझे है लिखना ॥

सुनो नारी एक शक्ति हो तुम
परमात्मा की भक्ति हो तुम ।
पूजी जाए ऐसी देवी हो तुम
वात्सल्य करुणा की मुरत हो तुम ॥
माँ, बहना और बेटी, पत्नी
पावन रूपों का भंडार हो तुम ।
जगत् जननी का अवतार कहलाती
माँ भगवती की शक्ति हो तुम ॥

अंधेरे को चिरनेवाली
सूरज की चंचल किरण हो तुम ।
जीवन के पतझड़ में आए
वसंत की बहार हो तुम ॥
पुरूषार्थ की प्रेरणा देती
छत्रपती की माँ जिजाऊ हो तुम ।
नारी को शिक्षित करनेवाली
सावित्री की प्रबल ज्योति हो तुम ॥

झाँसी के लिए लड़ने वाली
रणझुंझार लक्ष्मी मर्दानी हो तुम ।
खड़ी राजनिति की डोर लिए
भारत की उज्वल प्रतिभा हो तुम ॥
हाँ नारी ! देखो सत्य ही शाश्वत है
रूपों में ऐसी हो तुम ।
कुल को रोशन करनेवाली
कुल की स्वामिनी हो तुम... ॥
हे पुरूष ! तु कौन है ?
जो नारी को परख न सका ।
दानव भी नारी को पूजते
उनके लायक भी ना रहा ॥

माँत का देखो दामन पकड़े
खड़ी है आज भारत की बेटी ।

दहेज के खातिर जलाई गई
तो कली गर्भ में मारी गई ॥

केताबी पत्रों में लिखा जाए
ऐसा इतिहास बन गई है नारी ।
पुरूषी जुल्मों की बेड़ी में
जकड़ी गई अबला कहके नारी ॥
बहुत सह लिए अत्याचार
अब तो अपने अस्तित्व को पहचान ।

युगोंयुगों के बंधनो की
चौखट लाँघ साहस से आज ॥
नारी! जीवन के भवसागर की
शांति तुझ में समाई है
जुल्मों की हद हो जाए पार
तो तुफान का रूप ले लेती है ।
नारी जाग गयी है
जुल्मों का सामना करने को ।
प्रलय ला रही है
हक को पाने को ॥

सुन नारी ! दहेज के खातिर तू न जलना
बेटी को गर्भ में न मरने देना ।
आज तू न जुल्मों को सहना
कुप्रथाओं से तुझे है लड़ना ॥
पुरूष! आज भी नारी सबला है
बला समझने की भूल न करना ।
अभिशाप नहीं वरदान है नारी
दुर्बल समझने की बात न करना ॥
हे पुरूष! तु कौन है
तेरा अस्तित्व नारी से है
तुझे जन्म दिया नारी ने
वही तेरी भाग्यविधाता है।

जल

अरमान सैय्यद

एस.वाय.बी.ए (समाजशास्त्र)

बिजलियाँ दिल पर गिराते हैं तेरे शहर के लोग
घर मोहब्बत का जलाते हैं तेरे शहर के लोग ।

तेरी गलियों से मेरा जब भी गुजर होता है
ऊंगलियाँ मुझ पर उठाते हैं तेरे शहर के लोग ।

मेरी बरबाद तमन्ना की कहानी सुनकर
कहकहे खुब लगाते हैं तेरे शहर के लोग ।

जब भी आता है मेरा नाम तेरे नाम के बाद
एक तुफान उठाते हैं तेरे शहर के लोग ।

तुझसे मिलने के लिए जब भी बढ़ाता हूँ कदम
काँटे राहों में बिछाते हैं तेरे शहर के लोग ।

तेरा दिलदार सुनाए किसे रुदादे ग़म
उसको दिवाना बताते हैं तेरे शहर के लोग ।

वो थी

राहुल छगन चौधरी
टी. वाय. बी. कॉम

एक वो थी जो नन्हीं सी परी
हँसती, खेलती, गुदगुदाती,
तो कहीं सपनों में खो जाती
हवा से बातें करती,
तो कहीं मन के भंवर में डूब जाती
पापा की दुलारी, उनके खुशियों की पिटारी
घर की गूँज, अपनों की महक
सबकी छबी... हाँ एक वो थी!!
कहते हैं ना, लडकी तो ममता, प्यार,
वात्सल्य की मूरत होती है

जहाँ भी जाती सबको अपना बनाती
और दूर जाने पर सबको रुलाती
रिश्तों की जिम्मेदारी तो बखुबी निभाती
पर पता नहीं कहाँ कम पड जाती?
हमेशा दूसरों का विश्वास जीता,
अचानक टूटते विश्वास का दर्द भी सहा
हाँ एक वो ही तो थी...!!
बहुत बार तलाशा खुद को ही
पर कुछ ना मिला भगवान को पूछने पर भी
बस अब दिन रात अपने नसीब के पीछे दौड़ती
हँसते-हँसते ही अचानक रोती

कहती कभी तो अपना नसीब बदल पाऊँगी
तभी तो अपनों के पास रह पाऊँगी
एक वो ही तो थी...!!
क्यों ना करे वो सारी कोशिशें ?
उसे अपने सपनें पूरे जो करने थे
बहुत से जवाब ढूँढने जो थे
बहुत ढूँढा, बहुत सोचा - समझा
सिलसिला युँ ही चलता यहा
आखिर करती भी क्या,
क्योंकि एक वो ही तो थी....!!

आरजू

क्या तुम्हें पसंद आता
अपने अस्तित्व को मिटाना?
सिर्फ ना मत कहना

खुद को मेरी जगह रखकर सोचना
कभी मुझसे भी पूछा होता
क्या मैं ये सब चाहती थी ?
क्या मेरी ही गलती थी जो
मैं सबकुछ सहती थी ?
अपने मिटे हुए अस्तित्व को बनाना चाहती हूँ,

तुमसे अलग अपनी एक पहचान बनाना चाहती हूँ
मैं सिर्फ मौजूद हूँ
मेरे होने का तुम्हे नहीं... खुद को एहसास दिलाना
चाहती हूँ ।
मुझे भी भावनाएँ है,
मैं भी, महसूस करती हूँ,
मेरी साँसें अभी चल रही है..
मैं जिंदा हूँ, बस जीना चाहती हूँ।

प्रकृति

वैशाली सुरेश
एस.वाय.बी.ए.

हरियाली छायी है, मेरे मन में
जब देखा तेरी ओर।
मेरे मन में तेरी छाया झलकती है,
तू तो दूर खडा पहाडों पर है।
आँखों पर छाया है परदा
हर परदे पर तेरी दिखती तस्वीर है,
पर मन नहीं मानता यह सच्चाई
नहीं मेरा वहम है।
तुझे जब देखा ख्वाब में
चारों दिशायेँ गूँज पड़ी
पास जाके देखा हरियाली
खुशी से झूम उठी।
समझ में न आया मेरे ख्वाब
है या सच्चायी
पलके झुकाकर जब देखा तेरी और
शायरी आ गयी।
हम तो किसीके मोहताज नहीं
ऐ दिल है जो आप पर फिदा है,
दिल ने दिल से रिश्ता जोडा है,
हमने तो किसीसे मुँह नहीं मोड़ा
यह तो प्रकृति है जो हमें भा गयी।

अस्तित्व

ये है मेरा हिंदुस्तान ।

संदिप हंसराज शिंदे
एम. ए. प्रथम वर्ष (हिंदी)

जो मैं कभी न कर सका
अब वह करना चाहता हूँ।
छोया हुआ मेरा अस्तित्व
दुनिया को बताना चाहता हूँ।
संसार रुपी इस आड़ने में
अतिबिंब अपना छोड़ना चाहता हूँ।
मन के भितरी तुफान से
आपको परिचित कराना चाहता हूँ।
सृष्टि के सारे पन्नों पर
मन के ससरंग उतारना चाहता हूँ।
उन्ही ससरंग के जोर पर
दस्तक हर दिल पर देना चाहता हूँ।
सुनामी की लहरों को चिरकर
मंजिल को पाना चाहता हूँ।
जो मैं कभी न कर सका
अब वह करना चाहता हूँ।

दिन अलबेले इस के राते मस्ती की सौदागर
धरती जैसे फुट वही हो दूध की कच्ची गागर
उंचे - नीचे परबत इस के निले - निले सागर
ये है मेरा हिंदुस्तान ।

बादल झूमें, बरखा बरसे, पवन झकोले खा,
धरती के फैले आँगन में यूँ खेती लहराए
जैसे बच्चा माँ की गोद में रह-रह के मुस्काए
ये है मेरा हिंदुस्तान ।

अलबेला पंजाब है इसका रोमानों की बस्ती
सुबह ए बनारस शाम-ए-अवध और शालामार की
मुंबई जैसे शहर है इस में दिल्ली जैसी बस्ती
ये है मेरा हिंदुस्तान ।

गालीब और टैगोर यही के मीरा कालीदास
यही हुआ था सच्चाई का गौतम को एहसास
यही किया था साथ राम के सीता ने बनवास
ये है मेरा हिंदुस्तान ।

ये है मेरा हिंदुस्तान

शेख मोईन

एस.वाय.बी.ए.(राज्यशास्त्र)

ये है मेरा हिंदुस्तान
मेरे सपनों का जहान
इस से प्यार मुझको

मंदिर, मस्जिद है तो कही है गिरजा और शिवाले
मुल्ला, पंडीत, गीता और कुरआन के है मतवाले
हिंदू, मुस्लीम, सिख, ईसाई देश के सब रखवाले
ये है मेरा हिंदुस्तान ।

हसता गाता जीवन इसका धूम मचाते मौसम
गंगा जमुना की लहरों में सात सूरों के सरगम
ताज एलोरा जैसे सुंदर तस्वीरों के अलबम

कोशिश न करना

शेख मोईन

एस.वाय.बी.ए. (राज्यशास्त्र)

सुनो दिल से यारों सलाम आखरी है
नज़म आखरी है, कलाम आखरी है ।

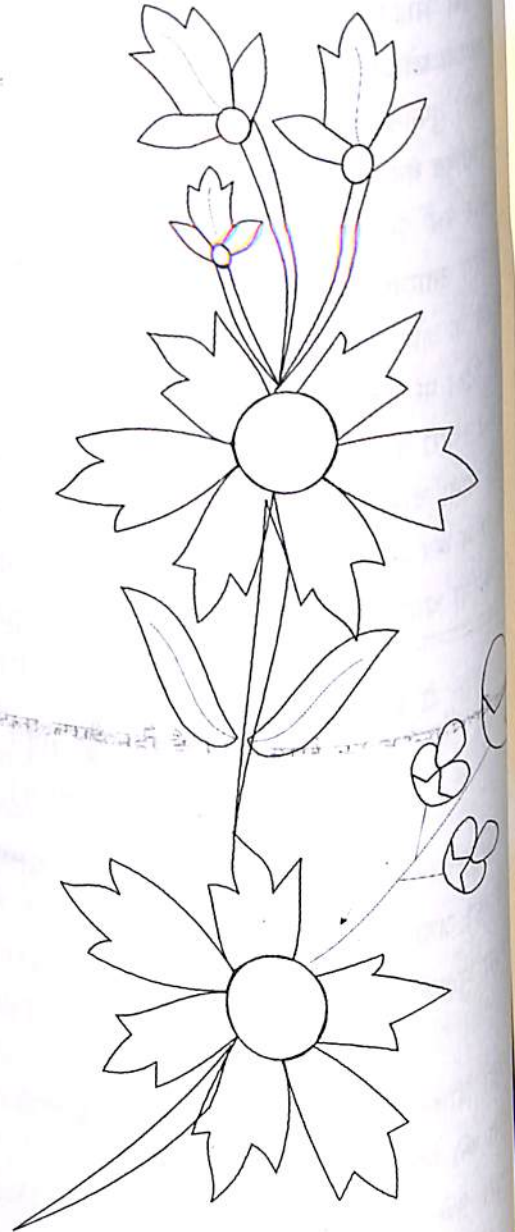
मेरे दोस्तों जिंदगी एक सफर है
कही ठहर जाने की कोशिश न करना ।

ये दुनिया बडी बेवफा है संभलना
कही दिल लगाने की कोशिश न करना ।

वतन का दुश्मन है दुश्मन हमारा
कही लुट न ले काफिला हमारा ।
संकटों मे घबराकर ऐ हमनशीनों
चमन छोड जाने की कोशिश न करना ।

ये महफिल हमारा कलाम आखरी है
बुराई का बदला बुराई नहीं है ।
अगर राह में कोई काँटे बिछा दे
उसे भी सताने की कोशिश न करना ।

दुआ कर लो भाई जुदा हो रहे है
रही जिंदगी तो फिर आकर मिलेंगे
अगर मर जाऊँ तो दुआ करते रहना
आँसु बहाने की कोशिश न करना ।

जिमखाना विभाग (वरिष्ठ महाविद्यालय)

आंतर महाविद्यालयीन व्हॉलीबॉल विजेता संघ

राज्यस्तरीय महिला कबड्डी विजयी संघ

आंतर महाविद्यालयीन मैदानी
स्पर्धा विजयी संघ

अश्वमेध स्पर्धेत उंच उडीमध्ये
रौप्य पदक प्राप्त निलेश
पाटील याचा सत्कार करतांना
प्र. प्राचार्य डॉ. पी. आर. चौधरी

आंतर महाविद्यालयीन क्रॉस कंट्री विजेता संघ

शालेय राज्यस्तर डॉजबॉल
स्पर्धेत विजेता संघासोबत
प्र. प्राचार्य. डॉ. पी. आर. चौधरी,
उपप्राचार्य प्रा. एस. ओ. उभाळे

शालेय राज्यस्तर स्पर्धेत
टेबल टेनिस संघ सहभागी

शालेय राज्यस्तर बॅडमिंटन
स्पर्धेत सुवर्ण पदक विजेता संघ

शालेय राज्यस्तर राज्यस्तरीय शूटींग
स्पर्धा पुणे, सहभागी खेळाडू

महात्मा गांधी अध्ययन केंद्र

राज्यस्तरीय महात्मा गांधी
वक्तृत्व स्पर्धेतील सहभागी व विजेते स्पर्धक

स्वच्छ भारत अभियान अंतर्गत
शपथ कार्यक्रमात बोलतांना
प्र. प्राचार्य डॉ. पी. आर. चौधरी

म. गांधी निबंध स्पर्धेत
डॉ. सुगन खरठ प्रथम क्रमांक
प्राप्त विद्यार्थिनीस बक्षीस
देतांना

स्वच्छ भारत अभियान

सोहम् योग संशोधन आणि प्रशिक्षण केंद्र

प्रमाणपत्र वितरण सोहळा कार्यक्रमांमध्ये
विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करतांना
प्राचार्य अनिल राव

“स्नेहमिलन सोहळा”
चला आरोग्याचे वाण लुटू या
या कार्यक्रमांमध्ये मार्गदर्शन
करतांना श्री. विलासजी जैन

जागतिक योग दिना निमित्ताने
'म्युझिकल योग' चे सादरीकरण
करतांना सोहम् योग संशोधन व
प्रशिक्षण केंद्राचे विद्यार्थी.

विविधता संशोधन आणि प्रशिक्षण केंद्र

भारतीय संस्कृती आणि पर्यावरण संवर्धन
या विषयावर व्याख्यान देतांना डॉ. स्वानंद पुंड

गीता पठण स्पर्धा - २०१५

ह. भ. प. पू. प्रसाद महाराज यांचे स्वागत करतांना
संस्था अध्यक्ष प्रज्ञावंत नंदकुमार बेंडाळे,
सोबत प्राचार्य अनिल राव

समर्थ रामदास स्वामी रचित
'मनाचे श्लोक' परिक्षेत सहभागी
विद्यार्थी

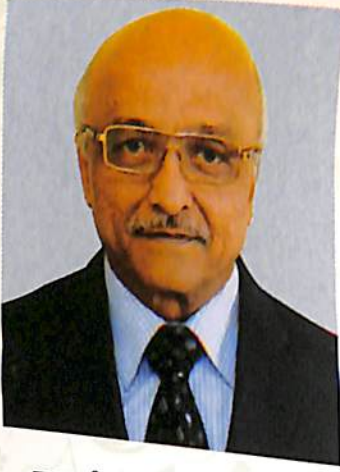

ऐतिहासिक वस्तूंचे प्रदर्शनात
उपस्थित विद्यार्थी

ऐतिहासिक वस्तू प्रदर्शनाचे दीप प्रज्वलन करून
उद्घाटन करताना प्राचार्य डॉ. यु. डी. कुलकर्णी
मा. मजिद जकेरिया, मा. गिरीष जाधव, मा. पंकज दुसाने,
अॅड. सुनिल चौधरी, मा. विद्याधर पानट व
डॉ. एल. एस. निगम

हार्दिक अभिनंदन

प्राचार्य डॉ. यु. डी. कुलकर्णी

प्रभारी प्राचार्य डॉ. पी. आर. चौधरी

CAS अंतर्गत प्रोफेसर पदी निवड

प्रा. डॉ. पी. टी. चौधरी
वाणिज्य व व्यवस्थापन विभाग

प्रा. डॉ. पी. आर. चौधरी
वाणिज्य व व्यवस्थापन विभाग

प्रा. डॉ. जी. एम. राणे
वनस्पतिशास्त्र विभाग

प्रा. डॉ. व्ही. एस. झोपे
रसायनशास्त्र विभाग

प्रा. डॉ. जे. एन. चौधरी
गणित विभाग

हार्दिक अभिनंदन

डि. बी. टी. मेजर रिसर्च प्रोजेक्ट

डॉ. आर. टी. महाजन
प्राणीशास्त्र विभाग

डॉ. के. पी. नारखेडे
सुक्ष्मजिवशास्त्र विभाग

आर.जी.एस.टी.सी. मायनर रिसर्च प्रोजेक्ट

प्रा. लिना भोळे
संगणक विभाग

डॉ. नम्रता महाजन
प्राणीशास्त्र विभाग

डॉ. मनोजकुमार चोपडा
प्राणीशास्त्र विभाग

डॉ. भुषण कवीमंडन
जैव-रसायनशास्त्र विभाग

यु.जी.सी. मायनर रिसर्च प्रोजेक्ट

प्रा. डॉ. जे. एन.
चौधरी
गणित विभाग

प्रा. आर. पी. बोंडे
इंग्रजी विभाग

प्रा. भाग्यश्री भलवतकर
संस्कृत विभाग

प्रा. रोशनी पवार
हिंदी विभाग

प्रा. विजय लोहार
हिंदी विभाग

डॉ. नुतन राठोड
प्राणीशास्त्र विभाग

पीएच. डी. प्राप्त

डॉ. सुनंदा चौधरी
भूगोल

डॉ. अंजली जनबंधू
जैवतंत्रज्ञान

सेट उत्तीर्ण

प्रा. स्वप्नाली गाजरे
जैवतंत्रज्ञान

प्रा. तुषार चौधरी
संगणक

राज्यस्तरीय अविष्कार - २०१४

प्रथम पारितोषिक

प्रा. सारिका कारडा
ऑग्रीक्लचर कॅटेगिरी

द्वितीय पारितोषिक

प्रा. किरण पवार
सोशियल सायन्स कॅटेगिरी

आनंदयात्री डॉ. अण्णासाहेब वेंडाळे
उत्कृष्ट शिक्षक पुरस्कार

प्रा. डॉ. के. वी. महाजन
भौतिकशास्त्र विभाग

आनंदयात्री डॉ. अण्णासाहेब वेंडाळे
उत्कृष्ट कर्मचारी पुरस्कार

श्री. संतोष पाटील
कनिष्ठ लिपीक

निरोप स्नेहाचा

प्राचार्य अनिल राव

प्रा. एस. ओ. उभाळे
उपप्राचार्य (कनिष्ठ)

प्रा. सौ. ललिता वाणी
मराठी विभाग (कनिष्ठ)

प्रा. डी. एस. भारंवे
भौतिकशास्त्र विभाग(कनिष्ठ)

प्रा. एस. व्ही. बलसाने
रसायनशास्त्र विभाग(कनिष्ठ)

प्रा. एस. एस. खिराडे
वाणिज्य विभाग (कनिष्ठ)

संस्कृत विभाग

अभूत् वर्षात्पूर्वं स्विट्ज़र्लैंड तथा फ्रान्सस्य (सीमायाः उपरि) सीमेषु सर्न ऐतेन. युरोपियन विज्ञानेन संस्थेन एक महाकाय प्रकल्पः कार्यान्वितः कृतः । तन्मध्ये भूमेः अधः एक प्रयोगशालायाः निर्माणं कृत्वा तन्मध्ये प्रोटॉन कणानां संघर्षेन भौतिकं मुल कणः एव । तम् वैज्ञानिक भाषायाम् द्विजबोसॉन इति कथ्यते । संबोधते । एतेषां कणानां शोध मेलणार्थं । करणार्थं भौतिकशास्त्रस्य नोबेल पुरस्कारमपि प्राप्तसंभवत् ।

इतोऽपि एतद् सिद्धान्तानुसारे 'विश्वोत्पत्त्याः मुल' एतद् एकस्मिन् मुलकणे सुप्तः आस्ति । तम् "गॉडस् पार्टीकल" अथवा द्विजबोसॉन इति संबोधते ।

(भारतीय वैज्ञानिक सत्येन्द्र बोस अस्य स्मणार्थं बोसॉन एतद् नाम्न बोधीत) तथा च तस्य प्रचंड स्फोट विध्वंसं संघर्षणे भूत्वा अस्य अद्यतनस्य विश्वस्य निर्मिती अभवत् इति निष्कर्षं अस्मिन् प्रयोगात् सिद्धः भविष्यति इति शक्यता अस्ति ।

किन्तु एक संस्कृतस्य अभ्यासिका इति अहं ऋग्वेदे किञ्चित् भागानां पठनं कृतं । तदा सहस्र वर्षात् पुरातन ऋग्वेदे ये अनुमानाः आसीत् ते अनुमानाः तथा च अद्यस्मिन् वैज्ञानिक अनुमानाः तयोः । तेषांमध्ये विलक्षण साम्यता सिद्धमभवत् । यथा

विश्वोत्पत्त्याः संबधेः यत्र सिद्धान्तः हिग्ज तथा बोसेन प्रस्थापितः आस्ति तस्यैव समकक्ष सिद्धान्तं ऋग्वेदे १० (दशम) मण्डले १२९ (नवविंशत्याधिक एकशतम्) सुक्ते अस्तीति इति दृश्यते । तम् 'नासदिय सुक्तं' इति नाम्ना संबोधते । तत् सिद्धान्तं किम् अस्ति इति वचनम् पश्यामः ।

* नासदीन्नो सदासीत्तदानी नासीद्द्र जो वो व्योमा परो यत्र ।

किमावरीवः कुह कस्य रामन्नम्मः किमासीद् गहनं गभरिम् ॥१॥

अर्थः - तत् समये सत् (वैज्ञानिक भाषायां Matter असतोऽपि नासीत् Anti matter नासीत्)

(No Space No Sky) नभान्त रिक्षाऽपि नासीत् तदा कस्यावरणं चासीत् इतियत् सर्वं दृश्यते । नाद सर्वत्र कुत्रासीत् ? केषांकृतेचासीत् ? धन् गहनं गंभीर ध्वनी असीत् तस्य उत्पादकः कः आसीत् ? तद्मुलध्वनी ॐ (ओमकारमच नासीत्?) "न मृत्युरासीदमृतं न तर्हि न रात्र्या अन्ह आसीन् प्रकेतः ।"

आनीदवातं स्वधया तदेकं तस्माद्धान्यन्न परः किंचवास अर्थः तद् समये मर्त्यं किमपि नासीत् अमर्त्यं अपिचा नासित (Noting Mortal, No Immortal's) रात्र अपि नासित दिनः अपि नासीत् । (No Night, No Day)

तदा यासोः चद स्पन्दन्द आसीत् तदकिय आसीत् एतावद् तात्कालीन परिस्थित्याः वर्णनात्मकं अनेकाः श्लोकाः मंत्राः ऋग्वेदे दृश्यते किन्तु एकेन श्लोकेन मात्र मम लक्षस्य वेधः कृतः तद् श्लोक अग्रे आस्ति ।

* कामस्तदग्रे समवर्तताधि मनसो रेतः प्रथमं यदासीत् । सतो बन्धुमसति निरविन्दन् हृदि प्रतीष्या कवयो मनीषाः ॥ अस्य श्लोकस्य शब्दशः अर्थं भवतीयत् - यद् मनसी बीजरूपेण प्रथममभवत् । तदेव मूर्तं स्वरूपेण कामरूपमभवत् । विधातेन विचारपूर्वकं पृथक्करणां कृत्वा एतद्ज्ञाते यद् सतस्य

निर्मित्या कारणम् एतद् असत् भूत्वा असतेन विना सत्स्य निर्मिती एव अशक्य एव (शक्य नासति) तथाच एतेषां श्लोकाणां अद्यस्मिन् भाषयाः उकलकरणस्य

प्रयत्ने रते सति ज्ञायते यद् matter, Anti matter एतेषां संमिलन करणात् (Fusion) प्रचंड प्रमाणेन उर्जा निर्मिती भूत्वा देवकणानां निर्मिती अभवन् तत्पश्चात् तयो विश्वस्य निर्मिती अभवत् सर्वेषां प्राचीन एतावद् मानी ऋग्वेदे एते श्लोकाः तन्मध्ये यद् लिखितं तथ्योः प्रतिरहस्य वर्षा नन्तरे राजमान्यता यदा सर्वस्य (बिग बॅंग) अभ्यासक्रमस्य (थेअरी) प्रकल्पः यशस्वी अभवत् तदा

तद् केवले हिग्जबोसॉनेन तथाच प्राचीन भास संस्कृतस्य ऋग्वेदोपरि नासदिय सुक्तोपरि एक प्रमाणिनः करिष्यति। अद्य खलु अस्य आवश्यकता तद् वचंमेव स्वकीयां विश्वास कर्तव्य इति। प्राचीन ज्ञानोपरि विश्वासस्य आवश्यकता अस्ति शुभं भवतु।

भारतीय संस्कृति :

इयं खल्वस्माकं भारतीया संस्कृतिः सर्वासू संस्कृतिषु प्राचीना श्रेष्ठा अस्ति। विश्वेऽस्मिन् अस्याः महत्त्वं न कस्मादपि तिरोहितं वर्तते। यस्मिन् काले सभ्यानां देशाना जनाः सभ्यताहीनाः संस्कृतिविहीनाः दीनाः स्वजीवन यापनं कुर्वन्तः आसन्, तस्मिन्नापि काले भारतीय सन्मार्ग कथयन्ति शोभते स्म। यथोक्तम्- 'एतद्देशप्रसुतस्य सकाशादग्रन्मनः।

स्वं स्वं चरित्रं शिक्षेरान् प्रथिल्यां सर्वमानवाः॥

भारतीयसंस्कृती विचार - स्वातन्त्र्यम्, धर्मप्राधान्यम्, आत्मज्ञानं, सदाचारः, समन्वयः दुत्यादयो विविधाः गुणाः एकीभूताः दृश्यन्ते। प्राचीनकाले असावेव संस्कृतिः सर्वस्मिन् जगति स्वप्रभावं पदर्शितवति। यस्य अवशेषोऽद्यापि जर्मनी -जपान कम्बोडिया - मारिशस चीन, प्रभृति - नानादेशेषु सुस्पष्टं प्रतीयते। बहवो पाश्चात्यविद्ववांसः भारतीय संस्कृतिः प्रति अनेकान् ग्रन्थान् लिखितवन्तः सन्ति। अत एवं इयं भारतीया

भारवी अविनाश

११ वी

संस्कृतिः सर्वेषां कृते सर्वथा सर्वदा च अनुकूला एवास्ति। यतो ही अस्याः संस्कृतेः एतदेव लक्ष्यं आसीत् यत्

'सर्वेऽपि भवन्तु सुखिनः सर्वे संतु निर्यातं सर्वे भद्राणि पश्यन्तु मा कश्चित् दुःखभागभवेद् ॥'

प्राचीनकाले सर्वेभारतीयाः शास्त्रविहितानि अकुर्वन्। ब्राह्मे मुहुर्ते उत्थाय दैनिककृत्ये सम्पन्नं वैशिष्ट्यमासीत्। या पशुप्रवृत्तिः इदानीं देशेषु दृश्यते, सा प्राचीनकाले नाऽसीत्। वेदविहितं सर्वेषाम् अभिरूचीः आसीत्। देवी देवतानां छात्राणां कृते ब्रम्हचर्यपालनं तु अत्यावश्यकमेव आसीत्।

वर्णाश्रम व्यवस्था भारतीय संस्कृतेः तत्त्वम् अनया व्यवस्थाया 'बेरोजगारी' पद समाधाय समस्यायां समाधानं स्वतः एव संजायते। वर्तमानकाले शारीरिकश्रमं विहाय।

ग्रामं परित्यज्यं पत्तनेषु, धावन्तः शतशो छात्राः आधा

स्वपरम्पराप्राप्तं कार्यं न कुर्वन्ति, सर्वेष्वेव स्वीयेषु कार्येषु गौरवं दिशति, न वा शारीरिकश्रमस्य गौरवं ध्यायन् प्रपापाचाराद् विस्मन् सर्वहितावहं कार्यं कुर्वन् स्वशरीरश्वस्थया सह स्वक्रियाकलापानां सामञ्जस्यं विदधाति। अत एव पारिवारिक समस्यानां समाधानं स्वतः एव संजायते।

अतः समष्टीरूपेण इदं कथाकथयितुं शक्यते यत् इयं भारतीय संस्कृतिः सर्वेषां कृते अनुकरणीया, सेवनीया, वन्दनीया चाऽस्ति अतः अस्माभिः कस्यामपि दशाया कस्यामपि दशायां सर्वथा सर्वदा च स्व भारतीय संस्कृतिः एव अङ्गीकरणीया । इति ।

प्रसार माध्यमे

अनुश्री संजय दीक्षित
एस. वाय. बी.ए.

प्रसारमाध्यम समाजस्य दर्पणम् एव । मुद्रणतन्त्रस्य चमत्कारः वृत्तपत्रम् । वृत्तपत्रस्य व्यवस्थितं प्रकाशनं सर्वतः प्राक् इंग्लण्डदेशे अभवत् । तदनन्तरं सर्वेषु तस्य प्रसारः अभवत् । यदा आग्ल भारतम् आगताः तदा भारते समाचारपत्राणां प्रकाशनं आरब्धम् । महाराष्ट्रे बालशास्त्री जांभेकर महोदयेन वृत्तपत्रं सर्वप्रथमं प्रकाशितम् ।

वृत्तपत्रैः सकलमपि मानवजीवनं व्यापृतम्। अत एव वृत्तपत्रं खलु लोकमित्रं सज्जातम् । सम्प्रति यथा 'प्रभाते करदर्शनं' तथा 'प्रभाते वृत्तपत्रदर्शनम्' आवश्यकं सज्जातम् । प्रातःकाले यदि अस्य लोकमित्रस्य दर्शनं न भवेत् तर्हि नैके जनाः व्याकुलाः भवेयुः । वृत्तपत्राणां महत्त्वम् एवम् अनन्यसाधारणम् । वार्ताहराः विविधेभ्यः नगरेभ्यः ग्रामेभ्यः च वार्ताः समाहरन्ति । सम्पादकाः ताः वार्ताः सम्पादयति जनानाम् अग्रे स्थापयन्ति च । यत्र घटना भवति वार्ताहरः तत्र गत्वा च सम्पादकाय यच्छति सः वार्तानां सङ्कलनं करोति । 'पी.टी.आय.',

'यु.एन.आय.', 'समाचार भारती' इत्यादयः विख्याताः वृत्तसंस्थाः । प्रजावाणी, गोदातीर, समाचार, लोकसत्ता, सामना इत्यादीनि दैनिकानि विख्यातानि । अज्ञानस्य, मिथ्याज्ञानस्य अन्यायस्य च निवारणाय वृत्तपत्राणि सदैव सज्जानि सन्ति । सत्यप्रचारः अपि वृत्तपत्राणां एकम् उद्दिष्टम् । राजकीये सामाजिके च क्षेत्रे यद् यद् दोषास्पदम् अन्यायकरं च अस्ति, तत् तत् सम्यक् अवगम्य वृत्तपत्रकाराः जनानाम् अग्रे स्थापयन्ति तान् च प्रबोधयन्ति । सत्यप्रचारः जनजागरणं वार्ताप्रसारणं विज्ञापनाः च एतानि वृत्तपत्राणां महत्त्वपूर्णानि कार्याणि । वृत्तपत्रस्वातन्त्र्यं लोकशासनस्य आवश्यकम् अङ्गम् । स्वातन्त्रपूर्वकाले वृत्तपत्राणां कार्यम् अनन्यसाधारणम् आसीत् वृत्तपत्राणां समाजप्रबोधनस्य इदं कार्यम् अतीव महत्त्वपूर्णम् । वृत्तपत्रैः प्रबोधितः अयं समाजपुरुषः राष्ट्रस्य समृत्कर्षे संरक्षणे च सदैव जागरितः भवेत् ।

'इयम् आकाशवाणी संप्रति वार्ताः श्रूयन्ताम्'
इति कर्णमधुराः शब्दाः परिचिताः । तान् शृत्वा दिनारम्भः

भवति । आकाशवाणी ज्ञानस्य प्रसारस्य माध्यमं वर्तते ।

आकाशवाणी लोकशिक्षणाय लोकरञ्जनाय च उपयुक्त । सुप्रभाते वयं विविधाः वार्ताः गितानि समाचारान् आकाशवाण्याम् एव आकर्णयामहे । आकाशवाण्यां बालानां कृते, गृहिणीनां कृते, कृषकांश्च कृते, नैकानि भाषणानि, नाटकानि संवादाश्च आयोजिताः भवन्ति । वयं दूरम् अन्तिकं वा घटितं वृत्तम्, आनन्दोत्सवः अतिवृष्टिः, अनावृष्टिः इत्यादीनां वर्णनं गृहे उपविश्य श्रोतुं शक्नुमः । इयम् आकाशवाणी लोकशिक्षणाय, बहुजनसुखायच नित्यं प्रयतते । लोकशिक्षणाय, समाजप्रबोधनान् आकाशवाण्याः महत्त्वम् अतुलनीयं वर्तते ।

अधुना गृहे गृहे दूरदर्शनयन्त्रं वर्तते । दूरदर्शनेन 'वसुधैव कुटुम्बकम्' इयम् उक्तिः यथार्था भवति । दूरदर्शनं ज्ञानस्य वृत्तप्रसारस्य च दृक्श्राव्यमाध्यमम् अस्ति । दूरदर्शने वार्ताप्रसारणं विज्ञापनाप्रसारणं च भवति । लोकशिक्षणार्थं दूरदर्शनस्य माध्यमम् अत्यन्तम् उपयुक्तम् । दूरदर्शने अस्मभ्यं ज्ञानं यच्छति । अधुना दूरदर्शनम् अतीव महत्त्वपूर्णं सञ्चारसाधनम् अस्ति । विश्वस्त घटनायाः ज्ञानम् दूरदर्शनमाध्यमेन सरलतया भवति ।

पुराकाले नागरिकाणां जीवने वृत्तपत्राणां स्थानं महत्त्वपूर्णम् आसीत् । इदानीं तु वृत्तपत्रेषु आवश्यकेषु दूरचित्रवाण्यां प्रसारितानां वृत्तवाहिनीनां महत्त्वं प्रतिदिनं वर्धते । अधुना सामान्यजनान् अभितः परिस्थित्यां कठिनायं भवन्त्यां केवलं वृत्तवाहिनी एव झटिति

सत्यस्थिती दर्शयितुं समर्था । अतः आगामि काले वाहिनीनाम् उत्तरदायित्वं वर्धमानम् एव भविष्यति । कुत्रचित् अपघातः कुत्रचित् रिपूनाम् । आक्रमणं तु नैसर्गिक्याः आपत्तेः उद्रेकः भवति । कास्मिन् प्रसङ्गे घटिते तस्य सम्यक् ज्ञानं सर्वे जनाः तथैव आनन्ददायिन्यां वार्तायां घटितायाम् अपि ज्ञातुं प्रयतन्ते । कठिने काले मार्गदर्शनं तथा सुखवृद्धिं कर्तुं समर्थाः एताः वाहिन्यः अत्यावश्यकम् अत एव केवलं प्रसिद्धेः वा धनस्य वा अलीकवृत्तस्य प्रसारणम् एताभिः वाहिनीभिः भवतु ।

सामान्यव्यवहारेभ्यः मनुज्यस्य अत्युच्चतन्त्रं सर्वत्र गणितस्य आवश्यकता विद्यते इति तु सर्वे किन्तु अस्य गणितस्य विविधाः क्रियाः कुर्वाणाः सन्ति । तासां सुलभीकरणार्थं मनुष्यप्रयत्नान् प्रयोगान् च कृतवान् । तेषाम् एव सङ्गणकः । किन्तु अधुना गणितक्रियाः सङ्गणकस्य उपयोगः न मर्यादितः । सः तु मुक्तसञ्चारं कुर्वन् दृश्यते । ईश्वरः सर्वत्र अस्ति उच्यते मन्यते वा । सङ्गणकः तु खलु सर्वत्र प्रचण्डागतिः मनुष्यप्रगत्या आधुनिकतन्त्रज्ञानं राजपदवीम् आरूढम् । सन्शोधकानां साहाय्यार्थं न केवलं वा विशालाण्येषः तु अधुना बालकानां पाठनार्थम् अपि उपयुक्तः ।

सामाजिक माध्यमानि

कल्याणी संजय मुजुमदार
एस.वाय.बी.ए.

अन्तर्जालस्य आविष्कारेण विषयवैविध्यस्य महान् प्रवाहः एव परिदृश्यते । एकमुखप्रवाहः अपर्याप्तः इत्यतः अधुना सम्भाषणचर्चादयः द्विमुखप्रवाहः आरब्धः आस्ति । न केवलम् एतावत्, अन्तर्जाले प्रत्येकस्य वैयक्तिकाभिज्ञानं स्वाभिप्रायभिव्यक्तेः अवसराः अपि उपलभ्यन्ते ।

अद्यत्वे सामाजिकमाध्यमम् अन्तर्जालग्राहकाणाम् आवश्यकतामात्रं न अपि च समग्रस्य समाजस्य अभिप्रायरूपणे, सर्वकारस्य जीवितावधेः निर्णायकरणे अपि महत्त्वभूतं पात्रं निर्वहति । सद्यः जातस्य ईजिप्तक्रान्तिः इदं द्रढीकरोति । एतानि सामाजिकमाध्यमानि कानि इति अत्र किञ्चित् विव्रियते ।

सामाजिकमाध्यमानि नाम अन्तर्जालस्थानानि यत्र जनाः विषयविवरणानि प्राप्नुयुः स्वाभिप्रायाणां विविधभागं कुर्युः च । प्रत्येकं जालस्थानञ्च विभिन्नविधानि सौलभ्यानि कल्पयन्ति इत्यतः तेषां व्याख्यानं समानतया कर्तुं न शक्यते । उदाहरणार्थं मुख्यपुस्तिका (फेसबुक), ब्लॉगर, विकिपीडिया इत्यादिनि सर्वाणि सामाजिकमाध्यमजालस्थानानि एव । मुख्यपुस्तिकायां व्यक्तिः स्वस्य व्यक्तिपरिचयं विलिख्य सुहृदः योजयितुं नूतनसुहृदान् अन्वेष्टुञ्च अर्हति, स्वस्य विषयं कथयितुं, दृश्यानि निवेशयितुं च अर्हति । 'ब्लॉगर' मध्य स्वरचिताः

कथाः लेखनानि, पद्यानि च निवेशयितुं, श्रव्यानि दृश्यानि संयोजयितुं, चर्चायितुञ्च शक्यते । किन्तु विकिपीडियायां तु जागतिकस्तरे उपयुक्ताः विषयाः योजयितुं शक्याः, अन्यैः योजिताः विषयाः विस्तारयितुं शक्याः च ।

सामाजिकसम्पर्काणां वर्धनं, लेखनानां प्रकाशनं, विषयवर्धनं, परस्परं चर्चाकरणम् इत्यादिनि सामाजिकसंवहनानि अत्र साध्यानि इत्यतः सामाजिकमाध्यमानि सामाजिकसंवहनानि इति कथयितुं शक्यम् । वार्तामाध्यमानि सामाजिकमाध्यमानि च भिद्यन्ते । पत्रिका, आकाशवाणी, दूरदर्शनम् इत्यादिनि प्रासिद्धानि वार्तामाध्यमानि एकमुखविषयप्रसारसाधनानि । किन्तु सामाजिकमाध्यमस्थानेषु यः कोऽपि स्वाभिप्रायं सङ्कोचं विना अभिव्यज्जयितुम् अर्हति ।

जागतिकस्तरे प्रसिद्धानि फेसबुक, ट्विटर, सद्यः कालीनं गुगल प्लस नामकानि सामाजिकस्थानानि विहाय अन्यानि सेवास्थानानि विद्यन्ते । 'फ्लिपकार्ट' इत्येतस्मिन् स्थाने अन्यैः ग्राहकैः प्रदत्तान् प्राशस्त्याङ्कान् दृष्ट्वा स्वेन दर्शनीयानि चित्राणि विणेतुम् अर्हति कश्चित् । सामाजिकमाध्यमानां परिचयः उपयोगश्च अधुनातने जीवने अत्यगत्यं वर्तते । तेषां विवेकपूर्णः उपयोगश्च अनिवार्यः वर्तते ।

वर्णनात्मक - ऐतिहासीक - तुलनात्मकान् अध्ययनानां माध्यमेन भाषायाः प्रकृतेः विकासस्यात्पत्तेः संरचनायाश्चाध्ययनपूर्वकम् एतेषाः समेषां विषयाणां सैध्दान्तिक निर्धारणमेव भाषाविज्ञानम्” अर्थात् भाषाविज्ञानं भाषायाः उत्पत्तेः, तस्याः संरचनायाः, तस्याः विकासस्य तस्याः हासस्य च अध्ययन क्रियते। मानवः केन प्रकारेण वक्ति? तस्योपभाषायाः विकासः केन प्रकारेण भवति? भाषासु उपभाषासु च केन केन हेतुना कदा कदा च परिवर्तन अथवा विकासः भवति? केन प्रकारेण काचनापि भाषा विकसिता सति कस्याश्चन स्वतन्त्रायाः भाषायाः स्वरूपं धत्ते? एतेषां समेषां विषयाणां विधिवत् अध्ययनं क्रियेते। भाषाविज्ञान नामके विषये शास्त्रेऽस्मिन् शब्दानामुत्पादितः रूपविकासः, वाक्यानां संरचना प्रभृतीनां विषयाणां विविचन क्रियते। अनेन प्रकारेण भाषाविज्ञानस्य माध्यमेन कस्याश्चन भाषायाः वैज्ञानिकमध्ययनं क्रियते इति निश्चियते।

संस्कृतवैदिक वाङ्मय बहुनि रूपारि प्राप्यन्ते, येषां प्रयोगः सम्प्रति लौकिकसंस्कृते, भाषायां वा नैव दृश्यते। एतस्यामवस्थायां लौकिक - अलौकिकयोः संस्कृतयोः अध्ययनं करोति भाषा विज्ञानम्। भाषा - वैज्ञानिकानां प्रयोगेणैव सुनिश्चितं जातं यत् संस्कृत - पालि- प्राकृतानां भाषाणां मूलम् एकमेव अस्ति। संस्कृत- साहित्यस्य वैज्ञानिकम अध्ययनं करोति भाषाविज्ञानम्। भाषाविज्ञानस्य सम्बन्धः सर्वेषां मानवानां भाषाभिः सममस्ति। इत्थं भाषाविज्ञाने ध्वने; ध्वनि- उच्चारणोपयोगिनां स्वरयन्त्रमुखाजिह्वादि- अङ्गानां,

प्रकृति- प्रत्ययादीनां, पदपदार्थविषयकांना विकारमूलकारकानाम् अन्येषां विविधविध- विषय अध्ययनं क्रियते।

पाणिनीय शिक्षायाम् - (श्लोक -

षट्ः - दशपर्यन्तम्) वर्णानां विभागः पञ्चधा क्रियते यथा १) स्वरतः, २) कालतः, ३) स्थानतः, ४) आभ्यन्तरप्रयत्नात् ५) बाह्यप्रयत्नात्। संस्कृतभाषायाः अतीव विषयक - वर्णोत्पत्ति- सिध्दान्तस्य अतीव निरूपणं कृतम्। संस्कृतभाषायाः भाषाविज्ञानमध्ययनं वर्गीकरणं- संस्कृतभाषायाः वैज्ञानिक मध्ययनं भाषाविज्ञानमित्यभिधीयते। इदानीं भाषाविज्ञानस्य प्रकरास्यमुपलब्धाः सन्ति। प्रकाराः संक्षेपेण प्रस्तूयन्ते।

१) ऐतिहासिक भाषाविज्ञानम्:- अस्मिन् भाषायाः विकासस्य - अध्ययनं क्रियते। भाषावैज्ञानिकाः इदमपि प्रतिपादयन्ति यत् पालि- प्राकृतांना भाषाणाम् एकमेव मूलमस्ति।

२) प्रायोगिकं भाषाविज्ञानम् :- अन्यस्या शिक्षा केन प्रकारेण प्रदेया? अनुवादः केन करणीय? उच्चारणस्य दोषा केन अपाकरणीयाः? इत्यादीना प्रभृतीना विषयाणां अत्र क्रियते।

३) वर्णनात्मक भाषाविज्ञानम्:-

विश्लेषणात्मक मध्ययनं वर्णनात्मकं च भाषा विज्ञानम्। एतादृशीनामपि भाषाणां

वर्णनात्मकेन भाषाविज्ञानेन क्रियते। एतादृशी व्याहारमात्रहीता संस्कृत भाषा अतीतकाल- विशेष कीदृश्यांसीत्? तस्यां कति ध्वनयः आसन्? पदानां स्वना कीदृश्यासीत्? वाक्यानि कीदृश्यान्यासन्? इत्यादीकाना विषयाणामध्ययनं वर्णनात्मक भाषाविज्ञानं करोति।

४) संरचनात्मकं भाषाविज्ञानम् :-

भाषायां प्रयुक्तानां सर्वेषां तत्त्वानां पारस्परिके विशिष्टे सन्दर्भे ऽध्ययनं क्रियते।

५) तुलनात्मकं भाषाविज्ञानम् :- एकाधिकाना भाषाणां तुलनात्मकमध्ययनां विभिन्नान् कालानाश्रित्य क्रियते।

भाषाविज्ञानस्याग्डानि :- अस्मिन् अध्ययने ध्वनीनामुच्चारणस्य, अक्षराणां शब्दानां पदानां वाक्यानां च संरचनायाः विवेचनं क्रियते।

१) ध्वनिविज्ञान :- सम्पूर्णा भाषा ध्वन्याश्रिता भवति। यथा- (क) स्वरयन्त्रम्, (ख) मुखम्, (ग) जिह्वा। (घ) ताल्वादिकं च, तदनन्तरं ध्वनीनामुच्चारणस्थानस्य उच्चारणप्रयत्नस्य दृष्ट्यापि वर्गीकरणं क्रियते।

२) पदविज्ञानम् :- पदपदार्थ - निरूपयता महर्षिणा प्राणिनिना ऽभिहितम् -सुप्तिग्दतंपदम्"। अस्मिन् पद विज्ञाने नानाविधानां पदानामध्ययनं क्रियते। यथा - संज्ञा, सर्वनाम, क्रिया, क्रिया- विशेषणादिकानां, धातुरूपाणां,

शब्दरूपाणां च। पदानि एव भाषायाः मुलभूतानि सन्ति।

३) वाक्यविज्ञानम् :- अनेकेषां सार्थकानाम् अन्वितानाञ्च पदानां समुहो वाक्यामिभिधीयते। योग्यता, आकांक्षा, सन्निधि च निरूपनं क्रियते। अत्र वाक्यानाम् ऐतिहासिकं तुलनात्मक मध्ययनमपि प्रस्तुयते।

४) अर्थविज्ञानम् :- शब्दार्थयोः शब्दविदः अभेद- सम्बन्धं स्वीकुर्वन्ति। अर्थविज्ञानं भाषाविज्ञानस्यातीव महत्त्वपूर्णमङ्गं वर्तते। शब्दानाम् अर्थपरिवर्तनानि तेषा- मर्थ- परिवर्तनानां कारणानि प्रभृतयो विषयाः अर्थ- विज्ञानस्य विषयाः सन्ति।

भाषायां वर्गीकरणम् :-

सम्प्रति अस्मिन् संसारे त्रीणि सहस्राणि भाषाः प्रचलन्ति। एतासां सर्वासा भाषाणां द्विधा वर्गीकरणं कृतमस्ति।

१) आकृतिमुलकम् :- वाक्याणां पदानाञ्च अध्ययनं क्रियते।

२) पारिवारिकं वर्गीकरणम् :- भाषायां पारिवारिकं वर्गीकरणमतीव वैज्ञानिकमस्ति वर्गीकरणे ऽस्मिन् रचानातत्त्वम्, अर्थतत्त्वञ्च समानरूपेण आलोच्यते। ध्वनि; पदरचना, वाक्यरचना; अर्थ; शब्दसम्पत्तिः, स्थानसान्निध्यं च एतेषु षट्सु विषयेषु साम्ये सति भाषायाम् एकः परिवारः भवति ॥

■■■

आधुनिककाले ख्यातमेव सामाजिकः

माध्यमम् । प्रसारमाध्यमानि । एतद् शोशल मिडिया (Social Media) प्रचलितम् आस्ति । अधुना जगति बहुनि परिवर्तनानि दृश्यन्ते । परिवर्तनशीले जगति नैकानि समाज-प्रबोधनपर माध्यमानि वर्तन्ते।

तस्य एकम् रूपम् दूरदर्शनम् । जगति यत्र कुत्रापि क्रीड्यमानाः क्रीडास्पर्धाः वयम् गृहे उपविश्य एव सुखेन पश्यामः । विज्ञानस्य अनुपमं आविष्कारं दूरदर्शनम् । सम्प्रति एतद् दूरदर्शनस्य अनेकाः वाहिन्याः सन्ति । दूरदर्शनम् एव सदैवं नूतनानि वृत्तानि कथयति, दर्शयति च । तेन जगति उत्क्रान्तीः आनीताः । किन्तुः एतद् माध्यमम् अनेकाविधाः पश्चिमान् कार्यक्रमः युवकानाम्कृते हानीकारकम् भवति । एतद् कार्यक्रमः युवकान् वाममार्गान् नयन्ति ।

अस्मिन् विश्वे यत्र कुत्रापि यदा आपत्तयः आगच्छति तस्य दर्शनम् दूरदर्शनेन एव भवति। विश्वविख्याताः राजनीतिज्ञाः क्रीडापटवा कलाकाराः तस्य दर्शनेन विविधविद्या कलातज्ज्ञा च अस्माकम् परिचिताः भवन्ति ।

सङ्गणकः अपि एकम् प्रसारमाध्यमम् वर्तते। यन्त्रमानव रूपेण सङ्गणकः मानवानाम् महान् सुहृद् भवति

। एतद् सङ्गणकस्य अनन्तम् कार्यम् विद्यते । तृतीया आकाशवाणी । 'लोकवाणी', 'जनहि आकाशवाणी' । विज्ञानयुगे अस्मिन् आकाशवाणी विज्ञानस्य बहुमूल्यम् प्रदानम् वर्तते ।

महापुरूषाणाम् तथा सत्पुरूषाणाम् प्रसारमाध्यमम् आकाशवाण्या प्रतिदिनम् प्रसारितानि । एतद् ज्ञानम् वितरन्ति । तस्यः नैकाः सामाजिकः भवति । कृषकाय अपि मार्गदर्शनम् आकाशवाणी प्रतिदिनम् ज्ञानप्रदानम् विज्ञानोपयोगी च कार्यक्रमान् प्रसारयति ।

आकाशवाण्याः कृषकः, विज्ञान, व्यापारक्षेत्रे क्रीडाक्षेत्रे नैकान् कार्यक्रमान् प्रसारयति । आकाशवाण्याः विविधानि विज्ञापनानि अभिवर्धनम् कुर्वन्ति । आबालवृद्धेषु अपि मन्त्रेण लभन्ते । नैकाः उपयोगाः एतद् प्रसारमाध्यमस्य जीवने ।

दूरदर्शनम्, आकाशवाणी, इलादयः एतद् शोशल मीडिया अर्थात् प्रसारमाध्यमस्य रूपम् । खलु एतद् प्रसारमाध्यमानि अस्माक मित्रमेव ।

Congratulations...

Best Student

Anuja Patil
(T. Y. B.Sc. Chemistry)

Chetan Kolhe
(T. Y. B. A. Geography)

Principal's Special Role of Honour

Khushbu Mahajan
(12th Science)

Ajinkya Dhake
(12th Commerce)

Sherya Nakhare
(11th Art)

Anshu Katariya
(T. Y. B. Sc. Statistics)

Gunjan Jaware
(T. Y. BCA)

Vikas Prakash Tayde
(T. Y. B. A. Geography)

Mohini Raut
(BFA - Final Year)

उ.म.वि. परिक्षा मार्च २०१३ मधील गुणवंत विद्यार्थी

दिप्रसकर प्राजवका पदमाकराय
बी.ए. संस्कृत
तृतीय

शेख अलीम अस्लम
बी.ए. संगीत
प्रथम

बडगुजर योगेश प्रकाश
बी.ए. संगीत
द्वितीय

आठे प्रियंका राजेंद्र
बी.ए. भुगोल
प्रथम

सोनी खुशालकुमार सुनार
बी.ए. भुगोल
द्वितीय

अंशु अंशु लुका
बी.ए. भुगोल
द्वितीय

अहममोल पुना पच्छिंद्र
बी.ए. राजन्याशास्त्र
प्रथम

गावले चंदना माधवराय
बी.ए. मानसशास्त्र
प्रथम

पाटील समाधान सुरेश
बी.ए. मानसशास्त्र
द्वितीय

विमुले कविता सुभाष
एम.ए. मातृ
द्वितीय

काळी दर्शना अर्जुन
एम.ए. हिंदी
द्वितीय

ज्योती कुर्नारी रमेश
एम.ए. संस्कृत
प्रथम

चक्रवर्ती कोमल शरद
एम.ए. संस्कृत
द्वितीय

पवार दिपाली प्रभाकर
एम.ए. संस्कृत
तृतीय

पाटील स्वप्ना संजय
एम.ए. समाजशास्त्र
प्रथम

बारी सोनाली बाबुराय
एम.ए. समाजशास्त्र
द्वितीय

पावरा पूज्वी काशीनाथ
एम.ए. समाजशास्त्र
द्वितीय

सपकाळे सुनिल रमेश
एम.ए. अर्थशास्त्र
प्रथम

बायस्कर अमोल श्रावण
एम.ए. अर्थशास्त्र
तृतीय

पाटील संघ्या सुभाष
एम.ए. मानसशास्त्र
द्वितीय

पाटील संदीप सुप्रधा
एम.ए. संरक्षणशास्त्र
प्रथम

विमुले सुनिल बाबासाहेब
एम.ए. संस्कृतशास्त्र
तृतीय

वाल्वे राजेश बाबुलाल
बी.ए.ए. पॅटींग
प्रथम

राणा विद्या सुर्यकांत
बी.ए.ए. पॅटींग
द्वितीय

सिन्ने वैशाळी पंढरीनाथ
बी.ए.ए. अल्पाईड आर्ट्स
प्रथम

फोई कृष्णा भास्कर
बी.ए.ए. अल्पाईड आर्ट्स
द्वितीय

तावडे प्राजवका विजय
बी.ए.ए. अल्पाईड आर्ट्स
तृतीय

टकले खाटेधर प्रकाशराय
एम.ए.ए. अल्पाईड आर्ट्स
प्रथम

विसपुते संजय शांताराम
एम.ए.ए. अल्पाईड आर्ट्स
द्वितीय

भामरे स्वप्निल सुभाष
एम.ए.ए. अल्पाईड आर्ट्स
तृतीय

उ.म.वि. परिक्षा मार्च २०१३ मधील गुणवंत विद्यार्थी

ठाकुर प्रल्हाद शंकर
एम.एफ.ए.पॅटींग
प्रथम

बागुल संकल्प गोरख
एम.एफ.ए.पॅटींग
द्वितीय

बांगर सुधिर सुर्यभान
एम.एफ.ए.पॅटींग
तृतीय

जोशी धनश्री प्रमोद
बी.सी.ए.
प्रथम

तलरेजा दिव्या राजकुमार
बी.सी.ए.
द्वितीय

बडगुजर मिताली सुरेश
बी.एस्सी. संख्याशास्त्र
द्वितीय

कुलकर्णी भुषण संजय
बी.एस्सी. सुक्ष्मजिवशास्त्र
प्रथम

पाटील राहुल वसंत
बी.एस्सी. भुगोल
प्रथम

राणे देवेंद्र लक्ष्मण
बी.एस्सी. भुगोल
द्वितीय

झांबरे योगेश प्रकाश
बी.एस्सी. भुगोल
तृतीय

भावसार सुमित भालचंद्र
बी.एस्सी. भुगर्भशास्त्र
द्वितीय

दहारा रोमा मदनलाल
बी.एस्सी. जैवसायनशास्त्र
प्रथम

रनानी साबा दौड
बी.एस्सी. जैवसायनशास्त्र
तृतीय

पाटील कपिल प्रमोद
बी.एस्सी. माहिती तंत्रज्ञान
प्रथम

कुलकर्णी रचना घनश्याम
बी.एस्सी. पर्यावरणशास्त्र
प्रथम

पाटील रश्मी दिनेश
बी.एस्सी. पर्यावरणशास्त्र
द्वितीय

कंडेले चारुदत्त विठ्ठल
बी.एस्सी. जिओइन्फॉर्मेटिक्स
प्रथम

चालिनकार निरज पुरुषोत्तम
बी.एस्सी. जिओइन्फॉर्मेटिक्स
द्वितीय

जैतकर श्रीकृष्णा गोकुळ
बी.एस्सी. जिओइन्फॉर्मेटिक्स
तृतीय

साजीद बेग रफिक बेग
एम.एस्सी. गणित
प्रथम

शेख हिना कौसर शेख युरस
एम.एस्सी. गणित
द्वितीय

शेख शाबनम जहान रफिक
एम.एस्सी. गणित
तृतीय

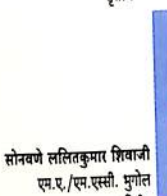
भावसार प्रियंका दिपक
एम.एस्सी. प्राणीशास्त्र
प्रथम

चोरडीया नर्मदा विनोद
एम.एस्सी. प्राणीशास्त्र
द्वितीय

नेवे रूपाली नैर्द्र
एम.ए./एम.एस्सी. भुगोल
प्रथम

सोनवणे ललितकुमार शिवाजी
एम.ए./एम.एस्सी. भुगोल
द्वितीय

तडवी तनवी नासेरखान
एम.ए./एम.एस्सी. भुगोल
तृतीय

अभिमान आम्हा गौरवशाली परंपरेचा... एन.सी.सी.

SUO. Sushmitra Vishwas Balerao
CATC Bhusawal
Gold Medal for best cadet

JUO. Anuja Manohar Patil
NIC Kerala
Gold medal in N.I.A.P.

CDT. Khushbu Devidas Mahajan
NIC Kerala Gold in N.I.A.P.
Medal in Hard working ATC(TSC) Bhusawal

CDT. Pramila Ratan Bharade
ATC (TSC) Bhusawal Gold Medal for Hardwork

CDT. Ashwini Ashok Gnanar
1. C-ATC- (TSC) Bhusawal &
2. Group Competition (TSC) Pune
Gold medal in Hardwork

CDT. Radha Sanjay Rajhans
ATC (TSC) Bhusawal
Gold medal for cross country

CDT. Ketaki Kishorki Sawant
ATC (TSC) Bhusawal
Gold medal for Best Piolet

CDT. Mrunali Prakash Suralake
ATC (TSC) Bhusawal Gold Medal for best piolet

CDT. Dipali Gangadhar Patil
ATC (TSC) Bhusawal Gold Medal for pioleting

CDT. Pramila Tarachand Chavhan
CATC Bhusawal
Gold medal for Hard worker

CDT. Nirasha Jirani Mali
CATC Bhusawal
Gold medal for Hard worker

CDT. Puja Sanjay Lokhande
CATC Bhusawal
Gold medal for Hard worker

CDT. Puja Sudhakar Wankhede
CATC Bhusawal
Gold medal for Hard worker

अभिमान आम्हा गौरवशाली परंपरेचा... एन.सी.सी. (एस. डी.)

SUO - Kuldeep Bhalaria
Republic day camp
New Delhi - 2015

SUO - Rameshwar Dhandar
Thal Sainik Camp
New Delhi - 2014

SUO - Aavinash Nandre
Republic day camp
New Delhi - 2015

SUO - Remeshwar Dhandar
Thal Sainik Camp (TSC)
New Delhi - 2014

SUO - Aavinash Nandre
Republic day camp
New Delhi - 2015

JUO - Chetan Mahajan
Gold Medal - NIAP
NIC-Alappuzha

CDT - Sunil Shirale
Gold Medal - NIAP
Group Song
NIC-Alappuzha

CDT - Akash Mate
Gold Medal - NIAP
NIC-Alappuzha

CDT - Rakesh Patil
Gold Medal - NIAP
NIC-Alappuzha

CDT - Shubham Bhongle
Silver Medal-NIAP
Solo Dance
NIC-Alappuzha

CDT - Sachin Patil
Participated in Cat-II
Camp-TSC-2014

JUO - Sagar Patil
Participated in Pre
RDC-2015

CDT - Umesh Mali
Participated in Pre
RDC-2015

CDT - Amar Patil
Best Cadet in
Pre-RDC-2015

CDT - Vishal Sapkale
Gold Medal Eassy Writing
in Narmada Trekking
Camp-2015

CDT - Atul Singh
Participated in
Scuba-Diving, Mumbai

CDT - Himansh Khonde
Best Cadet & PC

SGT - Ganesh Bhoi
Best in abstract
IBC-TSC-Amravati
2014

SGT - Atul Patil
Best in map reading
IBC-TSC-Amravati

JUO - Yogesh Mistari
Best Turn out

CDT - Govinda Patil
Gold Medal, Hard worker
in ATC
Bhusaval-2015

शालेय राज्य व राष्ट्रीयस्तर स्पर्धा २०१४-१५ खेळाडू
कनिष्ठ महाविद्यालय

प्रणव पाटील
बॅडमिंटन

प्रणव बेलोरकर
बॅडमिंटन

शुमम पाटील
बॅडमिंटन

चेतन वाघ
बॅडमिंटन

प्रितेश पाटील
बॅडमिंटन

मोहित गाडगीळ
टेबल टेनिस

सुरीत राँय
टेबल टेनिस

रितेश चौधरी
धनुर्विद्या

ललित लोहार
धनुर्विद्या

प्रतिक भिंगरे
धनुर्विद्या

रोहित पारधी
क्रिकेट

प्रतिक पुराणिक
क्रिकेट

स्वन्विल जाधव
क्रिकेट

मोहित पढाण
क्रिकेट

आयुष बराडे
क्रिकेट

अजिंक्य फाके
क्रिकेट

रोहित झंवर
क्रिकेट

धनंजय सोतेकार
क्रिकेट

संकेत कलंत्री
क्रिकेट

हितेश शेंडे
क्रिकेट

रितेश कारवा
क्रिकेट

किशोर यावलकर
क्रिकेट

संकेत पांडे
क्रिकेट

भरत शर्मा
क्रिकेट

उमाकांत जाधव
डॉजबॉल

मयुर सपकाळे
डॉजबॉल

नितीन पाटील
डॉजबॉल

आकाश कांबळे
डॉजबॉल

उज्वल जाधव
डॉजबॉल

रोहन बोरोले
डॉजबॉल

शालेय राज्य व राष्ट्रीयस्तर स्पर्धा २०१४-१५ खेळाडू
कनिष्ठ महाविद्यालय

जयवीर राजपुत
डॉजबॉल

मुकेश पाटील
डॉजबॉल

नीरज ओक
डॉजबॉल

अर्जिक्य ढाके
चायकवांदो

यश पाटील
चायकवांदो

यश अर्जिक्य वडनेरे
जलतरण

अक्षय कौल्हे
जलतरण

पूजा लोखंडे
रोलबॉल

नेहा मंत्री
रोलबॉल

मयुरी येवले
रोलबॉल

निकिता चांदसरकर
रोलबॉल

मक्ती नारखेडे
रोलबॉल

दिशा चौधरी
रोलबॉल

सीता चौधरी
रोलबॉल

स्वप्ना सहानी
रोलबॉल

रम्यी चौधरी
रोलबॉल

निलेश गारुंगे
सॉफ्टबॉल

रसिका रत्नपारस्वी
सॉफ्टबॉल

रूतुजा खोपकर
टेबल टेनिस

चाकोरी अजमेरा
टेबल टेनिस

वैश्रवणी कोठावदे
चायकवांदो

खुशबु पाटील
बॉक्सिंग

नेहा मुदलीयार
बुध्दिबळ

जिमखाना विभागातील कनिष्ठ महाविद्यालय खेळाडूंची कामगिरी

- शालेय जिल्हास्तर - ३४७
- शालेय राज्यस्तर - ७५
- शालेय विभागस्तर - २३२
- शालेय राष्ट्रीयस्तर - ०४

आंतर विद्यापीठ खेळाडू २०१४-१५
वरिष्ठ महाविद्यालय

निलेश पाटील
अॅथलेटिक्स

गोपाल पाटील
बॅडमिंटन

शेखर सोनवणे
बॅडमिंटन

प्रितिश पाटील
बेसबॉल/साॅफ्टबॉल

कल्पेश कोल्हे
बेसबॉल/साॅफ्टबॉल

तुषार पाटील
बेसबॉल

राहुल वराडे
बास्केटबॉल

पवन वाणी
बास्केटबॉल

पियुष सोहने
क्रिकेट

प्रविण पाटील
तलवारबाजी

रोहन तडवी
फुटबॉल

रोहित स्वर्णे
साॅफ्टबॉल/हॅण्डबॉल

देवेंद्र पाटील
हॅण्डबॉल

विरेंद्र सपकाळे
कबड्डी

मुषण लवाणे
तायक्वांदो

अभिषेक धनाडे
व्हॉलीबॉल

महेश गवळी
पिस्टल शूटींग

दिकशांत जाधव
रायफल शूटींग

योगेश न्हावी
साॅफ्टबॉल

सुमेध तळवळकर
साॅफ्टबॉल

इंग्रजी विभाग

Social Media

Pornima Bhanudas Patil

T.Y.B.A. (English)

The 20th century has brought a great revolution in communication technology. Newspapers, T. V. and Radio are effective media for communicating with people. These media are used to spread news, education, entertainment and information to millions of people today.

Newspapers are very effective things for communication. We can get information whenever we need. It can be possible only through the newspapers. Newspapers are powerful means to arouse social and political consciousness. So the people in politics and society always care for it. We are kept informed of all important news of politics, society, business and all other fields of life.

Television is a wonderful invention has widely spread all over the world. The important thing about T. V. is that it enables us to send the messages, information and entertainment to all kinds of people; educated, uneducated and of whatever age they maybe. In this 50th year, there is a tremendous progress in Television recently. Television programs are broadcasted through 667 relay centers to reach out

90% of people in India. These programs are broadcasted in twenty one languages. This medium is powerful because it can reach uneducated people also. As compared radio, T.V. is the most powerful and effective medium. It enables us to watch the programs. It has a facility to directly watch incidences that are happening presently. So we are the direct witnesses of the incidences that are happening all over the world. So it affects the people deeply and effectively. In future there will be great development in the field of Television medium and it will avail more opportunities.

Modern life has become easier due to the immense contribution of the Internet Technology. People can now share information quickly. There is no doubt that internet has made our life easier and more convenient. We can use internet for communication with people around the world, for doing business, making new friends and knowing different cultures and searching international studying opportunities etc.

Everyday, internet is growing

rapidly. Many people use internet because it gives them a lot of information. Internet helps us to communicate with each other through E-mail, Facebook, Twitter and others. People use Google and Yahoo search engines for searching information. Today many people are watching and downloading free entertainment on the internet and many people are playing on-line games.

The internet has made life convenient with numerous services. You can now perform all transaction online; you can buy tickets a movie, transfer information, pay taxes etc. Some travel websites plan as per your preferences and care of airline tickets, hotel reservation etc by using internet.

Social Networking (Collected)

Puja Gajanan Jadhav
Dipali Dipak Joshi
T.Y.B.A.

Whether you are a social network addict or you are thinking about trying online networking, you probably have some questions about the advantages and disadvantages of social networking. For example, can it really increase one's productivity or is it just waste of valuable time? How safe is it? Before you invest too heavily in online social communities, be sure to do your due diligence so you are aware of the risk versus the reward.

Advantages and Disadvantages of Social Networking :-

Advantages:-

1) Worldwide Connectivity:-

There is no easier or faster way to make a connection than via the social

network. Facebook, Twitter, My Space Probably are the most well known social networking Communities.

These connections can help you with a variety of things such as:

- * Seeking a new job.
- * Locating assistance
- * Getting & giving product and service referrals

2) Real - Time Information Sharing:-

Many social networking sites incorporate an instant messaging feature, which means you can exchange information in real - time via chat. This is a great feature for teachers to use to facilitate classroom discussions.

3) Increased News Cycle Speed :-

Social networking has revolutionized the speed of the news cycle. Many news organizations now partner with social networking sites like twitter, YouTube and Facebook in order to both collect and share information.

4) Free Advertising :-

The best part is it that you can spread the word through social networking profiles for free. You can promote a product, service or idea because you are limited only by the amount of time you wish to invest in the endeavor.

Disadvantages :-

1) Time Waster :-

A Nielsen report explains that social networking can be a big waste of time that sucks 17% of our Internet time down the non-productivity drain in games, chats or other non-related activities.

2) Cyber bullying and Grimes Against Children :-

Use of social networks can expose individuals to harassment or inappropriate contact from others.

The pew center, in their cyber bullying 2010 report, states that 93% of teens aged 12 to 17 use the internet. Of that 93%, 63% of them use the internet daily. Such high usage increases the risk of their being victims of cyber

bullying or other cyber crimes.

3) Risks of Fraud or Identity Theft:-

Most thieves need just a few vital pieces of identity, it could cost you dearly. A report on CNET reveals over 24 million Americans put their personal information at risk by posting it on public sites such as social communities.

4) Face to Face Connections are Endangered :-

A huge advantage of these social communities has a reverse effect also. A big disadvantage of social networking is that it reduces or eliminates face to face socialization. Because of the autonomy afforded by the virtual world, individuals are free to create a fantasy persona and can pretend to be someone else.

*** Are Social Networks Harmful To Society or Not ?:-**

Because networking in online social communities is still a relatively young online trend, whether or not social networking is harmful is still unknown. Understand the terms of use, the rules and regulations and be clear on issues like security and privacy.

In evaluating the advantages and disadvantages of social networking, it's best to err on the side of caution and information.

Using Social Networks to Improve Your English

Shital Sanjay P.
T.Y.

Today, learning English involves much more than studying a textbook, doing tests, and putting dictums into practice. With the advent of the internet and its attendant technology, numerous avenues have opened up. These options involve interacting with others online via social networks-communicating in order to learn about cultures, have fun, and to learn English at the same time.

Social Networks are a relatively a new phenomenon. Geocities was one of the web's first social networking sites. They began in 1994. In 1997 AOL Instant messenger was launched. In 2003, Facebook overtook MySpace as the leading social networking site and now we have the elusive and mysterious Google.

People are increasingly conversing online using diverse social sites. They enjoy the immediacy and convenience of engaging in discourse any time, any place, anywhere. Let's look at a couple of the most popular social networking opportunities available to you for improving your English.

Twitter is a social networking site that demands precision of expression,

why is that? It's because each post 'Tweet' you can make is limited to 140 characters. Therefore, you must be concise in your messaging.

As a micro-blogging service, Twitter asks the question, "what are you doing?" with Twitter, you let others know you are doing. you can immediately update others on the latest about you and your interests and with only 140 characters available per message, you're forced to choose your words this is excellent for improving your English as you eliminate unnecessary words. Like writing poetry you choose the best words to communicate with. Twitter does not afford you the luxury of rambling about a topic.

With Twitter, you send your Tweets to your friends or followers and you can follow other people who interest you and read their Tweets, which are also short. In this way Twitter helps to improve your English reading skills to You can read a variety of subjects in messages on a myriad of subjects. this way you learn new words, turn of phrase and jargon which all helps to build your English vocabulary.

Clean India Mission - Dream or Reality

Kavita Gopal Paliwal
M. A. | English

In India, there are some people who call themselves true Indians. These true Indians claim that India is a symbol of ancient culture, tradition, society, variety of people, unity, manners etc. But do these words really describe India? Or we can say that these people never go beyond these claims. This is true that India is a nation which is full of cultural diversity, but this is a fact that India has also some weaknesses which create obstacles in the way of progressing India. We can say that, like moon, India is so beautiful but there are also some dark spots on it. There are some problems in India like unemployment, illiteracy, pollution etc. We are trying to find solutions to these problems.

As solutions for these problems, many missions, movements and satyagraha which were of some help. But we didn't succeed completely. In today's India poor sanitation in public places and pollution have become very huge and serious problems. It has compelled our celebrities to create awareness about cleanness and provoke people to clean our surroundings. But that doesn't seem to work. We are responsible for this situation. Poor management of garbage, neglecting increasing

pollution has made the problem worse. We clean our house, but like that we never care for our surroundings. We ignore it because we never take it as a duty.

As a solution to this problem, our current Prime Minister Shri. Narendra Modi has launched clean India mission. Through the mission of clean India, Prime Minister Modi explained his plan to people on 15 August 2014 in his speech from 'Lal Killa', the Red Fort. In this he nominated 9 people as his soldiers who clean any area of their choices and make a video of it and upload it on internet to provoke other people to clean their surroundings.

This concept became a ray of hope in the darkness of dirtiness. But is this mission continued with that grace and successfulness when it started even today also? There is a doubt about this, because this mission the Prime Minister of India started with excitement is on the verge of losing impetus.

The people The Prime Minister of India nominated for his campaign are called as "Navgrahas" by media people but only few of them performed their duties. The Prime Minister of India's appeal to common people has lost its impact. Only a few people took it seriously; it is very shameful for us. Is

clean India mission a dream or reality? Common people looking with hope towards the Government gave their share or contribution to this campaign, The Prime Minister of India started this mission. But in meanwhile, one of the ministers created artificial garbage in

clean area and then cleaned it before media only for publicity. I hope the mission is not a fluke. If we young people unite for this cause of clean India, I am sure that we will be able to uproot the problem.

Women Empowerment ?

Hemangi Ashok Chaudhari
M.A. I (English)

We know that our country had been a 'male dominated society' from ancient times. People have always been giving more importance to men rather than women. Even today women suffer discrimination under one or another reason. People think that women are only made for household works and taking care of their children. The society doesn't give equal rights and respect to women. Women in the past were denied education. Today, in spite of education, economical independence is not allowed. Women are still dominated by men.

The patriarchal society rejected women their identity and imposed strict prohibitions on them pushing them into a long period of slavery. Women were not allowed to express their voice and anger. However, before and after independence various social reformers raised their voice against this victimization of women.

In the 19th century, the ideal woman was a good wife and a good mother. This role of women is equally important. A woman must fulfill her responsibility, as a wife, mother, and other household work. But the question is why the society denies them their identity and opportunities to grow?

After a long struggle for women's liberation, we see a few women shining in different fields of life. It was Savitri B. Fule who pioneered women education movement in India with her husband Shri. Jyotiba Fule. The best examples of the success of women are Honorable Ex-President of India Smt. Pratibha Patil and Kalpana Chawala. We must understand that men and women are the two sides of one coin. And hence women should be given equal opportunities and respect. An educated woman can educate her family and subsequently a nation.

Social Media - Communication or Dissonance

Shehal P. Shurpatne

M. A. I (English)

The 21st Century is marked by the rise of 'Social media'. Because, through the 'social media' we can get any type of information about anything happening in the entire world. Whatever the news or the thing which happens in metropolitan cities and even in the small towns, it spreads throughout the world like a wild wind. Social media takes less time convey information to the people. We can get any type of information through the social media. With the help of 'social media' we can learn many things which we might have not got any chance to do so. We can read newspapers with the help of social media. We can get information about the tours and places where we want to go. Internet is one of the most important parts of the social media. We can communicate with any person who is located anywhere in the world through social media. We can connect to many the people through the social media.

People know the importance of

'social media' and use of it in easy way. They use it regularly. There was a news that two brother met each other after 25 years through the Facebook. Facebook is also the part of social media. We can talk to our friends and relatives with the help of Facebook and Whatsapp. We not only can talk to our friends or relatives but also we see them, with the help of video chatting.

Like advantages, there are disadvantages of social media also. We communicate with people whenever we want but we neglect those persons who are present at that time with us. This is the cause of dissonance. We connect with friends through the social media constantly and we have no time to talk to our brother/s, sister/s, & our parents.

One should make use of social media for constructive purposes. We should also be cautious about security, since social media is being exploited to get our personal details in order to cheat us.

Social media is the buzzword in the era of vast and fast technology. Basically, 'Media' is a means to communication. Social media is defined as, "a term of mobile and web-based technology to create a social network in a virtual world through a collection of online communication channels". It's a virtual world where people interact freely; sharing and discussing ideas and information, know about each other and their lives, sending messages etc. by using a multimedia mix of personal words, pictures, videos and audios.

BRIEF HISTORY OF SOCIAL MEDIA

Social media is around us since the ancient times when first time humans began to talk. Internet came into existence after the development of electronic computers in 1950. In the year 1969, 'CompuServe' was the first major commercial Internet service provider for the public in the USA. The first email was delivered in 1971. The American Online (AOL) services opened in 1985. In 1998, Google became popular as a major internet search engine and index in 2001 Wikipedia started as an online encyclopedia in 2003. My space and LinkedIn were launched as social

networking sites. Facebook was another social networking site that came onto existence in 2004.

TYPES : There are so many types of social media.

1) Social Networking Sites -

These sites help to connect a network with friends, family and professional peers and colleagues. E.g. Facebook & LinkedIn.

2) Blogs and Microblogs

Blog is a website or webpage where people write regular entries or posts, often in a diary like format. Microblog is a very short blog post. Twitter, Facebook and LinkedIn also have a microblogging features.

3) Collaborate Projects

Websites where people collaborate and contribute. Wikipedia and Physiopedia are the examples.

4) Social Messaging

Instant mobile messaging including group chats. E.g. Whatsapp

5) Forums

Site where you get involved in discussions on topics as part of a public or closed communities, normally organised around specific topics known as threads

6) Media sharing - Sites/ Apps enable

you to upload or share media such as photos, E.g. Flickr, Instagram
 Social media is different from any other media in many ways including quality, reach, frequency, usability, immediacy, and durability.

Spectacular Examples

1. **Facebook** - The most popular free social networking site where registered users can find friends, family and colleagues upload videos and photos, share info etc.
2. **Wikipedia** - A free online encyclopedia where anyone can register and create his/her own article/s for publication and anyone can edit its content.
3. **Twitter** - The Micro blogging site which is free where registered members can post short blogs called tweets; other member can follow their tweets.
4. **LinkedIn** - It's a popular social networking site among business communities and professionals.
5. **Pinterest** - Pinterest is a social photo sharing website where users can create and manage image collections such as events, interest, and hobbies.
6. **Reddit** - It's a social news website and forum.

Advantages & Disadvantages

Boon For Students

1) **Contact** - In today's world, networks, contacts, and communications are very

important; students are accessing Facebook, Twitter and Other such social networking sites to connect and share info have good contacts.

2) **Practical Knowledge** - Students are exploring and experiencing the world not only by books and assignments, but also by adapting social media.

3) **Opportunities** - It offers a lot of opportunities for learning and interaction.

4) **Generation of New Information** - Students can produce and retain information.

CURSE FOR STUDENTS

1. **A Bad Addiction** - We can find students always glued to their mobiles, tablets, computers which is wastage of time and may spoil their performance.

2. **Insecurity** - Sharing personal information and comments on someone's post may lead to harm.

3. **Distracting Medium** - It can be very distracting and harmful for students if used improperly.

Boon for Teenagers

1) **Comfortable Communication** - It's very comfortable for shy teenagers to communicate It develops self- esteem and improves their confidence.

2) **Friends Having Similar Problems** - Teens who are differently abled and have other challenges can

communicate with other teens with similar problems.

3) Enrich Social Lives - Social media helps teens to enrich and manage their social lives.

4) Share info and enthusiasm - It gives teens with unusual interest and hobbies a place to share info and enthusiasm.

1) Ignore family - Teenagers ignore family matters and causing disharmony with friends and family.

2) Online Predators - The fear of online predators is there.

3) Cyber- Bullying - Cyber-bullying, online bullying and harassment is the biggest danger for them.

4) Unnecessarily mature - Some sites are making teenagers unnecessarily mature.

Boon for Business

1) Marketing - Social media is an excellent medium for business exposure to the public at a much lower cost than any traditional marketing means.

2) Target People - Facebook and Twitter like platforms help targeting new customers and make brand more popular.

3) New Info - Social media can improve customer services and enable business to gain new info about their customers.

Curse for Business

1) Negative Comments - Consumers can plot negative comments on social media sites which may damage your prospects with new clients.

2) Hacking - Threat of hackers is a terrible issue on social media.

3) Risky - Choosing among different social media sites might be a tough task for business owner. Wrong platform may harm business prospects.

Usefulness of Social Media

1. Social media and women empowerment : - We have seen that women were deprived of their rights from ancient age. Their education, work, and literature were treated as secondary. Essayists like Virginia Woolf and J. S. Mill have given their views on women's bad treatment. Virginia Woolf stated "Woman doesn't have her own space".

But now in the age of vast and fast information, social media has enhanced the level of women empowerment. It has given new spectrum to women education. The use of net and other social media sources are making women active, confident. It's not necessary for women to go to college and have education. They can educate through the medium of social media.

2. Education through Social Media

The most important use of social

media is education. Anyone from any corner of the world can learn through this medium so it's playing active role in improving every one's knowledge. There's no bar of age, sex, caste, creed, religion, region, language etc. So impartiality is the main feature of this education.

3. E - Linking - E-linking is connecting rural areas with urban area. It is helping to develop rural areas through vast and fast networking.

4. Uniting the world - "Vasudhaiva Kutumbkam' (All world is one family). Communication networking has diluted the borders of language and religion uniting the world in a family.

5. Job Opportunity - We come to know of job opportunities very quickly through social networking.

6. Social awareness - Social awareness regarding many topics is spread through social media.

7. Wonderful Aid for Solving Crime - Police are beginning to investigate gang - related crimes on social media networks.

8. Useful In Crisis - Social media played a vital role in many cases of crisis. Many people used Facebook to give details of destruction and reassure their friends and relatives that they are safe or not.

9. A Form of Political Influence -

Social media is a true voice of people. Social media is a powerful weapon to influence the outcomes of political decisions.

10. A Revolution in Brand - Making - Social media has transformed the market. Brands have the ability to engage the customers with products. Social media helps to make good brand image.

People use social media religiously, they worship all social media sites like Gods, without accessing any social media site they can't begin their day whether it is for personal communication, Self - promotion or marketing.

Human nature is quite complex whereas humans are habitual and willful even impatient. Due to these traits social media is flourishing day by day.

Technological advancements made things easier for people to express themselves through social media platforms. But every coin has two sides, still there are many people who focus on the negative effects of social media and forget about the good. In Sanskrit, it is said that, "Dnyam tatiyam manujasya netram". (Knowledge is the third eye of man). Now we can say that, "social media is becoming the fourth eye of man " so, it's always useful if used in good manner. ■■■

Internet and Student

Ghansham Pralhad Devare

S.Y.B.A. (English)

'Social media' is a tool of communication in the hands of people, spread beyond limits of imagination. People are connected like a spider's net criticizing, sensitizing, defining and thus showing a way to a new world.

In the current century, 'Internet' has revolutionized the world. In our day-to-day life, Internet has become our basic need. 'Internet' is the term was coined in the 20th century and now it is all around us.

In the 'Internet' system all computers are attached to numerous servers to provide vast amount of data and information. Internet now is cheaper and easily available. Many students, universities, banks - companies are using internet very effectively for their daily business.

With the help of internet, many schools have now started e-learning programmes. In these programmes, study material is now provided online. Many students now use the virtual classrooms. The teachers teach students on Internet through video-conferencing.

Many students use 'Internet' for suffering as well as social blogging too. 'Twitter', 'Orkut',

'Facebook' are the famous sites popular in youth who share their feelings and information with friends and colleagues. Most of the Indian youth use micro blogging sites for sharing their thoughts. Many children between 10 to 18 years age group use 'Internet' only for 'virtual friendship'. They have addiction of such sites. If someone cannot reply to their friendship request, they suffer from loneliness, anxiety, depression. Many People are online only for 'chatting'.

Some students use internet to see obscene sites. For this problem 'parental filters' help the parents to protect their children from wrong things.

Many educated people can use internet for checking career opportunities. Internet is now used for e-banking, e-scholarship, weather forecasting, online ticketing for railway or bus and even aero-planes.

Many students use 'Internet' for completing their projects and assignments and also for sending e-mails, online greetings etc. students who live in foreign country for education use internet for video sharing and chatting through web camera. Online dictionaries are available on 'Internet'

for students.

In totality 'Internet' is a gift for humankind but addiction to Internet may create some social problems. The limited and effective use of 'Internet' is

the path of success because Internet has made the world a 'Global village'.

So, in this way, "Internet is the most important and useful thing for the students".

Never Forget

Shital Sanjay Patil

T.Y.B.A.

Never forget the mother
who gave birth to you;

Never forget the Father
who supported you.

Never forget the Teachers
who made your Future;

Never forget the Friend
whose advice is true.

Never forget the nation
which gives freedom to you;

Never forget the goal
which you want to achieve.

But, forget the wars
And think better;

If you want to live
your life better.

Immortal Love

Pooja R. Nichole

M. A. I (English)

The whole world may get destroyed
All humans may die;
But love is immortal
It was, it is and will stand forever
Beyond times, limits and for ages
It will come as a symbol of
All lovers pride, destiny, dignity,
Prosperity and existence.
It's god's blessing to us,
Nature gift to us,
It's the only truth!
It's the only faith!
It's the only heaven!
It's the only making life immortal
To the dead one also!
That is love....
Immortal, indestructible, undefeatable,
and can't be stolen...
So natural, so delicate in the whole
cosmos!

An emotion that doesn't die,
A light that doesn't exile,
Though fragile and free!
It doesn't know any formality,
But follows nature's normality,
It doesn't know any sophistication,
But knows simply dedication.
It's hate free migration,

Without others permission
 Spreads without any need of
 translation,
 But has people's restriction!
 This entire world is deadly winter.
 Love is like the spring spreading
 happiness.
 All world would become ugly hell,
 But love makes life most beautiful.

Love is the fresh spring.
 Love is the reluctant autumn,
 Love is the pink winter,
 Love is the dry summer!
 It's like the mirror showing truth,
 It's like the light directing to world,
 The fire burning in hearts,
 But causing no harm!
 It's a song unheard,
 If you hear, you will feel the graceful
 Melody!

Life is a frightful dream,
 Love is the only hope!
 Love is hate, love is joy,
 Love is so nice, thought needs some
 sacrifice!
 It's hot like sun,
 It's cold like moon,
 It's sweet like sugar,
 It's bitter like guard,
 Free like river,
 Honest like Mountain,
 Brighter than sky,
 Deeper than valley,
 Delicate than flower,
 Harder than stone!

One can't see, can't touch
 Can't smell, can't taste,
 Though one can feel it
 And can't heal it unto one's last!
 It has no origin,
 It has no validity,
 It was, is and will remain in hearts.....
 Beyond time and beyond bounds!

Reality of Social Media

Ashwini Nana B
 S. Y. B. Co

Every one is busy in Whatsapp and
 Facebook;
 No one has got time to read textbooks
 Computer has taken environmental
 care,
 Paperless world is very near.
 Through Internet we not only connect
 world;
 But even make transactions to buy and
 sell.
 Through Internet relationships do
 flourish;
 Not only ideas, but feelings also shared
 People are enjoying social media as
 fun,
 But cyber crime drawback is a serious
 one.
 Through Internet lots of information is
 share;
 But hacking problem is also there.
 It is reality of social media;
 It depends on you how to use it
 And how not to.

عربی

اردو

سوشل میڈیا : رقیب یا رفیق

شیخ معین شیخ نعیم

ایس۔ وائے۔ بی۔ اے

زمانہ قدیم سے ہی ترسیل کا عمل چلا آ رہا ہے جو ہر دور میں ترقی کے زینے طے کرتا رہا ہے۔ آج ترسیل کا عمل ہماری روزمرہ زندگی کی ایک اہم ضرورت بن کر ابھر رہا ہے۔ ایک بڑا مشہور مقولہ ہے ”ضرورت ایجاد کی ماں ہے۔“ چنانچہ ۲۰ ویں صدی کے وسط میں کمپیوٹر کی ایجاد نے روایتی ترسیل کو ترقی دے کر الیکٹرانک ترسیل میں تبدیل کر دیا۔

امریکہ کے Advance Research Project Agency کے سائنس دانوں نے 1960 کی دہائی میں نیٹ ورکنگ کا جال فوجی ہیڈ کوارٹرز اور ان کے اداروں کے درمیان پھیلا یا لیکن یہ طریقہ کار صرف اداروں کی حد تک محدود تھا۔ 1990 میں خانگی شعبوں نے اپنی خدمات کے ذریعے عوام کے لئے انٹرنیٹ کے دروازے کھول دیئے۔ جس کے ساتھ ہی دنیا ایک Global Village کی حیثیت اختیار کر گئی۔ دنیا کے ملکوں اور تہذیبوں کی سرحدیں سمٹ کر رہ گئیں۔

سکوسٹم Cisco System کے صدر جارجن چیمبرس نے 1998 میں کہا تھا کہ ”انٹرنیٹ لوگوں کی زندگی جینے کا انداز بدل دے گا۔“ مشینی انقلاب اقتصادی طور پر فیکٹریوں تک محدود تھا لیکن انٹرنیٹ سماج کے ہر طبقے اور ان کی سوچ و فکر پر اثر انداز ہوگا۔ جس کے نتیجے میں دنیا میں Globalisation کی راہ ہموار ہوگی۔“

چنانچہ ایک دہائی کے بعد جارجن چیمبرس کے انداز سے کہیں زیادہ آج انٹرنیٹ دنیا کی ایک عظیم آبادی پر اثر انداز ہو رہا ہے۔ International Telecommunication Union کے سروے کے مطابق 2010 میں ہندوستان کی جملہ آبادی کا 10.5% فی صدی حصہ انٹرنیٹ استعمال کرتا ہے۔ جس کی جملہ تعداد 12, 15, 67, 256 شمار کی گئی ہے۔ دنیا کے دیگر ممالک میں سب سے زیادہ انٹرنیٹ کا چلن بالترتیب چین اور امریکہ میں ہے۔ جب کہ بھارت تیسرے نمبر پر ہے۔ مگر سوال یہ ہے کہ ان تمام چیزوں میں نوجوانوں کا کتنا حصہ ہے؟ افسوس کہ جواب نہایت مایوس کن ہے۔

ہمارے یہاں 70 فی صد نوجوان انٹرنیٹ و کمپیوٹر صرف وقت گزاری کے لئے استعمال کرتے ہیں۔ پچھلے دنوں انٹرنیٹ پر سروے کیا گیا ہے کہ عام طور پر نوجوان انٹرنیٹ کا استعمال کس مقصد کے لئے کرتے ہیں؟ 95 فی صد نوجوانوں کا جواب تھا کہ وہ محض تفریح کے لئے انٹرنیٹ استعمال کرتے ہیں۔ جبکہ 60 فی صد لوگ Web Surfing کے ذریعے کچھ سیکھنے کی کوشش کرتے ہیں اور 80 فی صد لوگ ایسے طے جو گھریلوں طور پر انجام دیئے جانے والے روزگار کی تلاش میں رہتے ہیں۔

ایک سنجیدہ آدمی اور بالغ انسان انٹرنیٹ کی اہمیت اور ضرورت کے پیش نظر اس سے فیض یاب ہو سکتا ہے اور غیر ضروری معلومات سے گریز کر سکتا ہے لیکن بچوں کے لئے انٹرنیٹ کا وسیع میدان میدان کارزار سے کم نہیں جس میں ان کے اخلاق و کردار کی ہلاکت کا خوف لگا رہتا ہے۔

امریکہ اور برطانیہ میں بچوں اور طالب علموں کے لئے انٹرنیٹ پر صاف ستھرے ماحول کی برقراری کے لئے کچھ قوانین نافذ

کئے گئے ہیں۔ امریکہ میں Children's Internet Protection Act (CIPA) نافذ العمل ہے۔ اس قانون کے تحت فحش ویب سائٹس کو سنسر کیا جاتا ہے کہ آیا وہ نابالغ لڑکے لڑکیوں کو ان کی خدمات تو فراہم نہیں کر رہا ہے؟ اگر اس قانون کی خلاف ورزی کی جاتی ہے تو ذمہ دار فرد کو 6 ماہ سزائے قید اور 50 ہزار امریکی ڈالر جرمانہ عائد کیا جاتا ہے۔ اس طرح کے قوانین بشمول بھارت کی ممالک میں نافذ ہو چکے ہیں۔ جسے Cyber Law کہا جاتا ہے۔

آج کا انسان انسان کا غلام نہ سہی لیکن انٹرنیٹ کا غلام ضرور ہے۔ انٹرنیٹ کے اثرات انسانی زندگی میں اس سے زیادہ اور کیا ہو سکتے ہیں کہ پوری دنیا کا معاشی نظام کمپیوٹر کی مدد سے انٹرنیٹ پر ہی جاری و ساری ہے۔ Banking Sector and Share Market کا سارا کاروبار اسی کے حوالے کر دیا گیا ہے۔

کہنے کو تو انسان ترقی کی منزلیں طے کرتا جا رہا ہے۔ روزانہ نئی نئی ایجادیں ہو رہی ہیں۔ لوگ ایک دوسرے کے قریب آرہے ہیں مگر حقیقت یہ ہے کہ ہم ایک دوسرے سے دور جا رہے ہیں۔ آج ہم Facebook پر سات سمندر پار بیٹھے انگریز سے گھنٹوں باتیں کر رہے ہیں۔ مگر والدین سے بات چیت اور ان کی خدمت کے لئے ہمارے پاس 15 منٹ نہیں۔ امریکہ کے ایک سروے کے مطابق 33 فی صد مطلقاً کی وجہ Facebook ہے۔ اگر یہی ترقی ہے جو دلوں میں اور لوگوں میں فاصلے بڑھائے تو ایسی ترقی کس کام کی؟

Facebook, Twitter, Internet، یہ تمام چیزیں جن لوگوں نے بھی ایجاد کی ہیں ان کا مقصد لوگوں کی بھلائی تھا۔ مگر اس میں بھی منفی پہلو نکال کر لوگ اسے ہتھیار کے طور پر استعمال کر رہے ہیں۔ اگر آپ اس کا استعمال دوسروں کو نقصان پہنچانے کے لئے کر رہے ہیں تو یاد رکھیے کل آپ بھی اس کی زد میں آ سکتے ہیں۔ بہتر تو یہ ہے کہ جس مقصد کے لئے اسے بنایا گیا ہے اسی کے لئے استعمال کیا جائے گی۔ کو اکا لے گیا؟ کوے کے پیچھے بھاگنے سے پہلے اپنے کان ٹھول لیجئے۔

آج Social Media عربانیت کا سب سے بڑا مرکز ہے۔ ہونا تو یہ چاہیے تھا کہ سوشل میڈیا جو عوام کی توجہ اپنی جانب مبذول کراتی ہے، رائے عامہ ہموار کرنے اور کرانے میں اپنا موثر کردار ادا کرتی، سرمایہ داروں کے غلط رویوں پر لگام کستی، ملک اور معاشرے کو صحیح بنیادوں پر استحکام بخشتی، وہی میڈیا تعاون کی شکلیں اختیار کرتے ہوئے فحاشی و عربانیت کے خلاف آواز اٹھانے والے کیاب افراد کو سہارا دیتی تو یہ آواز نہ صرف دوسرے لوگوں کو بھی متوجہ کرتی بلکہ ان غیر اخلاقی و غیر قانونی کاموں میں ملوث رہنے والوں پر بھی شکنجہ کستی جو اس سیلاب کے پھیلاؤ کا ذریعہ بنتے ہیں۔

تاریخ کے جس دور سے ہم دوچار ہیں اس میں گزشتہ تہذیبوں کا جائزہ لیا جائے یا قرآنی تعلیمات کی روشنی میں گزشتہ اقوام کی بد اخلاقیوں اور بد اعمالیوں کو سمجھنے کی کوشش کی جائے۔ دونوں ہی صورتوں میں یہ بات واضح ہو جاتی ہے کہ ہر دور کے بد اخلاق و بد کردار کا رونا نہ صرف آج سوشل میڈیا پر موجود ہے بلکہ تیز رفتاری کے ساتھ جاری و ساری بھی ہے۔ ضرورت اس بات کی ہے کہ اس غلاظت سے کراہیت کی جائے نہ یہ کہ غلاظت کے ڈھیر پر زندگی بسر کرتے ہوئے خوشبو و بدبو، اور گندگی و صفائی میں تمیز کرنا ہی بھول جائے۔ اس تعلق سے تبدیلی کے خواہاں، برائیوں سے بچنے اور زندگی کے ہر شعبے میں اصلاح پسندوں کے لئے احمد مختار مصطفیٰ جان رحمت علیہ السلام کی وہ حدیث کافی ہے جس میں برائی کے قریب بھی جانے سے منع کیا گیا ہے اور جس کا اطلاق آج سوشل میڈیا پر بھی ہونا چاہیے۔

حقیقت تو یہ ہے کہ سوشل میڈیا اپنے آپ میں نہ رحمت ہے نہ زحمت۔ اس کا استعمال اسے انسانوں کے لئے مفید و مضر بناتا

ہے۔ سوشل میڈیا تو اللہ دین کے چراغ کی طرح ہے جسے مل جائے اسی کا غلام بن جاتا ہے۔ وہ یہ نہیں دیکھتا کہ اس کا آقا پچھ ہے، جو ان ہے یا بوڑھا۔ سوشل میڈیا کے غلط استعمال کی مثال ایسی ہے جیسے ایک چھری ہے جس سے کسی کا پیٹ بھی بھرا جاسکتا ہے اور کسی کا پیٹ بھی کاٹا جاسکتا ہے۔ الغرض سوشل میڈیا کے غلط استعمال سے بچوں کی نہ صرف اخلاقی قدریں گھٹ رہی ہیں بلکہ ان کی ذہنی صلاحیت اور جسمانی طاقت پر کاری ضرب لگ سکتی ہے۔ سوشل میڈیا کا استعمال بچوں کے لئے خالصتاً تعلیمی اور ان کے مستقبل کے لئے تعمیری کردار ادا کرنے کی غرض سے ہونا چاہیے۔ سوشل میڈیا جمشید کے پیالے سے کم سحر آئینہ نہیں لیکن افسوس انسان نے جس سوشل میڈیا کو اپنے خادم کے طور پر پروان چڑھایا آج وہی اس کا آقا بن چکا ہے۔ انسان کتنا منحصر ہو چکا ہے سوشل میڈیا پر۔

سوشل میڈیا آج انسان کے لئے شیر کی سواری کے مترادف ہے۔ انسان اس سواری کے نیچے اترنے کے بارے میں سوچ بھی نہیں سکتا۔ سواری غضب ناک رفتار سے اپنے سوار کو تباہی و بربادی کے غار کی جانب لے کر رواں دواں ہے۔ یہ سوار بھی جانتا ہے لیکن اترنے سے خوف کھاتا ہے کہ اترتے ہی سواری کا نوالہ بن جائے گا۔ بہتر یہ ہے کہ وہ اس شیر کی سواری کو قابو میں رکھے ورنہ وہ یا تو اسے تباہی کے غار میں گرا دے گا یا پھر خود انسان کو اپنا شکار بنا لے گا۔

سوشل میڈیا دراصل مغربی تہذیب کی یلغار ہے جو ہمارے سماجی ڈھانچے کو ہلا کر رکھ دے گی۔ مخرب اخلاق Videos عریاں فلمیں، فحش اشتہارات کی بھرمار۔ کہاں لے جائے گا یہ سیلاب نئی نسل کو....؟ کے فکر ہے؟ فرقہ وارانہ جنون کو بڑھانے والے Videos دقیا نو سیت اور توہم پرستی کے بڑھانے والے یہ Messages قومی یکجہتی سائنسی شعور اور Secularism کے لئے ایک سوالیہ نشان بن گئے ہیں؟

گھر کے چراغ سے ہم روشنی حاصل کرنے کی بجائے اسی سے گھر میں آگ لگائیں تو اس میں چراغ کا کیا تصور؟ چاقو سے توکاری کاٹنے کی بجائے ہم ہاتھ کاٹ لیں تو چاقو کا کیا تصور؟ اس بحث کے بعد بھی سوشل میڈیا کو نہ تو رحمت ثابت کیا جاسکتا ہے اور نہ زحمت۔ یہ تو انسان ہے جو اس کا صحیح یا غلط استعمال کرتا ہے۔ اگر اس نے اس خادم کو آقا بنا لیا تو اس میں اس خادم کا کیا تصور؟ اب بھی انسان کے پاس وقت ہے۔

سوشل میڈیا کے ذریعے پھیلنے والی فحاشی و عریانیت اور دیگر برائیوں کے خلاف آواز اٹھانے والوں کو مذہب اور دیگر سماجی و طبقاتی کشمکش اور اس کی جکڑ بند یوں سے اوپر اٹھ کر ایک پلیٹ فارم پر متحد ہونا چاہیے۔ تب ہی ممکن ہے کہ ہمارے وہ ننھے بچے جو نہ صرف ہمارا بلکہ اس ملک کا بھی مستقبل ہے برائی کو برائی سمجھ سکیں گے۔ لیکن اگر یہ تذکرے آگے نہ بڑھے تو عین ممکن ہے کہ یہ تمیز بھی جاتی رہے کہ برائی کیا ہے؟ اور بھلائی کیا ہے؟ اور ایک وقت وہ بھی آئے گا کہ ہم اپنے ہی گھروں میں خود اپنی ہی آنکھوں سے اہل خانہ کو ان تمام برائیوں میں ملوث پائیں جن سے بچنے کی ہم آج گفتگو کر رہے ہیں۔ ذلت و رسوائی کی اس حالت میں ہم نہ زندہ ہی رہ سکیں گے اور نہ ہی مرتے بنے گا۔ What's app, Facebook , Twitter ترقی کے نام پر ہم نے اپنی تباہی کے کتنے ہتھیار بنا لئے ہیں؟

”وقت کم ہے جتنا ہے زور لگا دو“

کچھ کو میں جگاؤں کچھ کو تم جگاؤ“

☆☆

منتخب اشعار

احمد فراز

ایس۔ وائے۔ بی۔ اے۔

ڈرانے سے غم دوراں کے ہم کب ڈرنے والے ہیں
ہماری زیت کے انداز دنیا سے نرالے ہیں
دلدار ہاشمی

نظر میں بھر کے شعلے دل میں طوفان ہم نے پالے ہیں
شجاعت میں عدالت میں سخاوت میں محبت میں

اس کی آمد پہ دل کی تمناؤں نے روشنی کے گھر وندے بنائے بہت
اک وہ کیا گیا سب دینے بجھ گئے آرزوؤں کے سارے مکاں سو گئے
بیشربدر

شق جس کا ہے ہادی و رہبر
دلی

اس نے پایا ہے منزل مقصود

چمن میں ہر طرف بکھری ہوئی ہے داستاں مری
اقبال

اٹھائے کچھ ورق لالہ نے، کچھ زگس نے کچھ گل نے

کچھ دل ہی جانتا ہے کہ کس دل سے آئے ہیں
فیض

اٹھ کر تو آگئے ہیں تری بزم سے مگر

ہم نے تمام عمر گزاری ہے اس طرح
ناطق لکھنوی

اسے شمع تجھ پہ رات یہ بھاری ہے جس طرح

دوست یاں تھوڑے ہیں اور بھائی بہت
حالی

آ رہی ہے چاہ یوسف سے صدا

جو مرے حال پریشاں پہ مسکرائے تھے
ادریس ضیاء

انہی کے اشک مجھے پونچھنا پڑے آخر

اپنی اپنی بولیاں سب بول کر اڑ جائیں گی
بہادر شاہ ظفر

یہ چمن یونہی رہے گا اور ہزاروں بلبلیں

ان کی نیچی نیچی نظروں کی حیا کا ساتھ ہو
امام احمد رضا

یا الہی رنگ لائیں جب مری بے باکیاں

خط کبھی خون سے تحریر ہوا کرتے تھے
مصطفیٰ زیدی

ہائے اب بھول گیا رنگ حنا بھی تیرا

ایک دن نہیں ہونا چاہیے۔ اس لئے تو آپ کے پاس ہے Monday مطلب چاند کا دن۔ صرف اتنا ہی ہے کہ Monday کہتے کے بجائے آپ Monday کہتے ہیں۔

☆ آفات Disaster :

یونانی زبان میں Aster کا مطلب ہوتا ہے تارہ اور جیسا کہ آپ جانتے ہیں dis یہ ضد کی علامت ہے۔ پرانے زمانے میں یونانی لوگ تارے کی پوجا کرتے تھے۔ ان کا عقیدہ تھا کہ اگر دیوتا کی نافرمانی کی تو آفت آنے والی ہے۔ اسی لئے disaster کا مطلب ہوتا ہے ”آفت“۔

☆ چھت Ceiling :

Ceiling یہ لفظ بنا ہے فرینچ زبان کے Ceil سے۔ اس فرینچ لفظ کا مطلب ہوتا ہے آسمان اور آسمان اس معنی کے لفظ سے چھت تیار ہوا ہے۔ اس میں حیرانی کی بات نہیں کیونکہ پرانے زمانے میں آسمان ہی تو انسان کی اصل چھت تھی۔

☆ ڈائنا سور Dinosaur :

Dinosaur یہ یونانی زبان کے Denios اور Sauros ان دونوں سے بنا ہے۔ Denious کا مطلب ہے ڈراؤنا اور Sauros کا مطلب ہے چھپکلی یا گرگٹ اور ڈائنا سور نام کا یہ گرگٹ کے ڈراؤنا نہیں لگے گا؟

☆ مخالفت Boycott :

کیپٹن چارلس بائیکاٹ نام کا ایک آدمی تھا۔ ایک آئرش سردار کی زمین اور دوسری جائیداد کا Boycott ایجنٹ تھا۔ 1880 میں Boycott کے ذریعے ٹیکس وکراہیہ میں کمی بڑھوتری اس کے لئے وبال جان ثابت ہوئی۔ ہر کوئی اس کی مخالفت کرنے لگا۔ آکر وہ انگلینڈ بھاگ گیا مگر Boycott لفظ دے گیا۔

☆ ناشتہ Breakfast :

یہ لفظ دونوں Break مطلب توڑنا اور Fast مطلب روزہ کا مجموعہ ہے۔ تو جب آپ صبح Breakfast مطلب ناشتہ کرتے ہیں تو آپ دوسرے لفظوں میں رات بھر کا روزہ ہی توڑتے ہیں... اور کیا؟

☆ لوئگ Clove :

Clove لفظ لاطینی زبان کے Clovis سے بنا ہے۔ جس کا مطلب ہے کیل۔ اور لوئگ اور کیل کی بناوٹ ایک جیسی معلوم ہوتی ہے۔ اسے دیکھتے ہوئے جس نے بھی لوئگ کو پہلی بار Clove کہا ہوگا اس نے ایسا کیوں کہا ہوگا؟ سمجھنا بے حد آسان ہے۔

☆ پیاز Onion :

Onion جس کا مطلب ہے پیاز۔ جو بنا ہے فرینچ زبان کے لفظ ognan سے۔ ایک لفظ ہے Union جس کا مطلب ہے بیچتی۔ جب آپ پرت پرت اکٹھا ہو کر بنے ہوئے پیاز کو دیکھیں گے تو Onion اور Onion میں مساوات دیکھنے

میں آپ کو دیر نہیں لگے گی۔

جاوید اختر کی شاعری

نہال شیخ

ایس۔ وائے۔ بی۔ اے۔

جاوید اختر فلموں سے جڑا ہوا ایک اہم نام ہے۔ جاوید اختر اور سلیم خان کی جوڑنے ہندوستانی فلموں کو بہت اچھی اور کامیاب فلمیں دی ہیں۔ دونوں نے مل کر خوب فلمیں لکھیں اور کامیاب بنائی ہیں۔ جاوید اختر کے والد ماجد بھی ایک کامیاب شاعر تھے جن کو دنیا جانا نثار اختر کے نام سے جانتی ہیں۔ جاوید صاحب کو بے شمار ایوارڈس تفویض کئے جا چکے ہیں۔

ہمیں یہ شوق ہے کیا آستیں بھگونے کا

ہنر بھی چاہئے الفاظ میں پرونے کا

خوشی ہے پانے کی کوئی نہ رخ کھونے کا

جاوید اختر

پلکوں پہ کھلنے والے ہیں شاید لہو کے پھول

صحرا میں ہر طرف ہیں مری جستجو کے پھول

جاوید اختر

ہونٹوں پہ لطفی ہیں آواز میں چھالے ہیں

جاوید اختر

مرے انجام کی وہ ابتدا تھی

جاوید اختر

جاوید اختر کے عمدہ اشعار ہیں:

بہانہ ڈھونڈتے رہتے ہیں کوئی رونے کا

اگر پلک پے ہے موتی تو یہ نہیں کافی

یہ زندگی بھی عجب کاروبار ہے کہ مجھے

دل میں مہک رہے ہیں کسی آرزو کے پھول

میرے لہو کا رنگ ہے ہر نوک خار پر

اس شہر میں جینے کے انداز نرالے ہیں

میں بچپن میں کھلونے توڑتا تھا

आंतर विद्यापीठ खेळाडू २०१४-१५
वरिष्ठ महाविद्यालय

तुषार पाटील
सॉफ्टबॉल

राजश्री मौर्य
हॉकी

कंचन चौधरी
जलतरण

खुशबु पटेल
लॉन्टेनिस

लीना चव्हाण
लॉन्टेनिस

तृप्ती तायडे
तायक्वांदो

नयना अवस्थी
तायक्वांदो

योगिता लोखंडे
तायक्वांदो

चेतना बेलोरकर
सॉफ्टबॉल

श्रुती जगताप
तलवारबाजी

जिमखाना विभागातील वरिष्ठ महाविद्यालय खेळाडूंची कामगिरी

- आंतर महाविद्यालय स्तर - २७०
- आंतर विभाग स्तर - ८०
- आंतर विद्यापीठ स्तर - ३३
- अश्वमेध स्पर्धा - १०

अश्वमेध स्पर्धा २०१४-१५ खेळाडू

पंकज वराडे
अॅथलेटीक्स ४ X १०० मी.

प्रशांत सुरवाडे
अॅथलेटीक्स ४ X १०० मी.

निलेश पाटील
अॅथलेटीक्स उंचउडी

राहुल वराडे
बास्केटबॉल

पवन वाणी
बास्केटबॉल

प्रविण पाटील
तलवारबाजी

विरेंद्र सपकाळे
कबड्डी

अभिषेक धनाडे
व्हॉलीबॉल

श्रुती जगताप
तलवारबाजी

राजश्री मौर्य
कबड्डी

३५ वे राज्यस्तरीय प्राचार्य अधिवेशन

३५ वे राज्यस्तरीय अधिवेशन समारंभ प्रसंगी उपस्थित मान्यवर माजी. प्रा. अनिल राव, प्राचार्य मिनाक्षी वायकडे, अॅड. प्रकाश पाटील, अमादार गिरिस महाजन, प्राचार्य नंदकुमार निकम, माजी कुलगुरु डॉ. के. बी. पाटील, प्राचार्य व्ही. आर. पाटील, प्र. प्राचार्य डॉ. पी. आर. चौधरी

३५ वे राज्यस्तरीय अधिवेशन उद्घाटन प्रसंगी प्राचार्य परिषद पुस्तिका प्रकाशन करताना मान्यवर

३५ वे राज्यस्तरीय अधिवेशन प्रसंगी आयोजित के.सी.ई. सोसायटीच्या सर्व शाखा प्रदर्शनाला मान्यवरांची भेट

द्वि-दिवसीय राष्ट्रीय हिंदी संगोष्ठी

उद्घाटन प्रसंगी दीप प्रज्वलन करताना महाराष्ट्र राज्य साहित्य अकादमीचे अध्यक्ष मा. डॉ. दामोदर खडसे

शोध निबंध पुस्तिका "अनुवाद : अवधारणा और आयाम" चे प्रकाशन करताना डॉ. दामोदर खडसे, मा. विद्याधर पानट, डॉ. गजानन चव्हाण, डॉ. शिवाजी देवरे, डॉ. मधू खराटे, प्र. प्राचार्य डॉ. पी. आर. चौधरी

उद्घाटन समारंभाचे अध्यक्षीय भाषण करताना के.सी.ई. सोसायटीचे मा. विद्याधर जी. पानट

उद्घाटन सोहळ्याप्रसंगी उपस्थित
डॉ. सुनिल चौधरी, के.सी.ई. सदस्य,
श्री. अशोकजी धिवरे, Rtd. General
of Police Crime Branch Pune,
डॉ. दिनेश जनबंधु, नागपूर,
श्री एस. एस. फालक, सचिव,
के.सी.ई. सोसायटी

उद्घाटन प्रसंगी उपस्थित
सहभागी प्राध्यापक

स्मरणिका प्रकाशन

156th GENERAL ORIENTATION PROGRAMME

Inauguration of 156th General Orientation Program at the hands of Dr. B. V. Pawar, Dean, Faculty of science, NMU, Jalgaon

Valedictory Speech by Principal Dr. R. P. Borkar, Govt. Engg. College, Jalgaon

DST INSPIRE PROGRAMME

Inauguration at the hands of Shri Vishnu Bhangale ex- mayor of Jalgaon Municipal Corporation

Prize Winning Students

MAESTRO 2015

Inauguration at the hands of Shri Suresh Chirmade, Treasurer, KCE Society.

Participants in Quiz Competition

Valedictory Speech by Dr. Prashant Warake Director, Godavari Institute of Management and Research

Winners 'MAESTRO - 2015'

Dr. Annasaheb G.D. Bendale National Level Software Competition & Exhibition
IMPACT 2015

inauguration of the Exhibition
at the hands of Mr. Vivek Sawant,
MD&CEO, MKCL Pune

Winners
IMPACT 2015

At the exhibition hall

R4 A4 B5
**National Conference on
Recent Advances in Chemo and Bio Sciences RACBS - 2015**

Poster Presentation
Inauguration
by I/C Principal
Prof. Dr. P. R. Chaudhari

Chief Guest Dr. Alka Vyas
Delivering Speech for
Valedictory Function

Oral and Poster
Presentation
Prize Winners

National Conference on Advances In Microbial Biotechnology And Interdisciplinary Approaches AMBI - 2015

Inauguration of AMBI 2015
at the hands of
Mrs. U. S. Manudhane along
with Dr. Vivek Sawant &
other dignitaries

Release of AMBI 2015 abstract
e-book at the hands of dignitaries

Hands-on Training
Program

JalaSRI Watershed Surveillance & Research Institute

Training of Mushroom
Bed Preparation

ATMA Officials visit
to Mushroom Lab

JalaSRI got 1st Prize among
the non-agricultural institutions
in A Grand Mega Agro & Dairy
Expo

Padmalaya Model Watershed Development -Pathri-Samner, Dist. Jalgaon

Water Conservation and Percolation practices at Watershed

महाविद्यालयीन वार्ता

क्र.	वर्ग	विद्यार्थ्यांचे नाव	गुणानुक्रम
१.	बी.ए. संस्कृत	दिग्रजकर प्राजक्ता पद्माकरराव	तृतीय
२.	बी.ए. संगीत	शेख आलिम अस्लम	प्रथम
३.	बी.ए. संगीत	बडगुजर योगेश प्रकाश	द्वितीय
४.	एम.ए. मराठी	विमुळे कविता सुभाष	द्वितीय
५.	एम.ए. हिंदी	कोळी दर्शना अर्जुन	प्रथम
६.	एम.ए. संस्कृत	जोशी वृषाली रमेश	द्वितीय
७.	एम.ए. संस्कृत	चव्हाण कोमल शरद	तृतीय
८.	एम.ए. संस्कृत	पवार दिपाली प्रभाकर	प्रथम
९.	एम.एफ.ए. अप्लाइड आर्ट	टकले काटेश्वर प्रकाशराव	द्वितीय
१०.	एम.एफ.ए. अप्लाइड आर्ट	विसपुते संजय शांताराम	तृतीय
११.	एम.एफ.ए. अप्लाइड आर्ट	भामरे स्वप्निल सुरेश	प्रथम
१२.	एम.एफ.ए. पेन्टींग	ठाकुर प्रल्हाद शंकर	द्वितीय
१३.	एम.एफ.ए. पेन्टींग	बागुल संकल्प गोरख	तृतीय
१४.	एम.एफ.ए. पेन्टींग	बांगर सुधीर सूर्यभान	प्रथम
१५.	बी.एफ.ए. पेन्टींग	वालदे राजेश बाबुलाल	द्वितीय
१६.	बी.एफ.ए. पेन्टींग	राणा विद्या सूर्यकांत	प्रथम
१७.	बी.एफ.ए. अप्लाइड आर्ट	सित्रे वैशाली पंढरीनाथ	द्वितीय
१८.	बी.एफ.ए. अप्लाइड आर्ट	भोई कृष्णा भास्कर	तृतीय
१९.	बी.एफ.ए. अप्लाइड आर्ट	तायडे प्राजक्ता विजय	प्रथम
२०.	बी.ए. भूगोल	आठे प्रियंका राजेंद्र	द्वितीय
२१.	बी.ए. भूगोल	सोनी कुशलकुमार सुमनकुमार	तृतीय
२२.	बी.ए. भूगोल	पावरा अजय लुका	प्रथम
२३.	बी.ए. पॉली. सायन्स	अडकमोल पूजा मच्छिंद्र	प्रथम
२४.	बी.ए. मानसशास्त्र	गवळी वंदना माधवराव	द्वितीय
२५.	बी.ए. मानसशास्त्र	पाटील समाधान सुरेश	प्रथम
२६.	एम.ए. समाजशास्त्र	पाटील स्वप्ना संजय	द्वितीय
२७.	एम.ए. समाजशास्त्र	बारी सोनाली बाबुराव	तृतीय
२८.	एम.ए. समाजशास्त्र	पावरा पल्लवी काशीनाथ	प्रथम
२९.	एम.ए. समाजशास्त्र	पावरा पल्लवी काशीनाथ	तृतीय
३०.	एम.ए. अर्थशास्त्र	सपकाळे सुनील रमेश	द्वितीय
३१.	एम.ए. अर्थशास्त्र	बावस्कर अमोल श्रावण	प्रथम
३२.	एम.ए. मानसशास्त्र	पाटील संध्या सुरेश	तृतीय
३३.	एम.ए. संरक्षणशास्त्र	पाटील संदीप सूत्रधार	द्वितीय
३४.	एम.ए. संरक्षणशास्त्र	दिघुले सुनील बाबासाहेब	प्रथम
३५.	बी.एस्सी. स्टॅटिस्टिक्स	बडगुजर मिताली सुरेश	
३६.	बी.एस्सी. मायक्रोबायोलॉजी	कुलकर्णी भूषण संजय	

३६.	बी.एस्सी. भूगोल	पाटील राहूल वसंत	प्रथम
३७.	बी.एस्सी. भूगोल	राणे देवेंद्र लक्ष्मण	द्वितीय
३८.	बी.एस्सी. भूगोल	भावसार सुमीत भालचंद्र	द्वितीय
३९.	बी.एस्सी. भूगोल	झांबरे योगेश प्रकाश	तृतीय
४०.	बी.एस्सी. बायोकेमेस्ट्री	दहरा रोमा मदनलाल	प्रथम
४१.	बी.एस्सी. बायोकेमेस्ट्री	राणानी सबा दौड	तृतीय
४२.	बी.एस्सी. आय.टी	पाटील कपील प्रमोद	प्रथम
४३.	बी.एस्सी.पर्यावरणशास्त्र	कुलकर्णी रचना घनश्याम	प्रथम
४४.	बी.एस्सी.पर्यावरणशास्त्र	पाटील रश्मी दिनेश	द्वितीय
४५.	बी.एस्सी.जिओइन्फॉर्मॅटीक्स	कंडाले चारूदत्त विठ्ठल	प्रथम
४६.	बी.एस्सी.जिओइन्फॉर्मॅटीक्स	वल्लिकर निरज पुरूषोत्तम	द्वितीय
४७.	बी.एस्सी.जिओइन्फॉर्मॅटीक्स	जैतकर श्रीकृष्ण गोकुळ	तृतीय
४८.	एम.एस्सी.मॅथेमॅटिक्स	साजीद बेग रफिक बेग	प्रथम
४९.	एम.एस्सी.मॅथेमॅटिक्स	शेख हिना कौसर शेख युनुस	द्वितीय
५०.	एम.एस्सी.मॅथेमॅटिक्स	शेख शबनम जहान रफिक	तृतीय
५१.	एम.एस्सी.प्राणीशास्त्र	भावसार प्रियंका दीपक	प्रथम
५२.	एम.एस्सी.प्राणीशास्त्र	चोरडिया नम्रता विनोद	द्वितीय
५३.	एम.एस्सी.भूगोल	नेवे रूपाली नरेंद्र	प्रथम
५४.	एम.एस्सी.भूगोल	सोनवणे ललितकुमार शिवाजी	द्वितीय
५५.	एम.एस्सी.भूगोल	तडवी तन्वी नासिरखान	तृतीय
५६.	बी.सी.ए.	जोशी धनश्री प्रमोद	प्रथम
५७.	बी.सी.ए.	तलरेजा दिव्या राजकुमार	द्वितीय

विद्यार्थी परिषद (२०१४-१५)

क्र.	विद्यार्थ्यांचे नाव	वर्ग
१.	भोंगळे शुभम रामेश्वर	
२.	देवरे घनःश्याम प्रल्हाद	एफ.वाय.बी.ए.
३.	कोल्हे चेतन निळकंठ	एस.वाय.बी.ए.
४.	चौधरी विनय प्रल्हाद	टी.वाय.बी.ए.
५.	पाटील राजश्री युवराज	एम.ए. - १
६.	पाटील वैदेही भरत	एम.ए. - २
७.	मंधान बरखा दिलीप	एफ.वाय.बी.कॉम.
८.	परयाणी सोनिया कैलास	एस.वाय.बी.कॉम.
९.	तिवारी प्रतिभा राजनारायण	टी.वाय.बी.कॉम. एम.कॉम. - १

१०.	कुकरेजा अन्शु कन्हैयालाल	एम.कॉम. - २
११.	जैन प्रिया राजेंद्र	एफ.वाय.बी.एस्सी.
१२.	कुंभार सोपान सुकलाल	एस.वाय.बी.एस्सी.
१३.	कटारीया अन्शु चैनकरण	टी.वाय.बी.एस्सी.
१४.	जैन कविता पापालाल	एम.एस्सी. - १
१५.	शेख तकदस फातिमा शेख गुलाब	एम.एस्सी. - २
१६.	तडवी सपना शब्बीर	एफ.वाय.बी.एफ.ए.
१७.	गावडे पल्लवी हरिष	एस.वाय.बी.एफ.ए.
१८.	पाटील चारूशिला प्रकाश	टी.वाय.बी.एफ.ए.
१९.	राऊत मोहिनी रूपकुमार	बी.एफ.ए. - फायनल इयर
२०.	सिन्ने वैशाली पंढरीनाथ	एम.एफ.ए. - १
२१.	दलाल पवन चंदुजी	एम.एफ.ए. - २
२२.	इंगळे स्नेहल धमेंद्र	एफ.वाय.बी.सी.ए.
२३.	तलारेजा स्नेहा वासुदेव	एस.वाय.बी.सी.ए.
२४.	जवारे गुंजन किशोर	टी.वाय.बी.सी.ए.
२५.	बगे प्रथमेश दत्तात्रय	एफ.वाय.बी.बी.ए.
२६.	पोलडीया मोना गिरीश	एस.वाय.बी.बी.ए.
२७.	परदेसी कंचन घनश्याम	टी.वाय.बी.बी.ए.
नॉमिनेटेड विद्यार्थी प्रतिनिधी		
१.	जैन सुरभी शशीकांत (क्रीडा)	एस.वाय.बी.एस्सी.
२.	पाटील दीपाली रामदास (राष्ट्रीय सेवा योजना)	एम.ए.
३.	महाजन अक्षय संजय (राष्ट्रीय छात्र सेना)	एफ.वाय.बी.ए.
४.	मेंडकी सुशांत हेमंत (सांस्कृतिक)	एस.वाय.बी.कॉम.
महिला विद्यार्थी प्रतिनिधी		
१.	लाड विशाखा सुभाष	टी.वाय.बी.एस्सी.
२.	तायडे तृप्ती कृष्णकुमार	एम.ए. प्रथम वर्ष

LOCAL MANAGING COMMITTEE

• Mr. N. G. Bendale	President
• Adv. S. S. Phalak	Member
• Mr. K. I. Bendale	Member
• Mr. D. S. Nemade	Member
• Mr. C. S. Gokhale	Member
• Mr. V. R. Patil	Member
• Dr. P. M. Kothari	Teachers Representative
• Mr. S. N. Bharambe	Teachers Representative
• Dr. C. P. Labhane	Teachers Representative
• Mr. N. G. Patil	Non Teaching Staff Representative
• Prin. A. G. Rao	Secretary

SCHOOL COMMITTEE

• Mr. N. G. Bendale	President
• Adv. S. S. Phalak	Member
• Mr. H. S. Milwani	Member
• Dr. D. N. Maheshwari	Member
• Mr. S. O. Ubhale	Teacher's Representative
• Prin. A. G. Rao	Secretary

साहित्य मंडळ	
प्रा.डॉ. विद्या पाटील	चेअरमन
प्रा. मनोज एम. महाजन	सदस्य
प्रा. अनिल क्षीरसागर	सदस्य
प्रा. सौ. भाग्यश्री भलवतकर	सदस्य
प्रा. विजय लोहार	सदस्य
प्रा. पी. एम. जोशी	सदस्य
प्रा. प्रसाद देसाई (ज्युनि.)	सदस्य
प्रा. सविता नंदनवार	सदस्य
पुस्तकी सभा	
प्रा. सौ. योगिनी राजपूत	चेअरमन
प्रा. सौ. एस. जे. चंद्रात्रे	सदस्य
प्रा. डॉ. सौ. एस. एम. नेमाडे	सदस्य
प्रा. डॉ. सौ. जयश्री महाजन	सदस्य
प्रा. डॉ. सौ. यु. जे. नेहेते	सदस्य
प्रा. दिपाली सी. चौधरी	सदस्य
प्रा. पल्लवी तायडे	सदस्य
प्रा. ललिता वाणी	सदस्य
प्रा. कांचन देसले	सदस्य
प्रा. राजश्री महाजन (कनिष्ठ महा.)	सदस्य
प्रा. शिल्पा सरोदे (कनिष्ठ महा.)	सदस्य
संगीत समिती	
प्रा. संगीता जी. पाटील	चेअरमन
प्रा. डॉ. सौ. जी. एम. राणे	सदस्य
प्रा. व्ही. आर. खडसे	सदस्य
प्रा. डॉ. विद्या पाटील	सदस्य
प्रा. पी. एम. चव्हाण	सदस्य
प्रा. सौ. भाग्यश्री भलवतकर	सदस्य
प्रा. मुनाफ शेख	सदस्य
प्रा. डॉ. नम्रता महाजन	सदस्य
प्रा. डी. आर. वसावे	सदस्य
प्रा. गायत्री खडके	सदस्य
प्रा. हर्षदा देशमुख	सदस्य

	प्रा. अविनाश काटे	सदस्य
	प्रा. अनिल क्षीरसागर	सदस्य
	प्रा. योगेश महाले	सदस्य
	प्रा. अतुल इंगळे (कनिष्ठ महा.)	सदस्य
	प्रा. विनोद वैधकर (कनिष्ठ महा.)	सदस्य
४	नियोजन मंडळ	
	प्रा. सुरेखा पालवे	चेअरमन
	डॉ. एस. टी. बिराजदार	सदस्य
	डॉ. पी. एम. कोठारी	सदस्य
	डॉ. एम. एम. बडवे	सदस्य
	प्रा. डॉ. सौ. एस. एम. नेमाडे	सदस्य
	प्रा. एस. एच. भिरूड	सदस्य
	प्रा. डी. आर. वसावे	सदस्य
	प्रा. प्रदीप जोशी	सदस्य
	प्रा. ए. जे. चौधरी	सदस्य
	प्रा. सरिता साळुंके	सदस्य
५	वादविवाद मंडळ	
	प्रा. विजय लोहार	चेअरमन
	प्रा. योगेश महाले	सदस्य
	प्रा. दिलवरसिंग वसावे	सदस्य
	प्रा. रोशनी पवार	सदस्य
	प्रा. गायत्री खडके	सदस्य
	प्रा. योगेश बोरसे	सदस्य
	प्रा. अनिल क्षीरसागर	सदस्य
	प्रा. स्वप्नाली वाघुळदे	सदस्य
	डॉ. नम्रता नेमाडे	सदस्य
	प्रा. श्रध्दा जोशी (कनिष्ठ महा.)	सदस्य
	प्रा. श्रध्दा पाटील (कनिष्ठ महा.)	सदस्य
६	कला व सांस्कृतिक मंडळ	
	प्रा. डॉ. जुगलकिशोर दुबे	चेअरमन
	प्रा. वाय. अ. सैदाणे	सदस्य
	प्रा. भाग्यश्री भलवतकर	सदस्य
	प्रा. एस. डी. महाजन	सदस्य
	प्रा. प्रसाद देसाई	सदस्य

प्रा. श्रध्दा पाटील	सदस्य
प्रा. अविनाश काटे	सदस्य
प्रा. सागर बडगे	सदस्य
प्रा. डॉ. सौ. नूतन राठोड	सदस्य
प्रा. आर. आर. अत्तरदे	सदस्य
प्रा. के. जी. सपकाळे	सदस्य
सौ. अंजली हांडे	सदस्य
प्रा. हेमंत पाटील	सदस्य
प्रा. पंकज कासार	सदस्य
प्रा. भिरूड जे. डी.	सदस्य
प्रा. श्रेया सरकार	सदस्य
७ मागासवर्गीय सहाय्यक समिती व शिष्यवृत्ती सल्लागार समिती	
प्रा. लक्ष्मण वाघ	चेअरमन
प्रा. एन. एस. बोरसे	सदस्य
प्रा. जे. व्ही. पाडवी	सदस्य
प्रा. के. के. वळवी	सदस्य
प्रा. वाय. बी. मोरे	सदस्य
प्रा. दिलवरसिंग वसावे	सदस्य
प्रा. जे. जी. मगर	सदस्य
प्रा. राजीव पवार	सदस्य
प्रा. रोशनी पवार	सदस्य
प्रा. करूणा सपकाळे	सदस्य
८ व्यवसाय मार्गदर्शन समिती	
प्रा. पूजा पांडे	चेअरमन
प्रा. डॉ. केतन नारखेडे	सदस्य
प्रा. डॉ. अ. पी. सरोदे	सदस्य
प्रा. डॉ. पी. एम. कोठारी	सदस्य
प्रा. के. बी. महाजन	सदस्य
प्रा. डॉ. डी. टी. नेहेते	सदस्य
प्रा. अब्दूल कादीर आरसीवाला	सदस्य
प्रा. राजीव पवार	सदस्य
प्रा. योगेश बोरसे	सदस्य
प्रा. बाविस्कर पी. डी.	सदस्य
प्रा. नेमाडे व्ही. पी.	सदस्य

९ स्टाफ अॅकेडमी	
प्रा. एस. बी. हिंगोणेकर	चेअरमन
डॉ. सौ. यु. जे. नेहेते	सदस्य
प्रा. डॉ. के. जी. खडसे	सदस्य
प्रा. डॉ. सौ. एस. एम. नेमाडे	सदस्य
प्रा. आर. एम. राठोड	सदस्य
प्रा. विजय लोहार	सदस्य
प्रा. दिलवरसिंग वसावे	सदस्य
प्रा. प्रसाद देसाई	सदस्य
प्रा. जैन रिना	सदस्य
प्रा. अश्विनी सोनवणे	सदस्य
१० विद्यार्थी तक्रार निवारण समिती	
प्रा. आर. आर. अत्तरदे	चेअरमन
प्रा. डॉ. पी. एम. कोठारी	सदस्य
प्रा. एन. व्ही. भारंबे	सदस्य
डॉ. प्रज्ञा जंगले	सदस्य
डॉ. जयश्री महाजन	सदस्य
प्रा. डॉ. सी. पी. लभाणे	सदस्य
श्री. एस. व्ही. कंची (ग्रंथालय)	सदस्य
प्रा. एस. ओ. उबाळे (कनिष्ठ महा.)	सदस्य
श्री. व्ही. आर. खडसे	सदस्य
श्री. डी. बी. भोरटक्के	सदस्य
११ स्पर्धा परीक्षा समिती.	
प्रा. लिना ब-हाटे	चेअरमन
प्रा. राजीव पवार	सदस्य
प्रा. पी. एम. चव्हाण	सदस्य
प्रा. जे. एस. व्ही. आर. कृष्णप्रसाद	सदस्य
प्रा. लक्ष्मण वाघ	सदस्य
प्रा. आर. एम. राठोड	सदस्य
प्रा. योगेश बोरसे	सदस्य
प्रा. अमोल बावस्कर	सदस्य
प्रा. बी. एल. कांबळे	सदस्य
सौ. एम. एल. पाटील	सदस्य
प्रा. आर. बी. ठाकरे (कनिष्ठ)	सदस्य
प्रा. श्रध्दा जोशी (कनिष्ठ)	सदस्य

११	श्री शिक्षा समिती	
	हॉ. एम. एम. बडवे	चेअरमन
	प्रा. एस. एच. भिरूड	सदस्य
	हॉ. ओ. एच. महाजन	सदस्य
	हॉ. एस. डी. जोशी	सदस्य
	प्रा. जे. एम. अग्रवाल	सदस्य
	प्रा. रूपाली जैन	सदस्य
	प्रा. हॉ. सी. पी. लभाणे	सदस्य
	प्रा. सौ. आर. पी. बोंडे	सदस्य
	प्रा. मिता गुजराथी	सदस्य
	प्रा. हर्षला देशमुख	सदस्य
	सौ. साना मुश्ताक अलिझाड	सदस्य
	प्रा. पी. एम. जोशी	सदस्य
	प्रा. पल्लवी राणे	सदस्य
	प्रा. सुकेशिनी सोनवणे	सदस्य
	प्रा. अमोल बावस्कर	सदस्य
	श्रीक्षता समिती	
	प्रा. केसुर बी. एन.	चेअरमन
	प्रा. आर. आर. अत्तरदे	सदस्य
	हॉ. सी. पी. लभाणे	सदस्य
	प्रा. जयश्री महाजन	सदस्य
	प्रा. डॉ. आर. आर. भालसिंग	सदस्य
	प्रा. डॉ. सौ. यु. जे. नेहेते	सदस्य
	प्रा. एस. बी. हिंगोणेकर	सदस्य
	प्रा. एस. एच. बेलोरकर	सदस्य
	प्रा. विजय लोहार	सदस्य
	प्रा. योगेश बोरसे	सदस्य
	प्रा. कुणाल इंगळे	सदस्य
	प्रा. ललित शिंपी	सदस्य
	प्रा. योगेश नारखेडे	सदस्य
	प्रा. गुलाब तडवी	सदस्य
	प्रा. एस. एस. जाधव	सदस्य
	प्रा. देवानंद सोनार	सदस्य
	प्रा. दिपक चौधरी (कनिष्ठ महा.)	सदस्य
	प्रा. जयंत इंगळे (कनिष्ठ महा.)	सदस्य

	प्रा. प्रवीण महाजन (कनिष्ठ महा.)	सदस्य
	प्रा. रणजित पाटील (कनिष्ठ महा.)	सदस्य
	प्रा. प्रसाद देसाई (कनिष्ठ महा.)	सदस्य
१४	उजळणी वर्ग (Remedial Coaching)	
	प्रा. एस. डी. तायडे	चेअरमन
	प्रा. डी. एस. इंगळे	सदस्य
	प्रा. एस. एच. भिरूड	सदस्य
	प्रा. पी. एम. चव्हाण	सदस्य
	प्रा. आर. एम. राठोड	सदस्य
	प्रा. संगीता पाटील	सदस्य
	प्रा. क्षीरसागर अनिल	सदस्य
	प्रा. सागर बडगे	सदस्य
	प्रा. निलिमा पाटील	सदस्य
	प्रा. गणेश सुर्यवंशी	सदस्य
	प्रा. सुकेशिनी सोनवणे	सदस्य
१५	कमवा व शिका योजना	चेअरमन
	प्रा. सागर बडगे	सदस्य
	प्रा. जुगलकिशोर दुबे	सदस्य
	प्रा. एस. बी. हिंगोणेकर	सदस्य
	प्रा. सौ. आर. पी. बोंडे	सदस्य
	प्रा. जे. एम. अग्रवाल	सदस्य
	प्रा. एम. एन. लिधुरे	सदस्य
	प्रा. सौ. भाग्यश्री भलवतकर	सदस्य
	प्रा. एम. पी. राठोड	सदस्य
	प्रा. रोशनी पवार	सदस्य
	अॅड. पी. के. सावंत	सदस्य
	प्रा. व्ही. व्ही. बिन्हाडे	सदस्य
१६	सामान्य ज्ञान मार्गदर्शन	चेअरमन
	प्रा. के. एस. बोंडे	सदस्य
	प्रा. सौ. संगीता पाटील	सदस्य
	प्रा. सौ. एस. ए. चौधरी	सदस्य
	प्रा. डॉ. यु. जे. नेहेते	सदस्य
	प्रा. एच. बी. गाजरे	सदस्य
	प्रा. प्रदीप जोशी	सदस्य
	प्रा. हेमलता पाटील	सदस्य

प्रा. गायत्री खडके	सदस्य
प्रा. रूपाली चौधरी	सदस्य
प्रा. डी. पी. वाणी	सदस्य
प्रा. राजेश वाघुळदे	सदस्य
प्रा. संदीप वानखेडे (कनिष्ठ)	सदस्य
प्रा. प्रमोद भोई (कनिष्ठ)	सदस्य
१७ आंतरविद्याशाखीय संशोधन	
डॉ. गौरी राणे	चेअरमन
प्रा. डॉ. पी. एम. कोठारी	सदस्य
प्रा. डॉ. आर. आर. भालसिंग	सदस्य
प्रा. डॉ. जे. एन. चौधरी	सदस्य
प्रा. डॉ. एस. डी. जोशी	सदस्य
डॉ. के. बी. महाजन	सदस्य
डॉ. सौ. जयश्री महाजन	सदस्य
डॉ. जे. जी. मगर	सदस्य
डॉ. मनोज चोपडा	सदस्य
डॉ. केतन नारखेडे	सदस्य
डॉ. पाटील एन. डी.	सदस्य
डॉ. प्रिया कुलकर्णी	सदस्य
डॉ. एच. के. कौल	सदस्य
१८ ग्रंथालय समिती	
प्रा. वाय. ए. सैदाणे	चेअरमन
उपप्राचार्या डॉ. डी. एस. बेंडाळे	सदस्य
उपप्राचार्य एन. व्ही. भारंबे	सदस्य
डॉ. कल्पना नंदनवार	सदस्य
डॉ. सौ. प्रज्ञा जंगले	सदस्य
डॉ. सौ. जी. एम. राणे	सदस्य
डॉ. पी. एम. कोठारी	सदस्य
डॉ. आर. टी. महाजन	सदस्य
डॉ. ओ. एच. महाजन	सदस्य
प्रा. के. बी. महाजन	सदस्य
डॉ. ए. पी. सरोदे	सदस्य
डॉ. जे. एन. चौधरी	सदस्य
प्रा. सौ. जे. टी. महाजन	सदस्य
प्रा. एस. ओ. उभाळे (उपप्राचार्य, कनिष्ठ महा.)	सदस्य

प्रा. पी. डी. भोळे (कनिष्ठ महा.)	सदस्य
१९ गुणवत्ता मंडळ / ISO	
प्रा. पी. एम. चव्हाण	चेअरमन
डॉ. के. जी. खडसे	सदस्य
प्रा. के. बी. महाजन	सदस्य
डॉ. डी. टी. नेहेते	सदस्य
डॉ. पी. एम. कोठारी	सदस्य
प्रा. एस. एल. कुलकर्णी	सदस्य
प्रा. जे. एम. अग्रवाल	सदस्य
प्रा. आर. एस. भागडीकर	सदस्य
श्री. डी. बी. भोरटक्के	सदस्य
डॉ. पूजा पांडे	सदस्य
प्रा. सुरेखा पालवे	सदस्य
प्रा. अनिल क्षीरसागर	सदस्य
डॉ. नम्रता महाजन	सदस्य
प्रा. एस. ओ. उभाळे (उपप्राचार्य, कनिष्ठ महा.)	
२० यु.जी.सी. प्रकल्प समिती	
डॉ. के. पी. नारखेडे	चेअरमन
प्रा. एस. एन. भारंबे	सदस्य
डॉ. डी. एस. बेंडाळे	सदस्य
प्रा. जे एस व्ही. आर कृष्णप्रसाद	सदस्य
डॉ. आर. टी. महाजन	सदस्य
प्रा. डॉ. एस. डी. जोशी	सदस्य
प्रा. डॉ. केतन नारखेडे	सदस्य
प्रा. डॉ. के.पी. नंदनवार	सदस्य
डॉ. भूषण कविमंडन	
२१ पर्यावरण अभ्यास	
डॉ. जे. जी. मगर	चेअरमन
प्रा. सौ. एस. जे. चंद्रात्रे	सदस्य
प्रा. सौ. प्रज्ञा जंगले	सदस्य
डॉ. मनोज चोपडा	सदस्य
प्रा. गौरव काबरा	सदस्य
प्रा. सौ. एच. ए. कौल	सदस्य
डॉ. मारोती देशड्वीवार	सदस्य

श्री. सानाली गाजरे	सदस्य
श्री. शारिका कारडा	सदस्य
श्री. किष्ण पवार	सदस्य
श्री. चै. डी. नारखेडे (कनिष्ठ महा.)	सदस्य
श्री. प्रदीप वानखेडे (कनिष्ठ महा.)	सदस्य
विशाल कार्यक्रम	
श्री. मनोज महाजन	चेअरमन
श्री. सी. जयश्री महाजन	सदस्य
श्री. सी. यु. जे. नेहेते	सदस्य
श्री. एच. बी. गाजरे	सदस्य
श्री. डॉ. एम. एम. बडवे	सदस्य
श्री. प्रसाद देसाई	सदस्य
श्री. पी. एम. चव्हाण	सदस्य
श्री. रोशनी पवार	सदस्य
श्री. दिनानाथ वाणी	सदस्य
विद्यालयांना	
श्री. पी. लभाणे	चेअरमन
श्री. एन. व्ही. भारंबे	सदस्य
श्री. एम. एम. बडवे	सदस्य
श्री. व्ही. एस. झोपे	सदस्य
श्री. जयश्री महाजन	सदस्य
श्री. एन. लिधुरे	सदस्य
श्री. जे. व्ही. पाडवी	सदस्य
श्री. एम. एस. बोरसे	सदस्य
श्री. मनोज महाजन	सदस्य
श्री. एस. एच. भिरूड	सदस्य
श्री. जुगलकिशोर दुबे	सदस्य
विद्यार्थीमेलन समिती	
श्री. प्रसा जंगले	चेअरमन
श्री. व्ही. आर. खडसे	सदस्य
श्री. डॉ. सी. महाजन	सदस्य
श्री. वाय. ए. सैदाणे	सदस्य
श्री. सी. जे. नेहेते	सदस्य
श्री. एस. पी. पालवे	सदस्य
श्री. डॉ. सी. जयश्री महाजन	सदस्य
श्री. ए. जे. चौधरी	सदस्य

प्रा. बी. एन. केसूर	सदस्य
डॉ. एल.पी. वाघ	सदस्य
प्रा. विजय लोहार	सदस्य
प्रा. कुणाल इंगळे	सदस्य
प्रा. एन. एस. ब-हाटे	सदस्य
२५ डिजिटल कॉलेज समन्वय समिती	
प्रा. व्ही. एस. कांची	चेअरमन
डॉ. पी. एम. कोठारी	सदस्य
प्रा. आर. एस. भागडीकर	सदस्य
डॉ. के. बी. महाजन	सदस्य
प्रा. सौ. एच. एच. पाटील	सदस्य
प्रा. डॉ. अ. पी. सरोदे	सदस्य
प्रा. पी. एम. चव्हाण	सदस्य
प्रा. राजीव पवार	सदस्य
श्री.डी. बी. भोरटक्के	सदस्य
श्री. आर. व्ही. बागूल	सदस्य
२६ शिष्यवृत्ती समिती	
प्रा. एन. एस. बोरसे	चेअरमन
प्रा. एम. पी. राठोड	सदस्य
प्रा. वाय. ए. सैदाणे	सदस्य
प्रा. जे. जी. मगर	सदस्य
प्रा. बी. एल. कांबळे	सदस्य
प्रा. एस. बी. हिंगोणेकर	सदस्य
प्रा. जे. व्ही. पाडवी	सदस्य
प्रा. रोशनी पवार	सदस्य
प्रा. दिलवरसींग वसावे	सदस्य
प्रा. सौ. नूतन राठोड	सदस्य
प्रा. योगेश मोरे	सदस्य
प्रा. एस. एस. खिराडे	सदस्य
२७ पुस्तक पेढी	
डॉ. सी. जयश्री महाजन	चेअरमन
प्रा. वाय. बी. मोरे	सदस्य
प्रा. सागर बडगे	सदस्य
प्रा. राजीव पवार	सदस्य
प्रा. रोशनी पवार	सदस्य
डॉ. जुगलकिशोर दुबे	सदस्य

प्रा. दिलवरसिंग वसावे	सदस्य
प्रा. आर. बी. ठाकरे	सदस्य
२८ महिला अत्याचार प्रतिबंधक समिती	
डॉ. सौ. प्रज्ञा जंगले	चेअरमन
डॉ. सौ. जयश्री महाजन	सदस्य
डॉ. सौ. देवयानी बेंडाळे	सदस्य

डॉ. सौ. गौरी राणे	सदस्य
डॉ. कल्पना नंदनवार	सदस्य
डॉ. सी. पी. लभाणे	सदस्य
डॉ. सौ. ज्योत्सना बन्हाटे	सदस्य
अॅड. ज्योती भोळे	सदस्य

शैक्षणिक वर्ष २०१४-१५ साठी गठीत केलेल्या विविध समित्या (कनिष्ठ महाविद्यालय)

१	युवती सभा	
	प्रा. करुणा सपकाळे	अध्यक्ष
	प्रा. मिनल पाटील	सदस्य
	प्रा. स्वाती बन्हाटे	सदस्य
	प्रा. ज्योती चौधरी	सदस्य
	प्रा. श्रध्दा पाटील	सदस्य
	प्रा. गौरी अत्तरदे	सदस्य
	प्रा. रुपम निळे	सदस्य
	प्रा. अर्चना जाधव	सदस्य
२	प्राध्यापक प्रबोधिनी	
	प्रा. शोभना कावळे	अध्यक्ष
	प्रा. व्ही ए वैदकर	सदस्य
	प्रा. डी टी पावरा	सदस्य
	प्रा. श्रध्दा पाटील	सदस्य
	प्रा. धनश्री पाटील	सदस्य
	प्रा. स्वाती बन्हाटे	सदस्य
	प्रा. छाया पाटील	सदस्य
	प्रा. एस के वानखेडे	सदस्य
	प्रा. आर एस पाटील	सदस्य
	प्रा. स्वप्ना पाटील	सदस्य
	प्रा. विनोद पावरा	सदस्य
३	विज्ञान मंडळ	
	प्रा. आर बी ठाकरे	अध्यक्ष
	प्रा. एम बी राठोड	सदस्य
	प्रा. जी एम वंजारी	सदस्य
	प्रा. स्वप्ना पाटील	सदस्य
	प्रा. वीणा भोळे	सदस्य
	प्रा. आर एन निकुंभ	सदस्य

	प्रा. राजश्री महाजन	सदस्य
	प्रा. किरण महाजन	सदस्य
	प्रा. जे पी इंगळे	सदस्य
४	विज्ञान मंच	
	प्रा. सौ. छाया चौधरी	अध्यक्ष
	प्रा. वर्षा पाटील	सदस्य
	प्रा. प्रज्ञा पाटील	सदस्य
	प्रा. शितल काळे	सदस्य
	प्रा. मिनल मुजांनी	सदस्य
	प्रा. डी. ए. महाजन	सदस्य
	प्रा. हेमंत पिंपळे	सदस्य
	प्रा. शिल्पा फिरके	सदस्य
	प्रा. उमेश पाटील	सदस्य
	प्रा. गुणवंत वंजारी	सदस्य
५	कला मंडळ	
	प्रा. आर बी चौधरी	अध्यक्ष
	प्रा. जे पी सूर्यवंशी	सदस्य
	प्रा. सौ. एल वाय वाणी	सदस्य
	प्रा. ए एस इंगळे	सदस्य
	प्रा. सौ. रुपम निळे	सदस्य
	प्रा. श्रध्दा जोशी	सदस्य
	प्रा. उमेश ठाकरे	सदस्य
६	वाणिज्य मंडळ	
	प्रा. प्रसाद देसाई	अध्यक्ष
	प्रा. संतम्मा वर्गीस	सदस्य
	प्रा. अर्चना जाधव	सदस्य
	प्रा. गौरी अत्तरदे	सदस्य
	प्रा. दिपक चौधरी	सदस्य

प्रा. ललीथा इलांको	सदस्य
प्रा. पी. पी. महाजन	सदस्य
पर्यवेक्षक तक्ता व बैठक व्यवस्था समिती	
प्रा. लिना भारंबे	अध्यक्ष
प्रा.एम बी राठोड	सदस्य
प्रा. मिनल पाटील	सदस्य
प्रा. जी एस सोनवणे	सदस्य
प्रा.प्रसाद देसाई	सदस्य
प्रा.पी एस भोई	सदस्य
प्रा. राजेश साळुंखे	सदस्य

९)	पुस्तक पेढी	
	प्रा.पी. पी. महाजन	वाणिज्य
	प्रा.आर.बी.ठाकरे	विज्ञान
	प्रा.अ. बी मेटे	कला
१०)	परीक्षा समिती	
	प्रा.एस.एस. खिराडे	अध्यक्ष
	प्रा.पी.डी. भोळे	सदस्य
	प्रा.शिल्पा सरोदे	सदस्य
	प्रा.एस सी चौधरी	सदस्य

विभागीय अहवाल

मराठी विभाग

प्रा. चारूता गोखले
विभाग प्रमुख

* दि. ३० जुलै २०१४ रोजी विद्यार्थ्यांच्या स्वरचित कवितांवर आधारित 'श्रावणसरी' या काव्य मैफिलीचे आयोजन या कार्यक्रमात एकूण २५ विद्यार्थ्यांनी आपल्या स्व-रचित कवितांचे वाचन केले. कार्यक्रमाला प्रमुख अतिथी म्हणून अनुवादक, कवी श्री. अशोक जोशी, उपस्थित होते.

* १८ सप्टेंबर २०१४ रोजी महाराष्ट्रातील प्रसिध्द साधना साहित्यिकाचे संपादक श्री. विनोद शिरसाठ, पुणे यांचे आचारमार्गदर्शक आणि लेखन या विषयावरील व्याख्यान झाले.

* अण्णासाहेब बेंडाळे, प्रतिष्ठान के.सी.ई. सोसायटीचे विद्येवता संशोधन व प्रशिक्षण केंद्र व मराठी विभागाच्या कक्षांमध्ये शांतेय व महाविद्यालयात विद्यार्थी संस्कारक्षम व्हावेत या हेतूने मनाच्या श्लोकांवर आधारित परीक्षा शिक्षकांसाठी एकदिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते.

* दि. २९ नोव्हेंबर २०१४ रोजी कार्यशाळा घेण्यात आली या कार्यशाळेत संतसाहित्याच्या अभ्यासिका प्रा. रोहिणी अग्निहोत्री यांनी मार्गदर्शन केले शालेय विद्यार्थ्यांसाठी मनाचे श्लोक परीक्षा शनिवार दि. २० डिसेंबर २०१४ रोजी घेण्यात आली. या परीक्षेत जळगाव शहरातील व जिल्ह्यातील १८०० विद्यार्थी सहभागी झाले होते.

* दि. ६ जानेवारी २०१५ रोजी महाविद्यालयीन गटाची मनाचे श्लोक परीक्षा घेण्यात आल्या. या परीक्षेत विविध महाविद्यालयातील ३०० विद्यार्थी सहभागी झाले होते.

* ह्या परीक्षेत सौ. आशा प्रभाकर नेवे आणि कु. वर्षा उपाध्ये ह्यांना अनुक्रमे प्रथम (रु. २०००) व द्वितीय (रु. १५००) पारितोषिक मिळाले.

* दि. २७ फेब्रुवारी २०१५ रोजी मराठी राजभाषा दिनाच्या निमित्ताने ज्ञानपीठ पुरस्कार प्राप्त साहित्यिक,

कवी कुसुमाग्रज, भालचंद्र नेमाडे यांच्या ग्रंथांची दिंडी काढण्यात आली. या ग्रंथदिंडीचे पूजन प्रभारी प्राचार्य डॉ. पी. आर. चौधरी व कलाशाखेचे उपप्राचार्य प्रा. एन. व्ही. भारंबे यांच्या हस्ते करण्यात आले. यावेळी विविध शाळांचे मुख्याध्यापक, प्राध्यापक, विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. ३५० विद्यार्थी या ग्रंथदिंडीत, सहभागी झाले होते. ही दिंडी प्रभात कॉलनी मार्गे काव्यरत्नावली चौकापर्यंत काढण्यात आली. दिंडीमध्ये महाविद्यालयातील विद्यार्थी विठ्ठल- रूक्मिणी, संत तुकाराम, संत ज्ञानेश्वर, संत नामदेव, झाशीची राणी, बहिणाबाई, कान्होपात्रा, मुक्ताबाई, अशा विविध

संतांच्या वेशभूषेत, सहभागी झाले होते.

* काव्यरत्नावली चौकात- मराठी राजभाषादिनाचा निमित्ताने सांस्कृतिक कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. या कार्यक्रमासाठी केसीई शिक्षणशाखेचे महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. अशोक राणे उपस्थित होते. यावेळी महाविद्यालयीन व शालेय विद्यार्थ्यांनी कुसुमाग्रज, शांता शेळके, सुरेश भट यांच्या कविता व गीतांवरील नृत्यविष्कारांचे सादरीकरण केले. मोठ्या संख्येने विद्यार्थी व साहित्य प्रेमी या कार्यक्रमास उपस्थित होते.

हिंदी विभाग

प्रा. डॉ. सुरेश तायड
विभाग प्रमुख

हिंदी विभागात सतत विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासास पुरक कार्यक्रमांचे आयोजन केले जाते. केवळ अध्ययन-अध्यापनापुरते कार्य मर्यादित न ठेवता विद्यार्थी केंद्रीत कार्यक्रमांचे आयोजन करून विद्यार्थ्यांचा व्यक्तिमत्व विकास व रोजगाराभिमुख प्रयत्नाला प्राधान्य दिले जाते. शैक्षणिक वर्ष २०१४-१५ मध्येही विभागातर्फे विविध कार्यक्रमांचे यशस्वी आयोजन करण्यात आले.

विद्यार्थींचे संपूर्ण कार्यक्रमाचे आयोजन करतात व प्रत्येक लेखकाशी प्रश्न उत्तरांच्या माध्यमातून संवाद साधतात. यावर्षी गांधीवादी उपन्यासकार व भाषातज्ज्ञ डॉ. तेजपाल चौधरी यांची भेट व मुलाखतीच्या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. दि. १७ सप्टेंबर २०१४ रोजी हा कार्यक्रम घेण्यात आला.

* प्रेमचंद जयंती - या प्रसंगी विद्यार्थ्यांनी प्रेमचंद यांच्या जीवन व साहित्यावर प्रकाश टाकला.

* हिंदी सप्ताह - या वर्षी सप्ताहाचे आयोजन १६ सप्टेंबर २०१४ ते २१ सप्टेंबर २०१४ या कालावधीत करण्यात आले. सप्ताहाचे उद्घाटन-कला शाखेच्या समन्वयक डॉ. प्रज्ञा जंगले यांच्या शुभ हस्ते करण्यात आले. अध्यक्षस्थानी विभाग प्रमुख डॉ. सुरेश तायड होते. विद्यार्थ्यांनी राष्ट्रभाषा हिंदीच्या विविध पैलूंवर प्रकाश टाकला.

* प्रश्नमंजुषा - हिंदी साहित्य, काव्यशास्त्र

* स्वागत समारंभ - विभागाची प्रदीर्घ परंपरा आहे की एम. ए. द्वितीय वर्षाचे विद्यार्थी एम.ए. प्रथम वर्षाच्या नवीन प्रवेशित विद्यार्थ्यांचे तसेच तृतीय वर्ष कला वर्गाचे विद्यार्थी द्वितीय वर्ष कला वर्गाच्या विद्यार्थ्यांचे स्वागत करतात या वर्षीही स्वागताचा कार्यक्रम २० ऑगस्ट २०१४ रोजी पार पाडला.

* लेखकाची भेट - दरवर्षी एका लेखकाची भेट व मुलाखतीच्या कार्यक्रमाचे आयोजन केले जाते.

प्रकाशावर आधारित प्रश्नांवर प्रश्नमंजूषा कार्यक्रम घेतला. कौन बनेगा ज्ञान पती या नावाने हा वेगवेगळ्या कसोट्या घेऊन आठ निवडले त्यापैकी 'कबीर' गटाने प्रथम क्रमांक पटकावला.

शिक्षिता वाचन - विभागातील विद्यार्थ्यांनी स्वरचित वक्तृत्वाचे वाचन केले.

गोष्टा प्रदर्शन - विद्यार्थ्यांनी व शिक्षकांनी मिळून पुरस्कृत साहित्यिक व इतर प्रसिध्द साहित्याच्या जीवना व साहित्यावर प्रकाश टाकणारे कर्तव्य प्रदर्शन भरविले.

समारोप - समारोप समारंभासाठी धुळे येथील गांधी केंद्राचे प्रमुख व हिंदी अध्ययन मंडळाचे सदस्य व डॉ. व्हा. डोढरे यांना निमंत्रित केले होते. त्यांनी मार्गदर्शन केले. विश्व पटल पर हिंदी हा विषय होता. अध्यक्षस्थानी विभाग प्रमुख श. श. ताडडे होते.

विश्व हिंदी दिवस - विश्व हिंदी दिनानिमित्ताने विद्यार्थ्यांनी लिहिलेल्या शोध निबंधांचे वाचन करण्यात आले. विद्यार्थ्यांनी आदिवासी, दलित नारी विमर्ष वर प्रकाश पुर दिला होता. दि. १० जानेवारी २०१५ केंद्रीय निर्देशालय नवी दिल्ली पुरस्कृत व उ.म.वि. विभागात नवलेखक कार्यशाळेत विभागातील ३ विद्यार्थी सहभागी झाले.

उ. म. वि. जळगावच्या भाषा विभागाने हिंदी दिना निमित्त शोध निबंध वाचन स्पर्धेचे आयोजन केले होते. कु. शुभांगी भावसार या विद्यार्थ्यांनीला द्वितीय क्रमांक मिळाला. तर प्रा. विजय

लोहार यांना प्राध्यापक गटा मधून प्रथम क्रमांक प्राप्त झाला.

* डॉ. नैमिश राय यांचे व्याख्यान - नवी दिल्ली येथील सुप्रसिध्द दलित साहित्यिक डॉ. नैमिश राय यांच्या व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले. त्यांचे सोबतच राजस्थान येथील सुखडिया विद्यापीठ उदयपूर येथील डॉ. नवीन नंदवाना यांचे ही भाषण आयोजित करण्यात आले. होते. दि. २५ सप्टेंबर २०१४ रोजी हा कार्यक्रम घेण्यात आला.

* छात्र शोध प्रकल्प - विभागात दर वर्षी शिक्षक विद्यार्थ्यांकडून हा शोध प्रकल्प तयार करून घेतला जातो. यामुळे भविष्यात विद्यार्थ्यांना साहित्याची व संशोधनाची गोडी लागते. या वर्षी दलित साहित्य : विविध आयाम हा विषय निवडून दलित उपन्यास, दलित कहानी, दलित नाटक, दलित आत्मकथा, मराठीतून हिंदीत भाषांतरित झालेले साहित्य तसेच दलित साहित्य, स्वरूप, परिभाषा, प्रेरणा, परंपरा हे उपविषय निवडले व विद्यार्थ्यांनी हस्तलिखित तयार केले.

* इतर - १) एप्रिल २०१४ मध्ये पार पडलेल्या विद्यापीठाच्या गुणवत्ता यादीत दोन विद्यार्थी चमकले कु.दर्शना कोळी व श्याम पाटील यांनी द्वितीय क्रमांक पटकावला. २) दोन माजी विद्यार्थी नेट / सेट उत्तीर्ण झाले. ३) मीना साळुंखे, अविनाश महाजन आणि रिता शर्मा हे माजी विद्यार्थी पी. एच.डी. पदवी मिळविण्यात यशस्वी झाले. ४) विभागातील चार विद्यार्थी माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळेत रुजू झाले. ५) काही विद्यार्थी शासकीय नोकरी, पोलिस खाते, मुंबई महापालिका, संरक्षण विभागात नोकरीत रुजू झाले.

राष्ट्रीय चर्चासत्र हिंदी विभाग अहवाल

प्रा. डॉ. सुरेश ताय
विभाग प्रमुख

स्नातक तथा स्नातकोत्तर हिंदी विभाग निरंतर विद्यार्थी केंद्रीत आणि समाजोपयोगी कार्यक्रमांचे आयोजन करत असतो. प्रारंभापासूनच उत्तरोत्तर कार्यक्रमांचे आयोजन करणे हे हिंदी विभागाचे वैशिष्ट्य आहे. चर्चासत्र कार्यशाळा, हास्य काव्यमैफिल, काव्य मैफिल, विद्वान वक्त्यांची भाषण साहित्यिकांना पाचारण करून विद्यार्थ्यांशी प्रत्यक्ष गप्पा, सत्कार, पुस्तक प्रकाशन, हिंदी दिनाच्या निमित्तानं काव्य, सामान्यज्ञान निबंध, वक्तृत्व इ. स्पर्धांचे आयोजन करणे, गझल गायन, हिंदी गायन, विश्व हिंदी दिवस साजरा करणे इ. कार्यक्रम सतत आयोजित केले जातात.

शै. वर्ष २०१४ - १५ हे विभागासाठी विशेष ठरले. ६-७ फेब्रुवारी २०१५ रोजी विभागाच्या वतीने दोन दिवसाच्या राष्ट्रीय चर्चासत्राचे यशस्वी आयोजन करण्यात आले. महाराष्ट्र राज्य हिंदी साहित्य अकादमी मुंबई च्या आर्थिक सहयोगातून "अनुवाद : वर्तमान परिप्रेक्ष्य मे" या विषयावर हे चर्चासत्र संपन्न झाले.

द्विदिवसीय राष्ट्रीय चर्चा सत्राचे उद्घाटन दि. ६ फेब्रु. २०१५ रोजी सकाळी ठिक १०.०० वा. जुन्या सभागारात दीप प्रज्वलनाने झाले. उद्घाटन समारंभाचे अध्यक्ष वरिष्ठ पत्रकार व के. सी. ई. सोसायटीचे सन्माननीय सदस्य मा. विद्याधरजी पानट हे होते तर उद्घाटन महाराष्ट्र राज्य हिंदी साहित्य अकादमीचे कार्याध्यक्ष मा. डॉ. दामोदरजी खडसे यांच्या शुभहस्ते झाले. बीजभाषण पुणे विद्यापीठाच्या हिंदी विभागाचे सेवानिवृत्त प्राध्यापक डॉ. गजानन चव्हाण यांनी केले. प्रास्ताविक व आभार हिंदी विभाग प्रमुख डॉ. सुरेश तायडे यांनी तर सूत्रसंचालन प्रा. विजय लोहार यांनी केले. कार्यक्रमास विभागातील

सर्व सेवा निवृत्त प्राध्यापक महाविद्यालयाचे प्राध्यापक, विद्यार्थी, शहरातील हिंदी प्रेमी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. या वेळी सर्व मान्यवरांची सभ्यतेने भाषणे झाली. चर्चासत्राचे प्रथम सत्र लगेचच ठिकाणी सुरु झाले. सत्राचा विषय होता.

* "अनुवाद : प्रक्रिया और स्वरूप" (सैध्दांतिक या सत्राचे अध्यक्ष होते डॉ. तेजपाल चौधरी आणि प्रवर्तक होते. डॉ. चंद्रदेव कवडे (औरंगाबाद) संचालन व आभार प्रदर्शन प्रा. मनोज महाजन यांनी केले.

* द्वितीय सत्राचा विषय होता "साहित्येतर अनुवाद और रोजगार की संभावनाएँ।" अध्यक्ष म्हणून डॉ. एन. भालेराव (सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे) विषय प्रवर्तक डॉ. सुनील देवधर (कार्यक्रमाधिकारी, पुणे आकाशवाणी) संचालन व आभार प्रदर्शन डॉ. रेखा गाजरे (भुसावळ) यांनी केले.

* दि. ७ फेब्रुवारी २०१५ रोजी तृतीय सत्र १०.०० वा. सुरु झाले या सत्राचा विषय "साहित्यानुवाद" अध्यक्ष होते डॉ. मधु खराटे (भुसावळ) विषय प्रवर्तक - डॉ. गजानन चव्हाण (पुणे) हे होते.

* चतुर्थ सत्राचा विषय होता "विश्वशांति और अनुवाद" का योगदान अध्यक्ष होते अहमदाबादचे प्रसिध्द साहित्यिक डॉ. मनसुखभाई सल्ल तर प्रवर्तक गांधीवादी विचारवंत डॉ. विश्वास (शहादा) होते.

भोजनानंतर लगेचच चर्चासत्राचा समारोप पार पडला. समारोप समारंभास अध्यक्ष डॉ. चौधरी पुणे महाविद्यालयाचे प्र. प्राचार्य डॉ. पी. आर. मुंबई येथील वरिष्ठ साहित्यिक व सुप्रसिध्द अनुवादक

मंथार होते. मंचावर डॉ. तेजपाल चौधरी, डॉ. शंकर
 डॉ. दामोदर खडसे व प्रमुख पाहुणे म्हणून दै.
 संपादक विशाल चढ्ढा होते. द्विदिवसीय राष्ट्रीय
 अभ्यास पूर्ण दर्जेदार अशा निवडक २९ शोध
 वाचन झाले. चर्चासत्रात ८० प्राध्यापक पूर्ण
 उपस्थित होते. २२ संशोधन करणारे शोध कर्ता
 विद्यार्थी हजर होते.
 चर्चा सत्राचे वैशिष्ट्य म्हणजे संकलित शोध
 आय. एस. बी. एन. क्रमांक असलेले पुस्तक
 करण्यात आले. त्यासाठी मुद्रितशोधन व
 अनमोल मार्गदर्शन लाभले ते प्रा. ए. बी.
 डॉ. तेजपाल चौधरी सरांचे अर्थव प्रकाशन
 यांनी पुस्तक वेळेत व उत्तम सजावटीने
 उपलब्ध करून दिले ह्या कार्यक्रमासाठी के. सी.
 सभायटीचे सन्माननीय अध्यक्ष यांचे अनमोल
 लाभले. तसेच संपूर्ण सन्माननीय समस्यांचे

मार्गदर्शन व सहकार्य होतेच म्हणून कार्यक्रम यशस्वीपणे
 पार पाडला. माजी प्राचार्य अनिल राव यांचे प्रारंभ
 पासूनच मार्गदर्शन होते व प्र. प्राचार्य डॉ. पी. आर. चौधरी
 जर सतत आमचे पाठीशी उभे होते. विभागातील सर्व सेवा
 निवृत्त प्राध्यापकांचे अनमोल मार्गदर्शन व सहकार्य
 लाभले. सर्व समिती प्रमुख, समिती सदस्य, शिक्षक,
 शिक्षकेतर कर्मचारी या सर्वांच्या सोबतच विभागातील
 शिक्षक व विद्यार्थ्यांचे सहकार्य, प्रयत्न व परिश्रम यामुळे
 कार्यक्रम यशस्वी झाला.

दि. ६ फेब्रु. २०१५ रोजी सायंकाळी ७ वा. जुन्या
 सभागारात कर्णमधुर अशा गझल गायनाचे आयोजन
 करण्यात आले होते. गझल गायनासाठी भुसावळ येथील
 गझल गायक डॉ. रघुनाथ कश्यप यांना प्राचारण करण्यात
 आले होते. त्यांनी वेगवेगळ्या शायरांच्या व गायकांच्या
 गझली सादर करून सर्वांना मंत्रमुग्ध केले.

संस्कृत विभाग

प्रा. भाग्यश्री भलवतकर
 विभाग प्रमुख

आणि प. न. लुंकड कन्या शाळेला उत्तेजनार्थ पारितोषिक
 मिळाले. विभागातील विद्यार्थ्यांसाठीही विविध स्पर्धांचे
 आयोजन करण्यात आले होते. त्यात सुभाषित पठण,
 निबंध लेखन, शोधनिबंध/ स्पर्धा, स्तोत्र पठण, प्रश्न
 मंजुषा, गीतगायन, इ. स्पर्धांमध्ये कनि व वरिष्ठ
 महाविद्यालयाचा विद्यार्थी उत्कृष्ट सहगाम होता. संस्कृत
 दिनाच्या निमित्ताने पुणे विद्यापीठातील डॉ. निर्मला
 कुळकर्णी यांचे वेदातील संशोधनाची क्षितीजे' या
 विषयावर व्याख्यान झाले. वेदामध्ये आजपर्यंत संपूर्ण
 विश्वात कसे संशोधन झाले या विषयी त्यांनी या भाषणात
 आढावा घेतला.

दि. ७/८/२०१४ ते १३/८/२०१४ यादरम्यान
 साप्ताहाचे आयोजन करण्यात आले होते.
 या साप्ताहांतर्गत विद्यार्थ्यांच्या विविध कला-
 वाव मिळावा म्हणून विविध स्पर्धांचे आयोजन
 करण्यात आले होते.
 राष्ट्रीय स्तोत्रपठण स्पर्धा - या स्पर्धेत जळगांव
 २० शाळांनी सहभाग घेतला होता.
 अथर्वशीर्ष, गीतेचा १५ वा अध्याय,
 ठेवण्यात आला होता. या स्पर्धेठी उत्कृष्ट
 शाळेनी नोंदविला भुसावळच्या महाराणा प्रताप
 संघाला पलोड पब्लिक स्कुल तृतीय,

नवोदित विद्यार्थ्यांना संशोधनामध्ये गोडी निर्माण व्हावी या उद्देशाने बर्डिंग रिसर्च स्कीम या अंतर्गत संस्कृत विभागातील पदव्युत्तर विभागातून १ व तीन पदवी विभागातून एक असे संघ सहभागी होते. मानव संसाधन विकास आणि अभिजात संस्कृत साहित्य' याविषयाव एक भाग श्रेया रसे आणि टी. वाय. बीएची अनुश्री दिक्षित यांनी हा प्रकल्प पूर्ण केला. व संस्कृत साहित्यातील मनोरंजन' या विषयावर कोमळ खांडे व प्रियंका वाणी या एस. वाय. बी.ए. च्या विद्यार्थ्यांनी प्रकल्प केला आणि प्राचीन व आधुनिक काळातील अभियांत्रिकी व प्रौद्योगिक या विषयावर योगिता भरोड व रेणुका रत्नपारखी या टी. वाय. बी. ए. च्या विद्यार्थ्यांनी प्रकल्प सादर केला या सर्व विद्यार्थ्यांना प्रा. भाग्यश्री भलवतकर यांचे मार्गदर्शन लाभले.

विभागांतर्गत विविध उपक्रमांमध्ये भारतीय संस्कृती विद्यार्थ्यांना समजावी या दृष्टीने लोकमान्य टिळक महाविद्यालय वणी जि. यवतमाळ येथील डॉ. स्वानंद पुंड यांचे 'भारतीय संस्कृती आणि पर्यावरण या विषयावर व्याख्यान झाले. हे व्याख्यान संस्कृत, भुगोल विभाग व विविधता संशोधन केंद्र व प्रशिक्षण केंद्र यांच्या संयुक्त विद्यमाने घेण्यात आले.

विभागाचा प्रतिवर्षी निकाल गुणवत्तापूर्ण असतो. शै. वर्ष २०१४-२०१५ या वर्षात एम. ए. संस्कृत या वर्षात विद्यापीठातून तीन विद्यार्थी गुणवत्ता यादीत झळकले कु. जोशी वृशाली रमेश ही मानकरी ठरली तर कु. कोमल पदकाची शरद चव्हान विद्यापीठातून द्वितीय व कु. दिपाली प्रभाकर पवार तृतीय आली आहे.

तर संपूर्ण निकाल ८८% लागला. तर पदवी विभागातून निकाल १००% लागला असून संस्कृत विभागातून दिग्रसकर प्राजक्ता पद्माकर विद्यापीठातून तिसरा महाविद्यालयातून प्रथम आली.

संस्कृत विभागातील शिक्षकांनी देखील उत्तराखंड परिसंस्थान सहभाग घेतला. उत्तराखंड विश्वविद्यालयाद्वारा आयोजित देहरादून येथे दि. ३० सप्टेंबर २०१४ रोजी झालेल्या आंतरराष्ट्रीय परिषदेमध्ये प्रा. भाग्यश्री भलवतकर यांनी 'वैदिक और सूर्य देवता' या विषयावर शोधनिबंध सादर केला. मु. जे. महाविद्यालय येथे राष्ट्रीय द्वि दिवसीय हिन्दी मध्ये वाल्मीकि रामायण मे अनुदित तुळसी रामचरित मानस' या विषयावर शोधपत्र निबंध केला. समर्पण या (ISBN -978-81-910324- या मासिकातून संस्कृत भाषानुरागी छत्रपति महाराज: हा शोधनिबंध लेक प्रकाशित झाला. मदांकिनी' या आकाशवाणी जळगांव केंद्रावरून होणाऱ्या कार्यक्रमातून वेदातील विज्ञान - भाग १ भारतीय रंगभूमी, आणि मृगपक्षीशास्त्र याविषयावर झालीत.

संस्कृत विषयामध्ये विद्यार्थ्यांना मिळावे म्हणून प्रा. टाकळकर यांनी त्यांचे गुरुकविश्वर महाराज यांच्या स्मरणार्थ संस्कृत ए. ला प्रथम व द्वितीय येणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी ठेवले. रु. १ लाख देणगीतून येणाऱ्या बक्षीसे देण्यात येणार आहेत.

शैक्षणिक वर्ष २०१४-१५ मधील विविध उपक्रम

• दि. १८ जुलै २०१४ रोजी बुलढाणा अर्बन कॉ.ओ. बँक आयोजित स्व. राजेश खन्ना यांच्या स्मृतिप्रित्यर्थ फिल्मि गीतगायन राज्यस्तरीय स्पर्धेत तेजस नाईक, चिनार चौधरी, स्नेहल कुलकर्णी, गोपाल ठाकरे या विद्यार्थ्यांची अंतिम फेरी साठी निवड झाली. चिनार चौधरी, गोपाल ठाकरे यांना उत्तेजनार्थ पारितोषिक मिळाले.

• सुप्रसिध्द गीतकार ग.दि. माडगुळकर रचित सी. बा. दातार अनुवादित संस्कृत गीतांचा बहारदार कार्यक्रम स्वरदा संगीत विभागाच्या विद्यार्थी-विद्यार्थिनींनी दि. १४ ऑगस्ट २०१४ रोजी संस्कृत दिनाच्या निमित्ताने सादर केला.

• उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठाच्या रौप्य महोत्सवी वर्षानिमित्त मूळजी जेठा महाविद्यालयात दि. १५ ऑगस्ट २०१४ रोजी प्राचार्य, उपप्राचार्य आणि कला वाणिज्य शाखेच्या समन्वयिका यांच्या उपस्थितीत सांस्कृतिक आणि क्रीडा स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आले. स्पर्धेतील देश भक्तीपर गीत गायनाचा निकाल खालील प्रमाणे - विजेत्या स्पर्धकांची नावे - गायन स्पर्धा (एकल) व (समूहगीत)

१. स्नेहल कुलकर्णी - प्रथम(एकल), २. चिनार चौधरी - द्वितीय (एकल) ३. रोहिणी महाजन - तृतीय(एकल), ४. अनुजा अपस्तंभ, आयुषी परदेशी, योगिता अहिरे, चित्रा जगताप, कल्याणी कुलकर्णी, रेणुका रत्नपारखी - प्रथम (समूहगीत).

• दि. १७ ऑगस्ट २०१४ रोजी टिळक सभागृह, व. वा. वाचनालय, जळगाव येथे आयोजित दादर माटुंगा आंतर महाविद्यालयीन सुगम संगीत स्पर्धेत

महाविद्यालयातील संगीत विभागातील १० विद्यार्थी-विद्यार्थिनी सहभागी झाले. या स्पर्धेत आनंद मोरे, गोपाल ठाकरे, अनुजा अपस्तंभ या विद्यार्थ्यांची उपांत्य फेरीसाठी निवड झाली. मुंबई येथील अंतिम फेरीत गोपाल ठाकरे याने प्रथम उत्तेजनार्थ पारितोषिक मिळविले.

• सुरभी बहुदेशीय महिला मंडळ आणि गोदावरी करंडक या दोन्ही वेगवेगळ्या भावगीत स्पर्धेत विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. या स्पर्धेत आयुषी परदेशी हिला द्वितीय आणि रेणुका रत्नपारखी उत्तेजनार्थ तर गोदावरी कंडक भावगीत स्पर्धेत किशोर गटात अनुजा अपस्तंभ आणि प्रौढ गटात स्नेहल कुलकर्णी यांना प्रथम क्रमांकाचे पारितोषिक मिळाले.

• दि. २० सप्टेंबर २०१४ उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ विद्यार्थी कल्याण विभागातर्फे कै. ग. वी. अभ्यंकर नाट्यगीत आणि शांताबाई अभ्यंकर मराठी भावगीत स्पर्धेत स्नेहल कुलकर्णी हिला भावगीत कलाप्रकारात द्वितीय क्रमांकाचे पारितोषिक मिळाले.

• दि. १९ सप्टेंबर २०१४ रोजी संगीत विभागाच्या वतीने पं. वि. दि. पलुस्कर आणि पं. वि. ना. भातकरे यांच्या पुण्यतिथीच्या निमित्ताने समर्पण सोहळा संपन्न झाला. या कार्यक्रमात प्रा.सौ. विद्या ओक यांनी राग मल्हारने सुरुवात केली. त्यानंतर त्यांनी राग मारुविले गायला. कजरी, टप्पा, तराणा, झुला हे गीतप्रकार सादर केले. ऋतू वर्णन करणाऱ्या भक्ती गीताने मैफलीची सांगणारी झाली.

• दि. २४ सप्टेंबर २०१४ रोजी झालेल्या रेडिओ सिंगिंग सूपर सिंगर स्पर्धेत मनोज बोदडे याची उत्तम गायक म्हणून निवड झाली. त्याने गायलेल्या स्पर्धेतील गीतांचे प्रसारण संपूर्ण महाराष्ट्रात झाले.

अर्जिठा

• दि. ४ मार्च २०१५ रोजी खानदेश गॉट टलेंट या सभेत स्वरदा संगीत विभागातील विद्यार्थी गोपाल प्रल्हाद ठाकरे याला प्रथम क्रमांकाचे पारितोषिक मिळाले.

• स्वरदा संगीत विभागातील बी.ए. संगीत विषयाचे विद्यार्थी विद्यापीठात गुणवत्ता यादीत विशेष प्राविण्यासह झळकले. गुणवत्ता यादीत प्रथम रू- शेख अलीम अस्लम, द्वितीय - बडगुजर योगेश प्रकाश

• दि. १६ जानेवारी ते २० जानेवारी २०१५ या दरम्यान उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ व विद्यार्थी कल्याण विभागातर्फे घेण्यात येणाऱ्या युवारंग-२०१४ या महोत्सवात १२ विद्यार्थी-विद्यार्थिनी सहभागी झाले. विद्यार्थ्यांनी संगीताचे ९ कलाप्रकार अतिशय उत्कृष्ट पद्धतीने सादर केले आणि प्रथम, द्वितीय, आणि तृतीय क्रमांकाचे मानकरी ठरले.

अ.क्र.	कलाप्रकार	विद्यार्थ्यांचे नाव	पदक
१.	शास्त्रीय वादन (तबला)	राहुल कासार	सुवर्ण पदक
२.	लोकसंगीत	गोपाल ठाकरे	सुवर्ण पदक
		राहुल कासार	सुवर्ण पदक
		अंकित कासार	सुवर्ण पदक
		कृष्णा सोनवणे	सुवर्ण पदक
		प्रसाद गायकवाड	सुवर्ण पदक
		विशाल चौधरी	कांस्य पदक
३.	सुगम गायन	स्नेहल विजय कुलकर्णी	रजत पदक
४.	भारतीय समूह गायन	चित्रा जगदीश जगताप	रजत पदक
		योगिता संजय अहिरे	रजत पदक
		रोहिणी प्रकाश महाजन	रजत पदक
		पायाल राजेश टाक	रजत पदक
		प्रियंका भरत पाटील	रजत पदक
५.	शास्त्रीय गायन	गोपाल प्रल्हाद ठाकरे	रजत पदक

विविध विभागातील कार्यक्रमांमध्ये विद्यार्थ्यांचा सहभाग

• योगा विभागाच्या वार्षिक पारितोषिक वितरण सोहळ्यात संगीत विभागाच्या विद्यार्थिनींनी प्रार्थना आणि नृत्या सादर केली.

• दि. १४ ऑगस्ट २०१४ रोजी संस्कृत दिनानिमित्त स्वरदा संगीत विभागातील विद्यार्थी- विद्यार्थिनींनी गीतरामायणातील प्रसिद्ध गीते संस्कृत भाषेत सादर केली.

• हिंदी विभागाच्या (संगोष्ठी) राष्ट्रीय परिषदेच्या उद्घाटन प्रसंगी संगीत विभागाच्या विद्यार्थिनींनी स्वागत गीत आणि हिंदी गीत सादर केले.

• दि. २७ फेब्रुवारी २०१५ रोजी मराठी राजभाषा दिनानिमित्त मराठी विभाग आयोजित सांस्कृतिक कार्यक्रमात स्वरदा संगीत विभागातील विद्यार्थी- विद्यार्थिनींनी वैयक्तिक आणि समूहात मराठी भाषेचे गौरवगीत, अभिमानगीत, बाणवा ज्ञानेश्वरी अशी अनेक उत्कृष्ट गाणी सादर केली.

• गुरुवार दि. १६ ऑक्टोबर जळगाव आकाशवाणी केंद्राच्या ३८ व्या वर्धापन दिन आणि दि. २६ आणि २७ डिसेंबर दोन दिवसीय कान्ह ललित कला महोत्सव या दोन्ही कार्यक्रमात स्वरदा संगीत विभागाच्या विद्यार्थी- विद्यार्थिनींनी दिपस्तवन, गुरुवंदना आणि राग बागेश्रीमध्ये बंदिश, सरगमगीत, चतरंग, तराणा सादर केला

- मेलडी सुपरहिटस् ऑर्केस्ट्रा आयोजित जळगाव फेस्टीव्हल २०१४ प्रथम पारितोषिक - लावणी, द्वितीय पारितोषिक - नटरंग
- नॅशनल कॉन्फरन्स २०१५ उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ आयोजित नृत्यप्रकार - कोळी नृत्य
- युवारंग - युवा महोत्सव उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ स्तरीय नंदुरबार येथे आयोजित कार्यक्रम सादर केलेले नृत्य पारितोषिक पंथी नृत्य (कांस्य पदक)
- डान्स दिल से जळगाव येथील आयोजित कार्यक्रम नृत्यप्रकार - गोंधळ- पारितोषिक - उत्कृष्ट संघांचे पारितोषिक.
- युवा कलारंग सोहळा मू.जे.महाविद्यालयात आयोजित कार्यक्रम - सांस्कृतिक कार्यक्रम
- के.सी.ई.सोसायटीच्या वर्धापनदिनानिमित्त मातंगी वृध्दाश्रम येथे सांस्कृतिक कार्यक्रमाचे आयोजन - दि. १६-९-२०१४ क्षण तो आठवणीचा - आर्षी आजोबांसमवेत.
- के.सी.ई.सोसायटीच्या वर्धापनदिनानिमित्त प्रकृत विकास बालमंदिर येथे सांस्कृतिक कार्यक्रमाचे आयोजन दि.१६-९-२०१४ - क्षण तो आठवणीचा
- के.सी.ई.सोसायटी संचालित सर्व शाखांतल्या आयोजित - गरबा नृत्य स्पर्धा - २०१४

इव्हेंट मॅनेजमेंट विभाग

- निर्मात्य संकलन - मू. जे. महाविद्यालय, जळगाव व वोक्हार्ट हॉस्पिटल, नाशिक यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित निर्मात्य संकलन - २०१४
- श्री.घन:शाम जंगले यांच्या ६१ वा जन्मोत्सव सोहळा.
- हॅन्डमेड प्रॉडक्ट प्रदर्शन खान्देश सेन्ट्रल येथे आयोजित
- कोजागिरी पौर्णिमे निमित्त लॉयन्स क्लब येथे कार्यक्रम
- संगीत संध्या कार्यक्रम (मुंदडा हायस्कुल)
- मू.जे.महाविद्यालय, जळगाव व युवा विकास फाऊंडेशन यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित कार्यक्रम - फॅमिली अंताक्षरी
- युवक महोत्सव, नंदुरबार, युवारंग
- न्यू ईयर सेलिब्रेशन - दि मेमरेबल डे
- मू.जे.महाविद्यालय आयोजित संक्रांती कार्यक्रम - पतंग महोत्सव - २०१५
- मू.जे.महाविद्यालयाच्या इव्हेंट मॅनेजमेंट विभागात आयोजित खान्देश गॉट टॅलेन्ट - २०१५
- जळगाव जिल्हा पोलीस दलातर्फे आयोजित पोलीस अधिकारी व कर्मचारी यांचे कुटुंबियांकरिता जागतिक महिला दिनानिमित्त कार्यक्रम - होम मिनिस्टर.

सोहम् योग संशोधन आणि प्रशिक्षण केंद्र

सौ. आरती वि. गोरे
विभाग प्रमुख

माजी योगशिक्षक पदविका प्राप्त विद्यार्थ्यांचा
मेळावा :- १५ जून २०१४ रोजी. विभागामध्ये
पदविका अभ्यासक्रम पूर्ण केलेल्या सर्व
विद्यार्थ्यांच्या मेळाव्याचे आयोजन करण्यात आले होते.
प्रसंगी सन २००६ पासून योगशिक्षक पदविका
पूर्ण केलेल्या विद्यार्थ्यांना निमंत्रित करण्यात
आले होते. या कार्यक्रमाला ६० माजी विद्यार्थ्यांनी
दर्शविली.

कार्यक्रमासाठी प्रमुख अतिथी म्हणून प्रा. एन.
गोरे (उपप्राचार्य, मू. जे. महाविद्यालय), प्रा. व्ही.
चौधरी, श्री. सुभाष तळले आणि सौ. निलांबरी
उपस्थिती लाभली होती. सर्व उपस्थित
याप्रसंगी आपल्या मनोगतातून योगाचा वाढता
प्रसार आणि त्यासंबंधीचे आपले कर्तव्य अशा
विचार व्यक्त केले. आणि उपस्थित विद्यार्थ्यांनी
योगाचे महत्त्व आणि सामाजिक बांधिलकी
याप्रकारिता योगाचा प्रचार - प्रसार करण्यासंबंधी
विचार व्यक्त केलेत, सोबतच वाढत्या प्रसार
आणि इंटरनेटचा उपयोग योगाच्या
साठी कसा करून घेता येईल ? या विषयावर चिंतन

जागतिक योग दिन :- २१ जून २०१४ रोजी
विभागाद्वारे जागतिक योग साजरा
दिवस आला. दिनानिमित्त श्री. मधुसूदन देसाई यांचे
आरोग्य आणि मुद्राविज्ञान - चिकित्सा या
व्याख्यानाचे आयोजन भैयासाहेब
जाहीर करण्यात आले होते. कार्यक्रमप्रसंगी
अध्यक्ष म्हणून मा. श्री. विद्याधर पानट सर

आणि प्रमुख अतिथी म्हणून प्रा. एन. व्ही. भारंबे
(उपप्राचार्य, मू. जे. महाविद्यालय) प्रा. व्ही. जे. चौधरी
यांची उपस्थिती लाभली होती. रू. ५०० हून अधिक
साधकांनी या कार्यक्रमासाठी उपस्थिती दर्शविली.
कार्यक्रमाच्या शेवटी म्यूझिकल योगाचे प्रात्यक्षिक सादर
करण्यात आले त्यामध्ये आसन, प्राणायाम, मुद्रा, बंध
आणि शुद्धिक्रियांचे सुंदर सादरीकरण विद्यार्थ्यांनी
संगीताच्या तालावर केले.

३. निःशुल्क प्राणायाम शिबिर :- दि. १७ ते १९ जुलै
२०१४ रोजी लोकमत संखी मंच सदस्यांसाठी तीन
दिवसीय निःशुल्क प्राणायाम शिबिराचे आयोजन करण्यात
आले होते. लोकमत संखी मंचाच्या समन्वयिका सौ.
सरीता खाचणे उपस्थित होत्या.

४. योग आपल्या दारी :- या संकल्पनेतर्गत विविध
शैक्षणिक व सामाजिक संस्थांमध्ये योग शिबिरांचे
आयोजन करण्यात आले. दि. १५ जुलै २०१४ पासून
एम. ए. योगशास्त्र विषयाच्या विद्यार्थ्यांना विविध
सामाजिक, शैक्षणिक संस्था आणि कार्यालयातील
कर्मचाऱ्यांसाठी ५ दिवसीय योगसाधना शिबिराचे
आयोजन करण्यात आले. त्यांतर्गत खालील
संस्थांमध्ये शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते.

- १) चैतन्य जेष्ठ नागरीक संघ, चैतन्य नगर, जळगाव
- २) जिल्हा वकील संघ, जळगाव ४) जळगाव जनता
बँक, शाखा - ऑंकारेश्वर मंदिर ५) आशादिप महिला
सुधार गृह, जळगाव ६) विवेकानंद हायस्कूल सुयोग
कॉलनी, जळगाव ७) प्रगति जेष्ठ नागरीक संघ. जळगाव
८) महानगरपालिका, जळगाव ९) लढ्ढा प्लास्टो अॅग्री
इंडस्ट्रीज, एम. आय. डी. सी. जळगाव १०) तुलसी

इंडस्ट्रिज, एम. आय. डी. सी., जळगाव ११) देवकर
इंजिनियरींग कॉलेज, शिरसोली रोड, जळगाव १२)
माहेश्वरी महिला मंडळ, जळगाव १३) झाशी राणी
महिला बचत गट, जळगाव. १४) शासकीय औद्योगिक
प्रशिक्षण संस्था, जळगाव १५) ऑफीसर्स क्लब, जळगाव
१६) मुर्लीचे वसतिगृह, के. सी. ई. सोसायटी, जळगाव

५. जाहीर व्याख्यान :- योग संशोधन आणि प्रशिक्षण
केंद्राच्या वतीने आयोजित प्राणायाम शिबिरातर्गत
माधवबाग साने केअर आयुर्वेदिक क्लिनिक यांचे संयुक्त
विद्यमाने दि. ४ डिसेंबर २०१४ रोजी डॉ. यश वेलणकर
(मुंबई) यांचे जाहीर व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात
आले होते. डॉ. यश वेलणकर यांनी तणावमुक्ती,
हृदयविकार आणि मधुमेह या विषयावर उपस्थित योग
साधक आणि विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमांमध्ये
जवळपास १०० योग साधक आणि विद्यार्थ्यांनी
उपस्थिती दर्शविली.

६. निःशुल्क तपासणी शिबिर :- दि. ६ डिसेंबर रोजी
माधवबाग साने केअर आयुर्वेदिक सेंटर आणि योग
विभागाच्या संयुक्त विद्यमाने निःशुल्क तपासणी
शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते. या शिबिरामध्ये
कदाब आणि ई. सी. जी. तपासणी करण्यात आली.
१५० महिला - पुरुषांनी या शिबिराचा लाभ घेतला.

७. राष्ट्रीय योग संमेलनामध्ये सह भाग :- दि. २६ ते
२८ डिसेंबर या कालावधीत योग विद्या गुरूकुल,
तळवाडे, नाशिक येथे योग विद्या धाम द्वारा ३ दिवसीय
आठव्या राष्ट्रीय योग संमेलनाचे आयोजन करण्यात आले
होते. या योग संमेलनामध्ये योग आणि मनःस्वास्थ्य या
विषयाला धरून व्याख्याने आणि चर्चासत्र आणि इतर
कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले होते. योग
विभागाद्वारे या योग संमेलनामध्ये ६२ विद्यार्थी आणि योग
साधकांनी आपल्या सह भाग नोंदविला. संमेलनामध्ये २६

डिसेंबरला आयोजित मनोरंजनात्मक कार्यक्रम
विभागातील एम. ए. च्या विद्यार्थिनींनी मूक
सादरीकरण केले.

८. विभागीय आणि कुरूक्षेत्र (हरियाणा)
आयोजित आंतर विद्यापीठीय योगासन स्पर्धा
विद्यार्थ्यांची निवड :- ८ जानेवारी २०१४ रोजी
महाराष्ट्र विद्यापीठाच्या विभागीय स्पर्धा
महाविद्यालयाच्या सोहम् योग संशोधन आणि
केंद्रामध्ये घेण्यात आल्या या स्पर्धामध्ये
महाविद्यालयाच्या विद्यार्थ्यांपैकी विभागीय
स्पर्धेकरिता मू. जे. महाविद्यालयाच्या संघाने
करण्यात आली. आणि विभागीय स्पर्धेत सहभाग
नंदुरबार, जळगाव आणि नाशिक या चार विभागां
योगासन स्पर्धा घेण्यात आली. या स्पर्धेत
विद्यार्थ्यांची कुरूक्षेत्र येथे दि. १७ ते २० मार्च
दरम्यान आयोजित आंतर विद्यापीठीय स्पर्धेत
विद्यार्थी आणि २ विद्यार्थिनींची निवड करण्यात आली.
९. सामुहिक सूर्यनमस्कार (राष्ट्रीय युवा स्पर्धा)
राष्ट्रीय युवा सप्ताह स्वामी विवेकानंद जयंती निमित्त
१६ जानेवारी २०१५ रोजी सोहम् योग संशोधन
प्रशिक्षण केंद्र व एकलव्य क्रीडा संकुल यांचे
विद्यमाने सामुहिक सूर्यनमस्कार प्रकल्पाचे आयोजन
एकलव्य क्रीडांगणावर करण्यात आले होते. यामध्ये
सी. ई. सोसायटी संचालित शाळा महाविद्यालयातून
३००० विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला. कार्यक्रम
प्रज्ञावंत मा. नंदकुमार बेंडाळे, डॉ. पी. आर. चव्हाण
आमदार मा. चंद्रकांतजी सोनवणे, जळगाव जिल्हा
अधिकारी यांची उपस्थितीला भली होती. कार्यक्रम
आमदार मा. चंद्रकांतजी सोनवणे यांचा भव्य
करण्यात आला.

नेहमिलन सोहळा :- १७ जानेवारी २०१५ रोजी ३ ते ५ या वेळेत दै. दिव्य मराठी आणि केसीई विभागाचे सोहळू योग संशोधन व प्रशिक्षण केंद्र, मू.जे. विद्यालय, द्वारा स्नेहमिलन सोहळा -चला आरोग्याचे लक्ष ठेवूया...! या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले आहे. कार्यक्रमांमध्ये डॉ. योगिता ढाके यांनी 'हृदयरोग विना महिला' या विषयावर मार्गदर्शन केले आणि प्रा. राजी गौरे यांनी 'गृहलक्ष्मी हिच आरोग्यलक्ष्मी' या विषयावर मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाप्रसंगी कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष्यानी डॉ. पी. आर. चौधरी तर प्रमुख अतिथी म्हणून मा. श्री. विलासजी जैन, संपादक दै. दिव्य मराठी, मू.जे. गौरी राणे, डॉ.राजसुमन मौर्य, डॉ. देवयानी बेंडाळे, यांच्या उपस्थिती लाभली.

कार्यक्रमांमध्ये व्याख्यानानंतर फॅन्सी ट्रेस स्पर्धा उखाणे स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. उखाणा स्पर्धेचे परीक्षण मराठी विभाग प्रमुख डॉ. चारूता गोखले यांच्याकडे केले. स्पर्धेत विजयी महिला स्पर्धकांना रोख पुरस्काराने देवून गौरविण्यात आले. कार्यक्रमाच्या अंती उखाणा आरोग्याचे वाण म्हणून थॉथराईड, बी. एम. ए. ई. सी. जी. इत्यादी तपासण्या निःशुल्क करण्यात आली. योग संशोधन प्रकल्पाचाठी कुपन वितरीत करण्यात आले.

योग संशोधन प्रकल्पाचे विविध ठिकाणी आयोजन :- एम. ए. योगशास्त्र विषयाच्या विद्यार्थ्यांनी आयोजन करण्याच्या उद्देशाने शहरातील विविध शाळा, शैक्षणिक संस्था आणि शासकीय संस्थांमध्ये योग संशोधन प्रकल्पांचे आयोजन करण्यात आले. संशोधनाच्या उद्देशाने प्रकल्पाच्या पूर्वी शोबटी काही संशोधक, मानसशास्त्रीय चाचण्या करण्यात आल्या आणि त्या चाचण्यांच्या माध्यमातून संशोधनाचा निष्कर्ष काढण्यात येईल. हा संशोधन प्रकल्प आयोजनाने खालील संस्थामध्ये राबविण्यात आला. १)

भगीरथ इंग्लिश मिडियम स्कूल, जळगाव येथील शालेय विद्यार्थ्यांच्या चिंता पातळीवर सूर्यनमस्काराचा परिणाम अभ्यासनक याविषयी संशोधन करण्यात आले. संशोधनाअंती विद्यार्थ्यांमध्ये सकारात्मक बदल दिसून आला. २) अध्यापक महाविद्यालय, जळगाव येथे युवावस्थेतील विद्यार्थ्यांच्या समायोजन घटकांवर योगप्रक्रियेचा होणारा परिणाम अभ्यासणे या विषयावर आधारित संशोधन करण्यात आले. संशोधनाअंती विद्यार्थ्यांच्या समायोजन घटकांवर सकारात्मक बदल दिसून आला. ३) चैतन्य ज्येष्ठ नागरिक संघ, जळगाव येथे संधाशुलावर होणारा योगिक क्रियांचा परिणाम अभ्यासणे हा संशोधन प्रकल्प राबविण्यात आला. १५ ते १९ प्रतिशत परिणाम दिसून आला. ४) जिल्हा मध्यवर्ती कारागृह क्र.२, जळगाव येथे कैद्यांच्या (आरोपितांच्या) समायोजन मनस्तापिय आयाम चाचणीवर गायत्री मंत्र साधनेचा होणारा परिणाम अभ्यासणे या विषयावरील संशोधन कार्य पूर्ण करण्यात आले. संशोधना अंती कैद्यांमध्ये लक्षणिय बदल झालेला दिसून आला. ५) बालनिरीक्षण गृह, जळगाव येथील १३ ते १६ वर्ष वयोगटातील मुलांवर सूर्यनमस्कार आणि ओंकारसाधनेचा आज्ञाधारकतेवर होणारा परिणाम तपासणे आणि १३ ते १६ वर्ष वयोगटातील मुलांवर सूर्यनमस्कार आणि ओंकार साधनेचा चित्तेच्या पातळीवर होणारा परिणाम तपासणे हे संशोधन कार्य पूर्ण करण्यात आले. ६) जैन स्पोर्ट क्लब, जळगाव येथे क्रिकेट खेळणाऱ्या विद्यार्थ्यांच्या अभ्यास सवयींवर सूर्यनमस्काराचा होणारा परिणाम अभ्यासणे. ७) अध्यापक विद्यालय जळगाव येथे विद्यार्थ्यांच्या चित्तेवर योगिक प्रक्रियांचा होणारा परिणाम अभ्यासणे हा संशोधन प्रकल्प राबवून निष्कर्ष काढण्यात आले तेव्हा विद्यार्थ्यांच्या चिंता पातळीमध्ये सकारात्मक बदल दिसून

आला. ८) ए. टी. झांबरे विद्यालय जळगाव येथे १३ ते १४ वर्ष वयोगटातील मुलांच्या स्मरणशक्ती व एकाग्रतेवर गायत्रीमंत्राचा होणारा परिणाम तपासणे या विषयावरील संशोधन कार्य पूर्ण करण्यात आले. संशोधनाअंती विद्यार्थ्यांच्या स्मरणशक्ती आणि एकाग्रतेवर सकारात्मक परिणाम दिसून आला. ९) झाशीची राणी महिला बचत गट येथे महिलांच्या रक्तदाबावर प्रणवसाधनेचा होणारा परिणाम अभ्यासणे हे संशोधन कार्य पूर्ण करण्यात आले व महिलांच्या रक्तदाबावर सकारात्मक परिणाम दिसून आला. १०) ए. टी. झांबरे विद्यालय जळगांव येथे इयत्ता आठवीच्या विद्यार्थ्यांच्या अभ्यासाच्या सवयींवर होणारा ओंकारजपाचा / प्रणवसाधनेचा आणि भ्रामरी परिणाम अभ्यासणे या संशोधनामुळे सकारात्मक परिणाम दिसून आला. ११) मू. जे. महाविद्यालय जळगाव येथे आयोजित ओरिएन्टेड कोर्समध्ये सह भागी प्राध्यापकांवर प्राध्यापकांच्या समायोजन व मनस्तापियता आयाम चाचणीवर प्राण व साधनेमुळे होणारा परिणाम अभ्यासणे या विषयावरील संशोधन करण्यात आले आणि संशोधनाअंती प्राध्यापकांच्या समायोजन व मनस्तापियता आयाम चाचणीवर सकारात्मक परिणाम दिसून आला.

१२. जाहीर व्याख्यान, डॉ. मधुसूदन पेन्ना :- दि. ९ फेब्रुवारी २०१५ रोजी सकाळी १० वाजता जुना कॉन्फरन्स हॉल येथे डॉ. मधुसूदन पेन्ना (अधिष्ठाता, क. कु. कालिदास संस्कृत विद्यापीठ, रामटेक, नागपूर) यांच्या जाहीर व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते. याप्रसंगी डॉ. मधुसूदन पेन्ना यांनी योग व तत्वज्ञान विषयाच्या उपस्थित विद्यार्थ्यांना योग, तत्वज्ञान आणि संशोधन या विषयावर मार्गदर्शन केले.

१३. मध्यवर्ती कारागृह, जळगाव येथे कैद्यांसाठी आयोजित संशोधन प्रकल्पाचे पोलीस अधिक्षक डॉ. जालिंदर सुपेकर यांच्या उपस्थितीत समापन-एम. ए. योगशास्त्र विषयाच्या अभ्यासक्रमांतर्गत मध्यवर्ती कारागृहातील कैद्यांसाठी २१ दिवसीय निःशुल्क संशोधन प्रकल्प राबविण्यात आला. हा प्रकल्प मार्गदर्शक प्रा. आरती गोरे यांच्या मार्गदर्शनाखाली दि. २०-२-२०१५ ते १२-०३-२०१५ हा कालावधीपर्यंत घेण्यात आला. शिबिरामध्ये सहभागी कैद्यांकडून Adjustment Neuroticism Dimensional Inventory ही टेस्ट शिबिरापूर्वी आणि शिबिरानंतर घेण्यात आली. त्यानंतर त्या कैद्यांकडून सलग २१ दिवस रोज ३० मिनिटे गायत्री मंत्राचा अभ्यास करून घेण्यात आला.

१४. विभागातर्फे विविध विषयांवरील जाहीर व्याख्यानांचे आयोजन - समाजातील लोकांना योग आणि आरोग्य विषयक ज्ञान देण्याच्या उद्देशाने सोलेर योग संशोधन आणि प्रशिक्षण केंद्राद्वारे ८ जाहीर व्याख्यानांचे आयोजन करण्यात आले. त्यामध्ये श्री. मधुसूदन देसाई, डॉ. यश वेलणकर (मुंबई), डॉ. वरमा (हरिद्वार), डॉ. योगीता ढाके (औरंगाबाद), डॉ. मधुसूदन पेन्ना (अधिष्ठाता, क. कु. कालिदास संस्कृत विद्यापीठ, रामटेक, नागपूर), श्री. निलेश (नाशिक), श्री. प्रमोद निफाडकर (पुणे), डॉ. प्रेमचंद (नाशिक) या विविध विषयातील तज्ज्ञ व्याख्यानांचे आयोजन करण्यात आले.

२१.०६.१४ - आर्ट ऑफ द शाडो पेंटिंग मान्सून
 - श्री. दिलीप खोडसे (अध्यक्ष जिल्हा परिषद,
 शिवरत्न दादा नेवे (शिव चरित्र अभ्यासक,
 श्री. राजेंद्र महाजन (प्राचार्य ललित कला
 महाविद्यालय, चोपडा), श्री. अनिल वाघ (प्राचार्य
 महाविद्यालय, धुळे), श्री. भरत गडरी
 शासकीय कला महाविद्यालय, औरंगाबाद),
 तांबट (प्राचार्य यशवंत कला महाविद्यालय,
 डॉ.अशोक पाटील (आरोग्य अधिकारी,
 श्री. एम.एन. शिवकुमार (प्राचार्य
 विद्यालय,उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव),
 पांडे (नाट्य कलाकर, जळगाव) या प्रमुख
 हस्ते तीन दिवसीय लेवा बोर्डिंग हॉल येथे
 प्रदर्शनाचे उदघाटन झाले. या मध्ये गो ग्रीन चा
 चित्रणानून देण्यात आला.

२१.०६.१४ - शिल्प प्रात्याक्षिक - उडीसा
 येथील सुप्रसिद्ध शिल्पकार श्री.राकेश पटनायक
 चे माती मधून सजीव व्यक्ती शिल्प साकारले.

२१.०७.१४ - शिल्प प्रात्याक्षिक व फायबर
 येथील सुप्रसिद्ध शिल्पकार अरोशिष
 प्लास्टर ऑफ पेरीस चा फेस बनउन
 (संसद भवनाचे) फायबर ओतकामाचे
 दाखविले.

२१.०८.१४ - निसर्ग चित्रण प्रात्यक्षिक -
 निसर्ग चित्रण करण्या करिता एक
 काढण्यात आली. या मध्ये शिक्षक व
 जळगात निसर्गाचे चित्रण केले.

२१.०८.१४ - छाया चित्र स्पर्धा व प्रदर्शन -

हौशी व मुक्त छायाचित्रकारांसाठी खान्देश स्तरावर दोन
 दिवसीय छाया चित्र स्पर्धा व प्रदर्शन घेण्यात आले होते.
 याचे प्रमुख पाहुणे म्हणून श्री. किशोर निकम, (सुप्रसिद्ध
 छायाचित्रकार, औरंगाबाद), डॉ. व्ही.व्ही. पवार
 (विज्ञान विभाग प्रमुख उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ,
 जळगाव), श्री. एस.आर. पाटील (बाल निरीक्षक गृह
 अधीक्षक, जळगाव) डॉ. पी.आर. चौधरी (प्राचार्य मू.
 जे. महाविद्यालय,जळगाव) श्री. प्रवीण चोपडा (लोकमत
 महाव्यवस्थापक, जळगाव) उपस्थित होते. या मध्ये
 उत्कृष्ट स्पर्धकांना बक्षिसे देऊन गौरवण्यात आले.

• २८.०८.१४ - पर्यावरण पूरक गणपती -
 वृत्तपत्राच्या २१ किलो कागदापासून २७ फुट लांब व ११
 फुट उंचीचा पर्यावरण पूरक कलात्मक गणपती १०
 तासाच्या अथक परिश्रमातून साकारण्यात आला. त्याच
 सोबतच विद्यार्थ्यांनी आपल्या कल्पनेने तयार केलेल्या
 १०८ गणपतीचे विविध पेंटिंग प्रदर्शनात ठेवण्यात आल्या.

• ३१.०८.१४ - छायाचित्रण - नशिराबाद, मुर्दा
 तलाव, जंगल आदी ठिकाणी जाऊन निसर्गाचा
 छायाचित्रण द्वारे अभ्यास करण्यात आला.

• ०६.०९.१४ - शैक्षणिक सहल - विद्यार्थ्यांच्या
 सर्वांगीण विकासाकरिता बाहेरील अभ्यासक्रमात बीबी
 का मुकबारा, औरंगाबाद, दौलताबाद, वेरूळ येथे
 शैक्षणिक सहल नेण्यात आली. या मध्ये त्यांनी गुहा चित्रे,
 शिल्प, तांत्रिक पद्धतीचा अभ्यास केला व मनोरंजन सुद्धा
 केले.

• १३.०९.१४ - परसेप्शन आर्ट फिल्म फेस्ट
 २०१४ - खान्देश स्तरावर पाच दिवशीय परसेप्शन आर्ट
 फिल्म महोत्सव घेण्यात आला. या महोत्सवाचे उदघाटन

श्री. शिवाजी पाटील (सुप्रसिद्ध दिग्दर्शक, कोल्हापूर), व त्यांचा चमू, डॉ. शिरीष पाटील (ललित कला विभाग प्रमुख, उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव), डॉ. देवयानी बेंडाळे (उप प्राचार्या मू. जे. महाविद्यालय, जळगाव), प्रा. यशवंत सैदाणे यांनी केले. या मध्ये कलात्मक चित्रपट दाखविण्या सोबतच चित्रपटाच्या विविध मुद्यांवरून चर्चा व प्रात्याक्षिक कार्यशाळा घेण्यात येऊन एक छोटा माहितीपट सुद्धा बनविण्यात आला.

• २१.०९.१४ - मतदान अभियान - समाजात मतदाना विषयी जनजागृती व्हावी या उद्देशाने बोधपर व्यंगचित्रांचे शहरात विविध ठिकाणी प्रदर्शन भरून मतदान अभियान राबविण्यात आले.

• २७.०९.१४ - हार्मोनी इन इफेक्टिव मोटीव्हेशन - खान्देशच्या मातीत जन्मलेले विविध कला क्षेत्रातील नामचीन कलावंतांचा सन्मान व विद्यार्थ्यांना त्यांच्या अनुभवी मार्गदर्शनाचा लाभ मिळण्या करिता प्रत्येक शनिवारी चित्रकार, पेंटर, शिल्पकार, ग्राफिक डिझायनर, नाटककार, शाहीर, छायाचित्रकार, कवी, लेखक, संगीतकार, व्यंगचित्रकार, कलाकार, सूत्रसंचालक आदि व्यक्तींना कला दालनात बोलविण्यात येते. हा उपक्रम राबविण्याची सुरुवात २७.०९.१४ ला झाली.

• २८.०९.१४ - नवदुर्गा उत्सव - दुर्गा उत्सवा प्रित्यर्थ नवदुर्गाचे चित्रमय प्रदर्शन भरविण्यात आले. या प्रदर्शनाचे वैशिष्ट्ये म्हणजे यात नवदेवीचे स्वरूप चित्रनाद्वारे भावनेच्या रूपात रेखाटले असून त्यात कॅलीग्राफी द्वारा मंत्र व नाव दाखविले आहे. बुद्धी रूपम, स्मृती रूपम, शांती रूपम, श्रद्धा रूपम, दया रूपम, लज्जा रूपम, शक्ती रूपम, कांती रूपम, लक्ष्मी रूपम इ.

• ०८.१०.१४ - अभ्यास सहल - मुंबई येथे जे.जे. स्कूल ऑफ आर्ट, जहांगीर आर्ट गॅलरी, नरिमन पॉइंट, जुहू चौपाटी आदी विविध ठिकाणी आभासात्मक सहल

गेली असता, कला क्षेत्रात मेट्रो शहरात कश्या प्रकारे करता होते याचे निरीक्षण विद्यार्थ्यांनी केले.

• १७.१०.१४ - जागर जाणिवांचा - जागर जाणिवांचा या उपक्रमात विद्यार्थ्यांच्या कला-गुणांचा वाव मिळावा व त्यांना हक्काच्या व्यासपीठावर प्रोत्साहन मिळावे या उद्देशाने दिवाळी निमित्त दिवशीय विद्यार्थ्यांयानी बनविलेल्या हस्त वस्तुंचे किती प्रदर्शन भरविले. या मध्ये विद्यार्थ्यांच्या अनेक कला विकल्या गेल्या.

• २६.१२.१४ - कान्ह ललित कला केंद्र - कान्ह ललित कला केंद्राची स्थापना होऊन दोन दिवसीय संगीत महोत्सव साजरा झाला. या कान्ह ललित कला केंद्रात नाट्य, चित्रकला, शिल्पकला, वास्तुकला, संगीत, नृत्य, जनसंज्ञा, कम्युनिटी रेडीओचा समावेश करण्यात आला. याच्या उद्घाटन प्रसंगी व्यासपीठावर महसूल केंद्राच्या नाथराव खडसे, न्याय राज्यमंत्री दिलीप कांबळे, आणंदराव अध्यक्ष नंदकुमार बेंडाळे, खासदार रक्षा खडसे, आमदार डॉ. गुरुमुख जगवानी, आमदार सुरेश भोळे, किरीट बेंडाळे, श्रीकांत मणियार, अॅड. प्रकाश बी.पाटील, सुरेश चिरमाडे, प्राचार्य पी.आर.चौधरी, ज्योत्स्ना बेंडाळे आदी होते.

• ०१.०१.१५ - नवीन वर्षांचे स्वागत - २०१४ रत्नावली निरोप व २०१५ चे स्वागत प्रित्यर्थ काव्य रत्नावली चौकात हॅम्पी न्यू इयर या इंग्रजी अक्षरांना कॅलीग्राफी स्ट्रोक मध्ये विविध रंगांच्या द्वारे कुंचल्याने रंगून १४ दिवस साजरा केला. या मध्ये माननीय रत्नावली अग्रवाल, (जिल्हाधिकारी जळगाव) व आदी अनेक मान्यवरांनी भाग घेतला. ३१.०१.१५ - व्यक्ती चित्र प्रात्यक्षिक - व्यक्ती चित्रकार श्री. रमेश नन्वरे मुंबई यांनी तैलरंगात स्त्री व्यक्ती चित्राचे प्रात्यक्षिक देऊन मार्गदर्शन केले.

०१.१५ - आर.के.लक्ष्मण आदरांजली -

विद्यार्थ्यांच्या वंग चित्रकार आर.के.लक्ष्मण यांच्या काव्यरत्नावली चौकात २० बाय २० फुट

जळगावातील कॉमन मॅन व विद्यार्थ्यांनी कल्पनेतून विविध वंगचित्रे रेखाटून आदरांजली

०२.१५ - गोंदण स्नेह संमेलन - या स्नेह

उद्घाटन डॉ. जालिंदर सुपेकर (पोलीस जळगाव) व पूनम सुपेकर (इंटेरीअर जळगाव) यांच्या शुभ हस्ते झाले. या मध्ये

वाघपर व मनोरंजनात्मक कार्यक्रमांची तीन दिवस झाली. प्रदर्शनात विविध चित्राची मांडणी केली

०३.१५ - निसर्ग चित्र प्रात्यक्षिक -

सुप्रसिद्ध चित्रकार श्री. विजय अचरेकर यांनी निसर्ग चित्राचे प्रात्यक्षिक देऊन विद्यार्थ्यांना

०४.१५ - रंगपंचमी - लोकमत व ओजस्विनी

विद्यमानाने पर्यावरण पूरक इको फ्रेंडली होळी कारण्यात आला. या मध्ये पाणी वाचवा,

वाघपर आधारित बोधपर संदेश भिंतीवर लिहून आला.

०५.१५ - आंतर विद्यापीठ स्पर्धा - राजू

भुइकर याने ३० व्या वेस्ट झोनल युथ फेस्टिवल येथे झालेल्या कला प्रकारात तीन पारितोषिक

पोस्टर मध्ये ब्रान्ड्ज, क्ले मध्ये रौप्य, आर्ट मध्ये रौप्य पदक उत्तर महाराष्ट्र

०६.१५ - अखिल भारतीय पेंटिंग स्पर्धा -

पुरुषोत्तम विष्णू घाटोळ यांच्या जलरंगातील व्यक्तिचित्रणाची निवड अखिल भारतीय पेंटिंग स्पर्धेत झाली.

• १८.१२.१४ - ओपन प्रिंट शॉप जागतिक स्पर्धा - हाँग काँग येथे झालेल्या ओपन प्रिंट शॉप जागतिक स्पर्धेत जगभरातून आलेल्या अनेक चित्रातून १५० चित्रांची निवड झाली. या मध्ये भारतातील फक्त दोन चित्रांच्या निवडीत योगेश अड्कीने याने विशेष गुणवत्ता पुरस्कार मिळविला.

• ०७.०१.१५ - राज्यस्तरीय चित्र प्रदर्शन व स्पर्धा - चेतन पाटील व राजू नामदेव भुइकर यांच्या पेंटिंग ची मेघ रंग राज्यस्तरीय चित्र प्रदर्शनात निवड होऊन ते चित्र प्रदर्शनात विक्री व पाहण्या करिता ठेवण्यात आले.

• २१.०१.१५ - युवारंग २०१५ - मोहिनी राजत हिला वंगचित्रात सुवर्ण पदक, राजू नामदेव भुइकर याला मातकामात सुवर्ण पदक, प्रियांका पाटील हिला चिकट चित्रात रौप्य पदक, सुर्यकांत वाघमारे याला पोस्टर मध्ये रौप्य पदक पटकाऊन कला प्रकारात सर्वोत्कृष्ट विजयचिन्ह मिळवले.

• ०१.०२.१५ - महाराष्ट्र राज्य कला प्रदर्शन - राहुल खोरे, मोनिका अग्रवाल, भायश्री बोरसे, शुभांगी भोसले, निलेश विसावे, प्रियांका पाटील यांच्या चित्रांची निवड ५५ व्या महाराष्ट्र राज्य कला प्रदर्शना साठी झाली.

• ०५.०२.१५ - राज्य स्तरीय कला उत्सव - औरंगाबाद येथे झालेल्या '२०१५ राज्य स्तरीय कला उत्सवात' संपूर्ण राज्यातून आलेल्या नऊ हजार चित्रांमधून श्री. योगेश सुतार यांच्या चित्राला 'विशेष गुणवत्ता पुरस्कार' मिळाला.

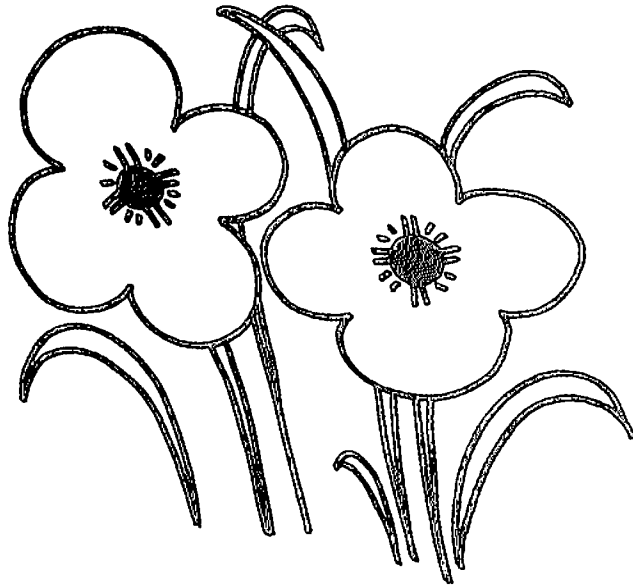
• १७.०२.१५ - द बाँम्बे आर्ट सोसायटी - योगेश लहाने यांच्या निसर्ग चित्रणाला संपूर्ण भारतातून आलेल्या

चित्रांमधून निवड होऊन विशेष गुणवत्ता पुरस्कार मिळाला. त्यांचे हे चित्र जहागीर आर्ट गॅलरीतून विकल्या गेले.

• १६.०२.१५ - राष्ट्रीय युवक महोत्सव - भारतातील विविध ७४ विद्यापीठातील सहभागी झालेल्या विद्यार्थ्यांमधून उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठाच्या वतीने के.सी.ई. सोसायटीचे मू. जे. महाविद्यालय ओजस्विनी कला विभागाच्या राजू भुईकर या विद्यार्थ्याने क्ले मॉडेलिंग मध्ये अनेक दिग्गज महाविद्यालयाना (जसे जे.जे.स्कूल मुंबई, नागपूर, पटना, दिल्ली, कलकत्ता आदी) मात देऊन वैयक्तिक सुवर्ण पदक पटकाविले व मांडणी चित्राचे मुख्य नेतृत्व करून सांघिक ब्रान्झ पदक मिळविले.

• २१.०२.१५ - महाराष्ट्र पोलीस सन्मान - पोलीस मुख्यालयातील जलतरण व बाह्य परिसर बोधपर किंवा सुशोभित केल्याबद्दल पोलीस अधीक्षक जळगाव यांना राज्यातर्फे प्राध्यापक व विद्यार्थ्यांना प्रशंसापत्र देणे सन्मान करण्यात आला.

• ०७.०३.१५ - आंतरराष्ट्रीय युवक महोत्सव उदयपुर येथे दि ०७.०३.१५ झालेल्या ८ व्या एशियन युनिवर्सिटी फेस्टिवल, 'साऊथेस्ट २०१५' राष्ट्रीय युवक महोत्सवात सार्क देशांमधून आलेल्या विद्यार्थ्यांमध्ये भारताचे प्रतिनिधित्व करित के.सी.ई. सोसायटीचे मू.जे.महाविद्यालय ओजस्विनी विभागाचा राजू भुईकर याने क्ले मॉडेलिंग मध्ये प्रमाणपत्र मिळवून आपल्या भारताचे नाव उंचावले.

जनसंज्ञापन व वृत्तपत्रविद्या विभाग

प्रा. डॉ. विनोद निताळे
विभाग प्रमुख

५ सप्टेंबर २०१४ रोजी शिक्षक दिनानिमित्त आणि शिक्षक या विषयावर ज्येष्ठ पत्रकार के.सी.ई.व्यवस्थापन समितीचे सदस्य विद्याधर यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते.

६ जानेवारी २०१५ रोजी पत्रकार दिनानिमित्त टाईम्सचे ब्युरो चीफ गौतम संचेती यांचे व्याख्यान करण्यात आले होते.

७ जानेवारीमध्ये घोषित विद्यापीठीय निकालात तीन विद्यार्थी प्रथम पाच मध्ये आले आहेत.

८ सत्रातील शेखर नवलखे (प्रथम), चेतन वाणी बागुल (तृतीय) तर तृतीय सत्रातील अमोल (तृतीय) यांनी घवघवीत यश संपादित केले.

९ ते ४ फेब्रुवारी २०१५ या दरम्यान चतुर्थ सत्रातील विद्यार्थ्यांचा अभ्यास दौरा अहमदाबाद येथे आयोजित करण्यात आला होता.

१० फेब्रुवारी २०१५ रोजी विभागातील विद्यार्थ्यांनी शहरातील वृत्तपत्र कार्यालय, जिल्हा माहिती कार्यालय, आदी ठिकाणी भेटी देऊन कामकाजाविषयी माहिती घेतली.

११ जानेवारीमध्ये द्वितीय वर्षातील विद्यार्थी अमोल (प्रथम) व कल्पना सराफ यांनी दोन राष्ट्रीय चर्चासत्रात सहभाग घेतून सादर केले.

८. जिल्हा माहिती कार्यालयतर्फे आयोजित ग्रंथदिंडी कार्यक्रमात अमोल बाविस्कर व किरण महाजन या विद्यार्थ्यांनी सोशल मीडिया व वाचन संस्कृती या विषयावर शोध निबंध सादर केला.
९. जानेवारीमध्ये विद्यापीठ स्तरीय काव्यवाचन स्पर्धेत अमोल बाविस्कर या विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदवून सामुहिक द्वितीय पारितोषिक मिळविले.
१०. द्वितीय सत्रातील सर्व विद्यार्थी जानेवारी ते फेब्रुवारी या दरम्यान शहरातील वृत्तपत्रात आंतरिक प्रशिक्षणासाठी सहभागी झाले.
११. विभागातील शिक्षक प्रा. प्रा.राजेश वाघुळदे यांनी दि.१९ ते ३० सप्टेंबर या दरम्यान माऊंट अबू येथे आयोजित आंतरराष्ट्रीय परिषदेत सहभाग नोंदविला त्याच बरोबर के.सी.ई.इंजिनिअरींग आयोजित इग्नेशन २०१४-१५ मध्ये पी.पी.टी. सादरीकरण प्रथम पारितोषिक मिळविले.
१२. प्रा.विनोद निताळे यांनी चोपडा येथे आयोजित राष्ट्रीय चर्चासत्रात 'ग्रामीण विकास आणि पत्रकारिता' या विषयावर तर उ.म.वि. आयोजित राष्ट्रीय परिषदेत प्रसार माध्यमात महिलांची स्थिती या विषयावर शोधनिबंध सादर केला. त्या सोबतच विविध शोध पत्रिकेत त्यांचे तीन शोध निबंध प्रकाशित झाले आहेत. जानेवारी मध्ये त्यांनी पीए.डी. या अंतिम प्रबंध उ.म.वि येथे सादर केला. नागपूर येथे बी.ओ.एस.मध्ये अभ्यासक्रम वर्कलोड समितीत सदस्य म्हणून कार्य केले.

• शैक्षणिक वर्ष २०१३-१४ मध्ये उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठाच्या पदव्युत्तर परीक्षेत अर्थशास्त्र ह्या विषयात विद्यापीठात प्रथम (सुवणपदक प्राप्त) व द्वितीय येण्याचा मान विभागातील सुनिल सपकाळे व अमोल बावस्कर ह्या विद्यार्थ्यांना मिळाला.

• शैक्षणिक वर्ष २०१४-२०१५ पासून विभागातील विद्यार्थ्यांसाठी भितीपत्रक सुरू करण्यात आले. या उपक्रमात एकूण १० विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. सर्वोत्तम भितीपत्रकाचा प्रथम पुरस्कार अमोल दिलीप चौधरी (टी.वाय.बी.ए.) या विद्यार्थ्यांस मिळाला. इतर विद्यार्थ्यांना प्रोत्साहानात्मक पारितोषिक देऊन गौरविण्यात आले.

• संस्थेद्वारे आयोजित बर्डिंग रिसर्च प्रमोशन स्किममध्ये प्रतिक्षा जाधव (एम. ए. द्वितीय वर्ष) व जास्मिन गाजरे (टी.वाय.बी.कॉम) या दोन विद्यार्थिनींनी सहभाग घेतला. प्रतिक्षा जाधव हिचा विषय यावल तालुक्यातील शेतमजुरांच्या आर्थिक व सामाजिक समस्यांचा अभ्यास तर जास्मिन गाजरे हिचा विषय "Role of Microfinance through SHGs, on Women Empowerment of Jalgoan City" हा विषय होता. त्यांचे मार्गदर्शक डॉ.महेश बडवे होते. या उपक्रमात विद्यार्थ्यांना प्रोत्साहानात्मक पारितोषिक प्राप्त झाले.

• अर्थशास्त्र MA -II ची विद्यार्थिनी परविन तडवी हिची पोलिस उपनिरीक्षक या पदावर निवड झाली. आय.एम.आर येथे आयोजित पोस्टर प्रेझेंटेशन (बेटी बचाव) या स्पर्धेत कु.पूजा देशपांडे व अरुण चव्हाण याना प्रथम क्रमांकाचे (रु. १५००) पारितोषिक प्राप्त झाले. या दोघांचे विभागतर्फे अभिनंदन करण्यात आले.

• दरवर्षीप्रमाणे यावर्षी ही विभागातील

प्राध्यापकांमार्फत विभागातील विद्यार्थ्यांना विद्यापीठाच्या सहाय्य निधी वर्षाच्या सुरवातीला जमा केली. निधीतून विभागातील गरीब व होतकरू विद्यार्थ्यांना परीक्षा फी चे वाटप विभागामार्फत करण्यात आले.

• F.Y.B.A च्या विद्यार्थ्यांसाठी रिमेडीअल क्लासचे आयोजन केले जाते. विभागातील विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक सहल दि. १/३/२०१५ रोजी अर्जिठा, कॅम्पस, घृष्णेश्वर, दौलताबाद येथे आयोजित केली होती.

• या सहलीत एकूण ५० विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

• श्री शिवाजी कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय अकोला(महाराष्ट्र) यांच्या वतीने आयोजित मराठी अर्थशास्त्र परिषदेच्या राष्ट्रीय अधिवेशनाचे पद प्रा. डॉ. एस. डी. जोशी यानी भुषविले. अधिवेशनतील त्यांचा अध्यक्षीय भाषणाचा भारतातील दारिद्र्य आणि विषमता हा अधिवेशनात विभागातील प्रा. एन. एस. बोर्से व आर. वसावे सहभाग घेतला.

• मोहनलाल सुखडीया विद्यापीठ, उदयपूर येथे आयोजित All India Economics Association या ९७ व्या वार्षिक अधिवेशनात प्रा. डॉ. एस. डी. जोशी सहभागी झाले. डॉ. सौ. एस. टी. बिराजदार अकोला येथे आयोजित ३८ व्या मराठी परिषदेच्या वार्षिक अधिवेशनात महाराष्ट्रातील असमतोल याविषयावर शोधनिबंध सादर केला.

डॉ. सौ. एस. टी. बिराजदार यानी उत्तर विद्यापीठाच्या एस.वाय.बी.ए.(सामान्य स्तर) या विषयासाठी भारतीय अर्थव्यवस्था प्रकाशित केले.

श्री. विवाळी अधिवेशन :- नागपूर विवाळी
अमोल रामदास बारी एम.ए. प्रथम हा
महमागी झाला होता. सदर उ.म.वि.चे नेतृत्व
पवार यांनी केले.

श्री. पाडवी यांनी उत्तर बंग विद्यापीठ सिलगुडी
येथे 04 फेब्रुवारी ते 24 फेब्रुवारी 2014
उजळणी वर्ग पूर्ण केला.

श्री. हिंगोणेकर यांनी अमरावती येथे दि. 3
मार्च 2014 दरम्यान उजळणी वर्ग पूर्ण केला.
विद्यापीठातही ऑक्टोबर 2014 मध्ये उजळणी
केला.

श्री. सेमिनार :- या वर्षी एस.वाय बी.ए. व
प्रथम च्या विद्यार्थ्यांकरिता भारतीय लोकशाही व
विषयावर सेमिनारचे आयोजन करण्यात
केले.

4) ग्रामपंचायतीस भेट :- एस.वाय व टी. वाय.
बी.ए. स्पेशलच्या विद्यार्थ्यांनी विदगाव ता. जि. जळगाव
येथील ग्रामपंचायत कार्यालयास भेट दिली व तेथील
कामकाज कसे चालते या विषयी प्रत्यक्ष सरपंचाकडून
माहिती घेतली.

5) मतदार जागृती अभियान :- या वर्षात
विधानसभेच्या निवडणुका झाल्या त्यामध्ये मा.
जिल्हाधिकार्यांच्या आदेशान्वये राज्यशास्त्र विभागाव्दारा
मतदार जागृती अभियान राबविण्यात आले. त्यात मतदान
करण्या मतदार विद्यार्थ्यांनी मतदान करण्याची शपथ
घेतली. जळगाव शहरात पथनाट्य व या जिल्हाचे
जिल्हाधिकारी यांचे व्याख्यान आयोजित केले होते तसेच
बी.एफ.ए. विद्यार्थ्यांनी पेंटिंगव्दारे मतदार जागृती
अभियान राबविण्यात आले.

■■■

समाजशास्त्र विभाग

प्रा.डॉ.जयश्री महाजन
विभाग प्रमुख

2014 या शैक्षणिक वर्षात समाजशास्त्र
वर्षात खालील कार्यक्रम राबवले गेले.

वर्षाच्या सुरुवातीलाच नवीन येणाऱ्या
विद्यार्थ्यांकरिता स्वागत समारंभाचे आयोजन केले गेले.

एस. वाय. बी. ए., टी.वाय. बी. ए. व एम. ए.
च्या विद्यार्थ्यांनी नवीन येणाऱ्या विद्यार्थ्यांचे
करून याप्रसंगी आपल्या भावना व्यक्त केल्या.

विषय कार्यक्रम सादर केले.

कार्यक्रमां : 1) ग्रामीण दारिद्र्य आणि भारतीय समाज,
घटते प्रमाण व भारत. या दोन विषयावर

06/01/2014 रोजी एम. ए. भाग-1 व एम. ए. भाग
-2 च्या विद्यार्थ्यांची गटचर्चा घेण्यात आली.

3) औद्योगिक क्षेत्रास भेट : 06/01/2014 रोजी एम.
ए. भाग -1 व टी. वाय. बी. ए. च्या विद्यार्थ्यांनी R. J.
FOOD. M. I. D. C, JALGAON. (PARLE -G)
कंपनीला सदिच्छा भेट दिली. यामध्ये त्यांनी तेथील
कामगार व व्यवस्था याविषयी माहिती जाणून घेतली.

4) 24 जानेवारी 2014 रोजी श्री. विजय जाधव
(समतोल फाऊंडेशन, मुंबई) यांचे व्याख्यान आयोजित
करण्यात आले. त्याप्रसंगी आपल्या संस्थेविषयी त्यांनी

परिचय करून दिला व विद्यार्थ्यांशी हितगुज केले.

५) ०४/०२/२०१४ रोजी स्वामी विवेकानंद प्रतिष्ठान संचालित कर्णबधीर मुलांची शाळा. या ठिकाणी विभागातील प्राध्यापक व विद्यार्थ्यांनी सदृच्छा भेट दिली. यामध्ये विद्यार्थ्यांनी तेथील विद्यार्थ्यांची दैनंदिन व शाळेतील कार्यपध्दती जाणून घेतली. व त्यांना शैक्षणिक साहित्याचे वाटप विभागाच्या वतीने केले.

६) १२/०२/२०१४ रोजी "आधुनिकीकरणाचा ग्रामीण समाजावर झालेला परिणाम" या विषयावर सेमीनार घेण्यात आला. यामध्ये एम. ए. च्या विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

७) २५/०२/२०१४ ते ०१/०३/२०१४ पर्यंत कोल्हापूर - गणपतीपुळे या ठिकाणी शैक्षणिक सहल नेण्यात आली. त्या ठिकाणी नझिमा हुसुजुक यांची (Helpers of the Handicapped) या संस्थेला भेट देण्यात आली. तेथील विद्यार्थ्यांच्या समस्या व संस्थेची कार्यपध्दती जाणून घेण्यात आली. त्याचबरोबर

कोल्हापूर येथे श्री. छत्रपती शाहु महाराज पॅलेस परिसरात महाविद्यालयाच्या माध्यमातून चालवली गेलेली उदयोन्मुख संशोधन (Budding Research Scheme) या योजनेअंतर्गत समाजशास्त्र विभागात दोन गटांनी सहभाग दिला. "जलव्यवस्थापन व सामाजिक अध्ययन" आणि मू. जे. महाविद्यालयातील शिक्षण घेणाऱ्या ग्रामिण भागातील विद्यार्थ्यांनी महाविद्यालयीन प्रवेशासंबंधी समस्या अभ्यासणे या विषयावर अनुक्रमे गोपाळ मराठे, गोपाळ वाघे, चेतन महाजन या टी.वाय.बी.ए. च्या विद्यार्थ्यांनी संशोधन प्रकल्प, संशोधन निबंध व पाँवर प्रेझेंटेशन (PPT) सादरीकरण केले. या संशोधनात विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयाकडून आर्थिक मदत मिळाली. ९) १२/०३/२०१४ रोजी. एम. ए. च्या विद्यार्थ्यांनी प्रकल्पाचे सादरीकरण करण्यात आले. विविध विषय देण्यात आले. व त्या विषयावर सादर केला गेला.

मानसशास्त्र विभाग

विशेष व्याख्यान - १) संदीप लोखंडे RJ (All India Radios 107.1 FM Rainbow) मुंबई यांचे दि.२० सप्टेंबर २०१४ शनिवार, रोजी आवाज आणि संवाद कौशल्य (Communication Skill) या विषयावर व्याख्यानाचे आयोजन केले. सदर व्याख्यानास महाविद्यालयातील बी.ए. व एम. ए. या वर्षाच्या विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला.

२) डॉ. निळकंठ बनकर (प्राध्यापक, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई) यांचे ०९ ऑक्टोबर २०१४ रोजी 'Practice in Clinical and Counseling Psychology' या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. सदर

व्याख्यानास मानसशास्त्र विभागातील बी.ए. तृतीय व एम. ए. प्रथम व द्वितीय वर्षांच्या विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला.

३) फातेमा रेझीनवाला (समुपदेशक, मुंबई) यांचे १० ऑक्टोबर २०१४ रोजी समुपदेशन कौशल्य या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. सदर व्याख्यानास मानसशास्त्र विभागातील बी. ए. द्वितीय, तृतीय व ए.प्रथम व द्वितीय वर्षांच्या विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला.

४) डॉ. डी. एस. जनबंधू (निवृत्त मानसशास्त्र विभाग प्रमुख, वसंतराव नाईक शासकिय ज्ञान

सदर व्याख्यानास मानसशास्त्र विभागातील बी.ए. विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला.

डॉ. दिनेश पांचाळ (निवृत्त मानसशास्त्र विभाग अहमदाबाद विद्यापीठ, अहमदाबाद) यांचे १२ मार्च २०१५ रोजी मानसशास्त्रातील संशोधनशास्त्र या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. सदर व्याख्यानास मानसशास्त्र विभागातील बी.ए. व्दितीय, तिसरे व एम. ए. प्रथम व व्दितीय वर्षांच्या विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला.

डॉ. शाह आलम (मानसशास्त्र विभाग प्रमुख, मुस्लीम विद्यापीठ, अलीगड) यांचे १३ मार्च २०१५ रोजी दैनंदिन जीवनातील मानसशास्त्र या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. सदर व्याख्यानास मानसशास्त्र विभागातील बी.ए. व्दितीय, तिसरे व एम. ए. प्रथम व व्दितीय वर्षांच्या विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला.

सहभाग नोंदविला.

कार्यशाळा :- १) दोनदिवसीय कार्यशाळा - ३१ जानेवारी व ०१ फेब्रुवारी २०१५ रोजी मानसशास्त्र विभागा मार्फत शालेय समुपदेशन व शिक्षकाची भूमिका या विषयावर दोनदिवसीय कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली होती. कार्यशाळेस फातेमा रेझीनवाला (समुपदेशक मुंबई) यांनी मार्गदर्शन केले. सदर कार्यशाळेत मू. जे. महविदयालयातील बी. ए. व एम. ए., तसेच उमवि अंतर्गत इतर महाविद्यालयातील तसेच शालेय शिक्षकांनी व विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला.

२) अभ्यासक्रम पुनर्रचना कार्यशाळा - २७/०२/२०१५ रोजी एम. ए. व्दितीय वर्ष मानसशास्त्र या वर्गाच्या नविन अभ्यासक्रमासंबंधी होणाऱ्या उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठस्तरीय एक दिवसीय कार्यशाळा आयोजित केली. सदर कार्यशाळेचे अध्यक्ष डॉ. पी. आर. चौधरी व डॉ. सौ. एन.डी. मुंदडा हे प्रमुख पाहुणे म्हणुन उपस्थित होत्या. उमवि अंतर्गत इतर महाविद्यालयातील मानसशास्त्राच्या प्राध्यापकांनी सहभाग नोंदविला.

राष्ट्रीय परिषद २२-२३ मार्च २०१५

“दहशतवाद धार्मिक कट्टरतावाद आणि विश्व शांती - मानसशास्त्रीय दृष्टिकोन”

डॉ. सी. पी. लभाणे
विभाग प्रमुख

भारतीय सामाजिक विज्ञान अनुसंधान परिषद, आयोजित व मानसशास्त्र विभाग मू. जे. महविदयालय आयोजित दोन दिवसीय राष्ट्रीय परिषद २२-२३ मार्च २०१५ दरम्यान आयोजित करण्यात आली होती.

सदर राष्ट्रीय परिषदेचा “दहशतवाद धार्मिक कट्टरतावाद आणि विश्व शांती-मानसशास्त्रीय

दृष्टिकोन” असा ब्रिज विषय होता. या राष्ट्रीय परिषदेचे उद्घाटन प्रमुख वक्ते श्री. अशोकजी धिवरे (Rtd. Add. General of Police Crime Branch Pune) यांच्या हस्ते करण्यात आले. या राष्ट्रीय परिषदेच्या उद्घाटन सोहळ्याचे अध्यक्ष अॅड. सुनिल चौधरी (Member of KCE Society), व एस. एस. फालक (Secretary of KCE Society), डॉ. दिनेश जनबंधू

नागपूर, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. उदय कुलकर्णी व मानसशास्त्र विभाग प्रमुख डॉ. सी. पी. लभाणे हे मंचावर उपस्थित होते.

सदर राष्ट्रीय परिषदेच्या पहिल्या दिवसाच्या पहिल्या सत्रात Panel Dissuasion आयोजित करण्यात आले होते. या प्रसंगी डॉ. दिनेश जनबंधू नागपूर, डॉ. शफिक अहेमद समाजशास्त्र विभाग, गोरखपूर विद्यापीठ, गोरखपूर, डॉ. देवेद्र इंगळे इतिहास विभाग मू. जे. महाविद्यालय जळगाव यांनी Interrogating Religions Fanaticism in Indian या विषयावर सखोल मार्गदर्शन करून उपस्थित प्राध्यापक संशोधक व विद्यार्थ्यांशी चर्चा केली.

सदर राष्ट्रीय परिषदेच्या पहिल्या दिवसाच्या दुसऱ्या सत्रात Technical Session आयोजित करण्यात आले होते. या सत्राचे Chair Person डॉ. व्ही. के. दुबुले- नागपूर व - Co- Chair Person डॉ. जे. एन. चौबे - साक्री महाविद्यालय, साक्री हे होते. या सत्रात एकूण २० संशोधक प्राध्यापक, संशोधक व पी.एच. डी. विद्यार्थ्यांनी शोधनिबंध वाचन केले.

सदर राष्ट्रीय परिषदेच्या दुसऱ्या दिवसाच्या पहिल्या सत्रात Technical Session आयोजित करण्यात आले होते. या सत्राचे Chair Person डॉ. घनश्याम कांबळे- मुंबई व - Co- Chair Person डॉ. चंद्रशेखर गवळी - महिला विद्यापीठ, मुंबई हे होते. या सत्रात एकूण २५ संशोधक प्राध्यापक, संशोधक व पी.एच. डी. विद्यार्थ्यांनी शोधनिबंध वाचन केले.

सदर राष्ट्रीय परिषदेच्या दुसऱ्या दिवसाच्या दुसऱ्या सत्रात Round Table Session आयोजित करण्यात आले होते. या सत्राचे प्रमुख वक्ते डॉ. मुनवर

अली - मुंबई, कर्नल के. व्ही. विठ्ठल - १८ मुंबई बटालियन, श्री. अजय खरडे- सहायक पोलीस निरीक्षक जळगाव, श्री. मनजितसिंग चव्हाण - सहाय्यक निरीक्षक जळगाव, डॉ. घनश्याम कांबळे मुंबई Dealing Terrorism - Psycho analytical understanding या विषयावर सखोल मार्गदर्शन उपस्थित प्राध्यापक संशोधक व विद्यार्थ्यांशी चर्चा केली. सदर राष्ट्रीय परिषदेच्या दुसऱ्या दिवसाच्या सत्रात डॉ. दिनेश पांचाळ अहमदाबाद विद्यापीठ अहमदाबाद. यांचे संशोधन पध्दतीशास्त्र आणि या विषयावर विशेष व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते.

सदर राष्ट्रीय परिषदेच्या समारोप कार्यक्रमात अध्यक्ष डॉ. प्रदीप जोशी मानसोपचार तज्ज्ञ प्रमुख वक्ते डॉ. दिनेश पांचाळ अहमदाबाद विद्यापीठ अहमदाबाद. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. उदय कुलकर्णी व मानसशास्त्र विभाग प्रमुख डॉ. सी. पी. लभाणे मंचावर उपस्थित होते.

सदर राष्ट्रीय परिषदेस गोरखपूर, मुंबई, नागपूर, औरंगाबाद विद्यापीठांमधून प्राध्यापकांनी विविध सत्रात बहुमोल मार्गदर्शन राष्ट्रीय परिषदेत ३० प्राध्यापक १५ संशोधन विद्यार्थ्यांनी सहभागी होवून शोध निबंध वाचन केले.

सदर राष्ट्रीय परिषदेच्या यशस्वीतेकरिता डॉ. भालसिंग, डॉ. पी. पी. जंगले, डॉ. एस. डॉ.बी.एन.केसुर, प्रा.व्ही.एस.कांची, प्रा. हिंगोजेकर, प्रा. ए. बी. पाटील, प्रा. बालाजी प्रविण बाविस्कर व मानसशास्त्र विभागातील विद्यार्थ्यांनी सक्रिय सहकार्य केले.

मुळजी जेठा महाविद्यालयातील पदवी व पदव्युत्तर
विभागात भूगोल विभागांतर्गत शैक्षणिक वर्ष २०१४ -
२०१५ या वर्षात खालील विशेष कार्यक्रम राबवण्यात
आले.

भूगोल विभागाचे माजी विद्यार्थी व आमचे स्नेही
प्रा.डॉ. एस.एन. भारंबे यांची एस.एन.डी.टी.
विद्यालय जळगाव येथे प्राचार्यपदी नेमणूक झाली ही
विभागाच्या दृष्टीने आनंदाची बाब आहे. तसेच प्रा.
एस.ए. चौधरी यांना उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठाने
शास्त्राची पी.एच.डी प्रदान केली. त्यांचे देखील
विभागातर्फे अभिनंदन करण्यात आले.

व्यक्तींची व्याख्याने :- भूगोल विभागाच्या
विद्यार्थ्यांसाठी या शैक्षणिक वर्षात तज्ज्ञ व्यक्तींची
व्याख्यान आयोजित करण्यात आली. २५ सप्टेंबर २०१४
ला 'बॅंडव्होकेट ज्योती भोळे यांचे 'पर्यावरण विषयक
विषय' या विषयावर भाषण आयोजित करण्यात आले.

कार्यदयाबाबत त्यांनी मार्गदर्शन केले डॉ. मंजुषा
काणी यांनी संस्कृत साहित्यातील पर्यावरणाबाबत
मार्गदर्शन केले. डॉ. स्वानंद पुड यांचे भारतीय संस्कृती व
पर्यावरण वर भाषण २७ डिसेंबर २०१४ रोजी आयोजित
करण्यात आले. तसेच प्राचार्य पद्माकर देशपांडे, माजी
प्राचार्य जी. टी. पी. कॉलेज नंदुरबार यांनी विद्यार्थ्यांसाठी
विभागाच्या संधी यावर भाषण दिले.

सप्ताह :- १५ जानेवारी २०१५ ते २१ जानेवारी
२०१५ या कालावधीत भूगोल विभागातर्फे भूगोल
विभागाचे आयोजन करण्यात आले. या प्रसंगी मा प्रा. डॉ.
जे पाटील, डॉ. जी. डी. बेंडाळे महिला

महाविद्यालय, जळगाव हे प्रमुख पाहुणे उपस्थित होते.
भूगोल सप्ताहा निमित्ताने भूगोल विभागात प्रा. डॉ. व्ही.
जे. पाटील यांचे विशेष व्याख्यान "एकविसाव्या
शतकातील भूगोलाचा अभ्यास" या विषयावर व्याख्यान
आयोजित करण्यात आले. शहरातील शाळा कॉलेज च्या
विद्यार्थ्यांना भूगोल विषयातील सर्वेक्षण साहित्याची
ओळख करण्यासाठी भूगोल विभागात तीन दिवस
समतलपट होकायंत्र जी.पी. एस. थेटोलाइट हवामान
शास्त्रीय उपकरणे इ. सर्वेक्षण साहित्याचे प्रात्याक्षिक
आयोजित करण्यात आले. एम.ए. च्या विद्यार्थ्यांचा
सहभाग या उपक्रमात होता. भूगोल विषयाच्या सर्व
विद्यार्थ्यांसाठी भूगोलाच्या प्रयोग शाळेत पूर्ण सप्ताहात
पर्यावरण हवामान दर्शाक, पर्यटन, वन्यप्राणी या बाबत
लघुपट दाखवण्यात आले. भूगोल सप्ताहाचा समारोप मा.
डॉ देवयानी बेंडाळे उपप्राचार्य यांच्या उपस्थितीत पार
पाडला या प्रसंगी प्रा.सहदेव जाधव यांनी सप्ताहाचा
अहवाल सादर केला.

सन २०१४-२०१५ हे शैक्षणिक वर्ष भूगोल
विभागाच्या दृष्टीने सुवर्ण वर्ष मानले पाहिजे. भूगोल
संशोधन केंद्रांकडून या वर्षात प्रा डॉ. किशोर नेहते यांना
उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठातर्फे प्रा.डॉ. ए. एस. भोळे यांच्या
मार्गदर्शनासाठी पी.एच.डी प्रदान करण्यात आली. प्रा
विनोद वाघ व श्री. राजेश भेडारकर यांनी डॉ.ए.एस. भोळे
यांच्या मार्गदर्शनाखाली पीएच.डी. प्रबंध नागपूर
विद्यापीठात सादर केला एप्रिल २०१४ या उत्तर महाराष्ट्र
विद्यापीठाच्या परीक्षेत भूगोल विभागातील विद्यार्थ्यांनी
विशेष प्राविण्य मिळवले. उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठात
विशेष प्राविण्य मिळविलेले विद्यार्थी

भूगोल विभागाचे तेजस्वी तारे:			
विद्यार्थी	बी.ए.भूगोल	बी.एस्सी. भूगोल	एम.ए./ए.एस्सी भूगोल
प्रथम क्रमांक	कु.प्रियंका आठे	राहूल पाटील	कु. रुपाली नेवे
द्वितीय क्रमांक	कुशवकुमार सोनी	देवेंद्र राणे	ललीत सोनवणे
तृतीय क्रमांक	अजय पावरा	योगेश झांबरे	तन्वी तडवी

सर्व यशवंत विद्यार्थ्यांचा गौरव सोहळा भूगोल सप्ताहात आयोजित करण्यात आला. भूगोल विभागातील डॉ. ए. एस. भोळे, डॉ. आर. आर. भालसिंग, डॉ. एस. ए. चौधरी, डॉ.पी. पी. जंगले, डॉ.एस.एन. भांबरे, प्रा. बी. एल. कांबळे यांनी जयपूर, बोधगया, मुंबई, हैद्राबाद, जळगाव या ठिकाणी विद्यार्थ्यांना अनुदान आयोगाने आयोजित केलेल्या राष्ट्रीय आंतरराष्ट्रीय परिषदेत शोध निबंध सादर केले.

संरक्षण आणि सामरिक शास्त्र विभाग

डॉ. एल. पी. वाघ

वार्षिक अहवाल सन २०१४-१५ या शैक्षणिक वर्षात संरक्षण आणि सामरिक शास्त्र विभागातर्फे विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक, व्यवसायाभिमुख दृष्टिकोनांना विविध स्थरातून मार्गदर्शित करण्यात आले. विशेष व्याखाने, स्पर्धा, व्यावसायिक स्थळांना भेटी, बौद्धिक लेखन अशा विविध शैक्षणिक कार्यक्रमांचे आयोजन या वर्षी घेण्यात आले.

आणि विकास, ३) भारताच्या अंतर्गत सुरक्षेची आणि दिशा, ४) संगणकीय युद्ध आणि दहशतवादा पर्यावरणीय धोके.

• या संदर्भात विद्यार्थ्यांचे सामरिक ज्ञान वाढवण्यात हेतूने विषय ठरवण्यात आले होते. पॉवर पॉइंट स्पष्ट तज्ज्ञ परीक्षकांकडून पदवी आणि पदव्युत्तर गटासाठी स्पर्धांचे पारितोषिक काढण्यात आले. स्पर्धेमुळे विद्यार्थ्यांना संशोधनात्मक तंत्रज्ञानाच्या सहाय्याने आपल्या अंतर्गत आणि गुणांना दिशा देण्याचा नवीन उपक्रम या वर्षी करण्यात आला. या स्पर्धेत महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदवला. दिनांक ०५-०९-२०१४ (शिक्षक दिन) रोजी कार्यक्रमाचे प्रमुख पाहुणे मू. जे. पाडवी उप-अधीक्षक (गृह) जळगाव यांच्या विजेत्या विद्यार्थ्यांना बक्षिस वितरण करण्यात आले. याप्रसंगी मू. जे. महाविद्यालयाचे प्रा. प्राचार्य डॉ. आर. चौधरी अध्यक्षस्थानी होते. उपप्राचार्य एन. भांबरे, समन्वयिका प्रज्ञा जंगले, संरक्षण आणि शास्त्र विभागाचे डॉ. एल. पी. वाघ, स्पर्धा समन्वयक

अ) पॉवर पॉइंट स्पर्धेचे आयोजन - विभागाकडून प्रा. योगेश बोरसे यांच्या समन्वयाखाली ३ सप्टेंबर २०१४ रोजी पॉवर पॉइंट स्पर्धेचे आयोजन महाविद्यालयाच्या तिनही शाखेच्या विद्यार्थ्यांसाठी घेण्यात आली. विषय हे जागतिक, देशांतर्गत सुरक्षा, समस्या, भविष्यातील आव्हाने या अनुशंगाने खालील विषय देऊन घेण्यात आली. १) आजची युद्ध पद्धती २) भारतातील अंतर्गत सुरक्षा समस्या ३) तंत्रज्ञान आणि सुरक्षा ४) गुप्तहेर संघटना आणि ऑपरेशन, ५) जैव तंत्रज्ञान युद्ध पद्धती, तसेच पदव्युत्तर स्तरावर पुढील विषयांवरती स्पर्धा घेण्यात आली. १) शस्त्रास्त्र स्पर्धा आणि जागतिकीकरण, २) भारताचे संरक्षण अर्थसंकल्प

प्रा. एल. पी. शिंपी, डॉ. जे. टी. महाजन
 पदवीस्तर- प्रथम-किशोर पाटील
 (ए.ए.बी.ए) द्वितीय- जितेंद्र पाटील
 (ए.ए.बी.ए), तृतीय - मंजुषा गाढे आणि विजेंद्र
 (ए.ए.बी.ए), पदविका स्तर प्रथम - अमान
 (ए.ए.प्रथम वर्ष), द्वितीय - योगेश वसाने
 (ए.ए.इंग्रजी), तृतीय - घनश्याम पाटील
 (संरक्षणशास्त्र)

भारताच्या अंतर्गत सुरक्षेवर व्याख्यान - दिनांक
 ०८-२०१४ रोजी भारताच्या अंतर्गत सुरक्षा व धोके
 सेवानिवृत्त ब्रिगेडीयर पी. एन. चौधरी यांचे
 आणि सामरिक शास्त्र विभागातर्फे न्यू
 हॉल येथे आयोजित करण्यात आले होते.
 महाविद्यालयाचे प्र. प्राचार्य डॉ. पी. आर.
 अध्येक्षस्थानी होते. उप-प्राचार्य एन. व्ही. भारंबे,
 प्रमुख डॉ. एल. पी. वाघ, प्रा. योगेश बोरसे, प्रा.
 शिंपी, प्रा. बी. एन. केसुर यांची उपस्थिती
 या व्याख्यानात नि. ब्रिगेडीयर पी. एन. चौधरी
 विद्यार्थ्यांना ईशान्य भारतातील लष्करापुढील
 दहशतवाद्यांचे छुपे मनसुबे, अंतर्गत सुरक्षेला
 पोहोचविणाऱ्या छुप्या कारवाया या विषयी
 यांना माहिती दिली होती.

२२ वा नौदल सेवा दिन साजरा - दिनांक ०४-
 २०१४ रोजी संरक्षण आणि सामरिक शास्त्र
 विभागाच्या वतीने ४२ व नौदल सेवा दिन सेवानिवृत्त
 कमांडर श्री. श्रीधर मोरे यांच्या उपस्थितीत
 करण्यात आला होता, नौदलाचे सेवा निवृत्त
 कमांडर श्रीधर मोरे यांनी यावेळी विद्यार्थ्यांशी संवाद
 साधला. नौसेनेची आजची स्थिती आणि १९७१ पासून
 भारताच्या विविध ऑपरेशन संदर्भात त्यांनी विद्यार्थ्यांना
 सादर माहिती दिली. यावेळी नौदलाच्या विविध विषयांवर

विद्यार्थ्यांनी त्यांच्याशी सविस्तर चर्चा केली. यावेळी
 महाविद्यालयाचे प्र. प्राचार्य पी. आर. चौधरी यांच्या हस्ते
 त्यांच्या कार्यगौरव व सत्कार करण्यात आला या प्रसंगी
 कला शाखेचे उपप्राचार्य श्री. एन. व्ही. भारंबे,
 समन्वयिका डॉ. प्रज्ञा जंगले, विभाग प्रमुख डॉ. एल. पी.
 वाघ, प्रा. योगेश बोरसे, प्रा. विजय लोहार, डॉ. जयश्री
 महाजन व प्रा. ललित शिंपी उपस्थित होते.

ड) बी.डी.डी.एस प्रशिक्षण - दि. ९ सप्टेंबर २०१४
 रोजी संरक्षण आणि सामरिक शास्त्र विभागातर्फे
 विद्यार्थ्यांना देशविघातक कारवायांच्या षडयंत्राची जाण
 असावी आणि त्यांनी सुजन आणि जबाबदारी नागरिक
 म्हणून सक्षम व्हावे यासाठी बॉम्ब शोधक आणि विनाशक
 पथकाचे पोलिस निरीक्षक, पोलिस शिपाई यांनी मार्गदर्शन
 दिले. या मार्गदर्शनात त्यांनी देशात सातत्याने घडणाऱ्या
 बॉम्ब स्फोटाने कायदा आणि सु-व्यवस्था धोक्यात येत
 असल्याने महाविद्यालयीन तरुणांना संशयास्पद बाबी
 कशा पोलिसांच्या लक्षात आणून द्याव्यात हे सांगितले
 तसेच पोलिस वेगवेगळ्या परिस्थितीत बॉम्ब कसे
 शोधतात त्याची प्रात्यक्षिके आणि यंत्रे विद्यार्थ्यांना
 दाखवलीत. प्रा योगेश बोरसे यांनी कार्यक्रमाचे नियोजन
 समन्वयक म्हणून काम पहिले.

ड) भरती पूर्व प्रशिक्षण केंद्राकडून सत्कार - पोलिस
 भरती पूर्व प्रशिक्षणातर्फे विद्यार्थ्यांना सातत्याने त्यांच्या
 देशसेवेच्या भावनांना जाणून त्यांना राष्ट्रातील विविध
 सुरक्षा दलांत निवड होण्यासाठी लेखी आणि मैदानी
 चाचण्यांविषयी मार्गदर्शन करण्यात येत असते. या वर्षी
 पोलिस भरतीत निवड झालेल्या विद्यार्थ्यांचा सत्कार
 कलाशाखेचे उपप्राचार्य प्रा.एन. व्ही. भारंबे यांच्या हस्ते
 दि ९ जुलै, २०१४ रोजी करण्यात आला. या वेळी
 प्रशिक्षण केंद्राचे समन्वयक प्रा योगेश बोरसे, डॉ एल पी
 वाघ, डॉ. दुबे, प्रा श्रीकृष्ण जळूकर उपस्थित होते. ■■■

ग्रंथालय ही वर्धिष्णू संस्था आहे. महाविद्यालयाच्या ग्रंथालयात दरवर्षी विविध विषयांची पुस्तके खरेदी करण्यात येतात. ग्रंथालयीन सेवेचा लाभ महाविद्यालयातील प्राध्यापक, विद्यार्थी, शिक्षकेतर कर्मचारी सातत्याने घेत असतात. तसेच विविध विद्याशाखांत संशोधन करणाऱ्या विद्यार्थ्यांनाही ग्रंथालय सेवेचा लाभ सातत्याने दिला जात असतो. खान्देश कॉलेज एज्युकेशन सोसायटी संचालित विविध शाळा व महाविद्यालयातील प्राध्यापक व शिक्षणप्रेमी व्यक्तींनादेखील ग्रंथालय सेवेचा लाभ दिला जात असतो.

या शैक्षणिक वर्षात ग्रंथालयात महाविद्यालयाच्या बजेटमधून रु. ४, ९१, २०६/- ची २४५५ तसेच Minor Research Project (MRP) अंतर्गत विविध विषयांची सुमारे रु.१,३८,४१७/- ची एकूण २१५ पुस्तके खरेदी करण्यात आली. या वर्षात ग्रंथालयास विविध विषयांची एकूण ७४ पुस्तके देणगी स्वरूपात प्राप्त झालेली आहेत. यामुळे महाविद्यालयाच्या ग्रंथालयात एकूण २७४४ पुस्तकांची भर पडली असल्याने ग्रंथालयाची एकूण ग्रंथसंपदा १४४९५८ इतकी झाली आहे. वाचकांना नवनविन शैक्षणिक प्रवाहाची ओळख व दैनंदिन घडामोडींची माहिती व्हावी, यासाठी या शैक्षणिक वर्षात सुमारे रु.१,८२,८७२/- ची २०९ नियतकालिके ग्रंथालयात नियमित येत असतात.

विद्यार्थ्यांना नियमित स्वयंअभ्यास करता यावा यासाठी ग्रंथालयात स्वतंत्र अभ्यासिका सुविधा असून तेथे सर्वप्रकारची क्रमिक पुस्तके, वर्तमानपत्रे, प्रश्नसंच आणि स्पर्धा परीक्षांना उपयुक्त ठरणारी पुस्तके, नियतकालिके उपलब्ध करून दिली जातात. अभ्यासिका सकाळी ७ ते

रात्री १२ वाजेपर्यंत वाचनासाठी उपलब्ध असते. तसेच परीक्षेच्या काळात अभ्यासिका रविवारी देखील सकाळी ८ ते दु. ३ वाजेपर्यंत सुरु ठेवण्यात येत असते. यासंदर्भात फायदा महाविद्यालयातील अनेक गरजू व हुशार विद्यार्थी घेत असतात.

या शैक्षणिक वर्षात यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापिठ, नाशिक येथील ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्र पदवी शिक्षणक्रम (B.Lib.) साठी ४० विद्यार्थी आणि पदव्युत्तर शिक्षणक्रमास (M.Lib.) २३ विद्यार्थी प्रवेशित आहेत. त्याचप्रमाणे उत्तर महाराष्ट्र विद्यापिठ, जळगाव अंतर्गत सुरु असलेल्या ग्रंथालयशास्त्र प्रमाणपत्र शिक्षणक्रमास ०४ विद्यार्थी प्रवेशित आहेत. महाविद्यालयात नवीन प्रवेशित विद्यार्थ्यांना ग्रंथालय सेवा-सुविधा याबाबतची माहिती होण्यासाठी महाविद्यालयातील नविन प्रवेशित विद्यार्थ्यांना "Know Your Library" या मराठी-इंग्रजी भाषेतील माहिती पुस्तिकेचे मोफत वाटप करण्यात येते. त्या अनुषंगाने डॉ. रंगनाथन जयंती निमित्ताने दि. ०९ ऑगस्ट २०१४ रोजी ग्रंथालयात 'User Education Programme' चे आयोजन करण्यात आले होते. या कार्यक्रमाचे उद्घाटन कला शाखेच्या समन्वयिका डॉ. प्रज्ञा जंगले यांच्या हस्ते करण्यात आले.

स्वामी विवेकानंद जयंती निमित्त त्यांनी लिहिलेल्या व त्यांच्यावर इतरांनी लिहिलेल्या पुस्तकांचे प्रदर्शन दि. १२ जाने. २०१५ रोजी लावण्यात आले होते. या प्रदर्शनाचे उद्घाटन डॉ. ए. बी. साळी, सहसंचालक उच्चशिक्षण विभाग, जळगाव यांच्या हस्ते महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. पी. आर. चौधरी यांच्या

अध्यक्षतावाली करण्यात आले.

ग्रंथालयात अंध विद्यार्थ्यांसाठी सुरु असलेल्या

“झीमी आईज रिसोर्स सेंटर फॉर व्हियुअली चॅलेंड” या संस्थेमध्ये १५ अंशतः व पूर्णतः अंध विद्यार्थी प्रवेशित असून अंध विद्यार्थ्यांना संगणकाचा वापर कसा करावा ?

शिकण्यासाठी JAWS ही संगणकप्रणाली व इतर शैक्षणिक साधने उपलब्ध आहेत. दृष्टीहिन विद्यार्थ्यांना सामान्य विद्यार्थ्यांप्रमाणे संगणक हाताळणी करता यावी,

संश्लेष नवनविन तंत्रज्ञानाची माहिती होवून मोबाईल फोन, लॅपटॉप, टॅबलेट, या उद्देशाने या सेंटरच्या माध्यमातून वेगवेगळे

शैक्षणिक कार्यक्रम सुरु करण्यात आलेले आहे. याअंतर्गत २०१४ ते ०७ ऑगस्ट २०१४ दरम्यान अनेबल इंडिया,

नवी दिल्ली, परकीन्स प्रोडक्टस, नवी दिल्ली आणि बुकशेअर, नवी दिल्ली यांच्या संयुक्त विद्यमाने तीन दिवसीय

शैक्षणिक कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. “झीमी आईज रिसोर्स सेंटर फॉर व्हियुअली चॅलेंड” आणि दि नॅशनल ऑर्गनायझेशन ऑफ दि

ब्लाइंड, वसई रोड यांच्या संयुक्त विद्यमाने दि. १७ व १८ ऑक्टोबर २०१५ रोजी अंध प्राध्यापकांची पहिली राज्यस्तरीय

संस्थापक रायभरातून एकूण ५४ अंध प्राध्यापकांनी आपला पहिल्या पाय नोंदविला होता. तसेच अंध विद्यार्थी या

संस्थांच्या सहभागी झाले होते. या परिषदेमध्ये १) अंधांच्या शिक्षणाची दशा व दिशा. २) रोजगाराभिमुख

पत्र व व्यवसाय शिक्षणासाठी संवेदनांची उपयुक्तता. ३) संगीत कलेच्या साधनेतील अडचणी व उपाय. ४)

अंधांपुढील २१व्या शतकातील नवी आव्हाने, नव्या तंत्रज्ञानाचा वापर. ५) ब्रेललिपीचे भवितव्य. ६) अंध अध्यापक -

शैक्षणिक कार्यक्रमांच्या समस्या व त्यावरील उपाययोजना. या

विषयांवर चर्चा, परिसंवाद आयोजित केले होते. यासंदर्भातील नविन ठराव मंजूर करण्यात आले असून त्याबाबतचे प्रस्ताव राज्य सरकारकडे मंजुरीसाठी पाठविण्यात आलेले आहेत.

एम.के.सी.एल. पुणे यांच्या द्वारे घेण्यात येणाऱ्या MS-CIT या प्रमाणपत्र अभ्यासक्रमास महाविद्यालयातील सौ.ममता बुंदेला आणि तेजस नाईक हे विद्यार्थी अनुक्रमे ९८% आणि ९१% ने उत्तीर्ण झाले आहेत. एम.के.सी.एल, पुणे यांचेकडून MS-CIT या अभ्यासक्रमाची अभ्यासपुस्तिका ही ब्रेल लिपी मध्येही उपलब्ध करून देण्यात आलेली आहे.

महाविद्यालयाला मिळालेल्या 'College of Excellence' अंतर्गत “झीमी आईज रिसोर्स सेंटर” चे समृद्धीकरण करण्याच्या हेतूने महाविद्यालयात ब्रेल लायब्ररी सुरु करण्याचा मानस आहे. त्यासाठी लागणारे ब्रेलप्रिंटर व इतर आवश्यक सामुग्री खरेदी करण्यात येणार आहे. त्यासाठी रिसोर्स सेंटरतर्फे ऑनलाईन ब्रेल लायब्ररी

चे सुद्धा नोंदणी करण्यात येणार आहे. याद्वारे महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांसाठी Digital Talking

Library सुरु करता येणार आहे. निवांत, पुणे आणि समृद्धा, हैद्राबाद या दोन अंध विद्यार्थ्यांच्या संस्थेकडे

उपलब्ध असलेली ब्रेल लिपी मधील पुस्तके ही “झीमी आईज रिसोर्स सेंटर” मध्ये उपलब्ध करण्यासाठीच्या

अनुषंगाने या दोन्ही संस्था आणि के.सी.ई.सोसायटी यांमध्ये सामंजस्य करार करण्यात आलेला आहे. “झीमी

आईज रिसोर्स सेंटर” मध्ये अजून २ नवीन संगणक संच देखिल उपलब्ध करून देण्याचा प्रयत्न केला जाणार आहे.

महाविद्यालयाच्या ग्रंथालय विभागातर्फे पुरातन संग्रहालय उभे करण्याचे प्रकल्प सुरु करण्यात आलेला आहे. त्यासाठी अनेक संस्थात्मक आणि वैयक्तिक देणगीदारांनी मॅन्युस्क्रिप्टस, जुनी कागदपत्रे व इतर

ऐतिहासिक वस्तू देणगी म्हणून दिलेल्या आहेत. या विभागातर्फे दि. ०३ व ०४ जाने. २०१५ रोजी पुरातन, ऐतिहासिक वस्तूंचे प्रदर्शन भरविण्यात आले होते. या प्रदर्शनामध्ये विविध पुरातन वस्तुंचा संग्रह करणारे मा. अब्दूल मजीद झकेरिया आणि शिवकालीन शस्त्रास्त्रांचे संग्राहक मा. पंकज दुसाने, अमळनेर यांच्याकडील पुरातन वस्तू ठेवण्यात आल्या होत्या. याप्रदर्शनाचे उद्घाटन पुरातत्व विभागप्रमुख, डॉ. एल.एस.निगम यांच्या हस्ते करण्यात आले. डॉ. निगम यांनी आपल्या उद्घाटनपर भाषणात इतिहास विषयाच्या विद्यार्थ्यांना संशोधनासाठी इतिहासाच्या अनेक शाखा उपयुक्त आहेत? याबाबत मार्गदर्शन केले. तसेच या कार्यक्रमासाठी प्रमुख अतिथी म्हणून महाराष्ट्र सरकार समितीचे सदस्य मा. गिरीश जाधव आणि के.सी.ई.व्यवस्थापन मंडळाचे सदस्य श्री. विद्याधरजी पानट यांची उपस्थिती होती. यावेळी श्री. जाधव यांनी के.सी.ई.सोसायटी तर्फे भविष्यातील वस्तूसंग्रहालयाची वाटचाल. संग्रहालयातील वस्तूंचे जतन, त्यांचे सांस्कृतिक महत्व आदी विषयावर माहिती दिली. याप्रदर्शनास महाविद्यालयातील, परिसरातील जवळपास ४ ते ५ हजार विद्यार्थी, संशोधक, इतिहासप्रेमी, नागरिकांनी भेट दिली.

महाविद्यालयाच्या परिसरातील ज्ञानप्रेमींसाठी ग्रंथालयात समृद्ध ग्रंथभांडार उपलब्ध करून देण्याच्या उद्देशाने महाविद्यालयातर्फे "ज्ञानरंजन सार्वजनिक वाचनालय" सुरू केलेले आहे. त्यामुळे ग्रंथप्रेमींना कथा, कादंबरी, नाटक, काव्य, चरित्र, अध्यात्मिक आणि आरोग्यविषयक पुस्तकांचा तसच नियतकालिकांचा लाभ ज्ञानप्रेमींना होऊ लागला आहे. सध्या यायोजनेचा ५३ वाचक लाभ घेत आहेत. त्याचप्रमाणे Ph.D आणि M.Phil करणारे संशोधकांना देखील ग्रंथालय उपलब्ध

करून दिले जाते. सध्या या योजनेचा १७ विद्यार्थी संशोधक लाभ घेत आहेत.

महाविद्यालयाच्या ग्रंथालयातर्फे Ph.D आणि M.Phil करू इच्छिणाऱ्यांसाठी आणि विद्यार्थ्यांना संशोधनाकडे उद्युक्त करण्याच्या हेतूने येत्या शैक्षणिक वर्षापासून Abstracting & Indexing Journals देखील नोंदणी करण्यात येणार आहे. "Digital Learning Resource Access Center (DLRAC) या यशस्वी सुविधा असून त्याचा अनेक विद्यार्थी लाभ घेत असतात. दररोज या सेंटर ला ३५-४० विद्यार्थी भेट देत असतात. DLRAC अधिकारिका समृद्ध करण्याच्या हेतूने पुढील शैक्षणिक वर्षात नवीन संगणक संच उपलब्ध करून देण्याचा प्रयत्न करण्यात येणार आहे. OPAC ची सुविधा ऑनलाईन

करण्याच्या दृष्टीने महाविद्यालयाच्या संकेतस्थळावर www.mjcollegelibrary.kces.in या नावाने वेबसाईट लायब्ररी पोर्टल सुरू करण्यात आले असून या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना ग्रंथालयातील पुस्तकांची उपलब्धता कुठल्या तपासता येणार आहे. त्यासोबतच पुस्तकांचे देणे आणि अनुक्रमणिका ही त्यात उपलब्ध करून देण्याचा प्रयत्न केला जाणार आहे. या पोर्टलवर OPAC व विद्यार्थ्यांना उपयुक्त ठरणारी शैक्षणिक वेगवेगळ्या विषयांवरील अभ्यासक्रमांशी Audio-Video, E-books मोफत उपलब्ध करून देण्यात जाणार आहे. ग्रंथालय अधिकाधिक सुसज्ज व परिपूर्ण करण्याचा व वाचकांना सुविधा उपलब्ध करून देण्याचा आमचा सतत प्रयत्न असतो.

यासाठी आम्हाला प्राचार्य, उपप्राचार्य, - समन्वयक, ग्रंथालय समिती सदस्य व सर्व ग्रंथालय कर्मचारी व विविध विभागांतील कर्मचारी यासंबंधी सहकार्य लाभत असते.

आपल्या महाविद्यालयात अध्ययनस्त असलेले विद्यार्थी समाजातील विभिन्न घेत असतात. शिक्षण घेत असतांना काही प्रामुख्याने आर्थिक समस्यांना सामोरे जावे उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ अशा होतकरू पण विद्यार्थ्यांसाठी महाविद्यालयातील - विद्यार्थी विभागामार्फत विद्यार्थ्यांना आर्थिक सहाय्य 'कमवा व शिका योजना' आर्थिक दुर्बल विद्यार्थी अर्थसहाय्य योजना, आणि एकलव्य कर्ज योजना सारख्या योजना राबविल्या जातात. विद्यार्थ्यांच्या एकूणच व्यक्तिमत्त्वाच्या विकासासाठी सूत्र संचालन कार्यशाळा, विकास कार्यशाळा सारख्या आत्मविश्वास योजना ही कार्यान्वित केल्या जातात. महाविद्यालयात संगीत, नाट्य ललित कला, या विभागातील विद्यार्थ्यांसाठी ही विविध स्पर्धांचे जात असते भावगीत, नाट्य अभिवाचन स्पर्धांच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांच्या कला वाव दिला असतो. शैक्षणिक वर्ष २०१४-१५ मध्ये महाविद्यालयातील विद्यार्थी कल्याण विभागामार्फत वर्षभर आयोजित केलेल्या विविध स्पर्धांमध्ये अधिकाधिक संख्येने विद्यार्थ्यांना त्यामध्ये होण्यासाठी प्रवृत्त करण्यात आले. यांची माहिती प्रमाणे आहे.

शैक्षणिक वर्ष २०१४-२०१५ मध्ये महाविद्यालयातील संगीत, नृत्य, नाट्य, व लंलीत कलाप्रकारांमध्ये नैत्रदीपक असे यश, प्राप्त केलेले सर्वात पथम १९ ते २३ नोव्हेंबर २०१४ मध्ये

पश्चिम विभागीय युवक महोत्सवात उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठाने सहभाग नोंदविला होता महर्षि दयानंद सरस्वती विश्वविद्यालय, अजनेर (राजस्थान) या ठिकाणी संपन्न झालेल्या या महोत्सवात विद्यापीठाच्या संघात महाविद्यालयातील १८ विद्यार्थ्यांचा समावेश होता. त्यात Installation, Poster Making आणि Clay Modeling या कला प्रकारात अनुक्रमे राजू नामदेव भुईकर या विद्यार्थ्यांचा द्वितीय व तृतीय क्रमांक आला होता. या नंतर १२ ते १६ फेब्रुवारी २०१५ मध्ये देवी अहिल्याविश्वविद्यालय, इंदौर (म.प्र.) या ठिकाणी संपन्न झालेल्या राष्ट्रीय युवक महोत्सवात क्ले मॉडलिंग या कला प्रकारात राजू भुईकर (बी. एफ ए तृतीय वर्ष) या विद्यार्थ्यांस सुवर्ण पदक प्राप्त झाले व त्याआधारावर त्याची निवड आंतरराष्ट्रीय आंतरविद्यापीठ युवक महोत्सवात झाली अशा प्रकारच्या स्पर्धांमध्ये आंतरराष्ट्रीय पातळीवर पोहचलेला हा महाविद्यालयात पहिला विद्यार्थी आहे. दि. ६ ते ११ मार्च दरम्यान उदयपुर येथे University Association of south asian countries तर्फे आयोजित Saul Fest -२०१५ (साऊफेस्ट -२०१५) या महोत्सवात त्याला Award of Appreciation, हा सन्मानजनक पुरस्कार मिळाला. ही स्पर्धा मोहनलाल सुखाडिया व पैसिफिक विश्वविद्यालय, उदयपूर या दोन विद्यापीठांनी संयुक्तपणे आयोजित केलेली होती. या तिन्ही स्पर्धांमध्ये राजू नामदेव भुईकर याने उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठाचे प्रतिनिधीत्व केले असून त्यासोबत संघव्यवस्थापन पदावर डॉ. जुगलकिशोर वि. दुबे यांची विद्यापीठ तर्फे नियुक्ती करण्यात आली होती.

यावर्षी आंतरमहाविद्यालयीन युवक महोत्सवात (युवारांगड दि. १५ ते २० जानेवारी दरम्यान जीटीपी महाविद्यालय नंदुरबार या ठिकाणी आयोजित करण्यात आले होते. एकूण ४० विद्यार्थ्यां संघाचे संघव्यवस्थापक पदावर प्रा. राजीव पवार व प्रा. संगीता चंद्रात्रे यांची नियुक्ती करण्यात आली होती. सदर स्पर्धेत संगीत, नृत्य, ललीत कला प्रकारामध्ये महाविद्यालयास ३ सुवर्ण, ३ रजत व ३ ब्राँझ असे एकूण ९ पदके मिळाली. या स्पर्धेत सर्वाधिक ४१ गुणांसह महाविद्यालयास प्रथम क्रमांक प्राप्त झाले. या वर्षी युवारांग २०१५ चा सर्व साधारण विजेतेद आपल्या महाविद्यालयास मिळाले ही मोठी अभिमानास्पद बाब आहे.

निसर्ग क्लबची स्थापना -

आपल्या महाविद्यालयात यावर्षी हा एक वेगळा उपक्रम सुरू करण्यात आला पर्यावरणातील विविध घटकाविषयी जागरूकता समाजात व विद्यार्थ्यांमध्ये निर्माण करण्याच्या हेतूने (एम.जे. नेचर क्लब) एमजे नेचर क्लब ची स्थापना करण्यात आली. या क्लब मार्फत विद्यार्थ्यांनी विविध अभिनव अशा उपक्रमांचे आयोजन केलेले आहे.त्यांचा थोडक्यात गोषवारा पुढील प्रमाणे दिलेला आहे.

दि. १९/०९/२०१४ रोजी सोहम हॉल मध्ये संवाद निसर्गाशी ध्येयवेड्या निसर्ग मित्रांशी' हा कार्यक्रम घेण्यात आला यामध्ये श्री अभय उजागरे यांच्या उपस्थितीत व डॉ. जुगलकिशोर दुबे यांच्या अध्यक्षतेखाली नेचर क्लब ची स्थापना करण्यात आली सदर क्लब च्या स्थापनेत इतिहास विभागातील प्रा. देवेन्द्र इंगळे यांनी अतिशय महत्त्वाचा पुढाकार घेऊन यामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या अभिनव उपक्रमांविषयीचे मोलाचे मार्गदर्शन केले. या कार्यक्रमात गणेश सोनार (पक्षीमित्र, उमेश पाटील (सर्पमित्र), विवेक देसाई, (फुलपाखरूंच्या

विभिन्न प्रजातीवर पीएच. डी करणारे संशोधन जितेंद्र मराठे यांनी पर्यावरणातील वृक्ष व जगताविषयीच्या विविध माहिती विद्यार्थ्यांना कार्यक्रमास विद्यार्थ्यांचा प्रतिसाद लाभला. जानेवारी २०१५ रोजी नेचर चे सर्व सदस्य २१ पर्यावरण परिषदेचे सक्रीय सहभाग घेतला ही भिंगारा, ता. जळगाव (जामोद) जि. बुलढाण ठिकाणी पार पडली. त्यानंतर महाविद्यालय स्नेहसंमेलन चैतन्य' चा समारोप झाल्याने सदस्यांनी महाविद्यालयाचा परिसर स्वेच्छेने साफ केला घेत दै. सकाळच्या संपादकांनी विशेष नुतन मराठा महाविद्यालय रक्तदान विद्यार्थ्यांनी रक्तदान केले वसुंधरा आंतरराष्ट्रीय महोत्सवात (१२ ते १५ फेब्रुवारी २०१५) फेब्रुवारी रोजी आपल्या महाविद्यालय संबधोत एक लघुचित्रपट (शॉर्ट फिल्म) आले, दि. ५-३-२०१५ रोजी होळीच्या महाविद्यालयातील काही विद्यार्थ्यांना मनुदेवीच्या जंगलात भ्रमंतीच्या कार्यक्रम आयोजित होता, दि. २० मार्च २०१५ रोजी श्री केशर कडून उन्हाळ्यात पक्ष्यांना पाणी मिळावे भांडी वाटप करण्यात आली ती भांडी विविध ठिकाणी क्लबच्या सदस्यांनी आणि वेळोवेळी त्यात पक्षीसांठी पाणी सातत्याने केले जात आहे.

नेचर क्लब चे सदस्य १. अजय पाटील (प्रथम मानसशास्त्र), समाधान पाटील (विकास वाघ (टी.वाय.बी.ए.), अक्षय गिरीष भोई (एम.ए.प्रथम) सुष्मिता (एस.वाय.बी.ए.), पुजा बडगुजर (टी.वाय.बी.ए.) अमोल गोमटे (एफ.वाय.बी.ए.) या प्रमुख

अनेक विद्यार्थी हे नेचर क्लब चे सदस्य असून या क्लबात कार्यरत आहेत.

१) काव्यवाचन स्पर्धा :- १. दि. २७ सप्टेंबर २०१४ रोजी कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय नवापुर ठिकाणी आयोजित केलेल्या काव्यवाचन स्पर्धेत महाविद्यालयातील ४ विद्यार्थ्यांनी आपल्या कविता सादर करीत त्यात अमोल बाविस्कर (एम.ए.प्रथम वर्ष) या दोन विद्यार्थ्यांना सदर स्पर्धेत द्वितीय क्रमांकाचे पारितोषिक मिळाले.

२) कै. अभ्यंकर नाट्यसंगीत व आंतर-विद्यालयीन भावगीत स्पर्धा सदर स्पर्धा-

२०-१-२०१४ रोजी पु. ओ. नाहटा महाविद्यालय या ठिकाणी आयोजित करण्यात आली होती. महाविद्यालयाकडून सहभागी झालेल्या कु. स्नेहल विजय ठिकाणी या विद्यार्थिनीस या स्पर्धेत द्वितीय क्रमांकाचे पारितोषिक मिळाले.

३) विद्यापीठ स्तरीय कार्यशाळा - दि. ३१-०१-२०१५ रोजी डी.एस. पाटील महाविद्यालय, एरंडोल ठिकाणी विद्यापीठ पुरस्कृत जागतीक तापमान वाढीचा प्रभाव होणारा परिणाम ' या विषयावर एकदिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन केलेले होते यामध्ये देवरे घनशाम ठिकाणी (एस.वाय.बी.ए.) या विद्यार्थ्यांनी चतुर्थ क्रमांकाचे पारितोषिक मिळाले.

४) निर्भया पथक - दि. ९ जानेवारी २०१५ ला महाविद्यालयातील १०० विद्यार्थ्यांनी एकत्र येऊन 'निर्भया' पथकाची स्थापना केली. या पथकाच्या स्थापनेप्रसंगी जिल्हा पोलीस अधीक्षक डॉ. जालिंदर ठिकाणी उपस्थित होते तर प्राचार्य डॉ. पी. आर चौधरी यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. सदर पथकाने एक

"Whats app" ग्रुप तयार केला असून कोणतीही तक्रार त्यावर नोंदविता येऊ शकेल असा हा अभिनव उपक्रम महाविद्यालयात राबविण्यात येत आहे.

५. विद्यार्थी परिषद निवडणुक- विद्यापीठाकडून प्राप्त झालेल्या दि. २३/८/२०१४ च्या पत्रानुसार महाविद्यालयाच्या विद्यार्थी परिषदेची निवडणुक दि. १७/९/२०१४ रोजी डॉ. पी. आर.चौधरी सरांच्या मार्गदर्शना खाली घेण्यात आली. या निवडणुकीत एकंदर ३० विद्यार्थी महाविद्यालयीन प्रतिनिधीच्या परिषदेने सचिव पदावर कु. मोहिनी रुपकुमार राऊत(एम. एफ. ए अंतिम वर्ष) या विद्यार्थिनीची निवड करण्यात आली.

६. २५ जानेवारी २०१५ रोजी विद्यापीठातून मिळालेल्या पत्रानुसार मतदार नोंदणी व मतदान जागृती करण्यासाठी कु. अंशु चैनकरण कटारिया या विद्यार्थिनीची कॅम्पस अम्बेसेडर म्हणून नियुक्ती करण्यात आली या उपक्रमामुळे महाविद्यालयातील ३०० पेक्षा अधिक विद्यार्थ्यांना मतदार यादी मध्ये आपल्या नावांची नोंदणी करता आली.

७. छात्र संसद - एमआयटी इन्स्टिट्यूट तर्फे आयोजित छात्र संसदेत (दि. १० ते १२ जानेवारी) महाविद्यालयातील पुढील ८ विद्यार्थी १) कोल्हे चेतन २) देवरे घनश्याम ३) शेख मोईन ४) राऊत मोहिनी ५) लाड विशाखा ६) तिवारी प्रतिभा ७) पाटील दिपाली ८) कटारिया अंशु या विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला. ८) आदिवासी विद्यार्थी आत्मविश्वास व प्रेरणा विकास कार्यशाळा सदर कार्यशाळेचे आयोजन जिजामाता कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय यांच्या सहकार्याने दि. २१ ते २३ डिसेंबर २०१४ या कालावधीत श्री. रामदेव बाबा संस्थान व संतश्री दगाजी महाराज आश्रम चौपाळे (ता. जि. नंदुरबार) या ठिकाणी करण्यात आले होते. या कार्यशाळेत महाविद्यालयातील. ९) आर्थिक दृष्ट्या

दुर्बल घटकातील विद्यार्थी अर्थसहाय्य योजना आर्थिक दुर्बल घटकातील विद्यार्थ्यांसाठी उमवि तर्फे दरवर्षी ही योजान राबविण्यात येत असते. विद्यापीठाकडून दि. ११/९/२०१४ रोजी मिळालेल्या पत्रानुसार महाविद्यालयातील विविध शाखांच्या विद्यार्थ्यांकडून यासंबंधीचे फार्म भरून घेण्यात आले व एका समिती मार्फत विद्यार्थ्यांची मुलाखत घेऊन दि. २७ ते २९ सप्टेंबर दरम्यान) १०८ विद्यार्थ्यांनी नावे या योजनेकरिता निवडण्यात आली सदर समितीत प्रा. यशवंत सैदाणे प्रा. डॉ. प्रज्ञाजंगले, प्रा. मनोज महाजन, प्रा. सागर बडगे, डॉ. जुगलकिशोर दुबे, डॉ. नुतन राठोड, डॉ. लीना बन्हाटे, प्रा. कुणाल इंगळे यांचा समावेश होता.

१०) आरोग्य तपासणी शिबिर - के. सी. ई. सोसायटीच्या मदर टेरेसा आरोग्य केंद्रामार्फत महाविद्यालयातील विद्यार्थी विद्यार्थीनींच्या आरोग्य संदर्भातील तपासणी शिबीराचे व आयोजद दि. १७/१/२०१४ रोजी करण्यात आले. महाविद्यालयातील पदवी - पदव्युत्तर वर्गातील विविध शाखेतील सुमारे ७९२ विद्यार्थ्यांची आरोग्य तपासणी करण्यात आली.

११) सूत्र संचालन - कौशल्य विकास कार्यशाळा - दि. २-३ मार्च २०१५ रोजी व्ही. एस. नाईक कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, रावेर या ठिकाणी आयोजित कार्यशाळेत कोल्हे चेतन निळकंठ (टी.वाय.बी.ए.) व देवरे घनश्याम प्रल्हाद (एस.वाय.बी.ए.) या विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला.

१२) कै. भास्कर सबनीस कॉमर्स क्विझ व प्रेझेंटेशन कॉम्पिटिशन - उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठा तर्फे बबनभाऊ बाहेती महाविद्यालय जळगांव या ठिकाणी सदर स्पर्धेचे आयोजन दि. १६ फेब्रुवारी २०१५ रोजी करण्यात आले

होते. यात एम कॉम द्वितीय वर्षातील १) फरहान पांडे २) निखिल ओसवाल ३) स्वप्निल येवले हा विद्यार्थ्यांनी प्रथम क्रमांक प्राप्त केला.

१३) महिला तक्रार निवारण समिती - सहसंचालक, उच्चशिक्षण, जळगांव विभाग पत्रानुसार व मा. सर्वोच्च न्यायलयाने सिव्हिल अपील नं. ८५१३/२०१२ वर दि. ३०/११/२०१३ रोजी दिलेले निर्णयास अनुसरून आपल्या महाविद्यालयात महिला तक्रार निवारण समितीचे नुतनीकरण करण्यात येऊन पुढील प्रमाणे त्याची रचना करण्यात आली. प्राचार्य - डॉ. पी. आर. चौधरी २. समन्वयक उपप्राचार्य सौ. डी. एस. बेंडाळे ३. सदस्य - प्रा. व्ही. भारंबे, उपप्राचार्य कलाशाखा. ४. डॉ. जुगलकिशोर वि. दुबे (विद्यार्थी कल्याण अधिकारी) ५. सदस्य प्रज्ञा जंगले ६. सदस्य प्रा. संगीता पाटील, ७. सदस्य डॉ. जयश्री महाजन.

१४) रॅगिंग नियंत्रण समिती - महाविद्यालयात रॅगिंग प्रकारास आळा घालण्यासाठी रॅगिंग नियंत्रण समिती नुतनीकरण करण्यात आले व खालील प्रमाणे रचना करण्यात आली.

१. अध्यक्ष (प्राचार्य) डॉ. पी. आर. चौधरी, २. सदस्य डॉ. जुगलकिशोर वि. दुबे (विद्यार्थी कल्याण अधिकारी) ३. सदस्य प्रा. डॉ. प्रज्ञा जंगले, ४. सदस्य - कर्मचारी प्रतिनिधी - श्री. संतोष पाटील, ५. सदस्य (विद्यार्थी सचिव) कु. राऊत मोहिनी ६. सदस्य पोलिस निरीक्षक, जिल्हा पेठ पोलिस स्टेशन ७. सदस्य डॉ. एस. एन. भारंबे (मुलांचे वसतिगृह अधीक्षक), ९. सदस्य श्री. संजीव पाटील (अधिका

विविधता संशोधन आणि प्रशिक्षण केंद्रातर्फे सन २०१४-१५ मध्ये खालील कार्यक्रमांचे व प्रशिक्षणांचे आयोजन केले.

१) बीजगणित प्रबोधन वर्ग - दि. २८ एप्रिल ते ५ मे २०१४ या कालावधीत स्पर्धा परीक्षा देणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी बीजगणित प्रबोधन वर्ग घेण्यात आला.

२) मतिमंद शिक्षण व प्रशिक्षण अभ्यासक्रम - दि. २२ मे ते ११ जून २०१४ या कालावधीत हे प्रशिक्षण घेऊन डॉ. निरज देव यांनी या प्रशिक्षणात मार्गदर्शन केले.

३) सुमारे ३ टक्के मुलांमध्ये मतिमंदत्वाची समस्या असल्याचे येते. मतिमंदत्वावर कोणत्याही प्रकारचे ठोस उपचार नसल्याने त्यात कोणताही विशेष बदल होऊ शकत नाही. मुळात मानसिक वयच कमी असल्याचे लक्षात घ्यावे.

४) या वर्गाची निगा राखणे, इतरांशी वागणे, बोलणे, शालेय कार्ये पूर्ण करणे इ.बाबीत या मुलांना समस्या निर्माण होऊ शकतात. त्यांना सांभाळणे जिकिरीचे जाते. या बाबी घ्यानात घेऊन या प्रशिक्षणाची रचना करण्यात आली.

५) अभ्यास सवयींची कार्यशाळा - दि. २४ ऑगस्ट ते २९ ऑगस्ट २०१४ रोजी इ. ८ वी ते १० वीच्या विद्यार्थ्यांसाठी विविधता संशोधन आणि प्रशिक्षण केंद्र व मू.जे. विद्यालयाचे मानससंग समुपदेशन केंद्र यांच्या संयुक्त आयोजने सकाळी ९ ते दुपारी १.०० वाजेपर्यंत या कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. विद्यार्थी विविधता संशोधन केंद्राच्या वेळापत्रक बनवितात. त्यामुळे ते अमलात आणणे कठीण होते. हेच वेळापत्रक जर सोपे करून अभ्यासाबरोबर खेळ

व मनोरंजनाचाही पुरेसा वेळ दिला तर अभ्यास करताना व समजून घेताना मुलांना कंटाळा येणार नाही. तसेच अभ्यासात रूची वाढून समजून घेण्यास सोपे होईल हे या कार्यशाळेत विद्यार्थ्यांना शिकविण्यात आले. या कार्यशाळेस डॉ. निरज देव यांनी मार्गदर्शन केले.

४) वैदिक गणित प्रमाणपत्र कोर्स - इयत्ता ५ वी ते ९ वी च्या विद्यार्थ्यांसाठी गेल्या दोन वर्षांपासून सुट्यांच्या काळात वैदिक गणित प्रमाणपत्र कोर्स सुरू करण्यात आला आहे. या वर्षी आपल्या संस्थेच्या ए.टी. झांबरे माध्यमिक विद्यालयात नियमित तासिकांबरोबरच हा कोर्स आठवड्यातून दोन दिवस इयत्ता ७ वी च्या सर्व विद्यार्थ्यांसाठी घेण्यात आला. तसेच इतर शाळांतील विद्यार्थ्यांसाठी नोव्हेंबर २०१४ ते जानेवारी २०१५ या कालावधीत हा कोर्स पार पडला. या कोर्समध्ये २५ विद्यार्थी सहभागी झाले होते.

५) संस्कृत साहित्यातील पर्यावरण या विषयावर व्याख्यान - दि. १३ सप्टेंबर २०१४ रोजी डॉ. मंजुषा कुलकर्णी, शासकीय महाविद्यालय, औरंगाबाद यांचे संस्कृत साहित्यातील पर्यावरण या विषयावर व्याख्यान आयोजित केले होते. त्यांनी आपल्या व्याख्यानात पृथ्वीचे प्रदूषणापासून पर्यावरणातील घटकांचा उपयोग करून कसे संरक्षण करावे, आपल्या पूर्वजांनी, कवींनी तिला नानाविध रूपाने कसे जपले होते, संरक्षित केले होते या विषयी अनेक उदाहरणे देत विद्यार्थ्यांना पर्यावरणाविषयीचे महत्त्व पटवून दिले. या व्याख्यानास महाविद्यालयातील जवळ जवळ १५० ते १७५ विद्यार्थी उपस्थित होते.

६) सभाध्यक्ष व सूत्रसंचालन कार्यशाळा - कथा,

कविता, किस्से सादरीकरणासोबच प्रभावीपणे कसं बोलावं? मोजक्या शब्दात नेमकं मत कस मांडावं? समारंभ, कार्यक्रम आणि मैफिलीमध्ये सूत्रसंचालन / निवेदन कसं करावं ? या विषयी दि. २१ सप्टेंबर २०१४ रोजी सभाध्यक्ष व सूत्रसंचालन कार्यशाळा घेण्यात आली. यात विविध महाविद्यालयातील १७० विद्यार्थी सहभागी झाले होते.

७) 'मनाचे श्लोक' कार्यशाळा- जळगाव जिह्यातील शिक्षकांसाठी समर्थ रामदास विरचित मनाचे श्लोक (श्लोक क्र. १ ते ६०) वर कार्यशाळा घेण्यात आली. यात २० शाळांतील शिक्षक सहभागी झाले होते. या कार्यशाळेस प्रा. रोहिणी अग्निहोत्री, कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, धरणगाव यांनी मार्गदर्शन केले.

८) मनाचे श्लोक परीक्षा - शालेय व महाविद्यालयीन मुलांवर संस्कार व्हावे, त्यांनी आध्यात्मिक ग्रंथाचे वाचन करावे. त्यातून त्यांचा व्यक्तिमत्त्व विकास व्हावा यासाठी समर्थ रामदास रचित मनाचे श्लोक परीक्षेचे दि. २० डिसेंबर २०१४ व ६ जानेवारी २०१५ रोजी आयोजन करण्यात आले होते. या परीक्षेत जळगाव जिल्ह्यातील १८०० शालेय व महाविद्यालयीन विद्यार्थी सहभागी झाले होते.

९) भारतीय संस्कृती आणि पर्यावरण संवर्धन / व्याख्यान- पिढीने भारतीय संस्कृतीकडे विज्ञाननिष्ठ दृष्टिकोनातून पाहिल्यास त्याचा नीट अभ्यास केल्यास संपूर्ण जगात भारतीय संस्कृती किती श्रेष्ठ आहे हे समजते. असे विवेकपूर्ण विचार आणि सामाजिक, नैतिक मूल्ये रुजावी आणि विद्यार्थ्यांचा आध्यात्मिक विकास व्हावा हा उद्देश डोळ्यासमोर ठेऊन, शनिवार दि. २७ डिसेंबर २०१४ रोजी 'भारतीय संस्कृती आणि पर्यावरण संवर्धन' या विषयावर डॉ.स्वानंद पुंड, लोकमान्य टिळक

महाविद्यालय, वणी जि.यवतमाळ यांचे व्याख्यान आयोजित केले होते.

१०) गीता पठण स्पर्धा- दि. ५ जानेवारी २०१५ रोजी अत्यंत उत्साहात गीता पठण स्पर्धा घेण्यात आली. या वर्षी या स्पर्धेचे ११ वे वर्ष होते. गेल्या १० वर्षांपासून सातत्याने या स्पर्धेस प्रचंड प्रतिसाद मिळत आहे. या स्पर्धेचे उद्घाटन ह.भ.प.पू.श्री सखाराम अमळनेर संस्थान यांचे शुभहस्ते संपन्न झाले. परीक्षेचे वितरण समारंभ दै. लोकमतचे संपादक मिलिंद कुलकर्णी व प्राचार्य ए.जी.राव यांचे उपस्थितीत झाला. या वर्षी स्पर्धेस अभूतपूर्व प्रतिसाद मिळून जळगाव शालेय आजुबाजूच्या परिसरातील २०८४ विद्यार्थी सहभागी झाले होते.

११) प्राचार्य परिषद- दि. १७ व १८ फेब्रुवारी २०१५ रोजी आयोजित प्राचार्य परिषदेत विविधता संशोधन आणि प्रशिक्षण केंद्राची माहिती देणारे प्रदर्शन लावले आले होते.

१२) मराठी राजभाषा दिन- दि. २७ फेब्रुवारी २०१५ रोजी मराठी राजभाषा दिनानिमित्त विविधता संशोधन वतीने कुसुमाग्रज व यावर्षीचे ज्ञानपीठ पुरस्कार विजेत्या खानदेशातील लेखक भालचंद्र नेमाडे यांच्या ग्रंथाचे दिंडी काढण्यात आली. या ग्रंथदिंडीचे महाविद्यालयाचे माजी प्राचार्य डॉ.पी.आर.चौधरी, कला शाखेचे उपप्राचार्य एन.व्ही.भारंबे यांच्या मार्फत करण्यात आले.

१३) भव्य ऐतिहासिक वस्तुंचे प्रदर्शन - आर्य समाजाच्या संस्थेमार्फत वस्तु संग्रहालयाच्या प्रकल्पाचे काम सुरु सुरु आहे. हे संग्रहालय उभे राहण्यासाठी मा. अण्ण मजिद जकेरिया, जळगाव व मा. पंकज दुसाने, आर्य समाजाच्या संग्रहातील ऐतिहासिक वस्तुंचे प्रदर्शन दि. ३ व ४

२०१५ रोजी एकलव्य क्रिडा संकुलात भरविण्यात आले होते. इतिहासाचे साक्षीदार असलेल्या ज्या शस्त्रांनी शस्त्रांचे रक्षण केले, शत्रूला राज्यातून सळो की पळो करणे सोडले, अशा शिवकालीन, पेशवेकालीन, मुघल कालीन व मराठा कालीन शस्त्रास्त्रांचे व प्राचीन, आधुनिक काळातील सम्राट अशोकापासून ते अजिंठा यांच्या १७५ काळापर्यंतची ऐकंदरी समग्र नाणी या प्रदर्शनात ठेवण्यात आली होती. तसेच १७५ शस्त्रांखे, ४०० गृहोपयोगी वस्तू, २१० देशांची नाणी व नोटा ठेवण्यात आल्या

होत्या. याचबरोबर ब्रिटिश काळात भारतामध्ये असलेल्या ५६३ संस्थानिकांच्या काळातील फोटोग्राफचाही समावेश होता. या वस्तूंमधील विविध साहित्यांचा प्रकार पाहता- खंजरचे विविध प्रकार, ढाल, पितळी खेळणी, हातपंखा, सुरमदाणी, गुलाबदाणी, कुलपांचे प्रकार, मराठा व मुघल कट्यार, विळा, गुप्ती, अंकुश, गुर्ज, मुठीचे प्रकार, मराठा धोप, तलवारीचे विविध प्रकार इत्यादी वस्तू प्रदर्शनात ठेवण्यात आली होती. प्रदर्शन पाहण्यासाठी विद्यार्थी व शहरातील नागरीकांची प्रचंड गर्दी झाली होती.

एकलव्य क्रीडा संकुल

प्रा.एस. एच. बेलोरकर
प्रशासकीय अधिकारी

एकलव्य क्रीडा संकुलाद्वारा १० एप्रिल ते १० मे दरम्यान एकलव्य क्रीडा प्रशिक्षण शिबिर आयोजित करण्यात आले. १० एप्रिल २०१४ रोजी मू. विद्यालयाचे माजी प्राचार्य प्रा.डी.एस.नेमाडे यांचे ध्वजारोहण करून शिबिराचे उद्घाटन करण्यात आले. या प्रसंगी मू. जे. महाविद्यालयाचे क्रीडा संचालक प्रा. बी. एच. बेलोरकर, क्रीडा शिक्षक प्रा.रणजीत प्रा.नवनीत असी, प्रा.सरोजिनी उंबरकार, प्रा.कोमल पाटील, श्री.सचिन महाजन, श्री.रामदास श्री.गजानन खरात, कु.कोमल पाटील, कु.हर्षदा कु.सौ.संगीता चौधरी सर्व खेळांचे प्रशिक्षक तसेच प्रा.सरोजिनी उंबरकार कर्मचारी उपस्थित होते.

शिबिरामध्ये खेळांव्यतिरिक्त सांस्कृतिक कार्यक्रम, डॉईंग, डान्स, नाईट कॅम्प, फॅशन शो, नृत्य स्पर्धा, फ्रुट पार्टी, ट्रेझर हंट असे विविध कार्यक्रम घेण्यात आले.

शिबिरात समारोप दि.१० मे २०१४ रोजी करण्यात आला. त्यावेळी सांस्कृतिक कार्यक्रम सादर करण्यात आले. सादर शिबिराच्या समारोप प्रसंगी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून के.सी.ई.सोसायटीचे व्यवस्थापन मंडळ सदस्य अॅड. एस.एस.फालक, प्रमुख पाहुणे म्हणून जी.पी.व्ही.पी.विद्यालयाच्या मुख्याध्यापिका रेखा पाटील यांच्या शुभहस्ते उत्कृष्ट शिबिरार्थी, विजयी, उपविजयी यांना प्रमाणपत्र व बक्षीसांचे वितरण करण्यात आले.

दि.५ सप्टेंबर २०१४ रोजी शिक्षक दिनानिमित्त मा.पंतप्रधान श्री.नरेंद्र मोदी यांचे प्रत्यक्ष भाषणाचे आयोजन क्रीडा संकुलातील बॅडमिंटन हॉल येथे आयोजित करण्यात आले होते. के.सी.ई.सोसायटीच्या ७१ व्या वर्धापन दिन व गणेशोत्सव निमित्त १२, १४, १७,

१९ वर्षे वयोगटातील खेळाडूंकरीता बॅडमिंटन स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. सदर स्पर्धेतील विजयी व उपविजयी खेळाडूंना रोख बक्षिस व सहभाग प्रमाणपत्र देण्यात आले.

दि.२४ एप्रिल २०१४ रोजी भारतरत्न श्री.सचिन तेंडुलकर यांच्या वाढदिवसानिमित्त विविध कार्यक्रम व स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आले होते. याप्रसंगी एकलव्य क्रीडा संकुल परिसरात २४ वृक्षांची लागवड करण्यात आली. रेन डान्सचे आयोजन करण्यात आले होते.

दि.१ ते ३ ऑगस्ट २०१४ दरम्यान क्रीडा व युवक सेवा संचालनालय, पुणे, जळगाव जिल्हा क्रीडा अधिकारी कार्यालय आयोजित आंतरशालेय जिम्नॉस्टिक स्पर्धा श्री छत्रपती शिवाजी महाराज जिल्हा क्रीडा संकुल येथे पार पडल्या या स्पर्धेत एकलव्य क्रीडा संकुल जिम्नॉस्टिक ट्रेनिंग सेंटरच्या खेळाडूंनी १४ ते १७ वर्षे वयोगटात उल्लेखनीय कामगिरी करत प्रथम क्रमांक मिळवला या स्पर्धेतील खेळाडूंना शिवछत्रपती पुरस्कार प्राप्त प्रा.तारक दास व राष्ट्रीय पंच प्रा.निलेश जोशी यांचे मार्गदर्शन लाभले.

दि.२४ व २५ डिसेंबर २०१४ रोजी नाताळ सणानिमित्त १० ते १७ वयोगटातील जिल्हास्तरीय बॅडमिंटन स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आले होते. या स्पर्धेमध्ये बहुसंख्य खेळाडूंनी सहभाग नोंदवला या स्पर्धेत सलोनी लाठी हिने एकेरी व दुहेरी स्पर्धेमध्ये उत्कृष्ट कामगिरी करत दुहेरी मुकुट प्राप्त केला.

दि.७ व ८ फेब्रुवारी २०१५ रोजी एरोली, मुंबई येथे झालेल्या इंडिया राष्ट्रीय स्केट २०१५ स्पर्धेत एकलव्य क्रीडा संकुलाच्या स्केटींग विभागाच्या १८ खेळाडूंनी

सहभाग घेतला होता.त्यामध्ये वेद पाटील यास दोन रजद पदक, अथर्व खैरनार याला कांस्य पदक, कुमुद माळी, सुरज सपके, मिहिर भांडारकर व कार्तिक भुसारे यांनी चतुर्थ क्रमांक मिळविला.

२००७-०८ पासून स्पोर्ट्स अथॉरिटी ऑफ इंडियातर्फे बॅडमिंटनसाठी एक्सटेंशन सेंटर सुरू झाले आहे व २० विद्यार्थ्यांची निवड झालेली होती. एकलव्य क्रीडा संकुलातील उपलब्ध क्रीडा सुविधा व प्रशिक्षक यांची नेमणूक इ. गोष्टी पाहता सन २०१४-१५ मध्येही सेंटर सुरू ठेवण्याची शिफारस केली आहे.

एकलव्य क्रीडा संकुलात दरवर्षीप्रमाणे गणेशोत्सव साजरा करण्यात आला. समिती अध्यक्ष म्हणून श्री.संजय अंजनकर यांनी जबाबदारी पार पाडली. याप्रसंगी विविध मनोरंजनाचे कार्यक्रम व सहभोजनाचा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता.दरवर्षीप्रमाणे होळी धुलीवंदन साजरा करण्यात आला.

२०१४-१५ वर्षामध्ये एकलव्य क्रीडा संकुलातील सुविधांचा लाभ घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांची संख्या -

१. बॅडमिंटन - ७८६,	२. प्ले सेंटर - ७६,
जिम्नॅशियम - १०८२,	४. स्केटींग - ४२३,
बास्केटबॉल - ०५,	६. क्रीडांगण - ६८

अशाप्रकारे विविध कार्यक्रमांचे वर्षभर आयोजन करण्यात आले. या सर्व कार्यक्रमांसाठी संस्था चालकांचे मू.जे.महाविद्यालयातील प्राध्यापक, एकलव्य बी.पी.एच कॉलेजचे सर्व प्राध्यापक व कर्मचारी, एकलव्य संकुलाचे सर्व प्रशिक्षक व कर्मचारी यांचे मोलाचे सहकार्य व मार्गदर्शन लाभले.

ज्ञानज्योत स्पर्धा परीक्षा केंद्र

प्रा. श्रध्दा जोशी
समन्वयक

स्पर्धा परीक्षांचे परीक्षाभिमूख मार्गदर्शन करण्यात आले आहे. जेठा महाविद्यालयाचे स्पर्धा परीक्षा केंद्र हे नेहमीच असते. ग्रंथालय, अभ्यासिका, स्वतंत्र अभ्यास वर्ग सुविधा सुविधा मार्गदर्शन केंद्र विद्यार्थ्यांना उपलब्ध देते. शैक्षणिक वर्ष २०१४ - २०१५ मध्ये स्पर्धा परीक्षा केंद्रामार्फत खालील कार्यक्रम घेण्यात आले. स्पर्धा परीक्षा केंद्राचे उद्घाटन श्री जे. डी. सुपेकर (अधिकांक, जळगाव) यांच्या हस्ते दि. ३० सप्टेंबर २०१४ रोजी करण्यात आले. स्पर्धा परीक्षा स्तरावरील (इयत्ता ८ वी, ९ वी, व १० वी) विद्यार्थ्यांसाठी डॉ. अण्णासाहेब जी. डी. बेंडाळे

टॉलेंट सर्च परीक्षा दि. २३ नोव्हेंबर २०१४ रोजी घेण्यात आली त्यात १३८ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.
• स्पर्धा परीक्षांच्या तयारीची जाणीव ग्रामीण भागात अधिकाधिक व्हावी यासाठी दि. १३ सप्टेंबर २०१४ रोजी स्पर्धा परीक्षा केंद्राच्या वतीने डॉ. अण्णासाहेब जी. डी. बेंडाळे सामान्यज्ञान प्रश्नमंजुषा स्पर्धा घेण्यात आली यात जी. जी. खडसे महाविद्यालय, मुक्ताईनगर, मूळजी जेठा महाविद्यालय आणि किसान महाविद्यालय, पारोळा यांनी अनुक्रमे प्रथम, द्वितीय, आणि तृतीय क्रमांक पटकविला. शैक्षणिक वर्ष २०१४-२०१५ त ज्ञानज्योत स्पर्धा परीक्षा केंद्रातून पुढील विद्यार्थ्यांना यश प्राप्त झाले.

Sl. No.	Student Name	Passed Exam	Joining Place
1.	Narayan Chudaman Mistri	MPSC Clerk Mumbai Teacher Kendriya Vidyalaya	Mumbai Enakulam (Kerala)
2.	Yogita Patil	PSI	Kanalda, Jalgaon
3.	Bharat Nannaware	Talathi	Pune
4.	Yogesh Patil	Police	Jalgaon, Muktainagar
5.	Bhagyashri Patil	Cleark, Talathi	Nagpur
6.	Chandrakant Ashok Sonar	Peon Purvatha Vibhag	Nandurbar
7.	Bablu Pardeshi	PWD	

अजिंठा

मुर्लीचे वसतिगृह

श्री. संजीव पाटील
वसतिगृह

खान्देश कॉलेज एज्युकेशन सोसायटी संचालित मुर्लीचे वसतिगृह मू.जे.परिसर सन २०१४-१५ चा वार्षिक अहवाल मू. जे. महाविद्यालयाच्या परिसरातील मुर्लीच्या वसतिगृहात अहवाल वर्षात मू. जे. महाविद्यालयाच्या एकूण २४६ विद्यार्थिनी व एकूण २ प्राध्यापिका वास्तव्यास होत्या. दि.०३-०८-१४ रोजी मैत्री दिनानिमित्त जळगाव आकाशवाणी केंद्राचे संचालक श्री.आर. के. गोविंदराजन यांच्या गझल व भजन गायनाचा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला. मुर्लीच्या वसतिगृहामध्ये २९ ऑगस्ट २०१४ ते ८ सप्टेंबर २०१४ या कालावधी मध्ये गणेशोत्सव मोठ्या उत्साहात साजरा करण्यात आला.

या कालावधीमध्ये वसतिगृहात रोज रात्री ७ ते १० या वेळेत मनोरंजनात्मक व मुर्लीच्या कलागुणांना वाव देणाऱ्या स्पर्धा घेण्यात आल्या.त्यात विजयी झालेल्या विद्यार्थिनींना पारितोषिके देण्यात आली. दि.३१ ऑगस्ट २०१४ रोजी रक्तदान शिबीर आयोजित करण्यात आले. दि. ७ सप्टेंबर २०१४ या दिवशी वसतिगृहाचे स्नेहसंमेलन जल्लोष २०१४ मोठ्या उत्साहात पार पडले. दि.२५-०९-१४ ते ०३-१०-१४ या कालावधीत

वसतिगृहात नवरात्री निमित्त गरबा व दांडीयाचे आयोजन करण्यात आले. दि.०७-१०-१४ रोजी पौर्णिमा साजरी करण्यात आली.या दिवशी दुधा करण्यात आले. दि.२७-०१-१५ ते दि.१८-०२-१५ या कालावधीमध्ये वसतिगृहातील मुर्लीच्या तपासणी करण्यात आली. दि.१२-०३-१५ मुर्लीची हिमोग्लोबीन व रक्तगट तापासणी करण्यात आली. वसतिगृहातील मेस सोसायटी चालविण्यात वसतिगृहातील मुर्लींना उच्च प्रतीचे जीवन जेवण देण्याचा आम्ही प्रयत्न करित आहोत. मेस अडीअडचणी सोडविण्यासाठी भोजनसमिती निवड विद्यार्थिनींमधून करण्यात येते.

समिती सदस्यांची वेळोवेळी बैठक घेण्यात येते. मेसमध्ये मुर्लींना गरम जेवण मिळावे यासाठी बसविण्यात आली आहे. तसेच अन्न व्यवस्थित म्हणून Boiler बसविण्यात आले आहे. मुर्लींच्या त्यांना भेटणाऱ्यावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी तीन सुरक्षा रक्षकाची नेमणूक करण्यात आली आहे नोंद ठेवण्यात येते.

जिमखाना विभाग (वरिष्ठ महाविद्यालय)

या शैक्षणिक वर्षात महाविद्यालयाच्या संघात विविध खेळ आणि विद्यापीठस्तरीय निवड चाचणीमध्ये एकूण २७० खेळाडूंनी भाग घेतला, त्यापैकी जळगाव विभाग संघात महाविद्यालयाच्या ८० खेळाडूंची निवड झाली, यातील महाविद्यालयातून उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठाच्या संघात विविध खेळातील ३५ खेळाडूंची

प्रा. श्रीकृष्ण बेलोरे
क्रीडा संघ

निवड झाली, अश्वमेध स्पर्धेसाठी ०३ खेळाडूंची निवड झाली.

सन २०१४-१५ या शैक्षणिक वर्षात आम्ही महाविद्यालयाचे ११ पुरुष संघ विजयी, उपविजयी, महिला ०३ संघ विजयी तर उपविजयी पुढील क्रीडा प्रकारात विजयी संघ असे

टील (पुरुष), टेबल टेनिस (पुरुष), हॅण्डबॉल (पुरुष),
 वॉलीबॉल (पुरुष), पिस्तोल व रायफल शूटींग (पुरुष),
 जूडो (पुरुष), मैदानी स्पर्धा (पुरुष व महिला),
 बॅडमिंटन (पुरुष), लॉन टेनिस (पुरुष व महिला), तलवार
 शूटींग (पुरुष व महिला), तायक्रांदो (पुरुष) हे संघ विजयी
 होऊन क्रॉस कंट्री (महिला), बेसबॉल (पुरुष),
 फुटबॉल (पुरुष), खो-खो (पुरुष), कबड्डी (पुरुष),
 या स्पर्धांविजयी झालेत.

सुमेध तळवलकर या विद्यार्थ्यांची आंतरराष्ट्रीय
 विद्यापीठ वुडबॉल स्पर्धेत सहभाग तसेच कल्पेश
 व प्रितेश पाटील यांची आंतरराष्ट्रीय सॉफ्टबॉल
 स्पर्धेत भारतीय संघात निवड.

या शैक्षणिक वर्षात विद्यापीठ संघात निवड
 ल्या खेळाडूस प्रत्येकी १०००/-, अश्वमेध स्पर्धेत
 झालेल्या खेळाडूस प्रत्येकी ५००/-, विद्यापीठ
 स्पर्धेत पदक प्राप्त खेळाडूस प्रत्येकी १०००/- व
 आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील खेळलेल्या खेळाडूंना
 प्रत्येकी १०००/- अशा प्रकारे महाविद्यालयातर्फे एकूण
 ३५०००/- रुपयांचे रोख क्रीडा शिष्यवृत्ती
 देण्यात येते.

यावर्षी महाविद्यालयातर्फे उत्तर महाराष्ट्र
 विद्यापीठ अंतर्गत जळगाव विभाग आंतरमहाविद्यालयीन
 स्पर्धा (पुरुष/महिला), लॉन टेनिस (पुरुष/महिला),
 वॉलीबॉल (पुरुष/महिला), सॉफ्टबॉल (पुरुष/महिला),
 विभागीय बॅडमिंटन (पुरुष/महिला), धनुर्विद्या
 स्पर्धा (पुरुष/महिला) स्पर्धांचे आयोजन करण्याची जबाबदारी
 ही या स्पर्धांचे यशस्वी आयोजन
 महाविद्यालयातर्फे करण्यात आले.

शैक्षणिक वर्ष २०१४-१५ वार्षिक बक्षिस
 समारंभ जिमखाना डे दि. २० फेब्रुवारी २०१५

रोजी घेण्यात करण्यात आला. याप्रसंगी मू. जे.
 महाविद्यालयाचे प्र. प्राचार्य डॉ. पी. आर. चौधरी,
 जिमखाना समिती चेअरमन डॉ. सी. पी. लभाणे,
 उपप्राचार्य प्रा. एस.ओ.उभाळे, उपप्राचार्या डॉ. देवयानी
 बेंडाळे, वाणिय शाखेच्या समन्वयिका डॉ. कल्पना
 नंदनवार, कला शाखेच्या समन्वयिका डॉ. प्रज्ञा जंगले,
 डॉ. महेश बडवे, कुलसचिव श्री सुभाष तळेले उपस्थित
 होते. मान्यवरांच्या उपस्थितीत आंतरविद्यापीठ,
 रायस्तर, राष्ट्रीयस्तर व आंतरराष्ट्रीय स्तरावर सहभागी
 खेळाडूंना गौरविण्यात आले. यावेळी आंतर विद्यापीठ व
 आंतरराष्ट्रीय स्पर्धेत सहभागी खेळाडूंना प्रत्येकी
 १०००/- रु. रोख, राज्यस्तर व अश्वमेध स्पर्धेत
 सहभागी खेळाडूंना प्रत्येकी ५००/- रु., शालेय रायस्तर
 क्रीडास्पर्धेत सुवर्ण पदक विजेत्या खेळाडूंना प्रत्येकी
 ३०००/- रोख, अश्वमेध क्रीडा स्पर्धेत पदक प्राप्त
 खेळाडूला प्रत्येक १५००/- रु. रोख, असे एकूण एक
 लाख रु. रोख शिष्यवृत्तीचे वाटप करण्यात आले.

शैक्षणिक वर्ष २०१४-२०१५ 'प्लेयर ऑफ द
 इयर' पुरस्कार वरिष्ठ महाविद्यालय निलेश पाटील व
 राजश्री मौर्य, कनिष्ठ महाविद्यालय शुभम पाटील व
 विशाखा सपकाळ यांना देण्यात आला.

असे एकूण आंतर विद्यापीठ ३५, आंतरराष्ट्रीय
 ३ व राज्यस्तर, पदक विजेते १०० व अश्वमेध १० या
 विद्यार्थ्यांचा सत्कार व रोख शिष्यवृत्ती मा. प्राचार्य डॉ.
 पी.आर.चौधरी यांच्या हस्ते वाटप करण्यात आली.
 याप्रमाणे वर्षभराच्या कामकाजामध्ये प्राचार्य, उपप्राचार्य,
 समन्वयक, जिमखाना समिती सदस्य, शिक्षक, शिक्षकेतर
 व एकलव्य क्रीडा संकुलातील प्रशिक्षक व कर्मचारी यांचे
 वेळोवेळी सहकार्य व मार्गदर्शन मिळाले. त्यांचा मी ऋणी
 आहे.

अजिंठा

२०१४-२०१५ या शैक्षणिक वर्षात विद्यापीठ संघात निवड झालेल्या खेळाडूंची यादी.

अ.क्र.	खेळाडूचे नांव	वर्ग	खेळ	स्पर्धा ठिकाण
०१	पाटील तुषार विश्वास	एस.वाय.बीकॉम.	बेसबॉल	स्पर्धा ठिकाण आचार्य नागार्जुना विद्यापीठ, गुंटूर
०२	कोल्हे कल्पेश जे.	एफ.वाय.बीएससी.	फुटबॉल	लक्ष्मीबाई राष्ट्रीय शारीरिक शिक्षा संस्थान, ग्वालीर
०३	पाटील प्रितेश रमेश	एफ.वाय.बीएससी.		
०४	तडवी रोहन मतीन	टी.वाय.बीएससी		
०५	पटेल खुशबू किशोर	एस.वाय.बीकॉम.	लॉन टेनिस	आय.आय.एस.विद्यापीठ, जयपूर
०६	चव्हाण लिला सुमेरसिंग	एस.वाय.बीकॉम.	बास्केटबॉल	भारती विद्यापीठ डीम्ड विद्यापीठ, पुणे
०७	बराडे राहुल ज्ञानदेव	एस.वाय.बीकॉम.		
०८	वाणी पवन वाय.	एम.कॉम.		
०९	सोहाने पियुष संतोष	एफ.वाय.बीकॉम	क्रिकेट	बरकतुल्ला विद्यापीठ, भोपाळ
१०	चौधरी कांचन योगेश	टी.वाय.बीएससी.		
११	पाटील गोपाळ वृषीनाथ	एस.वाय.बीए	जलतरण	जैन विद्यापीठ, बंगलोर
१२	सोनवणे शेखर सतिष	एफ.वाय.बीएससी	बॅडमिंटन	राजीव गांधी प्रौद्योगिकी विद्यापीठ, भोपाळ
१३	पाटील निलेश प्रभाकर	एफ.वाय.बीए	मैदानी-उंच उडी	राजीव गांधी विद्यापीठ कर्नाटका, बंगलोर
१४	खर्चे रोहीत प्रफुल्ल	एस.वाय.बीकॉम.		
१५	पाटील देवेंद्र प्रविण	एफ.वाय.बीएससी	हॅण्डबॉल	राष्ट्र संत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ, नागपूर
१६	धनाडे अभिषेक विलासराव	टी.वाय.बीएससी		
१७	गवळी महेश गंगाराम	एस.वाय.बीए.	व्हॉलीबॉल	पंजाबी विद्यापीठ, पटियाळा
१८	जाधव दिक्षांत संजय	एफ.वाय.बीएससी	रायफल आणि पिस्तोल शुटींग	
१९	मौर्य राजश्री चंपालाल	एस.वाय.बीए.	हॉकी	जय नारायण व्यास विद्यापीठ, जोधपूर
२०	सपकाळे विजेंद्र दामू	टी.वाय.बीए		
२१	श्रुती प्रशांत जगताप	एफ.वाय.बीकॉम	कबड्डी	संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती
२२	प्रविण पाटील	एफ.वाय.बीसीए	तलवारबाजी	
२३	तृप्ती कृष्णकुमार तायडे	एम. ए. १		तायकांदो
२४	योगिता प्रकाश लोखंडे	टी.वाय.बीकॉम		
२५	नयना सुभाष अवस्थी	एम.कॉम. २		
२६	भूषण एकनाथ लावणे	एम. ए. २		

अजिंठा

तळवेलकर सुमेध प्रदीप	एस.वाय.बीए.	सॉफ्टबॉल	दिल्ली विद्यापीठ
पाटील तुषार विश्वास	एस.वाय.बीकॉम.		
कोल्हे कल्पेश जे.	एफ.वाय.बीएससी.		
पाटील प्रितेश रमेश	एफ.वाय.बीएससी.		
खर्चे रोहित प्रफुल्ल	एस.वाय.बीकॉम.		
खांबी योगेश प्रकाश	टी.वाय.बीकॉम	योगा	कुरुक्षेत्र विद्यापीठ
केतना श्रीकृष्ण बेलोरकर	एस.वाय.बीएससी.		
चौधरी सीरम राजेंद्र	टी.वाय.बीएससी.		
गाजरे जास्मीन प्रदिप	टी.वाय.बीकॉम		
कुमावत अश्विनी बाळासाहेब	एफ.वाय.बीए.		

२०१४-२०१५ या शैक्षणिक वर्षात आंतरराष्ट्रीय स्पर्धेमध्ये सहभागी खेळाडूंची यादी.

खेळाडूचे नांव	वर्ग	खेळ	स्पर्धेचे ठिकाण
सुमेध प्रदीप तळवेलकर	एस.वाय.बीए.	सॉफ्टबॉल व वुडबॉल	अर्जेन्टिना
कल्पेश जयप्रकाश कोल्हे	एफ.वाय.बीएससी	सॉफ्टबॉल	मलेशिया
प्रितेश रमेश पाटील	एफ.वाय.बीएससी	सॉफ्टबॉल	थायलंड

२०१४-२०१५ या शैक्षणिक वर्षात अश्वमेध स्पर्धेमध्ये सहभागी खेळाडूंची यादी.

खेळाडूचे नांव	वर्ग	खेळ	स्पर्धेचे ठिकाण
वराडे राहुल ज्ञानदेव	एस.वाय.बीकॉम.	बास्केटबॉल	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर औरंगाबाद विद्यापीठ
वाणी पवन वाय.	एम.कॉम.	उंच उडी	
निलेश पाटील	एफ.वाय.बीए.		
प्रशांत सुरवाडे	टी.वाय.बीए.	४१०० मी. रिले	
वराडे पंकज	टी.वाय.बीकॉम.	कबड्डी	
मौर्य राजश्री चंपालाल	एस.वाय.बीए.		
सपकाळे विजेंद्र दामू	टी.वाय.बीए.	तलवारबाजी	
जगताप श्रुती प्रशांत	एफ.वाय.बीकॉम		
पाटील प्रवीण	एफ.वाय.बीसीए		

२०१४-२०१५ या शैक्षणिक वर्षात अश्वमेध स्पर्धेमध्ये पदक प्राप्त शिष्यवृत्ती पात्रताधारक खेळाडूंची यादी.

खेळाडूचे नाव	वर्ग	क्रीडा प्रकार	स्पर्धेचे ठिकाण
पाटील निलेश प्रभाकर	एफ.वाय.बी.ए.	मैदानी स्पर्धा उंच उडी	बाबासाहेब आंबेडकर विद्यापीठ, औरंगाबाद

शैक्षणिक वर्ष २०१४-१५ या शैक्षणिक वर्षात जिमखाना विभागाच्या वतीने चांगली कामगिरी केली आहे. कनिष्ठ महाविद्यालयाने जिल्हा क्रीडा अधिकारी कार्यालय आयोजित मनपा शालेय व विभागीय शासकीय क्रिकेट, डॉजबॉल, बॉलबॅडमिंटन, मॉटेक्सबॉल स्पर्धांचे आयोजन एकलव्य क्रीडा संकुलात करण्यात आले होते. सदर स्पर्धा या यशस्वीरित्या पार पाडण्यात आल्या.

या शैक्षणिक वर्षात आंतरराष्ट्रीय स्तरावर कनिष्ठ महाविद्यालयाचा १ खेळाडू निरज ओक हा डॉजबॉल स्पर्धा नेपाळ येथे खेळायला गेला हेता. तसेच शालेय राष्ट्रीय स्पर्धेत ४ खेळाडू खेळले त्यात डॉजबॉलचे निरज ओक-रजत पदक, फुटबॉल उत्कर्ष देशमुख-रजत पदक, सॉफ्टबॉल निलेश गारुगे व रसिका रत्नपारखी-सहभाग. तसेच शालेय रायस्तर स्पर्धांमध्ये एकूण ७० खेळाडूंनी

सहभाग नोंदवला. त्यात ५० मुले व २० मुलींचा सहभाग होता.

शालेय विभागीय स्तरावर एकूण २३० खेळाडूंनी सहभाग घेतला. त्यात १६० मुले तर ७० मुलींनी सहभाग घेतला व प्राविण्य प्राप्त केले. जिल्हास्तरावर एकूण ३४७ खेळाडूंनी सहभाग घेतला त्यात २६० मुले तर ८७ मुलींनी सहभाग घेतला. कामगिरी केली. वरील क्रीडा स्पर्धांमध्ये मिळवलेले उल्लेखनीय कामगिरीकरीता प्र. प्राचार्य डॉ. पी. चौधरी, उपप्राचार्य एस. ओ. उभाळे, चेअरमन प्र. सी. पी. लभाणे, क्रीडा संचालक श्रीकृष्ण बेलोरकर, सचिन महाजन, जिमखाना समिती सदस्य यांचे मार्गदर्शन व एकलव्य क्रीडा संकुलातील प्रशिक्षक व कर्मचारी सहकार्य लाभले.

शैक्षणिक वर्ष २०१४-१५ मध्ये विविध क्रीडा प्रकारात नैपुण्य मिळवलेले तसेच सहभागी विद्यार्थी

नं.	खेळाडूचे नाव	खेळाचे नाव	वर्ग	स्तर	प्राविण्य
१	प्रणव दिलीप पाटील	बॅडमिंटन	११ वी विज्ञान	राज्य	सुवर्ण पदक
२	प्रणव श्रीकृष्ण बेलोरकर	बॅडमिंटन	११ वी विज्ञान	राज्य	सुवर्ण पदक
३	चेतन युवराज वाघ	बॅडमिंटन	११ वी विज्ञान	राज्य	सुवर्ण पदक
४	प्रितीश देवसिंग पाटील	बॅडमिंटन	११ वी विज्ञान	राज्य	सुवर्ण पदक
५	विशाखा मुरलीधर सपकाळे	तायकांदो	११ वी विज्ञान	राज्य	सुवर्ण पदक
६	खुशबु देविदास महाजन	बॉक्सिंग	११ वी कला	राज्य	सुवर्ण पदक
७	वैष्णवी अशोक कोठावडे	चायकांदो	१२ वी विज्ञान	राज्य	रजत पदक
८	शुभम मुरलीधर पाटील	बॅडमिंटन	१२ वी विज्ञान	राज्य	सुवर्ण पदक
९	उत्कर्ष देशमुख	फुटबॉल	१२ वी विज्ञान	राज्य	सुवर्ण पदक
१०	निरज नितीन ओक	डॉजबॉल	१२ वी विज्ञान	राष्ट्रीय	रजत पदक
११	रसिका आर. रत्नपारखी	सॉफ्टबॉल	१२ वी विज्ञान	राष्ट्रीय	रजत पदक
१२	निलेश रामा गारुगे	सॉफ्टबॉल	१२ वी विज्ञान	राष्ट्रीय	सहभाग
			१२ वी वाणिज्य	राष्ट्रीय	सहभाग

महाविद्यालयात आंतरराष्ट्रीय अहिंसा आणि स्वच्छता अभियान कार्यक्रम -

महाविद्यालयात महात्मा गांधी अध्ययन केंद्र व त्याची योजना यांच्या वतीने 02 ऑक्टोबर गांधी वंदना आणि अभिवादन कार्यक्रम झाला. यावेळी महात्मा गांधी विचार सप्ताहाचे प्र.प्राचार्य डॉ.पी.आर.चौधरी यांच्या हस्ते झाले. "जगाला गांधी विचारच तारू शकतो.

नसून एक महामंत्र आहे. ज्याचे स्तवन करणे शक्य आहे. मित्रावरती प्रेम करावे एवढेच नाही देखील प्रेम करण्याचा संदेश देणे यात महात्मापन सामावलेले आहे. आजकाल जीवनातून साधेपण हळूहळू निसटू लागल त्याच्या पुनरुत्थानासाठी गांधी विचार अंगीकृत आवश्यक वाटते. असे विचार मू. जे. लयाचे प्र. प्राचार्य यांनी व्यक्त केले.

राज्य टेबल कॉन्फरन्स - दि. 04 ऑक्टोबर रोजी महाविद्यालयातील न्यू कॉन्फरन्स हॉलमध्ये स्वागतातील भारतासाठी माझे प्रयत्न' या विषयावर गांधी अध्ययन केंद्राच्या वतीने राऊंड टेबल घेण्यात आली. या विषयावर पुणे येथील कार्यकर्ते सतीश पवार आणि आदर्श युवा पुरस्कार प्राप्त शैलेश जगदांडे या विषयावर आपली मते मांडली. या कार्यक्रमाला 43 उपस्थित होते.

महात्मा गांधी राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धा 06 ऑक्टोबर 2018 रोजी महात्मा गांधी सप्ताहाच्या निमित्ताने महात्मा गांधी अध्ययन

केंद्राकडून आयोजित 'महात्मा गांधी राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धा - 2018' मोठ्या उत्साहात संपन्न झाली. स्पर्धेचे उद्घाटन डॉ. संजय रणखांबे डॉ. अण्णासाहेब जी. डी. बेंडाळे महिला महाविद्यालय, जळगाव यांच्या शुभहस्ते करण्यात आले. या एकूण 12 महाविद्यालयातून 24 स्पर्धकांनी सहभाग घेतला होता. बक्षीस वितरणाला प्रमुख पाहुणे म्हणून ज्येष्ठ गांधीवादी प्रा. शेखर सोनाळकर उपस्थित होते. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी मू.जे.चे प्र.प्राचार्य डॉ. पी. आर. चौधरी होते.

स्पर्धेचे परीक्षक म्हणून प्रा.रोहिदास गवारे, गरूड कॉलेज, शेंदुर्णी आणि प्रा.योगेश महाले, मराठी विभाग, मू.जे.महाविद्यालय यांनी काम पाहिले. स्पर्धेतील विजयी स्पर्धक - प्रथम सतीश प्रकाश अहिरे, झेड.बी.पाटील महाविद्यालय, धुळे - द्वितीय - निकिता सुरेश पाटील, विवेकानंद महाविद्यालय, औरंगाबाद- तृतीय - प्रफुल्लकुमार गंगाधर ढवळे, एम. एस. एस. महाविद्यालय, जालाना- उत्तेजनार्थ - कु. वर्षा रविंद्र उपाध्ये, मू.जे.महाविद्यालय, जळगाव - उत्तेजनार्थ - विवेक मोहन चित्ते, एच.पी.टी.व आर.वाय. के.महाविद्यालय, नाशिक.

'महात्मा गांधी सद्भावना चषक' सर्वोच्च सांघिक गुण असलेले महाविद्यालय व स्पर्धक - कु. वर्षा रविंद्र उपाध्ये आणि चेतन नीलकंठ कोल्हे, मूळजी जेठा महाविद्यालय, जळगाव

• प्रासंगिक व्याख्यान - महात्मा गांधी अध्ययन केंद्राच्या वतीने दि.06 ऑक्टोबर 2018 रोजी गांधी विचार आणि मूल्यांचे प्रचारक प्रसिध्द गांधीवादी डॉ.सुगन बरंठ, अध्यक्ष, अखिल भारतीय नई तालीम समिती, सेवाग्राम, वर्धा यांचे प्रासंगिक व्याख्यान

आयोजित करण्यात आले. आपल्या व्याख्यानात डॉ.सुगन बरंठ म्हणाले की, "महात्मा गांधी केवळ हाडा-मांसाचे व्यक्ती नव्हते तर एक शाश्वत विचार होते. त्यांच्या विचारांमध्ये आजच्या अनेक प्रश्नांचे उत्तर मिळू शकते. कधीही सत्तेची लालसा न ठेवता गांधीजी सत्याचाच बाजूने जीवन जगलेत. वैयक्तिक व सार्वजनिक जीवनात त्यांनी स्वार्थाला कधीच महत्त्व दिले नाही. त्यांसाठी सर्वांचे कल्याण हेच ध्येय होते. त्यांनी केलेला खादीचा स्वीकार सामान्य माणसाच्या श्रमाचा सन्मान होता. त्यांच्या जगण्यात पर्यावरणाचा आणि मानवीय मूल्यांचा अनोखा संगम आढळतो. त्यांच्या मते, खादी निर्मितीला वीज, पाणी आणि जास्त जमिनीची आवश्यकता नसते, जी कुण्याही कारखान्यात बनविलेल्या कपड्यासाठी असते. त्यांच्या बोलण्यात आणि वागण्यातदेखील एकरूपता होती. म्हणून विविध समस्यांनी त्रस्त जगाला गांधी विचारांची गरज आहे." कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी डॉ. प्रज्ञा जंगले होत्या.

• जनजागृतीपर पथनाट्य - मांगीलालजी बाफना नेत्रपेढी व चिकित्सालय, जळगाव आणि महात्मा गांधी अध्ययन केंद्राच्या संयुक्त विद्यमाने २८ ते ३० ऑगस्ट २०१४ पर्यंत 'नेत्रदान-श्रेष्ठदान' या विषयावर पथनाट्य सादर करण्यात आले.

• १ डिसेंबर जागतिक एड्स दिनानिमित्त महाविद्यालयाच्या विद्यार्थी परिषद समिती आणि महात्मा गांधी अध्ययन केंद्राच्या संयुक्त विद्यमाने जनजागृतीपर पथनाट्य आयोजित करण्यात आले. त्यात कलावंत विद्यार्थ्यांनी एड्स रोगाविषयी घ्यावयाची खबरदारी, एड्स रोगाविषयी असलेल्या गैर समजुती याबद्दल माहिती महाविद्यालयाच्या विद्यार्थ्यांसमोर पथनाट्याच्या आधारे प्रस्तुत केली.

• महात्मा गांधी पुण्यतिथी कार्यक्रम - ३०

जानेवारी महात्मा गांधी पुण्यतिथीनिमित्त महात्मा गांधी अध्ययन केंद्राच्या वतीने महाविद्यालय ते महात्मा गांधी उद्यानातील गांधी पुतळ्यापर्यंत 'शांतता व सहकार रॅली' आयोजित करण्यात आली. या रॅलीत महाविद्यालयाचे प्र.प्राचार्य डॉ. पी.आर.चौधरी, हिरवी झेंडी दाखविली. त्यासोबतच उद्यानात विद्यार्थ्यांनी बापू प्रतिमेला अभिवादन केले.

• क्लीन जळगाव ग्रीन जळगाव अभियान - रिसर्च फाउंडेशन, जळगाव आणि महात्मा गांधी अध्ययन केंद्र, मूळजी जेठा महाविद्यालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने २०१४-१५ मध्ये 'क्लीन जळगाव - ग्रीन जळगाव' अभियान राबविण्यात आले. त्यासाठी दि.२४ ऑक्टोबर २०१४ ला जैन हिल्स याठिकाणी महाविद्यालयातील ४० विद्यार्थ्यांसाठी प्रशिक्षण घेण्यात आले. या अभियानांतर्गत महाविद्यालयाने जळगाव बस स्थानक व आपल्या परिसर दत्तक घेतला. या ठिकाणी मूलजिवाचे स्वच्छतेचा कार्यक्रम राबविला. त्या वेळी नागरिकांमध्ये स्वच्छतेविषयी जागृती प्रत्यक्ष स्वच्छता कार्यक्रम, पोस्टर प्रदर्शन, पथनाट्य कार्यक्रम घेण्यात आले.

केंद्राच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांचा सहभाग - * दि. ८ ते १२-०१-२०१५ पर्यंत जे.ई.एस. जालना येथे आयोजित राज्यस्तरीय गांधी विचार शिबिरात ०२ विद्यार्थ्यांचा सहभाग. * दि. ०२-०३-२०१५ ला कला व वाणिज्य महिला महाविद्यालयात अमळनेर येथे आयोजित राष्ट्रीय गांधी चर्चासत्रामध्ये ०३ विद्यार्थ्यांचा सहभाग. * दि. २०-०३-१५ पर्यंत म.गांधी अभ्यास केंद्र, वतीने प्रताप तत्वज्ञान केंद्र, अमळनेर येथे आयोजित प्रेरणा शिबिरात ०३ विद्यार्थ्यांचा सहभाग

राष्ट्रीय छात्र सेना (N.C.C.)

लेफ्टनंट बी. एन. केसुर
लेफ्टनंट एन. डी. राठोड

शैक्षणिक वर्षात एन. सी. सी. च्या १२० (मुले मूली) छात्रसैनिकांनी एन. सी. सी. प्रशिक्षण लाभ घेतला. १८ महाराष्ट्र बटालिअन, एन सी कमांडिंग ऑफिसर कर्नल के. व्ही. विठ्ठल आणि ऑफिसर कर्नल एच.एम. माहेश्वरी, लेफ्टनंट राव यांच्या मार्गदर्शनाखाली घेतलेल्या विशेष प्रक्रियेत आणि प्रक्रियेनंतरच या सर्व विद्यार्थ्यांनी ए.सी.सी प्रशिक्षणा बरोबर अनेक सामाजिक कार्यक्रमात घेतले. यात वृक्षारोपण, रक्तदान, शिबिर, स्वच्छता यान, सदभाव रॅली, पल्स पोलिओ या क्रमांतर्गत सामाजिक योगदान दिले. सैनिकांचे दिल्ली येथील विशेष यश - महाविद्यालयासाठी अभिमानाची बाब म्हणजे थल सेना (दिल्ली) मधील छात्र सैनिकांचे यश, यात एस. यु. रामेश्वर धंदार याने कंपनी कमांडर म्हणून काम केले. या छात्र सैनिकाला दिल्ली येथील थल सैनिक कॅम्प येथे पोहचण्यासाठी अनेक परिश्रम घेत विविध प्रकारचे यश १० कॅम्पमध्येच्या सहभाग घ्यावा लागला. महाविद्यालयासाठी दुसरी अभिमानाची बाब म्हणजे एस. ओ. कुलदीप भालेराव आणि जे.यु.ओ. अविनाश या छात्र सैनिकाची प्रजासत्ताक दिनी होणारी आर. राठोड आणि पी.एम.ओ रॅली दिल्लीसाठी निवड झाली. या आधी या छात्र सैनिकांना विविध प्रकारच्या प्रशिक्षणामध्ये माग घ्यावा लागला. एन.आय.सी, केरळ येथील विशेष यश/केरळ एन.आय.सी. मधील राष्ट्रीय यश- महाविद्यालयासाठी तिसरी अभिमानाची बाब म्हणजे, एकात्मता शिबिर (अल्पुझा, केरळ) या साठी

महाविद्यालयासाठी एन.सी.सी. ऑफिसर लेफ्टनंट बी. एन. केसुर यांनी महाराष्ट्र डायक्टरेट चे नेतृत्व करण्याची संधी मिळाली. तसेच महाविद्यालयाचे एकूण ७ छात्रसैनिकांना त्यात सहभागाची संधी मिळाली. या शिबिरात १८ महाराष्ट्र बटालिअन जळगावचे एकूण १६ छात्र सैनिक सहभागी झाले होते. त्यात सर्व छात्र सैनिकांनी विविध प्रकारच्या स्पर्धांमध्ये सहभाग नोंदविला. यात एन. आय. पी. सादरीकरण (प्रथम क्रमांक), समूहगीत (द्वितीय), एकलनृत्य (द्वितीय), अशाप्रकारे पारितोषिके प्राप्त केलेत. तसेच या शिबिराला आलेल्या एकूण १५ राज्यांपैकी महाराष्ट्र डायक्टरेटला उत्कृष्ट डायक्टरेट म्हणून चॅम्पियन ट्रॉफी देऊन सन्मानित करण्यात आले. वर्षभरातील कार्यक्रम - एन.सी.सी. छात्र सैनिकांचे राष्ट्रीय, सामाजिक योगदान १. सी.ओ.यांचे उद्बोधन - १६ जुलै २०१४ रोजी १८ महाराष्ट्र बटालिअन, एन.सी.सी. चे कमांडिंग ऑफिसर कर्नल के. व्ही. विठ्ठल यांचे महाविद्यालयाच्या विद्यार्थ्यांना एन.सी.सी. मध्ये का यावे, राज्य-केंद्र शासना कडून मिळणारे फायदे, एन.सी.सी. मुले आयुष्यात समग्र दृष्टिकोनातून राष्ट्राला, समाजाला आणि व्यक्तीशः त्या विद्यार्थ्याला कसे फायदेशीर ठरते यावर अभिभाषण केले. या भाषणाच्या प्रभावाने विद्यार्थ्यांनी आपल्या मनातील विविध शंका विचारल्यात. प्रसंगी महाविद्यालयाचे प्राचार्यांनी एन सी सी तील प्रशिक्षणानंतर लष्करात सहभागी व्हावे असे आवाहन केले. या वेळी एन सी सी अधिकारी आणि महाविद्यालयातील इतर प्राध्यपक उपस्थित होते.

२. वृक्षारोपण - महाविद्यालयाच्या एन.सी.सी. च्या युनिट तर्फे दि. १७ ऑगस्ट २०१४, रविवार रोजी महाविद्यालय परिसरात वृक्षारोपणाचा कार्यक्रम संपन्न झाला. या वेळी छात्र सैनिकांनी पर्यावरणाचा बदलता ओघ पाहता विविध प्रकारचे वृक्षारोपण करून सामाजिक पातळीवर एन सी सी चे योगदान कायम ठेवले.

३. गांधी जयंती उपक्रम-स्वच्छता अभियान - १८ महाराष्ट्र बटालिअन, एन.सी.सी विभागाने निर्देशित केल्या नुसार महाविद्यालयाच्या युनिटच्या छात्र सैनिक दि. ०२ ऑक्टोबर २०१४ रोजी जळगाव महानगरपालिका इमारत ते महात्मा गांधी उद्यान पर्यंत गांधी जयंती निमित्त प्रभात फेरीत सहाभागी झालेत आणि तद् नंतर रेल्वे स्टेशनच्या परिसरात स्वच्छता अभियानात सहाभागी होऊन स्वच्छता केली.

४. नैसर्गिक आपत्ती प्रशिक्षण - दि. ७ फेब्रुवारी, २०१५ रोजी, ला. ना. माध्यमिक विद्यालय, जळगाव येथे नैसर्गिक आपत्ती प्रशिक्षण विभाग, जिल्हाधिकारी कार्यालय यांच्या वतीने एन सी सी छात्रासाठी प्रशिक्षण, अनुभव आणि मार्गदर्शन म्हणून अचानक येणाऱ्या नैसर्गिक आपत्ती वेळी करावयाच्या कृती-प्रशिक्षणाचे धडे आपदा प्रशिक्षण विभागाचे अधिकारी (जिल्हाधिकारी कार्यालय), लष्कराच्या अधिकारी, सैनिकांकडून देण्यात आले.

५. रक्तदान - एन.सी.सी.च्या युनिटतर्फे दि. २७ जानेवारी २०१५ रोजी महाविद्यालयात झालेल्या वार्षिक स्नेह संमेलनात छात्र सैनिकांनी सामाजिक काम म्हणून शिबिराची जबाबदारी स्वीकारून रक्तदान केले. यावेळी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.पी.आर.चौधरी, सुभेदार मेजर सुरेश कुमार, लेफ्ट बी. एन. केसुर, लेफ्ट एन. डी. राठोड, सी. टी. ओ. योगेश बोरसे उपस्थित होते.

६. पल्स पोलिओ - १८ महाराष्ट्र बटालिअन,

एन.सी.सी विभागाने निर्देशित केले महाविद्यालयाच्या युनिटच्या छात्र सैनिकांना बालकांना पोलिओचा डोस देऊन पोलिओ मोहिमेत छात्र सैनिकांनी संपूर्ण दिवस भागी दि. १८ जानेवारी आणि २२ फेब्रुवारी २०१५ लसीकरणत योगदान दिले.

७. ग्रुप कमांडर (अमरावती) यांची भेट - आय. जे. एस. हुन्दल, ग्रुप कमांडर, अमरावती हेडक्वार्टर यांनी महाविद्यालय एन. सी. सी. युनिट दि. ११ नोव्हेंबर, २०१४ रोजी भेट दिली. त्या वेळी छात्र सैनिकांनी गार्ड ऑफ ऑनर देवून केले. यावेळी प्राचार्य डॉ. पी.आर. चौधरी यांच्याशी एन. सी. सी. युनिटची स्थिती वर चर्चा केली.

८. एन.सी.सी. दिवस - दि. २९ नोव्हेंबर २०१४ रोजी महाविद्यालयाच्या मैदानावर एन. सी. सी. युनिट पोलिस अधिक्षक डॉ. जालिंदर सुपेकर यांच्या उपस्थितीत साजरा करण्यात आला. या सोबत एन. सी. सी. युनिटचे सैनिकांनी गार्ड ऑफ ऑनर देऊन प्रमुख सैनिक स्वागत करण्यात आले. त्या नंतर छात्र सैनिकांनी संचलन केले. मान्यवरांनी १८ महाराष्ट्र बटालिअन स्थरावरील सर्वोत्कृष्ट छात्र सैनिक म्हणून महाविद्यालयाला स्मृती चिन्हाने गौरविण्यात आले. सोहळ्या प्रसंगी लेफ्टनंट बी. एन. केसुर यांनी ऑनर, लेफ्टनंट एन. डी. राठोड यांनी सूत्रसंचालन तसेच सी. टी.ओ.वाय. एस. पथ संचलनाची जबाबदारी पाहिली. यावेळी महाराष्ट्र बटालिअन, एन.सी.सी. चे कमांडर कर्नल के. व्ही. विठ्ठल आणि अँडम ऑफिसर कर्नल राव, सुभेदार मेजर सुरेश कुमार यांनी लाभले.

नसारा शिशु मूलन गाळे दिवशी शीअर गुप टला गात गाई मारी च्या जी हा गुण न वे य न च प्रा क वे टि १

कार्यालय विजय दिन - १८ महाराष्ट्र बटालिअन, ए.सी.सी., युवाशक्ती फाऊंडेशन आणि भारतीय छात्र संघांच्या संयुक्त विद्यमाने १४ जुलै २०१४ रोजी कार्यालय विजय दिन कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला. या दिवशी काव्य रत्नावली चौक ते ग. स. मैदान पर्यंत प्रयात फेरी काढली. त्यात छात्र सैनिकांना विजय दिन केलेल्या शौर्याचे धडे स्मरणात राहावे म्हणून कांताई महाविद्यालय अमर झालेल्या कॅप्टन जीन्तु गोगाई (मणिपूर) यांना आई-वडिलांचा सन्मान करून त्यांचे अनुभव सादर करून सैनिकांसाठी आयोजित केले.

दक्षता जन जागृती मोहीम आणि पोलीस दिन यात सहभाग - दि. २७ ऑक्टोबर ते ०१ नोव्हेंबर २०१४ दरम्यान भ्रष्टाचार विरोधी पथका कडून भ्रष्टाचार विरोधी मोहीमेत महाविद्यालयातील छात्र सैनिकांनी भाग घेतला. तसेच पोलीस स्थापना दिनी महाविद्यालयाच्या पोलीस सैनिकांनी रामानंद नगर पोलीस स्थानकास भेट देऊन पोलीस निरीक्षक श्री अशोक सादरे, पोलीस निरीक्षक चव्हाण यांनी पोलीस स्थानकातील पोलीस जाविषयी, शशास्त्रे नियोजन, मानवीय आपत्ती काळावयाच्या करवाई विषयी सविस्तर माहिती दिली. ए.टी.सी. टी. ओ. योगेश बोरसे हे छात्र सैनिकांसोबत उपस्थित होते.

२६ जानेवारी बक्षिस वितरण - चैतन्य महाविद्यालयातील गौरव (ट्रॅक सूट, बेस्ट स्टुडेंट, प्राचार्य पुरस्कार) - दर वर्षी प्रमाणे १५ ऑगस्ट, २६ जानेवारी आणि १ मे रोजी महाविद्यालयात प्राचार्यांच्या हस्ते ध्वजारोहणाचा कार्यक्रम आयोजित केला जातो. यात महाविद्यालयातील प्राध्यापक, कर्मचारी, एन.सी.सी., एन.एस.एस. चे अधिकारी, छात्र सैनिक आणि विद्यार्थी उपस्थित असतात. तसेच दरवर्षी प्रमाणे १५ ऑगस्टला स्वातंत्र्य दिनी एन सी सी च्या छात्र सैनिकांना

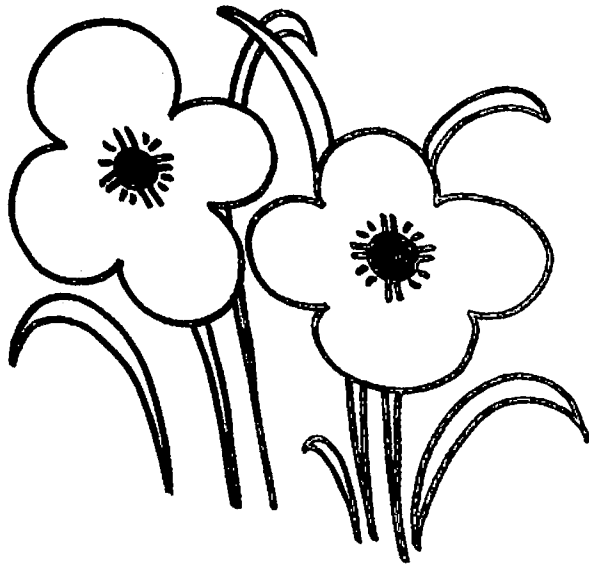
प्राचार्यां कडून शपथ दिली जाते. तसेच दर वर्षीप्रमाणे प्रजासत्ताक दिनी छात्र सैनिकांनी विविध शिबिरांमध्ये उत्कृष्ट कामगिरी केलेल्या छात्र सैनिकांना प्राचार्यांच्या हस्ते पदके प्रदान केले जातात. या वर्षी ३० छात्र सैनिकांना गौरवण्यात आले. सिनिअर अंदर ऑफिसर रामेश्वर धंदार यास टी.एस.सी., नवी दिल्ली येथील सहभागाबद्दल, जे.यु.ओ. चेतन महाजन यास एन.आय.सी., केरळ (सुवर्ण पदक), जे.यु.ओ. सुनील शिरसाळे यास एन. आय.सी., केरळ (सुवर्ण व रजत पदक), जे.यु.ओ. अनुजा पाटील हिंस एन.आय.सी., केरळ (सुवर्ण व दोन रजत पदक), कॅडेट शुभम भोंगळे यास एन. आय. सी., केरळ (सुवर्ण व दोन रजत पदक), कॅडेट आकाश माटे, कॅडेट राकेश पाटील एन.आय.सी., केरळ (सुवर्ण पदक), कॅडेट खुशबू महाजन हिंस एन. आय. सी., केरळ (सुवर्ण पदक) प्राप्त झाल्याबद्दल गौरवण्यात आले. एस. यु. ओ. सुश्रिता भालेराव, ए.टी.सी. भुसावळ, जे. यु. ओ. सागर पाटील - प्री-आरडीसी सहभाग, कॅडेट प्रमिला भिरूडे (सुवर्ण पदक) - आय.बी.सी -आर.डी.सी अमरावती (सुवर्ण पदक), कॅडेट उमेश माळी-प्री-आरडीसी सहभाग, कॅडेट अश्विनी गिरनार - टी.एस.सी. गुप, पुणे सहभाग, कॅडेट हिमांशू खोंडे - बेस्ट कॅडेट - एन.सी.सी दिवस-२०१४, कॅडेट राधा राजहंस - ए.टी.सी. - भुसावळ सहभाग, कॅडेट अमर पाटील - बेस्ट कॅडेट इन प्रे-आर डी, कॅडेट केतकी सावंत - ए.टी.सी. भुसावळ सहभाग, कॅडेट अतुल सिंह - स्कूबा डायविंग कॅम्प मुंबई येथे सहभाग, कॅडेट मृणालिनी सुरळके - ए.टी.सी, भुसावळ, कॅडेट विशाल सपकाळे - सुवर्ण पदक, कॅडेट दीपाली पाटीलचा ए.टी.सी. भुसावळ प्राविण्यासह सहभाग, जे. यु. ओ. योगेश मिस्तरी यास बेस्ट इन टर्न आउट, कॅडेट प्रमिला चव्हाण आय.बी.सी - टी एस सी भुसावळ येथील

शिविरात प्राविण्यासह सहभाग, एस जी टी गणेश भोई यास आय बी सी - टी एस सी अमरावती येथे ओब्स्ताकल मध्ये सुवर्ण प्राप्त, कॅडेट पूजा वानखेडे हिने भुसावळ शिविरातील खेळ प्रकारात सुवर्ण मिळवले, कॅडेट गोविंद पाटील भुसावळ येथील ए.टी.सी. शिविरात प्राविण्यासह सहभाग, कॅडेट निराशा माली हिंस भुसावळ येथील ए.टी.सी. शिविरात बेस्ट इन डिसिप्लीन ने सन्मानित करण्यात आले. या साठी सुवर्ण पदक देऊन छात्र सैनिकांना गौरविण्यात आले.

विशेष म्हणजे या यावर्षी छात्र सैनिकांनी खेळांच्या विशेष शिविरामध्ये नेत्रदीपक कामगिरी बजावली. सिनिअर डिव्हिजन छात्र हे मुंबई येथे झालेल्या राष्ट्रीय स्तरावरच्या स्कूबा डायविंग प्रशिक्षण शिविरात दोन छात्रांनी यशस्वी कामगिरी केली. अकोला आणि कोल्हापूर येथे झालेल्या कबड्डी शिविरात महाविद्यालयाच्या छात्रांनी यशस्वी सहभाग नोंदवला. नागपूर येथे घेण्यात आलेल्या राष्ट्रीय फुटबॉल शिविरात देखील उल्लेखनीय सहभाग नोंदवला.

सशस्त्र, शारीरिक, मानसिक प्रशिक्षणासाठी छात्रसैनिकांना गुणवत्ता सादर करण्यासाठी एन.सी.सी.च्या द्वितीय आणि तृतीय वर्षांअंती अनुक्रमे 'बी' आणि 'सी' च्या लेखी आणि प्रयुक्त क्षेत्रीय परीक्षा केंद्र महाविद्यालयात घेतल्या जातात. ह्या शैक्षणिक वर्षात महाविद्यालयावर ह्या परीक्षांचे नियोजन जबाबदारी होती. १८, २३ आणि ११ महाराष्ट्र बटालियनचे एकूण ३४५ छात्र बी प्रमाणपत्र परीक्षेसाठी आणि १५० छात्र सैनिक सी प्रमाणपत्र परीक्षेसाठी उपस्थित होते.

एन.सी.सी.च्या प्रत्येक कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यासाठी कर्नल के.व्ही. विद्दल, कर्नल राव निवृत्त मेजर आर आर भालसिंग, मेजर सुरेश कुमार, त्यांचे सहकारी प्राचार्य, एन.सी.सी.चे सहकारी लेफ्ट एन.डी. राठोड, योगेश बोरसे यांचे वेळोवेळी सहकार्य लाभले.

राष्ट्रीय सेवा योजना

प्रा. कुणाल इंगळे
कार्यक्रम अधिकारी

एड्डी जेठा महाविद्यालयातील राष्ट्रीय सेवा योजना वतीने विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात

उद्बोधन वर्ग :- राष्ट्रीय सेवा योजनेत यावर्षी प्रवेश घेतल्या विद्यार्थ्यांसाठी उद्बोधन वर्गाचे आयोजन करण्यात आले. महाविद्यालयातील राष्ट्रीय सेवा योजनेचे माजी कार्यक्रम अधिकारी इंग्रजी विभागाचे प्रा. प्रा. पंडित चव्हाण यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. या उद्बोधन वर्गात विद्यार्थ्यांना राष्ट्रीय सेवा योजनेचा इतिहास, उद्दीष्टे, कार्यप्रणाली याविषयी त्यांनी परिचित केले. यावेळी महाविद्यालयाचे प्र. प्राचार्य डॉ. आर. चौधरी, कला विद्याशाखेचे उपप्राचार्य प्रा. ए. व्ही. पारंबे, महिला कार्यक्रम अधिकारी प्रा. संगीता इंगळे, कार्यक्रम अधिकारी प्रा. कुणाल इंगळे, प्रा. योगेश इंगळे उपस्थित होते.

१५ रिवन - एड्स जनजागृती :- १५ ऑगस्ट २०१४ रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना विभागातील उद्बोधन वर्गाच्या कार्यक्रमाच्या निमित्त एड्स जनजागृती करण्यासाठी महाविद्यालयात उपस्थित असलेल्या सर्व प्राध्यापकांना या कार्यक्रमात सहभाग घ्यावा यासाठी प्रा. कुणाल इंगळे यांनी या कार्यक्रमात उपस्थित केले. सकाळी ७:०० वाजता हा उपक्रम संपन्न झाला.

१५ रिवन - पर्यावरण जनजागृती :- १५ ऑगस्ट २०१४ रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या उद्बोधन वर्गाच्या कार्यक्रमाच्या निमित्त पर्यावरण जनजागृती करण्यासाठी महाविद्यालयात उपस्थित असलेल्या सर्व प्राध्यापकांना या कार्यक्रमात सहभाग घ्यावा यासाठी प्रा. कुणाल इंगळे यांनी या कार्यक्रमात उपस्थित केले. सकाळी ७:०० वाजता हा उपक्रम संपन्न झाला.

१५ रिवन - पर्यावरण जनजागृती :- १५ ऑगस्ट २०१४ रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या उद्बोधन वर्गाच्या कार्यक्रमाच्या निमित्त पर्यावरण जनजागृती करण्यासाठी महाविद्यालयात उपस्थित असलेल्या सर्व प्राध्यापकांना या कार्यक्रमात सहभाग घ्यावा यासाठी प्रा. कुणाल इंगळे यांनी या कार्यक्रमात उपस्थित केले. सकाळी ७:०० वाजता हा उपक्रम संपन्न झाला.

गणेश विसर्जनानिमित्त राष्ट्रीय सेवा योजनेतील स्वयंसेवकांनी शहरालगतच्या मेहरुण तलावावर जाऊन निर्माल्य संकलन केले. निर्माल्यामूळे प्रदुषित होणाऱ्या तलावाला अधिक स्वच्छ आणि सुशोभित करण्यासाठी निर्माल्य संकलनाचा उपक्रम राबविण्यात आला. यावेळी स्वयंसेवकांनी मोठ्या प्रमाणावर निर्माल्य संकलन केले. यावेळी रा. से. योजनेचे कार्यक्रम अधिकारी प्रा. कुणाल इंगळे, प्रा. योगेश महाले, प्रा. संगीता चंद्रात्रे उपस्थित होते.

५) रक्तदान शिबिर :- राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने महाविद्यालयातील जुना कॉन्फरन्स हॉल येथे रक्तदान शिबिराचे आयोजन करण्यात आले. गोळवलकर रक्तपेढीच्या सहकार्याने या शिबिराचे आयोजन करण्यात आले. यावेळी तब्बल ८४ विद्यार्थ्यांनी रक्तदान केले. तर १२५ विद्यार्थ्यांनी रक्तगट तपासणी करून घेतली. यावेळी कार्यक्रम अधिकारी प्रा. कुणाल इंगळे, प्रा. योगेश महाले, प्रा. संगीता चंद्रात्रे उपस्थित होते.

६) पोस्टर प्रदर्शन स्पर्धा :- दि. २५ सप्टेंबर २०१४ रोजी विभागाच्या वतीने पर्यावरण जनजागृती, एड्स जनजागृती, स्त्री भ्रूणहत्या अशा विषयावर पोस्टर स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. या स्पर्धेतही विद्यार्थ्यांनी उत्तमपणे सहभाग नोंदवला. या स्पर्धेचे परीक्षण कला शाखा समन्वयक डॉ. प्रज्ञा जंगले व इंग्रजी विभागप्रमुख प्रा. रजनी बोंडे यांनी केले.

७) डॉ. नीरज देव यांचे व्याख्यान :- राष्ट्रीय सेवा योजना सप्ताहानिमित्त के.सी.ई. सोसायटीचे मानससंग समुपदेशक डॉ. नीरज देव यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. 'आपले मानसिक स्वास्थ्य' या विषयावर

डॉ. देव यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. मानवी मन हे चंचल आहे. मानवी मनाचे स्थान कुठे असते. मनाचे कार्य काय. अशा विविध प्रश्नांवर त्यांनी भाष्य केले. विविध उदाहरणांच्या आधारे त्यांनी मनाबद्दलच्या संकल्पना समजावून सांगितल्या. प्रसिध्द मानसशास्त्रज्ञ डॉ. फ्रॉइड यांच्या मनाबद्दलच्या इगो, सुपरइगो या मनाच्या विश्लेषणाचीही माहिती त्यांनी दिली. विद्यार्थ्यांनी विचारलेल्या विविध प्रश्नांना त्यांनी समर्पक उत्तरे दिली. अभ्यास करतांना काय काळजी घ्यावी याचे तंत्रही यावेळी त्यांनी सांगितले.

८) डॉ. मृणाल जोगी यांचे व्याख्यान:- सप्ताहानिमित्त शनिवार दि. २७ सप्टे. २०१४ रोजी डॉ. मृणाल जोगी, विभागीय समन्वयक राष्ट्रीय सेवा योजना, शहादा यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते. युवकांना जगण्याची, समाजाकडे सकारात्मक दृष्टिकोनातून पहाण्याची आणि सामाजिक काम करण्याची प्रेरणा राष्ट्रीय सेवा योजनेतून मिळते. राष्ट्रीय सेवा योजनेतून पुढे गेलेला विद्यार्थी हा भविष्यात अधिक सामाजिक कार्य करण्यासाठी प्रवृत्त होतो. त्यामूळे राष्ट्र विकासाला गती मिळते असे मत यावेळी त्यांनी व्यक्त केले. यावेळी प्रा. कुणाल इंगळे (कार्यक्रम अधिकारी, रा. से. यो.) प्रा. संगीता चंद्रात्रे व रा. से. यो. स्वयंसेवक मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

९) वक्तृत्व स्पर्धा:- रविवार दि. २८ सप्टे. २०१४ रोजी सप्ताहानिमित्त वक्तृत्व स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. या स्पर्धेसाठी राष्ट्रीय सेवा योजना मी नाही आम्ही सर्व व्यसनाधीनता, अधीनता व अंधश्रद्धा विवेकवादाला आव्हान हे विषय देण्यात आले होते. या विषयांवर विद्यार्थ्यांनी आपली मते उत्स्फूर्तपणे मांडली. स्पर्धेचे परीक्षण प्रा. योगेश महाले व प्रा. मनोज महाजन यांनी केले.

१०) सामान्य ज्ञान परीक्षा:- सोमवार दि. २९ सप्टे. २०१४ रोजी सप्ताहानिमित्त सामान्यज्ञान परीक्षा घेण्यात आली. या परीक्षेत एम. पी. एस. सी. च्या धर्तीवर प्रश्न विचारण्यात आले. एकूण १२३ विद्यार्थ्यांनी ही परीक्षा दिली.

११) सप्ताह समारोप व बक्षिस वितरण सोहळा- मंगळवार दि. ३० सप्टे. २०१४ रोजी सप्ताहाचा समारोप व बक्षिस वितरण सोहळा आयोजित करण्यात आला. यात प्रमुख अतिथी म्हणून प्रा. डॉ. दयाधन राणे (जिल्हा समन्वयक रा. से. यो.) उपस्थित होते. यावेळी बोलतांना महाले की, कोणत्याही स्पर्धेसाठी किंवा परीक्षेसाठी तयारी करतांना आपण विद्यार्थ्यांनी सकारात्मक दृष्टिकोन घेऊन पाहिजे. त्यामूळे आपण निश्चितच यश मिळवू शकतो. स्पर्धा ह्या जिंकण्यासाठीच असतात. या तयारी करून स्पर्धेत उतरले पाहिजे. ते यश मिळवू शकतो. रा. से. यो. कसे जगायचे हे शिकवते. त्यामूळे आपण अधिक जबाबदार नागरिक म्हणून काम करायला प्रवृत्त होतो. सप्ताहांतर्गत घेण्यात आलेल्या विविध विषयांवर पारितोषिके प्राप्त विद्यार्थ्यांना गौरविण्यात आले. प्रदर्शन स्पर्धेत सचिन सूर्यवंशी (प्रथम), देवेंद्र कोल्हे (द्वितीय), सावन महाजन (तृतीय) पारितोषिके देऊन गौरविण्यात आले. तसेच सामान्य ज्ञान परीक्षेत सौरभ नन्नवरे (प्रथम), वर्षा बच्चाव (द्वितीय) पंकज पाटील (तृतीय), आणि निखील शिंदे (उत्तेजनार्थ), यांचाही गौरव करण्यात आला. त्याचप्रमाणे वक्तृत्व स्पर्धेत चेतन कोल्हे (प्रथम), कल्पेश बळवंत (द्वितीय), विकास वाघ (तृतीय) यांना पारितोषिके देण्यात आली. समारोप कार्यक्रमाच्या अध्यक्षत्वावर विज्ञान विद्याशाखेच्या उपप्राचार्य डॉ. देवयानी बळवंत होत्या. अध्यक्षीय भाषणात बोलतांना त्या म्हणाल्या, राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या विभागाच्या वतीने असे वैविध्यपूर्ण

नियमित राबविण्यात येतात. त्यामूळे कार्य्याना व्यासपीठ मिळते. यावेळी पारितोषिक वित्तल्या विद्यार्थ्यांचे त्यांनी कौतूक केले. यावेळी वेळी कार्यक्रम अधिकारी प्रा. कूणाल इंगळे, प्रा. चंद्राने, प्रा. योगेश महाले व विद्यार्थी मोठ्या उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन व आभार प्रस्ताव वेंकटन कोल्हे याने पाहिले.

स्वच्छ भारत अभियान रॅली:- दि. १ ऑक्टोबर २०१४ रोजी राष्ट्रपिता महात्मा गांधी यांच्या जयंतीच्या निमित्त स्वच्छ भारत अभियानांतर्गत स्वच्छता रॅली शहरातील नूतन मराठा महाविद्यालयापासून शाहजुनगरचा परिसर गोविंदा रिक्षा स्टॉप - ते डी. बेंडाळे महाविद्यालय अशी होती. विषयी जाणिवजागृती हा या रॅलीचा उद्देश होता. स्वयंसेवक मोठ्या संख्येने सहभागी झाले होते.

गांधी जयंती - गांधी वंदना :- २ ऑक्टोबर २०१४ रोजी राष्ट्रपिता महात्मा गांधी यांच्या जयंतीनिमित्त विद्यालयातील मुख्य इमारतीसमोर गांधी वंदना आली. महात्मा गांधी यांच्या जयंतीनिमित्त सुरू झालेल्या स्वच्छ भारत अभियान अंतर्गत विद्यालयातील परिसर स्वच्छ करण्यात आला. यात सेवा योजनेचे स्वयंसेवक सहभागी झाले होते.

दिवसीय स्वच्छता शिबिर : मेहरूण तलाव स्वच्छता :- दि. ७ ऑक्टोबर २०१४ रोजी शहरालगत मेहरूण तलावावर जाऊन त्याठिकाणी करण्यात आली. जळगाव शहरातील अनेक विद्यालयातील रा. से. यो. स्वयंसेवकांसोबत मू. जे. स्वच्छता शिबिरात सहभागी झाले होते. मेहरूण तलावाच्या स्वच्छता करतांना तलावात, तलावाच्या अडकलेल्या मूर्त्या त्यांचे सांगाडे तसेच निर्माल्य

बाहेर काढण्याचे काम यावेळी स्वयंसेवकांनी उत्साहाने केले. मोठ्या प्रमाणावर मूर्त्यांचे सांगाडे, निर्माल्य तसेच इतर कचरा यावेळी बाहेर काढण्यात आला. यावेळी राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाचे कार्यक्रम अधिकारी प्रा. कूणाल इंगळे उपस्थित होते.

१५) स्वातंत्र्य दिन :- १५ ऑगस्ट २०१४ रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना विभागातील स्वयंसेवकांनी महाविद्यालयात सकाळी ७:३० वाजता ध्वजारोहण कार्यक्रमासाठी उपस्थित दिली. त्यावेळी ध्वजारोहणासाठी त्यांनी सलामी दिली. या कार्यक्रमावेळी १३५ विद्यार्थी उपस्थित होते.

१६) व्याख्यान :- प्रा. विजय लोहार : 'पथनाट्य सादरीकरण' :- दि. ३१ ऑगस्ट २०१४ रोजी पथनाट्य सादरीकरण या विषयावर प्रा. विजय लोहार यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. सदर व्याख्यानात प्रा. लोहार यांनी पथनाट्य कसे सादर करावे? त्याचा हेतू काय? त्यामूळे कोणता परिणाम साधला जातो. या विषयावर सविस्तर माहिती दिली. आपला व्यक्तिमत्व विकास व आत्मविश्वास अधिक साधण्यासाठी पथनाट्य सादरीकरण उपयुक्त आहे असे त्यांनी सांगितले. यावेळी मोठ्या संख्येने विद्यार्थी स्वयंसेवक उपस्थित होते.

१७) जागतिक एड्स दिन रॅली :- दि. १ डिसेंबर २०१४ रोजी जागतिक एड्स दिनानिमित्त उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने एड्स जनजागृती रॅलीचे आयोजन जिल्हा सामान्य रुग्णालय जळगाव येथे करण्यात आले. या रॅलीत महाविद्यालयातील ३० स्वयंसेवक सहभागी झाले होते. यावेळी जिल्हाधिकारी रुबल अग्रवाल, आमदार राजूमामा भोळे, जिल्हा रुग्णालयाचे शल्यचिकित्सक डॉ. शेळके, उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग समन्वयक श्री. सत्यजित साळवे आदी मान्यवर उपस्थित

होते. सोबत मू. जे. महाविद्यालय राष्ट्रीय सेवा योजनेचे सहा कार्यक्रम अधिकारी प्रा. योगेश महाले व महिला कार्यक्रम अधिकारी प्रा.संगीता चंद्रात्रे उपस्थित होते.

१८) विशेष हिवाळी शिबिर - डिसेंबर २०१४:- महाविद्यालयातील राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाचे विशेष हिवाळी शिबिर मौजे विदगाव, ता. जि. जळगाव येथे दि. १५ डिसें. ते २१ डिसें. २०१४ या कालावधीत घेण्यात आले. या शिबिराचे उद्घाटन कै. अभिमन महाइ वारके विद्यालयाचे संचालक श्री. मधुकर वारके यांच्या हस्ते व उ. म. वि. विद्यार्थी कल्याण व राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाचे कार्यक्रम समन्वयक प्रा. सत्यजित साळवे व मू. जे. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. पी. आर. चौधरी यांच्या प्रमुख उपस्थितीत झाला. या शिबिरात स्वच्छ भारत अभियान, शाळा बाह्य मुलांची नोंदणी, आरोग्य, श्रमानंदातून ग्रामविकास, व्यसनमुक्ती, महिला सबलीकरण या विषयावर जाणिवजागृती व कामे करण्यात आली. या शिबिरात डॉ. प्रज्ञा जंगले, डॉ. सुमन लोंढा, प्रा. देवेन्द्र इंगळे, प्रा. वाय. जी. महाजन, श्री. गणेश सोनार, प्रा. बी. पी. सावखेडकर, डॉ. उवला नेहते, डॉ. बी. आर. पाटील, प्रा. यशवंत सैदाणे यांनी बौद्धिक सत्रात विविध विषयांवर स्वयंसेवकांना मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाचा शिबिराचा समारोप उ. म. वि. व्यवस्थापन परिषद सदस्य श्री. विष्णू भंगाळे व महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य प्रा. एन. व्ही. भारंबे यांच्या उपस्थितीत संपन्न झाला. या शिबिरात १२५ विद्यार्थी स्वयंसेवक सहभागी झाले होते.

१९) रस्ता सुरक्षा अभियान रॅली :- दि. ४ जाने. २०१५ रोजी वाढत्या रस्ता अपघाताच्या पार्श्वभूमीवर लोकांमध्ये रस्ता सुरक्षेसंबंधी जाणीव निर्माण व्हावी. यासाठी मू. जे. महाविद्यालयापासून रस्ता सुरक्षा रॅली काढण्यात आली. या रॅलीचा मार्ग प्रभात चौक,

बहिणाबाई उद्यान, एल. आय.सी. कार्यालय, स्वातंत्र्य चौक, जिल्हाधिकारी कार्यालय, आकाशवाणी चौक, काव्यरत्नावली चौक, मू.जे. महाविद्यालय असा होता. या रॅलीत १०० स्वयंसेवक सहभागी झाले होते.

२०) प्रजासत्ताक दिन पथसंचलन शिबिर :- जल महाराष्ट्र विद्यापीठातील विद्यार्थी कल्याण व राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाचे प्रभारी समन्वयक डॉ. पंकजकुमार नन्नवरे यांच्या सूचनेनुसार मूळजी जेठा महाविद्यालय परिसरात दि. २० ते २६ जानेवारी २०१५ दरम्यान ७ दिवसाचे प्रजासत्ताक दिन पथसंचलन शिबिर घेण्यात आले. सदर शिबिरात उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठातील ४ महाविद्यालयातील एकूण ३७ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

२१) प्रजासत्ताक दिनानिमित्त पथसंचलन : दि. २५ जाने. २०१५ रोजी ३७ विद्यार्थ्यांच्या संघाने पोलिस स्टेशनमध्ये पोलिस पथसंचलन मैदानातील पथसंचलन सहभाग घेतला. अतिशय चांगल्या पध्दतीचे संचलन घेण्यात आले. या संधाने जळगाव जिल्ह्याचे पालकमंत्री, जिल्हाधिकारी, जिल्हा परिषदेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी व जिल्हा पोलीस अधिक्षक यांच्यासमोर केले. शिबिरात आणुि उत्कृष्ट पध्दतीचे हे संचलन होते. प्रजासत्ताक दिनानिमित्त पथसंचलन करतांना राष्ट्रीय सेवा योजनेचे विभागाचे विद्यार्थी

२२) रस्ता सुरक्षा अभियान समारोह : दि. २५ जाने. २०१५ रोजी रस्ता सुरक्षा अभियान सप्ताहाचा समारंभ जिल्हा पोलीस मुख्यालयाच्या आयोजित करण्यात आला होता. सदर समारंभानिमित्त सप्ताहांतर्गत घेतलेल्या विविध स्पर्धांचे बक्षिस वितरण जिल्हा पोलीस अधिक्षक डॉ. जालींदर सुपेकर, जिल्हा परिषद मुख्य अधिकारी मा. अमनकुमार पांडेय यांच्या हस्ते करण्यात आले. या कार्यक्रमात एन.एल.एल.

अ) घनःश्याम प्रल्हाद देवरे (एस.वाय.बी.ए.)

ब) किरण शांताराम डहाके (एफ.वाय.बी.एसस्सी.)

२) उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ विद्यार्थी कल्याण विभाग व किसन महाविद्यालय पारोळा संयुक्त विद्यमाने आयोजित वाढत्या तापमानावर आधारीत एकदिवसीय कार्यशाळेत सहभाग

अ) घनःश्याम प्रल्हाद देवरे (एस.वाय.बी.ए.)

ब) संदीप यशवंत चौधरी (एफ.वाय.बी.एसस्सी.)

क) सावन रमेश महाजन (एस.वाय.बी.ए.)

वादविवाद मंडळ

दि.१२ सप्टेंबर २०१४ रोजी वाद विवाद मंडळाचे उद्घाटन प्रा. शरच्चंद्र छापेकर यांच्या शुभ हस्ते करण्यात आले.

आपल्या मनोगतामध्ये ते म्हणाले की प्रभावी वक्ता होण्यासाठी शब्दाविना आणि शब्दासवे संवाद साधण्याची कला आवश्यक असते. साभाधीटपणा, वाक्चातुर्य, शब्दसंपदा, तर्कसंगत मांडणी, स्वाभाविकता, देहबोली, खंडन-मंडन करण्याची वकूब, मुद्यांची सुयोग्य मांडणी अशा सर्व बाबी विचारात घेवून वक्त्याने आपली वक्तृत्व अथवा वादविवाद सभा गाजवली पाहिजे. त्याच्या बोलण्यातून आत्मविश्वास प्रकट झाला पाहिजे. विद्यार्थ्यांनी वक्तृत्व कलेचा सराव सतत करावा. विषय आकलन आधी करून घ्यावे. विनम्रता, सकारात्मकता आणि स्वाभाविकता आपल्या बोलण्यात असावी. विषयाचा आरंभ, मध्य आणि अंत याची देखील तयारी परिपूर्ण असावी. विधाने-उदाहरणे साचेबद्ध व विश्वसनीय असावीत.

वाणिज्य शाखेच्या उपप्राचार्या डॉ.कल्पना नंदनवार यांनी या कार्यक्रमाचे अध्यक्षस्थान भूषविले. या स्पर्धेसाठी निसर्गाच्या असमतोलास मानवी हव्यास जबाबदार आहे. हा विषय निर्धारित होता. या स्पर्धेत महाविद्यालयातील एकूण १४ स्पर्धकांनी सहभाग घेतला

होता. सदर स्पर्धेमध्ये खालील विद्यार्थी विजयी ठरले.

प्रथम सांघिक बक्षिस - कु.वर्षा उपाध्ये
कु. कल्याणी जोशी, द्वितीय सांघिक बक्षिस - कोल्हे आणि सुकेश अलकारी, तृतीय सांघिक बक्षिस - विनोद पाटील आणि विकास वाघ या स्पर्धेचे प्रा.गणेश सूर्यवंशी, मराठी विभाग आणि महाजन, हिंदी विभाग यांनी केले.

मू.जे.महाविद्यालय, जळगाव आणि विरोधी चळवळ, मुंबई यांच्या संयुक्त मू.जे.महाविद्यालयामध्ये आंतरमहाविद्यालयीन स्पर्धा दि. १८ सप्टेंबर २०१४ रोजी महाविद्यालयामध्ये आंतरमहाविद्यालयीन संपन्न झाली. स्पर्धेचे उद्घाटन विनोद शिरसाठ, साधना, पुणे यांच्या हस्ते करण्यात आले.

गेल्या १६ वर्षांपासून स्व.मामासाहेब कुलकर्णी यांनी आंतरमहाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धा उत्तर परिक्षेत्रात हुंडा विरोधी चळवळ आणि मू.जे.महाविद्यालयांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित करित स्पर्धेला प्रचंड प्रतिसाद मिळत असतो. यावेळेस गुरुवार दि.१८ सप्टेंबर २०१४ घेण्यात स्पर्धेमध्ये उ.म.वि.शी संलनित असलेल्या महाविद्यालयातून २६ स्पर्धकांनी सहभाग घेतला.

३. या सर्व सहभागी विद्यार्थ्यांच्या साहित्याच्या सादरीकरणाचा कार्यक्रम दि.९ जानेवारी २०१५ रोजी साहित्यमंडळाच्या वतीने घेण्यात आला. याप्रसंगी प्रभारी प्राचार्य डॉ. पी. आर. चौधरी, वाणिज्य शाखेच्या समन्वयिका डॉ. कल्पना नंदनवार याची उपस्थिती होती.
४. दि.०६ फेब्रुवारी २०१५ मराठीतील प्रसिध्द हास्यकवी

श्री. अशोक नायगावकर यांच्या मिशिकिली आणि कविते या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. याप्रसंगी कलाशाखेचे उपप्राचार्य प्रा.एन.व्ही.भारंबे, अर्थशास्त्र विभागातील निवृत्त विभागप्रमुख प्रा.चारुदत्त गोखले, वाणिज्य शाखेच्या समन्वयिका डॉ.कल्पना नंदनवार उपस्थित होत्या.

महिला अत्याचार प्रतिबंधक समिती

मू. जे. महाविद्यालयातील विद्यार्थिनी व महिलांसाठी पोषक पण सुरक्षित वातावरण निर्माण व्हावे तसेच छेडखानी सारख्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध व्हावा या उद्देशाने महाविद्यालयात 'महिला अत्याचार दक्षता समिती' ची स्थापना करण्यात आली. समिती तर्फे महिला व मुलींमध्ये आत्मविश्वास निर्माण व्हावा तसेच अन्यायाचा प्रतिकार करण्याची क्षमता विकसित व्हावी तसेच महिला अत्याचार प्रतिबंधक कायद्याची व्याप्ती व त्यातील विविध तरतुदींची माहिती व्हावी या साठी अॅड. ज्योती भोळे यांनी लैंगिक अत्याचार प्रतिबंधक कायद्या विषयीचे मार्गदर्शन केले. महाविद्यालयातील विद्यार्थी व विद्यार्थिनी यांनी

'निर्भया' पथकाची स्थापना केली. त्याच्या 'वॉट्सअप' ग्रुप द्वारे लक्ष ठेवले जात आहे. पथनाट्याच्या माध्यमातून मुलींच्या समस्या विषयी व अन्यायाला वाच फोडण्यासाठी जागरूक केले जात आहे.

महाविद्यालयातील योग विभागातर्फे मनोवैद्य वाढवण्यासाठी योग शिबिराचेही आयोजन करण्यात आले होते.जळगाव जिल्हा पोलीस विभागातर्फे राबविण्यात येणाऱ्या युवा सुरक्षा अभियानाची सुरवात पोलीस मू. जे. महाविद्यालया पासूनच करण्यात येऊन पोलीस विभागाच्या निर्भयापथकातर्फे नियमित गस्ती घातल्या जाते.

मागासवर्गीय सहाय्यक समिती व शिष्यवृत्ती सल्लागार समिती

१. शिष्यवृत्ती धारकांसाठी मार्गदर्शन - मागासवर्गीय शिष्यवृत्ती व सल्लागार समिती च्या वतीने सोहम सभागृहात शिष्यवृत्ती धारक विद्यार्थ्यांसाठी मार्गदर्शन वर्गाचे आयोजन दिनांक ०९-०९-२०१४ रोजी करण्यात आले होते. शिष्यवृत्ती घेणाऱ्या मागास विद्यार्थ्यांना अर्ज भरतांना येणारी अडचण व लागणारी कागदपत्रे, स्पर्धा परीक्षा व विविध प्रकारचा मिळणाऱ्या शिष्यवृत्ती संदर्भातील माहिती, प्रमुख पाहुणे प्रा. जयंत लेकुरवाळे,

(डॉ. जी. डी. बेंडाळे महिला महाविद्यालय) यांनी दिलेली यावेळी कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी कला शाखा समन्वयिका डॉ. प्रज्ञा जंगले, प्रा. योगेश बोरोसे, प्रा. ललित शिंपी, प्रा.दिलवरसिंग वसावे, प्रा. राजीव पवार व बहुसंख्येने विद्यार्थी उपस्थित होते. तसेच दुसऱ्या सभागृहात विद्यार्थ्यांना सोहम सभागृहात 'सम्राट अशोक' यांच्या जीवनावर आधारित चित्रपट दाखविण्यात आल्याने विद्यार्थ्यांना स्पर्धा परीक्षा व शैक्षणिक अभ्यासक्रमात

चा फायदा होईल या उद्दिष्टाने हा चित्रपट दाखविण्यात आला.

१. शिष्यवृत्ती ऑनलाईन अर्ज भरणे - दि. ०४-११-२०१४ रोजी शिष्यवृत्ती सल्लागार समितीच्या वतीने विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती संदर्भातील सर्व प्रकारचा समस्यांचे स्वरूप करण्यासाठी जुना कॉन्फरन्स हॉल येथे प्रत्येकाचे आयोजन करण्यात आले होते. शिष्यवृत्ती संदर्भातील अर्ज भरतांना लागणारे कागदपत्रे, किती पत्रे भरणे असावे. कोणत्या संकेत स्थळावर अर्ज भरावा याबाबत माहिती यावेळी सांगितली तसेच महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांना १५ डिसेंबर पर्यंत संगणक विभागात अर्ज भरणे याची सुविधा उपलब्ध करण्यात आली आहे. यावेळी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. पी. आर. चौधरी, समिती

प्रमुख डॉ. एल. पी. वाघ, शिष्यवृत्तीचे काम बघणारे संतोष मनुरे व बहुसंख्य विद्यार्थी उपस्थित होते.

३. महाराष्ट्रातील SC/ST/OBC विद्यार्थ्यांना एअरलाईन क्षेत्रात करिअर करण्यासाठी मोफत प्रशिक्षणाची सुवर्णसंधी - राष्ट्रीय अनुसूचित जाती आयोग (महाराष्ट्र) आणि द स्कायलाईन एविएशन क्लब यांनी आयोजित केलेल्या कोर्सेस करिता २९८ विद्यार्थ्यांनी एअर पायलट, हेलीकॉप्टर पायलट, एअरहोस्टेस (केबिन करू) ग्राउंड होस्टेस, फ्लायट डिस्पाचर, या पदांकरिता अर्ज भरून मुंबई येथील नॅशनल कमिशन फॉर शेड्युल कास्टस (राष्ट्रीय मागासवर्गीय आयोग, मुंबई येथे अर्ज भरून मागासवर्गीय शिष्यवृत्ती व सल्लागार समितीच्या मार्फत पाठविण्यात आले होते.

कमवा व शिका योजना

प्रा. सागर बडगे
समन्वयक

१०८/२०१४ जा. क्र. उमवि/विक/१४/कवारी-२३४/२०१४) विद्यापीठाकडून प्राप्त झालेल्या 'कर्मवीर भाऊराव पाटील कमवा व शिका योजना २०१४-१५' यात सहभागी होऊ इच्छणाऱ्या विद्यार्थी-विद्यार्थिनींसाठी दि. १०/७/२०१४ रोजी काढून दि. १८/७/२०१४ पर्यंत प्रवेश अर्ज भरून घ्यावे, आणि दि. २५/७/२०१४ व दि. २६/७/२०१४ पर्यंत दिवस संबंधीत विद्यार्थ्यांच्या मुलाखती घेऊन ६२ दिवसांमध्ये व ५ ज्युनियरचे विद्यार्थी घेण्यात आले.

मुलाखतीला एकूण १४३ विद्यार्थी उपस्थित होते. या निवड समितीत कलाशाखेचे उपप्राचार्य डॉ. अ.कुमार भारंबे; कलाशाखेच्या समन्वयिका डॉ. अ. प्रजा जंगले, विद्यार्थी कल्याण अधिकारी डॉ. सुगलकिशोर दुबे, वाणिज्य शाखेच्या समन्वयिका डॉ. कल्पना नंदनवार, प्रा. यशवंत सैदाणे, प्रा. नूतन

राठोड, प्रा. कुणाल इंगळे, प्रा. सागर बडगे उपस्थित होते.

निवड झालेले विद्यार्थी ५ ऑगस्ट २०१४ पासून महाविद्यालयाच्या वेगवेगळ्या विभागात कामास हजर झाले. त्या संदर्भात त्यांना नेमणूक पत्र देण्यात आले. सकाळ विभागात शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांना दुपारच्या वेळेत काम देण्यात आले व दुपार विभागात शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांना सकाळच्या वेळेत काम देण्यात आले.

विद्यार्थ्यांना प्राचार्य कार्यालय, तिन्ही शाखांचे उपप्राचार्य कार्यालय, तिन्ही शाखांचे समन्वयकांचे कार्यालय, विद्यार्थी कल्याण विभाग, कमवा व शिका कार्यालय, जिमखाना, फाइन आर्ट्स विभाग, ग्रंथालय, रसायन विभाग, जीवशास्त्र विभाग, भौतिकशास्त्र विभाग, मानसशास्त्र विभाग, एन.एस.एस., एन.सी.सी. विभाग, जलश्री विभाग महाविद्यालयाचे मुख्य कार्यालय, महात्मा

प्रमुख पाहूणे पी. आय. श्री. अशोक पाटील विद्यार्थिनीना प्रोस्ताहीत केले. महाविद्यालयाचे हे. पी. आर. चौधरी हे ही उपस्थित होते.

पोलिस स्थापना दिनानिमित्त दि. ०५.०१.१५ एकाएक पोलिस दलातर्फे 'महिला आत्म सुरक्षा' विद्यार्थिनींचे प्रबोधन करण्यात आले. नाशिक पोलिस महानिरीक्षक प्रवीण साळुंखे प्रमुख उद्घाटक म्हणून लाभले पोलिस अधिक्षक डॉ.

जालिंदर सुपेकर, उपविभागीय पोलीस अधिकारी प्रशांत बच्छाव व प्राचार्य डॉ. पी. आर. चौधरी हे उपस्थित होते. महानिरीक्षक साळुंखे यांनी विद्यार्थिनींनी आपल्या आवडीचे करिअर निवडावे व आर्थिकदृष्ट्या स्वावलंबी होऊन स्वाभिमानाने जगावे असा संदेश दिला. पोलीस कराटे क्लबच्या सदस्यांनी नाटक सादर करून 'बेटी बचाओ' असा संदेश दिला कराटे प्रात्यक्षिक दाखवून विद्यार्थिनींना स्वरक्षणासाठी प्रेरित करण्यात आले. ■■■

पुस्तक पेढी योजना

डॉ. जयश्री महाजन
समन्वयक

२०१५या शैक्षणिक वर्षात पुस्तक पेढी विद्यार्थ्यांकडून दि. १५-०८-२०१४ पर्यंत पुस्तके मिळण्याबाबत फॉर्म भरण्यात आले. या अंतर्गत विद्यार्थ्यांना वर्षभराकरिता पुस्तके देण्यात येतात. गरीब व होतकरू विद्यार्थ्यांना याचा लाभ मोठ्या प्रमाणात होतो. या

योजनेअंतर्गत विद्यार्थ्यांना पुस्तके वाटप पुढिल प्रमाणे करण्यात आली. एफ.वाय.बी.ए. या वर्गासाठी दि. १८-०८-२०१४ व एस.वाय./ टी.वाय.बी.ए.च्या विद्यार्थ्यांसाठी दि. १९-८-२०१४ या दिवशी पुस्तके वाटण्यात आली. या योजनेअंतर्गत लाभार्थी संख्या आणि वितरित केलेली पुस्तकांची संख्या खालीलप्रमाणे आहे :

	एफ.वाय.बी.ए.	एस.वाय.बी.ए.	टी.वाय.बी.ए.	एकूण
विद्यार्थी	७७	५१	१८	१४६
पुस्तके	१९१	१२६	४२	३६९

इंद्रधनु भितीपत्रक

मू. जे. महाविद्यालयातील कला शाखेतर्फे विद्यार्थ्यांसाठी २०१४-१५ यावर्षी 'इंद्रधनु' भितीपत्रकाचे आयोजन करण्यात आले. या भितीपत्रकाचे प्रकाशन दि. २२ सप्टेंबर २०१४ सोमवार रोजी ह्यमॅनिटिज इमारत येथे माजी अधिष्ठाता वाणिज्य आणि व्यवस्थापन विद्याशाखा पुणे विद्यापीठ प्रमुख अतिथी डॉ. शरद कोलते व प्र. प्राचार्य डॉ. पी. आर. चौधरी यांच्या हस्ते करण्यात आले. यावेळी कला शाखेचे उपप्राचार्य एन.व्ही.भारंबे, कला शाखा समन्वयिका डॉ. प्रज्ञा जंगले हे उपस्थित होते. या सोहळ्यात विद्यार्थ्यांचा इंद्रधनु भितीपत्रकांचा पहिला अंक 'कवितेतील पाऊस' हा प्रकाशित करण्यात आला. ह्या भितीपत्रक हिंदी, मराठी, इंग्रजी, संस्कृत, उर्दू या सर्व भाषा विषयांचे विद्यार्थी चेतना अहिराव, शकुंतला मिश्रा, राजश्री पाटील, शेख मोईन, सुकेश अलकारी, हर्षदा नाईक या विद्यार्थ्यांच्या कल्पनेतून

साकार करण्यात आले. या विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना प्रमुख अतिथी कोलते यांनी सांगितले की भितीपत्रकाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांच्या सृजनशीलतेला वाव मिळतो. विद्यार्थी साहित्याचे चौफेर वाचन, चिंतन मनन करतो त्यातून विद्यार्थ्यांची सृजनशीलता विकसित होते. प्र. प्राचार्य डॉ. पी. आर. चौधरी यांनी देखील विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

या भितीपत्रकाचा दुसरा अंक 'संस्कृती' काढण्यात आला. हा अंक देखील हिंदी, मराठी, संस्कृत, हिंदी, उर्दू या भाषेतून विद्यार्थ्यांच्या कल्पकतेतून प्रकाशित करण्यात आला. या भितीपत्रकाकरिता कला शाखा समन्वयक डॉ. प्रज्ञा जंगले यांचे विशेष मार्गदर्शन अतिथी भितीपत्रक समितीचे सर्व सदस्य प्रा.डॉ.विद्या पाटील, प्रा.सविता नंदनवार, प्रा.भाग्यश्री भलवतकर सहकार्य लाभले.

'बेटी बचाओ-बेटी पढाओ' अभियान

१० मार्च २०१५ मंगळवारी असोदा येथील सार्वजनिक विद्यालयात जिल्हा महिला व बाल कल्याण विभाग, जळगाव आणि मू.जे.महाविद्यालयाच्या वतीने केंद्र व राज्य शासनाकडून राबविण्यात येत असलेल्या 'बेटी बचाओ-बेटी पढाओ' अभियानाच्या उद्घाटनाचा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला. सदर कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी मू. जे. चे प्राचार्य डॉ. उदय कुलकर्णी होते. प्रमुख पाहणे म्हणून शहरी व ग्रामीण गृह पोलीस उपअधीक्षक श्री. किशोर पाडवी आणि जिल्हा महिला व बाल कल्याण अधिकारी श्री.देवेन्द्र राऊत उपस्थित होते. त्यासोबतच सर्वोदय एज्युकेशन सोसायटी, असोदाचे अध्यक्ष श्री. अनिल महाजन, असोदा गावाचे सरपंच श्री.

विलास चौधरी, सार्वजनिक विद्यालयाचे पदाधिकारी पाटील सर, मू.जे.च्या उपप्राचार्या डॉ. देवयानी बेर्डे, कला शाखा समन्वयिका डॉ.प्रज्ञा जंगले, अश्री. शोभा, नोडल ऑफिसर प्रा.विजय लोहार आणि प्रा. आगळीवेगळी उपस्थित होते. या अभियानाची आगळीवेगळी पुस्तके करण्यात आली. सर्वप्रथम क्रांतीज्योती सावित्रीबाई कुलकर्णी यांच्या पावन स्मृतीला वंदन केले गेले. त्यानंतर पुस्तक होतकरू विद्यार्थिनी नयना पाटील (अशी विद्यार्थिनी जिच्या आई-वडिलांना केवळ दोन मुली आहेत.) कु. सोनाली लिधुरे (जिने सावित्रीबाईची वेशभूषा घेतली होती) कु. मोहिनी राऊत (अभियानाची ब्रँड अम्बेसिडर) तसेच कु. चांदणी लिधुरे (अभियानाची ब्रँड अम्बेसिडर)

हस्ते दीपप्रज्वलन करण्यात आले.
 यावेळी जिल्हा महिला व बाल कल्याण
 अधिकारी श्री. देवेंद्र राऊत यांनी सदर अभियानाचे महत्त्व
 सांगितले की, "मुलींचा जन्मदर वाढवा
 यांच्या प्राथमिक ते उच्च शिक्षणासाठी आवश्यक
 निर्माण व्हावे, यासाठी मोठ्या प्रमाणात कार्य
 आवश्यकता लक्षात घेवून शासनाने हे
 सुरु केले. तरी त्यात पालकांचे, शाळांचे,
 विद्यालयांचे योगदान वाढविण्याची गरज आहे. जे
 कार्यक्रमांच्या माध्यमातून शक्य होईल." तर गृह
 उप-अधिक्षक श्री. किशोर पाडवी यांनी ग्रामीण
 मुलींच्या जन्म दराची आणि शिक्षणाची
 विषयी विशद केली. सोबतच भविष्यकाळात मुलींचा
 दर वाढला नाही तर सृष्टीचक्र विस्कळीत होईल.
 सर्व स्तरावर प्रबोधन आवश्यक असल्याचे ही ते
 तसेच श्री. अनिल महाजन यांनी देखील
 काळातील वाढत्या बदलांचा संदर्भ देवून
 शिक्षणाचे महत्त्व स्पष्ट केले. ते म्हणाले की,
 "बचाओ-बेटी पढाओ" अभियानामुळे समाजाची
 सकारात्मक बनेल. जगातील यशस्वी महिला
 नसत्या तर जगाचा इतिहास अपूर्ण राहिला

युवती सभा (कनिष्ठ महाविद्यालय)

कनिष्ठ महाविद्यालयातील दि.०१/१०/२०१४
 युवती सभेचे उद्घाटन प्रा.श्रीमती ललिता वाणी
 हस्ते करण्यात आले. उद्घाटन प्रसंगी
 विद्यालयातील विद्यार्थिनींना 'द सिक्रेट' हा चित्रपट
 आला त्यानंतर महाविद्यालयातील
 भगिनींसाठी ऑनलाईन व्यवहार बँकींग, रेल्वे

असता. त्यांच्या कार्याला आई-वडिलांनी आणि
 समाजाने सकारात्मक सहकार्य केले, त्यामुळे त्या त्यांची
 ओळख निर्माण करू शकल्या. मुली ज्योती बनून
 आजच्या भरकटलेल्या जगाला सुयोग्य मार्ग दाखवू
 शकतात. फक्त त्यांना जन्म घेवू द्या आणि मुलगा व
 मुलगी भेद न मानता त्यांना शिकू द्या.

याप्रसंगी मू. जे. महाविद्यालयाकडून
 प्राचार्यांच्या हस्ते मुला-मुलींचा जन्मदर दर्शविणारा
 'गुड्डा-गुड्डी फलक' असोदा गावाच्या ग्रामपंचायतीला
 भेट म्हणून देण्यात आला. मान्वरांच्या हस्ते ज्यांना केवळ
 मुली आहेत अशा महिलांचा आणि पुरुषांचा सत्कार
 देखली करण्यात आला. सार्वजनिक विद्यालयाच्या
 विद्यार्थिनींनी सावित्रीचे गीत सादर केल. त्यानंतर मू.
 जे.च्या विद्यार्थ्यांनी 'मुलगी जन्माला आली हो ?'
 नावाचे प्रबोधनपर पथनाट्य सादर केले.

या कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक प्रा.विजय लोहार
 यांनी केले. तर संचालन श्रीमती स्वाती वाघुळे यांनी
 केले. सदर कार्यक्रमासाठी सार्वजनिक विद्यालयाचे
 प्रशासन, शिक्षक, कर्मचारी, मू. जे.चे प्रशासन,
 प्राध्यापक आणि विद्यार्थ्यांचे अनमोल सहकार्य लाभले.

■■■

प्रा. करुणा सपकाळे
 प्रमुख

बुकींग कसे करावे या विषयी माहिती दिली. तसेच
 विद्यार्थिनींना वाढत्या वयातील विविध समस्या आणि
 उपाय या विषयी मार्गदर्शन डॉ.प्रियंवदा महाजन यांनी
 केले. या सभेस कनिष्ठ महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य
 एस.ओ.उभाळे उपस्थित होते. या कार्यक्रमाच्या
 यशस्वीतेसाठी सर्व समिती सदस्यांनी प्रयत्न केले.

■■■

प्राध्यापक प्रबोधिनी (कनिष्ठ महाविद्यालय)

प्रा. सौ. शोभना कावळे
अध्यक्ष

सन २०१४-१५ या शैक्षणिक वर्षात प्राध्यापक प्रबोधिनीची सुरुवात दि.०७/०९/२०१४ ला घृष्णेश्वर, वेरूळ, म्हैसमाळ, भद्रामारोती येथील सहलीने झाली. या सहलीत २४ प्राध्यापक बंधू भगिनी सहभागी झाले होते. या सहलीस कनिष्ठ महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य, पर्यवेक्षक, समन्वयक व प्राध्यापक बंधू भगिनी यांचे सहकार्य लाभले. दि.३१/१२/२०१४ रोजी भौतिकशास्त्र विभागातील प्रा.डी.एस.भारंबे सेवानिवृत्त

झाले. त्यांच्या सेवानिवृत्ती निमित्ताने निरोप समाप्त आयोजित करण्यात आला. प्रा.पी.डी.शेले, प्रा.एस.एस.खिराडे यांनी आपले मनोगत व्यक्त केले. कार्यक्रमाचे अध्यक्षस्थान उपप्राचार्य प्रा.एस.ओ.उमते यांनी भूषविले. कार्यक्रमात सत्कारमूर्तींनी आपल्या कार्यकाळातील आठवणींना उजाळा दिला. प्राध्यापक प्रबोधिनीचे अध्यक्ष व सभासद यांनी कार्यक्रमाचे यशस्वीतेसाठी परिश्रम घेतले.

विज्ञान मंच (कनिष्ठ महाविद्यालय)

प्रा. छाया चौधरी
समन्वयक

राज्य विज्ञान शिक्षण संस्था, नागपूर यांचे मार्फत विज्ञान मंच हा महाराष्ट्र शासनाचा उपक्रम दरवर्षी मू. जे. महाविद्यालय, जळगाव येथे घेण्यात येतो. या उपक्रमामुळे विद्यार्थ्यांचा वैज्ञानिक दृष्टिकोन, त्यांची विज्ञानाबद्दलची रुची व जिज्ञासा वाढण्यास मदत होते. यासाठी प्रथम इ.९वी च्या विद्यार्थ्यांची जिल्हा स्तरावर प्रवेश परीक्षा घेतली जाते. यात शहरी विभागातून ३० व ग्रामीण विभागातून ४० असे एकूण ७० विद्यार्थी निवडले जातात. त्यांचे ७ दिवसीय शिबिर मू. जे. महाविद्यालयात आयोजित करण्यात येते. सन.२०१४-१५ या शैक्षणिक वर्षात दि. ०२/१२/२०१४ ते ०८/१२/२०१४ दरम्यान या शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते. शिबिराचे उद्घाटन दि.०२/१२/२०१४ या दिवशी धनाजी नाना विद्या प्रबोधिनी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आर. बी. वाघुळदे यांचे शुभहस्ते करण्यात आले. अध्यक्षस्थानी मू.

जे. महाविद्यालयाचे प्रभारी प्राचार्य डॉ. पी. आर. चौधरी हे होते. या शैक्षणिक वर्षात एकूण ६८ शिबिरांमध्ये सहभाग नोंदविला.

- उपरोक्त शिबिरात * एकलव्य क्रीडा संकुलमध्ये शिबिरार्थींना योगा व व्यायाम यांचे प्रशिक्षण देण्यात आले. * विज्ञान विषयक व्याख्याने, चर्चा, प्रत्यक्ष सेंट्रल लॅब बद्दलची माहिती इ. उपक्रमांचे आयोजन करण्यात आले. * विविध स्पर्धा परीक्षा, पर्यायिक व्यक्तिमत्त्व विकास या विषयांची माहिती देण्यात आली. * वैदिक गणिताचे प्रशिक्षण देण्यात आले * मू. जे. महाविद्यालयातील अद्ययावत ग्रंथालयाला ज्ञानज्योत इन्स्टिट्यूटला भेट देण्यात आली.
- * एम.आय.डी.सी. जळगाव येथे शिबिरार्थींनी एक दिवसीय शैक्षणिक सहल आयोजित करण्यात आली.त्यात विद्यार्थ्यांनी सुरभी पॉलिमर या

तसेच बॉक्स अँड बोर्ड पॅकवेल सारख्या उद्योगांना भेट देऊन नवीन तंत्रज्ञान समजून घ्यायला प्रयत्न केला. * ज्ञान व खेळ यांचा समन्वय करून डॉ. जयंत नारळीकर वैज्ञानिक रेस ही स्पर्धा घेण्यात आली. * या शिबिराचा निरोप समारंभ मू. जे.

महाविद्यालयाच्या कला शाखेचे उपप्राचार्य प्रा. एन. व्ही. भारंबे यांच्या अध्यक्षतेखाली पार पडला. विद्यार्थ्यांना प्रमाणपत्र व बक्षिसे वितरीत करण्यात आली. वरील सर्व उपक्रमांसाठी विज्ञान मंच समितीच्या सदस्यांचे अनमोल सहकार्य लाभले. ■■■

उच्च माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षा, मार्च, २०१५ मध्ये उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांचा विशेष गुणवत्ता अहवाल

प्रा. एस. सी. चौधरी
उपप्राचार्य, कनिष्ठ महाविद्यालय

फेब्रुवारी/मार्च, २०१५ मध्ये झालेल्या उच्च माध्यमिक प्रमाणपत्र परीक्षेच्या निकालात मू. जे. महाविद्यालयाने आपली गौरवशाली परंपरा यंदाही काय राखली आहे. पाटील शुभम एकनाथ व भंगाळे या विजय हे विद्यार्थी ९१.२३ टक्के गुण मिळवून शाखेत महाविद्यालयातून सर्व प्रथम आलेले आहेत. नारखेडे विणा सुहास ही विद्यार्थिनी वाणिज्य शाखेत ९३.२३ टक्के गुण मिळवून प्रथम आलेली आहे. कला शाखेतून कु. कुलकर्णी कल्याणी विवेक ही विद्यार्थिनी ९१.३८ टक्के गुण मिळवून महाविद्यालयातून प्रथम क्रमांकाचे उत्तीर्ण झाली आहे. विज्ञान शाखेत ९० टक्केपेक्षा जास्त गुण मिळवून विद्यार्थी उत्तीर्ण झाले आहेत तर ८५ ते ८९ टक्के गुण मिळविणारे २२ विद्यार्थी आहेत. वाणिज्य शाखेत ९० टक्केपेक्षा अधिक गुण मिळविणारे ०४ विद्यार्थी आहेत, तर ८५ ते ८९ टक्के गुण मिळविणारे ४७ विद्यार्थी कला शाखेत ७० टक्केपेक्षा जास्त गुण

मिळविणारे ११ विद्यार्थी आहेत. विशेष खास बाब म्हणजे विज्ञान शाखेत शिंदे आकांक्षा रमेश या विद्यार्थिनीस संस्कृत विषयात १०० पैकी १०० गुण मिळाले आहेत. या वर्षी महाविद्यालयाचा विज्ञान शाखेचा निकाल ९६.०० टक्के, वाणिज्य शाखेचा ९२.०० टक्के व कला शाखेचा ७९ टक्के निकाल लागलेला आहे. महाविद्यालयाचा सर्व शाखा मिळून एकत्रित निकाल ९२.०० टक्के असा आहे.

वरील सर्व यशस्वी गुणवंत विद्यार्थ्यांचे अभिनंदन सर्व मू.जे. महाविद्यालय, परिवार आणि पालक वर्गाने केले आहे. या यशामध्ये विद्यार्थ्यांचा मोठा वाटा असून महाविद्यालयातील स्पर्धात्मक पोषक वातावरण कारणीभूत आहे. गौरवशाली परंपरा टिकवून विद्यार्थ्यांनी संस्थेच्या निरलस, निकोप शैक्षणिक गुणवत्तेत भर घातली आहे. ■■■

३५ वे प्राचार्य अधिवेशन अहवाल

मूळजी जेठा महाविद्यालयात महाराष्ट्र राज्य प्राचार्य महासंघाचे वतीने ३५ व्या प्राचार्य अधिवेशन उत्तर महाराष्ट्र प्राचार्य परिषदेच्या वतीने आज्योजित करण्यात आले होते. दि. १७/२/२०१५ रोजी 'उच्च शिक्षणाच्या नेतृत्वापुढील आव्हाने' या विषयावर अधिवेशनाचे स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठाचे कुलगुरू प्रा. पंडित विद्यासागर यांच्या हस्ते उद्घाटन करण्यात आले. यावेळी अध्यक्ष म्हणून के.सी. ई. सोसायटीचे अध्यक्ष प्रज्ञावंत नंदकुमार बेंडाळे उपस्थित होते. प्रमुख अतिथी म्हणून आमदार सुरेश दामू भोळे, महाराष्ट्र राज्याचे उच्च शिक्षण संचालक डॉ. धनराज माने होते. यावेळी व्यासपीठावर महाराष्ट्र प्राचार्य महासंघाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. नंदकुमार निकम, उ.म.वि. प्राचार्य महासंघाचे डॉ. डी.एल. तोरवणे, महासंघाचे समन्वयक डॉ. शरद अदवंत, स्थानिक समन्वयक माजी प्राचार्य अनिल राव, उ.म.वि. प्राचार्य महासंघाचे सचिव प्राचार्य व्ही.आर. पाटील, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. पी.आर. चौधरीसह प्राचार्य महासंघाचे पदाधिकारी उपस्थित होते. उद्घाटनपर भाषणात कुलगुरू डॉ. पंडित विद्यासागर पुढे म्हणाले प्राचार्य हा विद्यार्थी, समाज, राजकारण व शासन यातील महत्त्वाचा दुवा आहे. गुणवत्ता वाढीसाठी प्राचार्यांचा सहभाग महत्त्वाचा असून त्यांना कार्य करतांना पूर्ण स्वातंत्र्य द्यावे. शासकीय धोरणांची अंमलबजावणी योग्य पध्दतीने झाली नाही तर त्या धोरणांना अर्थ उरत नाही. ही धोरणे राबविण्यामध्ये प्राचार्यांचा महत्त्वाचा सहभाग असतो. शैक्षणिक व प्रशासकीय कामात प्राचार्यांना मोकळीक दिली तर उच्च शिक्षणाची गती अधिक वाढेल. प्राचार्यांना अनेक प्रश्न व अडचणी आहेत त्यातून मार्ग काढणे ही तारेवरची कसरत

आहे असेही ते पुढे म्हणाले.

कार्यक्रमाच्या सुरुवातीला मान्यवरांच्या अधिवेशन स्मरणिकेचे प्रकाशन करण्यात आले. प्रास्ताविक डॉ. डी.एल.तोरवणे यांनी तर मनोगत मू. जे. महाविद्यालयाचे माजी प्राचार्य डॉ. यांनी व्यक्त केले. तदंतर प्राचार्य महासंघाचे अध्यक्ष नंदकुमार निकम यांनी मनोगत व्यक्त केले. ते प्राचार्यांचे प्रश्न हे त्यांचे वैयक्तिक नसून ते सामाजिक शैक्षणिक स्वरूपाचे आहेत. त्यामुळे त्यांच्या दखल शासनाने त्वरीत घेऊन सहानुभूतीपूर्वक घ्यावा. उच्च शिक्षणात गुणवत्ताप्रधान धोरण राबविणे शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी भरती, त्यांचे आणि नियमित प्राचार्यांची नेमणूक या बाबी समजून घेऊन अंमलबजावणी करावी. प्राचार्यांचे वय, वेतन व नियुक्तीवेळी तपासला जाणारा प्रगती अहवाल (ए.पी.आज्य) यासंदर्भात निश्चित धोरण असणे गरजेचे आहे. उच्च शिक्षण प्राचार्यांचे प्रश्न प्रलंबित नाहीत. तर शिक्षकेत्तर वरिष्ठ व कनिष्ठ महाविद्यालय भेद, अशा विनाअनुदानित महाविद्यालयांचे प्रश्न उच्च विद्यार्थ्यांच्या शिष्यवृत्तीचे प्रश्न असे एक ना उच्च आहेत. त्या सर्वांचा सखोल मागोवा त्यांनी यावेळी शासनाने त्वरीत यासंदर्भात दखल घ्यावी असे यावेळी सांगितले.

अध्यक्षीय मनोगतात बोलतांना नंदकुमार बेंडाळे म्हणाले की शिक्षण क्षेत्रात माजी प्राचार्य, प्राध्यापक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी यांनी प्रश्नांबरोबरच विद्यार्थ्यांचे प्रश्न समजून घेतले विद्यार्थ्यांकडे जागतिकीकरणाचा प्रॉडक्ट म्हणून

ज्यातील ज्ञान व कौशल्य कसे विकसित करता येईल
शिक्षकांनी डोळसपणे लक्ष देणे गरजेचे आहे.
हा केवळ शिक्षित न होता तो ज्ञानार्थी कसा होईल
विचार झाला पाहिजे.

अधिवेशनात महाराष्ट्रभरातून २०० प्राचार्यांसह
११ विद्यापीठातील प्राचार्य संघटनांचे
सहभाग नोंदविला. त्याचबरोबर
सर्व उच्च शिक्षण संचालक विभागातील
सहसंचालक यावेळी उपस्थित होते. शेवटी
माजी उपमुख्यमंत्री व गृहमंत्री आर. आर.
यांनी सर्व उपस्थितांनी श्रद्धांजली अर्पण केली.
सत्रानंतर नॉर्देड विद्यापीठाचे कुलगुरू डॉ. पंडीत
शिक्षण संचालक डॉ. धनराज माने यांच्या
इमारतीमधील केसीई सोसायटीच्या
आढावा घेणाऱ्या प्रदर्शनाचे उद्घाटन
आले. तदंतर डॉ. पंडित विद्यासागर यांनी
दुपारच्या सत्रात शिक्षण संचालक डॉ.
माने यांनी मशासन आणि महाविद्यालय
प्रभावी समन्वयक या विषयावर मार्गदर्शन
सायंकाळी महाविद्यालयातील नाट्यशास्त्र,
संगीत विभागातर्फे सांस्कृतिक कार्यक्रमाचे
कारण्य आले. महाविद्यालय परिसरात
प्रकाशन संस्थांच्या वतीने पुस्तक प्रदर्शन व
उभारण्यात आली आहेत.

फेब्रुवारी रोजी समारोप :- अधिवेशनाच्या
पहिल्या सत्रात एकूण ७ शोधनिबंध सादर
सत्र सहसंचालक डॉ. ए.बी. साळी यांच्या
घेण्यात आले.

माजी कुलगुरू डॉ. के.बी. पाटील यांनी
आव्हाने या विषयावर मार्गदर्शन केले.

ते म्हणाले, सर्व क्षेत्रात आज वेगाने बदल घडून येत
आहेत. कामकाजाचे स्वरूपही प्रचंड बदलले आहे. कार्य
करतांना कौशल्यपूर्णच काम करणे अत्यावश्यक झाले
आहे. महाविद्यालयीन वातावरण सकस, शिस्तपूर्ण आणि
निर्भय ठेवण्याची जबाबदारी प्राचार्यांवर असते.
वेगवेगळ्या भूमिका प्राचार्यांना वेळोवेळी पार पाडाय्या
लागतात. त्यांची योग्य पध्दतीने अंमलबजावणी
होण्यासाठी व्युहरचना ठरविणे अधिक महत्वाचे आहे.
प्राचार्यांची भूमिका आक्रमक किंवा अगदिच सौम्य
स्वरूपाची नसावी तर ती समन्वयाची असावी असेही
त्यांनी शेवटी सांगितले. अध्यक्षीय समारोपात
सहसंचालक डॉ. साळी म्हणाले की, प्राचार्यांनी आपल्या
पदाची गरिमा जपली पाहिजे. विद्यार्थी हा ग्राहक नसून तो
देशाचा महत्वाचा घटक आहे. त्यामुळे प्राचार्यांनी
प्रशासकीय काम करतांना ६० टक्के शैक्षणिक तर ४०
टक्के प्रशासकीय कार्य करावे. यावेळी प्राचार्य महासंघाने
खुल्या सत्रात चर्चा करून आपल्या मागण्या शासनदरबारी
देण्यासाठी काही ठराव मांडले.

अधिवेशनाचा समारोप दुपारी. १२:३० वाजता
राज्याचे जलसंपदा मंत्री मा.ना. गिरीश महाजन यांच्या
प्रमुख उपस्थित पार पडला. यावेळी अध्यक्ष म्हणून
के.सी. ई. सोसायटीचे उपाध्यक्ष अॅड. प्रकाश बी. पाटील
उपस्थित होते. व्यासपीठावर उ.म.वि. चे माजी कुलगुरू
डॉ. के.बी. पाटील, महाराष्ट्र प्राचार्य महासंघाचे अध्यक्ष
प्राचार्य डॉ. नंदकुमार निकम, महासंघाच्या उपाध्यक्ष
प्राचार्य डॉ. एम.व्ही. वायकोळे, स्थानिक समन्वयक
माजी प्राचार्य अनिल राव, उ.म.वि. प्राचार्य महासंघाचे
सचिव प्राचार्य व्ही.आर. पाटील, महाविद्यालयाचे
प्राचार्य डॉ. पी.आर. चौधरी उपस्थित होते.
ना. गिरीश महाजन यावेळी म्हणाले, आज
विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयातून केवळ पदवी देऊन उपयोग

नाही तर कौशल्यपूर्ण शिक्षण त्यांना मिळणे आवश्यक आहे. तरुणांपुढे आज रोजगाराचे मोठे प्रश्न उभे असून प्रचलित शिक्षणपध्दती त्याला जबाबदार आहे. त्यामुळे कौशल्याधिष्ठित तरुण घडविण्याची जबाबदारी उच्च शिक्षणाची असून यात प्राचार्यांची भूमिका महत्त्वाची आहे. प्राचार्यांच्या मागण्या रास्त असून त्यांचा पाठपुरावा शासन दरबारी केला जाईल. प्राचार्यांचे निवृत्ती वय, वेतनाचे प्रश्न आणि नियुक्ती यासंदर्भातील प्रश्न तातडीने मंत्रीमंडळात निर्णय घेऊन सोडविल्या जाण्याची ग्वाही त्यांनी यावेळी दिली. कार्यक्रमाच्या सुरुवातीला प्राचार्य डॉ. पी. आर. चौधरी यांनी अधिवेशनाचा आढावा सादर केला. सहभागी प्राचार्यांपैकी डॉ. अविनाश सरनाईक (परभणी), डॉ. त्रीवेणी सोनवणे (खामगाव) व डॉ. आबासाहेब कल्याणकर (नांदेड) यांनी मनोगत व्यक्त केले. तदंतर प्राचार्य महासंघाचे अध्यक्ष डॉ. नंदकुमार निकम यांनी मनोगत व्यक्त केले. ते म्हणाले प्राचार्यांचे

प्रश्न हे त्यांचे वैयक्तिक नसून ते सामाजिक व शैक्षणिक स्वरूपाचे आहेत. त्यामुळे त्यांच्या प्रश्नांची दखल शासनाने त्वरीत घेऊन सहानुभूतीपूर्वक निर्णय घ्यावा. प्राचार्यांचे निवृत्ती वय, वेतन व नियुक्तीवेळी तपासला जाणारा शैक्षणिक प्रगती अहवाल (ए.पी.आय) यासंदर्भात देखील निश्चित धोरण असणे गरजेचे आहे असेही त्यांनी यावेळी सांगितले.

अध्यक्षीय मनोगतात बोलतांना अॅड. प्रकाश पाटील म्हणाले की प्राचार्य हा शिक्षक कमी आणि प्रशासक जास्त असतो. त्यामुळे प्राचार्य होऊ इच्छिणाऱ्या प्राध्यापकांना प्रशासकीय कामाचे प्रशिक्षण दिले पाहिजे. उच्च शिक्षण क्षेत्रात विविध संघटना कार्यरत आहेत. पंत या संघटनांमध्ये वैचारिक व धोरणात्मक समन्वय नसून त्यामुळे विविध समस्या निर्माण होतात. प्राचार्यांच्या संस्थाचालकांचे सहकार्य मिळवून काम केले. तर अधिक चांगले काम महाविद्यालयात घडू शकेल.

चैतन्य २०१५ वार्षिक स्नेहसंमेलन

महाविद्यालयाचे वार्षिक स्नेहसंमेलन म्हणजे विद्यार्थ्यांसाठी आनंदाची पर्वणीच असते. यंदाचे चैतन्य २०१४-१५ वार्षिक स्नेहसंमेलन दि. २७ व २८ जानेवारी २०१५ रोजी संपन्न झाले. या दोन दिवसीय स्नेहसंमेलनात विविध छंद, मनोरंजन, कथाकथन, काव्यवाचन, उत्स्फूर्त भाषण, ललित कला प्रदर्शन, समुह व वैयक्तिक नृत्य, फॅन्सी ड्रेस, प्रश्नमंजुषा, गंमत जंमत कवितेतून, मूल्जियन गायक, मूल्जियन जिनीयस, फूड फेस्टिवल, रांगोळी, हास्यप्रधान खेळ, क्रिकेट अशा विविध स्पर्धा घेण्यात आल्या. चैतन्य २०१५ चे उद्घाटन जिल्हा पोलिस अधिक्षक डॉ. जालिंदर सुपेकर यांच्या शुभहस्ते दि. २७

जानेवारी रोजी सकाळी १०.०० वा. झाले. स्नेहसंमेलन प्रमुख डॉ. प्रज्ञा जंगले, विद्यार्थी प्रतिनिधी मोहिनी राऊत, प्र. प्राचार्य डॉ.पी.आर.चौधरी, उपप्राचार्य डॉ. देवयानी बेंडाळे, उपप्राचार्य प्रा. नंदकुमार भावे, उपप्राचार्य एस.ओ.उभाळे समन्वयक डॉ. व्ही. एस. झोपे, डॉ. कल्पना नंदनवार, प्रा. ए. पी. सरोदे, डॉ. जे. एन. चौधरी व सर्व प्राध्यापक वृंद उपस्थित होते. ग्रंथालयातील रिडींग रूममध्ये विविध छंद, ललित कला प्रदर्शनाच्या उद्घाटनाने चैतन्य २०१५ पेंटिंग, हस्तकला रांगोळी, कले मॉडेलिंग अशा विविध प्रकारच्या

डॉ. प्रज्ञा जंगले
स्नेह संमेलन प्रमुख
या प्रसंगी
प्रा. नंदकुमार भावे
डॉ. व्ही. एस.
डॉ. जे. ए.
हस्तकला
प्रकारच्या

महाविद्यालयातील विद्यार्थी व विद्यार्थिनींनी नोंदविला.

प्रमुख पाहुण्यांच्या हस्ते रंगमंच पूजन होऊन विविध कार्यक्रमांना सुरवात झाली. कथाकथन या स्पर्धेची सुरुवात जळगाव पाणीचे श्री. सुनिल गायकवाड यांच्या शुभहस्ते करण्यात आली. त्याच वेळी बगिचा क्र.२ फेस्टिवल स्पर्धेला सुरवात करण्यात आली. चार भांडार, मूगभजी, शेवपुरी, पाणीपुरी, भरीत वहापाव असे एकूण २० स्टॉल लावण्यात आले. प्रमुख सौ.आरती गोरे यानी या पदार्थांचे केले व विद्यार्थ्यांचा उत्साह वाढविला. क्रीडांगणावर हास्यप्रधान खेळांचे आयोजन आले होते. यात रस्सीखेच, तीन पायांची शर्यत, खेळांमध्ये २६० विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. स्पर्धेतही २० संघानी सहभाग घेतला. भूगोल विभागात रक्तदान शिबिराचे आयोजन सेवा योजना विभागाच्या मदतीने करण्यात आले. प्रसंगी ३५ रक्तदात्यांनी रक्तदान केले. महसंमेलनाचा आकर्षण बिंदू असलेल्या 'चमक जा' या स्पर्धेत १३ जोड्यांनी सहभाग घेतला. विविध प्रकारचे सादरीकरण केले. एकांकिका 'कॉलेज सुरू झालं आणि संपलं', 'अंधेर नगरी', 'सृष्टी तशी सृष्टी' या एकांकिका सादर करण्यात

आल्या. नाविन्य पूर्ण अशा मूल्जियन जिनिअस स्पर्धेत ११० जणांनी सहभाग नोंदविला होता त्यातून ९ विद्यार्थ्यांची निवड करण्यात आली होती. अंतीम फेरीसाठी रॅम्पवॉक, रॅपीड फायर राऊंड व जजेस राऊंड घेण्यात आले. अशा माध्यमातून मूल्जियन जिनिअसची निवड करण्यात आली. प्रश्नमंजुषा स्पर्धेत विद्यार्थ्यांचा भरभरून प्रतिसाद मिळाला या स्पर्धेसाठी सिंहगड, रायगड, प्रतापगड, शिवनेरी, जंजिरा असे ५ संघ निवडण्यात आले होते. एकूण ५ राऊंड मध्ये ही स्पर्धा घेण्यात आली. गंमत जंमत कवितेतून या वर्षीचा आगळावेगळा हास्यकवितांचा कार्यक्रम हा अती उत्साहात पार पडला.

'चैतन्य २०१५' चा समारोप बक्षिस वितरणाने झाला. याप्रसंगी मूल्जियन असलेले नॅचरली युवर्स या कंपनीचे डायरेक्टर डॉ. निलेश व के.सी.ई. कॉलेज ऑफ इंजिनिअरींग कॉलेजमधील व्यवस्थापन विभागाच्या प्रमुख डॉ. शिल्पा बेंडाळे याना आमंत्रित करण्यात आले होते. संम्मेलन प्रमुख डॉ. प्रज्ञा जंगले यानी महाविद्यालयाच्या वार्षिक अहवालाचे वाचन केले.

प्रमुख पाहुण्यांनी त्यांच्या विद्यार्थी दशेतील गतस्मृतीना उजाळा दिला व महाविद्यालयाच्या निरंतर प्रगती बद्दल आनंद व्यक्त केला. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्र. प्राचार्य डॉ. पी. आर. चौधरी होते. आभारप्रदर्शन विद्यार्थी प्रतिनिधी मोहिनी राऊत हिने केले.

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक

प्रा. एन. व्ही. १

विद्यापीठाने शैक्षणिक वर्ष २००५-२००६ पासून वाणिज्य शाखेत इंग्रजी माध्यमाची सुविधा मू.जे.महाविद्यालय अभ्यासकेंद्राला करून दिली. अभ्यासकेंद्रावरील विद्यार्थी संख्या खालील प्रमाणे

कला शाखा	विद्यार्थी संख्या	वाणिज्य शाखा मराठी	विद्यार्थी संख्या	वाणिज्य शाखा इंग्रजी	विद्यार्थी संख्या
प्रथम	२९४	प्रथम	१७०	प्रथम	४६
द्वितीय	२७६	द्वितीय	९३	द्वितीय	२७
तृतीय	१९६	तृतीय	७६	तृतीय	२७
एम.बी.ए. प्रथम वर्ष	३५				
एम.बी.ए. द्वितीय वर्ष	२३				

* पूर्व तयारी अभ्यासक्रमाचा निकाल १००% लागला.

* मे २०१४ मध्ये घेण्यात आलेल्या बी.ए./बी.कॉम./ एम.बी.ए.परीक्षेचा निकाल ९०% लागला. मू.जे.महाविद्यालय या अभ्यासकेंद्रात ग्रंथालयात विभागातील बी.लिब.व एम.लिब. आणि योग शिक्षक हे अभ्यासक्रम सुरू झालेले आहेत.

Gems of the Department : Ghanshyam Mahad Devare, S.Y.B.A, is the winner of Lilavati Mahadev Advant prize for his performance in first year Arts.

Recommended for Dr. Annasaheb G. D. Mahade Scholarship from Arts faculty.

Participated in '5th Indian Student Tournament' organized by MAEER's MIT School of Government, Pune & Bhartiya Maharashtra Sansad Foundation held on 10th to 12th Jan. 2015.

The winner of the First Prize of the Best Student Writer of the One Act Play Competition.

The winner of the Best Director Award of the One Act Play 'Jashi Drushti, Tashi Drushti'.

Won the First Prize in Essay Competition- District Level Youth Conference organized by ABVP held on 22 Jan. 2015.

Won the First Prize in Poster Competition organized by ABVP held on 22 Jan. 2015.

Won the Third Prize in Wall-Poster Competition in One Day Workshop on 'Gatik Taapmaan Waadhicha' organized by Mahatmaavarnaavar honaara Parinaam' held on 22 Jan. 2015.

Chashri Champalal Mourya, S.Y.B.A, participated in Inter-University Hockey Competition held at Jodhpur.

• Participated in 'Ashwamedh' - 18th Maharashtra State Inter-University Krida Mahotsav, 2014 in Kabaddi competition held at Dr. Babasaheb Ambedkar University, Aurangabad during 27th Nov. to 1st Dec. 2014.

Mayur Shaligram Nimbalkar, S.Y.B.A, Participated in the Second Prize winning Street-Play at 13th State Level Vidhyarthi Sahitya Sammelan held by ABVP at Pune.

2. Departmental Activities: The department of English has organized various activities during this year. They are as follows:

WORKSHOP: The department organized a University Level Workshop on 'Revised Syllabi of English for the Undergraduate Courses' dated- 13th July 2014, for the teachers of English affiliated to North Maharashtra University.

Research Projects:
P. M Chavan : 'A Critical Study of the Selected Novels of William Golding' (on going)

A.F. Kshirsagar : 'Solutions for Decolonization through Subversion in Amitav Ghosh's Sea of Poppies' (on going)

Mrs. Rajani Bonde: 'Writing Black Female Survival: Maya Angelou's I Know Why the Caged Bird Sings in Focus' sanctioned by U.G.C. for 85,000/

Guest Lectures : Dr. D.S. Ingale, Department of History, M.J. College, Jalgaon, a Guest lecture on Dr. Babasahed Ambedkar's Thoughts on Casteism' on 20th Feb 2015

Departmental Trip was organized to Aner Dam. **Movies Screened:** 'Animal Farm', 'To Kill A Mocking Bird', 'The Birthday Party', 'Silence! The Court is in Session'.

Remedial Coaching: The department conducted Remedial Coaching for the weak learners from first year Arts and commerce.

Vocabulary Development Club: The department continuously conducted this activity for UG students.

ICT Component: Department's focus is on ICT enabled teaching and Learning.

The students of F.Y., S.Y. and T.Y.B.A were given exposure to spoken English modules in Language Laboratory. Short term courses were organised.

Apart from these major activities, department conducted other regular activities such as departmental tour, tutorials, seminars, welcome party for freshers and farewell to the final year students. At the time of Send-off department collected feedback from students, etc.

I thank my colleagues Mr. B. N. Kesur, P. M. Chavan, Mrs. Yogini Rajput, Mr. A. Kshirsagar, and Ms. Savita Nandanwar for the smooth conduct of all the departmental activities.

Report of A Workshop on Revised Syllabi of English For UG And Pg Courses 23-08-2014

Prof. Rajani P. Bonde

On 23rd August 2014, a University Level Workshop on 'Revised Syllabi of English for UG and PG courses' for the teachers of English from the affiliated colleges of the North Maharashtra University was successfully organized by the Dept. of English in collaboration with North Maharashtra University, Jalgaon, with the zealous support of Hon'ble Principal Dr. P. R. Chaudhari and due consent of Dr. Ashok P. Khairnar, Chairman, B. O. S. in English, North

Maharashtra University, Jalgaon. delegates attended the workshop actively participated in the proceedings. Prof. Rajani P. Bonde, H. O. D. & Convener of the Workshop, delivered an Introductory Speech. Dr. P. R. Chaudhari, Principal, M. J. College, Jalgaon, presided over the Inaugural Function. Dr. A. N. N. Ex-Principal, Pratap College, Amalgaon inaugurated the Workshop and appealed for strengthening of the Communicative Skills of the undergraduate and postgraduate

students in English specifically in the wake of globalization. Dr. A. N. Mali, Ex-Principal, Pratap College, Amalner, delivered the Key-note Address on 'Revising the Syllabi of English for UG and PG Courses to meet Local & Global Challenges.' He explained the reasons of changing the syllabi of English for the UG and PG Courses & also noted the efforts of the B. O. S. members in making the syllabus more relevant to the changing times. He expressed his hope that it would certainly help the teachers of English to adopt proper methodology in their teaching of these Courses so as to imbibe a communicative approach amongst the students. *Prof. B. N. Kesur coordinated the* workshop, Prof. Pandit M. Chavan introduced the guest of honour and Mrs. Pragini Rajput anchored the Inaugural function. Prof. Anil F. Kshirsagar delivered the note of thanks.

The Workshop had three sessions for the academic deliberations—the first was chaired by Principal Dr. A. S. Bagul; while Principal Dr. A. P. Khainar, Chairman, BOS in English and also the President of the North Maharashtra University English Teachers' Association, presided over the second session and the third session was chaired by the Ex-principal, Pratap College, Amalner. B.O.S. members, who were invited as the Resource Persons, made their presentations in all three of these sessions.

In the First Session, under the

Chairmanship of Dr. A.S. Bagul, Dr. P. B. Sonawane, from M. M. college, Pachora, Dr. S.D. Mahajan from Rashtriya College, Chalisgaon and Er. C. U. Kulkarni, from Arts, Sci. & Comm. College, Jamner, made their presentations on 'Revised Syllabi of S.Y.B.A. Compulsory English, Optional English and Special English' respectively. They very lively presented their views and the objectives of the B.O.S. in English and discussed in detail the methodologies of teaching the prescribed texts and topics. Their emphasis was on student-friendly, interactive methods so as to augment the LSRW skills amongst the students of Arts & M.M.M.S. Faculties.

Principal Dr. A. P. Khainar, *Chairman, BOS in English* and also the President of the *North Maharashtra University English Teachers' Association*, presided over the second session for the revised syllabi of M.A. Part I (Sem I & II) in which Dr. C.U. Kulkarni, from Arts, Sci. & Comm. College, Jamner, spoke on 'Revised Syllabus of ENG:111&121 MODERN ENGLISH: STRUCTURE AND FUNCTION, Dr. P. B. Sonawane from S.S.M.M. College, Pachora, discussed 'Revised Syllabus of ENG:112&122 LITERATURES IN ENGLISH: POETRY', Professor Dr. Shobha Shinde from the Department of Comparative Languages, North Maharashtra University, Jalgaon discussed 'Revised Syllabus of ENG:113 and 123 LITERATURES IN ENGLISH:

guest for the seminar.

• **Workshop on Soft skills and Interview techniques** was organised for students of Department of Professional Management on 10th September 2014. Prof. R. Balachandran (DEAN PICT Pune) and Mr. Jamir Mulla (Admission and Placement officer) conducted the event.

• **Seminar on "Strategic Thinking"**- was organised for students of Department of Professional Management on 10th February 2015. Mr Prashant Mhatre & Prof Kiran Karande were the resource persons.

• **Seminar on "Android Workshop" & "Personality Development"**- was organised on 24th February 2015 for the students of Professional Management. Prof. Kamlesh Meshram & Prof Manesh Palav from Jaywant Institute of Management Studies, Pune were guest speakers for the event.

Participation of Students In Various Competitions and Events:

• **Entrepreneurs Day:** University Level Competition "Entrepreneurs Day" was organised in Institute of Management & Research, Jalgaon. Naresh Patil, Sunil Prajapati, Rahul Mali (SYBCA), Rahul Tiwari, Prerna Maniyar, Parag Momaya, Rashmi Jain (TYBBA) participated in the event. Rahul Tiwari, Prerna Maniyar & Parag Momaya secured Consolation prize.

• **Powerpoint Presentation Competition:**

College Level Powerpoint Presentation (PPT) Competition was organised by Department of Defence Studies. Vijendra Chokse, Manjusha Gadhe, Vidya Narkhede, Manisha Mahajan, Rajeshwari Chaudhari, Ashwini Runwal, Kunal Chaudhari, Shubham Mistri (BBA) participated in Event. Jitendra Patil Secured 2nd Rank while Vijendra Chokse & Manjusha Gadhe secured 3rd Rank.

• **B-STORM : State Level Competition** B-Storm was organised in SSBT College of Engineering & Technology, Bambhori. Rahul Tiwari, Ragini Warde, Abdul Fiaz, Shailesh Patil, Sachin Patil (BBA) Participated in the event.

• **AVISHKAAR 2014:** District Level 'Avishkar' was organised by North Maharashtra University at Tapi Education Society's Bhuswal Arts, Science & PG Nahata Commerce College, Bhusawal. Naresh Patil, Deepak Thakur, Rahul Mali, Sunil Prajaapati, Rahul Tiwari, Ragini Warade participated in the event.

• **MAESTRO 2015 :** Shubham Mistri, Rothit Wadhvani, Sachin Ahire got consolation prize in quiz competition.

• **IT QUIZ G. H. Raison Institute of Management :** Sejal Gore, Pooja Goliwale, Pranav Shah, Krunal Chaudhari, Shubham Mistari, Rohit Wadhvani participated in the event.

• **IT QUIZ Institute of Management**

Research Jalgaon: Sejal Gore, Pooja Goliwale, Pranav Shah, Krunal Chaudhari, Shubham Mistari, Rohit Wadhvani, Aishwaryani Chaudhari participated in the event.

"TALENT HUNT" Institute of Mgt. Research Jalgaon: Pranav Shah, Krunal Chaudhari, Shubham Mistari, Rohit Wadhvani participated in the event.

"CHAITANYA 2015" M. J. College Jalgaon: Surendra Saini, Saurabh Goliwale, Laxmi Patil, Aishwaryani Chaudhari (1st Prize); Suman Jangid, Sejal Gore, Rohit Wadhvani (4th Prize); Sejal Gore, Krunal Chaudhari. Participated in the event "Food Festival".

Achievement of Students: Dhanashri Chaudhari (TYBCA) stood First and Divya Chaudhari (TYBCA) secured Second Rank in University Examinations held in April 2015.

Participation of Teachers In Various Competitions And Events:

AVISHKAAR 2014: District Level Competition was organised by North Maharashtra University at Tapi Education

Society's Bhuswal Arts, Science & PO Nahata Commerce College, Bhusawal. Prof. Abdul Kadir Arsiwala, Prof. Pradip Joshi, Prof. Pratibha Sawant, Prof. Ashwini Sonawane, Prof. Preeti Patil participated in the event. All the participants were shortlisted for University Level Avishkar. Prof. Abdul Kadir Nasir Hussain Arsiwala participated in State Level Avishkar held at University of Fisheries and Animal Husbandry, Nagpur.

• **MAESTRO 2015-** State Level Competition "MAESTRO 2015" was organised by Department of Commerce & Management on 13th January 2015.

• **Study Tour to Pune (7th to 12th January 2015)-** Visit to PICT School of Technology & Management and Hindustan Coca Cola Ltd. Plant. Second year students with faculty members were the participants.

• **Study Tour to Kerala (27th Jan- 2nd Feb 2015)-** Visited Albertian Institute of Management and Ripple Tea Manufacturing Ltd. Third year Students of Department of Professional Management.

• Departmental Activity:-

- 1) Organization of IMPACT -2015 on 30th -31st January 2015.
- 2) Organization of National Conference on "Recent Trends in Applied Sciences (2015) on 30th -31st January 2015
- 3) One Week Workshop on Measurement Techniques in FYBSC Physics and Electronics during 22nd -28th July 2015.

Paper Published:-

1. Paper entitled "Humidity Sensing studies of Cerium Oxide Nanoparticles Synthesized by Non - Isothermal Precipitation" is published in a reputed journal Sensors and Actuators B: Chemical Volume (s) 203,05-Jul-2014 Page 229-238 IMPACT Factor -3.8 Shri. V.R. Khadse

Paper Presented in Conference:-

- 1) Paper entitled " Feasibility Study of Odour Gas Sensor (OGS) System for Detecting Ripening of Fruits" presented in National Conference on Recent Trends in Applied Sciences - held at M. J. College, Jalgaon during 28-29-Jan-2015 - M.N. Lidhure
- 2) Paper entitled "Dianostic study of low pressure Glow discharge plasma" presented in National Conference on Recent Trends in Applied Sciences - held at M. J. College, Jalgaon During 28-29-Jan-2015 - S. S. Tongaonkar, V. R. Khadse, K. B. Mahajan
- 3) Participation in International Conference

on Nano Techology for Green Technology at Pendharkar College, Dombivali- Dr. O. H. Mahajan

4) Paper Presentation in International Conference Under title " Bio-synthesis of Metal Oxide nanopaticles" in the 3rd Global Sustainable Biotech Congress-2014 (GSBC - 14,1-52014) oraganized by North Maharashtra University, Jalgaon S.S.Tongaonkar, V.R. Khadse

5) Participation and Poster presentation at Disitric Level Avishkar 2014 Competition held at P.O. Nahata College, Bhusawal H.B. Gajare

6) Participation and Poster presentation at University Level Avishkar 2014 Competition held at North Maharashtra University - H.B. Gajare

Wokshop Attended:-

- 1) Participation in F.Y.B.Sc. (Physics) syllabus framing workshop at SSVS College Dhule on 17-jan-2015 -Dr. O. H. Mahajan, A. J. Chaudhari, R. R. Attarde, S. Bonde
- 2) Participation in One day Workshop on T.Y.B.Sc. Physics Practicals held at Rashtriya College, Chalisgaon, on 27-Jan-2015-Dr O.H. Mahajan, A. J. Chaudhari, R.R. Attarde
- 3) Participated in the NI Technological Symposium on LAB-VIEW held on 23-24-2014 at Pune conducted by National

Participation in F.Y.B.Sc. (Electronics) Labus framing workshop at D.N. College, Jalgaon on 29-March-2015 - A.J.Chaudhari, R. Khadse, M.N.Lidhure, Dr. K. B.

Mahajan, R.R. Attarde

Budding Research:-

1. Two Budding Research Projects were completed in Electronics, M. J. College, Jalgaon

Department of Chemistry

Dr. Mrs. D. S. Bendale
Head

Recent Lectures:

Dr. M. Z. Chopda, Department of Chemistry, M.J. College conducted a training session for faculty members on "Use of Interactive Board" on 27th Aug. 2014.

On 15th September 2014, Mrs. Aarti Department of Yoga, M. J. College delivered a Lecture on "Importance of Yoga".

On 24th September 2014, Prof. Gaonkar, Department of Physics, M. J. College delivered a Lecture on "Mangalyaan in Mars orbit".

On 11th March 2015, Prof. Khadse, Department of Statistics, M. J. College delivered a Lecture on "Statistics in Chemistry".

Essay Writing Competition:

Essay Writing Competition was organized for the students of U.G. and P.G. on 16th September 2014 on occasion of M.J.C. foundation day. This activity was coordinated by Dr. Priya Kulkarni. The topic of essay for U. G. students was "Chemistry in Everyday Life" and for P.G. students "Modern Allotropes of Carbon; Their Impact on Nanotechnology".

40 students participated in this competition.

Power point Presentation Competition:

• Power point Presentation Competition was organized for U.G. and P.G. students from various colleges under North Maharashtra University on 24th Feb. 2015. The activity was coordinated by Mrs. Dipali Chaudhari. 13 students participated in the competition.

Chemistry Talent Search Examination:

• State Level Chemistry Talent Search Examination was conducted for F. Y. B. Sc. students on 14th December 2014. 230 students participated in the Examination from seven colleges. Prof. Y. B. More coordinated this activity. Sharma Praful Narayan from M.J.College, Jalgaon was awarded first prize, Chaudhari Gaurav Sanjay from Arts and Science college Bhalod, 2nd prize and both Wagh Pratik Prakash & Riya Rajendra Jain from M. J. College, Jalgaon, got 3rd prize.

Advance Instrumentation Training Workshop:

• "Advance Instrumentation Training Workshop" was organized for T. Y. B.Sc. and M. Sc. students. 150 students actively

participated in this workshop. The students from Post Graduate College of Science, Technology and Research, Jalgaon and School of Chemical Sciences, North Maharashtra University, Jalgaon also participated in the workshop. Mrs. Jaishri Shinde coordinated this activity.

National Conference:

- 5th National Conference on "Recent Advances in Chemo Bio Sciences" was organized jointly by the department of Chemistry, Zoology and Biotechnology on 23th -24th January 2015. 220 delegates participated in the workshop.

Parents Teacher Meet:

- Parents -teachers meet of T. Y. B. Sc. and M. Sc. and staff members of Chemistry was organized on 27th September 2014.
- Parents -teachers meet F. Y. B. Voc. with staff members was organized on 17th March 2015.

Syllabus Framing Workshop:

- Syllabus Framing Workshop of M.Sc. II Analytical Chemistry was organized on 21th January 2015.
- Syllabus framing workshop of "Diploma Course in Analytical Chemistry" was conducted on 9th February 2015.

Campus Interview:

- Campus interview was organized for T. Y. B. Sc. and M. Sc. II students by ECOCERT, Ltd. Aurangabad , on 18th September 2014. 02 students were shortlisted.
- Campus interview was organized for T. Y. B. Sc. and M. Sc. II students by S. P.

Pharmaceuticals Ltd. Jalgaon on 19th Dec. 2014. 06 students were shortlisted.

Study Tour:

- Study tour for T. Y. B.Sc. students was arranged at Polymed Pharmaceutical Private Ltd., Jalgaon. on 16th February
- Study tour for M. Sc. II Analytical Chemistry students was organized at Jain Irrigation, Jalgaon.
- Study tour for M.Sc. II Organic Chemistry students was organized at S. P. Pharmaceutical Pvt. Ltd. Jalgaon on 25th March 2015.

Teacher's Day Celebration

- On 5th September Teacher's Day was celebrated by T. Y. B. Sc. and M.Sc. students. Regular theory classes and practicals were conducted by the students.

Consultancy Services:

- The Department offered consultancy service to an university initiative, under which 87 chemical samples from students from various colleges under NMU and the university dept. were analyzed Mr. and Mrs. Bhirud Coordinated event.

Budding Researchers' Schemes:

- 11 Research Projects were completed by 23 students from undergraduate and postgraduate in summer vacation under Budding Researchers' Scheme under the guidance of 7 staff members.

Certificate and Diploma Courses in Analytical Chemistry:

- Department conducted two Add-on courses. This year 18 students appeared for "Certificate Course in Analytical

Chemistry" and 09 students for "Diploma course in Analytical Chemistry".

Participation and Achievements of students:

Patil Anuja Manohar, the student of T. Y. B. Sc. was selected as the Best Student of the year 2014-15.

Rahul Bhausahab Patil of M. Sc. II Organic Chemistry is selected in Campus Interview conducted by Galaxy Perfumants, Mumbai organized by Central Training and Placement Cell of NMU, Jalgaon.

12 students participated in oral and poster presentation in 5th National Conference on "Recent Advances in Chemo Bio Sciences" organized jointly by the departments of Chemistry, Zoology and Biotechnology, M. J. College, Jalgaon on 23th -24th January 2015.

Grover sagar Ramniksigh, student of F. B. Sc. Chemistry received .I st Prize in

Science Quiz Competition organized by B. P. Arts, Science and Commerce College, Chalisgaon on 8th January 2015.

- Two students from the Department participated in Bio Innovo Poster Presentation Competition organized by Department of Microbiology, M. J. College dated on 16th Sep 2014.

- Students from M. Sc. participated in Garbha Competition organized by M. J. College at 30th Sept 2014 02

- Priyanka J. Desale, Swati N. Chaudhari, Sayli Patil, Ruchika Patil, Chaitali Mahajan, Swati Patil, students of T. Y. B. Sc. were selected for District Level Avishkar Exhibition held in P.O.Nahata College, Bhusawal on 17th October 2014.

- 02 students from T. Y. B. Sc. participated in Poster Presentation Competition organized by department of Environment to celebrate Wild Life Week.

Department of Mathematics **Prof. Dr. J. N. Chaudhari**
Head

"Workshop on Applied Sciences" was organized in collaboration with Physical and Computer Sciences during 30-31 January 2015. In this conference Prof. S. K. Nimbhorkar, Department of Mathematics, Babasaheb Ambedkar Marathwada University, Aurangabaed, delivered a talk on Applications of Mathematics in various subjects of Science. Prof. Shrikant R. Chaudhari, Professor and Head, School of

One day work shop on "Syllabus framing of F.Y.B.Sc.(Mathematics)" was conducted on 21st January, 2015 by Department of Mathematics, M.J. college, Jalgaon. Prof. B. V. Pawar, Dean, Science Faculty, N. M. U. Jalgaon, was the Chief Guest for the workshop. Around 34 teachers from various colleges affiliated to N.M.U. participated in the work shop.

A national conference on "Recent Trends

Mathematical Sciences, N. M. U. Jalgaon, delivered a talk on Fuzzy Sets and Their Application. Around 17 researchers presented their papers in Mathematics and 32 Mathematics teachers from various colleges from Maharashtra participated in the conference.

3. Two Students from M. Sc. Sr. Mathematics have completed a research project entitled "On co-ideals in Ternary Semirings" under the guidance of Dr. J. N. Chaudhari and Mr. K. J. Ingale under the scheme of research promotion for budding researchers during the academic year

2014-15.

4. Shaikh Aatif Ahemad Nisar Ahemad (M.Sc. II year student), Patil Pratibha Devram (M.Sc. I year student), Mangtani Amit Dilip (T. Y. B. Sc. student) won third prize in a Quiz competition and Patil Prasad Ravindra (M.Sc. I year student) won the third prize in Oral Presentation Competition organized on the occasion of National Mathematics Day-2014 for both T.Y.B.Sc. and M. Sc. students conducted by Department of Mathematics N.M.U. Jalgaon, on 22 March 2015.

Department of Statistics

Dr. K. G. Khadse
Head

- Twelve students of the department participated in University Level Statistics Quiz and Poster Competition organised at Z. B. College, Dhule on 3rd Jan 2015.

- Four students won prizes which are as follows. Anshu Kataria, Chanchal Deshmukh and Deepali Gadhe achieved first, second and consolation position respectively in TY BSc group while Sheetal Mahajan secured third position in FYBSc group.

Dharmadhikari attended 'Course on Basic SAS- Statistical Analysis Software' during 12 January -25 January 2015. Orange Tree Global Institute, Pune.

- Under Research Promotion Scheme our third year students Anshu Kataria, Chanchal Deshmukh and Deepali Gadhe have successfully completed project entitled 'Quality Status of Higher Education in India' for which they secured Consolation Prize.

- Exam 'JAM 2015' was held on 08 February 2015 for admission to Integrated Ph.D. degree programme at IISc Bangalore, and M.Sc. (Two Years), Joint M.Sc.- Ph.D., M.Sc.-Ph.D. dual degree, M.Sc.-M.Tech., M.Sc.- M.S. (Research) /

- PEC-MS forum of our college organised 'National Conference on Recent Trends in Applied Sciences' on 30th and 31st January 2015. Dr K G Khadse was the coordinator of organising committee.

- One of our faculty members Ms. Dipali

D. dual degree programmes at IITs for academic year 2015-16. Our third year students Anshu Kataria and Deepali have qualified the exam achieving 329th and 346th rank respectively at all India level.

• Anshu Kataria won the first prize for GK Competition (group of 2) in the event 'Chaitanya 2014-15'. She was awarded as 'Principal's Roll of Honor' for her academic achievements.

Department of Botany

Prof. Dr. G. M. Rane
Head

Mrs. Gauri M. Rane, Head, Department of Botany has been Promoted as Professor of Department of Botany.

Ankita Kiran Moharir have completed project entitled "Micro-propagation and Secondary Metabolites Isolation from some Medicinally Important Plants in Khandesh Region" under the guidance of Dr. M. K. Deshattiwar.

Participation of students in Research Promotion Scheme for Budding Researchers 2014-15: Twenty students of the department of Botany completed projects under the scheme of Budding Researchers Projects. These are as follows:

4) **Miss. Nilofar Y. Khan** and **Miss. Rukhsana S. Tadavi** have completed project entitled "Isolation and identification of fungi associated with Groundnut seeds and surrounding air from Jalgaon city" under the guidance of Dr. Mrs. G. M. Rane.

Mr. Samadhan Nanaji Patil, Miss. Pramod Randhir and Miss. Neha Pethkar have completed project "e-Herbarium of Arboreal Diversity" at Jaijitha College Campus, Jalgaon" under the guidance of Dr. Mrs. G. M. Rane.

5) **Mr. Rahul S. Patil** and **Mr. Nadeem Beig Noor Beig** have completed project entitled "Mutagenic studies in *Arachis hypogea* variety JL 501" under the guidance of Dr. J. G. Magar and Miss. S. R. Salunke

First Prize in PG Category)
Mr. Habib Shaikh and **Mr. Sohel** completed CPE project entitled "Studies on Herbaceous flora of North Maharashtra University, Campus Jalgaon" under the guidance of Dr. Mrs. G. M. Rane.

6) **Miss. Shradha Mahajan** and **Miss. Smita Nerkar** have completed project entitled "Effect of salinity stress on morphological and physiological characters of Okra." under the guidance of Miss. Sarita R. Salunke. (First Prize UG

Second Prize PG Category)
Miss. Taqdees Shaikh Gulab and **Miss.**

Category)

7) Miss. Suchika Anil Ginotra and Miss. Vrishali Nathu Patil have completed project entitled "Studies on induction of somatic embryogenesis in Rice (*oryza sativa*)" under the guidance of Dr. M. K. Deshattiwar (Second Prize UG Category)

8) Miss. Rashmi K. Tambat and Miss. Madhuri D. Wani have completed project entitled "Diversity of plants in Shyama Prasad Mookharjee Garden of Jalgaon City" under the guidance of Dr. P. O. Pandey.

9) Mr. Bhushan P. Suryawanshi and Mr. Bhushan N. Chaudhari have completed project entitled "Floristic Studies of Shivaji Udyan, Jalgaon City" under the guidance of Dr. P. O. Pandey.

10) Miss. Dhanashri V. Jadhav and Mr. Akshay A. Chopda have completed project entitled "Taxonomic Studies of plants of Mahatma Gandhi Garden of Jalgaon City" under the guidance of Dr. Mrs. G. M. Rane and Dr. P. O. Pandey.

11) Miss. Gunjan Vallecha and Miss. Zahabiya Zafar have completed project entitled "Aeromycological studies of part of National Highway No. 6 passing through Jalgaon city, Maharashtra, India." under the guidance of Dr. Mrs. G. M. Rane.

12) Miss. Varsha D. Patil, Miss. Neha S. Wade and Miss. Ashwini A. Bhokare have completed project entitled "A Critical

Survey of Plants of Bahinabai Garden, Jalgaon" under the guidance of Dr. P. O. Pandey

AMBI-2015:

The Department organized 6th National Conference on "Advances in Microbial Biotechnology and Interdisciplinary Approaches" during 30-31 January 2015 in collaboration with the department of Microbiology and Biochemistry. The Conference was inaugurated by Dr. Vivek Sawant, CEO, MKCL, Pune. Scientists and Researchers delivered the scientific talks.

Guest Lectures:-

- Dr. K. S. Mohan from Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded, delivered a lecture on, "Witches of Salem and Cereal killer" for M. Sc. students on 10/09/2015.
- Dr. Sarnam Singh from Indian Institute of Remote Sensing, Dehradun delivered a lecture on "Carbon sequestration in Botany" for T. Y. B. Sc. and M. Sc. Students on 07/07/14.

Teachers Day: The teacher's day was celebrated on 5th September 2015 in department of Botany. All the lectures were engaged by M. Sc. students.

Study Tours:

F.Y.B.Sc. - A study tour was organized on 08/02/2015 at Chopda Sugar Factory and

present in this program.

Participation of Students in various Activities :- The students are always encouraged to participate in different curricular and co-curricular activities.

- **"BIO-INNOVO 2014: Ashwini Dayama, T. Y. B. Sc. student of Botany Department** actively participated in the State Level Poster Competition.
- **AVISHKAR - 2013: Around four students of UG and six students of PG of the department** participated at University Level Research Festival "AVISHKAR" 2013: organized by North Maharashtra University, Jalgaon.

Achievements of our students:

- Mr. Rahul S. Patil and Mr. Nadeem Beig Noor Beig (M. Sc. Part - II) have qualified CSIR-NET examination.
- Mr. Samadhan N. Patil (M. Sc. Part-I) won Second in AMBI-2015 in Students category.
- Mr. Sagar Grover (F. Y. B. Sc) won first prize in State Level Science Quiz competition held at B.P. Arts, S.M.A. Science, K.K.C. Commerce and K.R. Kotkar Junior College, Chalisgaon.

5th National Conference "RACBS-2015"

- Department successfully organized 5th National Conference on "Recent Advances in Chemo and Bio Sciences" during 23-24th Jan, 2015, in collaboration with the Post Graduate College of Science, Technology and Research, Jalgaon, Department of Chemistry and Biotechnology.

Workshop organized by Zoology Dept.

- Department of Zoology organized M.Sc.II Practical workshop on 20th Sep. 2014, on the behalf of BOS and North Maharashtra University, Jalgaon.
- Department of Zoology organized one day workshop for B.Sc. and M.Sc. students on "Animal handling" on 8th Feb.2015.

Guest lectures

- On 19th Sep. 2014 guest lecture delivered by Dr. S.S. Patole (VVMSSGP Art, Commerce and Science College, Sakri) for B.Sc. and M.Sc. students, on "Aquatic and Mammalian Physiology".
- Dr. G.N. Wankhede, Ex-Prof. Department of Zoology, Sant Gadge Baba University, Amravati, delivered a lecture on "Spider diversity" for B.Sc. and M.Sc. students On 31st Jan. 2014.
- Mr. Sushil Khodpe ex student of our

department delivered a lecture on "Preparation of Competitive Examination" for UG and PG students on 28th July 2014.

Research project Sanction :

- The Dept. has been sanctioned a research project from the Dept. of Biotechnology, Ministry of Science & Technology, Govt. of India. The title of the project is "Bioprocen Development and Application of Laccase" the amount sanctioned for the project is 1,50,000/-
- Under Assistance for S&T projects (RGSTC, Government of Maharashtra) through North Maharashtra University, Jalgaon, a Research Project has been sanctioned entitled "Replacement of Conventional Fish Feed components with Algal Biomass" Amount Rs. 1,65,000/-

Name of PI : Dr. Mrs. Namrata Girish Mahajan, Name of Co-PI :

Dr. Manojkumar Zumberlal Chopda

- Under the scheme "Vice Chancellor Research Motivation Scheme (VCRMS)" for college teacher through University Fund, a Research Project Sanctioned to **Dr. Manojkumar Zumberlal Chopda** entitled "A Virtual Laboratory for Animal Experiments"

The sanctioned Amount is Rs. 70,000/-

Projects : Twenty students from the Department of Zoology completed projects for the scheme of Budding Researchers. They are as follows

Aveduddin Ayazuddin, Pinjari Eajaz, and Patil Ujwala completed a project entitled "Thrombolytic and fibrinolytic activity of proteases of some members of Euphorbiaceae family" under the guidance of Dr. Raghunath T. Mahajan.

Wanna Pooja, Malthane Ganesh, Naik Swareli and Suralkar Madhuri completed a project entitled "Bio-Synthesis of Silver Nano particle of root of Ziziphus Jujuba (Mill) and Anti-inflammatory activity in Rat" under the guidance of Dr. Manojkumar Chopda.

Khan Aafrin, Patil Shgubham, Johare Dyoti and Rathod Suresh completed a project entitled "Karyotyping of fresh water fish" under the guidance of Dr. Mrs. Nutan Rathod.

Sodhi Leena, Patil Yogesh, Vohra Vanita and Surywanshi Vaishnavi completed a project entitled "Synthesis of silver nanoparticles uses methanolic extracts of Sphaeranthus indicus and evaluation of its antipyretic activity" under the guidance of Dr. Mrs. Namrata Mahajan.

Patil Vishaka, Patil Dhanshree and Patil Deepika completed a project entitled "Analgesic activity of silver nanoparticles of Ziziphus jujuba Mill in

rat." under the guidance of Dr. Manojkumar Chopda.

- 6) Patil Bhawana and Sonawane Kajal completed a project entitled "Analgesic activity of silver nanoparticles of Sphaeranthus indicus Linn in rat" under the guidance of Mrs Bharti Talele.

Study Tours

- Study tour was organized for T.Y.B.Sc. and M.Sc. students on 8th Jan. 2015 to Mehrun lake to study biodiversity. The tour leaders were Mr. Nayan Maheshwari, Mrs. Pallavi Bhalerao and Miss Shirin Khan

Student's participation in various activities : The students were encouraged to participate in different curricular and co-curricular activities.

"BIO-INNOVO" 2015 :

- T.Y.B.Sc. student Miss Harsha Malpani actively participated in State level Poster Competition on 16th Sep. 2014.

AVISHKAR-2014 :

- Around twenty students of UG and PG actively participated in University Level Research Festival "AVISHKAR-2014" organized by North Maharashtra University, Jalgaon.

Student's achievement :

- Our M.Sc. Students Miss Priyanka Bhavsar and Miss Namrata Chordiya secured 1st and 2nd University rank for Academic year 2013-14.

- Miss Zafer Zhabiya Mustafa and Miss Walecha Gunjan; Miss Pooja Verma and Leena Sodi and Mr. Gaurav Ingale, Mr Shubham Pande, Mr Grover Sagar and Praful Sharma were selected for University level Avishkar.
- Miss Zafer Zhabiya Mustafa and Miss Walecha Gunjan secured the second prize for the poster based on the topic "Waste into gold into 72 hrs." at the University level Avishkar and selected for State level Avishkar.
- Javeduddin Ayazuddin, Pinjari Eajaz, and Patil Ujwala secured prize for CPE project entitled "Thrombolytic and fibrinolytic activity of proteases of some members of Euphorbiaceae family" under the guidance of Dr. Raghunath T. Mahajan.
- Patil Vishaka, Patil Dhanshree and Patil Deepika secured prize for CPE project entitled "Analgesic activity of silver nanoparticles of Ziziphus jujuba Mill in rat." under the guidance of Dr. Manojkumar Chopda.
- **Jeetendra Manohar Marathe**, Number of times, assigned photographs provided to magazine of Incredible India. Vol.3(4) : Incredible India
- **Jeetendra Manohar Marathe**, 3rd Prize, in the wildlife photography competition at Vasundhara International Film Festival, Jalgaon. (12 Feb- 15 Feb, 2015)
- **Jeetendra Manohar Marathe**, Selected for the post of Wildlife Photographer at Zoological Survey of India (ZSI) Pune.

Department of Computer Science and Information Technology

The department organized 8th - Dr. G. D. Bendale National Level Software Competition Cum Exhibition IMPACT 2015 and "National Conference on Recent Trends in Applied Sciences " NCRTAS 2015 during 30-31 January 2015 under Physics, Electronics, Computer Science, Mathematics and Statistics i.e. PEC-MS Forum. The Exhibition and the conference was inaugurated by the auspicious hands of Mr. Vivek Sawant Managing Director &

Mrs. Hemlata Patil
Head

CEO, Maharashtra Knowledge Corporation Ltd (MKCL). Mrs. U. S. Manudhane, Member KCE Society presided over the function.

In all the 33 teams participated in the software exhibition; 23 teams from undergraduate level and 10 teams from postgraduate level. Total 57 students participated in the competition from different colleges of India.

In this exhibition no. of new ideas were

Patil
 object
 silver
 ill in
 Dr.
 he,
 phs
 ble
 3rd
 hy
 nal
 eb,
 e,
 fe
 of
 ■
 til
 d
 n
 e,
 e
 e
 r
 1
 s
 1
 e
 y
 y
 ecretary,IMPACT

plemented like ATR (Automatic Ticket Reservation) Via NFC, Computer Sales And Service Management, Dark Detection System, Ultra-Sound Pests Repellent, Water Level Indicator, Zip It Up Sms: Akshar Messenger, Controlling The Electricity Using Webcam, Java Class To Source Code, Multimedia log, Sr Registry, College Website, Advocates Diary, Image Retrieval, Musical Reader, Student Admission System, Steganography, www.pymydevices.Com, Travel Management System, Fake Note Detection, Scenery Detection For Blinds, Cloud Os, Check-Mate...,Mathematical Equation Reader, Online Election Voting System, Cable Management System, Computer System For Ph Value Determination In Acid-Base Titration, Visualizing Data Structures System, Institute Management System, Online Pass Generation System, Inet-Phone, Web Crawler etc.

We had the experts as our jury members, Mr.Sanjay Thorat, IT consultant, Mrs. Rupali Patil, Fergusson College, Pune and Mr.,Ganesh Ingale, Genex Interactive Pune.

Prize Distribution ceremony was chaired by Dr. Shridhar Patil, member, KCE Society. On this occasion the chief guest was Hon'ble Mr.Vasant Mhaske, Zonal manager, Bank of Maharashtra, Jalgaon. Concluding remarks were given by Mrs. Hemlata Patil, Organizing Secretary,IMPACT 2015. Dr. K. B.

Mahajan was convenor of the event and Mrs.Swapnali Waghulde was co-ordinator of the event.

Prize winning teams are as below-

Under Graduate Category :

First Prize:- i) 'Zip It up SMS : Akshar Messenger' By Akshay Chandrakant Mirgaonkar & Abhijeet Suresh Desai, D.B.J. College, Chiplun.

Second Prize :- i) 'ATR (Automatic Ticket Reservation) via NFC' By Mahesh Madhukar Gurav & Bhakti Chandrakant Mavalankar, D.B.J. College, Chiplun.

ii) 'Online Election Voting System' By Sunny Bhanushali & Rumeesa Bashir Fondoo, Gogate Jogalekar College, Ratnagiri.

Third Prize :- i) 'Web Crawler' By More Suhas & Megawade Vaibhav Hanumant, Vidya Pratishthan College, Baramati

ii) 'Visualising Data Structures' By Kshitij Devidas Suralkar & Vaibhav Yuvraj Khambayat, M.J.College, Jalgaon.

Post-Graduate Category :

First Prize:- 'Controlling the electricity using Webcam' By Ninad Janardan Dani & Priya Appasaheb Waghmare, D.B.J. College, Chiplun.

Second Prize :- 'Multimedia Log' By Minali Milind Jadhav & Shreya Uday Velhal, D.B.J. College, Chiplun.

Third Prize :- i) 'Scenery Detection for Blinds' By Mrudula Anil Karmarkar, Gogate Jogalekar College, Ratnagiri.

ii) 'Check Mate...' By Sagar Sanjay

Khanolkar, Gogate Jogalekar College, Ratnagiri.

Prestigious Dr. G. D. Bendale Institutional Rotating Trophy's winner for IMPACT 2015 is D.B.J. College, Chiplun.

Research Promotion Scheme under Budding Research Scheme:- The department has budding research scheme with some interdisciplinary and innovative ideas.

Sr. No.	Student Name	Class	Project Title	Project Guide (Department)
1.	Neha Milind Pethakar	T.Y.B.Sc. (Comp.Sci.)	E - Fungi	Mrs. U. R. Mahajan
2.	Ketki Pramod Randhir	T.Y.B.Sc. (Comp.Sci.)		
3.	Priyanka Atul Joshi	T.Y.B.Sc. (Comp.Sci.)		
4.	Shraddha Girish Yardi	T.Y.B.Sc. (Comp.Sci.)	pH value determination in acid based titration	Mrs. S. M. Bharambe
5.	Rukaiya Makbul Husaini	T.Y.B.Sc. (Comp.Sci.)		
6.	Rajashri Manohar Dhoran	T.Y.B.Sc. (Comp.Sci.)	Identification of sugar sample	Mr. Ramesh S. Patil
		T.Y.B.Sc. (Comp.Sci.)		

Achievements & Awards - Teachers -

- Mrs. Leena Y. Bhole has received financial assistance of Rs 3.40Lacs for the research project, "EEG based Emotion recognition for Improving BCI" from Rajiv Gandhi Science and Technology Commission, Govt. of Maharashtra, NMU Centre, Jalgaon.

- Mrs. Leena Y. Bhole got best poster presentation award at National Seminar on NLP-IP 2015 organized by School of Computer Science and I.T. NMU, Jalgaon.

Achievements & Awards - Students :-

- Mr. Vaibhav Khambayat and Kshitij suralkar got second prize in Undergraduate Category in IMPACT -2015-National Level Software Exhibition.

- Mr .Chetan Attrade. got Second prize in

'Knowafest' Organised at G.D.Bendale Mahavidyalaya, Jalgaon.

- Mr. Chetan Attrade. Got consolation prize IT Festa Organized at Institute of research and management, Jalgaon.

- Ms. Ketaki Randhir & Ms. Neha Pethkar got- Second prize in AMBI2015 for their research work presentation on E-Fungi.

Student Participation

- 10 students participated in IT Festa-14A National level Event by Institute of Management and Research, Jalgaon

- 3 students participated for paper presentation in Knowafest Organised at G.D.Bendale Mahavidyalaya, Jalgaon

- 12 students have participated in IMPACT-2015 A Nation Level Software Competition cum Exhibition at M. J. College, Jalgaon

Department of Environmental Sciences

Dr. Harshika Kaul
Head

Guest Lecture on Occasion of "World Ozone Day, 2014" : Guest lecture was organized by Department of Environmental Sciences on the occasion of World Ozone Day on 16th September, 2015. The invited speaker for the occasion was Mr. Atin Tyagi, Energy and Water Expert, Jain Irrigation Systems, Jalgaon. He delivered a lecture on "Ozone Depletion and Climate Change". Vice - Principal Dr. D. S. Bendale, Head of Department Dr. H A Kaul and other staff members were present. Around 50 students from UG attended the lecture.

Poster Competition on the occasion of World Wildlife Week, 2014: The Department of Environmental Sciences, M. J. Somaiya College organized a Poster Competition on the occasion of World Wildlife Week on 10th Oct, 2015. The posters were prepared by the UG students of the college on the themes like Wildlife Conservation, Threatened and Extinct species. A total of 45 students participated and presented their posters. Dr. S.B. Attarde, Associate Professor, School of Earth and Environmental Sciences, NMU, Jalgaon was invited as a Judge to examine the posters. I, II, III and consolation prizes were awarded and given by Prin. P. R. Chaudhari, Vice Principal Dr. D.S. Bendale, Dr. Mrs. Mahajan, Head, Sociology Department and Dr. Mrs. H A Kaul, Head, Environment Science Department.

3) Parent Teacher Meet :

Parent Teacher interaction was organized in the Department of Environmental Sciences and discussion about the progress, performance and attendance of students were discussed with the parents of all UG students.

Industrial Visits :

Short Industrial visits were organized for the students of Certificate Course in Industrial Safety and ISO 14000 Series and T.Y.BSc. Students visited- Jain Irrigation Systems, Pvt, Ltd., Jalgaon, Marico Industries Pvt. Ltd, Jalgaon

Participation of Students :

- Ishwari Borole, SYBSc got the First prize in Research Promotion Scheme for Budding Researchers sponsored by M. J. Somaiya College, Jalgaon during 2014-15
- Ishwari Borole, SYBSc participated in the Poster Competition organized on the occasion of World Wildlife Week and got the First prize.
- Ishwari Borole, SYBSc participated in the National Conference - AMBI 2015 and got Third prize.
- Kapil Thakur, SYBSc participated in the Poster Competition organized on the occasion of World Wildlife Week and got consolation prize.
- Renu Arora, FYBSc participated in the Poster Competition organized on the occasion of World Wildlife Week and got consolation prize.

1. Guest lectures:-

1) Department organized guest lecture of Dr. Neeraj Deo (Ph.D. Psychology): a blood group systems on 05/09/2013

2. Teacher's Day celebration:-

F.Y. B.Sc. students of Biochemistry department celebrated "Teacher's Day" on 5th September 2013. For this program Dr. Neeraj Deo (Ph.D. Psychology), Dr. Mrs. D.S. Bendale (Vice Principal, Science Faculty), and Dr. J. N. Chaudhari (Head, Maths Department and Co-ordinator UG) were invited to guide the students for their prosperous career.

3. Welcome Function:-

S.Y. & T.Y. and B.Sc. students welcomed F.Y. B.Sc. students on 17th August 2014.

4. Bio-Innovo:-

S.Y. And T.Y. B.Sc. students of Biochemistry Department actively participated in the state level poster competition 'Bio-Innovo' on 16 Sept 2014. Approximately 21 students from the department presented 06 posters on various topics like photochemical analysis of carica papaya, Simaruba glauca and D. falcate, music therapy, herbal oil preparation etc.

5. Avishkar 2014 :-

12 students from S.Y. And T.Y. B.Sc. Presented their models and posters on topics like home made water filter, dyes extraction from plants, like phytochemical analysis of carica papaya, Simaruba glauca and D. falcate, herbal oil preparation etc. at District Level Avishkar held at P.O. Nahata College, Bhusawal, one posters has been selected for University Level Avishkar.

6. AMBI 2015:

Department of Bio-chemistry in association with Department of Microbiology and Botany has organized 6th National conference on "Advances in Microbial Biotechnology and Inter-disciplinary Approaches" AMBI- 2015 on 30-31 Dec 2015. Approximately 100 participants from all over India were present. Students were benefited by the lectures of invitees and workshops on advanced instruments on second day of the conference. UG students of the Biochemistry Department had participated in the conference.

7. Blood Group Detection Camp:-

Department organized Blood Group Detection Camp on 04 Sept. 2014 and on 16 Sept. 2014 at R.R. Vidyalaya, Jalgaon and

Dr. Bhushan Kavimandan
Head

1. Guest lectures:-

D) Department organized guest lecture of Dr. Neeraj Deo (Ph.D. Psychology): a blood group systems on 05/09/2013

2. Teacher's Day celebration:-

F.Y. B.Sc. students of Biochemistry department celebrated "Teacher's Day" on 5th September 2013. For this program Dr. Neeraj Deo (Ph.D. Psychology), Dr. Mrs. D.S. Bendale (Vice Principal, Science Faculty), and Dr. J. N. Chaudhari (Head, Maths Department and Co-ordinator UG) were invited to guide the students for their prosperous career.

3. Welcome Function:-

S.Y. & T.Y. and B.Sc. students welcomed F.Y. B.Sc. students on 17th August 2014.

4. Bio-Innovo:-

S.Y. And T.Y. B.Sc. students of Biochemistry Department actively participated in the state level poster competition 'Bio-Innovo' on 16 Sept 2014. Approximately 21 students from the department presented 06 posters on various topics like phytochemical analysis of carica papaya, Simaruba glauca and D. falcate, herbal oil preparation etc.

5. Avishkar 2014 :-

12 students from S.Y. And T.Y. B.Sc. Presented their models and posters on topics like home made water filter, dyes extraction from plants, like phytochemical analysis of carica papaya, Simaruba glauca and D. falcate, herbal oil preparation etc. at District Level Avishkar held at P.O. Nahata College, Bhusawal, one posters has been selected for University Level Avishkar.

6. AMBI 2015:

Department of Bio-chemistry in association with Department of Microbiology and Botany has organized 6th National conference on "Advances in Microbial Biotechnology and Inter-disciplinary Approaches" AMBI- 2015 on 30-31 Jan 2015. Approximately 100 participants from all over India were present. Students were benefited by the lectures of invitees and workshops on advanced instruments on second day of the conference. UG students of the Biochemistry Department had participated in the conference.

7. Blood Group Detection Camp:-

Department organized Blood Group Detection Camp on 04 Sept. 2014 and on 16 Sept. 2014 at R.R. Vidyalaya, Jalgaon and

8. Budding Research Projects:

Department of Biochemistry has completed five Budding research Projects The main aim of the activity was to make students understand the research methodology.

M. J. College, Jalgaon respectively. 40 students from S. Y. B.Sc. and T. Y. B.Sc. carried out the event. More than 600 students from R.R. Vidyalaya, and M. J. College, Jalgaon benefitted from the Camp.

Name of the student	Title of project	Guide
Mr. Sachin Yadav, Mukesh Chavan, Maulik Doshi, Sarvesh Kulkarni, Pawan Patil, Ishwar patil	Biochemical Screening of <i>Simaruba glauca</i> DC	Dr. Bhushan R. Kavimandan
Ms. Ankita Kumat, Ms. Kalyani Patel, Pradnya Kedar	Screening of phyto-chemical investigation, antimicrobial and in vitro antioxidant activity of <i>Dolichandrone falcata</i> seem.	Dr. Bharat M. Bhalerao
Kaveri Patil, Nurjahan Shaikh	Portable homemade water filter and Chlorine Gas generator for safe drinking water	Dr. Bhushan R. Kavimandan
Chandrakant Suresh Patil Chandrakant Satish Patil	Traditional herbal oil for hair therapy	Dr. Bhushan R. Kavimandan
Yogita Patil, Shubhangi Mahajan	Biochemical analysis of <i>Carica papaya</i>	Mrs. Mrinal S. Saraf
Ms. Priyanka Mahajan, Neha Sikhwal, Snehal Wani, Ms. Madhuri Pawar, Sayali Pate, Rohini Patil		

Study Tour: Department organized a visit of S.Y. B.Sc. Students to Rohit Pathology and Golwalkar blood bank, Jalgaon on 20/08/2014 and 17/01/2015 respectively. 27 students were present for

the visit. At Rohit pathology, they were exposed to different advanced laboratory techniques. At Golwalkar blood bank blood collection and preservation techniques were observed.

- Dr.R.T. Mahajan delivered lecture on Research methodology on 15th December 2014 to B.Sc and M.Sc. students.
- Mr. Kishore Patil Attended hands on training on 'DNA barcoding and its applications' held on 13-15th October 2014, conducted by Dolphin (PG) Institute of Biomedical and Natural Sciences, Dehradun (Wildlife Institute of India) and Northern regional centre, Zoological Survey of India.
- Mr. Yogesh Narkhede participated at University level research Convention, Avishkar held in December 2014 at NMU, Jalgaon.
- Ms.Vasvi Nemade and Dr. Anjali Janbandhu participated in NSS camp held at Vidgaon on 19-20th December 2014.
- Ms. Swapnali Gajare presented poster at 'Global sustainable Biotechnology Congress' (GSBC), International Conference from 1-5th December 2014 at North Maharashtra University Jalgaon.
- Total five groups carried out CPE projects under the guidance of Dr.R.T.Mahajan, Mrs. Swapnali Gajare, Mr.Kishore Patil, Ms. Vasvi Nemade, Dr.Anjali Janbandhu.
- Ms. Swapnali Gajare actively participated in Zoology M.Sc. I practical workshop held in December 2014.
- Dr. P.S. Patil, Director of Enrich Biotech,

Enrich Fertilizers delivered guest lecture on "Importance of biotechnology in Industries" to M.Sc. students on 10th March 2015.

Achievement of students:

- Mr. Sagar Ramansingh Grover (F.Y.B.Sc.) secured first position in science quiz competition, held in Chalisgaon on 12-13 January, 2015.
- Ms. Bhavika Patil and Ms. Pratiksha Pawar (T.Y.B.Sc.) secured first prize in Research Promotion scheme by Budding Researchers under the guidance of Dr. Anjali Janbandhu.
- Mr. Amit Patil, Kundan Chaudhari and Sachin Kene (M.Sc. I) secured consolation prize in Research Promotion scheme for Budding Researchers under the guidance of Ms. Swapnali Gajre.
- Ms. Mamta Karande and Dipika Patil (M.Sc. II) secured first prize in poster presentation in national conference RACBS
- Rameshwar Dhandar and Girish Dhande (S.Y.B.Sc.) secured second prize in Research Promotion scheme for Budding Researchers under the guidance of Mr. Kishor Patil.
- SUO Rameshwar Dhandar attended Thal sainik camp from June to October 2015 at Delhi Cantt.
- SUO Rameshwar Dhandar attended Narmada trekking camp, Gujarat from 1-8th December 2014.

5th State Level Poster Competition - Bio-Innovo 2014” :

The Department of Microbiology, Moolji Jaitha College, Jalgaon organized 5th State Level Poster Competition - Bio-Innovo: 2014 on 16th September 2014. The event was organized in association with Microbiologist Society of India in the remembrance of father of Microbiology Sir Antony von Leeuwenhoek. The function was inaugurated at the hands of Dr. A. G. Ingale, SLS, N.M.U., Jalgaon. The competition received response from different parts of Maharashtra; in all 159 students participated in this activity. This participation includes students of UG and PG from Nasik, Shirpur, Dhule, Bhusawal, Amravati. The posters on innovative themes in life sciences were evaluated by Mr. Parveer Khan, Iqra H. J. Thim College of Arts and Science, Jalgaon, and Dr. Mrs. S. R. Bhalsigh Department of Biochemistry and Mrs. M. K. Narkhede, M. J. College, Jalgaon.

The event was coordinated by Dr. L. S. Barhate. The valedictory function was chaired by Dr. R. R. Deshpande, Director, Institute of Science, Aurangabad and Dr. Ulhas K. Patil, Head, Department of Biotechnology, R. C. Patel College, Shirpur, on this occasion he delivered a scientific talk on innovations in life science. Miss

Shreeya Sarkar anchored the session while vote of thanks was proposed by Miss Reena Jain.

4th Alumni Meet 2015 :

Department of Microbiology organized Fourth Alumni-Meet on 26th January 2015. The event was inaugurated at the hands of alumni Miss. Prerana Thakur, The event was coordinated by Miss Reena Jain. Total 85 Alumni from Mumbai, Nashik, Bangalore, Pune, Indor participated in this event. On this occasion, Miss. Prerana Thakur guided all the students about how to face interview & how to search jobs in life science and pharmaceutical industries. Dr. K.P. Narkhede delivered talk on the importance of alumni meet. The programme includes introduction as well as guidance by alumni, Documentary of Department, Cultural activity Inauguration of Blog and Coffee table book etc. Alumni shared their experiences and views and guided students for better employment and research in life sciences. Dr. Mrs. D. S. Bendale interacted with students and focused on the different glorious opportunities in the field Microbiology.

Guest Lecture by Alumni : Alumni shared their views, experience and guided the present students on different topics such as research, improvement of practical skill, importance of group discussion, preparation

for NET/SET, how to face interviews, Importance of sterility testing, Water Treatment, Sanitation, Laboratory set up, Neurodegradative diseases, fumigation, microbial analysis and quality control, production etc. This year following alumni members visited Dept. of Microbiology Mr. Sopan Patil, Quality Control Microbiologist, Advance Enzyme tech, Ltd, Nasik and Mr Mayur Kulkarni on 27 June 2014, Mr. Swapnil Bhat, on 16 August 2014, Mr. Pradip Hire on 16 August 2014, Mr. R.M.Sagalgile, Lecturer at Guhagar on 3 Feb 2014, Miss Chanchal Sharma on 3 Feb 2014, Mr. Prashant Wani, Manhaltar, USA on 16 Dec 2014, Mr. Kishor Bari, Galaxy Surfactants, Panvel on 1 Jan 2015, Mr Mayur Kulkarni, Emcare Pharma, on 9 Feb 2015, Mr. Subhojit Chakroborty, Delhi University on 9 March 18, 2015

Study Tour :

An industrial study tour for T. Y. B.Sc Students was arranged on 27 Feb 2015. Mrs S. J. Chandratre and Miss. R. R. Jain coordinated the activity. Twenty five students visited to Plant Tissue culture laboratory, Molecular Biology laboratory, Instrumentation laboratory, Virology laboratory, Quality control laboratory, Biogas Plant unit, Onion Processing plant. In situ cultivation of pomegranate, banana and orange were explained to students by the respected Incharge of the plant. Another study tour for T.Y.B.Sc Students was also arranged on 16 March 18, 2015. Twenty five students visited to Golvalkar Blood bank

Dr. L.S.Barhate coordinated the activity.

Award Ceremony :

The Department of Microbiology, Moolji Jaitha College, Jalgaon organized the Felicitation Ceremony of Meritorious students of the academic year 2014-15. Students who had achieved first, second and third positions in their respective academic years from the UG and PG sections were felicitated along with their parents. The Department also took the opportunity to felicitate Miss. Kanchan Yogesh Chaudhari, an International Swimmer and Eklavya Award winner studying in third year UG section.

The chief guests for the event were Mr. Rajesh Sagalgile, Asst.Prof. Guhagar Education Society's ASC College, Guhagar, Dist- Ratnagiri and Miss. Snehal Mahajan, Central Laboratory Incharge, M.J.College, Jalgaon. Both are our respective alumni. The ceremony was also graced by the presence of our Principal Dr. P. R. Chaudhari and Vice Principal Dr. Mrs: D. S. Bendale. The programme was followed by the Departmental visit for interaction between the students, parents, the teachers as well as the non teaching staff members. This turned out to be the highlight of the entire event.

Microbio olympiad test :

Students of UG had participated in State Level Microbioolympiad Contest organized by RC Patel College, Shirpur. Students of FYBSc, Shubham Pandey.

Shafulla Sharma, Gaurav Patil were selected for final round of quiz competition at Raipur. Dr. K.P.Narkhede and Miss Reena Coordinated this activity.

Interactive lecture of Dr. Ashok Pandey

The department invited Dr. Ashok Pandey, Scientist at CSIR laboratory - National Institute for Interdisciplinary Science & Technology (NIIST), Gandhinagar, Chandigarh on 12th March 2015 to deliver interactive talk for students as well as faculty. He has guided with regard to

biofuels research and carrier prospects in life sciences.

International Conference :

Four staff members, Dr. K. P. Narkhede, Mrs. S. J. Chandratre, Dr. Leena Barahte, Mrs. Nayana Patil from Department of Microbiology presented research papers at International conference 3rd Global Sustainable Biotech Congress (GSBC-2014) held during 1st - 5th December 2014 at North Maharashtra University, Jalgaon

RACBS 2015

The Department of Biotechnology in association with Department of Zoology and Chemistry jointly organized 5th National Conference on "Recent Advances in Chemo and Biosciences" (RACBS) on 23-24th January 2015. Approximately 223 students from all over India actively participated in the conference.

Basic objective of the conference was to enlighten the students on various research work being carried out across the country and to exchange knowledge and ideas with eminent scientists. The conference was inaugurated at the hands of Dr. R.S. Mali, Ex Vice Chancellor, NMU. Keynote address was given by Prof. Dr. Datta Madamvar, Dean, Bioscience Div., Sardar Patel University, Vallabh Vidya Nagar, Anand. The Conference included lectures

by Dr. Alka Vyas, Dr. Harish Vyas, Dr. Rajshri Banerjee, Dr. S. V. Gadre, Dr. Bhaskar More, Dr. D.P. Mahurlikar, Dr. Datta Madamvar and Dr. Mrs. Saha. There were total 5 technical sessions. The sessions were chaired by Dr. D.S. Bendale, Dr. Gauri Rane, Dr. Kavimandan, Dr. G. S. Chaudhari and Dr. Ketan Narkhede.

The conference included 15 oral and 52 poster presentations. The winners of Oral presentations were Shradhha Patil, Barkha Namdeo and Ashwini Deshmukh. The winners of poster presentation were Yogesh Patil, T. R. Patwe and Priya Thakre. Mr. Tarun Sankhala was awarded with young scientist award. The valedictory function was chaired by Dr. Alka Vyas and Dr. Jyoti Bendale. Concluding remarks were given by Vice Principle Dr. D. S. Bendale.

6th National Conference "Advances in Microbiology and Interdisciplinary Approaches" AMBI-2015 was jointly organized by Department of Botany, Biochemistry and Microbiology on 30th and 31st January 2015.

On the First day Key Note address was given by Dr. Vivek Sawant, CEO, MKCL, Pune. Inaugural program was followed by technical session in which lectures of eminent personalities were invited. Dr. K. S. Pillai, LIFE, Chennai, Prof. G. N. Vankhede, Sant Gadge Baba Amravati University, Amaravati and Dr. Prashant Gavande, Sant Gadge Baba Amravati University, Amaravati guided participants with their talk.

On 31st January 2015 the conference was started with the lecture of Dr. Pritam Shinde, Agricultural Scientist, Rahuri. Second day of conference was devoted for hands on training of sophisticated instruments. It was conducted by Dr. Ketan Narkhede and Dr. B. R. Kavimandan. Around 106 participants from all over India participated in the conference.

28 Oral presentations were made by the participants in the conference. Best presentations were awarded with prizes. Prizes were given in two categories, Teachers and Students. Oral presentations were judged by Dr. K. S. Pillai.

156th General Orientation Programme of Academic Staff College, Savitribai Phule Pune University, Pune

A report on UGC Sponsored 156th General Orientation Programme in collaboration with Academic Staff College, Savitribai Phule Pune University. Theme: "Quality Assurance - A Benchmark In Higher Education" Duration- 11th Feb. 2015 to 10th Mar. 2015.

Dr. A. P. Sarode
Co-ordinator

Dr. B. V. Pawar, Dean Faculty of Science, North Maharashtra University was the Chief Guest for the inaugural function. Dr P. M. Kothari HOD, Accountancy, highlighted the 4 pillars of effective teaching and the sources of knowledge. He summed up the session with the remark that a teacher is a superman.

Librarian Mr. Vijay S. Kanchi focused on E-Resources. Mrs. Arti Gore, HOD, Yoga and Meditation, expressed that a teacher should know himself and then his students therefore self exercise is very useful and by practicing yoga, a teacher should be an effective mentor to students. A Dr. Vivek Katdare, Director, IMR, spoke on the topic colors of love. He expressed love creates an 'us' without disturbing 'me'. Love is the master key that opens the door of happiness.

Prin. Dr. R. B. Waghulade guided on the topic IT in education. He focused that education is the basic need of human kind. He distinguished between conventional and modern methods of education. Dr K. P. Arkhede, HOD, Microbiology. Put emphasis on research/reference skills, focusing that it is an art to right a review, develop a research culture. Dr. Ulhas Patil spoke on the subject of Innovative Tertiary teacher. He expressed a teacher should have student centric approach, should know objective of learning and a teacher should develop his/her website.

Dr. Sunil Joshi, Bhonsla Military College, Nasik guided on the topic Higher Education in India-Problems and challenges. He focused saying education is cultivation of mind and remarked "DIRECTION IS MORE IMPORTANT THAN SPEED" Dr M A Kulkarni, HOD, B

Y K College of Commerce, Nasik focused on significance of Research in Higher Education. Dr. Radhika Somwanshi, HOD, Nutan Maratha College guided on the topic Statistical Tool - a Boom for Quality Research. She explained the steps in the research process, with the importance of SPSS Tools.

Dr. Sanjay Kandalgaonkar, BMCC, Pune by expressing that the students evaluate the teachers for the whole year. talked about new Panchsheela in education sector of India. Dr. H. M. Thakar, Director, School of Management, Shivaji University, Kolhapur guided on the topic "Benchmarking in Higher Education for Quality Assurance" Dr. Sanjay Bhakkad, IMCED Ahmadnagar. Threw a light on use of technology in teaching and learning. He stressed that the role of teachers has become multifaceted such as a counselor and mentor.

Dr. Y. K. Reddy, Principal, S. S. Maniyar Law College enlightened on teaching methods and skills. He focused that there must be right methods of teaching and the right kind of teachers.

Dr. P. S. Warke, Director, Godavari Institute of Mgt, Prof. B. J. Lathi, Coordinator, MBA programme were the observers for Group Discussion. Dr. G. A. Nikam HOD, Commerce, Dr. B. A. Marathawada University, Aurnagabad

focused on strict implementation of ethanol policy and working of sugar mills. Dr. Gautam G. Saha, Dean, Academic, M G M Institute of Mgt, Aurangabad addressed and focused on emotional intelligence, social intelligence, intelligent quotient as tools for the development of teacher's and students' personality.

Prof. Ashoo and Dr. Zafar Khan, Trainer, Sandeep Foundation, Nasik and HOD, MET College, Nashik. respectively involved the students in role play, management games, thinking and analytical activity. Dr. S. V. Surnis, Principal, Chetana College of Commerce and Economics, Bandra, Mumbai. guided on the topic "Role Of Teachers". He focused that teachers should inculcate values within him. He should be an agent of change and should stimulate a desire for further study.

Dr. Arvind Chaudhary, Management Council Member, North Maharashtra University guided on the very crucial topic- on API and PBAS. He highlighted the criteria to be fulfilled by all the teachers, as per the norms of UGC.

The Group Discussion was conducted under the observation of Dr. J.N.Chaudhari, Prof. M.N.Lidhure and Prof. Nitin Kharche. Dr. B. B. Chaudhari, M. J. College gave tips on Health and Diet for the stress free life and thus enhancing our quality of life. Dr. Ashwini Sovani, IBS

Pune, focused on case study a method of learning. She said that it increases analytical need of the students, as it is replication of real experiences.

Dr. R. Ramchandran, Anna Malai University, Tamilnadu addressed on state of Indian higher education and Challenges. He focused on role and responsibility of a teacher.

Shri. Nilesh Wagh, Nasik guided on Pranayam and Dhyansadhana. He focused on work life balance and this can be brought through pranayam and meditation which results in healthy life and life style, which helps to enhance human efficiency. Dr. Shirish Barpande addressed on very practical subject i.e. need for industrial exposure. He enlightened by focusing that industry exposure bridges the gap between theory and practical application of knowledge.

Dr. S. B. Sadar, Director, School of Mgt, Amaravati University focused on Need of Teacher to be resourceful. He focused that a teacher should think and start writing one page daily. Dr. J. M. Agrawal conducted the session on Income from salary, provisions under 80 C, D, E & G and gave the highlights of budget 2015. Mr. Pramod Niphadkar, Pune guided on "Nisargupchar Ek jivanshaily".

Seminar and presentations were carried out under the guidance of Prof.

Dr. Anjana Warke, Dr. V. S. Zope, Prof. Nitin
 D. P. R. Chaudhari, Dean Faculty
 Commerce and Management, North
 Maharashtra University, Prin Dr. G. S.
 Dandhari.

Mr. Pravin M. Pathak, Pune guided
 effective use of Digital content for
 education. He focused that instead of
 problem we should work on solution
 oriented work and more focus must be on
 "Student Centered Teaching" Dr. Meera
 Kulkarni, Pune guided on positive
 psychology - a tool in teaching. She
 expressed that one should believe in
 oneself. One can improve one's life by
 engaging oneself.

Dr. Rahul A. Kulkarni, Director, S.
 Agrawal Institute of Mgt Chalisagaon
 guided on practical IT skills for
 academicians, researcher and
 administrative. Dr. S. O. Junare,
 Gandhinagar, Gujrat briefed the
 participants on the significance of co-
 operatives. He gave the insight of research
 areas in co-operatives.

Dr. M. M. Tapkir, Principal, Pune,
 shared his experience related to research

ethics, process and easy researchers must do
 a, pilot study before carrying actual
 research. He stressed that the researcher
 must be able to modify his idea into his
 thoughts. Dr. K. R. Shimpi, Principal, B Y K
 College, Nasik enlightened us on team
 building, which starts from the formation of
 group. He conducted an activity and
 competition where all groups involved and
 played a significant role. Dr. Prakash
 Deshmukh, Director, School of Commerce
 and Management, YCMOU, Nasik gave
 inputs on distance learning and urged that
 today's education must be skill based
 education.

Dr. Sanjiwani Gogawale HOD-
 IMCSDR, Ahamadnagar, focused on 150
 and continual improvement and process
 based system approach, applicable in the
 education system. Dr K. B. Mahajan guided
 on computer fundamentals and its
 application. Prin. Dr. R. P. Borkar, Govt
 Engg. College, Jalgaon addressed the
 participants on expectations from teachers
 working in Higher education.

Induction Training Programme for new Incumbents as a part of Faculty Development Programme

Prof. Y. A. Saindane
Co-ordinator

We know that our College has been continuously involved in achieving academic excellence through academic research, training, and other related activities. In a series of its endeavor to achieve higher and higher degree of excellence, the College organized a "Two days' Induction Training Programme for new incumbents as a part of Faculty Development Programme under the Scheme of 'College of Excellence' of the University Grants Commission, New Delhi" on 30th March, and 31st March, 2015.

This programme was inaugurated at the hands of Honourable Dean of the Faculty of Commerce and Management of North Maharashtra University and the Vice-Principal of the Faculty of Commerce and Management Prof Dr P. R. Chaudhari on 30th March, 2015 at 9.30 am in New Conference Hall.

At the beginning Prof Y. A. Saindane, the Co-ordinator of the Training Programme, introduced the concept of this programme and the idea behind organizing this programme. Dr P. R. Chaudhari in his inaugural speech stressed the need for such programme for the new incumbents

especially in the era of changing environment. He insisted on the need for respecting the ethics and practices of the college, established over the period of time. Vice-Principal Dr D. S. Bendale, Co-ordinator Dr P. P Jangale, Co-ordinator Dr V. S. Zope, Co-ordinator Dr A. P. Sarode, Co-ordinator Dr K. P. Nandanwar, Co-ordinator Dr J. N. Chaudhari were present at the inaugural function.

As per the guidance of Honourable Principal Dr Uday Kulkarni, this programme was organized as a fulltime two days' programme divided into eight technical sessions of 90 minutes per session. Out of the eight sessions, in all seven sessions were devoted to specific themes, and the last session was devoted to discussion of the participants with the Vice-Principals, Co-ordinators and other authorities, sharing views, and getting clarifications on doubts.

In all, twenty-eight teachers participated in the training programme as beneficiaries. The following teachers participated in this training programme -

Dr. Bhalerao Bharat Murlidhar (Bio-Chemi), Patil Kishore Janardan (Bio-Tech),

Dr Janabandhu Anjali Dinesh (Bio-Tech),
 Prof Mrinal Shrikant (Bio-Tech), Kabre
 Georav Vijay (Botany), Salunke Sarita
 Ramrao (Botany), Barhate Nilima Swapnil
 (Chemistry), Baviskar Pankaj Dinesh
 (Chemistry), Patil Priti Suresh (Comm &
 Mgnt), Sonawane Sukeshani Liladhar
 (Comm & Mgnt), Mahajan Vinod
 (Comm & Mgnt), Damodare Neha
 (Comm & Mgnt), Saini Niraj
 (Computer), Jawale Geeta
 (Computer), Bharambe Shubhangi
 (Com Sci), Patil Archana

Shivaji (Com Sci), Bavaskar Amol Shrava
 (Economics), Nandanwar Savit
 Prakashrao (English), Pawar Kiran Prakash
 (Envi. Sci), Tadvi Gulab Subhar
 (Geography), Dhivare Vasundhara
 Ashokrao (Geology), Nitale Vinod Ajabrao
 (Mass Comm.), Chaudhari Rupali
 Vishnu (Mathematics), Sarkar Shreeya
 Sarit (Micro-Biology), Hande Anjali
 Sanjay (Music), Patil Kavita Sachin
 (Physics), Dharmadhikari Deepali
 Ashok (Statistics), Khan Shirin
 Hafizullah (Zoology).

In this training programme the following resource persons guided the participant-teachers -
 [A] On 30th March, 2015, Monday -

Time	Session	Area of guidance	Resource person
9.00 - 11.30	First	Know your Organisation - KCE Society and M. J. College	Dr P. M. Kothari, Ex-Dean, Faculty of Commerce and Management, North Maharashtra University, and HOD, Accountancy & Costing, M. J. College, Jalgaon
11.30 - 1.00	Second	Know the controlling Organisation - North Maharashtra University, Jalgaon	
2.00 - 3.30	Third	Know the Soft Skills for Teaching faculty	Prof B. J. Lathi, KCES's IMR, Jalgaon
3.45 - 5.15	Fourth	Know your Service conditions and requirements	Dr Chaudhari Arvind, Professor of Commerce, Nahata College, Bhusawal

[B] On 31st March, 2015, Tuesday -

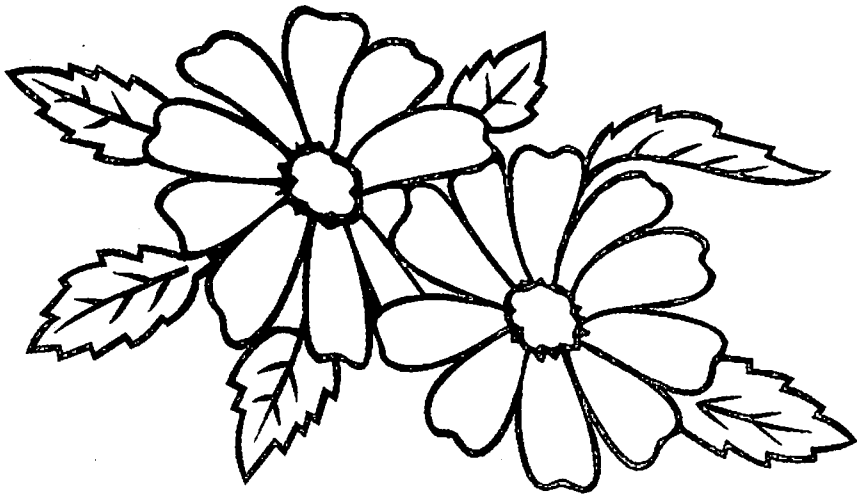
Time	Session	Area of guidance	Resource person
9.00 - 10.30	Fifth	Know the Teaching-Learning Process	Principal Dr Ashok Rane, KCES's College of Education, Jalgaon
10.45 - 12.15	Sixth	Know the Research paper writing and other techniques	Prof Dr Chaudhari Vandana Satish, KCES's College of Education, Jalgaon
1.15 - 2.45	Seventh	Know the duties and ethics of the profession	Prof S. M. Chhapekar, Retired, Vice-Principal, Faculty of Commerce and Management, M. J. College, Jalgaon
3.00 - 4.00	Eight	Meet the authorities and get your doubts cleared	Vice-Principal Dr D. S. Bendale, Co-ordinator, Dr. P. P. Jangale, Co-ordinator Dr V. S. Zope, Co-ordinator Dr J. N. Chaudhari

All the resource persons extensively discussed the theme allotted to them, and there was a two-way communication between the resource persons and the participants. This give and take exercise helped the participant to understand the area of theme being discussed. On 31st March, 2015 this training programme was concluded. In the last session of discussion and interaction, the Vice-Principal and the Co-ordinators present at the session cleared the doubts of the participants.

In the valedictory session held at 4.00 pm, Vice-Principal Dr D. S. Bendale guided the participants. The participant-teachers Prof Sukeshani Liladhar Sonawane

and Prof Gulab Subhan Tadvi expressed their views on the organization of the training programme. They appreciated the organization of the training programme. Finally, the programme Co-ordinator Prof Y.A. Saindane proposed vote of thanks.

In the organization of this programme Shri Abhay Bhangale of Computer Department and Shri Chetan Wani, Assistant from the Faculty of Commerce and Management, assisted me. I am also thankful to Prof Dr K. G. Khadse, Prof Surekha Palve and Prof Dr Vijay Z. Chopda, for the co-operation given by them in the organisation of this training programme. ■■■

DST's INSPIRE INTERNSHIP PROGRAM

Prof. Dr. Gauri Ran
Program Coordinator

"Innovation in Science Pursuit for Inspired Research (INSPIRE)" run by the Department of Science and Technology (DST), New Delhi is a program launched by the Government of India to Inspire students in the natural Sciences stream and to strengthen the National Science and Technology base in India. Scheme for early Selection of Talent (SEATS) aims to attract talented youth to study science by providing science INSPIRE camp for toppers in class board 2014 examinations and who are presently in science XIth and XIIth standard.

Mentors for INSPIRE science camp are Academy Fellows, Bhatnagar Awardees and Scientists of national and international repute. The camp will be a ground for healthy interaction between the mentors and

the students through lectures related to science success stories and joys of innovation across all stream of science that in turn would stimulate their curiosity and attract them at an early age to pursue their career in science.

Total 150 students who secured above 85% marks in March 2014 board examination were selected for this camp. They were from various colleges from Jalgaon, Dhule, Muktainagar, Jamner. Teachers from respective colleges also participated in this workshop. Expert from different institutions guided these students through power point presentations and hands on training in the laboratories. The Name of the experts have been given below.

Sr. No.	Name of the Mentor	Institute
1	Prof. Ravindrakumar G. Bawane	Dr. A. G. D. B. M. College, Jalgaon
2	Dr. Sudesh Ghoderao	Nasik
3	Dr. Mrs. Sunita Bhargava	Life Sciences College, Gwalior, (MP)
4	Miss. Sonal	Sri Ram College, Gwalior, (MP)
5	Mr. Rajesh K. Dwivedi	Registrar, Ideal Institute of Technology and Management, Gwalior (MP)
6	Mr. Surendra Singh Sharma	Principal, Government College of Engineering, Gwalior (MP)
7	Prof. HM. Antia	TIFR, Mumbai
8	Prof. K. R. Patil	KCE's College of Engineering, Jalgaon
9	Prof. S. O. Dahad	Government College of Engineering, Jalgaon
10	Dr. V. L. Maheshwari	School of Life Sciences, North Maharashtra University, Jalgaon
11	Dr. Anuj Saxena	Degree College, Sitapur

Miss. Anshu Katariya, the student who has been awarded Scholarship for Higher Education (SHE) fellowship of DST New Delhi shared her experience with the students and guided and inspired the

students about DST INSPIRE Scheme. The faculty from Junior College under the guidance of Prof. S. O. Ubhale and Prof. P. D. Bhole made all the necessary arrangements for this program. ■■■

Bus/Railway Pass Aid Scheme

Prof. Manoj Mahajan
Co-ordinator

Bus/Railway Pass Aid Scheme is a successful initiative through which 33% of the commuting expenditure is provided as financial assistance to promising students enrolled in F.Y.,S.Y. and T.Y.B.A. The assistance is provided from the fund contributed by the faculty members of the Faculty of Arts. In the academic year 2014-15. 67 beneficiaries were provided financial assistance of Rs. 45,720/-

Classwise Beneficiaries : FYBA - 46,
SYBA-15, TYBA - 06, Total - 67

I am thankful to Asst. Prof. Sagar Badage, Prof. Pandit Chavan, the Coordinator and the Vice Principal of the faculty and my colleagues of the department and faculty for rendering kind support and cooperation for successful implementation of the scheme. ■■■

Digital College Committee

Prof. V. S. Kanchi
Librarian

As a chairman of the Digital College Committee the following activities are undertaken during the academic year 2014 - 15.

1. Creation of College Library Portal:
A new college library portal is being designed that would cater to all the information requirements of faculty

members, students and research scholars. A federated search engine with discovery tool that would search for syllabus related e-resources available across the globe in the form of e-books, e-journal research articles, audios and videos is being developed. This portal's search tool would pre-identify the designated and approved syllabus of North

University for various subjects generates searchable key words. The search engine of the portal would then link free web resources in various e-books available on pre-identified websites of various universities and downloads them to the server. Efforts are also done to integrate a translation tool into the portal so as to overcome the language barrier, as the e-books and journal articles in English are frequently used by the library users. The translation tool would translate the e-books from Marathi and display in a text display format within the portal with a single mouse click. The library portal will also have links for current affairs, weather reports, do you know? And many such other features.

Creation of Institutional Repository: The college library is making efforts to create an Institutional Repository of thesis and dissertations available in the college library.

Enhancements to WebOPAC : The details of the books available in the library will be made accessible through Web OPAC so that library users can search the online library catalog, seated at the comfort of their homes. Further, the Title Page and contents

of each newly purchased book will be scanned and added to the catalog details in Web OPAC so that the user will have access to greater details of the books.

4. Simulations software for Smart Classrooms: Simulations of laboratory dissections, experiments are being procured to provide rich audio visual experience to the learners as part of adoption of innovative teaching models under College of Excellence scheme.

5. Establishment of Smart classrooms: Efforts are on to equip ten classrooms with state of the art digital equipment that has all the features of a high-end computer, projector, DVD player, USB drive, sound system, etc. This will greatly enhance the learning experience of the students.

6. College website is made Accessible to Visually-challenged and Persons with low vision: The college website is upgraded to make it accessible to visually challenged by incorporating accessibility features.

7. Digital Learning Resources Access Centre: The DLRAC of the college library is being upgraded with the addition of more number of computers. ■■■

Competitive Exam Committee

Dr. Leena Barhate
Chairman

• In the academic year 2014-15, the competitive exam committee was inaugurated on 30th August 2014 by the auspicious hands of Dr. J.D. Supekar, Superintendent of police, Jalgaon District.

• He conveyed the students that they should choose the area of their interest and should dedicatedly work on it to achieve their aim. He also encouraged them for different competitive exam.

• Dr. Annasaheb G. D. Bendale General Knowledge Quiz Competition was organized under the joint venture of KCE's Moolji Jaitha College and KCE's Gyanjyot Institute of Competitive Excellence. In total

16 colleges had participated. The function was inaugurated by Shri. S. R. Chirmade, Treasurer of KCE's Management Council. Mr. Sunil Dusane, Deputy CEO, Women and Child Welfare Officer, Zilha Parishad, Jalgaon honoured us by remaining present for the prize distribution programme. The name of college whose students secured 1st, 2nd and 3rd position are as listed below.

1. Smt. G. G. Khadse Arts, Science and Commerce College, Muktainagar
2. Kisan Arts, Commerce and Science College, Parola.
3. KCE's Moolji Jaitha College, Jalgaon

REMEDIAL COACHING

As per the meeting held last year on 12/8/2014, it was decided by the Principal and the Remedial Coaching Committee of the M. J. College, Jalgaon to conduct the Remedial Coaching for the students of FYBSc (technically termed as slow learners).

The remedial coaching course was set up under the Chairmanship of Prof. S. D. Tayade, Asst. Prof., Dept. of Mathematics

Mr. S. D. Tayade
Chairman

with the following members :

1. Mr. D. S. Ingale, 2. Mr. S. H. Bhirud
3. Mr. P. M. Chavan, 4. Mr. R. M. Rathod
5. Smt. S. G. Patil, 6. Mr. A. F. Kshirsagar, 7. Mr. S. L. Badge, 8. Mr. Ganesh Suryawanshi, 9. Smt. Nilima Patil, 10. Smt. Sukeshini Sonawane

The remedial coaching was conducted from 17 August 2014 to 11 March 2015. 25 students participated in this

programme. The major contents of the programme were related to the subjects (i) Economics (ii) English (iii) Mathematics (iv) Chemistry and (v) Physics.
 Sessions conducted for students were 10 per semester Total 20 Sessions were

conducted.

We are thankful to the Committee members for their sincere contribution in Remedial Coaching Which thereby brought improvement in the Students.

Research Promotion Scheme for Budding Researchers

Prof. Dr. G. M. Rane
 Co-ordinator

The Research Promotion Scheme for Budding Researcher has been operational since 2004 until 2011-12 it was supported by UGC. From the academic year 2012-13 till date by the kind promotion of the president Hon'ble Mr. N. G. Bendale, college itself has been financing the project. Students of Arts, Science as well as Commerce can participate in this Scheme provided, a research project is carried out by less than 2 students. For the budding researcher for arts and commerce Rs. 1000/- is sanctioned as research expenditure amount. Whereas the students of Science get Rs. 2000/- as honorarium (Per

Project) students are required to prepare a 30-40 pages research project.

After completing the work students have to make powerpoint Presentation in front of experts invited from NMU, Jurisdictions.

In the later phase students are asked to write a research paper out of the same research project. The said research papers have been published with the ISBN number so far college has published 10 volumes.

This year total 194 students from the three faculties completed 79 projects under the guidance of 58 Teachers from 24 depts.

1) Milan Project : The project was planned and implemented under the aegis of upcoming Universal Exposition of Milan 2015, popularly known as Milan Expo 2015. "Feeding the Planet, Energy for Life" is the central theme of this exposition. In order to work towards biodiversity assessment strategies and sustainable agriculture in semi-arid tropic and developing countries, (CINSA, Venice), (JalaSRI, Jalgaon), (ICRISAT, Hyderabad), (district collectorate Jalgaon), we had submitted a joint project proposal to Milan city council, Italy. The proposal was sanctioned in April 2012 for two years and was further extended up to November 2014.

The project was concerned with identification of the hotspots of ecological attention in Jalgaon district and demonstration of precise agriculture techniques. For identification of hotspots, biodiversity survey was done taking into consideration the flora and fauna of the regions. The biodiversity maps (Ecological value and Ecological sensitivity indicator maps) were generated from biodiversity and spatial data.

Advanced farming techniques for precision agriculture were demonstrated on the field with smart ground sensors. The study compared the broad bed furrow and

improved nutrient management technique with traditional practices. The trial plot was divided into four sub-plots of different combinations i.e. 1st broad bed furrow with integrated nutrient management, 2nd broad bed furrow without integrated nutrient management, 3rd flat bed with integrated nutrient management and 4th flatbed without integrated nutrient management. In these sub-plots maize was cultivated in two different crop seasons. The yield sampling was done for the maize crop to compare the results. It was observed that broad bed furrow technique of improved land configuration was better than the conventional techniques in terms of low water requirement, higher aeration and availability of nutrients as well as yield.

2) Mushroom Cultivation : First project of Mushroom was started in month of December 2013 with filling bed, maintaining temperature, track of humidity level, contamination care of bed, harvesting and drying of mushroom.

Second project started in the month of February 2015 under the Agriculture Departments "ATMA" scheme, Jalgaon. 45 students were trained in mushroom cultivation and harvesting techniques by Mr. P. D. Patil, Miss. Rajshree Mahajan and Aba Dhangar.

Banana Tissue Culture (BTC) Training Programme for Farmers : Due to insufficient production of the Tissue Cultured plantlets, most of the farmers have been using the traditional practices of growing banana which ultimately results in low quantity of yields. Also, there is lack of knowledge and literature for farmers. To fill this gap of the Tissue Cultured plantlet production, we have started Banana Tissue Culture Training Programme for Farmers' so that interested farmers can undergo training to establish their own Banana Tissue Culture laboratories. Till date 3 batches with 30 farmers / entrepreneurs in each have been conducted.

Biological Diversity Act 2002, Certificate Course and Colorful Biodiversity Handbook for Jalgaon District: Maharashtra State Biodiversity Board : There is need to take initiative for biodiversity conservation and monitoring. Maharashtra State Biodiversity Board, Nagpur has initiated a programme to record the Biodiversity of the area in the form of maintaining a register called as Public Biodiversity Register (village-wise). There are certain committees established for this work at the Grampanchayat level. These committee members need to undergo special training courses to prepare and maintain the Public Biodiversity Register (PBR). Maharashtra State Biodiversity Board, Nagpur approved our 'Biological

Diversity Act 2002, Certificate Course' syllabus. The course will be of full time 5 days duration. Maharashtra State Biodiversity Board, Nagpur also sanctioned a grant of about Rs. 1,00,000/- for preparation of Colorful Biodiversity Handbook for Jalgaon District.

5) Bio fertilizer: Pure culture of Azotobactor & Rhizobium collected from NCL Pune and are subcultured and maintained properly. Growth hormones named IAA, GA, PO4 are extracted and checked. Gram staining was done.

6) Padmalaya Model Watershed Development -Pathri-Samner, Dist. Jalgaon

7) JalaSRI participated in A Grand Mega Agro & Dairy Expo organized by Agroworld at G. S. Ground, Jalgaon on 28th Nov. to 1st Dec. 2014. The stall organized by JalaSRI got 1st Prize among the non-agricultural institutions. JalaSRI stall got very positive response for it's all the technology exhibitions and around 1800 visitors took keen interest in JalaSRI initiatives.

8) During academic year 2014-15, JalaSRI signed MoU with BARC, Mumbai for its AKRUTI Programme. JalaSRI has got four technologies transferred from BARC, which include, Drinking water filter technology; Soil organic carbon detection kit; Foldable Solar Dryer and Banana tissue culture technology.

9) During academic year 2014-15, JalsRI signed MoUs with M.J.College & Kisan College, Parola as the Vocational Skill Knowledge Provider (SKP) in the fields of Green House Technology and Soil-Water Conservation sectors respectively.

10) JalaSRI has been instrumental in "Skill Development Initiative of KCE Society". It has made the survey of various facilities available in all the institutions of KCE Society and submitted a "Roadmap for Skill Development In Affiliation with NSDC, New Delhi"

11) Research Papers entitled "Padmalaya Model Watershed, Pathri-Samner, Dist. Jalgaon, Maharashtra" and "Promote the Precision Agriculture and Maximize the Water Use Efficiency through application of an Innovative System of Wireless Sensors Based Irrigation Control System in Jalgaon, Maharashtra" were published and presented in 4th International Conference on Hydrology and Watershed Management "ICHWAM -2014" dated 29th Oct. to 1st Nov. 2014, organized by Centre for Water Resources, Institute Of Science & Technology, Jawaharlal Nehru Technological University, Hyderabad. The JalaSRI team included Mr. Sanjay Pawde, Dr. Mrs. Gauri Rane, and Mr. Chetan Mahajan.

12) Dr. Mrs. Gauri Rane, Mr. Tushar Chaudhari, Mr. Sameer Qureshi and Mr. Chetan Mahajan were invited as speakers in National Workshop on Emerging Trends in

Geospatial Technology for Smart City organized by Srinivasa Ramanujan Geospatial Chair Department of Computer Science & IT Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University Aurangabad, dated 19th & 20th September 2014.

13) Miss Rajashri Mahajan, Mrs. Sachhi Kiswani, Mr. P. D. Patil, Mr. Yuvraj Talele participated in Banana plant tissue culture training at Bhabha Atomic Research Centre (BARC), Mumbai under Dr. V. M. Kulkarni from August to October 2014.

14) Presented Poster on "Assessment of water quality of watershed in Jalgaon Dist. Of Maharashtra: A GIS approach" by Dr. Mrs. D. S. Bendale, Mr. C. D. Mahajan and Dr. Mrs. P. P. Jangle in the International conference "102th Indian Science Congress 2015" at University of Mumbai dated 2nd to 7th Jan. 2015.

15) Mr. Tushar Chaudhari participated in the UGC sponsored National Workshop on "Advances in Computing (NWAC-2015)", held during 1-3 March, 2015 organized by School of computer sciences, North Maharashtra University, Jalgaon.

16) Mr. Chetan D. Mahajan, Mr. Sameer M. Qureshi and Mr. Mahendra H. Raut published a research paper, "Site suitability analysis for solid waste disposal in Jalgaon city using Geoinformatics techniques" in Indian Streams Research Journal, ISSN : 2230-7850, Volume-4 | Issue-9 | Oct-2014, Impact Factor : 2.1506 [UIF]

प्राध्यापकांचे विशेष कार्य

मराठी विभाग

प्रकाश सूर्यवंशी

ऑनलाईन ग्रामीण वास्तव आणि १९८० नंतरची 'ग्रामीण कादंबरी' ह्या शीर्षकाखाली शोधनिबंध प्रकाशित (दलित, ग्रामीण आणि प्रादेशीक साहित्य' या भाऊ मांडवकर संशोधन केंद्र, कळंब, जि. जळगाव) या विषयावर व्याख्यान, दि. ५ सप्टेंबर २०१४

डॉ. ओ. नाहाटा महाविद्यालय, भुसावळ येथे 'ग्रामीण साहित्य' ह्या विषयावर व्याख्यान.

हिंदी विभाग

सुरेश ना. तावडे

विद्यार्थी दिनानिमित्त रायसोनी फन जळगाव येथे प्रमुख अतिथी व भाषण, दि. ५ सप्टेंबर २०१४

विद्यार्थी दिनानिमित्त राऊत हायस्कूल जळगाव येथे व्याख्यान, दि. ५ सप्टेंबर २०१४

द्वितीय वर्ष कला पाठयक्रमावर नाहाटा कॉलेज भुसावळ येथे आयोजित चर्चासत्रात समापन समारोहाचे अध्यक्षपद भुषवले. १४ सप्टेंबर २०१४

लोकमत समाचार वृत्तपत्राद्वारा हिंदी समाहानिमित्त आयोजित परिसंवादामध्ये प्रमुख अतिथी, १६ सप्टें. २०१४

कला वाणिज्य व कॉम्प्युटर ऑप्लिकेशन महिला महाविद्यालय डोंगर कठोरे ता. यावल जि. जळगाव येथे राज्यस्तरीय हिंदी चर्चासत्रामध्ये शोध निबंध 'शैली पुष्पा के उपन्यासों में नारी विमर्श' सादर २९ सप्टें. २०१४

गयी" या शृंखले अंतर्गत 'कोर्टमार्शल' या नाटकावर व्याख्यान, १ ऑक्टोबर २०१४.

- सामाजिक वनीकरण विभागातर्फे आयोजित जिल्हास्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेच्या उद्घाटन प्रसंगी प्रमुख अतिथी, १५ नोव्हेंबर २०१४
- का. ऊ. कोल्हे. माध्य. व उच्च माध्यमिक विद्यालयात भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महापरिनिवारण दिनानिमित्त व्याख्यान, दि. ५ डिसेंबर २०१४
- व. वा. कट्टा जळगाव व्दारा आयोजित प्रा. प्रकाश महाजन लिखित, 'बिखरे सितारे' काव्य संग्रहाच्या प्रकाशन सोहळ्यात प्रमुख अतिथी, दि. ११ जानेवारी २०१५.
- संबोधी साहित्यिक व सांस्कृतिक संस्थेव्दारा आयोजित कवी संमेलनात आमंत्रित कवी, दि. १८ जानेवारी २०१५
- 'दै. जळगाव माझा' वर्तमानपत्रात अनुवाद काळाची गरज लेख प्रकाशित दि. ३ फेब्रुवारी २०१५
- गंगाधर सांडू माध्य. व उच्च माध्यमिक हायस्कूल वरणगाव ता. भुसावळ जि. जळगाव येथे बक्षिस वितरण व सत्कार समारंभात प्रमुख अतिथी, दि. ११ फेब्रुवारी २०१५.
- बहुजनांचे दीपस्तंभ मराठी पुस्तकाचे दिल्ली येथील सुप्रसिद्ध हिंदी साहित्यिक डॉ. नैमिश राय यांच्या शुभहस्ते प्रकाशन, दि. २५ सप्टेंबर २०१४
- २१ वीं सदी के हिंदी नाटकां में दलित चेतना या हिंदी पुस्तकाचे डॉ. दामोदर खडसे व श्री. विद्याधर पानट यांचे शुभहस्ते प्रकाशन, दि. ६ फेब्रुवारी २०१५

आकाशवाणी जळगाव येथे पुस्तक "जो मन को छू

- अनुवाद : अवधारणा और आयाम - या हिंदी पुस्तकाचे संपादन
- कला वाणिज्य एवं विज्ञान महाविद्यालय, नांदगाव, जिल्हा नाशिक येथे राज्यस्तरीय चर्चासत्रात आंचलिक उपन्यास : मूल्यबोध के आयाम हा शोध निबंध सादर, ३ फेब्रुवारी २०१५
- दै. पुण्यनगरी जळगाव मध्ये "स्वच्छतेचे प्रणेते महामानव व संत गाडगेबाबा हा लेख प्रसिध्द २२ जानेवारी २०१५
- पूना आर्टस कॉमर्स विज्ञान महाविद्यालय पुणे येथे समकालीन उपन्यासों में आदिवासी नारी की स्थिती शोधनिबंध सादर, दि. २५ फेब्रुवारी २०१५
- 'अमृत कुंभ' वरिष्ठ पत्रकार श्रीकृष्ण जळूकर यांच्या अमृत महोत्सवानिमित्त प्रकाशित स्मरणिकेत लेख प्रसिध्द १९-०२-२०१५

प्रा.विजय लोहार

- जुलै २०१४ ला मध्ये दलित साहित्य में मूल्य संघर्ष का मूल्यांकन हा शोध निबंध प्रकाशित.
- दि.१४-०९-२०१४ रोजी उत्तर महाराष्ट्र हिंदी प्राध्यापक परिषद आयोजित द्वितीय वर्ष हिंदी पाठ्यक्रमावर आयोजित कार्यशाळेत निबंध वाचन
- दि.२४-०९-२०१४ रोजी तुलनात्मक भाषा व वाङ्मय विभाग, उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ आयोजित राज्यस्तरीय शोध निबंध वाचन स्पर्धेत प्राध्यापक गटातून प्रथम क्रमांक
- दि.१३-१०-२०१४ रोजी पू. ओ. नाहाटा महाविद्यालय, भुसावळच्या हिंदी विभागात 'बाढ का पानी व डूब' या विषयावर व्याख्यान.
- दि.१०-१०-२०१४ आणि दि.१७-१०-२०१४

तुलात्मक भाषा व वाङ्मय विभाग, उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ हिंदी विभागात 'काव्यशास्त्र व साकेत' विषयावर व्याख्यान.

- दि.०२-०१-२०१५ रोजी अण्णासाहेब डॉ. जी.डी.बेंडाळे महिला महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या हिवाळी शिबिरात 'महात्मा गांधी आणि स्वच्छता' विषयावर व्याख्यान.
- दि.०२-३-२०१५ रोजी कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, नांदगाव या ठिकाणी आयोजित राज्यस्तरीय हिंदी चर्चासत्रात 'विषय प्रवर्तक' म्हणून 'आंचलिक हिंदी उपन्यासों में मूल्य संक्रमण की स्थिति' या विषयावर व्याख्यान.
- दि.०६-०२-२०१५ रोजी हिंदी विभाग, मू. जे. महाविद्यालय 'अनुवाद : अवधारणा और आयाम' या पुस्तकात अनुवाद : सांस्कृतिक परिप्रेक्ष्य में हा शोधनिबंध प्रकाशित.
- दि.२७ व २८-०२-२०१५ रोजी हिंदी विभाग पूना कॉलेज आयोजित राष्ट्रीय हिंदी चर्चासत्रात 'हिंदी उपन्यासों में आदिवासी जन-जीवन' हा शोध निबंध सादर.
- दि.२७ व २८-०२-२०१५ ला तुलनात्मक भाषा व वाङ्मय विभाग, उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ हिंदी विभागात आयोजित राष्ट्रीय चर्चासत्रात 'हिंदी उपन्यासों में आदिवासी संस्कृति का आख्यान' हा शोध निबंध सादर.

प्रा. रोशनी पवार

- दि. १७ ते १९ जुलै २०१४ रोजी त्रि-दिवसीय आंतरराष्ट्रीय हिंदी परिषद, प्रताप महाविद्यालय, अमळनेर येथे "भाग्यरेखा कहानी में विकलांग"

दशा की दृष्टी" हा शोधनिबंध सादर.

१६-१७ फेब्रुवारी २०१५ ला मू. जे. महाविद्यालय,

जगाव येथे आयोजित राष्ट्रीय चर्चासत्रात

शोधनिबंध सादर - 'वर्तमान परिप्रेक्ष्य में कालजयी ग्रंथांचा अनुवाद विकास'

१३-१४ फेब्रुवारी २०१५ रोजी

ए.एस.व्ही.एस. महाविद्यालय, धुळे येथे राष्ट्रीय

चर्चासत्रात - 'भारतीय आदिवासी समाज दशा और

विचार' हा शोधनिबंध सादर (ISSN २२३१-

००९६)

साहित्यिक हिंदी पत्रिका शब्द सरोकार मध्ये 'द्रोपदी

खंडकाव्य मानवीय मूल्य की धरोहर' हा शोध निबंध

(ISSN २२२९-४७३२) एप्रिल-जून २०१४ मध्ये

प्रकाशित.

साप्ताहिक हिंदी पत्रिका मध्ये 'हितकामना

परिप्रेक्षता के आलेख का खंडकाव्य' हा

शोधनिबंध (ISSN ०९७५-०८२७), ऑक्टोबर

२०१४ या अंकात प्रकाशित.

मनोज महाजन

१६,७ फेब्रुवारी २०१५ ला पूना कॉलेज, पुणे येथे

आयोजित राष्ट्रीय चर्चासत्रात "कठगुलाब में नारी

विद्रोह" हा शोध निबंध सादर.

अर्थशास्त्र विभाग

प्र. डी. जोशी

७ ते ९ नोव्हेंबर २०१४ श्री. शिवाजी कला,

विभाजन्य व विज्ञान महाविद्यालय, अकोला येथे

जालेल्या मराठी अर्थशास्त्र परिषदेच्या ३८ व्या

राष्ट्रीय वार्षिक अधिवेशनाचे अध्यक्षपद भूषविले.

अध्यक्षिय भाषणाचा विषय : "भारतीय आर्थिक विकास आणि दारिद्राच राज्यस्तरीय विश्लेषण" हा होता.

- Changing Dimension of Human Right and Duties या विषयावर दि.१७-१८ जुलै २०१४ दरम्यान School of Law and Social Science, N.M.U., Jalgaon येथे झालेल्या राष्ट्रीय स्तरावरील चर्चासत्रात सहभाग व Women Empowerment and Human Rights या विषयावर शोधनिबंध सादर केला.
- दि. ७ मार्च २०१५ शिरपूर येथील महिला महाविद्यालयात आयोजित अभ्यासक्रम पुनर्रचना कार्यशाळेला उपस्थिती व अध्यक्षपद भूषविले
- अर्थसंवादच्या (ISSN-0973-8452) ऑक्टोबर डिसेंबर २०१४ च्या अंकात "औष्णिक विद्युत केंद्रातील राखेवर काम करणाऱ्या मजूरांची आर्थिक स्थिती" या विषयावर शोधनिबंध प्रकाशित.
- रिसर्च आजतक (ISSN-2278-2001) च्या ३०-६-१४ च्या अंकात 'स्वयंसाहाय्यता गट आणि महिला सक्षमीकरण' या विषयावर शोधनिबंध प्रकाशित.
- रिसर्च आजतक (ISSN-2278-2001) च्या ३०-६-१४ च्या अंकात 'संत रोहीदास चर्मोद्योग व चर्मकार विकास महामंडळाने विविध योजनांतर्गत केलेल्या वित्तपुरवठ्याचे अध्ययन' या विषयावर शोधनिबंध प्रकाशित.

प्रा. डॉ. महेश बडवे

- Roll of Micro finance through SHG on women Empowerment of

Jalgaon City - Research Aaj Tak
Vol.3 No.4 Jan to Mar P.No.-122 to
124 (ISSN 2278-2001)

- यावल तालुक्यातील शेतमजुरांच्या आर्थिक व सामाजिक समस्यांचा अभ्यास - Research Aaj Tak Vol.3 No.4 Jan to Mar P.No.-125 to 128 (ISSN 2278-2001)

समाजशास्त्र विभाग

डॉ.जयश्री महाजन

- व्याख्यान : 'स्त्रिया आणि मानवाधिकार' दि.१० डिसेंबर २०१४ एस. एन. डी. टी. महिला महाविद्यालय, जळगाव.
- दि.२७ फेब्रुवारी २०१५ एम.ए.समाजशास्त्र अभ्यासक्रम पुनर्रचना कार्यशाळेत मार्गदर्शन आणि सक्रीय सहभाग.
- दि. १४-१५ फेब्रुवारी २०१५ डॉ. अण्णासाहेब जी. डी. बेंडाळे महिला महाविद्यालय जळगाव 'महात्मा फुलेंचे सामाजिक विचार' या विषयावर राष्ट्रीय चर्चासत्रात शोधनिबंध सादरीकरण.
- दि.१४,१५ मार्च २०१५ रोजी एस. एन. डी. टी. महिला महाविद्यालय, जळगाव आयोजित 'स्त्री भ्रूणहत्या आणि स्त्रियांवरील अत्याचार : एक सामाजिक समस्या' या चर्चासत्रात संघटना समितीचे सदस्य आणि 'स्त्रीभ्रूणहत्या' या विषयावर पेपर सादरीकरण.
- एम.ए (व्दितीय वर्ष) अभ्यासक्रम पुनर्रचना समितीची चेअरमन म्हणून कार्य.
- दि.२२-२३ मार्च २०१५ रोजी मू. जे. महाविद्यालय, जळगाव मानसशास्त्र विभागातर्फे

आयोजित 'दहशतवाद आणि धार्मिक कट्टरतावाद : एक मानसशास्त्रीय अध्ययन' चर्चासत्रात शोधनिबंध सादरीकरण.

प्रा.सागर बडगे

- दि.२६-२७ सप्टेबर २०१४ रोजी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महाविद्यालय, अमरावती येथे 'विदर्भातील सामाजिक चळवळी' या विषयावर आयोजित राष्ट्रीय चर्चासत्रात 'धम्मक्रांती' या विषयावर निबंध सादर केला.
- दि. १४-१५ मार्च २०१५ रोजी कला, वाणिज्य व विज्ञान महिला महाविद्यालय, जळगाव येथे 'स्त्रीभ्रूण हत्या व अत्याचार- एक सामाजिक समस्या' या विषयावरील राष्ट्रीय चर्चासत्रात शोधनिबंध सादर.

प्रा.कांचन देसले

- दि.१४-१५ मार्च २०१५ रोजी महिला महाविद्यालय, कला, वाणिज्य व गृहविज्ञान महाविद्यालय, जळगाव येथे 'स्त्री भ्रूणहत्या व स्त्रियांवरील अत्याचार : एक सामाजिक समस्या' या विषयावर राष्ट्रीय चर्चासत्रात शोधनिबंध सादर केला.
- दि.२२-२३ मार्च २०१५ रोजी मू. जे. महाविद्यालय, मानसशास्त्र विभागाच्या वतीने आयोजित 'दहशतवाद आणि धार्मिक कट्टरतावाद : एक मानसशास्त्रीय अध्ययन' या विषयावर चर्चासत्रात शोधनिबंध सादर केला.

Department of English

Chavan

Research:

Completed Minor Research Project
William Golding: A Critical Study"
Sponsored by the UGC, New Delhi

Published a paper entitled "A Critique of
Religion and Reason in William
Golding's *The Spire and Labyrinth*": An
International Refereed Journal of
Postmodern Studies, Vol. 5, No. 4,
October 2014. ISSN 0976-0814
(Principal Author)

Published a paper entitled "Exploring the
Greatness of Shashi Tharoor's *The Great
Indian Novel*" in *The English Research
Express*: An International Journal of
English Language and Literature Vol. 2,
Issue: 6, June 2014. ISSN 2321-1164
(Online); 2347-2642 (Print); (Principal
Author)

Presented a paper entitled "Writing Back
Under Late Capitalism" in the
International Conference on "Fourth
World Literature and Culture", during
12-13 September 2014 at Pune (Principal
Author)

Presented a paper entitled "Reverse
Translation as an Effective Tool in
Teaching-Learning English as a Second
Language" in the International
Conference on "Futuristic Innovative
Trends in Teaching English Language
and Literature", Shirpur 16-17 March,
2015.

Prof. B. N. Kesur

Paper Presentation:

- Participated and presented a paper
entitled "Ecofeminist Study of Toni
Morrison's *The Bluest Eye*" in UGC
Sponsored Two Day Multidisciplinary
National Seminar on *Feminist Writings:
Challenges and New Directions* held at
SNDT Arts and Commerce College for
Women, Dhule (12-13 Sept 2014)
- Participated and presented a paper
entitled "Reverse Translation as an
Effective Tool in Teaching-Learning
English as a Second Language" in
International Conference on *Futuristic
Innovative Trends in English Language
and Literature Teaching* held at Smt. H.
R. Patel Arts Mahila College, Shirpur
(16-17 March 2015).

Publication Book :

- A research article entitled "William
Dalrymple's *Nine Lives*: A
Multiculturalist Analysis" is published in
a book *Multiculturalism: Dynamics and
Challenges* ed. by Sanjay Palwekar,
Hatice Sitki and Qingxin Jiang (ISBN
978-81-7273-888-4).
- A research article entitled "Ecofeminist
Study of Toni Morrison's *The Bluest Eye*"
is published in a book *Feminist Writing:
Challenges and New Directions* ed. by
Dr. Suvarna Shinde (ISBN-978-93-
83429-28-8)

Prof. Ashok B. Patil

- Participated in University Level Workshop on 'School Counselling and Teacher's Role held at 'Dept. of Psychology M. J. College, College, Jalgaon. during 31 Jan. and 01 Feb. 2015.
- Participated in University Level Workshop 'M. A. Psychology Second Year Syllabus Framing workshop' at M.J. College, Jalgaon. on 27 Feb. 2015.
- Participated and presented a research paper entitled 'Anxiety and Self concept of Professional and Non-professional students'. on 22-23 March ICSSR National Conference Organized by Dept. of Psychology, M. J. College, Jalgaon, Title of Research paper

- Participated and presented a research paper on 22-23 March ICSSR National Conference Organized by Dept. of Psychology, M. J. College, Jalgaon, entitled 'Anxiety and Self concept of Professional and Non-professional students'.

Extension Activities –

- Delivered a Lecture on "Use of Psychological Test in Research in "January 2015 in Dept. of Yoga M.J. College, Jalgaon.
- Delivered a Lecture on "Applications of Psychological Testing DAT, 16PF and SPM "in SSMM Arts, Science and Comm. College, Pachora. during 02 -03 March 2015.

Prof. Balaji D. Raut

- Participated in University Level Workshop on 'Rational Emotive Behavioral Therapy' held at Dept. of Psychology SSMM Arts, Science and Comm. College, Pachora. during 10-11 January 2015.
- Participated in University Level Workshop on 'School Counselling and Teacher Roll held at 'Dept. of Psychology M. J. College, Jalgaon. during 31 Jan. and 01 Feb. 2015.
- Participated in University Level Workshop M.A. Psychology Second Year Syllabus Framing Workshop at M. J. College, Jalgaon on 27 Feb. 2015.

Prof. Pravin Baviskar

- Participated in University level workshop on 'Rational Emotive Behavioral Therapy' Department of Psychology SSMM Arts, Science and Comm. College, Pachora. 10 - 11 January 2015.
- Participated in University level workshop on 'School Counselling and Teacher's Role 'Dept. of Psychology M. J. College, Jalgaon. 31 Jan. and 01 Feb. 2015.
- Participated in University level workshop on 27 February 2015. 'M. A. Psychology Second Year Syllabus Framing workshop' M.J. College.

Prof. Ashok B. Patil

- Participated in University Level Workshop on 'School Counselling and Teacher's Role held at 'Dept. of Psychology M. J. College, College, Jalgaon. during 31 Jan. and 01 Feb. 2015.
- Participated in University Level Workshop 'M. A. Psychology Second Year Syllabus Framing workshop' at M.J. College, Jalgaon. on 27 Feb. 2015.
- Participated and presented a research paper entitled 'Anxiety and Self concept of Professional and Non-professional students'. on 22-23 March ICSSR National Conference Organized by Dept. of Psychology, M. J. College, Jalgaon, Title of Research paper

- Participated and presented a research paper on 22-23 March ICSSR National Conference Organized by Dept. of Psychology, M. J. College, Jalgaon, entitled 'Anxiety and Self concept of Professional and Non-professional students'.

Extension Activities -

- Delivered a Lecture on "Use of Psychological Test in Research in January 2015 in Dept. of Yoga M.J. College, Jalgaon.
- Delivered a Lecture on "Applications of Psychological Testing DAT, 16PF and SPM "in SSMM Arts, Science and Comm. College, Pachora. during 02 -03 March 2015.

Prof. Pravin Baviskar

- Participated in University level workshop on 'Rational Emotive Behavioral Therapy' Department of Psychology SSMM Arts, Science and Comm. College, Pachora. 10 - 11 January 2015.
- Participated in University level workshop on 'School Counselling and Teacher's Role 'Dept. of Psychology M. J. College, Jalgaon. 31 Jan. and 01 Feb. 2015.
- Participated in University level workshop on 27 February 2015. 'M. A. Psychology Second Year Syllabus Framing workshop' M.J. College,

Participated and Actively participated in workshop on 4 March 2015 at Dr. Anasaheb G. D. Bendale Mahila Mahavidyalaya, Jalgaon.

Participated and presented a research paper in the 22-23 March ICSSR National Conference Organized by Dept. of Psychology, M.J. College, Jalgaon, Title of Research paper 'Self concept and Media'.

Extension Activities

- Delivered Lecture "Applications of Psychological Testing DAT, 16PF and SPM" at SSMM Arts, Science and Comm. College, Pachora. 02 -03 March 2015.

Department of Defence & Strategic Studies

L. P. Wagh

Participated in a National Conference India's Geo-Strategy & Security Environment: Challenges to India's National Security 8th to 10th Dec. 2014 Dept. of Civics & Politics, University of Mumbai.

Participated in a Conference India's Energy Security Challenges & Opportunities in New Trends in India's National Security & Energy Scenario - 8th & 9th November, 2014 held at Aliargh (UP).

Presented a research paper entitled

Human Rights & National Security- Changing Dimensions of Human Rights & Duties - School of Law & Social Science, NMU, Jalgaon dated 17th & 18th July-2014.

- Presented a research paper entitled Terrorism & The New Security Dilemma- 22/23/March-2015 Terrorism, Religious Fanaticism & World Peace: 'Psychological Perspective' held at Moolji Jaitha College, Jalgaon.
- Attended T.Y.B.A Syllabus framing workshop attend at Thalnet, Tahsil Shirpur, District Dhule on dated 18th March 2015.

Prof. L. P. Shimpi

- Participated in a conference India's Energy Security Challenges & Opportunities in New Trends in India's National Security & Energy Scenario -8th & 9th November, 2014 held at Aliargh (UP).

Yogesh S. Borse

- दि ८-९ सप्टेंबर, २०१४ रोजी भारत - चीन सीमा विषय यावर राष्ट्रीय परिषद फोरम फोर नशनल इंटरग्रेशन याच्या वतीने रायपुर येथे झालेल्या परिषदेत सहभाग घेतला.
- दि २९ डिसेंबर, २०१४ या रोजी पुतीन यांची भारत भेट या विषयावर रशियन सेंटर फॉर सायन्स अँड कल्चरल आणि मध्य युरेशिया अभ्यास केंद्र, मुंबई

Women Through Entrepreneurship Development in Maharashtra”, in 26th Maharashtra State Commerce Conference Organised by Maharashtra State Commerce Association & BJS Arts, Sci. & Commerce College, Wagholi, Pune. Held during 7-8 Feb. 2015.

Prof. Y. A. Saindane

Books written and published

- The following Text books, authored jointly with Prof Dr Arun D Yeole, Chairman, BOS in Accountancy and Costing, North Maharashtra University, Jalgaon, Ms Surekha P. Palve, Assistant Professor of Accountancy, Moolji Jaitha College, Jalgaon, were published –

- a) Text Book for M Com Part I –Advanced Accountancy – Semester I, in September, 2014 published by Prashant Publications, Jalgaon
- (b) Text Book for M Com Part I –Advanced Accountancy – Semester II, in February, 2015 published by Prashant Publications, Jalgaon

Participated in other activities as under

- Acted as a Chairman of the Syllabus Restructuring Committee under the Faculty of Commerce and Management for the subject of 'Advanced Cost Accounting' of M Com Part II, and proposed the revised syllabus for the said subject. [Abhyaskram Punarrachana

Samiti, Adhyaksha] [As per the NMU letter No UMAVI/21/VA v Vi/417/2013, dated 30-10-2013]

- Co-ordinated a Two days' "Induction Training Programme for new teachers as a part of Faculty Development Programme under the Scheme of 'College of Excellence' of the University Grants Commission, New Delhi" on 30th and 31st March, 2015 in the College.
- Guided students of M Com in the Research Project Work under the Research Promotion Scheme for Budding Researcher sponsored by the KCE Society's M. J. College during the academic year 2014-15.
- As a Member of Organisation Committee of the NMU, contributed to the organisation of North Maharashtra University's Inter-College "Late Bhaskar Sabnis Commerce Quiz & Presentation Competition" February, 2015 in Adv S. A. Baheti Arts, Commerce and Commerce College, Jalgaon on 16-02-2015, as per the NMU Letter.
- Delivered a lecture on Management and Group Discussion before the NSS Students of the college on 20th December, 2014 during the Special Winter Camp of the NSS unit of the college held between 15th December, 2014 and 21st December, 2014 at Village Vidgaon, and organized Group Discussions among the students in groups.

Kalpana P. Nandanwar

Participated and Presented Paper on "An Exploratory Study of Problems and Strategies of Service Marketing with Special Reference to Franchise Services" in 67th All India Commerce Conference dated 27-12-2014 to 29-12-2014 at Bhubaneswar.

Participated and Presented Paper on "Entrepreneurship- Gateway to Global Business: Opportunities and Challenges to Indian Co-operator" in International Conference on "Multidisciplinary Research: Promoting Innovative and Sustainable Global Business" dated 17th Jan. 2015 at Amaravati.

Participated and Presented Paper on "Image of Woman in Mass Media" during U.G.C. sponsored Two day National Seminar on "Female Foeticide and Increasing Harassment of Women: A Social Problem" at S.N.D.T college, Jalgaon dated 14-15 March, 2015.

Dr. Kalpana Nandanwar, published a research Paper "Review of Literature on Individual Investment Behavior" in ZENITH - an International Journal of Business Economics and Management Research. Vol. 1/2015, 5(1), PP-52-63, [ISBN/ISSN : ISSN-2249-8826, IF: 4. 134,]

Worked as Guest lecturer in Arts Faculty, M.A.II - Yogic Science - for the subject Research Methodology.

- Attended State Level Seminar on "Role of IQAC in Quality Enhancement in Higher Education" on -17th April 2015 at Shri Shaviji College of Arts, Commerce & Science, Akola.

Dr. A. P. Sarode

- Worked as Dy Centre Co-ordinator, UG/PG Mgt. Course CET Examination conducted by N.M.U., Jalgaon
- Worked as Dy. Centre Suptt, NET Examination Conducted by N.M.U., Jalgaon.
- Attended one week ICSSR Sponsored workshop on Research Methodology 07-11 Oct. 2014
- Worked as Co-ordinator for UGC Sponsored 156th General Orientation Programme of Academic Staff College, Savitribai Phule Pune University on 11-10 March 2015.
- Attended AIMS International Conference at Kozikode-Kerala (01-04 Jan 2015) and Presented a paper on Role of MIDC in the Development of Engineering Enterprises in Navi Mumbai.

Smt. S. G. Patil

- Participated in the ICSSR Research Methodology Programme Organized by college during 27th Oct. to 5th Nov. 2014.
- Presented a paper entitled "An Overview

of Non-Life Insurance Industry Sector In India "at 67th All India Commerce Conference of the Indian Commerce Association organised by KIIT University, Bhubaneswar from 27th to 29th Dec. 2014.

- Presented a paper entitled "Achievements and Outcomes of MGNREGs An Overview of Non-Life Insurance Industry Sector In India at International Conference on "Bridging the Urban-Rural Divide: Through Rural Transformation" at G H Raison Institute of Business Management, Jalgaon on 30th & 31st Jan. 2015.

Department of Library

Prof. V. S. Kanchi, Librarian

- Presented a research paper in absentia at International Conference 'SILF 2014' at Shanghai titled 'Digital Reading Solutions for varied library users' dated 9th-11th July 2014.
- Presented a research paper in absentia at International Conference at Leicester University, UK titled "A Critical Survey of Shodhganga: The Indian National Electronic Repository" dated 23rd to 25th June 2014.
- Presented a paper at National Workshop at Banaras Hindu University, Varanasi titled "Preventive Conservation of Manuscripts/Rare Support Materials/ Illustrated Manuscripts" dated 23rd - 27th
- June 2014
- Was invited as a Guest Lecturer in Faculty Development Programme at Arts, Commerce & Science College, Dharangaon : subject "Bringing technology into the classrooms" in September 2014.
- Participated in Orientation Programme at Guwahati dated 15th Dec 2014-11 Jan 2015.
- Organized First State Level Conference of Visually Challenged Teachers and Professors 2015 at Moolji Jaitha College, Jalgaon dated 17th - 18th Jan. 2015.
- Resource person for Orientation Programme held at M.J.College, Jalgaon. Subject E resources dated 11th Feb. 2015.
- Worked as a Paper reviewer for Krems.
- Organised Exhibition of Artifacts and Numismatics and Manuscripts at Moolji Jaitha College, Jalgaon dated 03rd - 04th March 2015.
- A Chapter titled 'Are Our Libraries Truly User Centric?: Redesigning Libraries for the Information Society' is approved for publication in a book titled 'Library a Growing Organism' to be published in the month of April 2015.
- Delivered a guest lecture on Contribution of Indologists in Indian History and Philosophy at New Arts, Commerce and Science College, Ahmadnagar on 24 Feb 2015.
- Co-authored and presented a paper titled

Participation of Visually Challenged: A Case Study' in the National Conference on Recent Trends in Computer Science and Applications held at Institute of Management and Research, Jalgaon. The paper was published in the compendium with ISBN 978-93-84093-76-1.

A research paper titled 'The Significance of Vaishika's *Prgabhva*' is published in the research journal titled Social Existence Vol.7 no.1 ISSN 2321-6069, March 2015.

A research paper titled 'The Lesser Known Nath Yoga Sect and Its Insightful Metaphysics' is approved for publication in the research journal titled 'Esoteric Quarterly', Washington DC ISSN 1551-3874.

A research paper titled 'Is The Original Lokayata a Spiritualistic School? A Radical Perspective' is approved for publication in the Springer's Journal of Indian Philosophy ISSN 1573-0395.

Mrs. Arti Chaudhari, Asst. Librarian

Participated in National Conference on Emerging Trends, Advancements and Challenges of Academic & Public Libraries held at SVKM's Narsee Monjee Institute of Management Studies, Shirpur Campus, Dhule dated 13th - 14th June 2014.

Presented a research paper in National

Seminar titled "महाविद्यालयीन ग्रंथालयात सोशल नेटवर्किंग साईटचा वापर" held at Arunoday Dnyan Prasarak Mandal's Women's College of Arts, Commerce & Home-Science, Jalgaon dated 26th - 27th March 2015.

Mr. Hitesh Brijwasi

- Presented a research paper in National Seminar entitled "Digital Learning Resource Access Center (DLRAC) : एक अभ्यास held at Arunodaya Dnyan Prasarak Mandal's Women's College of Arts, Commerce & Home-Science, Jalgaon dated 26th - 27th March 2015.

Department of Chemistry

Dr. Devyani Bendale

- Attended and presented a paper in 102nd Indian Science congress held at University of Mumbai, entitled "Assessment of Water Quality of Mor Watershed in Jalgaon District of Maharashtra: A GIS Approach" from 3rd to 7th January 2015.
- Published research paper in A Compendium of Research Articles by Budding Researchers, Vol. 6 (2014-15), ISBN 97881930867-5-9.
- Attended 5th National Conference on Recent Advances in Chemo and Bio Sciences (RACBS-2015) organized by M. J. college, Jalgaon on 24th - 25th

January 2015.

- Worked as convener of 6th National Conference on Advances in Microbial Biotechnology and Interdisciplinary Approaches organized by M. J. College, Jalgaon on 30th-31th January 2015.
- Worked as Chairman of the syllabus framing of M.Sc. II Analytical Chemistry organized at M. J. College, Jalgaon on 21th January 2015.
- Worked as Chairman of syllabus framing committee of F. Y. B. Sc. Chemistry.
- Authored chapters in Textbook of T. Y. B. Sc. Analytical Chemistry – Semester V.
- Authored chapters in Textbook of T. Y. B. Sc. Analytical Chemistry – Semester VI.
- Authored chapters in Textbook of T. Y. B. Sc. Practical Chemistry

Prof. Dr. V. S. Zope

- Published paper on “Thermodynamic Studies of Depolymerization of Polyethylene Terephthalate (PET) Waste” in International Journal of Chemical, Biological and Physical Sciences, Vol. 4, 1980-1987, 14-15.
- **Published paper on “Catalytic Depolymerization of Polyurethane Using Zinc and Lead” in International Journal Advanced Research in Chemical Science, Vol. 2, Issue 2, 1-7, 14-15.**
- Presented paper entitled “Catalytic Depolymerization of polyurethane” in State level Seminar on Recent Trends in

Synthetics Organic Chemistry, Arts, Sc & Com. College Rahuri, 23-24 Dec. 2014.

- Worked as Convener of National conference (RAAB-2015) Recent advances in Chemo Bio Sciences, Organized by M. J. College, Jalgaon on 23th-24th Jan. 2015.
- Organizing secretary of Syllabus framing workshop of M.Sc. II Analytical chemistry at M.J.College, Jalgaon on 21th Jan. 2015.
- Attended Syllabus framing workshop of F. Y. B.Sc. at Dadasaheb Bhole College, Bhusawal
- **Published a book for T. Y. B. Sc Practical Chemistry, Prashant Publication, Jalgaon, July 2014.**
- **Published a book for T. Y. B.Sc. (Sem - I), Prashant Publication, Jalgaon, July 2014.**
- **Published a book for Analytical chemistry T. Y. B.Sc. (Sem -I) Prashant Publication, Jalgaon, July 2014.**
- **Published a book for Physical chemistry T. Y. Sc. (Sem -II) Prashant Publication, Jalgaon, Jan 2015**
- **Published a book for Analytical chemistry T. Y. B.Sc. (sem -II) Prashant Publication, Jalgaon, Jan 2015**

Prof. S. H. Bhirud

- Attended Syllabus framing workshop for M.Sc. II Analytical Chemistry at M. J. College, Jalgaon on 21th January 2015.

Attended 5th National Conference on Recent Advances in Chemo and Bio Sciences (RACBS-2015) organized by M. J. college, Jalgaon on 24th -25th January 2015.

Prof. S. D. Mahajan

Attended Syllabus framing workshop for M.Sc. II Analytical Chemistry at M. J. College, Jalgaon on 21th January 2015.

Attended 5th National Conference on Recent Advances in Chemo and Bio Sciences (RACBS-2015) organized by M. J. college, Jalgaon on 24th -25th January 2015.

Prof. R. M. Rathod

Attended Syllabus framing workshop for M.Sc. II Analytical Chemistry at M. J. College, Jalgaon on 21th January 2015.

Attended 5th National Conference on Recent Advances in Chemo and Bio Sciences (RACBS-2015) organized by M. J. college, Jalgaon on 24th -25th January 2015.

Prof. D. T. Nehete

Attended Syllabus framing workshop for F. Y. B.Sc. at Dadasaheb Bhole College, Bhusawal on 5th January 2015.

Attended Syllabus framing workshop for M.Sc. II Analytical Chemistry at M. J. College, Jalgaon on 21th January 2015.

• Attended 5th National Conference on Recent Advances in Chemo and Bio Sciences (RACBS-2015) organized by M. J. college, Jalgaon on 24th -25th January 2015.

Prof. Y. B. More

• Attended Syllabus framing workshop for F. Y. B.Sc. at Dadasaheb Bhole College, Bhusawal on 5th January 2015.

• Attended Syllabus framing workshop for M.Sc. II Analytical Chemistry at M. J. College, Jalgaon on 21th January 2015.

• Attended Syllabus framing workshop for M.Sc. II(Sem -III) Organic Chemistry at S.S.V.Ps.College, Dhule on 2th February 2015.

• Attended Syllabus framing workshop for M.Sc. II (Sem -IV) Organic chemistry at Z. B. College, Dhule on 20th February 2015.

• Attended 5th National Conference on Recent Advances in Chemo and Bio Sciences (RACBS-2015) organized by M. J. college, Jalgaon on 24th -25th January 2015.

Dr. Mrs. Priya R. Kulkarni

• Presented two papers entitled "Grindstone Method: A Green Approach for Beginiilli Reaction" and "Effect of Different Acid Catalyst on Transesterification of WCO" in National conference (RACBS-2015) Recent

advances in Chemo Bio Sciences, Organized by M. J. College, Jalgaon on 23th-24th Jan. 2015.

- Attended Syllabus framing workshop of M.Sc. II Analytical chemistry at M.J.College, Jalgaon on 21th Jan. 2015.
- Attended Syllabus framing workshop of M.Sc. II(Sem -III)Organic Chemistry at S.S.V.Ps. College, Dhule on 2th Feb. 2015.
- Attended Syllabus framing workshop of M.Sc. II (Sem -IV) Organic chemistry at Z. B. College, Dhule on 20th Feb. 2015
- Delivered a talk on "Brookfield Viscometer" in two days workshop on Advanced Instrumental Training Programme on 25th and 26th Feb 2015 at M.J. College, Jalgaon.
- 1st prize in poster presentation in National conference "Recent Advances in Chemical sciences, Technology and Environmental science" on 9th march 2015 at UICT, NMU, Jalgaon.
- Paper published in International Journal of Mechanical and Production Engineering, ISSN: 2320-2092, Volume-2, Issue-8, Aug.-2014.

Mrs. Jaishri U. Shinde

- Presented two papers entitled "A Probe in soil analysis studying the effect of fertilizers on soil" and "Studding the Physicochemical parameters of Portable Water Organized by M. J. College,

Jalgaon on 23th-24th Jan. 2015.

- Attended Syllabus framing workshop for M.Sc. II Analytical chemistry at M.J.College, Jalgaon on 21th Jan. 2015.
- Delivered a talk on "U. V. spectros copy" in workshop on Advanced Instrumental Training Programme on 25th and 26th Feb 2015 at M.J. College, Jalgaon.

Mrs. Jayashri D. Bhirud

- Presented two papers entitled "Knovenagel condensation by grinding approach" and "Synthesis of pyrazole derivatives by using heterogenous catalyst" in National conference (RAAB-2015) Recent advances in Chemo Bio Sciences, Organized by M. J. College, Jalgaon on 23th-24th Jan. 2015.
- Attended Syllabus framing workshop for M.Sc. II Analytical chemistry at M.J.College, Jalgaon on 21th Jan. 2015.
- Attended Syllabus framing workshop for M.Sc. II (Sem -III) Organic Chemistry at S.S.V.P.S.College, Dhule on 2th Feb. 2015
- Poster presentation in national conference " Recent Trends in Environmental Protection " on 12th-13th February 2015 at Kotecha College , Bhusawal.
- Attended Syllabus framing workshop for M.Sc. II (Sem -IV) Organic chemistry at Z. B. College, Dhule on 20th Feb. 2015
- Delivered a talk on "Infra Red Spectroscopy " in workshop on

Advanced Instrumental Training Programme on 25th and 26th Feb 2015 at M.J. College, Jalgaon.

“Recent Trends in Environmental Protection” on 12th -13th February 2015 at Kotecha College, Bhusawal.

Dipali C. Chaudhari

Mrs. Nilima S Barhate

Presented two papers entitled “Synthesis of 3 aminobenzo & chromine 2 carbonitrile by grinding method” and “A green route to Chalcone” in National conference (RACBS-2015) Recent advances in Chemo Bio Sciences, Organized by M. J. College, Jalgaon on 23th -24th Jan. 2015.

- Attended Syllabus framing workshop for M.Sc. II Analytical chemistry at M. J. College, Jalgaon on 21th Jan. 2015.
- Participated in National conference (RACBS-2015) Recent advances in Chemo Bio Sciences, Organized by M. J. College, Jalgaon on 23th -24th Jan. 2015.

Attended Syllabus framing workshop for M.Sc. II Analytical chemistry at M.J.College, Jalgaon on 21th Jan. 2015.

Mansi Patil

Delivered a talk on “Flame Photometer” in workshop on Advanced Instrumental Training Programme on 25th and 26th Feb 2015 at M.J. College, Jalgaon.

- Attended Syllabus framing workshop for M.Sc. II Analytical chemistry at M. J. College, Jalgaon on 21th Jan. 2015.
- Delivered a talk on “HPLC” in workshop on Advanced Instrumental Training Programme on 25th and 26th Feb 2015 at M.J. College, Jalgaon.
- Participated in National conference (RACBS-2015) Recent advances in Chemo Bio Sciences, Organized by M. J. College, Jalgaon on 23th -24th Jan. 2015.

Pankaj D. Baviskar

Attended Syllabus framing workshop for M.Sc. II Analytical chemistry at M.J.College, Jalgaon on 21th Jan. 2015.

Sana Mushtaque Ali

Participated in National conference (RACBS-2015) Recent advances in Chemo Bio Sciences, Organized by M. J. College, Jalgaon on 23th -24th Jan. 2015.

- Attended Syllabus framing workshop for M.Sc. II Analytical chemistry at M.J.College, Jalgaon on 21th Jan. 2015.
- Participated in National conference (RACBS-2015) Recent advances in Chemo Bio Sciences, Organized by M. J. College, Jalgaon on 23th -24th Jan. 2015.

Delivered a talk on “Flame photometry” in workshop on Advanced Instrumental Training Programme on 25th and 26th Feb 2015 at M.J. College, Jalgaon.

prize in poster presentation in

Department of Mathematics

Prof. Dr. J. N. Chaudhari

Research papers

- J.N. Chaudhari and D. R. Bonde : Weekly classical prime subsemi modules of semi-modules, Journal of advanced Research in Pure Mathematics, 7(1), (2015), 52-59.
- J. N. Chaudhari, and H. P. Bendale: Prime Ternary subsemimodules in Ternary Semimodules, Research Journal of Pure Algebra, Vol 5 (1), 2015, 1-6.
- Vishnu Gupta and J. N. Chaudhari: Notes on ideal theory in non-commutative semirings, Journal of Advanced Research in Pure Mathematics, 6(4), (2014), 40-46.
- J. N. Chaudhari, and H. P. Bendale: Weekly prime ternary subsemi-modules of ternary semi modules, Journal of Algebra and related Topics, Vol 2(2), 2014, 63-72.
- J. N. Chaudhari: On n-absorbing subtractive subsemimodules of semimodules, Journal of Advanced Research in Pure Mathematics, 6(3), (2014), 78-87.
- J. N. Chaudhari : A remark on n-absorbing ideals of principal ideal domains, Journal of Indian Mathematical society, 81(3-4), (2014), 227-229.
- Delivered a talk "On n- absorbing ideals in semirings" at the conference of "Indian Mathematical Society", held at "Indian School of Mines, Dhanbad, (27th - 30th

December 2014).

- Delivered a talk "On the development of semirings" in the One day State Level Workshop on "Topics in Ring Theory", at Elphinstone College, Mumbai, on 19th Sept. 2014.
- Worked as a Resource person in the lecture series on "Advanced topics in Commutative Algebra" during 2 - 4, April 2015 under UGC XII - Plan Remedial Coaching Scheme, at Department of Mathematics, SRTM University, Nanded.

Conferences Attended :

- National seminar on "Institutional Quality Improvement : Roll of Governance, Leadership and Management", Organised by Shivaji Science College, Nagpur, during Aug. 8-9, 2014.
- National Mathematics Day-2014, Department of Mathematics N. M. U., Jalgaon, 22-03-2015.
- Attended a workshop on "Groups and Modulij" at HansRaj Mahila Mahavidyalaya, Jalandhar on 18 April 2015.

Papers presented in Conferences:

- Presented a paper "On n-absorbing subtractive ideals in commutative semirings" in National Conference on Recent Trends in Applied Sciences, M. J. College, Jalgaon, during 30th - 31st Jan. 2015.
- Presented a paper "Semiprime Ternary

nt of
level
", at
19th
the
in
4,
lan
at
M

Subsemimodules of Ternary
Semimodules" in National conference on
Recent Trends in Applied Sciences, M. J.
College, Jalgaon during 30th - 31st Jan.
2015.

K. J. Ingale

Research papers:

- J. N. Chaudhari, B Davvaz and K. J. Ingale: Subtractive extension of ideals in semirings,. Sarajevo Journal of Mathematics, Vol 10(22)(2014), 13-20
- J. N. Chaudhari and K. J. Ingale: Ideals in the Ternary semiring of non-positive integers, Bull. Malaysian Math. Sci. Soc. (2) 37(4)(2014), 1149-1156

Papers presented in Conferences:

- Presented a research paper "On 2-absorbing primary ideals in the semiring Z^n " at an 80th National Conference of Indian Mathematical Society at Indian School of Mines, Dhanbad during 27 - 30, Dec. 2014.
- Presented a paper "On 2 - absorbing Primary subtractive ideals in semirings" at National Conference on Recent Trends in Applied Sciences, M. J. College, Jalgaon, during 30th - 31st Jan. 2015.
- Mr. K. J. Ingale attended refresher course in Mathematics in Academic Staff College, Panjab University, Chandigarh during 16 March-8 April, 2015.

Department of Statistics

Dr. K. G. Khadse

- Participated in the NAAC sponsored National Seminar on 'Institutional Quality Improvement: Role of Governance, Leadership and Management', organised by Shri. Shivaji

J.S.V.R. Krishna Prasad
Research papers

J.S.V.R. Krishna Prasad, S.R. Gaikwad :
Flow in convergent and divergent tubes
of varying cross section with permeable
wall", International Journal of Science
and Research (IJSR), p.1812-1816,
vol.3, issue 9, Sept. 2014.

Govind R. Rajput, J. S. V. R. Krishna
Prasad and M.G. Timol: Similarity Flow
Solution of MHD Boundary Layer
Model for Non-Newtonian Power-Law
Fluids over a Continuous Moving
Surface, *Gen. Math. Notes, Vol. 24, No. 2,*
October 2014, pp. 97-102.

Parag V. Patil; J.S.V.R. Krishna Prasad:
"The unsteady state finite volume
numerical grid technique for
multidimensional flow problems", *Int. J.*
Adv. Appl. Math and Mech. 2(2), p78-87,
2014.

Prof. S. D. Tayade

Mr. S. D. Tayade attended refresher
course in Mathematics in Academic Staff
College, Ranchi University, Ranchi
during 2-22 Feb. 2015.

- Education Society Amravati's Science College, Nagpur, held on 8th and 9th August, 2014.
- Participated in a workshop on 'Financial Mathematics', organised by Department of Statistics, North Maharashtra University, Jalgaon, held on 31st August, 2014.
 - Worked as a Chairman, SY B Com Business Statistics and Operations Research Syllabus Framing Committee under the faculty of Commerce and Management, North Maharashtra University, Jalgaon.
 - Appointed as a judge in the NMU-Campus Level Research Convention 'Avishkar 2014' held on 7th October 2014.
 - Supervised Research Project 'Quality Status of Higher Education in India' under Research Promotion Scheme for Budding Researcher sponsored by K. C. E. Society's Moolji Jaitha College, Jalgaon.
 - Worked as a Coordinator of organising committee for 'National Conference on Recent Trends in Applied Sciences' organised by KCES's M. J. College PEC-MS forum, held on 30th and 31st January 2015.
 - Participated in the 'NAAC Awareness Workshop' under National Quality Renaissance (NQRI), organised by Internal Quality Assurance Cell, North Maharashtra University, Jalgaon
- sponsored by NAAC, Bangalore, held on 23rd and 24th March, 2015.
- Participated in the State Level Seminar on 'Role of IQAC in Quality Enhancement in Higher Education' organised by Shri. Shivaji College of Arts, Commerce & Science, Akola, held on 17th April 2015.
 - Participated and presented paper entitled 'Quality Improvement in Higher Education through Best Practices' in National Seminar on 'Role of Best Practices in Quality Enhancement and Sustenance in Higher Education Institutions' organised by JBSPS's Changu Kana Thakur Arts, Commerce & Science College, New Panvel, held on 24th and 25th April 2015.
-

Department of Botany

Prof. Dr. G. M. Rane

- Member of Ad-hoc Board of Studies in Agriculture & Natural Resources, North Maharashtra University, Jalgaon.
- Convener of the National Conference on "Advances In Microbial Biotechnology And Interdisciplinary Approaches" at M. J. College, Jalgaon during 30.01.2015 - 31.01.2015.
- Attended M.Sc. II Botany Syllabus Framing Workshop at M. J. College, Jalgaon on 21.01.2015.
- Attended F.Y.B.Sc Botany Syllabus Framing Workshop at S.S.V.P. College,

held on 07.02.2015.

Participation & Presentation in conferences/Seminar/Workshops etc.

Presented paper entitled "Remote Sensing and Image Interpretation" in National Workshop on Emerging Trends in Geospatial Technology for Smart City

DR. B.A. Marthwada University Aurangabad during 19.09.2014 - 20.09.2014.

Invited as a Resource Person & Presented Paper on "Application of Geoinformatics in Plant Sciences" in Sinhgad College of Science, Pune on 27.09.2014.

Invited as a Resource Person & Presented Paper on 1. "Research Methodology in Botany I" & 2. "Research Methodology in Botany II" in Ph.D. Course Work in Botany DR. B.A. Marthwada University Aurangabad during 28.10.2014.

Presented paper entitled "Padmalaya Model Watershed Pathri- Samner District Jalgaon, Maharashtra" in 4th International Conference on Hydrology and Watershed Management at Centre for Water Recourses, JNTU Hyderabad during 29.10.2014-01.11.2014.

Invited as a Resource Person & delivered a talk on "College with Potential for Excellence" at S.S.V.P.S. College, Dhule on 29.11.2014.

Invited as a Resource Person & Presented Papers on 1) "Diversity & distribution of fungi from Rhizosphere & non rhizosphere cotton from Dhule District,

Maharashtra, India." & 2) "Studies on rhizosphere & non rhizosphere fungi of Kharif & Rabi Sorghum varieties from some Indian soils." in 3rd Global Sustainable Biotech Congress at North Maharashtra University, Jalgaon during 01.12.2014-05.12.2014.

- Presented paper entitled "Biodiversity Conservation for Sustainable Agriculture in Jalgaon District, Maharashtra" in National Conference on Emerging Trends in Sustainable Development (ESTD 2015) at Kirti College, Mumbai during 23.01.2015 - 24.01.2015.

Books Authoured:

- Dr. V. V. Bhaskar, Dr. M. M. Rathod, Dr. P. S. Baviskar, and Dr. Mrs. G. M. Rane 2014 BOTANY for Degree Students, Plant Physiology and Horticulture. Prashant Publications, Jalgaon. ISBN : 978-93-84228-00-2
- Dr. G. M. Rane & Dr. P. S. Baviskar 2012 Text Book of Botany, Pp- 380, ISBN: 978-93-81546-62-8

Research Publications

- Bhushan R Joshi, Chetan D. Mahajan & Gauri M. Rane (2013) "Forest Cover Change Detection Using Remote Sensing and Geographical Information System" International Journal of Environmental Sciences Volume 2 (4), October - December 2013, pp- 269-276 [ISSN- 2249-2127]
- Ruchi Kharche, Shruti Kulkarni, Habib Shaikh, & Gauri Rane (2014)

- "Aeromycological Studies of Golani Market in Jalgaon City Maharashtra" A Compendium of Research Articles by Budding Researchers (Vol.-5), 2014, pp - 53 - 56 [ISBN 9 7881 93 086742].
- Ashwini Bhokare, Monika Bonde, Shambhavi Puranik and Gauri Rane (2014) "Vermicompost: Quality V/S Substrate" A Compendium of Research Articles by Budding Researchers (Vol.-5), 2014, pp - 57 - 58 [ISBN 9 7881 93 086742].
 - Prajakta Deshmukh, Ruchira Jawale, Shraddha Patil and G. M. Rane (2014) "Isolation and Identification of Thermophilic Soil Fungi From Dhule District" A Compendium of Research Articles by Budding Researchers (Vol.-5), 2014, pp - 59 - 61 [ISBN 9 7881 93 086742].
 - S.P. Karda, C.D. Mahajan and G. M. Rane (2014) "Spatial Mapping of Groundwater Quality Parameters and Its Suitability For Drinking Purpose In Padmalaya Model Watershed Jalgaon, Maharashtra". Int. J. Environmental Sciences. Vol 3 (2) : pp 71 - 82, ISSN 2249-2127
 - Kiran Pawar, Sarika Karda, Harshika Kaul and Gauri Rane (2014) "Pulmonary (Lung) Functioning Test of Employees In Educational Institute of Jalgaon City, Maharashtra". Review Of Research. Vol. 4 | Issue. 3 |Dec. 2014. ISSN:-2249-894X. Impact Factor : 2.1002 (UIF).
 - Certificate of Excellence in reviewing in recognition of an outstanding contribution to the quality of Journal.
 - Gauri Rane (2014) Taxonomical Studies on Genus Chaetomium from cultivated soils of Dhule District, (M.S.) India. Flora and Fauna An International Research Journal of Biological Sciences Vol 20, No. 1, pp147-150 ISSN 0971-6920. NAAS Rating 2.02 (Indexed Journal)
 - Patil B. N & Rane G. M. (2015) "Gamma radiation induced Chlorophyll mutatis in cluster bean (*Cymopsis tetragonoloba* L) Taub Var NCB12" International Journal of Allied Practice, Research & Review Vol II, Issue II pp 75-85. ISSN :- 2350 - 1294, Impact Factor : 0.5833
 - Gunjan .V, Zahabiya.Z and Gauri Rane. (2015) Aerobiological studies of part of National Highway No. 6 passing through Jalgaon city, Maharashtra, India. A Compendium of Research Articles by Budding Researchers (Vol.-6), pp - 4-6 [ISBN - 978 8 1930 8678 35 59]
 - Nilofar Y. Khan, Rukhsana S. Tadavi and Gauri Rane. (2015) Isolation and identification of fungi associated with Groundnut seeds and surrounding air from Jalgaon city. A Compendium of Research Articles by Budding Researchers (Vol.-6), pp 7-10 [ISBN - 978 8 1930 8678 35 59]
 - Habib Shaikh, Sohail Shaikh & Gauri Rane. (2015) Studies on Herbaceous

Journal of North Maharashtra University,
 Campus Jalgaon. A Compendium of
 Research Articles by Budding
 Researchers (Vol.-6), pp – 11-14 [ISBN -
 978 8 1930 8678 35 59]

Ketki Randhir, Neha Pethkar, Samadhan
 Patil, Ms. Ujawala Mahajan, Dr. Gauri
 Rane. (2015) e-Herbarium of Arboreal
 diversity of Moolji Jaitha College
 campus, Jalgaon. A Compendium of
 Research Articles by Budding
 Researchers (Vol.-6), pp -22-24 [ISBN-
 978 8 1930 8678 35 59]

Bhushan P. Suryawanshi, Bhushan N.
 Chaudhari, Gauri Rane and Pooja
 Pandey. (2015). Floristic Study of Shivaji
 Udyan, Jalgaon City. A Compendium of
 Research Articles by Budding
 Researchers (Vol.-6), pp – 28-31 [ISBN -
 978 8 1930 8678 35 59]

Dhanshri V. Jadhav, Akshay D. Chopda,
 Gauri Rane and Pooja Pandey. (2015)
 Taxonomic Studies of Plants of Mahatma
 Gandhi Garden of Jalgaon city. A
 Compendium of Research Articles by
 Budding Researchers (Vol.-6), pp – 32-
 34 [ISBN - 978 8 1930 8678 35 59]

Rashmi Tambat, Madhuri Wani, Dr.
 Pooja Pandey and Dr. Gauri Rane.
 (2015) Diversity of plants in Shyama
 Prasad Mukharjee Garden of Jalgaon
 City. A Compendium of Research
 Articles by Budding Researchers (Vol.-
 6), pp – 35-36 [ISBN - 978 8 1930 8678
 35 59]

- Varsha D. Patil, Neha S. Wade, Ashwini
 A. Bhokare, Gauri Rane and Pooja
 Pandey. (2015) A Critical Survey of
 Plants Species of Bahinabai Garden,
 Jalgaon. A Compendium of Research
 Articles by Budding Researchers (Vol.-
 6), pp – 37-40 [ISBN - 978 8 1930 8678
 35 59]

Dr. J. G. Magar

- Worked as the Organizing Secretary of
 the National Conference on "Advances in
 Microbial Biotechnology and
 Interdisciplinary Approaches" at M. J.
 College, Jalgaon during 30.01.2015 -
 31.01.2015.

Research Publication:

- Rahul Patil, Nadeem Beig, Sarita
 Salunke, Jaywant Magar (2015)
 Mutagenic studies on morphological
 characters of *Arachis hypogea* variety JL
 501. A Compendium of Research Articles
 by Budding Researchers (Vol.-6), ISBN
 No. 978-81-930867-5-9 pp 18-21
- Shradha Mahajan, Smita Nerkar and
 Sarita Salunke (2015) Effect of Salinity
 stress on morphological and
 physiological parameters of Okra plant
 (*Abelmoschus moschutos*). A
 Compendium of Research Articles by
 Budding Researchers (Vol.-6), ISBN No.
 978-81-930867-5-9 pp 15-17

Dr. Pooja Pandey

- Participated in orientation programme at A. S. College, Coimbatore, Tamilnadu
- Participated in M. Sc. I Botany Syllabus Framing Workshop at S. S. V. P. S. College, Dhule, on 5.04.2014
- Attended 6th AMBI National conference held at M. J. College, Jalgaon during 30-31 January 2015

Research Publication:

- P. O. Pandey, L. S. Vattakandy and G. S. Chaudhari (2013) Taxonomic utility of LM and SEM studies on seed morphology of Vigna savi from India The Journal biodiversity Photon112 (2013) 241-247
- Bhushan P. Suryawanshi, Bhushan N. Chaudhari Gauri Rane and Pooja Pandey (2015) Floristic Study of Shivaji Udyan, Jalgaon City. A Compendium of Research Articles by Budding Researchers (Vol.-6), ISBN No. 978-81-930867-5-9 pp 38-31
- Dhanshri V. Jadhav, Akshay D. Chopda, Gauri Rane and Pooja Pandey (2015) Taxonomic Studies of Plants of Mahatma Gandhi Garden of Jalgaon city. A Compendium of Research Articles by Budding Researchers (Vol.-6), ISBN No. 978-81-930867-5-9 pp 32-34
- Rashmi Tambat, Madhuri Wani, Dr. Pooja Pandey, Dr. Gauri Rane (2015) Diversity of plants in Shyama Prasad Mukharjee Garden Of Jalgaon City. A

Compendium of Research Articles by Budding Researchers (Vol.-6), ISBN No. 978-81-930867-5-9 pp 35-36

- Varsha D. Patil, Neha S. Wade, Ashwini A. Bhokare, Gauri Rane and Pooja Pandey (2015) A Critical Survey of Plants Species of Bahinabai Garden, Jalgaon. A Compendium of Research Articles by Budding Researchers (Vol.-6), ISBN No. 978-81-930867-5-9 pp 37-40.

Dr. M. K. Deshattiwar

- Participated in T.Y.B.Sc Botany Syllabus Framing Workshop at Jija Mata Education Society's Art Science Commerce College, Nandurbar, on 22.1.2014 – 23.1.2014
- Participated in M. Sc. I Botany Syllabus Framing Workshop at S. S. V. P. S. College, Dhule, on 5.04.2014
- Participated in M. Sc. II Botany Syllabus Framing Workshop at M. J. College, Jalgaon, on 21.02.2015
- Attended 6th AMBI National conference held at M. J. College, Jalgaon during 30-31 January 2015

Research Publication

- Suchika A. Ginotra, Vrishali N. Patil and Dr. M. K. Deshattiwar (2015) Studies on induction of somatic embryogenesis in rice (Oryza sativa L.). A Compendium of Research Articles by Budding Researchers (Vol.-6), ISBN No. 978-81-

Biotechnology and *Interdisciplinary Approach* (AMBI 2015) National Conference at M. J. College, Jalgaon, Department of Microbiology held during 30,31 January 2015.

- Chairman, 7th "Biodegradation of azo dyes by white rot fungi" International Congress of Environmental Research International conference at R. V. College of Engineering Bangalore held during 26 to 28 December 2014.

- Delivered a talk on "Nivulian-II a new milk clotting cysteine protease of *Euphorbia nivulia latex*" in the International Level Third Global Sustainable Biotech Congress 2014 organized by School of life sciences, North Maharashtra University, Jalgaon held on 1-5 December 2014.

- Participated in M.Sc. I (Sem I and Sem II) Practical Workshop on 27 September 2014 organized by Department of Zoology, Moolji Jaitha College, Jalgaon.

- Delivered a guest lecture on 'Wormiculture' at P. O. Nahata College, Bhusawal on 5 February 2015.

Research paper publications

- Nemade, N. V., Chopda, M. Z., & Mahajan, R. T. (2014): Anthelmintic activity of flower of *Sphaeranthus indicus* linn. *Int. J. Biotech Biosci.*, 4 (2).
- Badgujar, S. B., & Mahajan, R. T. (2014): Nivulian-II a new milk clotting cysteine protease of *Euphorbia nivulia latex*.

930867-5-9 pp 02-03

Paqdees Shaikh, Ankita Moharir and Dr. Maroti Deshattiwar (2015) Micro-propagation of some medicinally important plants in Khandesh region. A Compendium of Research Articles by Budding Researchers (Vol.-6), ISBN No. 978-81-930867-5-9 pp 25-27.

Ms. Sarita R. Salunke

Attended 6th AMBI National conference held at M. J. College, Jalgaon during 30-31 January 2015

Dr. Gaurav V. Kabre

Attended 6th AMBI National conference held at M. J. College, Jalgaon during 30-31 January 2015

Dr. J. N. Chavan

Attended 6th AMBI National conference held at M. J. College, Jalgaon during 30-31 January 2015.

Department of Zoology

Dr. R. T. Mahajan

National and International Conference

Convener, Recent Advances in Chemo and Biosciences (RACBS 2015) National Conference at M. J. College, Dept. of Zoology, Chemistry, Biotechnology, Jalgaon held during January 23-24, 2015.

Chairman, Advances in Microbial

- International journal of biological macromolecules Volume 70, , Pages 391-398
- Badgujar, S. B., Patel, V. V., Bandivdekar, A. H., & Mahajan, R. T. (2014): Traditional uses, phytochemistry and pharmacology of *Ficus carica*: A review. *Pharmaceutical biology*, 52 (11), 1-17.
 - Jalgaonwala, R. E., & Mahajan, R. T. (2014): Bioactive flavonoid of endophytic bacteria isolated from roots of *Pongamia glabra*. *Annals of Biological Research*, 5 (5):38-44.
 - Jalgaonwala, R., & Mahajan, R. T. (2014). A review on microbial endophytes from plants: a treasure search for biologically active metabolites. *Global J Res. Med. Plants & Indigen. Med.* | Volume, 3(6), 263-277.
 - Jalgaonwala, R. E., & Mahajan, R. T. (2014): Production of anticancer enzyme asparaginase from endophytic *Eurotium* Sp. isolated from rhizomes of *Curcuma longa*. *European Journal of Experimental Biology*, 4(3), 36-43.
 - Jalgaonwala, R. E., & Mahajan, R. T. (2014): Biological diversity of endophytic fungi isolated from underground parts of indian medicinal plants. *World Journal of Pharmaceutical Research*. Volume 3, Issue 3, 5070-5080.
 - Mahajan, R. T., and Chaudhari, G. M. (2014): Plant latex as vegetable source for milk clotting enzymes and their use in cheese preparation. *International Journal of Advance Research*, 2(5), 1173-118.118.
 - Chopda, M. Z., Nemade, N. V., & Mahajan, R. T. (2014): Wound healing activity of root of *Ziziphus jujuba* mill in rat model. *World Journal of Pharmacy and Pharmaceutical Sciences*. Volume 3, issue 9, 830-836.
 - Chaudhari, G. M and Mahajan, R. T. (2015): Comparative antioxidant activity of twenty traditional Indian medicinal plants and its correlation with total flavonoid and phenolic content. *International Journal of Pharmaceutical Sciences Review and Research*. Volume 30(1), 105-111.
 - Chopda, M. Z., Nemade, N. V., & Mahajan, R. T. (2015): Potential of methanolic extract of leaves of *Hamiltonia suaveolens* Roxb as the wound healer in rat. In press.
 - Mahajan, G. K., Mahajan, R. T., & Mahajan, A. Y. (2015): Improvement of sperm density in neem-oil induced infertile male albino rats by *Ipomoea digitata* Linn. *Journal of Intercultural Ethnopharmacology*, 4 (2).
 - Mahajan, R. T., & Adsul, Y. D. (2015). Isolation, purification and characterization of serine. protease from medicinal plant *Euphorbia prunifolia*. *International Journal*, 3(1), 388-395.

Manojkumar Z. Chopda

Presented research paper "Phytochemical analysis and screening of wound healing activity of leaves of *Hamiltonia suaveolens* Roxb" and acted as chairman for one session in National Conference "Advanced studies in life science and medicinal plants. held on 19th and 20th Dec. 2014 at Aundha nagath.

Presented research paper "Phytochemical analysis and screening of wound healing activity of leaves of *Hamiltonia suaveolens* Roxb and root of *Ziziphus jujuba* Mill" in "Pre Science Congress" at Warangabad, held on 30th and 31st Dec. 2014.

Was invited as Examiner in one day seminar "Treat in Biodiversity" organized by D.N.College, Jalgaon on 24th Jan 2015.

Actively participated in F.Y.B.Sc. syllabus framing workshop held on 10th Dec. 2014 at Nutan Maratha College, Jalgaon.

Actively participated in M.Sc.II. Syllabus framing workshop held on 5th Dec. 2014 at PSGVP College, Shahada.

Organizing secretary, Recent Advances in Chemo and Biosciences (RACBS 2015) national conference at M. J. College, Dept. of Zoology, Chemistry, Biotechnology, Jalgaon held during January 23- 24, 2015.

- Presented research paper "Butterfly species diversity and habitats in Satpuda of Khandesh region" in National conference on "Applied Zoology in sustainable development: An update" at Department of Zoology, University of North Bengal, Siliguri, West Bengal, held on 30th Jan to 2nd Feb 2015.

Research paper publications

- Nemade, N. V., Chopda, M. Z., & Mahajan, R. T. (2014). Anthelmintic activity of flower of *Sphaeranthus indicus* linn. *Int. J. Biotech Biosci.* 4(2).
- Chopda, M. Z., Nemade, N. V., & Mahajan, R. T. (2014). Wound healing activity of root of *Ziziphus jujuba* mill in rat model. *World Journal of Pharmacy and Pharmaceutical Sciences.* Volume 3, issue 9, 830-836.
- Chopda, M. Z., Nemade, N. V., & Mahajan, R. T. (2015). Potential of methanolic extract of leaves of *Hamiltonia suaveolens* Roxb as the wound healer in rat. In press.
- Pallavi Bhalerao, Shirin Khan, Namrata V. Nemade and Manojkumar Z. Chopda: Effect of successive extract of root of *Ziziphus jujuba* on bleeding time. *Journal of Medicinal Chemistry and Drug Discovery*, (Pg 629-32) Special Issue, Analytical Chemistry Teachers And Researchers, Association National Convention/Seminar 18 January 2015
- Nayan R. Maheshwari, Namrata V. Nemade and Manojkumar Z. Chopda: *In*

in vitro free radical scavenging activity of aqueous juice of the root of wound healing plant *Ziziphus jujuba* Mill. and *Vitex nigundo* Linn. *Journal of Medicinal Chemistry and Drug Discovery*, (Pg 621-28) Special Issue, Analytical Chemistry Teachers And Researchers, Association National Convention/Seminar 18 January 2015

- Nayan R Maheshwari, Vidya H. Makode, Namrata G. Mahajan and Manojkumar Z Chopda : "Excision model wound healing activity of *Crossopriza lyoni* spider web ointment" *Journal of Medicinal Chemistry and Drug Discovery*, (Pg614-20) Special Issue, Analytical Chemistry Teachers And Researchers, Association National Convention/Seminar 18 January 2015

Dr. Namrata Mahajan

- Presented research paper "Diversity of *Sphaeranthus* and their biological activities" and worked as chairperson for one session in National Conference "Advanced Studies in Life Science and Medicinal Plants. held on 19th and 20th Dec.2014 at Aundha Nagnath.
- Presented research paper "Fractionation and Characterization of the Methanolic extract of flower of *Sphaeranthus indicus* Linn" in "Pre Science Congress" at Aurangabad, held on 30th and 31th Dec.2014 at Aurangabad.
- Actively participated in F.Y.B.Sc.

Syllabus framing workshop held on 10th Dec. 2014 at Nutan Maratha College, Jalgaon.

- Actively participated in M.Sc.II Syllabus framing workshop held on 5th Dec.2014 at PSGVP College, Shahada.
- Actively participated in Recent Advances in Chemo and Biosciences (RACBS 2015) National Conference at M. J. College, Dept. of Zoology, Chemistry, Biotechnology, Jalgaon held during January 23-24, 2015.

Research paper publications

- Nemade, N. V., Chopda, M. Z., & Mahajan, R. T. (2014): Anthelmintic activity of flower of *Sphaeranthus indicus* linn. *Int. J. Biotech Biosci.* 4(2).
- Chopda, M. Z., Nemade, N. V., & Mahajan, R. T. (2014): Wound healing activity of root of *Ziziphus jujuba* mill in rat model. *World Journal of Pharmacy and Pharmaceutical Sciences.* Volume 3, issue 9, 830-836.
- Chopda, M. Z., Nemade, N. V., & Mahajan, R. T. (2015): Potential of methanolic extract of leaves of *Hamiltonia suaveolens* Roxb as the wound healer in rat. In press.
- Pallavi Bhalerao, Shirin Khan, Namrata V. Nemade and Manojkumar Z. Chopda: Effect of successive extract of root of *Ziziphus jujuba* on bleeding time. *Journal of Medicinal Chemistry and Drug Discovery*, (Pg 629-32) Special Issue,

10th Analytical Chemistry Teachers And
 Researchers, Association National
 Convention/Seminar 18 January 2015.

R. Maheshwari, Namrata V.
 Makode and Manojkumar Z. Chopda: In
 free radical scavenging activity of
 aqueous juice of the root of wound
 healing plant *Ziziphus jujuba* Mill. and
Crossopiriza lyoni Linn. Journal of Medicinal
 Chemistry and Drug Discovery, (Pg 621-
 624) Special Issue, Analytical Chemistry
 Teachers And Researchers, Association
 National Convention / Seminar 18 Jan.

R Maheshwari, Vidya H. Makode,
 Namrata G. Mahajan and Manojkumar Z
 Chopda : "Excision model wound
 healing activity of *Crossopiriza lyoni*
 under web ointment" Journal of
 Medicinal Chemistry and Drug
 Discovery, (Pg614-20) Special Issue,
 Analytical Chemistry Teachers And
 Researchers, Association National
 Convention/Seminar 18 January 2015

Method Nutan Dhanjibhai

Minor research project: granted UGC,
 RO-Rs. 4, 40,000/-
 Travel Grant Sanctioned By North
 Maharashtra University-Jalgaon for
 International Conference (ETCST-2014)
 Emerging Trends and Challenges in
 Science and Technology, 03-08
 November, 2014. BANGKOK
 (THAILAND) Organized By

International Society of Science &
 Technology, Mumbai & Bionano
 Frontier - Rs. 30,000/-

- Received a certificate of Fellowship from
 Indian institute of Science and
 Technology on 6th November 2014 at
 Bangkok. Participated and presented
 research paper in 01 National and 03
 International Conferences and 03
 Workshops.
- Co-ordinator of Moolji Jaitha College
 Nisarg Mandal.

Workshops and Conferences

- Actively participated in Workshop on
 Practical Course for T.Y.B.Sc. (Zoology)
 organized by Department of Zoology,
 S.S.V.P.S College-Dhule on 22 August
 2014.
- Actively participated in Workshop on
 Practical Course for M.Sc-I(Zoology)
 Sem- I and II, organized by Department
 of Zoology, M.J.College-Jalgaon on 27
 Sep.2014.
- Actively participated in Workshop on
 Practical Course for M.Sc-I (Zoology)
 Sem- III and IV, organized by
 Department of Zoology, PSGVP M's
 Science College Shahada on 05
 December 2014.
- Participated in Emerging Trends and
 Challenges in Science and Technology,
 03-08 November, 2014. BANGKOK
 (THAILAND) Organized By
 International Society of Science &

Technology, Mumbai & Bionano Frontier.

- Participated in 3rd Global Sustainable Biotech Congress – 2014 in N.M.U., Jalgaon during 1-5 Dec. 14.
- Actively participated in 102nd Indian Science Congress- Science and Technology for Human Development, during 3 - 7 Jan 2015 at University of Mumbai.
- Actively participated in RAAB: 5 - 6th Feb 2013 National Conference on Recent Advances in Agrobiotechnology for Sustainable Agriculture Practices” in K. C. E. Society's Moolji Jaitha College, Dist-Jalgaon.

Mrs. Bharati D. Talele

- Presented a research paper “A review on some indigenous nephroprotective plants” in National Conference “Advanced Research in Life sciences” on 19th- 20th Dec. 2014. held at A. C. S. College, Aundha Nagnath
- Presented a research paper “A review on some indigenous nephroprotective plants” in National Conference “Pre Science Congress” on 30-31 Dec. 2014 held at Dr. Babasaheb Ambedkar Marathwada University, Aurangabad
- Actively participated in M. Sc. II syllabus framing workshop on 07th January 2015 held at P. S. G. V. P. College, Shahada

- Actively participated in F. Y. B. Sc syllabus framing workshop held on 10th Dec. 2014 at Nutan Maratha College, Jalgaon.
- Actively participated in Recent Advances in Chemo and Biosciences (RACBS 2015) National Conference at M. J. College, Dept. of Zoology, Chemistry, Biotechnology, Jalgaon held during January 23- 24, 2015.

Research paper publications

- Rajashree Nemade and **Bharati D. Talele**: Impact of some factor influencing alteration in O₂ consumption of fresh water Mollusca (*Melania tuberculata*). AJCER: 6(34):80-84 (2014)
- Mr. Nayan Maheshwari, Mrs Pallavi Bhalerao and Miss Shirin Khan presented a paper in National Seminar “Analytical Chemistry Teachers and Researchers Association in collaboration with Journal of Medicinal Chemistry and Drug Discovery held on 18th Jan 2015.

Department of Computer Science and Information Technology

Mrs. Hemlata H. Patil

- Attended a Faculty Development Program on 'ANDROID' organized by Institute of Management and Research, Jalgaon on 16-25 December 2014.
- Attended National Seminar on 'Natural Language Processing and Image Processing' organized by School of

Department of Environmental Science

Ms. Sarika P. Karda

- Ms. Sarika P. Karda received I Prize at State Level Avishkar at PPG level under Agriculture and Animal Husbandry category organized by Maharashtra State University of Animal and Fishery Sciences, Nagpur.

Paper Publications-

- Kiran Pawar, Sarika Karda, Harshika Kaul and Gauri Rane, 2014. Pulmonary (Lung) Functioning Test of Employees in Educational Institute of Jalgaon City, Maharashtra, Review Of Research, Dec Vol. 4 Issue. 3.
- S.P.Karda, C.D. Mahajan and G. M. Rane, 2014. Spatial Mapping Of Groundwater Quality Parameters and its Suitability For Drinking Purpose In Padmalaya Model Watershed Jalgaon, Maharashtra, International Journal of Environment Science, June, Vol.3 Issue. 2

Conferences/Workshop Attended

- Ms. Sarika P. Karda participated and presented paper entitled "Pre-monsoon analysis of groundwater quality of Konapur-Nagulapally watershed for irrigation purposes – A GIS Approach" at National Level Conference AMBI-2015 organized by M J College, Jalgaon during 30-31st Jan, 2015.
- Ms. Sarika P. Karda participated in State Level Seminar on Threats of Biodiversity

Computer Science and I.T. North Maharashtra University, Jalgaon on 14-15 March 2015.

Mrs. Leena Y. Bhole

Attended National Workshop on 'Advances in Computing' organized by School of Computer Science and I.T. NMU, Jalgaon on 1-3 March 2015.

Participated in Workshop on 'Fuzzy Sets and Fuzzy Logic with its Applications' organized by Institute of Eng. and Technology & School of Computer Science and I.T. Devi Ahilya University, Indore on 7-12 March 2015

Presented poster in 'National Seminar on Natural Language Processing and Image Processing' organized by School of Computer Science and I.T., NMU, Jalgaon on 14-15 March 2015 and got third prize in poster presentation.

Received financial assistance of Rs. 3.40 lacs for the research project, "EEG based Emotion recognition for Improving BCI" from Rajiv Gandhi Science and Technology Commission, Govt. of Maharashtra, NMU Centre, Jalgaon.

Mrs. Swapnali P. Waghulade

Attended National Workshop on 'Advances in Computing' organized by School of Computer Science and I.T. NMU, Jalgaon on 1-3 March 2015.

and Awareness organized by DNCVP's Arts, Commerce & Science College, Jalgaon on 12th Jan, 2015.

Mr. Kiran P. Pawar

- Mr. Kiran P. Pawar received II Prize at State Level Avishkar at PPG level under Arts, Languages and Social Sciences category organized by Maharashtra State University of Animal and Fishery Sciences, Nagpur.

Paper Publications-

- Kiran Pawar, Sarika Karda, Harshika Kaul and Gauri Rane, 2014. Pulmonary (Lung) Functioning Test of Employees in Educational Institute of Jalgaon City, Maharashtra, Review of Research, Dec Vol. 4 Issue. 3.

Conferences/Workshop Attended

- Mr. Kiran P. Pawar participated and presented paper entitled "Ambient Air Quality Status and Variations in Aeromycoflora at different parts of Bhusawal City, Jalgaon District, Maharashtra at National Level Conference AMBI - 2015 organized by M. J. College, Jalgaon during 30-31st Jan, 2015.
- Mr. Kiran P. Pawar participated in State Level Seminar on Threats of Biodiversity and Awareness organized by DNCVP's Arts, Commerce & Science College, Jalgaon during 12th Jan, 2015.
- Mr. Kiran P. Pawar participated and

presented a paper entitled "Ambient Air Quality Status and Variations in Aeromycoflora at different parts of Bhusawal City, Jalgaon District, Maharashtra at 7th International Congress on Environmental Research ICER - 14 organized by JERAD at R.V. College of Engineering, Bangalore during 26-28th Dec, 2014.

Department of Biotechnology

Mr. Yogesh V. Narkhede

- Participated in University Level Research Convention, Avishkar held in December 2014 at NMU, Jalgaon.
- Participated in T. Y. B.Sc. syllabus framing Workshop at SSVPS college, Dhule organized by NMU, Jalgaon.
- Active participation in 5th National Conference on Recent Advances in Chemo and Biosciences held on 23-24th January 2015.

Ms. Swapnali Gajre

- Presented poster at "Global sustainable Biotechnology Congress" (GSBC) from 1-5th December 2014 at North Maharashtra University, Jalgaon.
- Actively participated in Zoology M.Sc. I practical workshop held in December 2014.

Dr. Anjali Janbandhu

- Delivered a lecture on "Various Aspects

of Bioremediation" to Biochemistry students on 4th Feb 2014.

Active participation in NSS camp held at Vidgaon on 19-20th December, 2014.

Active participation in 5th National Conference on Recent Advances in Chemo and Biosciences held on 23-24th January 2015.

Dr. Kishor Patil

Attended hands on training on 'DNA barcoding and its applications' held on 13-15th October 2014, conducted by Dolphin (PG) Institute of Biomedical and Natural Sciences, Dehradun (Wildlife Institute of India) and Northern Regional Centre, Zoological Survey of India.

Participated in T.Y.B.Sc. syllabus framing workshop at SSVPS College, Dhule organized by NMU, Jalgaon.

Active participation in 5th National Conference on Recent Advances in Chemo and Biosciences held on 23-24th January 2015.

Dr. Vasvi P. Nemade

Active participation in NSS camp held at Vidgaon on 19-20th December, 2014.

Active participation in 5th National Conference on Recent Advances in Chemo and Biosciences held on 23-24th January 2015.

Department of Microbiology

Dr. K. P. Narkhede

- Received a Major Collaborative Research Project from DBT, New Dehli with overall funding around 50 lakh. The title of the project is "Bioprocess Development and application of laccase from *Basidiomyctoia sp.*"
- Received a Minor Research Project under VCRMS scheme of NMU, Jalgaon with funding of Rs. 70,000/- The project entitled " Studies on optimization of keratinase production and its potential application using *Bacillus sp AB 20*"
- Presented a research paper on "Utilization of Agro-Waste for Biopulping through SSF Using Delignifying Fungus *Basidiomycota sp. L-169*" at International Conference 3rd Global Sustainable Biotech Congress (GSBC 2014) held during 1st-5th Dec. 2014 at North Maharashtra University, Jalgaon
- Attended 1 week training on Analytical Molecular Techniques at National Institute of Renewable Energy, Kapurthala, Punjab during 23-27 Feb. 2015
- Participated in FYBSc Syllabus framing workshop held on 30.12.2014 at SSVPS Science College, Dhule.
- Published a research paper "Detection and Characterization of Novel *Wolbachia* Strain in *Spodoptera litura* Collected

from Western Ghats, India in the Journal of Pure and Applied Microbiology, Volume 8-4. Pp 3195-3201.

- Published a research paper "Distribution and Evolutionary Impact of Wolbachia on Butterfly Hosts" in Indian Journal of Microbiology Volume 64-3. Pp 249-254
- Published a research paper "Distribution and molecular characterization of Wolbachia endosymbionts in odonata (insecta) from Central India by multigene approach" in Current Science. Volume 108-5. Pp 971-978.
- Published a research paper in A Compendium of Research Articles by Budding Researchers (Vol.-6), 2014-15 "Isolation and identification of microflora prevalent at bathroom floor". Pp 170-172
- Published a research paper in A Compendium of Research Articles by Budding Researchers (Vol.-6), 2014-15 "Applications of keratinase obtained from local isolate Bacillus sp." Pp 176-179.

Dr. Leena Barahate

- Presented Research paper at International Conference 3rd Global Sustainable Biotech Congress (GSBC 2014) held on 1st - 5th December 2014 at N. M. U., Jalgaon
- Participated in FYBSc syllabus framing workshop held on 30.12.2014 at SSVPS

Science College, Dhule

- Published a research paper in A Compendium of Research Articles by Budding Researchers (Vol.-6), 2014-15 "Bacterial Air Microflora of Moolji Jaitha College Library". Pp 156-160.

Mrs. S. J. Chandratre

- Presented research paper at International Conference 3rd Global Sustainable Biotech Congress (GSBC 2014) held during 1st - 5th December 2014 at North Maharashtra University, Jalgaon
- Participated in Refresher Course in the subject of E-governance and E-learning (ID) organized by Academic Staff College, Aurangabad, during 7th to 26th Nov., 2014.
- Participation in the NSS Orientation Course organized by Empanelled Training Institute, Ahmednagar College, Ahmednagar, during 14th to 20th February, 2015.
- Published a research paper in A Compendium of Research Articles by Budding Researchers (Vol.-6), 2014-15 "Isolation and Characterization of *Escherichia coli* from different sewage samples". Pp 154-155.
- Published a research paper in A Compendium of Research Articles by Budding Researchers (Vol.-6), 2014-15 "Bio-energy potential of local agriculture waste". Pp 161-164

Mayana Patil

Presented research paper on "Production of laccase under solid-state fermentation using white rot fungi *Basidiomycetes sp.*"

International Conference 3rd Global Sustainable Biotech Congress (GSBC 2014) held during 1st - 5th Dec. 2014 at M.U., Jalgaon

Selected as a project fellow under the BT sponsored research project Bioprocess Development and Application of laccase from *Basidiomycota sp.*"

Published a research paper in A Compendium of Research Articles by Budding Researchers (Vol.-6), 2014-15 "Study on antimicrobial activity and phytochemical analysis of fruit juices". Pp 165-167.

Published a research paper in A Compendium of Research Articles by Budding Researchers (Vol.-6), 2014-15 "Microbial Assessment of Soft-drinks". Pp 168-169.

Sreeya S. Sarkar

Published a research paper in A Compendium of Research Articles by Budding Researchers (Vol.-6), 2014-15 "Isolation of *Xanthomonas* spp from infected citrus plant parts". Pp 146-150.

Miss Reena R. Jain

Published a research paper in A

Compendium of Research Articles by Budding Researchers (Vol.-6), 2014-15 "Cultivation of Anaerobic Bacteria From Samples". Pp 151-153.

Miss. Mohini C. Wagh

- Published a research paper in A Compendium of Research Articles by Budding Researchers (Vol.-6), 2014-15 "Production And Purification Of Cellulase Enzyme By *Aspergillus niger*". Pp 173-175.

Department of Biochemistry

- **Dr. B.R. Kavimandan**
- **Dr. B.R. Kavimandan**, Dr. B.M. Bhalerao and Mrs. Mrinal S. Saraf attended International Conference on Innovations in Biotechnology and their Applications entitled as 3rd Global Sustainable Biotech Congress (GSBC) - 2014 on 1-5 December 2014.
- Dr. B. R. Kavimandan has published one text book of T.Y. B.Sc. Chemistry.

Dr. B.M. Bhalerao

- **Dr. B.M. Bhalerao** and Dr. B.R. Kavimandan, Mrs. Mrinal S. Saraf attended International Conference on Innovations in Biotechnology and their Applications entitled as 3rd Global Sustainable Biotech Congress (GSBC) - 2014 on 1-5 December 2014
- Dr. B.M. Bhalerao attended 2nd

International Congress of Society for Ethnopharmacology (SFEC - 2015) organized by Society for Ethnopharmacology, India and Department of Pharmaceutical Sciences, Rashtrasant Tukadoji Maharaj Nagpur University, Nagpur on February 20-22, 2015.

Junior College

Mr. Atul S. Ingale

Research Publications:

- "The Theme of Marital Disharmony in Anita Desai's Cry, the Peacock", Journal of Research and Development-A Multidisciplinary International Level Refereed Journal, Volume4, October-December 2014, pp- 23-28 (ISSN-2230-9578)
- "Where Shall We Go This Summer?: A Search of Identity", Journal of Research and Development-A Multidisciplinary International Level Refereed Journal, Volume5 January- February 2015, pp- 19-25 (ISSN-2230-9578)

Participation & presentation in Conferences/Seminar-

- Participated and presented a research paper entitled, "Human Rights Education in School" in the National Seminar on Human Rights Education in Social Sciences, organised by Dr. Annasaheb G.D. Bendale Mahila Mahavidyalaya, Jalgaon, during 12-14th Feb.2015.
- Participated and presented a research

paper entitled, "Problems of Higher Education in India", in the 2nd Interdisciplinary International Conference organised by Sunit's Institute of English Language, Literature and Research, Jalgaon proceeding on Role of Higher Education in Creation of Knowledge Society, held at Sadguru College of Education, Jalgaon, during 20-21 Feb.2015.

Prof. Pravin Mahajan

- मराठी अर्थशास्त्र परिषदेचे ३८ वे राष्ट्रीय अधिवेशन आयोजक श्री. शिवाजी कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय दि. ७ ते ९ नोव्हेंबर २०१४ शोधनिबंध शीर्षक "भारतीय लोकसंख्येच्या अन्नसुरक्षेत जैवतंत्रज्ञानाचे योगदान"
- Participated in U.G.C. sponsored Two Day National Level Conference on "Implementation of National Food Security Act,2013" शोधनिबंध शीर्षक: सार्वजनिक वितरण प्रणाली : समस्या व उपाय योजना at Pragati College of Arts and Commerce, Dombivli 16, 17 Jan. 2015
- Participated in Second Interdisciplinary International Conference Organized by Sumit Institute of English Language, Literature and Research, Jalgaon
- Research paper entitled - 'National Food Security Bill-an overview' 20,21 Feb.2015.

अ.क्र.	पारितोषिकाचे नाव	पारितोषिकाचा तपशील	पारितोषिक प्राप्त विद्यार्थी
१	खेर गंभीरमल पारितोषिक	सर्वोत्कृष्ट विद्यार्थी	अनुजा मनोहर पाटील
२	पी.व्ही. रत्नपारखी पारितोषिक	प्रथम वर्ष कला आणि विज्ञान या दोन्ही शाखातून महाविद्यालयातून सर्वप्रथम येणारा विद्यार्थी	चेतन निळकंठ कोल्हे
३	डॉ.के.व्ही. पराडकर पारितोषिक	१२ वी विज्ञान या परीक्षेत जीवशास्त्र या विषयांत सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	सोपान सुकलाल कुभार
४	फाऊंडर मॅबर नानासाहेब दावलभक्त पारितोषिक	१२ वी विज्ञान या परीक्षेत जीवशास्त्र (बी-ग्रुप) घेऊन सर्वाधिक गुण मिळविणारा व वैद्यकीय शाखेत प्रवेश घेणारा विद्यार्थी	कुलकर्णी शरवरी रविंद्र
५	डी.यु.वाणी पारितोषिक	१२ वी विज्ञान या परीक्षेत गणित या विषयात सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	पाटील अशय अरूण
६	डी.आर.नाडकर्णी पारितोषिक	१२ वी विज्ञान या परीक्षेत महाविद्यालयात सर्वप्रथम येणारा विद्यार्थी	चौधरी आदित्य सचिंद्र
७	तापीराम भगवान चौधरी आणि रमाबाई चौधरी (थोरगव्हाण) पारितोषिक	१२ वी विज्ञान या परीक्षेत महाविद्यालयातून सर्व प्रथम येणारा विद्यार्थी	चौधरी आदित्य सचिंद्र
८	वि.वा.गंधे आणि सत्यभामा गंधे पारितोषिक	तृतीय वर्ष कला (मराठी स्पे.) या परीक्षेत महाविद्यालयातून सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	महाजन गणेश सुरेश
९	प्रा.म.ना. अदवंत शिष्यवृत्ती	तृतीय वर्ष कला (मराठी स्पे.) या परीक्षेत महाविद्यालयातून सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	महाजन गणेश सुरेश
१०	नर्मदाबाई नवलराम पाटील पारितोषिक	तृतीय वर्ष कला (मराठी स्पे.) या परीक्षेत महाविद्यालयातून सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	महाजन गणेश सुरेश
११	रामभाऊ प्रभुदेसाई पारितोषिक	तृतीय वर्ष कला (मराठी प्रधान) व तृतीय वर्षातील मराठी या विषयात (अंग्रिकेत) गुण मिळविणारा विद्यार्थी	महाजन गणेश सुरेश
१२	बारजिभे शिष्यवृत्ती पारितोषिक	१२ वी परीक्षेत इंग्रजी या विषयात महाविद्यालयातून सर्वाधिक गुण मिळवणारा विद्यार्थी	१) त्रिपाठी यशस्विनी महेशकुमार २) जैन सुरभी संजय

१३	सौ.शांताबाई पाटील शिष्यवृत्ती	उच्च माध्यमिक(१२ वी)कला परीक्षेत सर्व प्रथम येणारा आणि याच महाविद्यालयातून प्रथम वर्ष कला या वर्गात प्रवेश घेणारा विद्यार्थी	त्रिपाठी यशस्विनी महेशकुमार
१४	तापीराम भगवान चौधरी आणि रमाबाई चौधरी (थोरगव्हाण) पारितोषिक	१२ वी कला परीक्षेत महाविद्यालयातून सर्व विद्यार्थिनीत सर्वप्रथम येणारी विद्यार्थिनी	त्रिपाठी यशस्विनी महेशकुमार
१५	सौ.लीला महादेव अदवंत पारितोषिक	उच्च माध्यमिक (१२ वी) कला या परीक्षेत महाविद्यालयातून सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	त्रिपाठी यशस्विनी महेशकुमार
१६	सौ.शांताबाई पाटील (हैद्राबाद) शिष्यवृत्ती	महाविद्यालयातून ११ वी कला या वर्गात प्रवेश घेणारा व १० वी च्या परीक्षेत सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	पाटील जयेश रविंद्र
१७	सौ.शांताबाई पाटील (हैद्राबाद) पारितोषिक	१२ वी वाणिज्य या परीक्षेत महाविद्यालयात सर्वाधिक गुण मिळविणारा व प्रथम वर्ष वाणिज्य या वर्गात याच महाविद्यालयात प्रवेश घेणारा विद्यार्थी	बिरला माधुरी संतोषकुमार
१८	पाटील - पोतनीस पारितोषिक	११ वी ते पदव्युत्तर वर्गामधील उत्तम चारित्र्य, वर्तणूक व चांगली शैक्षणिक पात्रता असणारा (अपेक्षित पण आवश्यक नाही) महाविद्यालयीन शिक्षण घेत असतांना कॉलेज मेस मध्ये स्वतःच्या मदतीसाठी काम करणारा विद्यार्थी	पवार देविदास रोहीदास (टी.वाय.बी.एस्सी) रसायनशास्त्र
१९	विमल पिता भोजू चौधरी पारितोषिक	तृतीय वर्ष विज्ञान (प्रधान रसायनशास्त्र) या परीक्षेत महाविद्यालयातून सर्वाधिक गुण मिळविणारी विद्यार्थिनी	दिपाली गोविंदा गीते
२०	महादेव काशिनाथ थत्ते पारितोषिक	तृतीय वर्ष विज्ञान (केमिस्ट्री प्रिन्सिपल) या परीक्षेत महाविद्यालयातून सर्व प्रथम येणारा विद्यार्थी (विदाऊट बॅकलॉग)	राहुल भिमराव पाटील
२१	सौ. शांताबाई पाटील (हैद्राबाद) शिष्यवृत्ती	उच्च माध्यमिक (१२ वी विज्ञान) या परीक्षेत महाविद्यालयात सर्वाधिक गुण मिळविणारा व प्रथम वर्ष विज्ञान वर्गात याच महाविद्यालयात प्रवेश घेणारा विद्यार्थी	मोराणकर पुष्कर ज्ञानेश्वर
२२	प्रा.अं.गं.चिपळूणकर पारितोषिक	तृतीय वर्ष कला (इंग्रजी) या परीक्षेत महाविद्यालयातून सर्वाधिक गुण मिळविणारा व याच महाविद्यालयात एम.ए. (इंग्रजी) वर्गात प्रवेश घेणारा विद्यार्थी	पाटील दिपाली रामदास

२३	सौ.शांताबाई पाटील (हैद्राबाद) शिष्यवृत्ती	या महाविद्यालयात ११ वी विज्ञान या वर्गात प्रवेश घेणाऱ्या व शालांत परीक्षेत सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	बऱ्हाटे ऋषीकेश शशिकांत
२४	मनुभाई देसाई पारितोषिक	या महाविद्यालयात प्रवेश घेणाऱ्यांमध्ये शालांत परीक्षेत सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	बऱ्हाटे ऋषीकेश शशिकांत
२५	सौ.शांताबाई पाटील (हैद्राबाद) पारितोषिक	या महाविद्यालयात ११ वी वाणिज्य या वर्गात प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांमध्ये शालांत परीक्षेत सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	इंगळे प्रतिमा सुनिल
२६	सौ.शांताबाई पाटील (हैद्राबाद) पारितोषिक	तृतीय वर्ष वाणिज्य या परीक्षेत महाविद्यालयातून सर्वप्रथम येणारा विद्यार्थी	परपियानी सोनिया कैलास
२७	कै.बाबुराव लेले पारितोषिक	तृतीय वर्ष कला या परीक्षेत इंग्रजी (आवश्यक) या विषयात महाविद्यालयातून सर्वाधिक मिळविणारा विद्यार्थी	गावळे वंदना माधवराव
२८	सौ.लीला महादेव अदवंत पारितोषिक	प्रथम वर्ष कला या परीक्षेत महाविद्यालयातून सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	देवरे घनशाम प्रल्हाद
२९	शरद डी. प्रधान पारितोषिक	तृतीय वर्ष विज्ञान संख्याशास्त्र (प्रधान) या परीक्षेत सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	मिताली सुरेश बडगुजर
३०	डॉ.शं.रा.पुणतांबेकर पारितोषिक	तृतीय वर्ष कला या परीक्षेत हिंदी (प्रधान) विषय धरून सर्वाधिक गुण मिळविणारा (अग्नी.माक्स) विद्यार्थी	जयश्री सुभाष पाटील
३१	श्री.मो.स.भावे पारितोषिक	प्रथम वर्ष वाणिज्य या वर्गातून वार्षिक परीक्षेत अर्थशास्त्र या विषयात सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	काठपाल सिमरन केसुराम
३२	प्रा.मो.स. भावे पारितोषिक	तृतीय वर्ष कला या वर्गातून अर्थशास्त्र हा विशेष विषय घेऊन (व्दितीय व तृतीय वर्षातील अर्थशास्त्राचे एकूण पेपर) सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	भंगाळे उदय पुरषोत्तम
३३	प्रा.मो.स.भावे पारितोषिक	एम.ए. अर्थशास्त्र (संपूर्णस्तर) या वर्गातून सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	सपकाळे सुनिल रमेश
३४	घन:शाम काशिराम पाटील (आमोदे) पारितोषिक	एम.ए.वर्गात सर्व प्रथम येणारा विद्यार्थी	सपकाळे सुनिल रमेश
३५	घन:शाम काशिराम पाटील (आमोदे) पारितोषिक	एम.ए.वर्गात सर्व प्रथम येणारी विद्यार्थिनी	विसुळे कविता सुभाष

३६	घन:शाम काशिराम पाटील (आमोदे) पारितोषिक	एम.एस्सी.वर्गात सर्व प्रथम येणारा विद्यार्थी	श्रीकृष्ण एस. चौधरी
३७	घन:शाम काशिराम पाटील (आमोदे) पारितोषिक	एम.एस्सी.वर्गात सर्व प्रथम येणारी विद्यार्थिनी	प्रियंका दिपक भावसार
३८	घन:शाम काशिराम पाटील (आमोदे) पारितोषिक	एम.कॉम.वर्गात सर्व प्रथम येणारा विद्यार्थी	हर्षा श्रीराम मोरे
३९	घन:शाम काशिराम पाटील (आमोदे) पारितोषिक	एम.कॉम.वर्गात सर्व प्रथम येणारी विद्यार्थिनी	कुकरेजा अकिंता कन्हैयालाल
४०	घन:शाम काशिराम पाटील (आमोदे) पारितोषिक	बी.ए.वर्गात सर्व प्रथम येणारा विद्यार्थी	सोनी कुशलकुमार सुमनकुमार
४१	घन:शाम काशिराम पाटील (आमोदे) पारितोषिक	बी.ए.वर्गात सर्व प्रथम येणारी विद्यार्थिनी	प्रियंका राजेंद्र अठे
४२	घन:शाम काशिराम पाटील (आमोदे) पारितोषिक	बी.एस्सी.वर्गात सर्व प्रथम येणारा विद्यार्थी	भुषण संजय कुलकर्णी
४३	घन:शाम काशिराम पाटील (आमोदे) पारितोषिक	बी.एस्सी.वर्गात सर्व प्रथम येणारी विद्यार्थिनी	रोमा एम. धारा
४४	घन:शाम काशिराम पाटील (आमोदे) पारितोषिक	बी.कॉम.वर्गात सर्व प्रथम येणारा विद्यार्थी	जयस्वाल स्वप्निल दिलीप
४५	घन:शाम काशिराम पाटील (आमोदे) पारितोषिक	बी.कॉम.वर्गात सर्व प्रथम येणारी विद्यार्थिनी	परपियानी सोनिया कैलास
४६	सौ.स्मिता व प्रा.अरवींद ग. कार्णिक पारितोषिक	महाविद्यालयात टी.वाय.बी.एस्सी (प्राणिशास्त्र) या विषयात प्रथम येणारा विद्यार्थी/विद्यार्थिनी	एलेक्स सिमॉन के.
४७	कै.शरदचंद्र दामोदर पाटील पारितोषिक	तृतीय वर्ष बी.एस्सी. वनस्पतीशास्त्र (प्रमुख) या विषयात सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी / विद्यार्थिनी	निलम राजू गोसावी
४८	प्रा.एल.एन. पाटील पारितोषिक	बी.एस्सी. (केमिस्ट्री प्रिन्सिपल) या विषयात महाविद्यालयातून सर्वप्रथम येणारा/येणारी विद्यार्थी/विद्यार्थिनी व याच महाविद्यालयात एम.एस्सी. (ऑर्गॉनिक केमिस्ट्री) या वर्गात प्रवेश घेणारा / घेणारी विद्यार्थी / विद्यार्थिनी.	आकाश अशोक पाटील
४९	गुरु-मातृ-पितृ स्मृती एम.डी. वाणी पारितोषिक	इ. १२ वी सायन्समध्ये महाविद्यालयातून सर्वप्रथम येणारा विद्यार्थी	चौधरी आदित्य सचिंद्र
५०	कै.छोटू शेनफडू मराठे व कै.ज्ञानेश्वर नरसिंग पाटील पारितोषिक	टी.वाय.बी.ए. (इतिहास) प्रमुख विषयात सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	सुरवाडे समाधान अशोक
५१	कै.प्रा.एस.डी. सिरसीकर पारितोषिक	महाविद्यालयात भुगोल या विषयात तृतीय वर्षी विशेषस्तरावर सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	प्रियंका राजेंद्र अठे

५२	कै.सौ.पार्वतीबाई कुळकर्णी पारितोषिक	पदव्युत्तर एम.ए.(भाग १ व भाग २) मिळून संस्कृत विषय घेऊन सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	जोशी रूषाली रमेश
५३	कै.सौ.पार्वतीबाई कुळकर्णी पारितोषिक	पदव्युत्तर एम.ए. (भाग १ व भाग २) मिळून मराठी विषयात सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	विसुळे कविता सुभाष
५४	कै.शंकरराव कुळकर्णी पारितोषिक	पदव्युत्तर एम.ए. (भाग १ व भाग २) मिळून हिंदी विषयात सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	कोळी दर्शना अर्जुन
५५	कै.शंकरराव कुळकर्णी पारितोषिक	पदव्युत्तर एम.ए. (भाग १ व भाग २) मिळून इंग्रजी विषयात सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	शिरसाठ अर्चना विठ्ठल
५६	सौ.जिजाबाई शालीग्राम पाटील पारितोषिक	१२वी कलाशाखेतील मराठी या विषयात सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	गवळी अजय संजय
५७	प्रा.शालीग्राम नवलराम पाटील पारितोषिक	एम.ए. (मराठी स्पेशल) या वर्गात सर्वाधिक गुण मिळविणारा	विसुळे कविता सुभाष
५८	कै.श्रीधर महादेव गोखले यांच्या स्मृती प्रित्यर्थ पारितोषिक	एम.ए. (मास कम्युनिकेश) परीक्षेत सर्वाधिक गुण मिळविणारी विद्यार्थिनी	यावलकर वैशाली बाळकृष्ण
५९	कै.श्रीधर महादेव गोखले यांच्या स्मृती प्रित्यर्थ पारितोषिक	एम.ए. (मास कम्युनिकेशन) परीक्षेत सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	काठोरे ईश्वर रमेश
६०	प्रा.पी.जी. अभ्यंकर गौरव समिती पारितोषिक	बी.कॉम. परीक्षेत सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	परपियानी सोनिया कैलास
६१	प्रा.पी.जी. अभ्यंकर गौरव समिती पारितोषिक	एम.कॉम. परीक्षेत सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	कुकरेजा अर्किता कन्हैयालाल
६२	प्रा.श्रीरंग राजे स्मृती पारितोषिक	एफ.वाय.बी.कॉम. परीक्षेत इन्ट्रोडक्शन टू कॉम्प्युटर अँड क्वान्टिटीव्ह मेथड या विषयात सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	पाटील वैदेही भरत
६३	प्रा.श्रीरंग राजे स्मृती पारितोषिक	एस.वाय.बी.कॉम. परीक्षेत कॉम्प्युटर ऑप्लिकेशन अँड बिझिनेस कम्युनिकेश या विषयात सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	मंधान बरखा दिलीप
६४	प्रा.श्रीरंग राजे स्मृती पारितोषिक	टी.वाय.बी.कॉम. परीक्षेत कॉम्प्युटर ऑप्लिकेशन अँड कॉम्प्युटेटीव्ह स्कील या विषयात सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	विसपुते नेहा संजय
६५	कै.सौ.सरोज देशमुख-गुप्ते वार्षिक शिष्यवृत्ती	महाविद्यालयातील गरीब, हुशार आणि होतकरू विद्यार्थी	धोदरे जितेंद्र देविदास (टी.वाय.बी.ए) राज्यशास्त्र
६६	कै.सौ.सरोज देशमुख-गुप्ते वार्षिक शिष्यवृत्ती	महाविद्यालयातील गरीब, हुशार आणि होतकरू विद्यार्थिनी	चौधरी श्वेता राजेंद्र (टी.वाय.बी.एस्सी) गणित

अजिंठा

१७	कै.के.य.जोशी स्मृती शिष्यवृत्ती	महाविद्यालयातील ११ ते पदव्युत्तर वर्गापर्यंत शिक्षण घेणाऱ्या गरीब, हुशार विद्यार्थ्यांसाठी	१) चौधरी कल्याणी संजय (११वी सायन्स) २) मनुरे अजय संजय (एफ.वाय.बी.ए)
१८	कै. रमाबाई रघुनाथ याज्ञिक यांच्या स्मृती प्रित्यर्थ पारितोषिक	टी.वाय.बी.ए. परीक्षेत (आवश्यक) इंग्रजी विषयात सर्व प्रथम येणारा विद्यार्थी	गावळे वंदना माधवराव
१९	कै.माधुरी लक्ष्मण लोखंडे यांच्या स्मृती प्रित्यर्थ पारितोषिक	टी.वाय.बी.ए.एस्सी. (मायक्रोबायॉलॉजी) विषयात सर्वप्रथम येणारी विद्यार्थिनी	भुषण संजय कुलकर्णी
२०	कै.भाईसाहेब वाय.एस. महाजन स्मृती पारितोषिक	टी.वाय.बी.ए. अर्थशास्त्र स्पेशल विषय घेऊ सर्वप्रथम येणारा विद्यार्थी	भंगाळे उदय पुरूषोत्तम
२१	कै.भाईसाहेब वाय.एस. महाजन स्मृती पारितोषिक	एम.ए. अर्थशास्त्र परीक्षेत सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	सपकाळे सुनिल रमेश
२२	कै.दामोदर भास्कर गाडगीळ पारितोषिक	एम.ए. इंग्रजी या विषयात सर्व प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थ्यास	शिरसाठ अर्चना विठ्ठल
२३	कै.दामोदर भास्कर गाडगीळ पारितोषिक	टी.वाय.बी.ए. वर्गात इंग्रजी स्पेशल या विषयात सर्व प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थ्यास	पाटील दिपाली रामदास
२४	श्रीमती कांताबेन व पार्वतीबेन दोशी मेमोरिअल फाऊंडेशन पारितोषिक	बी.कॉम. परीक्षेत सर्व प्रथम येणारी विद्यार्थिनी	परपियानी सोनिया कैलास
२५	कै. चौधरी मुकुंद शंकर पारितोषिक	इ. १२ वी विज्ञान शाखेत रसायनशास्त्र या विषयात सर्व प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थ्यास	चौधरी अश्विन विनोद
२६	प्रा.व्ही.बी.शहा पारितोषिक	महाविद्यालयातील कोणत्याही पात्र, गरजू व होतकरु विद्यार्थ्यास	भट मुन्ना रोशन (टी.वाय.बी.एस्सी)जिओ इनफरमेटिक्स
२७	कै.वसंत वामन उर्फ मामा नाईक पारितोषिक	एम.ए.मास कम्युनिकेश (जर्नालिझम) या वर्गात सर्व प्रथम आलेल्या विद्यार्थ्यास/ विद्यार्थिनीस	काठोरे इश्वर रमेश
२८	कै.घन:शाम नारायण पाटील (हबडीकर) पारितोषिक	बी.एस्सी. (फिजिक्स) या विषयात प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थ्यास	हेमंत अनिल पवार
२९	कै. वामन मोतीराम सोनवणे (बारेगावकर) पारितोषिक	कमवा-शिका योजनेत शिक्षण घेत असलेल्या गरीब (पुरुष) विद्यार्थ्यास (शक्यतो प्रथम वर्ष कला या वर्गातील)	भोंगळे शुभम रामेश्वर (एफ.वाय.बी.ए)
३०	कै.सीताबाई वामनराव सोनवणे (बारेगावकर) पारितोषिक	कमवा-शिका योजनेत शिक्षण घेत असलेल्या गरीब विद्यार्थिनीस (शक्यतो प्रथम वर्ष कला या वर्गातील)	चव्हाण प्रमिला ताराचंद (एफ.वाय.बी.ए)
३१	सौ.भागीरथी लक्ष्मण चौधरी पारितोषिक	वैद्यकीय (सी.ई.टी.) परीक्षेत महाविद्यालयात सर्व प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थिनीस	राणे मुग्धा श्रीकांत
३२	स्व.प्रा.जयश्री पंडित पालवे पारितोषिक	इ. १२ वी परीक्षेत मराठी या विषयात सर्वाधिक गुण मिळविणारी विद्यार्थिनी	आवटे पुजा दिपक

८३	स्व.प्रा.जयश्री पंडित पालवे पारितोषिक	मू.जे. महाविद्यालयात १२ वी परीक्षेत उत्तीर्ण होऊन प्रथम वर्ष कला शाखेत प्रवेश घेणारी गरीब व होतकरु विद्यार्थिनी	भोई पोर्णिमा रमेश
८४	कै.जनाबाई श्रीपत झोपे पारितोषिक	तृतीय वर्ष विज्ञान (रसायनशास्त्र) हा प्रिन्सीपल घेऊन जो विद्यार्थी / विद्यार्थिनी प्रथम येईल त्यास.	राहूल भिमराव पाटील
८५	प्रा.सौ.यु.एस. मानुधने पारितोषिक	एम.एस्सी. (प्राणिशास्त्र) सर्वाधिक गुण मिळविणारी विद्यार्थी / विद्यार्थिनी	प्रियंका दिपक भावसार
८६	पत्रमहर्षी स्व.नानासाहेब वी.चा. नेहेते यांच्या स्मृती प्रित्यर्थ पारितोषिक	एम.ए.मास कम्युनिकेश (जर्नालिझम)या वर्गात सर्व प्रथम आलेल्या विद्यार्थ्यास/ विद्यार्थिनीस	काठोरे इश्वर रमेश
८७	एम.जे.आर्ट्स, अँड सायन्स कॉलेज को-ऑप कॅम्पस स्टोअर्स, जळगाव पारितोषिक	सर्वोत्कृष्ट विद्यार्थी	कु.अनुजा मनोहर पाटील (टी.वाय.बी.एस्सी,केमेस्ट्री) चेतन निळकंठ कोल्हे (टी.वाय.बी.ए.)
८८	कै.दामू गणा रोटे पारितोषिक	बी.ए.इतिहास विषयात सर्वप्रथम येणारा विद्यार्थी	सुरवाडे समाधान अशोक
८९	कै.तुळसाबाई दामू रोटे पारितोषिक	बी.ए.नाट्यशास्त्र विषयात सर्वप्रथम येणारा विद्यार्थी	-
९०	प्रा.माधव दामू रोटे पारितोषिक	बी.एस्सी. रसायनशास्त्र विषयात सर्वप्रथम येणारा विद्यार्थी	राहूल भिमराव पाटील
९१	प्रा.डॉ.निर्मला माधव रोटे पारितोषिक	एम.ए. हिंदी विषयात सर्वप्रथम येणारा विद्यार्थी	कोळी दर्शना अर्जुन
९२	श्री धनेश माधव रोटे पारितोषिक	महाविद्यालयातील गरीब व हुशार होतकरु विद्यार्थी	पाटील प्रतिक शिवाजी (एफ.वाय.बी.एस्सी)
९३	सौ.दिपाली रोटे-देशमुख पारितोषिक	एम.एस्सी. Organic Chemistry विषयात सर्वप्रथम येणारा विद्यार्थी	१) गिरासे मिलेश भोजेसिंग २) काळे गायत्री कृष्णा
९४	शेठ विठ्ठलदास विष्णुदास गुजराथी पारितोषिक	केमिस्ट्री टॅलेंट सर्व परीक्षेमध्ये सर्व केंद्रामधून सर्वप्रथम येणारा विद्यार्थी	शर्मा प्रफुल्ल नारायण
९५	डॉ.अण्णासाहेब जी.डी. बेंडाळे शिष्यवृत्ती	कला विभाग	मोरे मनिषा विजय (११वी कला)
९६	डॉ.अण्णासाहेब जी.डी. बेंडाळे शिष्यवृत्ती	कला विभाग	पाटील दिपाली यशवंत (१२वी कला)
९७	डॉ.अण्णासाहेब जी.डी. बेंडाळे शिष्यवृत्ती	कला विभाग	गोमटे अमोल बाळू (एफ.वाय.बी.ए.)
९८	डॉ.अण्णासाहेब जी.डी. बेंडाळे शिष्यवृत्ती	कला विभाग	पावरा पन्नालाल हुता (टी.वाय.बी.ए)
९९	डॉ.अण्णासाहेब जी.डी. बेंडाळे शिष्यवृत्ती	कला विभाग	देवरे घन:शाम प्रल्हाद (एस.वाय.बी.ए)

१००	डॉ.अण्णासाहेब जी.डी. बेंडाळे शिष्यवृत्ती	विज्ञान विभाग	कल्याणी संजय मुजुमदार (एस.वाय.बी.ए.संस्कृत)
१०१	डॉ.अण्णासाहेब जी.डी. बेंडाळे शिष्यवृत्ती	विज्ञान विभाग	पावरा धिरज कुवरसिंग (११वी सायन्स)
१०२	डॉ.अण्णासाहेब जी.डी. बेंडाळे शिष्यवृत्ती	विज्ञान विभाग	चौधरी नेहा राजेद (टी.वाय.बी.एस्सी)
१०३	डॉ.अण्णासाहेब जी.डी. बेंडाळे शिष्यवृत्ती	विज्ञान विभाग	राणे अमित एकनाथ (टी.वाय.बी.एस्सी)भौतिकशास्त्र
१०४	डॉ.अण्णासाहेब जी.डी. बेंडाळे शिष्यवृत्ती	विज्ञान विभाग	मराठे निलेश कमलाकर (एम.एस्सी.प्रथम -गणित)
१०५	डॉ.अण्णासाहेब जी.डी. बेंडाळे शिष्यवृत्ती	वाणिज्य विभाग	शिंदे नवलराव भावराव (१२वी कॉमर्स)
१०६	डॉ.अण्णासाहेब जी.डी. बेंडाळे शिष्यवृत्ती	वाणिज्य विभाग	योगिता शालीक झोपे
१०७	डॉ.अण्णासाहेब जी.डी. बेंडाळे शिष्यवृत्ती	वाणिज्य विभाग	शिंदे अश्विनी अरूण (एस.वाय.बी.कॉम)
१०८	डॉ.अण्णासाहेब जी.डी. बेंडाळे शिष्यवृत्ती	वाणिज्य विभाग	प्रविण प्रकाश बारी (एम.कॉम-व्दितीय)
१०९	डॉ.अण्णासाहेब जी.डी. बेंडाळे शिष्यवृत्ती	व्यावसायिक विभाग	सुवर्णा अविनाश महाजन (टी.वाय.बी.सी.ए)
११०	डॉ.अण्णासाहेब जी.डी. बेंडाळे शिष्यवृत्ती	व्यावसायिक विभाग	वृषाली गोपाल बारी (टी.वाय.बी.सी.ए)
१११	डॉ.अण्णासाहेब जी.डी. बेंडाळे शिष्यवृत्ती	व्यावसायिक विभाग	अदिती अशोक नेवे (टी.वाय.बी.सी.ए)
११२	डॉ.अण्णासाहेब जी.डी. बेंडाळे शिष्यवृत्ती	व्यावसायिक विभाग	भुईकर राजू नामदेव (टी.वाय.बी.एफ.ए)
११३	कै.नितीन दत्तात्रय शिंपी यांच्या स्मृती प्रित्यार्थ	कमवा-शिका योजनेत वर्षभर शिष्यवृत्ती मिळविणारा विद्यार्थी	वाघ ज्ञानेश्वर रामदास (एफ.वाय.बी.एस्सी)
११४	श्रीमती कमलाबाई कमलाकर ओक पारितोषिक	सर्वोत्कृष्ट विद्यार्थी	कु.अनुजा मनोहर पाटील (टी.वाय.बी.एस्सी,केमेस्ट्री) चेतन निळकंठ कोल्हे (टी.वाय.बी.ए.)
११५	कै.जयंतीभाई अमुलखचंद जोशी	सर्वोत्कृष्ट विद्यार्थी	कु.अनुजा मनोहर पाटील (टी.वाय.बी.एस्सी,केमेस्ट्री) चेतन निळकंठ कोल्हे (टी.वाय.बी.ए.)
११६	स्व.डॉ.मधूकर वासूदेव साळवेकर यांच्या स्मरणार्थ	सर्वोत्कृष्ट विद्यार्थी	कु.अनुजा मनोहर पाटील चेतन निळकंठ कोल्हे

११७	डॉ. वासंती मधुकर साळवेकर	एम.ए.हिंदी विषयात सर्वप्रथम येणारा विद्यार्थ्यास	कोळी दर्शना अर्जुन
११८	प्रा. पी. जी. अभ्यंकर पारितोषिक	बी.ए.(नाट्यशास्त्र) परीक्षेत सर्वाधिक गुण मिळविणारा विद्यार्थी	-
११९	प्रा. पी. जी. अभ्यंकर पारितोषिक	बी.ए.(संगीत) परीक्षेत सर्वाधिक गुण मिळवणारा विद्यार्थी	प्रिया भगवान सायखेडे
१२०	श्री. अरविंद एन. गोडबोले पारितोषिक	सर्वोत्कृष्ट विद्यार्थी	कु.अनुजा मनोहर पाटील चेतन निळकंठ कोल्हे
१२१	डॉ.वासंती मधुकर साळवेकर पारितोषिक	एम.ए. राज्यशास्त्र विषयात सर्वप्रथम येणारा विद्यार्थी	उषा बाबूलाल राजपूत
१२२	गायत्रीदेवी वसंत शर्मा पारितोषिक	एम.ए.हिंदी विषयात सर्वप्रथम येणारा विद्यार्थी	कोळी दर्शना अर्जुन
१२३	कै.डॉ.अशिष ए पाटील पारितोषिक	१२ वी विज्ञान या परीक्षेस बी-गुप (PCB) मध्ये सर्वाधिक गुण मिळवणारा विद्यार्थी	पाटील अशय अरूण
१२४	कै. माधवी सबनीस-चांदककर स्मृती पारितोषिक	बी. एस्सी. गणित विषयात सर्वप्रथम येणारा विद्यार्थी	पाटील प्रसाद रविंद्र
१२५	कै. माधवी सबनीस-चांदककर स्मृती पारितोषिक	एम. एस्सी. गणित विषयात सर्वप्रथम येणारा विद्यार्थी.	साजिद बेग रफिक बेग
१२६	कै.सौ.मिनाक्षी प्रविण जोशी पारितोषिक	बी.ए.संस्कृत(स्पेशल) या विषयात सर्व प्रथम येणारा विद्यार्थी	दिग्रसकर प्राजक्ता पद्माकर
१२७	कै.बापू काळू भोरटके पारितोषिक	महाविद्यालयातील गरीब, हुशार व होतकरू विद्यार्थी	पाटील योगेश सुपडा (टी.वाय.बी.एस्सी)
१२८	कै.चंद्रभागाबाई बापूराव भोरटके पारितोषिक	महाविद्यालयातील गरीब, हुशार व होतकरू विद्यार्थी	गाढवे किशोर कौतीक (एस.वाय.बी.ए)
१२९	कै. निनु कान्हू चौधरी यांच्या स्मृती प्रित्यर्थ पारितोषिक	बी.एस्सी.(एस.वाय.व टी.वाय मिळून) गणित विषयात सर्वप्रथम येणारा विद्यार्थी	पाटील प्रसाद रविंद्र
१३०	कै.शामकांत कुलकर्णी यांच्या स्मृती प्रित्यर्थ पारितोषिक	१२ वी परीक्षेत संस्कृत विषयात प्रथम येणारा विद्यार्थी / विद्यार्थिनीस	देशमुख कोमल हिमांशु

अर्जिठा

अर्जिठा नियतकालिकास (शैक्षणिक वर्ष २०१३-१४) विविध पुरस्कार...

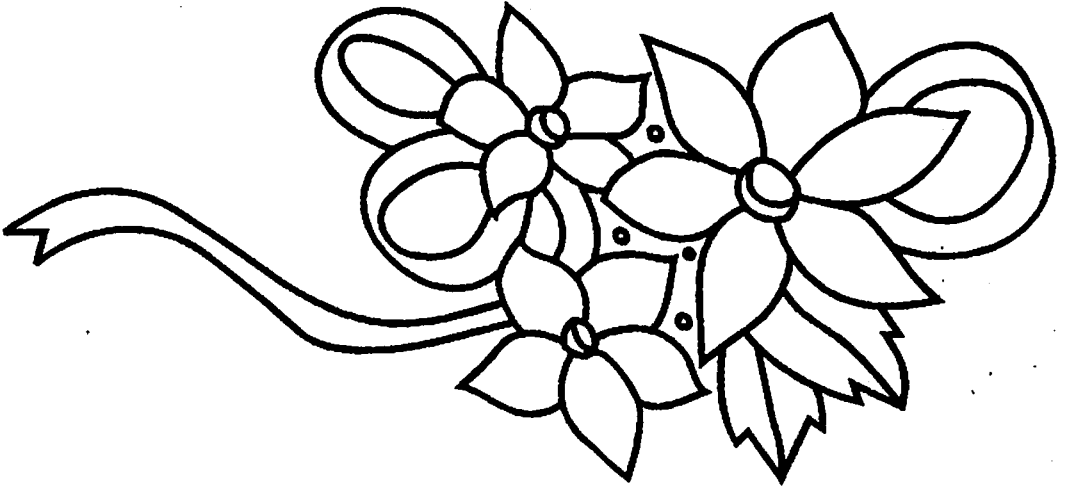
प्रा. संगीता पाटील
(संपादक २०१३-१४)

उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठातर्फे घेण्यात आलेल्या नियतकालिक स्पर्धेमध्ये शैक्षणिक वर्ष २०१३-१४ च्या नियतकालिकास अकरा पुरस्कार मिळाले.

१. उत्कृष्ट मांडणी (प्रथम पुरस्कार) - रु.३०००/-
२. उत्कृष्ट मुखपृष्ठ (द्वितीय पुरस्कार) - संजय काशिनाथ साबळे रु.२०००/-
३. उत्कृष्ट कविता- मराठी (द्वितीय पुरस्कार) - पंकज बी. पाटील रु.५५९/-

४. उत्कृष्ट कथा-मराठी (तृतीय पुरस्कार)- मोनाली भास्कर जंडे - रु.३५९ /-
५. उत्कृष्ट संशोधन लेख-हिंदी (द्वितीय पुरस्कार) - शुभांगी राजेंद्र भावसार रु.५५९/-
६. उत्कृष्ट कविता - हिंदी (तृतीय पुरस्कार) - मिनल रामदास सोनवणे रु.३५९/-
७. उत्कृष्ट कथा - इंग्रजी (द्वितीय पुरस्कार) - केतकी आर. कुळकर्णी रु.५५९/-
८. उत्कृष्ट वैचारिक लेख - इंग्रजी (द्वितीय पुरस्कार) - माधुरी शिरीष कुळकर्णी रु.५५९/-
९. उत्कृष्ट वैचारिक लेख उर्दू (प्रथम पुरस्कार) - मोईन शेख रु.७५९/-
१०. उत्कृष्ट संशोधन लेख - उर्दू (द्वितीय पुरस्कार) - सद्दाम अली रु.५५९/-
११. उत्कृष्ट संशोधन लेख - उर्दू (तृतीय पुरस्कार) - फिरोज खान रु.३५९/-

उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव
विद्यार्थी संघ
विद्यार्थी संघाच्या वतीने
विद्यार्थी संघाच्या वतीने
युवारंग - २०१८
विद्यार्थी संघाच्या वतीने

उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव
विद्यार्थी संघ
विद्यार्थी संघाच्या वतीने
युवारंग - २०१८
विद्यार्थी संघाच्या वतीने

उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव
विद्यार्थी संघ
विद्यार्थी संघाच्या वतीने
युवारंग - २०१८
विद्यार्थी संघाच्या वतीने

NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY JALGAON
(Silver Jubilee Year - 2014-15)

युवारंग २०१७

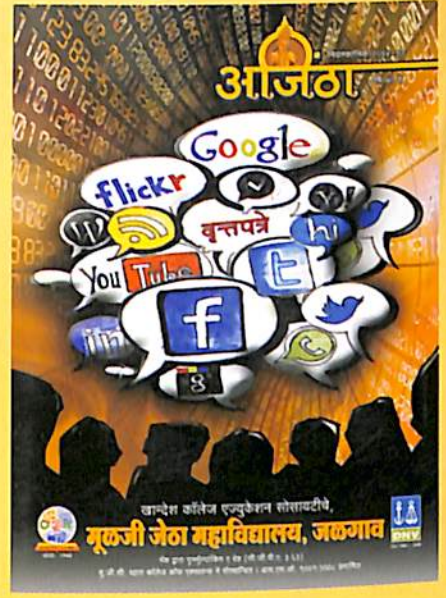
वैतन्य २०१४-१७

३५ व्या राज्यस्तरीय प्राचार्य परिषदेच्या अधिवेशनाच्या उदघाटन प्रसंगी अध्यक्षीय भाषण करतांना के.सी.ई.सोसायटीचे अध्यक्ष प्रज्ञावंत श्री. नंदकुमार बेंडाळे, मंचावर उपस्थित प्राचार्य दादासाहेब तोरवणे, प्राचार्य नंदकुमार निकम, प्राचार्य व्ही. आर. पाटील, कुलगुरु पंडित विद्यासागर, माननिय प्र. प्राचार्य डॉ. पी. आर. चौधरी व प्राचार्य महाकार्यकारीणीचे सदस्य

मा. माणिकराव गावीत यांच्या हस्ते युवारंग २०१४ चे पारितोषिक स्विकारतांना महाविद्यालयाचा संघ

बदलत्या काळानुसार 'सोशल मीडिया' आज प्रत्येकाच्या जगण्याचा एक अविभाज्य भाग बनलाय. प्रत्येकाला आपल्या भावना, विचार, मत, प्रतिक्रिया व्यक्त करण्यासाठी सोशल मीडियाने हक्काचं व्यासपीठ उपलब्ध करून दिलेलं आहे. प्रसारमाध्यमांचा झालेला विस्तार, तंत्रज्ञानाने घेतलेली गरूडझेप यामुळे जगातील प्रत्येक माणूस परस्परांशी सहजगत्या जोडला गेला आणि जग एक 'Global Village' झालं आहे.

प्रकाशक

डॉ. यु. डी. कुलकर्णी

प्राचार्य, मूळजी जेठा महाविद्यालय, जळगाव
दूरध्वनी : (0240) 2230363

संपादक

प्रा. संगिता पाटील

मुखपृष्ठ

कु. मोहिनी रूपकुमार राऊत,

(बी.एफ.ए., अंतिम वर्ष)

मुद्रक

के. सी. ई. सोसायटीचे

स्पार्क डिझाईन अँड प्रिंटिंग सर्व्हिसेस, जळगाव
दूरध्वनी : (0240) 2249996